

Status	Endeligt forslag
Plan	Kommuneplan 2025-2037 Fanø Kommune <i>(Genvedtagelse af Kommuneplan 2021 inkl. kommuneplantillæg)</i>
Forslagsdato	November 2025
Høring start	10. oktober 2025
Høring slut	19. november 2025
Dato for vedtagelse	8. december 2025
Dato for ikrafttræden	8. december 2025

Fanø
Kommune

Kommuneplan 2021

• Fanø Kommune

KOMMUNEPLAN 2021 udarbejdet af Fanø Kommune
Forside af kunstner Marie-Louise Exner, digitalt bearbejdet efter aftale.

Forslag til kommuneplan 2021 har været fremlagt i offentlig høring
fra d. 27. september til d. 22. november 2021
Fanø Kommune - Skolevej 5 – 7 - 6720 Fanø

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	7
En del af Storbyregion Esbjerg	9
Fanø Kommune	17
1. Bosætning	18
2. Bevaring	31
3. Klimatilpasning	42
4. Infrastruktur	49
5. Tekniske anlæg og miljøpåvirkning	52
6. Beliggenheden af tekniske anlæg	62
7. Støj	65
8. Agenda 21 og Bæredygtighed	68
9. Erhverv & turisme	73
10. Detailhandel, Bymidter og Lokalcentre	79
11. Sommerhuse	85
12. Ferie og fritidsformål	89
13. Landbrug	96
14. Naturbeskyttelsesinteresser	100
15. Grønt Danmarkskort	105
16. Skovrejsningsområder	122
17. Lavbundsarealer	124
18. Landskab	127
19. Geologi	145
20. Anvendelse af vandløb, søer og kystvande	150
21. Arealanvendelse i kystnærhedszonen	152
22. Udviklingsområder	154
Rammedel	165
Område 1: Nordby	174
Område 2: Sønderho	197
Område 3.1: Fanø Bad og Rindby Strand	203
Område 3.2: Fanø Bad og Rindby Strand	204
Område 4: Sønderho sommerhusområde	215
Område 5.1: Landzone	219
Område 5.2: Landzone	220
Område 5.3: Landzone	221
Bevaringsværdige bygninger – Adresseliste	237

KOMMUNEPLAN 2021

Kommuneplanen er Fanø Byråds overordnede plan for kommunens udvikling de kommende 12 år. Planen beskriver hvordan boliger, erhverv og servicefunktioner skal placeres i forhold til hinanden, om trafikbetjening, grønne områder, det åbne land m.v.

En kommuneplan består af:

- hovedstruktur
- retningslinjer for arealanvendelsen
- rammer for lokalplanernes indhold for de enkelte dele af kommunen.

Samtidigt skal en redegørelse for kommuneplanens forudsætninger offentliggøres.

Kommuneplanen må ikke være i strid med landsplanlægningen, den overordnede sektorplanlægning (fx Natura 2000-planer) eller den regionale udviklingsplan.

Kommuneplanen er ikke direkte bindende for borgerne, men kommunalbestyrelsen kan under forskellige forudsætninger nedlægge forbud mod dispositioner, som er i strid med kommuneplanens rammedel eller rækkefølgebestemmelser.

Kommuneplanens retningslinjer indgår i grundlaget for administration af bl.a. naturbeskyttelseslovens beskyttelseslinjer og planlovens landzonebestemmelser.

Kommuneplanens rammebestemmelser danner grundlag for lokalplaner og administration af sager, der ikke kræver lokalplan. Ved anlæg som kræver vurdering af virkninger på miljøet, skal udarbejdes et kommuneplantillæg og en VVM tilladelse.

Kommunalbestyrelsen skal virke for kommuneplanens gennemførelse. Det giver ret til at administrere skønsmæssige beføjelser efter både planloven og anden lovgivning (bl.a. miljøbeskyttelsesloven, naturbeskyttelsesloven og vejlovgivningen) i overensstemmelse med kommuneplanen.

Delvis revision

Til denne kommuneplan er der foretaget en delvis revision, som det blev besluttet ved endelig vedtagelse af Kommuneplanstrategi 2020-2024 for Fanø Kommune.

Følgende kapitler har været til revision:

- Bevaring
- Klimatilpasning
- Infrastruktur
- Agenda 21 og bæredygtighed
- Erhverv og turisme
- Ferie & Fritidsformål
- Naturbeskyttelsesinteresser
- Grønt Danmarkskort
- Landskabelige værdier
- Geologiske bevaringsværdier
- Anvendelse af vandløb, søer og kystvande
- Udviklingsområder

De resterende kapitler er overført fra kommuneplan 2017 uden revision.

LÆSEVEJLEDNING

Kommuneplan 2021 er inddelt i 2 hovedafsnit en plandel og en rammedel:

Plandel (hovedstruktur, kort og retningslinjer) som indeholder fælles mål og indsatser for storbyregion Esbjerg og 22 kapitler som omhandler forskellige emner. Hvert kapitel indeholder Byrådets målsætninger, retningslinjer og redegørelse inden for de enkelte emner. Til de fleste retningslinje medfølger en kortlægning af det område retningslinjen gælder for.

Retningslinjerne udgør grundlaget for kommunens administration af planlovens landzonebestemmelser og anden lovgivning.

Rammedel (rammekort og rammer) arealudlæg og regulerende bestemmelse som styrer den overordnede arealanvendelse og danner rammer for indholdet i nye lokalplaner.

Kommuneplanen er indberettet til Plandata.dk, hvor man gennem den digitale kortvisningen kan se hvilke retningslinjer og rammer der er gældende hvor, søge på en adresse og zoome ud og ind i kortet.

Den samlede kommuneplan er knyttet til kortvisningen i PDF format.

Den mest fyldestgørende og detaljerede indsigt i kommuneplanen fås ved at læse den fra ende til anden.

FORORD

Man siger, at tålmodighed er håbets kunst...

Fanø er enestående – omgivet af Vadehavet, som er udnævnt til UNESCO-verdensarv, og domineret af den smukkeste natur er øen en del af Nationalpark Vadehavet.

Det er netop vores fantastiske natur i samspil med øens særegne kulturarv der danner grundlaget for det, på engang, nære og storslåede samfund der er på Fanø. Det nære og storslåede samfund på Fanø er kendetegnet ved det rige forenings- og kulturliv, nærdemokratiet, den gode og trygge opvækst for øens børn og et vel-fungerende erhvervsliv. Og i særdeleshed ved øens mange særlige stedbundne kvaliteter.

Det er disse kvaliteter og særlige kendetegn, der i de kommende år skal værnes om – hvad end der er tale om den fantastiske natur, de velbevarede skipperbyer, det store lokale engagement, de særegne lokale produkter eller noget helt fjerde.

Samtidig med, at kvaliteterne sikres, skal bæredygtigheden og klimaet for alvor på dagsordenen og Fanø skal fortsat tænkes sammen med internationale dagsor-dener. Fanø Kommune vil i den kommende periode have fokus på at implementere FN's Verdensmål og medvirke til, at bæredygtighed gøres til en kvalitet og en med-spiller i udviklingen af Fanøs potentialer.

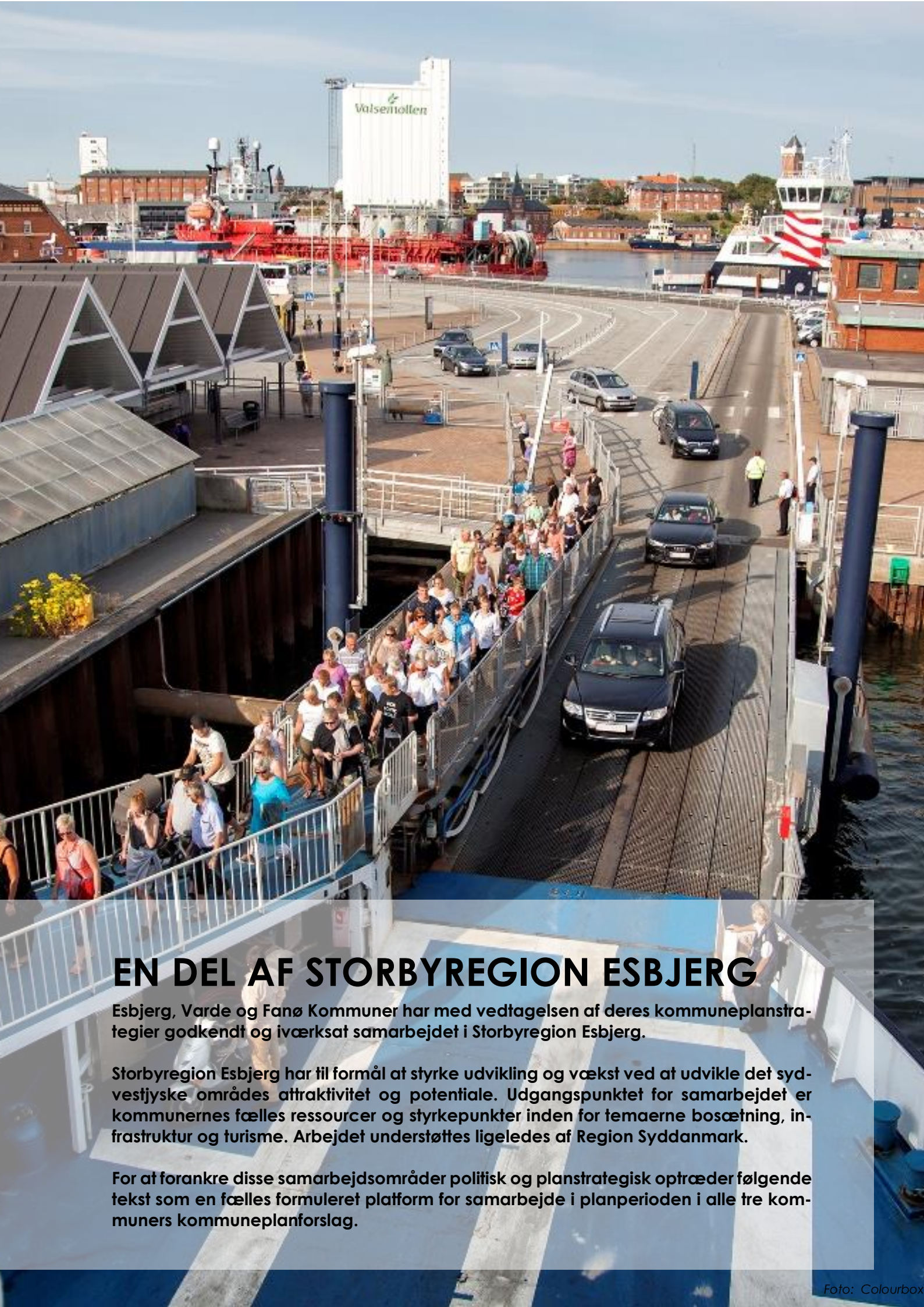
Samarbejdet i Storbyregion Esbjerg sikrer, at Esbjerg, Varde og Fanø kommuner ikke tager brødet ud af munden på hinanden, men i stedet bærer de gode retter til et fælles bord. Der er et stort behov for det strategiske samarbejde, hvor der i fælles-skab fokuseres målrettet på at sætte Storbyregion Esbjerg på den nationale dagsor-den og sammen udvikle regionen til gavn for alle parter.

Kommuneplan 2021, for Fanø Kommune, sætter retningen for kommunens overord-nede planlægning de næste 12 år. En retning der skal søge at forløse og udvikle Fanøs potentiale for både borgere, turisme og erhverv – uden at gå på kompromis med de kvaliteter der kendetegner Fanø. Det er de gode projekter der skal drages frem i lyset. Det skal ikke være på bekostning af æstetikken, at der bygges nyt. Og det skal sikres, at naturen ikke lider under de tiltag, der bliver tilført i turismens navn. Vi skal tænke os om, når vi udvikler - der skal sikres grundige processer, og det kan være nødvendigt at vente indtil projekter med den rette kvalitet viser sig. Det er der-for vi skal huske, at tålmodigheden håbets kunst.

God læselyst.

Sofie Valbjørn
Borgmester

EN DEL AF STORBYREGION ESBJERG

Esbjerg, Varde og Fanø Kommuner har med vedtagelsen af deres kommuneplanstrategier godkendt og iværksat samarbejdet i Storbyregion Esbjerg.

Storbyregion Esbjerg har til formål at styrke udvikling og vækst ved at udvikle det sydvestjyske områdes attraktivitet og potentiale. Udgangspunktet for samarbejdet er kommunernes fælles ressourcer og styrkepunkter inden for temaerne bosætning, infrastruktur og turisme. Arbejdet understøttes ligeledes af Region Syddanmark.

For at forankre disse samarbejdsområder politisk og planstrategisk optræder følgende tekst som en fælles formuleret platform for samarbejde i planperioden i alle tre kommuners kommuneplanforslag.

BOSÆTNING OG BYLIV

Baggrund og udviklingstendenser

Der er i et tidligere samarbejde blevet arbejdet med de forskellige roller byerne i storbyregionen har. Her blev der fokuseret på byernes historiske baggrund og den identitet det lagde ned over byerne. Det gav følgende billede:

- Esbjerg. Ung og energisk metropol.
- Ribe. Nordens ældste handelsby.
- Nordby. Fri skipperby.
- Varde. Købstaden ved Vadehavets nordgrænse.

Billedet afspejler en stolthed over at kunne præsentere byrum, der udstråler historie, identitet og levende byliv samtidig med at disse byrum befinder sig i byer, der ligger i landskaber og natur, der værdsættes globalt.

Dette tidligere samarbejde om byroller arbejdede ud fra tre formål, der går igen i arbejdet med storbyregionen, nemlig at:

- Italesætte og synliggøre en stedbunden identitet i det sydvestjyske område.
- Synliggøre fælles styrker og udviklingspotentialer, så alle gode kræfter mobiliseres til gavn for vækst og initiativ i Sydvestjylland.
- Udvikle fælles indsatsområder og strategier, herunder at videreudvikle og udbygge de eksisterende byanalyser.

Konkret arbejdes der f.eks. med en fælles bosætningsindsats i Storbyregion Esbjerg. Det er en bosætningsindsats, der både har et nationalt og et internationalt sigte. Fokus er på at få flere til at interessere sig for at flytte til Storbyregion Esbjerg. Forudsætningen for at

gennemføre en bosætningsindsats er, at der er et tilstrækkeligt og bredt og udbud af boliger. I dag sker hovedparten af byudviklingen i storbyregionen som parcel- og rækkehusudstyknings, mens der er et politisk fokus på byomdannelse i bymidterne. Kommuneplanlægningen i Storbyregion Esbjerg skal sikre begge dele for dermed at understøtte det ønskede brede og varierede boligudbud.

Byomdannelsen i bymidterne sker for at aktivere byernes rum som fælles mødesteder, der giver bylivskvalitet også uden for butikernes åbningstid. Byomdannelsen har forskellige former i storbyregionen:

- Esbjergs bymidte: Fortætning for at understøtte byens storbyatmosfære samt attraktive byrum præget af oplevelser, bevægelse og aktivitet.
- Ribes bymidte: Det centrale mødested er Skibbroen, her arbejdes der med opholdsmuligheder for at højne byens og stedets kvaliteter.
- Varde midtby: Oplevelsesloop og forskønnelse af gader og stier skal underbygge og forstærke byens historie samt skabe sammenhæng i oplevelserne i byen. Sammen med en forøgelse af boligmassen understøttes et levende købstadsmiljø.
- Nordby og Sønderho: Forskønnelse af områder, gader og pladser for at understøtte muligheder for aktiviteter og ophold.

Unge uddannelsessøgende er den gruppe af tilflyttere, som indeholder det største og mest interessante potentiale for bosætning. Derfor er Esbjergs status som regional uddannelses by en potentiel motor for tilflytning til hele storbyregionen. For at understøtte denne tilflytning er et rigeligt og attraktivt udbud af studieboliger, helst placeret centralt, et første vigtigt skridt. Næste skridt er at

have et udvalg af mindre, gerne bynære lejligheder, der sammen med det rigtige job kan medvirke til at fastholde de færdiguddannede unge i storbyregionen.

Et bredt udvalg af forskellige lejeboliger er også interessante for andre grupper. Det gælder eksempelvis den globalt orienterede gruppe af internationale tilflyttere, der ofte kun bor her midlertidigt eller de tilflyttere, der ønsker at prøve tilværelsen i Storbyregion Esbjerg af, inden de bevæger sig ud i et huskøb eller køb af en byggegrund. Et andet interessant segment er de lidt ældre borgere i storbyregionen. De vil gerne bo centralt for at kunne benytte byens tilbud og frigør ved deres boligskifte familieegnede parcelhuse i byens udkant.

De der fraflytter storbyregionen peger ofte på det manglende byliv som en væsentlig årsag til, at de flytter. Byomdannelse, herunder fortætning, med fokus på byliv samt skabelse af interessante byrum, er her vigtige modtræk. Byomdannelse skal ses sammen med en opmærksomhed på at bibeholde funktioner, her ikke mindst handelen, i bykernen, fordi det også medvirker til at styrke og understøtte byliv og storbyatmosfære.

Strategisk udviklingsspor – Byomdannelse

Byomdannelse i Storbyregion Esbjerg har afsæet i ønsket om byliv og bosætning. Byomdannelse tager afsæt i stedets identitet og sker som led i en samlet planlægning, der udover at opfylde en række formelle krav også i de fleste tilfælde vil sigte efter at inddrage brugere, interessenter og borgere for at opnå et resultat, som flest mulige føler ejerskab i forhold til.

Fælles indsatser

Der er flere konkrete udviklingsmuligheder, som kan bidrage til at løfte en strategisk satsning på fortætning med fokus på bosætning og byliv. Det kunne være:

- Indhentning af viden om eksisterende boligudbud, boligområder og perspektivområder sat i forhold til de interne flyttemønstre, efterspørgsel og behov.
- Sikring af at samarbejdet omkring bosætning løbende kobles med den fysiske planlægning i Storbyregion Esbjerg.
- Byliv, mødesteder og aktive byrum som et tværgående indsatsområde, der f.eks. i forhold til koblingen mellem byrummet i Esbjerg og byrummet i Nordby især henvender sig til færgen, terminalerne og havneområdernes forbindelse med bymidterne.
- Området mellem Varde og Esbjerg som et fælles byudviklingsområde med attraktive boliger, grønne strukturer og rekreative muligheder.

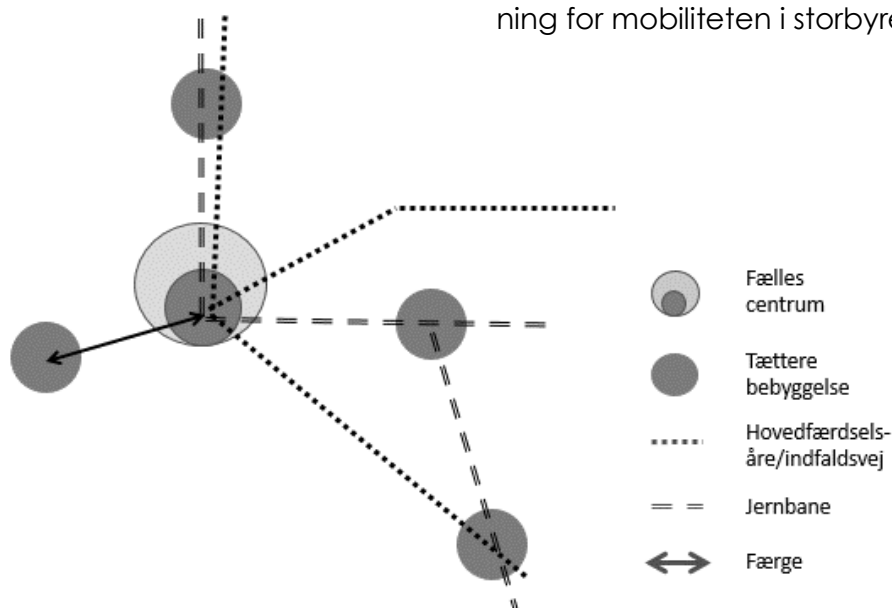
INFRASTRUKTUR

Baggrund og udviklingstendenser

Bystrukturen afgør udstrækningen af Storbyregion Esbjerg og henvender sig til storbyregionens centrum; Esbjergs bymidte (figur 0.1.). Bystrukturens sammenhængskraft bekræftes dagligt via borgernes mobilitet og sikres via storbyregionens infrastruktur.

Bystrukturens mest koncentrerede områder – de større bysamfund – har direkte forbindelser til Esbjerg med bus, bane eller færge. Store dele af bystrukturen består af parcelhuskvarterer, der giver en flad og udstrakt storbyregion, hvor der ikke er den store kollektive trafikbetjening. Det giver en spredt boligbebyggelse, hvor befolkningen er vant til at bruge bilen i dagligdagen. Der er eksempelvis i Esbjerg Kommune kun 10% af indbyggerne i kommunen og 15% af arbejdspladserne, der har gåafstand (500 m) til en station.

Samlet set er billedet, at meget af trafikken ind til de centrale dele af storbyregionen sker i privatbil. Den kollektive trafik anses ikke af pendleren som et reelt alternativ til bilen.

Figur 0.1: Bystruktur: Principdiagram over bystrukturen i Storbyregion Esbjerg.

I områderne mellem Esbjerg og henholdsvis Varde og Ribe arbejdes der løbende i vejudbygninger og –forbedringer. Men samtidig foreligger der en udfordring i forhold til CO₂-belastning samt trængsel og belastning med parkeringspladser i storbyregionens centrale dele, der kun kan løses ved at flytte de bilende pendlere over i andre transportformer. Den kollektive trafik er udfordret af afstandene til holdepladserne i de udstrakte parcelhuskvarterer samt af at pendleren ofte har behov for at foretage et eller flere skift for at nå sin arbejdsplads. Der arbejdes aktuelt med nye bybusstrukturer, med supercykelstier og andre tiltag i et forsøg på at imødekomme pendlertrafikken i de byområder, der ligger tættest på Storbyregionens centrum (figur 0.2).

I storbyregionens overordnede bystruktur er der fokus på udbygning med en nærbane – en bane, der med mindre køretider og højere frekvens, effektivt vil kunne flytte mange pendlere mellem de tættest bebyggede dele af storbyregionen. Analyser viser at nærbanen er et samfundsøkonomisk godt projekt, der ligeledes vil kunne medvirke til en koncentreret byudvikling langs det bybånd som banen dækker og dermed over tid få en endnu større betydning for mobiliteten i storbyregionen.

Med i billedet af pendling og mobilitet hører den erhvervsmæssige transport, der knytter sig til Esbjerg Lufthavn og Esbjerg Havn. Disse to transportterminaler udgør nøglerne til storbyregionens vækst.

Esbjerg Lufthavn er en forudsætning for udviklingen af offshore og indeholder et potentiale for udvikling af andre former for luftfart. Af disse grunde tages der i den fysiske planlægning store hensyn til lufthavnens interesser. De store mængder godstransport genereres af Esbjerg Havn. Denne godstransport benytter sig i vid udstrækning af den samme infrastruktur som storbyregionens pendlere. Der arbejdes derfor løbende med forbedringer af primærvejenes kapacitet for at lette færdslen med stort gods til havnen. Målet er at få godset hurtigt og sikkert frem uden at genere den almindelige trafik mere end absolut nødvendigt.

Mobilitet handler også om at gøre storbyregionens rekreative områder og øvrige fritidskulturelle tilbud lettilgængelige for storbyregionens borgere. Her foreligger området mellem Esbjerg og Nordby som en udfordring både i forhold til esbjergensernes tilgang til bystranden på Fanø og for fannikkernes adgang til de centrale dele af storbyregionen. Det handler om skift mellem transportformer, om adgangs- og parkeringsforhold for biler og

cykler og om den visuelle og fysiske sammenhæng mellem de to bykerner og færgelejet.

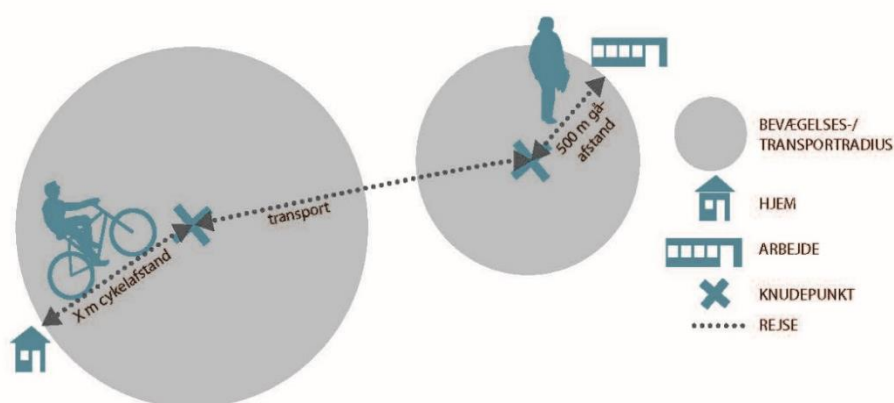
Strategisk udviklingsspor – Mobilitet

Den økonomiske vækst i Storbyregion Esbjerg er afhængig af infrastruktur og mobilitet. Tid er en bekostelig faktor for pendleren og for det danske erhvervsliv. Ved at fokusere på mobilitet som et strategisk udviklingsspor arbejdes der infrastrukturelt med vækst i erhvervet og gode liv for borgerne.

Fælles indsats

Der er flere konkrete udviklingsmuligheder, som kan bidrage til at løfte en strategisk satsning på mobilitet og dermed løfte storbyregionen infrastrukturelt. Det kunne være:

- Nærbanens potentiale, hvor der f.eks. planlægningsmæssigt kan fokuseres på nærbanens stationsbyer som perspektivområder for tæt bymæssig bebyggelse.
- Området mellem Varde og Esbjerg som et fælles byudviklingsområde, med en effektiv vejstruktur og rekreative stisystemer.
- Området mellem Nordby og Esbjerg som et fælles udviklingsområde med fokus på gnidningsfrie skift og god sammenhæng på tværs.

Figur 0.1: Knudepunkter og tilgængelighed: Principdiagram over sammenhængen mellem hjem, knudepunkter og arbejde (Handleplan for Trafik og Mobilitet, Esbjerg Kommune 2013)

TURISME

Baggrund og udviklingstendenser

Turismearbejdet i Storbyregion Esbjerg er godt funderet i en række eksisterende samarbejder. De tre kommuner indgår alle i partnerskab for Vestkystturisme, hvor visionen for 2020 er, at *'Danmarks Vestkyst er blandt Europas førende kystferiedestinationer.'* Partnerskab for Vestkystturisme arbejder med udviklingen af en fælles fortælling om Vestkysten og med strategisk destinationsudvikling, som skal fremmes gennem fokus på fysisk udvikling, tiltrækning af investeringer og udvikling af aktiv natur- og byturisme. Indsatserne konkretiseres i Partnerskabets vækstprogram kaldet 'Destination Vestkysten'.

Storbyregion Esbjerg er også en del af Nationalpark Vadehavet og verdensarvsudpejningen og har gennem flere år samarbejdet om udvikling af turisme i Vadehavsområdet. Planerne for udviklingen af turismen i Nationalpark Vadehavet konkretiseres i Nationalparkplanen og i Strategi for Bæredygtige Turismeudvikling, der er udarbejdet i regi af det trilaterale samarbejde, som dækker hele vadehavsområdet i Holland, Tyskland og Danmark. Udviklingen af Kyst- og Naturturismen i Storbyregion Esbjerg er velforankret i regi af Destination Sydvestjylland og i Partnerskab for Vestkystturisme.

Planmæssigt arbejdes der med sammenhængende turistpolitiske overvejelser, der henvender sig til den statslige planlægning for kystturisme. Der er herudover blevet udarbejdet en strategi for hvordan udpejningen af Vadehavet som verdensarv håndteres og forankres.

Storbyregionen skal, som et særskilt samarbejde, finde en måde at placere sig i forhold til disse forskellige turismesamarbejder. Storbyregionen har bykarakteren som et særligt karakteristika,

der kontrasterer alle de øvrige turismetilbud i området. Ifølge Visit Denmark defineres den rejseform, hvor elementer som kulturarv, livsstil og kunst fremhæves som motiverende for valg af destination som "kulturturisme". Kulturturister kan altså defineres som turister, der har kulturelle og/eller historiske oplevelser som én af deres grunde til at vælge en destination.

Kulturturister vil gerne lære deres feriedestination bedre at kende og er som sådan en del af en større trend, hvor turisterne efterspørger autentiske og unikke oplevelser som de også er klar til at betale for – kulturturister har et forholdsvist højt døgnforbrug. For storbyturister er kultur ofte et vigtigt rejsemotiv, mens kulturoplevelser udgør en vigtig del af ferieaktiviteterne for erhvervsturister og for kyst- og naturturister. En strategisk satsning på byturisme vil dermed være værdifuld for alle de typer turister, der gæster storbyregionen samtidig med at unikke stedbundne oplevelser kan inspirere turisten til at besøge en destination igen.

Strategisk udviklingsspor - Byturisme

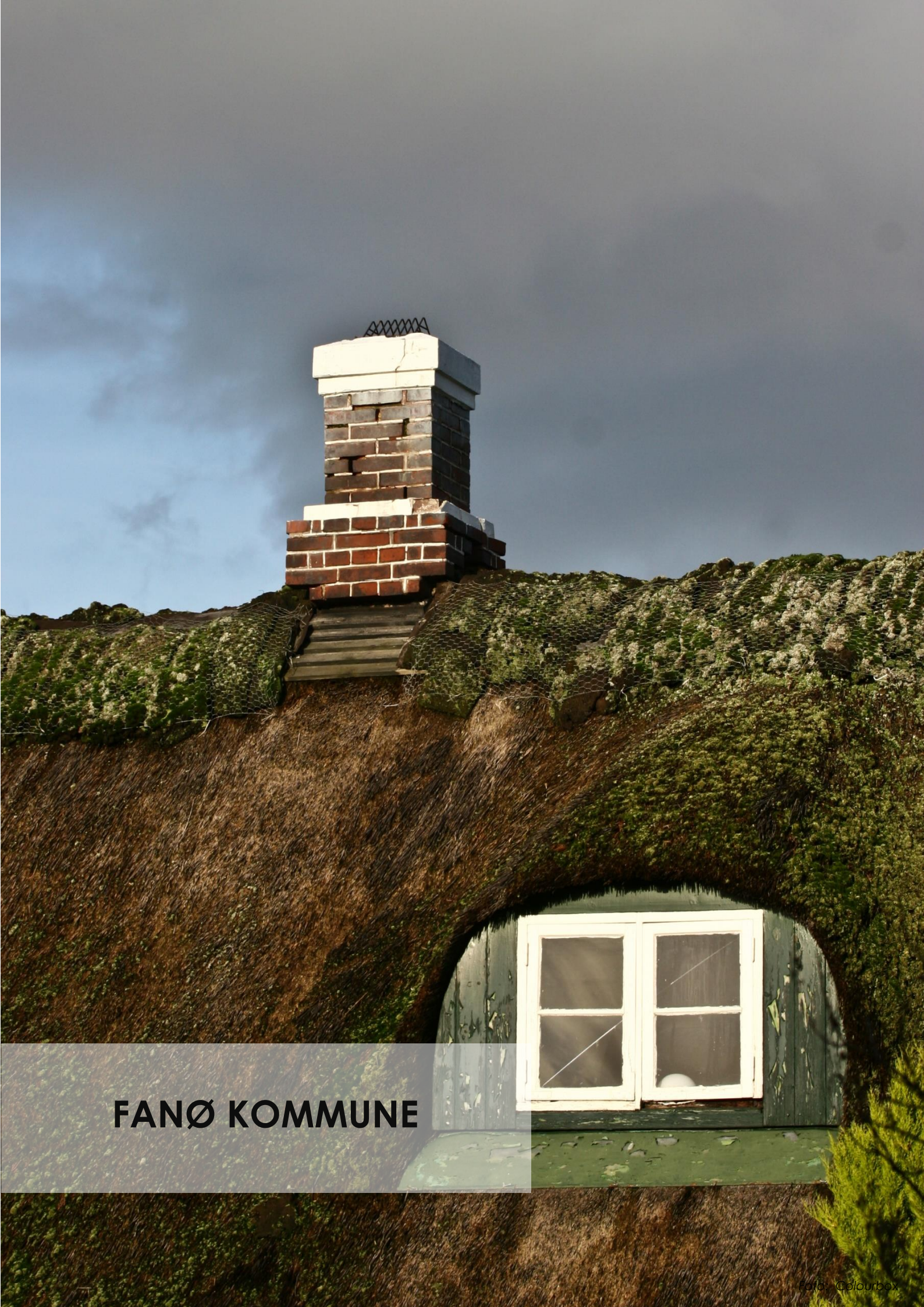
Udvikling af byturisme vurderes at være et uudnyttet potentiale for storbyregionen og er derfor valgt som et fælles strategisk udviklingsspor. Målet er at placere storbyregionens bymiljøer som en integreret del af det samlede turismetilbud i storbyregionen, men med et særligt fokus på at henvende sig til og tiltrække kulturturister.

Fælles indsatser

Der er flere konkrete udviklingsmuligheder, som kan bidrage til at løfte en strategisk satsning på byturisme og dermed indfri potentialet. Det kunne være:

- At storbyregionssamarbejdet på turismeområdet supplerer de øvrige strategiske turismesamarbejder og koordineres i forhold til disse.
- Et fortsat samarbejde om udvikling og styrkelse af byrollerne i storbyregionen med henblik på at kunne udfolde den stedbundne identitet ved byomdannelse og byudvikling.
- At de identitetsskabende byrum og historiske bymiljøer i storbyregionen styrkes og anvendes som aktiver i forhold til en fælles indsats omkring byturisme.
- Indhentning af viden om eksisterende overnatningsformer samt efterspørgsel – og forventet fremtidig efterspørgsel – efter overnatning fra storbyregionens kulturturister.

FANØ KOMMUNE

1. BOSÆTNING

Der skal være mulighed for, at den enkelte borger kan leve et helt liv på øen. Dvs. at der skal være bosætningsmuligheder for alle alders- og målgrupper. Byrådet ønsker et varieret udbud af nye grunde og at der opføres flere lejeboliger på øen, da efterspørgslen er stor og ventelisterne i boligselskaberne lange.

Byrådet vil løbende vurdere muligheder for opkøb af jord til byformål, og bygge-modne byggegrunde når der skønnes at være behov for det.

Gamle huse skal gennem byforskønnelse eller modernisering fremstå som attraktive boliger i gamle kulturmiljøer. Byudvikling skal tage vide hensyn til omkringliggende landskab og kulturmiljø.

Byrådet ser det desuden for centralt, at der i Sønderho er gode betingelser for en positiv udvikling. Der er et flot bymiljø, unik natur, butiksforsyning, dagtilbud, mødesteder for unge og ældre og erhvervsvirksomheder.

Attraktive forhold for bosætning er mere end boliger med en god beliggenhed. Det er i lige så høj grad gode tilbud til børnefamilierne hvad angår børnepassning, skole og fritidsfaciliteter.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at opretholde en levende ø med et højt serviceniveau ved at skabe og opretholde en positiv befolkningstilvækst på 1% om året med fokus på også at tiltrække børnefamilier,
- at markedsføre Fanø og alle dens kvaliteter bl.a. gennem de gode historier og løbende presseomtale,
- at der er sammenhæng mellem kapaciteten i den offentlige service og udviklingen i antallet af boliger,
- at byforskønnelse- og udvidelse sker med videst mulig hensyn til landskab, natur og kulturmiljø, heriblandt den særlige byggeskik på Fanø,
- at nye byzoneområder udlægges på en sådan måde, at arealressourcer udnyttes bedst muligt, så størst mulig friholdelse af det åbne land og bevaring af mest mulig natur, kan opretholdes,
- at Nordby skal styrkes i udviklingen som kommuncenter, med tilbud til fastboende og turister inden for privat- og offentlig service m.m.,
- at fastholde de gode betingelser for en positiv udvikling som kulturmiljøet og byens mange tilbud giver Sønderho, hvor der er et flot bymiljø, en unik natur, butiksforsyning, dagtilbud, mødesteder for unge og ældre, erhvervsvirksomheder, overnatningsmuligheder, museer, restaurationer samt gode busforbindelser til Nordby,
- at sikre byggegrunde i Sønderho hvor bebyggelse indpasses i forhold til de landskabelige værdier,

- at give mulighed for at opføre moderne huse, der tilpasses landskab og byggeskik,
- at byområdernes afgrænsning til det åbne land i planlægningen bearbejdes, så områderne opleves harmoniske fra det omgivende landskab, med en klar grænse mellem by og land,
- at sikre fortsat gode dagtilbud for 0-8 årige,
- at sikre tidssvarende netværksforbindelser for IT.

RETNINGSLINJER

Byroller

- 1.1. Nordby er udpeget som kommuncenter, Sønderho, Fanø Bad og Rindby som lokalcentre. Nye arealer til byformål udlægges i umiddelbar tilknytning til eksisterende byzone. Arealer skal overføres til byzone i forbindelse med lokalplanlægning.
- 1.2. Arealer til offentlige servicefunktioner må kun udlægges ved Nordby som kommuncenter i overensstemmelse med retningslinjerne for byudvikling.

Byområder

- 1.3. Nye arealer til byformål må ikke udlægges inden for de internationale naturbeskyttelsesområder.
- 1.4. Udlæg af arealer til byformål skal ske under hensyn til nationale interesser i det åbne land (landbrug, råstoffer, natur, landskab, kulturarv og grundvand).
- 1.5. Udlæg af nye arealer skal ske i respekt for omgivende kulturmiljø, både i byerne og i det åbne land.
- 1.6. Hvor det er muligt skal skabes en landskabelig bufferzone mellem sommerhusområde og byzone.

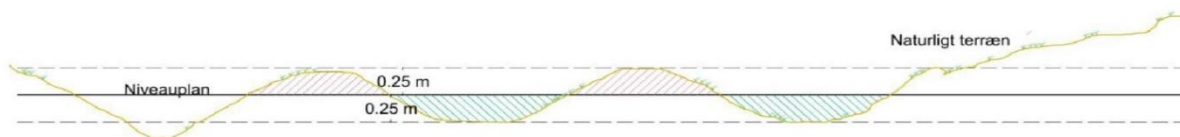
Boligområder

- 1.7. Nye boligområder udlægges med stor tæthed inden for de enkelte områder, som konsekvens af de begrænsede arealressourcer.
- 1.8. Byggeriers længste facader skal orienteres mod nord eller syd. I områder med udsyn over kyststrækninger skal byggeriers længste facader være orienteret vinkelret på kystlinjen. Princip for orientering af længste facader kan fraviges, hvor særlige forhold, som f.eks. landskab, terræn eller eksisterende bebyggelse, kan argumentere for en anden orientering.
- 1.9. Udlagte offentlige tilgængelige rekreative områder inden for byzone skal fastholdes.

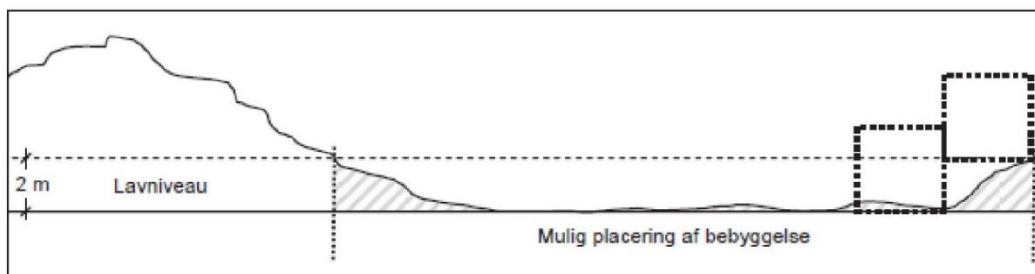
- 1.10. Boliger i byzone i Nordby og Sønderho fastholdes til helårsboliger og må ikke overgå til ferieboliger.

Klima

- 1.11. Nye boligområder må ikke placeres under kote 4,5 DVR90.
- 1.12. Ved planlægning af nye boligområder måles og undersøges grundvandstanden i området.
- 1.13. Ved planlægning af byudvikling på lavtliggende arealer eller i områder med højt grundvand skal der tages særlige forholdsregler for at beskytte området mod oversvømmelser. Dette kan ske ved fastsættelse af en mindste gulvkote for det kommende byggeri, eller ved krav om etablering af sandpuder i forbindelse med bebyggelsen.
- 1.14. Ved planlægning af nye boligområder planlægges for åbne grøfter, regnbede og andre rekreative, elementer der kan afhjælpe højt grundvand og store regnmængder.
- 1.15. Ved planlægning af nye og eksisterende boligområder skal brugen af belægninger, hvor regnvand ikke kan trænge igennem, begrænses.
- 1.16. Projekter vedrørende byggeri, anlæg og lignende skal placeres i forhold til det naturlige landskab på Fanø:
- Byggeri skal placeres med udgangspunkt i lavest liggende terræn, men skal placeres så mindst mulig terrænregulering og afgravning/påfyldning finder sted, jf. figur 1.
  - Fanø Kommune kan fastlægge et eller flere niveauplaner ud fra disse principper, hvorfra facade- og bygningshøjder måles, jf. figur 2.
  - I de lavest liggende dele skal bebyggelsen dog placeres så der ikke er risiko for oversvømmelser i regn- og tørtidsperioder, ligesom der skal tages hensyn til højtstående grundvand.
  - Såfremt fladen for det bebyggede areal afviger mere end $\pm 0,25$ m, kræver tilladelse til byggeriet en ansøgning med redegørelse og plan over de terrænmæssige højdeforhold, til brug for fastlæggelse af niveauplan.
  - Terrænregulering må ikke overstige $\pm 0,25$ m i forhold til eksisterende naturligt terræn eller til et evt. fastlagt niveau-plan, jf. figur 1.
  - For bebyggelse i forskudte plan, må højdeforskellen mellem overkant gulv i nederste plan til overkant gulv i øverste plan ikke overstiger 2 m.
  - Lovlig eksisterende bebyggelse kan renoveres eller erstattes af ny bebyggelse med samme placering som eksisterende lovlig bebyggelse.

Figur 1: Niveauplan fastlagt med udgangspunkt i lavt terræn, men med mindst mulig terrænregulering

Figur 2: Lavniveau – placering af bebyggelse

Støj og forurening

- 1.17. På grunde kortlagt i henhold til lov om forurenede jord må der ikke, uden regionsrådets tilladelse, foretages bygge- og anlægsarbejder eller udlægges arealer til forureningsfølsom anvendelse som boliger, institutioner, offentlige legepladser, rekreative formål, alment tilgængelige formål, kolonihaver eller sommerhuse.
- 1.18. Ved udlæg af arealer til boliger og anden forureningsfølsom anvendelse skal der sikres en så stor afstand til virksomheder og anlæg, der kan medføre støj-, lugt- eller luftforurening, herunder husdyrbrug at den samlede miljøpåvirkning herfra ikke giver anledning til væsentlige gener.

REDEGØRELSE

Boscætning

Byrådet ønsker, at styrke boscætning på Fanø både i Nordby og i Sønderho med respekt for natur og landskab og vil gøre en aktiv indsats for at tiltrække nye borgere og fastholde dem, som allerede bor på Fanø.

Ved offentlig service forstås bl.a. dagtilbud, plejecenter osv. Ved privat service forstås butikker, liberale erhverv osv. Samtidig skal der være balance mellem den ønskede langsigtede byudvikling, øens naturinteresser og kapaciteten inden for den offentlige service. Det skal løbende vurderes, om der er behov for tiltag indenfor f.eks. skoleområdet eller ældreområdet i form af eventuelle udvidelser, udbygninger eller lignende. Vurderingen skal danne grundlag for en balance mellem arealudlæg og behov, således udvidelse af byzone begrænses.

Udvikling i befolkningen

Fra 2011-2016 er antallet af borgere vokset med ca. 3 % i Nordby (82 personer) og faldet med ca. 1% i Sønderho (5 personer).

Siden 2011 har der været en generel overvægt i Nordby af borgere over 65 år (ca. 35%) sammenlignet med resten af Danmark (ca. 16%). I 2011- 2016 er der en svag stigning 4% af borgere mellem 20-30 år (9 personer) og for borgere mellem 45-49 år (6%), men et fald i antallet af børn fra 0-4 år (24%).

I Sønderho er der, siden 2011, sket en stigning af borgere over 65 år på 36% (40 personer) og et fald på 21% af børn under 9 (5 personer), men en fordobling i antallet af borgere mellem 10-14 år og 20-24 år og 30-34 år. (i alt 15 personer). Der har været et generelt fald på 33% i antallet af personer mellem 35-60 år (32 personer) i perioden.

Befolkningstallet på Fanø er fra 2013-2021 steget med ca. 3,5 %, svarende til en årlig tilvækst på omkring 0,86%. Byrådets mål er en tilvækst på 1% om året, svarende til 424 personer over de næste 12 år.

Rummelighed og behov for nye arealudlæg til boliger

Gennem de sidste 10 år er der i gennemsnit bygget 10 boliger om året på Fanø.

Inden for de allerede planlagte områder på Fanø vurderes at være en restrummelighed med mulighed for opførelse af ca. 144-211 boliger afhængig af om, der opføres åben -av eller tæt-lav bebyggelse.

Rummeligheden pr. 1. april 2017 inden for planlagte områder ejet af Fanø Kommune er 81-135 boliger i Nordby og ingen i Sønderho. Den resterende rummelighed ligger inden for privat ejede arealer.

Fanø Kommune ønsker ikke inden for den kommende 12-årige periode at inddrage nye arealer til byzone, men ønsker at fortætte og udvikle boligområder inden for byzone eller planlagt byzone.

Restrummelighed boliger i Sønderho pr. 1. juni 2017	I byzone, ikke lokalplanlagt	Lokalplanlagt	Udlæg KMP 2013
Digevej		2	
Kirketofte		8	
Landevejen		3	
Landevejen			2
I alt	15		

Restrummelighed boliger i Nordby pr. 1. juni 2017	I Byzone ikke lokalplanlagt	Lokalplanlagt	Reservationer KMP 2013
Nørre Nytoft I		17-31	
Nørre Nytoft II			24-46
Storetoft		18-36	
Nørby Pedersens Toft		7-14	
Peder Jessens Toft	2		
Peder Jessens Toft		5	
Enggårdsvej	3		
Gl. Postvej	1		
Haralds Toft		6-12	
Øgdal		10	
Vangled		2	
Birkevangen	1		
Kallesbjergvej	1		
Lodsvej		3	
Skolesti		1	
Suensons vej		1	
Hovedgaden		1	
Niels Engers vej		22	
Solvænget	2		
Spurvevej	2		
I alt	129-196		

Fremtidige muligheder for byudvikling

Hele Fanø kommune ligger inden for kystnærhedszonen og derfor er der ikke alternative lokaliseringsmuligheder for byvækst end inden for kystnærhedszonen.

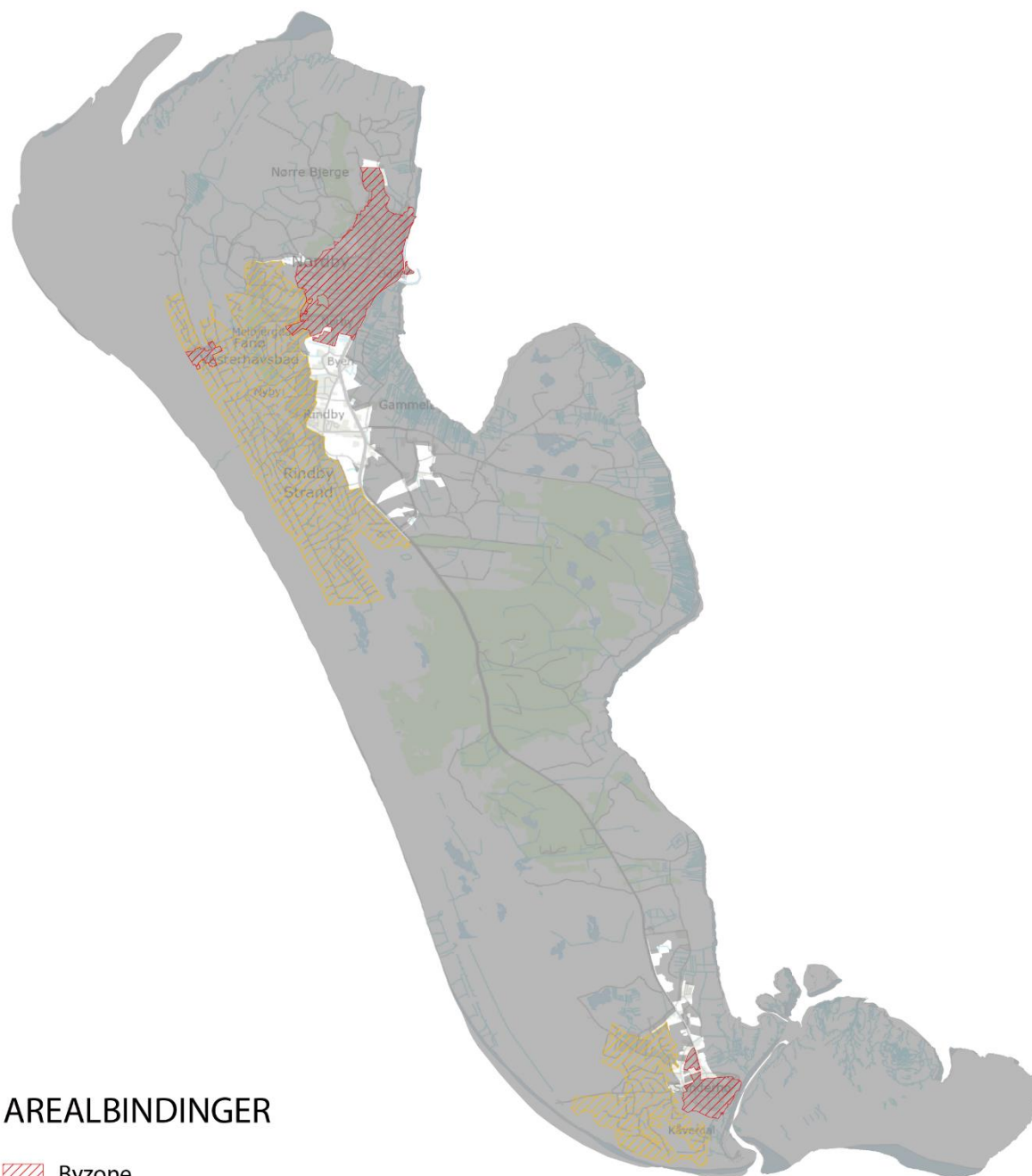
Udlæg af nye store arealer til byzoneformål vil i henhold til den nye planlov kræve, at der i kommuneplanen udlægges et udviklingsområde, efterfølgende kræves at der udstedes et landsplandirektiv fra statslig side.

Udviklingsområder

Da der inden for de næste 12 år ikke forventes at være behov for at inddrage nye arealer fra landzone til byzone, ud over de allerede planlagte, udlægges der i denne kommuneplan ingen udviklingsområder.

Nordby og Sønderho har begge begrænsede muligheder for at vokse arealmæssigt, da en stor del af områderne omkring byerne er Natura 2000 område, fredet, beskyttet under naturbeskyttelseslovens §3 eller registreret som særligt værdifuldt landbrugsareal. Se kort 1.1.

Der udlægges i denne kommuneplan ingen perspektivområder til boligformål eller reserveres områder til fremtidig byudvikling. Der udlægges dog et perspektivområde til et kommende erhvervsområde, se kapitel 9 om erhverv.

AREALBINDINGER

 Byzone

 Sommerhusområde

 Areal med bindinger, der ikke kan overføres til byzone

 Areal uden bindinger

Kort 1.1: Arealbindinger på Fanø i forhold til byvækst.

Fortætning

Fanøs begrænsede arealressurser gør det nødvendigt at fortætte de eksisterende byer inden for byzonen.

Det er i dag muligt for at fortætte Nordby inden for eksisterende kommuneplanrammer. I en stor del af de områder der er udbygget i 60-70'erne og ikke er lokalplanlagt, er der mulighed for fortætning af bebyggelsen.

Bebyggelsesprocenten er i disse områder 20-25, men må ved tæt-lav bebyggelse hæves til 40. For grunde over 600 m² er der mulighed for at bygge tæt-lavt bebyggelse enten ved at opdele og evt. udbygge eksisterende bebyggelse eller ved opførelse af ny bebyggelse. Kulturmiljøerne inden for de bevaringsværdige bykerner i Nordby og Sønderho er generelt sårbare over for fortætning.

I de seneste 2 nye boligområder i Nordby, ved Øgdal og Nørre Nytoft, er der åbnet mulighed for opførelse af bebyggelse i 2 fulde etager i en højde på op til 7-7,5 m.

I forbindelse med revision af den bevarende lokalplan for Nordby i 2013 blev mulighederne for fortætning af bykernen gennemgået. Grundstørrelserne for tæt-lav bebyggelse blev nedsat og bebyggelsesprocenten hævet, derudover blev indskrevet mulighed for at bygge højere på enkelte udvalgte matrikler.

Langs vest siden af Hovedgaden i Nordby mellem brugsen og kirken ønskes de store grunde med store forhave fastholdt, da en fortætning med ny bebyggelse her vil skjule den bevaringsværdige bebyggelse.

I den kommende periode fortættes Nordby og Sønderho inden for eksisterende eller planlagt byzone ved at inddrage arealer fra offentlige- og rekreative formål til boligformål, eksempelvis ved Kallesbjergvej og Tempo Camping.

Byudviklingsprincipper

Diget omkring Nordby skaber byens kant og afslutning mod nord og øst. Skoven omkring Kikkebjerg og klitkammen danner Nordbys ryg mod vest. Diget omkring Sønderho skaber byens kant og afslutning mod nord og øst. Mod sydvest og vest afgrænses Sønderho af et fredet klitområde. Grønningerne (udlagt i LP 19) og de åbne grønne engområder i Sønderho by fastholdes.

Hvor det er muligt skal der ved Nordby og Sønderho skabes en landskabelig bufferzone mellem sommerhusområde og byzone. Bufferzonen skal være med til at adskille funktionerne, men også til at give de forskellige brugere et fælles sted at færdes eller benytte til rekreative formål.

Bavnebjergklitten og Kirkegårdsplantagen forbindes med et ubebygget areal og udgør tilsammen et rekreativt område, denne forbindelse har stor rekreativ værdi og skal fastholdes.

Ved udlæg af nye større boligområder i Nordby gives muligheden for at bygge i maks. 2 etager, der hvor bebyggelsen vil opleves harmonisk fra det tilstødende landskab, Mindre områder eller områder i tæt sammenhæng med eksisterende bebyggelse må opføres i maks. i 1 etage med udnyttelig tagetage.

I Sønderho fastholdes at ny bebyggelse maks. må opføres i 1 etage med udnyttet tagetage, da en stor del af Sønderho er bevaringsværdigt kulturmiljø

med et meget homogent bygningsudtryk med øst-vestvendte længehuse i en etage med udnyttelig tagetage.

Nye boligområder udlægges med fokus på stor densitet (tæthed) som konsekvens af de begrænsede arealressourser.

Boliger i byzone i Nordby og Sønderho skal fastholdes til helårsbeboelse og ikke overgå til ferieboliger.

Generelle tiltag for orientering og placering af byggeri

For hele Fanø fastlægges, uden hensyntagen til zonestatus, at retningslinje 1.9 om orientering af byggeriers længste facader skal følges.

Retningslinjen har til formål at sikre mest mulig udsyn over Fanøs særegne landskab, kystlinjer og lignende.

Byggeriers længste facader skal orienteres mod nord eller syd, i områder med udsyn over kyststrækninger vinkelret på kystlinjen, hvilket svarer til øens oprindelige byggepraksis og bestemmelser om placering af huse med længderetning øst-vest.

Da der er kommet store udfordringer i fortolkningen af byggeriers udformning og dermed orientering, præciseres det, at det er længste facade, der skal orienteres på den mest hensigtsmæssige måde, så udsynet mod det åbne land og lignende ikke begrænses.

Princip for orientering af længste facader kan bevirke, at bebyggelse i visse områder begrænses på en sådan måde, at det ikke findes hensigtsmæssigt at følge retningslinjen. Derfor er det muligt at fravige retningslinjen, såfremt der kan fremhæves helt særlige argumenter for en anden orientering. Eksempelvis i områder bag eksisterende

bebyggelse hvor udsynet kan være begrænset eller ikke eksisterende.

Retningslinjen omfatter enhver form for byggeri, landbrug, erhverv, bolig, sommerhuse, sekundære bygninger og andet.

Tilsvarende fastlægges for hele Fanø, uden hensyntagen til zonestatus, at retningslinje 1.17 om placering af byggeri, anlæg eller lignende i forhold til det naturlige landskab på Fanø skal følges.

Retningslinjen har til hensigt at værne om Fanøs særegne landskab, der dels omfatter klitområder med meget kuperet terræn og dels omfatter meget jævne afblæsningsflader. Retningslinjen skal sikre at bygninger, anlæg og lignende ikke placeres dominerende i forhold til

landskabet og derved øger risikoen for at Fanøs særegne landskab

udviskes. Ligeledes ønskes byggeri, anlæg og lignende placeret og tilpasset så det kuperede terræn bevares og skal således søges gennemført med mindst mulig terrænregulering, udjævning eller opfyldning.

Klimatilpasning

I planlægning af nye boligområder etableres åbne grøfter, regnbede og andre rekreative elementer, der kan forsinke regnvandet i tilfælde af store nedbørmængder, inden det ledes væk.

I nye planlagte områder med højt grundvand skal der etableres sandpuder, drænes eller fastsættes en gulkote der sikrer, at bebyggelsen hæves.

I eksisterende og nye boligområder skal brugen af belagte arealer, hvor vandet ikke kan trænge igennem begrænses således, at så meget regnvand og overfladevand som muligt nedsives.

Ny bebyggelse skal placeres over kote 4,5 DVR90, derved er bebyggelsen sikret mod en 100 års storm. Læs mere om klimatilpasning i kapitel 3.

Jordforurening

Jordforurening kan udgøre en trussel mod natur, miljø, grundvand, udnyttelsen af jorden samt dyrs og menneskers sundhed og færden. De mulige risici er forbundet med:

- direkte berøring af den forurenede jord,
- optagelse af forurening i afgrøder,
- udledning til recipienten,
- nedsivning til grundvandet,
- afdampning til luften, herunder både udeluft og indeklima.

Både lettere forurenede områder og de forureningskortlagte arealer kan indebære anvendelsesbegrænsninger og ekstra udgifter til undersøgelser, jordhåndtering og hindring af den risiko, som en jordforurening kan indebære i forhold til den tiltænkte anvendelse af arealet.

Så vidt muligt bør både byudvikling og planlægning, derfor tilpasses den viden, der er om jordforurening for det område, der planlægges for. Ved at inddrage jordforureningsforhold som et videns grundlag tidligt i planlægningen kan der rettes opmærksomhed på de miljømæssige problemstillinger, der skal varetages i forbindelse med den påtænkte arealanvendelse.

De områdeklassificerede arealer kan ses på Miljøportalen (<https://arealinformation.miljoeportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>) og de forureningskortlagte grunde kan ses på Region Syddanmarks hjemmeside (<http://regionsyddanmark.dk/wm282374>).

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

I forhold til bosætning prioriterer Byrådet følgende 5 temaer:

- fastholdelse & tiltrækning af børnefamilier
- bredt boligudbud
- bevaring & benyttelse
- tryghed & tilgængelighed
- langsigtet byudviklingsplan

Fastholdelse og tiltrækning af børnefamilier

Fanø skal være et sted, man har lyst til at blive. Et sted med gode børneinstitutioner, en velfungerende folkeskole, god ældreservice, forskellige kultur- og fritidstilbud og et sted med mulighed for at skabe relationer og blive en del af et lokalt nærmiljø. Lysten til at engagere sig i ø-livets hverdag og i øens arrangementer og begivenheder, er en vigtig faktor i forhold til øens overlevelse, i forhold til at skabe kvalitet i den enkeltes hverdag, og for at få folk til at blive boende. Derfor anerkender og støtter Fanø Kommune de frivillige og foreningernes arbejde.

Fanø vil tiltrække børnefamilier og sætter på tilflyttere med job i Storbyregion Esbjerg.

Byrådet vil gøre Fanø mere attraktiv for de unge familier ved lave takster for pasning af de mindste børn og ved en fokuseret indsats, der sikrer et højt pædagogisk niveau i daginstitutionerne.

Det skal være uproblematisk for børnefamilierne at bo på Fanø og arbejde på fastlandet, både i forhold til børnepasning og pendlerforholdene med færgen, som der løbende arbejdes med at forbedre. Der arbejdes med at byde tilflyttere velkomne på flere fronter bl.a. i form af et intromøde, en rundtur på øen og en introduktion til de mange forningstilbud.

Bredt boligudbud

Fanø Kommune vil tilbyde et bredt spekter af forskellige boligtilbud både i form af boliger i de gamle historiske bykerner såvel som moderne huse i de nye boligområder. Derudover vil Fanø Kommune arbejde aktivt for at skabe flere lejeboliger. Byrådet vil fremadrettet arbejde med fortætningen af eksisterende boligmasse der, hvor det giver mening og ikke forringer områdets kvaliteter og ved, at give mulighed for tæt-lav bebyggelse i kommende lokalplaner.

Bevaring og benyttelse

Den tætte tilgang til Fanøs fantastiske og særlige natur skaber unikke og attraktive boligområder. Det er samtidig beskyttelsen af naturkvaliteterne, der kraftigt begrænser mulighederne for at udlægge nye arealer til byudvikling. Den bevaringsværdige bygningskultur og skippermiljøer i Nordby og Sønderho skal fastholdes, samtidig med at der skal være rum til at leve et moderne liv med moderne bekvemmeligheder. En del af de gamle bebyggelser i sommerhusområderne, i det åbne land og uden for bykerner i Nordby og Sønderho er bevaringsværdige uden dog at være registreret som sådan. Disse ejendomme bør fremadrettet sikres, så de ikke kan nedrives.

Trykthed og tilgængelighed

Færgeturen kan for udefrakommende virke som en barriere, men for flere pendlere giver den et rum for samtale, et mødested og en tænkepause. Færgeturen vurderes også som en væsentlig medvirkende faktor til, at der er forholdsvist mange foreningstilbud på Fanø. I tilsvarende landfaste forstæder vil lokalsamfundet i højere grad trække på allerede eksisterende tilbud i de nærmeste større byer.

Fanø er et trygt sted at vokse op. Her kan vinterens stormflod betragtes med

interesse i sikkerhed bag digerne. Det enkelte barn oplever stor bevægelsesfrihed.

Den begrænsede trafik, de mange sti-forbindelser og de korte afstande gør at børn og voksne i de 2 byer primært færdes til fods og især på cykel.

Der arbejdes løbende med at sikre de bedst mulige forhold for færgependlere og erhvervsdrivende gennem dialog med færgeriet og via målrettet landsdækkende fokus på området.

Langsigtet byudviklingsplan

Byrådet vil gerne sikre en hensigtsmæssig udvikling mange år frem og har besluttet at udarbejde en langsigtet byudviklingsplan, der peger 50 år frem. Formålet er at skabe en helhedsorienteret og langsigtet plan, der med udgangspunkt i borgerinddragelse vurderer og tager hensyn til følgende parametre:

- natur- og landskabsværdier,
- kulturmiljøværdier, bynært og landskabeligt,
- erhvervs- og boligudvikling,
- udvikling af turisterhvervet,
- landbrugserhvervet,
- by- og bygningsbevaring,
- miljø-, klima- og bæredygtighedsprincipper, rekreative værdier,
- herlighed- og attraktionsværdier,
- nærhed til service,
- fortætnings- og transformationsmuligheder af områder.

I planen vil der også indgå en undersøgelse af boligmarkedet på Fanø, en undersøgelse af de forskellige målgruppers behov for boligtyper mv. Endvidere skal planen indeholde analyser af potentielle omdannelser af eksisterende byområder.

Byudviklingsplanens indhold skal koordineres med en plan for natur og landskab, der bl.a. skal fastsætte principperne for beskyttelse af naturen.

UDLÆG AF NYE BOLIGOMRÅDER INDEN FOR BYAFGRÆNSNINGEN

Strandvejen ("Tempo Camping") – Nordby – 1.B.19

Området som omfatter ca. 27.000 m² ligger syd for Strandvejen i kote ca. 6,5 m DVR90. Området er beliggende i byzone. Området er drænet men har til tider problemer med højt grundvand. Udvikling af området til boligområde er i overensstemmelse med principperne for byudvikling i Nordby.

Udformning

Området ligger i dag omkranset af forholdsvis store træer og uden sammenhæng med boligområdet ved Peder Jessens Toft.

Ved lokalplanlægning af området skal sikres en min. 10 m bufferzone til sommerhusområdet. Eksisterende beplantning mod Strandvejen fastholdes og øvrig eksisterende beplantning søges bevaret så vidt muligt. Der skal etableres stiforbindelser for bløde trafikanter, hvis muligt, til Haralds Toft.

Der åbnes mulighed for at bygge i en maks. højde på 8,5 m i forhold til eksisterende terræn. Ved tæt-lav bebyggelse skal hver bolig kunne udstykkes med 300 m² grundareal pr. bolig og med en bebyggelsesprocent på maks. 40. Ved åben-lav bebyggelse skal grundene

kunne udstykkes med minimum 700 m² pr. bolig, dog kan grundstørrelsen kan i en lokalplan reduceres til 600 m² pr. bolig. For parcelhuse med to boliger skal grundstørrelsen være mindst 800 m².

Rummelighed og rækkefølge

Området skønnes at kunne indeholde omkring 27-29 boliger ved åben-lav bebyggelse eller ca. 56-67 boliger ved tæt-lav bebyggelse. Området har 2. prioritet i kommuneplanens rækkefølgeplan.

UDLÆG AF BOLIGOMRÅDER SOM VIDEREFØRES FRA KOMMUNEPLAN 2013

Nørre Nytoft etape II – Nordby – 1.B.15

Området som omfatter ca. 41.000 m² ligger nord for den tidligere efterskole i kote ca. 4,5-5 m DVR90. Området ligger delvist i byzone, og den del af området der ligger i landzone skal overføres til byzone med en lokalplan.

En del af området er registreret som naturbeskyttet hede under naturbeskyttelseslovens § 3 og må ikke bebygges. Udlæg af boligområdet vil være i overensstemmelse med principperne for byudvikling for Nordby, da området har været udlagt til boligformål de sidste 8 år.

Udformning

Området ligger op til den tidligere efterskole, bebyggelsen på Nørre Nytoft etape I, til diget og det åbne vade-

havslandskab mod øst og nord. Bebyggelsen i området vil delvist kunne ses fra indsejlingen og Kikkebjerg. Bebyggelsen i området vil sammen med diget komme til at udgøre byens kant mod nord og øst, da landskabet omkring området er beskyttet under naturbeskyttelsesloven.

Efter endelig vedtagelse af lokalplanen skal igangsættes en dialog med Erhvervsstyrelsen omkring ophævelse af skovbyggelinjen.

Der åbnes mulighed for at bygge i 2 etager i en højde af 8,5 m i forhold til eksisterende terræn. Ved tæt-lav bebyggelse skal hver bolig kunne udstykes med min. 300 m² grundareal pr. bolig og med en bebyggelsesprocent på maks. 40. Ved åben-lav bebyggelse skal grundstørrelsen være min. 700 m² pr. bolig, dog kan grundstørrelsen i en lokalplan reduceres til 600 m².

For parcelhuse med to boliger skal grundstørrelsen være mindst 800 m².

Tilkørslen til området vil skulle ske via Vesternasen eller Nørre Nytoft. En del af området er naturbeskyttet hede under naturbeskyttelseslovens § 3. En del af område ligger inden for støjkonsekvenszonen fra skydebanen nord for området, den del af arealet kan ikke indeholde boliger.

Rummelighed og rækkefølge

Området skønnes at kunne indeholde omkring 27-29 boliger ved åben-lav bebyggelse eller ca. 56-67 boliger ved tæt-lav bebyggelse. Området har 3. prioritet i kommuneplanens rækkefølgeplan.

PRIORITERING AF UDVIKLING AF BOLIGOMRÅDERNE

Nordby	Rækkefølge	Tidspunkt for udstykning
Tempo Camping - 1.B.19	1	Tidligst 2024
Nørre Nytoft etape 2 - 1.B.15	2	Tidligst 2027

2. BEVARING

Byrådet mener, at de historiske, særprægede og velbevarede bymiljøer i Sønderho og Nordby, samt de spredte gårde og huse på Rindbysletten i samspil med den omkringliggende natur og de bevaringsværdige sommerhuse ved Fanø Bad gør Fanø til et enestående sted med stor kulturhistorisk identitet.

Ligeledes er Fanøs tradition for sø- og skibsfart en væsentlig del af øens kulturarv.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

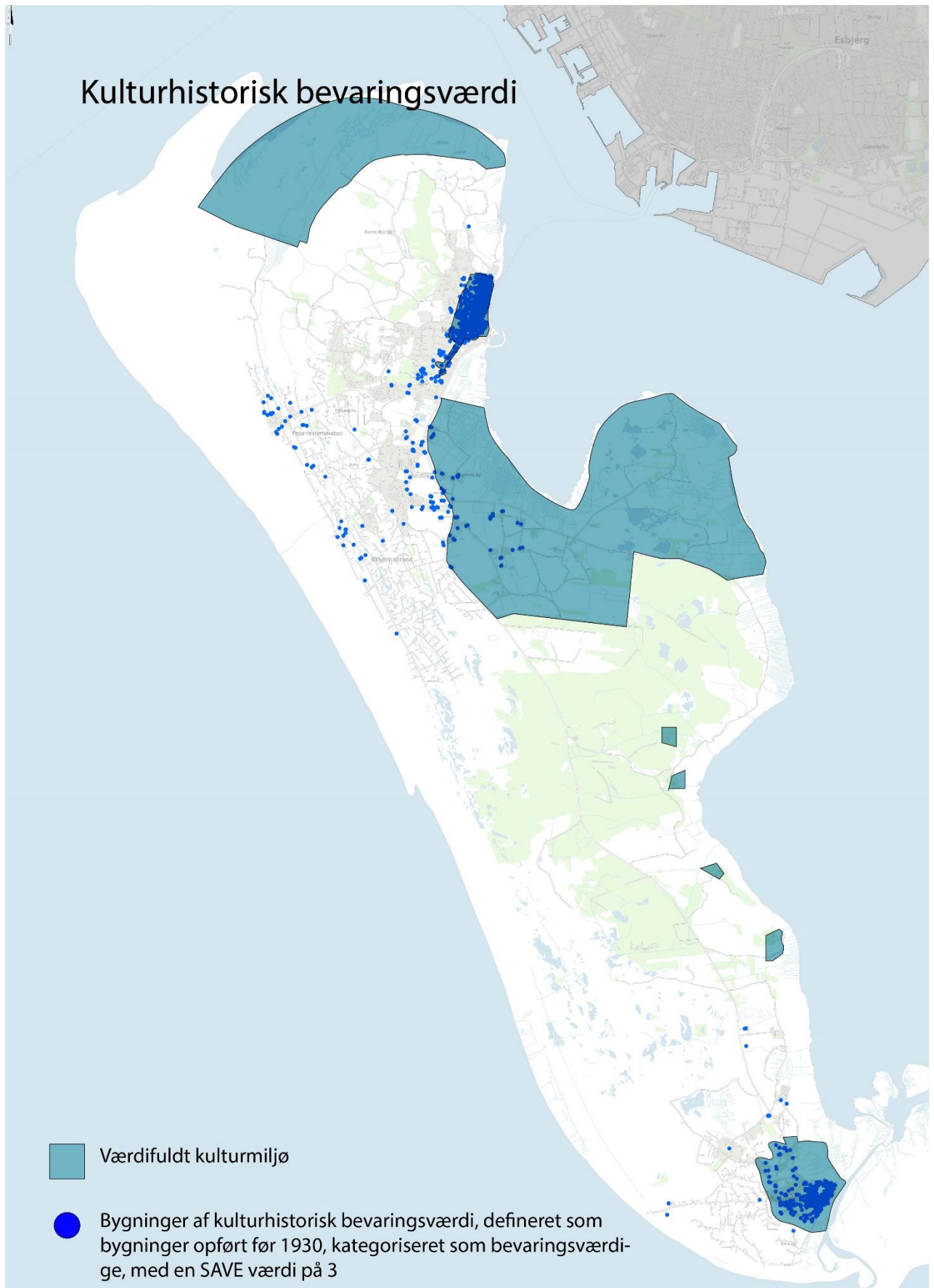
- at værne om Fanøs kulturmiljøer, i byerne såvel som i det åbne land,
- at bevare de historiske bymiljøer i Sønderho og Nordby,
- at værne om Fanøs kulturarv som skibs- og søfarts-ø,
- at fortsætte byfornyelse og byforskønnelse i takt med, hvad der er ressourcemæssigt og økonomisk muligt og udarbejde bevarende lokalplaner, hvor det skønnes nødvendigt,
- at sikre Fanøs særlige byggeskik formidlet gennem vejledning og oplysning, samt sikring af håndværkstraditioner gennem arealudlæg til håndværksvirksomheder,
- at fortsat inddrage Vadehavet Kulturarvatlas 2007 som værktøj til fremtidigt bevarings- og planlægningsarbejde for sikring af Fanøs værdifulde kulturmiljøer.

RETNINGSLINIER

- 2.1 Inden for de værdifulde kulturmiljøer, der er afgrænset som vist på kort 2. må der kun udlægges arealer til byggeri, anlæg mv., hvis det kan godtgøres, at de kulturhistoriske interesser ikke tilsidesættes i væsentlig omfang.
- 2.2 Inden for de værdifulde kulturmiljøer, der er afgrænset som vist på kort 2.1 gælder:
  - at karakteren af skippermiljøet i Nordby og Sønderho skal bevares,
  - at renovering af eksisterende huse og opførelse af nye bygninger skal indpasses i bebyggelsesmønstret og skal ske i overensstemmelse med den traditionelle byggeskik og kulturhistorie,
  - at ændringer i gademiljø og gadeelementer skal indpasses med omhu,

- at karakteristiske gårde, småparceller, fælles græsningsarealer og adgangsvveje skal bevares.
- 2.3 Bygninger der er udpeget med en bevaringsværdi på 1-4 er bevaringsværdige og tilstræbes bevaret.
- 2.4 Inden for kirkeomgivelser, der er angivet som vist på kort 2.1, 2.2, 2.3 og 2.4, må der kun udlægges areal til byggeri, anlæg mv., der ikke væsentligt forringer oplevelsen af henholdsvis kirken og kapellet i samspil med det omgivende landskab.

Kulturhistorisk bevaringsværdi

Kort 2.1 Værdifulde kulturmiljøer og kulturhistoriske værdier

REDEGØRELSE

Et kulturmiljø er et geografisk afgrænset område, der ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Kulturarven er vigtig, at være bevidst om i forhold til turisme, bosætning og placering af virksomheder. Derfor skal kulturarven registreres og fremhæves på alle niveauer. Nyt byggeri skal tilpasses områdets karakter i den gamle bykerne.

De udpegede bevaringsværdige bygninger er næsten alle privat ejede, hvor bevaring af kulturmiljøer i høj grad er afhængig af den enkelte ejers interesse for og viden om den kulturhistoriske værdi. Fanø Kommune vil derfor i samarbejde med andre interessenter arbejde for, at kulturmiljøværdierne potentialer i højere grad formidles, for på den måde at sikre, at istandsættelse kommer til at ske i samspil med kulturmiljøerne.

Bevaringsværdige bygninger

De bevaringsværdige bygninger er optaget i kommuneplanen, se bilag A.

I Fanø Kommune er de bevaringsværdige bygninger inden for kulturmiljøkerne i Sønderho og Nordby samt sommerhusene ved Sønderklit, udpeget som bevaringsværdige i de bevarende lokalplaner.

De bevaringsværdige bygninger uden for kulturmiljøkerne har tidligere ikke været udpeget, men er i denne kommuneplan registreret og kortlagt. Dette gælder også ældre bevaringsværdige sommerhuse.

I første omgang er bygninger opført før 1930 registreret som bevaringsværdige med SAVE værdi 3. Argumentet for at placere alle bygninger opført før 1930 inden for værdien er, at størstedelen af disse bygninger er beliggende i Nordby, Sønderho og på Rindbysletten

og indgår som vigtige dele af et større kulturmiljø. Kategorien kan rumme oprindelige bygninger med mindre udskiftninger.

Værdien vil blive revurderet i forbindelse med en mere nøje gennemgang af hver enkelt bygning og i forbindelse med evt. kommende byggesager på de enkelte ejendomme.

De bevaringsværdige bygninger kan se på 2.1 og på adresselisten bilag A. De bevaringsværdige bygninger vil blive registreret på kult Kulturstyrelsens hjemmeside:

<https://www.kulturarv.dk/fbb/index.htm>

At en bygning der er registreret som bevaringsværdig har den konsekvens, at bygningen ikke må nedrives uden tilladelse fra Byrådet.

Bevaringsværdi og SAVE vurdering

En bygnings bevaringsværdi efter SAVE metoden, er en samlet vurdering af en bygnings arkitektoniske, kulturhistoriske og miljømæssige værdi samt dens originalitet og tilstand. Bevaringsværdien afspejler, om bygningen er et godt eksempel på periodens arkitektur eller på en særlig byggeskik. Ligeledes afspejler værdien om bygningstypen eller bygningsformen er sjældnen, om bygningen har dannet forbillede for andre bygninger, om den

er intakt, eller om udskiftninger og ombygninger er tilpasset bygningens udtryk. Endelig afspejler værdien, om bygningen er uundværlig i gadebilledet, i landskabet eller for helheden.

Nedrivning af en bevaringsværdig bygning

Hvis man ønsker at nedrive en bevaringsværdig bygning, skal der altid søges om nedrivningstilladelse. Bygningsens SAVE registrering vil i den forbindelse blive revurderet.

For bygninger i kategorien 1-2 vil det være meget svært at opnå tilladelse til nedrivning.

For bygninger i kategori 3-4 gælder, at nedrivning kun kan ske på baggrund af en politisk beslutning i hvert enkelt tilfælde. I forbindelse med den politiske behandling af nedrivningssagen kan der sættes krav om, at der af en sagkyndig udarbejdes en tilstandsvurdering af bygningen.

Endvidere skal der ske en forudgående offentliggørelse, inden kommunen kan give tilladelse hertil jævnfør Bygningsfredningsloven § 18.

Historie og byggeskik

Skibs- og søfartstraditioner

Kystområderne er et ungt dynamisk landskab under stadig forandring. Vadehavssøerne har formentlig ligget hen som højsander i oldtiden.

Vadehavet har givet gode muligheder for fiskeri, handel og søfart, mens den fede marskjord langs Vadehavskysten har givet rigelige græsningsarealer til opfedning af kreaturer.

Stormfloder har været en konstant trussel mod menneskets eksistens. Derfor har der gennem tiden været sat mange kræfter ind for at holde havet på afstand.

Den første kendte beboelse på Fanø stammer fra midt i 1200-tallet.

Ved Vadehavskysten opstod en række fiskerlejer, da fiskeriet havde sin storhedstid i 1500-tallet. Sønderside, der lå ved kysten sydvest for Ho, hvor Skallingen i dag strækker sig mod syd, hørte sammen med Nordby og Sønderho på Fanø til Sydvestjyllands største fiskerlejer. Sønderside blev udsløttet ved den store stormflod i 1634, og først i de allerseneeste år har man gennem udgravninger fået kendskab til dele af bebyggelsens placering. Karakteristisk for alle havnene var, at det var naturhavne uden egentlige kajanlæg.

I 1680'erne fik skipperne på vadehavssøerne ret til egen handel og blev dermed konkurrenter til købstæderne. Søfart blev herefter en væsentlig del af Fanøs kulturhistorie. Øens tradition for sø- og skibsfart startede i 1741, da øens beboere købte Fanø af Kronen. Frikøbet betød, at beboerne på Fanø fik ret tilhede over deres egen jord og retten til at drive søfart. Dermed indledtes en periode, der forvandlede Fanø fra en fattig ø med fiskeri som hovederhverv til en ø med den næststørste "skibsflåde med hensyn til tonnage" (Kilde: *Huse i Nordby på Fanø*).

Der blev i perioden bygget skibe på øen, og det første skibsværft til større skibe blev etableret i 1768. Søfarten havde således et stort opsving og i den første halvdel af 1800-tallet udvikledes især Sønderho sogn, men i den anden halvdel af 1800-tallet skiftede udviklingen til Nordbys fordel.

Byen udviklede sig fra et fattigt fiskerleje til en rig søfartsby med en købstadslignende by- og bygningskultur, mens Sønderho udviklede sig til en by med karakter af landsby. Sidst i 1850'erne blev der etableret en navigationsskole på øen.

Der blev i alt bygget ca. 1100 skibe på Fanø. Fra ca. 1860 begyndte sejladsen at gå til fjerne destinationer som Kina, Sydamerika og Australien. De sidste årtier i 1900-tallet var præget af en kraftig udvikling inden for de erhverv, der relaterede sig til skibsfarten. Fanø var således i slutningen af 1800-tallet et af Danmarks største søfartscentre med store sejlskibe i international skibsfart.

Omkring århundredskiftet standsede væksten. Esbjerg havde i 1870'erne fået anlagt havn og jernbane-forbindelse, og de maskindrevne skibe overtog skibsfarten på havene. Esbjerg

overtog efterhånden Nordbys position som vestkystens førende skibsfarts by. De nye erhvervsmuligheder i Esbjerg betød, at folk, ligesom i dag, kunne bo på øen og arbejde i Esbjerg.

Fanøs særlige skipperbykultur med mange hollandsk-frisiske træk i bygningskulturen er særdeles velbevaret.

Byggeskik på Fanø

På et kort fra 1820 kan Nordbys karakteristiske bystruktur ses. Husene er orienteret øst-vest med "slipper", der ligger vinkelret på kystlinjen. Orienteringen er hensigtsmæssig i forhold til den kraftige vestenvind, og slipperne giver byen god forbindelse til havet. Hovedgaden, der løber nord-syd, forbinder bebyggelsen.

På billeder fra før 1900 kan man se karakteristiske hvidmalede stakitter. Et særpræg der er bevaret frem til i dag.

Den maritime velstandsperiode ses i mange af husene fra 1800-1900 tallet. Der er kun bevaret få huse fra før 1800-tallet. Det er 1800-tallets enkle småhuse, de lidt større patricierhuse og de enkelte monumentale bygninger, der karakteriserer bybilledet i Nordby. Mange af bygningerne i Nordby er fredede eller udpeget som bevaringsværdige.

Karakteristisk for de ældre huse i Nordby er, at de er grundmurede, strå-tækte og med en høj rejsning. Når man færdes nord-syd, er gadebilledet præget af de markante og flotte gavle fra de øst-vest orienterede huse. Derudover er der en mængde detaljer i form af døre, vinduer, skorstene kviste osv., som ligeledes er karakteristiske for byggeskikken på Fanø.

Mange af de huse, som i dag karakteriserer det særlige bymiljø i Sønderho beskrives i bogen Gamle huse i Sønderho

som konkluderer: "at det karakteristiske gamle Sønderho som helhed er skabt i midten af 1700-tallet, og at husene gennemgående har fået deres nuværende karakter i første halvdel af 1800-årene." Husene i det gamle Sønderho er hovedsageligt opført før 1820.

Husene ligger som i Nordby orienteret øst-vest og denne struktur, som er hensigtsmæssig i forhold til vestenvinden, skaber sammen med stier og grønninger et oplevelsesrigt og varieret bymiljø. Byen er bygget op omkring Sønderho Strandvej og Landevejen, som løber tværs gennem byen. Indtil begyndelsen af dette århundrede var der ikke mange træer i byen, hvilket senere hen er blevet ændret, så Sønderho nu opleves som en meget grøn by.

Fanø-huse

Et karakteristisk kulturtræk er de forskelle i byggeskik, der kan ses fra egn til egn. I Nordby og Sønderho findes de særlige fanøhuse i tegl med træbeklædte gavle og stråtag.

Facaderne er ofte med rødfarvet vandskuring og hvide op stregede fuger, og i Sønderho har det været skik med grøn-sort-hvide stik over dør- og vinduesåbninger. De gamle huse i Sønderho fremstår i dag grundmurede, men de fleste af dem er oprindeligt opført som bindingsværkshuse.

Der henvises i øvrigt til bøgerne Huse i Nordby på Fanø og Gamle huse i Sønderho, udgivet af Fredningsstyrelsen og Fanø Kommune i 1986, som i detaljer beskriver byggeskikken på Fanø. Fanø Kommune opdaterer i 2013 Huse i Nordby ved en fotoregistrering af de enkelte huse.

Kirkeomgivelser

Amt, kommune og kirkelige myndigheder aftalte i midten af 1980'erne at lægge beskyttelsesområder omkring

kirker, for at forhindre eller begrænse byggeri og tilplantning der skæmmer kirker og deres omgivelser. Kirkelige myndigheder høres, når der ønskes byggeri i beskyttelsesområder. Kirker samt kirkeomgivelser er vist på kort 2.2, 2.3 og 2.4.

Det tidligere Ribe Amt udgav i 2005 rapporten: "Kirkeomgivelser. Registrering af kirkeomgivelser i Ribe Amt". Rapporten omfatter de kirker som Ribe Amt udpegede med beskyttelseszoner.

Nordby kirke

Kirken ligger i den sydlige del af byen uden for det centrale Nordby. Den omkringliggende bebyggelse består af ældre huse og villaer, men også yngre parcelhuse. Der er forholdsvis åbent i området omkring kirken, hvilket styrker dens dominans i det nære område. Kirken ses flere steder fra, når man er tæt på, men ellers markerer den sig ikke særlig meget i den øvrige del af byen. Enkelte steder kan den dog ses på længere afstand, bl.a. fra den nord-syd-gående Vestervejen gennem byen fra nord, hvor tagrytteren ses for enden af gaden.

Ligeledes fra Gammel Postvej mod syd fra kirken kan noget af taget samt tagrytteren ses.

I det omkringliggende landskab markerer kirken sig ikke meget, men enkelte steder f.eks. fra sydsydvest kan den ses på lang afstand. Fra færgen er det muligt på lang afstand at skimte kirken over byens tage, men tættere på havnen forsvinder den bag bebyggelsen.

Kort 2.2. Kirke samt kirkeomgivelser, Nordby.

Sønderho kirke

Kirken ligger i den nordvestlige del af Sønderho på et hjørne, hvor Landevejen fra nord drejer mod vest syd om kirken. Bebyggelsen omkring kirken er hovedsagelig ældre landsbyhuse med stråtag. Kirken ligger på den måde i meget smukke omgivelser. Den forholdsvis store, men lave og tårnløse kirke markerer sig på nært hold flere steder mellem bebyggelsen, men på lidt længere afstand skjules den efterhånden. Vejen der løber øst og syd om kirken samt parkeringspladsen danner et større åbent område, som styrker kirkens dominans i området, på trods af at den med sin atypiske form som kirke på nogen punkter kan forveksles med en anden form for bebyggelse. Kirkens næromgivelser må betragtes som specielt smukke og bevaringsværdige, hvor det er vigtigt at sørge for, at der ikke foretages

noget, som kan forringe oplevelsen af kirken samt den øvrige bebyggelse der omkring.

I det omkringliggende landskab markerer kirken sig stort set ikke, og kun fra enkelte punkter er den synlig mellem bebyggelse og beplantning.

Kort 2.3. Kirke samt kirkeomgivelser, Sønderho.

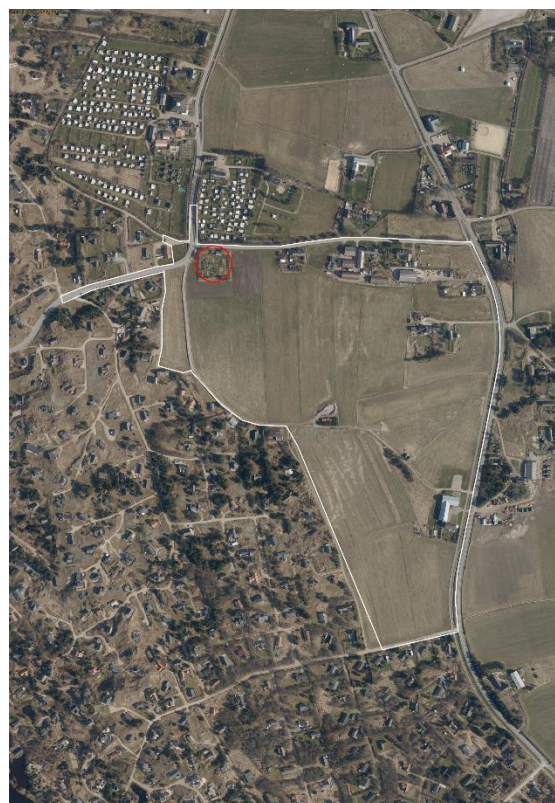
Kapellet i Rindby

Kapellet er placeret i Rindby, syd for Nordby. Kapellet er beliggende på hjørnet af Kapelvej og Kirkevej.

Mod syd og øst er kapellet omgivet af åbne marker og enkelte oprindelige gårde er spredt placeret i landskabet.

Den vestlige afgrænsning er præget af sommerhusbebyggelse og nord for kapellet er der anlagt en campingplads.

Mod syd og øst kan kapellet ses over store afstande og det er dette indblik der skal forsøges bevaret og tages hensyn til ved ønske om indplacering af elementer inden for afgrænsningen.

Kort 2.4. Kapel samt omgivelser, Rindby.

Landbrug

Landbrugets udskiftning har ikke i samme grad som inde i landet sat sit præg på kystområderne. På grund af de særlige naturforhold med mange slags jordtyper - marsk, eng, ager, hede og mose - var det ikke muligt at samle den enkelte gårds jorder i forbindelse med udskiftningen. Gårdene blev derfor liggende, hvor de lå, med lige stor afstand til de mange jordstykker. Udskiftningen af marskengene har dog sat sig spor i den karakteristiske markstruktur med de lange, smalle fenner markeret af grøfter. På Fanø og Mandø var landbruget et bierhverv. Rindbysletten, der er det eneste regulære landbrugsområde på Fanø, er stadig et åbent landbrugsland med spredtliggende, oprindelige 2-længede gårde. I Nordby og Sønderho forblev landbruget derimod u-udskiftet til op i midten af 1900-tallet.

Grønningen på Fanøs nordspids har været fælles kreaturgræsning for Nordbys beboere helt op til i dag. Korndyrkning besværliggjordes af sandflugt, og småmarker måtte nedgraves i sandet. Drivervejen og spor af inddigede marker er bevaret blandt andet nord for Nordby.

Fuglekøjer

Som et særligt bierhverv havde Fanø en betydelig eksport af vildænder, der blev indfanget i fuglekøjer (kunstige damme, hvor vildænderne blev lokket ind i ruser og aflivet). Der findes stadig rester af de gamle fuglekøjer på Fanøs østkyst. To af fuglekøjerne er meget velbevarede.

Turisme

Fra slutningen af 1800-tallet har kystområderne undergået store forandringer. Fanø blev tidligt ramt af en bade- og hotelturisme omkring Fanø Vesterhavsbad. Senere skete en udbygning med små sommerhuse i kolonihavestil ved Rindby Strand, men den store sommerhusudbygning er først sket efter 1960'erne.

Værdifulde kulturmiljøer og kulturhistorisk bevaringsværdi

Et kulturmiljø er defineret som et geografisk afgrænset område, der ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

De karakteristiske gårde, småparceller, fælles græsningsarealer og adgangsveje bør bevares.

Specielt Sønderhos klare afgrænsning mod engene i øst, "Hønen", naturhavnen og klitterne mod vest er af stor oplevelsesmæssig og æstetisk værdi og fortæller fint om byens rolle som søfartsby med tilhørende husholdningslandbrug. Områderne er sårbare over

for yderligere sommerhusbyggeri og tilplantning, der kan sløre strukturen.

Det er ikke muligt at tage vare på alle kulturspor i kommunen, men i en række områder er sporene så væsentlige, at der må tages særlige hensyn til dem. Med kommuneplanen sker det ved udpegning af en række særligt værdifulde kulturmiljøer.

Følgende områder er udpeget til at have kulturhistorisk bevaringsværdi eller til at være et bevaringsværdigt kulturmiljø:

1. Grønningen, er et fælles græsningsareal med adgangsveje fra Nordby.
2. Nordby, som en velbevaret "skipperby" med en intakt bykerne og stråttækte huse fra 1700- og 1800-tallet. Nordby ligger helt ned til kysten i et fladt klitlandskab, og der er en tæt sammenhæng mellem byen og de bagvedliggende klitter.
3. Rindbysletten, er karakteriseret ved åben landbrugsbebyggelse med små oprindeligt tolængede gårde. Der er fællesgræsning i engene mod øst og på strandengene mellem klitterne.
4. Området øst for Landevejen er fortsat præget af landbrug med mange små markparceller adskilt af grøfter.
5. Halen er et areal, hvor størstedelen af enge og klitter er inddelt i små parceller.
6. Der er 4 fuglekøjer af kulturhistorisk værdi på Fanøs østkyst. Hvoraf de 2 af fuglekøjerne er meget velbevarede.

7. Sønderho, som en velbevaret "skipperby" med rester af en naturhavn. Byen har en klar afgrænsning mod de tilgrænsende enge og klitter. Der er rester af markparceller i eng, klit og hede med fælles adgangsveje. Nord for byen er der en mølle fra 1895 og møllegård fra 1760. Derudover er der et sømærke og en redningsstation.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Kommuneplanen er i sin karakter ikke et redskab, der kan sikre en egentlig bevarelse af de værdifulde kulturmiljøer. Ofte er der elementer i et kulturmiljø som vil kræve en mere direkte ressourceindsats, f.eks. i form af restaurering og vedligeholdelse. Dette er en opgave der ikke kan løftes med kommuneplanen.

Derimod kan kommuneplanen i mange tilfælde sikre en vis beskyttelse af værdierne mod andre indgreb. I interesseafvejninger der foretages ved kommuneplanlægningen for et område bliver de kulturhistoriske interesser inddraget i afvejningerne i samme grad som øvrige interesser der varetages i kommuneplanlægningen.

Fanø Kommune arbejder tværkommunalt sammen med de øvrige Vadehavskommuner og museer om at fremme og udvikle bevaringsindsatsen i Vadehavsområdet. Det danske vadehavsområde indgår som en del af et trilateralt samarbejde, som også omfatter det tyske og det hollandske Vadehav.

Et af fokusområderne for det trilaterale samarbejde er vadehavsregionens kulturlandskaber. Det trilaterale samarbejde er repræsenteret i det tværkommunale samarbejde med en repræsentant fra Naturstyrelsen. Der deltager

herudover en repræsentant fra Kulturstyrelsen og fra Nationalparksekretariatet.

For et område udpeget som et særligt værdifuldt kulturmiljø jf. Vadehavet Kulturatlas 2007, foretages en vurdering i kommuneplanlægningen af om områdets nye anvendelse vil kunne skade kulturmiljøet. Afgrænsningen af de eksisterende kulturmiljøer skal gennemgås i planperioden.

Bevarende lokalplaner, registranter og SAVE registrering

Information er et vigtigt redskab i beskyttelsen af de bevaringsværdige kulturmiljøer. En vigtig opgave for kommunen er at skabe viden om og forståelse for de værdier, der skal beskyttes.

En lokalplan kan indeholde bestemmelser, der regulerer anvendelse, omfang og placering af bebyggelse. Planen kan endvidere indeholde bestemmelser om bygningernes materiale, udseende osv. På den måde er det muligt at styre udviklingen, så Fanøs særlige kulturmiljøer kan bevares eller udbygges nænsomt.

Kommunen har løbende udarbejdet bevarende lokalplaner for forskellige områder på Fanø, bl.a. for sommerhusområdet ved Sønderklit og for bebyggelse på Halen, Sandflod Hede og langs Albuevej. Ligeledes er der udarbejdet bevarende lokalplaner for både de ældre dele af Nordby og Sønderho, således, at den bevaringsværdige bebyggelse er sikret i de to byer.

Registranterne for Nordby og Sønderho ønskes opdateret, da en del af husene har gennemgået forbedringer i forhold til de anbefalinger registranten indeholder. I forbindelse med revision af den bevarende lokalplan for Nordby i 2013

er alle husene i Nordby blevet fotograferet til brug for opdatering af registranterne.

I forbindelse med at de bevaringsværdige ejendomme i Nordby og Sønderho SAVE registreres opdateres oplysningerne elektronisk i FBB (fredede og bevaringsværdige bygninger) på kulturstyrelsens hjemmeside.

Byforskønnelse

Der er på Fanø gennemført byforskønnelsesprojekter i Nordby og ved Fanø Bad. Der vil løbende blive arbejdet på at forskønne øen i både by- og lokalcentre ved Fanø Bad og Rindby. Byforskønnelse skal inddrages og koordineres med planlægningen af større vedligeholdelses- og renoveringsopgaver. Byrådet lægger vægt på at afsætte økonomisk og ressourcemæssig mulighed for udarbejdelsen.

I Sønderho ønskes der konkret, forskønnelse af området ved busholdepladsen i form af beplantning, by inventar, drikkefontaine og informationstavler m.v.

I Nordby er der truffet politisk beslutning om, at omdanne Museumspladsen og projektet er udarbejdet. Dette vil give Nordby en ny rekreativ plads med fokus på, at kunne opretholde de kulturelle arrangementer der er så vigtige for bevaringen af Fanøs kulturhistorie.

Byfornyelse

På Fanø er der tidligere gennemført byfornyelsesprojekter. Byrådet er positiv over for byfornyelsesprojekter og ser byfornyelse som et aktivt redskab til at forskønne og udvikle kulturmiljøerne på Fanø.

Fonden Gamle Sønderho

Fonden Gamle Sønderho er Danmarks ældste bevaringsfond, hvis formål er at værne om Fanøs kultur og miljø - særligt for Sønderho.

Sønderho Havn

Byrådet ser positivt på bevaring af Sønderho Havn, idet havnen både anses som en vigtig del af Sønderhos kulturhistorie som søfartsby og som et attraktivt element i byen, der kan tiltrække nye indbyggere. Med i initiativet til at bevare Sønderho Havn skal områderne Keldsand og Hønen ligeledes indgå som elementer. I den kommende planperiode vil arbejdet med uddybning af sejrenden og forskønnelse af Sønderho havn fortsætte og forhåbentlig vil det atter blive muligt, at anvende havnen som i tidligere tider.

GENERELLE TILTAG I KOMMUNEPLANEN

På flere områder søges kulturmiljøer, byggeskikke og traditioner på Fanø bevaret.

Der er i Kommuneplanen retningslinjer for placering af ny bebyggelse. Retningslinjer der svarer til den oprindelige retningsbestemte placering, af bygningerne i den hårde vestenvind, øst-vest.

Retningslinjerne er opdateret og base-res hovedsageligt på udsyn frem for vejr påvirkning. Dette skyldes bl.a., at der er sket en stor udvikling i materialer og byggemetoder der gør bygninger vejrbestandige. Men i høj grad også at Fanø har udviklet sig, så beplantninger i større grad kan bidrage til at skåne mod vejrliget, idet der er væsentligt flere og højere træer end oprindeligt.

Ligeledes er der i Kommuneplanen indarbejdet et regelsæt for bevaringen af Fanøs oprindelige landskab og udsynet over dette. Med udgangspunkt i en definition af terrænniveauer skal enhver form for byggeri, anlæg eller lignende placeres lavest muligt på grunden, med henblik på at nye projekter ikke bliver for dominerende i forhold til områdernes oprindelige karakterer.

3. KLIMATILPASNING

Fanø Byråd ønsker på borgernes og virksomhedernes vegne at være forberedt på de kommende klimaforandringer. Byrådets mål er at mindske de skader der måtte fremkomme, som følge af stigende havvand og sikre at nye bolig- og erhvervsområder udformes og placeres med tanke for den stigende vandmængde (hav-, regn- og grundvand).

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

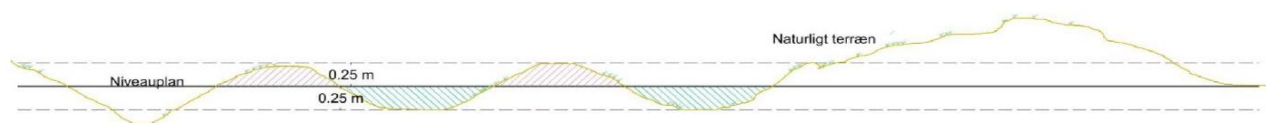
- at Sønderhø, Nordby og sommerhusområderne, også i 2115, skal kunne modstå havvandstande, som statistisk set kun forekommer hvert 100. år,
- at regnvandssystemet også i 2115 skal kunne klare en 5 års-regn hændelse,
- at klimaudfordringen vurderes i alle planer og konkrete projekter,
- at sikre brugen af permeable belægninger i nye og eksisterende boligområder.
- at fremtidige tiltag skal være i overensstemmelse med Fanø Kommunes klima- og risikostyringsplan.
- at Fanøs borgere, virksomheder og øvrige interessenter i oversvømmelsestruede områder skal inddrages ved planlægning i relation til oversvømmelse i deres område.
- at en helhedsorienteret tilgang til klimatilpasning skal sikre, at alle oversvømmelseskilder vurderes, herunder overfladevand og højtstående grundvand i relation til udarbejdelse og implementering af resiliente og merværdiskabende klimasikringsløsninger.
- at alle interessenter i Fanø Kommune er informeret om deres rolle i relation til beredskabets håndtering af en krisesituation.
- at Fanø Kommunes klima- og risikostyringsplan løbende revideres på baggrund af de erfaringer der gøres i relation til klimaudfordringerne.

RETNINGSLINJER

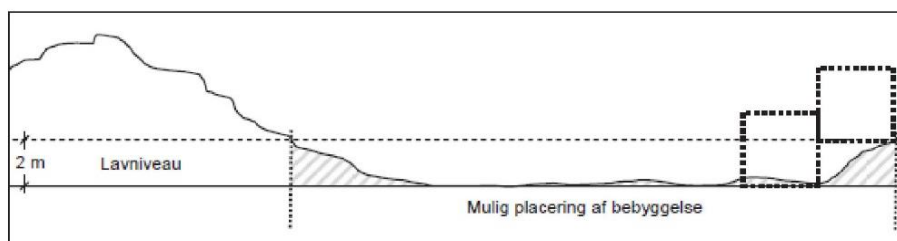
- 3.1. Ny bebyggelse må ikke placeres under kote 4,5 DVR90, med mindre der er tale om bebyggelse af teknisk karakter, der af planmæssige hensyn kræver en lavere placering for eksempel kystsikring, kaj anlæg eller lignende.
- 3.2. Ved planlægning af nye boligområder måles og undersøges grundvandstanden i området.

- 3.3. Ved planlægning af byudvikling på lavtliggende arealer eller i områder med højt grundvand skal der tages særlige forholdsregler for at beskytte området mod oversvømmelser. Dette kan ske ved fastsættelse af en minimums-gulvkote for det kommende byggeri, ved krav om etablering af sandpuder i forbindelse med bebyggelsen eller lignende.
- 3.4. Ved planlægning af nye boligområder planlægges for åbne grøfter, regnbede og andre rekreative, elementer der kan afhjælpe højt grundvand og store mængder af nedbør.
- 3.5. Ved planlægning af nye og eksisterende boligområder skal brugen af belægninger hvor regnvand ikke kan trænge igennem begrænses.
- 3.6. Projekter vedrørende byggeri, anlæg og lignende skal placeres i forhold til det naturlige landskab på Fanø og under hensyntagen til 3.8 – Fanø Kommunes Klima- og Risikostyringsplan.:
- Byggeri skal placeres med udgangspunkt i lavest liggende terræn, men skal placeres så mindst mulig terrænregulering og afgravning/påfyldning finder sted, jf. figur 1.
  - Fanø Kommune kan fastlægge et eller flere niveauplaner ud fra disse principper, hvorfra facade- og bygningshøjder måles, jf. figur 3. I de lavest liggende dele skal bebyggelsen dog placeres så der ikke er risiko for oversvømmelser i regn- og tørbrudsperioder, ligesom der skal tages hensyn til højtstående grundvand.
  - Såfremt fladen for det bebyggede areal afviger mere end $\pm 0,25$ m, kræver tilladelse til byggeriet en ansøgning med redegørelse og plan over de terrænmæssige forhold, til brug for fastlæggelse af niveauplan.
  - Terrænregulering må ikke overstige $\pm 0,25$ m i forhold til eksisterende naturligt terræn eller til et evt. fastlagt niveau-plan, jf. figur 1.
  - For bebyggelse i forskudte plan, må højdeforskellen mellem overkant gulv i nederste plan til overkant gulv i øverste plan ikke overstiger 2 m. principielt vist på figur 2.
- 3.7. Lovlig eksisterende bebyggelse kan renoveres eller erstattes af ny bebyggelse med samme placering som eksisterende lovlig bebyggelse.
- 3.8. Fremtidige tiltag skal være i overensstemmelse med Fanø Kommunes Klima- og Risikostyringsplan.
- 3.9. Etablering af kritisk infrastruktur skal ske i overensstemmelse med Fanø Kommunes, til enhver tid gældende, klima- og risikostyringsplan.
- 3.10. Ved lokalplanlægning for byudvikling, tekniske anlæg, ændret anvendelse med videre inden for et udpeget område, skal det vurderes om der er behov for afværgeforanstaltninger mod oversvømmelse og erosion, og hvor der på baggrund af foreliggende viden og data laves en vurdering af hvilke afværgeforanstaltninger, der er mest hensigtsmæssige i det pågældende område.

- 3.11. Erosion af kysten er en naturlig udvikling af kysterne, som bør tillades. Kystsikring kan ved behov etableres i henhold til kystbeskyttelseslovens formålsbestemmelser. På denne baggrund er der ikke foretaget kortlægning af erosionsramte områder i kommuneplanen, en nærmere udpegning og redegørelse skal findes i Fanø Kommunes klima- og risikostyringsplan.
- 3.12. Ved behov for etablering af afværgeforanstaltninger inden for et udpeget kulturmiljø, skal der redegøres for om den konkrete afværgeforanstaltning påvirker det specifikke kulturmiljø væsentligt.

Figur 1: Niveauplan fastlagt med udgangspunkt i lavt terræn, men med mindst mulig terrænregulering

Figur 2: Lavniveau – placering af bebyggelse

REDEGØRELSE

Konsekvens af klimaforandringer på Fanø

For Fanø giver de stigende vandmængder primært problemer i forhold til den stigende havvandsstand. Havvandsstigningen vil betyde forøget risiko for oftere og større stormfloder i fremtiden. Derudover betyder en stigende havvandstand også en stigende grundvandsstand, dette kan ligeledes være et problem, da grundvandet på Fanø i forvejen ligger forholdsvis højt.

Fanøs undergrund består primært af sand. Byerne er forholdsvis grønne og omfanget af belægnings er ikke stor sammenlignet med større byer.

Store regnskyl giver derfor på nuværende tidspunkt ikke de store ophobninger af vand, med mindre der er stormflod eller grundvandet står ualmindelig højt.

Hele regnvands- og spildevandssystemet er separeret og blev renoveret fra 1995-2000. Efter den hydrauliske model kan regnvandssystemet i Nordby og Sønderho klare en 5 års regn i 2050 uden, at bebyggelsen oversvømmes. Der kan dog dannes mindre ophobninger (3-10 cm) af vand på vejbanen forskellige steder i Nordby og Sønderho.

Udsatte områder

Udgangspunktet for prioriteringen af risikoområder er foretaget på baggrund af kortlægningen af områder med de største værdier og en gennemgang af risikoen for oversvømmelser. Kortlægningen viser at det er i Nordby og Sønderho at vandet først vil trænge ind ved ekstreme højvandsstande. Ses på

Følgende kortlægning viser områder der er udsatte i relation til oversvømmelse. En nærmere beskrivelse af de respektive risikoområder skal findes i Fanø

kortene med havvandsstigninger, rammes sommerhusområderne senere end Nordby og Sønderho og ikke i samme omfang. Derfor prioriteres indsatserne fortrinsvis i Nordby og Sønderho, og dernæst i sommerhusområderne.

I Nordby kan digerne i dag modstå højvandsstande op til 4,40 m. Ved det mest pessimistiske fremtidsscenario vil Nordby i 2050 højst sandsynligt ikke kunne modstå en 100 års storm.

I Sønderho kan digerne i dag klare vandstande på op til 4,76 m. Med denne højde kan digerne modstå en 100 års storm i 2050, men højst sandsynligt ikke en 100 års storm i år 2100.

Ved højvandsstande på 4,8 m vil vandet så småt begynde at trænge ind ad nedkørslen ved Kirkevejen, ifølge højde modellen. Syd for golfbanen vil vandet trænge ind fra nord via golfbanen og i den sydligste del af sommerhusområdet omkring Søndre Bjerger vil vandet trænge ind fra syd ved vandstande på 4,6 m. Ved 4,9 m vil de første 10-15 sommerhusgrunde fordelt på de 3 forskellige steder, blive oversvømmet.

Ved ekstrem regn vurderes det at størsteparten af vandet vil nedsive i sommerhusområderne, og den resterende del vil fordeles i de mange søer.

I forhold til ekstremregn, vurderes at Nordby og Sønderho ikke har en "belægningsgrad" som gør at regnvand vil skabe de store problemer. Kortene over regnvandssystemets kapacitet viser at systemet kan klare en 5 års regn i 2050 uden at det generelt påvirker bebyggelsen i byområderne. Med de nuværende rørdimensioner vil der samles regnvand mellem 3 og 10 cm vand forskellige steder på vejbanen i byområderne.

Kommunes til enhver tid gældende "Klima- og risikostyringsplan". Kortet viser en 100 års hændelse i 2115. Den blå signatur på kort 3.3 illustrer udbredelsen

af havvandets indtrængen og dermed, det på Fanø, udsatte område.

I Spelmanns Toft ser det ud til, at der kan opstå problemer for enkelte husstande ved en 5 års regn. I Øgdal kan der ligeledes opstå problemer ved de fremtidige bebyggelser ved en 5 års regn, hvis ikke grundene opfyldes.

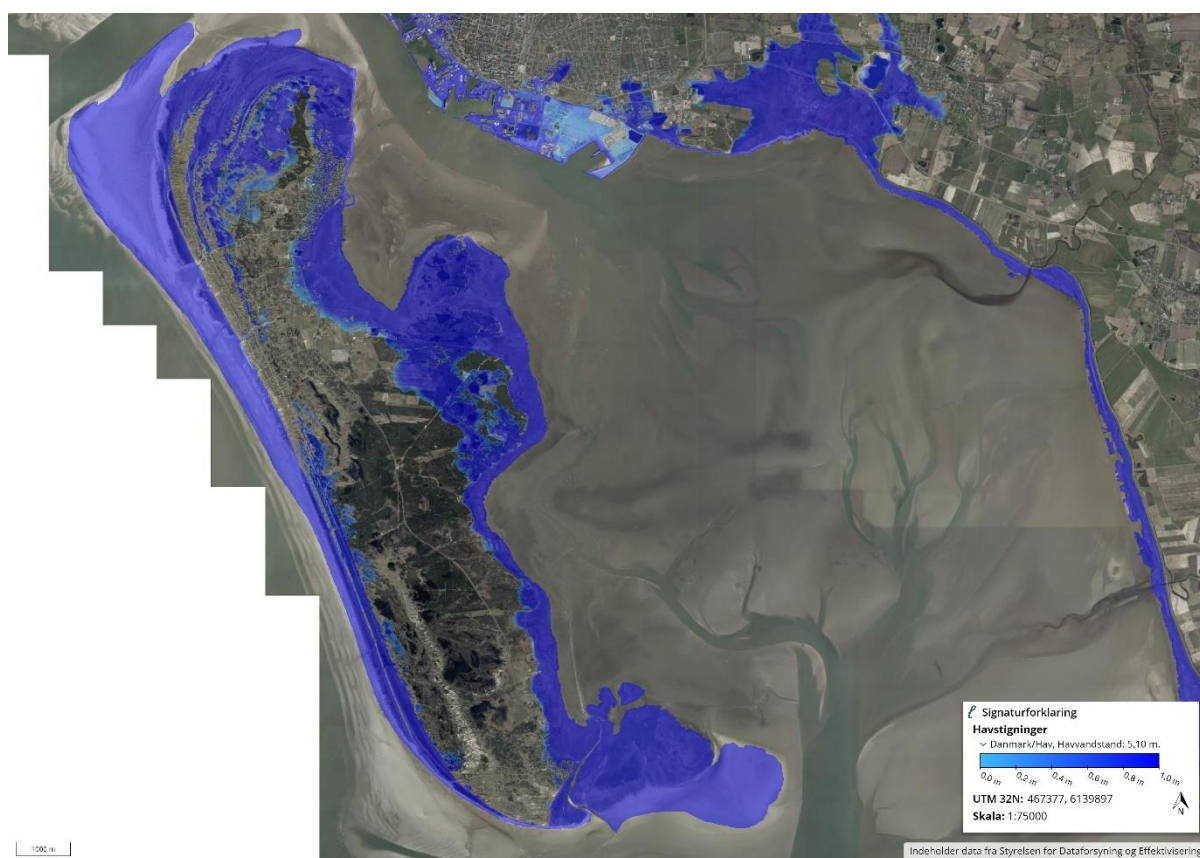
Endvidere viser modelberegningerne problemer ved Skolehallen. Modelberegningen er dog lavet på baggrund af den landsdækkende højde og terrænmодellen fra 2007.

Sidenhen er terræn og belæggningerne i området blevet ændret. Det er derfor vigtigt at få præciseret om oversvømmelsesrisikoen er reel, idet Skolehallen fungerer som evakueringssted ifølge beredskabsplanen.

Ifølge lavningskortene er der enkelte lavninger i sommerhusområderne, hvorfra vandet umiddelbart ikke ledes væk. Her skal undersøges nærmere om der reelt er vandophobningsproblemer. I alt drejer det sig om ca. 45 sommerhuse fordelt på 4 forskellige områder.

I forhold til ophobning af bagvand ser beredskabet det ikke som et problem på nuværende tidspunkt, at pumpe vandet ud manuelt i tilfælde af regn hændelser kombineret med stormflod. På sigt er det dog en mulighed at etablere pumper, hvis mængden af vand bliver øges og forekomsten bliver hyppigere.

Afvielser mellem lavningskortenes prognoser og de observerede oversvømmeshændelser tilskrives ofte manglende oprensning af grøfter, vandløb eller rør.

Figur 3.3. 100 års hændelse i 2115.

Naturområderne på Fanø vurderes ikke at blive påvirket negativt af de fremtidige oversvømmelser. En mere detaljeret gennemgang af forholdene omkring vand og klima kan læses i Fanø kommunes klimatilpasningsplan på kommunens hjemmeside.

Nye boligområder

I planlægning af nye boligområder etableres åbne grøfter, regnbede og andre rekreative elementer, der kan forsinke regnvandet i tilfælde af store nedbørsmængder inden det ledes væk.

I nye planlagte områder med højt grundvand skal der etableres sandpuder, drænes eller fastsættes en gulvkote der sikrer, at bebyggelsen hæves.

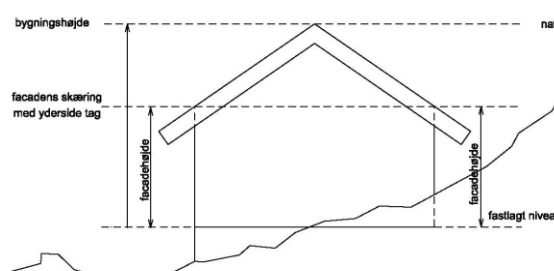
I eksisterende og nye boligområder skal brugen af belagte arealer, hvor vandet ikke kan trænge igennem begrænses, således at så meget regnvand og overfladevand som muligt nedsives.

Ny bebyggelse skal placeres over kote 4,5 DVR90, derved er bebyggelsen sikret mod en 100 års hændelse.

Placering i landskabet

For hele Fanø, uden hensyntagen til zonestatus, skal retningslinje 1.17 om placering af byggeri, anlæg eller lignende i forhold til det naturlige landskab på Fanø følges.

Retningslinjen har til hensigt at værne om Fanøs særegne landskab, der dels omfatter klitområder med meget kuperet terræn og dels omfatter meget jævne afblæsningsflader. Retningslinjen skal sikre at bygninger, anlæg og lignende ikke placeres dominerende i forhold til landskabet og derved øger risikoen for at Fanøs særegne landskab udviskes. Ligeledes ønskes byggeri, anlæg og lignende placeret og tilpasset så det kuperede terræn bevares og skal således søges gennemført med mindst mulig terrænregulering, udjævning eller opfyldning.

Figur 3: Måling af facade- og bygningshøjder sker fra fastlagt niveauplan for bebyggelser på skrånende terræn eller terræn med større niveau forskelle.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Byrådet fokuserer udelukkende på de geografiske områder, hvor de største problemer med vand ifølge beregningerne kan forventes.

Byrådets indsatser i perioden:

- Klimaudfordringen skal indtænkes i alle fremtidige planer, herunder særligt lokalplaner og byudviklingsplaner.
- Undersøgelse af muligheder, omkostninger og finansiering til yderligere stormflodssikring af Nordby og Sønderho. Specifikt skal forhøjelse af digerene og andre alternative løsninger undersøges. Der hentes eventuelt inspiration andre steder i verden, eksempelvis Holland.
- Terræn højderne omkring Norddiget ved Sønderho opmåles, så det kan fastslås om vandet vil trænge bag diget inden det trænger over ved kote 4.76 m DVR90.
- Undersøgelse af området ved skolehallen for eventuelle problemer med vandophobninger. En handling er eksempelvis at aflede vand til græsarealerne. Denne prioritering er vigtig idet hallen jævnfør beredskabsplanen skal bruges ifm. evakuering.
- Kapaciteten i regnvandssystemet gennemgås. ved hjælp af den hydrauliske model for regnvandssystemet, beregninger for eventuelle nødvendige kapacitetsforøgelser og forbedringer i ledningsnettet. Målet er at regnvandssystemet i 2050 kan rumme en 5 års regn uden at der sker ophobning på vejbanen, efterfølgende udføres de nødvendige forbedringer i regnvandssystemet.
- Der udføres tilstandspejlinger af grundvandsspejlet i nye byudviklingsområder i både Nordby og Sønderho.
- Undersøgelse af om der skal udarbejdes en plan for forhøjelse af digerene.

4. INFRASTRUKTUR

På trafikområdet fokuserer Byrådet på den gnidningsfri rejse – til og fra Fanø, på den bæredygtige transport i form af kollektiv trafik, bedre forhold for cyklisme og de gode stiforbindelser.

Kort og godt – vil byrådet gøre det nemt, at lade bilen stå!

Byrådet vil, at der arbejdes strategisk i henhold til, at sikre forsyningssikkerheden og omstille Fanø til en mere bæredygtig energiforsyning.

Der arbejdes målrettet med forbedring af den digitale infrastruktur. Herunder en friluftspan for Fanø Kommune, som kan medvirke til, at udbrede kendskabet til Fanø som UNESCO-verdensnaturarv, sikre den gode adgang til naturen – på naturens præmisser. Friluftspanen vil være et stærkt værktøj til, at sikre beskyttelse af de områder der ikke tåler en øget brug.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at udbrede kendskabet til Fanø som UNESCO-verdensnaturarv og som en del af Nationalparken.
- at arbejde for, at skabe en gnidningsfri rejse til, fra og på Fanø
- at arbejde for de gode cykel og vandreruter
- at gøre det nemt, at lade bilen stå
- at sikre gode muligheder for pendlere
- at fortsætte arbejdet med, at forbedre trafiksikkerheden
- at arbejde aktivt med trængselsudfordringen
- at understøtte etablering af el-ladestationer
- at arbejde strategisk med, at sikre forsyningssikkerheden
- at arbejde for en mere bæredygtig energiforsyning af Fanø Kommune
- at sikre en mere hensigtsmæssig afvikling af færgetrafikken
- fortsat, at understøtte udviklingen af den digitale infrastruktur

RETNINGSLINJER

- 4.1. Der er foretaget reservation af areal til anlæg af foranstaltninger der tilgodeser gående og cyklister, på strækningen fra Sønderho langs Sønderho Strandvej til stranden.

REDEGØRELSE

Vejnettet

Vejnettet på Fanø består af offentlige kommunale veje og private fællesveje.

I den kommende periode er det et ønske, at der udarbejdes en trafikplan for hele kommunen, så det bliver muligt, at lave de gode løsninger hvor helhedstænkningen er det bærende element.

Trafikmængden og belastningen på Fanø er sæsonafhængig. Om sommeren er der en del mere trafik end den øvrige del af året. Særligt er rejsen til og fra Fanø i sommerperioden forbundet med lange ventetider.

Stranden indgår som en vigtig del af øens infrastruktur til afvikling af trafik, bl.a. til busbetjening af ferieområderne. Hvis stranden ikke kunne anvendes som færdselsåre, ville konsekvenserne blive en større belastning af vejene, ikke mindst vejforbindelsen mellem Sønderho og Nordby. Om sommeren bruges stranden i meget stor udstrækning til parkering. Hvis denne mulighed ikke var der, skulle der udlægges store arealer til parkering i det langt mere sårbare bagland, klitlandskaberne.

Kørslen på stranden skal derfor oprettholdes, men dette må ikke ske på bekostning af naturen. Derfor skal køremuligheden tilpasses den naturlige landskabsdynamik der finder sted på stranden. Dette betyder i praksis, at trafikken skal guides til at vælge de mest hensigtsmæssige arealer til kørsel og parkering.

Nordby og Sønderho har begrænsede muligheder for at vokse horisontalt, da en stor del af naturen omkring byerne er naturbeskyttet eller fredet. Derfor reserveres eller udlægges der ikke areal til fremtidige omfartsveje. Eksisterende

vejnet vurderes at kunne rumme mulige byudvidelser.

Stier

Der er et stort antal stier på Fanø. Både anlagte stier og trådte stier. I Fanø Plantage findes der f.eks. et stort antal afmærkede ruter. Der er også et omfattende system af afmærkede ridestier og mountainbike spor.

Det er et ønske, at der i den kommende periode bliver udarbejdet en friluftspan der kan indeholde en kortlægning af de eksisterende stier og pege på nye hensigtsmæssige forbindelser.

Både ved Nordby, på Halen og omkring Sønderho bruges mange af de private fællesveje tillige som stiforbindelser til de omkringliggende naturområder.

Offentlighedens adgang til stranden er sikret ad de private fællesveje/stier, som strækker sig fra nord for Strandvejen ved Fanø Bad, til Sønderho. I alt 30 stier.

I forbindelse med nyudlæg af boligområder ønsker byrådet at sikre gode forbindelser til det eksisterende stinet, ligesom der løbende arbejdes på at etablere nye stier, hvor det anses for hensigtsmæssigt.

Fanøs Havne

Nordby Havn er færgehavn for trafikken mellem Esbjerg og Fanø. Herudover tjener Nordby Havn også som lystbådehavn. Oprensning af sejlrender, af hensyn til skibstrafikken, skal foregå så de naturlige processer berøres mindst muligt. Herved kan negative virkninger i videst mulig omfang undgås.

I den kommende periode vil der ske en udvidelse/forøgning af færge trafikken

og havneområdet som et hele. Den rekreative anvendelse af arealerne omkring havnen i Nordby såvel som i Sønderho skal tilgodeses ved omdannelse og det er vigtigt, at omdannelser og ny-anlæg, herunder klimasikring, sker under hensyntagen til den rekreative anvendelse og som en helhedsorienteret løsning der tager de æstetiske betragtninger med i planer og projekter for området.

I den kommende tid vil digerne og højvandsmurene i området omkring Fanøs havneområder skulle forhøjes jf. Fanø Kommunes Klima- og risikostyringsplan. Der skal i forbindelse med dette arbejde sikres inddragelse af interessenter mht. at finde de bedste løsninger.

Trafiksikkerhed

Byrådet har hele tiden fokus på trafiksikkerhed. På udvalgte strækninger etableres der forskellige fartdæmpende foranstaltninger efter behov. Kommunen er altid åben over for en dialog om behovet for trafikdæmpende foranstaltninger.

Fredeliggørelse af det centrale Nordby

Byrådet lægger vægt på et trafiksikkert og attraktivt by- og handelsmiljø i Nordby og i Sønderho. Byrådet vil endvidere arbejde med flere tiltag, der kan trafiksikre handelsmiljøet i både Sønderho og Nordby. Byrådet ser gunstigt på en udvidelse af tidrummet for gågademiljø i takt med at sæsonen udvider og ændre sig. Der vil løbende blive set på om der skal andre tiltag til for, at sikre det bestående miljø.

Den kollektive trafik

Der er busforbindelse mellem Nordby og Sønderho, samt til Fanø Bad og Rindby Strand. Den kollektive trafik kan drives af Fanø Kommunes eget trafikselskab. Fanø Kommune følger løbende

udnyttelsen af den kollektive trafik for at optimere busdriften i forhold til behovet. Den kollektive trafik gøres mere grøn i den kommende tid.

Den gnidningsfri rejse

Der er færgeforbindelse mellem Esbjerg og Fanø med en jævnlig frekvens. Færgen sejler fra tidlig morgen til efter midnat. Overfartstiden er 12 minutter, og da der ikke er langt fra Havnen i Esbjerg til centrum, har borgerne fra begge byer gode pendlingsbetingelser. Der er løbende foretaget tilpasninger af sejlplanen, specielt morgenafgangene, så det er muligt for borgerne på Fanø at indgå i skiftende arbejdstider f. eks. på sygehus osv.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Ved planlægning og udførelse af nye sti- og vejanlæg lægges der vægt på et højt teknisk og arkitektonisk kvalitetsniveau, så anlæggene indpasses i bymiljøet og landskabet, både hvad angår materialer, beplantning, belysning, byinventar osv.

Byrådet ønsker at forbedre afviklingen af den sæsonvarierende trafik på hele Fanø. I den kommende periode vil de trafikale forhold blive bearbejdet i forhold til en bedre og mere sikker trafikafvikling.

Bearbejdningen forventes at omfatte:

1. udarbejdelse af en trafikplan for hele kommunen
2. udarbejdelse af en friluftspan
3. udarbejdelse af en cykelstrategi

5. TEKNISKE ANLÆG OG MILJØPÅVIRKNING

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at sikre mulighed for tilfredsstillende forsyningsforhold for befolkningen på Fanø og for alle øvrige gæster og turister,
- at sikre en bæredygtig vandforsyning baseret på grundvand indvundet på Fanø med ingen eller minimal påvirkning af Fanøs natur som følge af vandindvindingen,
- at sikre en tilstrækkelig beskyttelse af det aktuelle grundvandsmagasin mod forurening,
- at sikre en moderne forsvarlig teknisk forsyning, der tilgodeser beboere, turister og erhvervsliv med en drikkevandskvalitet i overensstemmelse med gældende danske regler, og der som minimum overholder EU's drikkevandsdirektiv 98/83 implementering af vandbesparende foranstaltninger, hvor det er muligt,
- at reducere miljøpåvirkningen fra de miljøbelastende stoffer i affald, herunder at udbygge samarbejdet med andre kommuner, samt styrke informationsindsatsen over for borgere og erhvervsvirksomheder omkring affaldshåndteringen,
- at støtte tiltag, der kan medvirke til at stabilisere eller formindske de samlede affaldsmængder således de nationale målsætninger for affaldshåndtering om affaldsmængder kan opnås,
- at spildevandshåndteringen i sommerhusområderne skal fastlægges i alle områder,
- at sikre mulighed for tilpasning af tidssvarende energiforsyning og udvikling/etablering af alternative energiformer,
- at arbejde aktivt i forhold til klimaproblemerne ved dels i den kommunale husholdning at agere efter bæredygtige principper og dels arbejde for at nye byområder udbygges efter bæredygtige principper.

RETNINGSLINJER

- 5.1. Saneringer i det eksisterende højspændingsnet skal foregå efter den saneringsplan, som er aftalt mellem transmissionsselskaberne og de regionale myndigheder, se kort 5.7.
- 5.2. Der må kun opstilles nye vindmøller og foretages udskiftning af eksisterende vindmøller inden for vindmølleområdet, der er vist på kort 5.1.

- 5.3. I forbindelse med lokalplanlægningen skal der foretages nøje vurderinger, som godtgør, at områderne udnyttes bedst muligt, og at konsekvenserne i forhold til naboer og landskab er acceptable. Lokalplanerne skal i nødvendigt omfang indeholde visualiseringer, hvor der er risiko for uacceptable konsekvenser for landskabet.
- 5.4. Det skal så vidt muligt sikres, at nabobeboelser ikke udsættes for skyggekast fra vindmøller i mere end 10 timer om året beregnet som reel skyggetid.
- 5.5. De landbrugsmæssige interesser skal varetages, ved at arealforbruget til møllerne begrænses mest muligt, og møllerne opstilles under hensyntagen til de dyrkningsmæssige interesser.
- 5.6. Der må ikke opstilles vindmøller i kystnærhedszonen, hvis farvandsdirektoratet kan påvise, at dette kan have væsentlige negative konsekvenser for afviklingen af skibstrafikken.
- 5.7. Det skal sikres, at møller, som har været ude af drift i mere end 1 år, fjernes uden udgift for det offentlige.
- 5.8. Nye sendemaster mv. skal normalt placeres i områder, der er udlagt til erhvervsformål. Kun hvis det kan godtgøres, at der ikke findes andre muligheder, kan en opstilling i det åbne land accepteres. I givet fald skal nye antenner så vidt muligt anbringes på eksisterende master eller eksisterende høje bygninger, der egner sig til formålet. Der kan normalt ikke opstilles mastere i internationalt naturbeskyttelsesområde, naturområde, værdifuldt kystlandskab og værdifulde landskabsområde.
- 5.9. Ved placering af sendemaster skal der tages hensyn til beflyvningen, herunder højdebegrænsninger og indflyvningszoner, af alle offentlige flyvepladser og lufthavne. Ved placering af nye sendemaster mv. i kystnærhedszonen skal Farvandsvæsenet forinden gives lejlighed til at udtale sig.
- 5.10. Ved etablering af nye sendetracéer skal der tages hensyn til planlagte vindmølleområde. Det skal sikres, at sendemaster mv. fjernes uden udgift for det offentlige senest 1 år efter, at deres anvendelse til telekommunikationsformål er ophørt.
- 5.11. Inden for indvindingsoplandet for Fanø Vandværk med tilhørende kildepladser må der ikke udlægges areal til formål, der kan medføre risiko for forurening af grundvandet. I de tilfælde hvor der ikke findes egnede arealer uden for indvindingsoplandet må der træffes tilstrækkelige foranstaltninger mod risiko for forurening af grundvandet. Indvindingsoplandet er vist på kort 5.2.
- 5.12. Ved ændring af arealanvendelsen inden for indvindingsopland skal det sikres, at risikoen for forurening af grundvandet ikke forøges se kort 5.2.
- 5.13. Der kan hensigtsmæssigt udpeges arealer til håndtering og nedknusning af genbrugsmaterialer som tegl, beton og asfalt til genanvendelse på Fanø. Aktiviteten må ikke give anledning til betydelige miljømæssige gener for de omkringboende og landskabet.

- 5.14. Opstilling af husstandsmøller kan kun ske i områder med spredt bebyggelse (landzone og erhvervsområder) i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygningsanlæg, som udgangspunkt inden for en afstand på 20 meter fra eksisterende bebyggelse. Der skal ved placering tages hensyn til særlige landskabs-, kultur-, miljø og naturmæssige værdier samt arkitektoniske forhold.
- 5.15. Opstilling af minivindmøller kan ske i områder med spredt bebyggelse (landzone og erhvervsområder), samt efter forudgående lokalplanlægning i øvrige byzoneområder. Minivindmøller skal placeres inden for en afstand på 20 meter fra ejendommens eksisterende bygninger og under hensyntagen til særlige landskabs-, kultur-, miljø- og naturmæssige værdier samt arkitektoniske forhold. Ved placeringer på master o. lign. må møllens højde som udgangspunkt ikke overstige højden på eksisterende bebyggelse med mere end 3 meter. Ved placering på bygninger vil der blive lagt vægt på at møllevingens laveste punkt ikke er over 1 meter fra tagryggen. Ved lokalplanlægning for minivindmøller i byzone skal der lægges vægt på, at opsætningen finder sted på høje byggerier i forhold til det omkringliggende byggeri, hvor der er mulighed for udnyttelse af vindressourcen, samt at vindmøllen tilpasses bygningens arkitektur.
- 5.16. Mikrovindmøller tillades opsat på bygninger i områder med spredt bebyggelse (landzone og erhvervsområder), samt i byområder, hvor det vurderes at møllerne ikke vil være til gene for omgivelserne, og opstillingen er forenelig med områdets fremtoning. Det højeste punkt på møllen må maksimalt være 1½ meter over tagryg. Ved placering på fritstående master o. lign., skal den som udgangspunkt placeres inden for 10 meter fra eksisterende bebyggelse, og møllens højde må ikke overstige eksisterende bygningers højde. Mikrovindmøller kan undtagelsesvis placeres i forbindelse med et fritliggende forbrugssted (hegn, pumpestationer o. lign.), her må højden som udgangspunkt ikke overstige 4 meter. I byområder kan der undtagelsesvis opstilles mikrovindmøller. Dog kun efter, at kommunen har foretaget en konkret vurdering, hvor der blandt andet vil blive lagt vægt på reguleringen af tekniske anlæg i eksisterende lokalplaner.
- 5.17. Der kan ikke opsættes vindmøller i by- og lokalcentre, samt øvrige områder hvor bevaringsværdierne taler imod. Det skal i forbindelse med ansøgning dokumenteres, at gældende støjkrav kan overholdes, og der skal ved ansøgning redegøres for skygge- og blændingsvirkning i forhold til omgivelserne.

REDEGØRELSE

Fanø Kommune ønsker at ressourcer og råstoffer anvendes og udnyttes bedst muligt for herved at medvirke til en reduceret belastning af de klimatiske forhold. Det indebærer, at der sker en stadig optimering af de respektive forsyninger og de til driften knyttede energiforbrug og ressourcer.

Det er Byrådets opfattelse at en reduceret klimapåvirkning skal ske som en kombineret indsats ved at minimere energi- og ressourceforbrug og i højere grad anvende vedvarende energikilder eller genanvendelige materialer.

Vindmøller

Der er ikke udpeget nye vindmølle-områder, da det er kommunens opfattelse, at grænsen for, hvor mange møller, der kan stilles op, er nået i forhold til naboer og landskab.

Ved eventuel opstilling af nye møller skal nabohensyn primært varetages ved, at nye møller skal overholde vindmøllecirkulærets minimumsafstande og de gældende grænseværdier for støj.

Afstanden til nærmeste nabobeboelse bør som hovedregel ikke være mindre end 500 m, men kan reduceres til 4 gange møllens totalhøjde, hvis det ikke skønnes at medføre væsentlige gener for nabobeboelser.

Herudover oplever mange naboer til vindmøller skyggekast fra møllevingerne som et problem. Der er ikke i Danmark fastsat fælles grænser for skyggekast fra vindmøller på samme måde, som der er grænser for støj. Byrådet har dog ønsket at sikre, at ingen nabobeboelse bliver ramt af skyggekast fra møllevinger i mere end

10 timer om året beregnet som reel skyggetid, dvs. den tid, hvor der under

gennemsnitlige vejrforhold vil være skyggekast.

Kort 5.1 Kort over eksisterende vindmøller og vindmølleområde på Fanø

Hensyn til landskabet

Ældre vindmøller skal udskiftes til møller med samme udseende som de nye møller eller fjernes, hvis de ikke passer ind i det påtænkte opstillingsmønster. Hvor særlige forhold taler for det, kan kravet dog fraviges i forbindelse med udskiftning af bestående vindmøller i vindmølleklynger.

For, ved udskiftning af møller, at sikre, at en vindmølleklynge ikke kommer til at fremstå unødvendigt skæmmende i landskabet, skal vindmøller opstilles i klart afgrænsede geometriske mønstre, medmindre særlige landskabelige forhold taler for andet.

Det er desuden vigtigt for helhedsindtrykket, at møller, der opstilles på samme lokalitet, i det væsentlige er ens. Møllerne behøver dog ikke nødvendigvis at være af samme type eller fabrikat. De skal imidlertid have ensartet tårn og vingekonstruktion, højde, farve samt omdrejningsretning og -hastighed. Ved etapevis ændring, skal det sandsynliggøres, at de resterende

vindmøller i klyngen fjernes eller udskiftes med møller af samme størrelse og udseende som første mølle. Dette skal ske inden for en nærmere fastsat tidsfrist, der kun helt undtagelsesvis må overstige 3 år.

Vandforsyning

Fanø Vandværk er det eneste vandværk på Fanø og er i 1991 etableret i samarbejde mellem Fanø Kommune og det daværende Rindby Vandværk. Vandværket udpumper drikkevand til 3 særskilte ledningsnet, som er ejet af henholdsvis Fanø Vand, Fanø Vesterhavs Bad Vandforsyning og Andelselskabet Rindby Vand. Ledningsejerne er selv ansvarlige for drift og vedligeholdelse af eget ledningsnet.

Grundvandet indeholder metan, svovlbrinte, jern, ammonium, mangan og humus, der bortrenses på vandværket ved hjælp af processer, der er baseret på velkendt og afprøvet teknologi – baseret på korrekt beslutning og filterteknologi hvor naturens egne processer forløber.

På Fanø Vands ledningsnet foretages der præventiv vedligeholdelse for at sikre drikkevandskvaliteten.

Kort 5.2 Kort over indvindingsområdet for Fanø Vandværk

Statslige vandplaner for grundvandsbeskyttelse

Planlægningen bygger på EU's Vandrammedirektiv, som fastlægger bindende rammer for medlemslandenes vandplanlægning.

Vandområdeplanerne 2015-21 følger op på tidligere planlægning i form af Statens vandplaner 2009-15. Disse planer var kommunerne forpligtede til at følge op på gennem handleplaner. De specifikke indsatser, som kommunerne stod for at gennemføre var åbning af rørlagte vandløbsstrækninger, fjernelse af spærringer som dambrugsopstemninger eller betonstøbt i vandløbene, vandløbsrestaurering, indsats i forhold til regn betingede udløb samt indsats overfor privat afledning af spildevand i det åbne land.

Regionalt nedsatte Vandråd med deltagelse af interessenter fra landbrug og grønne organisationer har udarbejdet forslag til, hvor indsatserne kunne ligge. Disse forslag er indarbejdet i de nugældende vandområdeplaner.

Målet for vandområdeplanerne er, at tilstanden for alt vand; grundvand, overfladevand (vandløb og søer) og kystvande ikke må forringes yderligere, men skal beskyttes og forbedres. Dette gælder også for terrestriske økosystemer og vådområder, der er afhængige af vandøkosystemer.

- Vandområdeplanen for Jylland og Fyn 2015-21 indeholder:
- Oplysninger om påvirkninger af vandområderne.
- Overvågningen og vurdering af tilstanden for vandområderne.
- Miljømål, som gælder for de enkelte vandområder.
- Oversigt over indsatserne, der skal gennemføres for at nå de fastsatte mål.

Vandområdeplanerne 2015-21 følger op på tidligere planlægning i form af Statens vandplaner 2009-15. Disse planer var kommunerne forpligtede til at følge op på gennem handleplaner. De specifikke indsatser, som kommunerne stod for at gennemføre var åbning af rørlagte vandløbsstrækninger, fjernelse af spærringer som dambrugsopstemninger eller betonsturt i vandløbene, vandløbsrestaurering, indsats i forhold til regnbetingede udløb samt indsats overfor privat afledning af spildevand i det åbne land.

Regionalt nedsatte Vandråd med deltagelse af interessenter fra landbrug og grønne organisationer har udarbejdet forslag til, hvor indsatserne kunne ligge. Disse forslag er indarbejdet i de nugældende vandområdeplaner.

Målet for vandområdeplanerne er, at tilstanden for alt vand; grundvand, overfladevand (vandløb og søer) og kystvande ikke må forringes yderligere, men skal beskyttes og forbedres. Dette gælder også for terrestriske økosystemer og vådområder, der er afhængige af vandøkosystemer.

Vandområdeplanen for Jylland og Fyn 2015-21 indeholder:

- Oplysninger om påvirkninger af vandområderne.
- Overvågningen og vurdering af tilstanden for vandområderne.
- Miljømål, som gælder for de enkelte vandområder.
- Oversigt over indsatserne, der skal gennemføres for at nå de fastsatte mål.

Se endvidere om vandplaner i redegørelsen i afsnit 17 Anvendelsen af vandløb, søer og kystvande

Affald og genanvendelse

I de foregående affaldsplaner har der været fokuseret meget på kvantitative

målsætninger, dvs. affaldsminimering og øget genanvendelse. I planperioden 2021-2024) skal der i lige så høj grad fokuseres på kvalitative mål.

Fanø Kommune vil etablere ordninger, som kan reducere miljøpåvirkningen fra de miljøbelastende stoffer i affaldet i takt med regulering af lovgivningen på affaldsområder, eller når der er en klar miljømæssig eller økonomisk effekt af ordningerne. Ligeledes vil Kommunen arbejde for, at ressourcerne i affaldet udnyttes bedst muligt. Som den del af ordningen driver Fanø Kommune flere miljøstationer og supermiljøstationer hvor borgere kan aflevere deres genanvendelige affald. Ligesom de har en genbrugsstation hvor også private og erhvervsdrivende skal aflevere deres genanvendelige affald.

Fanø Kommune vil udbygge samarbejdet med andre kommuner omkring affaldshåndtering for derigennem at udnytte de økonomiske og miljømæssige fordele, som et fællesskab omkring affaldshåndtering giver mulighed for. Samarbejdet omkring behandlingsformerne forbrænding og deponering har stor vigtighed i den kommende planperiode. Fanø Kommune har indgået en aftale med Energinet om håndtering af affald til forbrænding og med Deponinet om affald til deponi.

Endvidere vil kommunen støtte tiltag, der kan medvirke til at stabilisere eller formindske de samlede affaldsmængder, når tiltagene har en miljømæssig eller økonomisk effekt.

Fanø vil i planperioden styrke informationsindsatsen over for Kommunens borgere, turister og (erhvervs) virksomheder, således at kendskabet til og brugen af de etablerede indsamlings og anvisnings ordninger optimeres og effektiviseres med henblik på en optimal håndtering af affaldet. Initiativerne vil i

nødvendigt omfang blive fulgt op af regulativer.

Fanø Kommune vil arbejde på at datagrundlaget for affaldsmængderne i kommunen kan fremskaffes, med særlig vægt på data for erhvervsaffaldet.

Affaldsbehandlingen i Fanø Kommune vil tage udgangspunkt i affaldshierarkiet:

- forebyggelse af affald,
- genanvendelse,
- Bioforgasning med energiudnyttelse
- forbrænding med energiudnyttelse,
- deponering.

Der vil ved valg af deponeringsform indgå en afvejning af de miljømæssige-, energimæssige-, ressourcemæssige- samt økonomiske forhold.

Fanø vil støtte de nationale målsætninger og sigtelinjer for affaldshåndteringen og arbejde for at den samlede affaldsmængde i kommunen kan behandles efter følgende fordeling:

- min. 50 % genanvendelse,
- min. 15 % udnyttelse af biomasse,
- max. 29 % forbrænding,
- max. 6 % deponering.

Grundejerne og de erhvervsdrivende har pligt til at aflevere deres genanvendelige materialer på genbrugspladsen eller på de opstillede miljøstationer/supermiljøstationer. På hele Fanø indsamles fra 1. jan. 2018 fraktioneret bioaffald og – restaffald ved en henteordning. Sommerhusejere kan dog afmelde sig henteordningen og tilmelde sig en bringeordning, hvor det sorterede affald herefter bringes til miljøstationer, supermiljøstationer eller genbrugsplads.

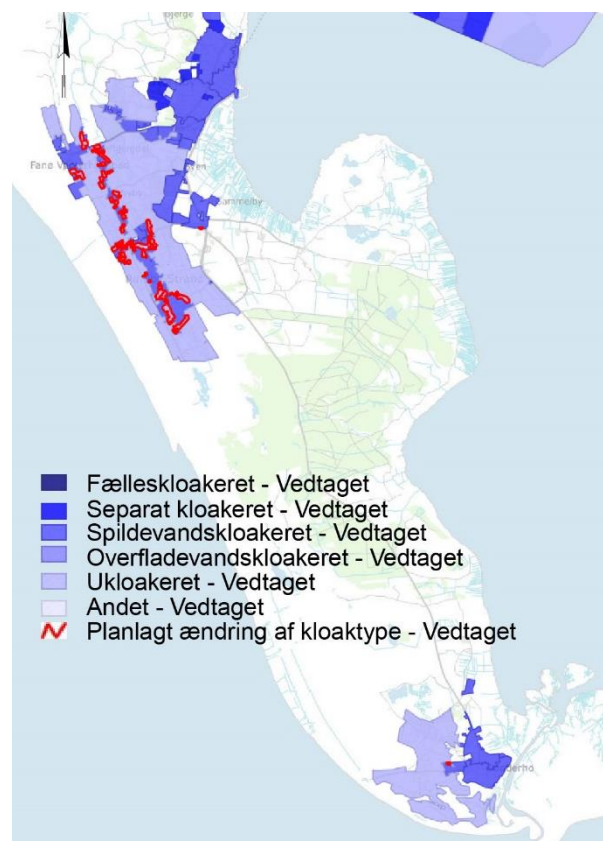
Fastboende grundejere i Nordby kan stadig kompostere deres komposterbare affald.

Spildevand

Spildevandsplan 2020 —2029 er gældende for Fanø. Hovedparten af eksisterende kloakanlæg tilhørende spildevandsselskabet på Fanø er total renoveret inden for de sidste 20 år.

Private husstande og erhverv i byzonen i Sønderho og Nordby, lokalcentre ved Rindby Strand og Fanø Bad, samt campingpladserne er kloakeret.

I planperioden 2015-2019 skal der ikke ske en yderligere kloakering af sommerhusområderne. Fra 2020 til 2030 skal der kloakeres ca. 600 sommerhuse i særligt udvalgte fokusområder

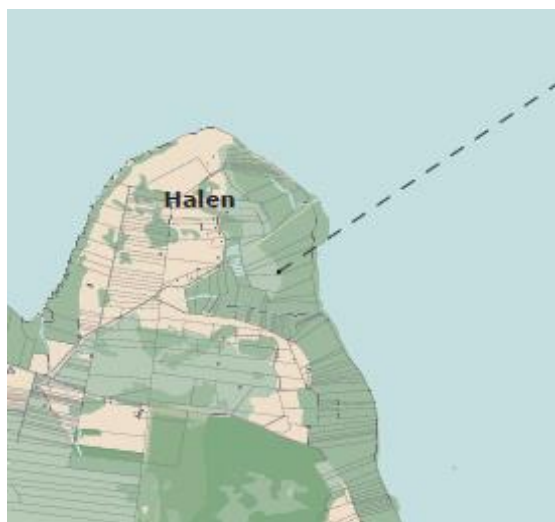
Kort 5.3 Kloakforhold

Nedsivning af spildevand fra samlet bebyggelse kun må ske i områder, hvor nedsivningen ikke kan føre til forurening af grundvand, som anvendes eller planlægges anvendt til drikkevandsformål.

Ved overvejelser om samlet nedsvivning af spildevand skal der tages hensyn til bestemmelserne i regionplanen, 300 m beskyttelseszoner for vandboringer samt udlagte vandindvindingsområder med specifikke beskyttelseskrav.

Individuel nedsvivning af spildevand og regnvand sker i stor udstrækning for fritliggende ejendomme, hvilket efter nutidige regler er en god løsning, hvis jordbundsforhold og hensynet til grundvandsressourcerne er i orden.

Kommunen stiller krav om, at de nedsvivningsanlæg, som ikke fungerer miljømæssigt forsvarligt, eller som kræves fornyet i forbindelse med udbygning eller ændringer, skal udskiftes.

Kort 5.4 Højspændingsnettet mellem Esbjerg og Fanø

For en række sommerhusejendomme indebærer en tilfredsstillende lokal løsning store terrænmæssige indgreb, ligesom der for en række ejendomme er ugunstige fysiske forhold med meget høj grundvandsstand. Dette har givet anledning til, at en række sommerhusområder tilsluttes til den offentlige kloak.

Spildevandet fra de enkelte områder samles i hovedpumpestationen i Nordby, hvorfra spildevandet via trykledning pumpes til Esbjerg Kommunes Renseanlæg Øst. Spildevandet fra

sommerhusområderne afledes via bundfældningstank og sivebrønd eller til private nedsvivningsanlæg på egen grund.

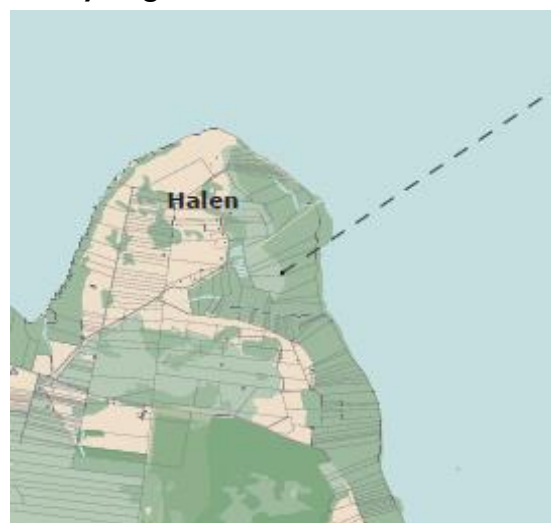
Spildevandet fra ejendomme i det åbne land afledes til offentligt kloak. Kommunen har en tvungen tømningsskema for bundfældningstanke mv., som minimum bliver tømt en gang årligt.

Alternativ energi

Byrådet vil gerne arbejde for alternative energiformer. I forbindelse med udstykningsplanen på Spelmanns Toft havde man derfor et ønske om at begrænse fossile brændsler. Derfor blev der bl.a. stillet krav om, at boligerne skulle være lavenergihuse. Tidligere har Agenda 21 gruppen med byrådets opbakning gennemført et projekt i Rindby, hvor 30 sommerhuse fik solceller på taget. I nye lokalplaner indarbejdes der bestemmelser, der muliggør opsætning af solenergianlæg.

Der er opstillet 3 vindmøller, hver over 450 kW. Et af formålene med opstilling af møllerne er, at de skal bidrage til elforbruget på Fanø. De producerer ca. 25 % af det samlede forbrug på Fanø.

Elforsyning

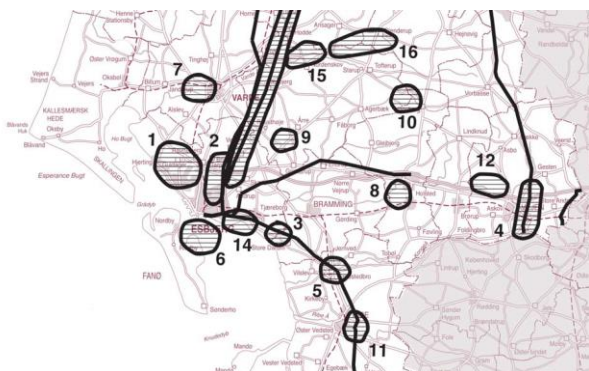

Kort 5.5 Højspændingsnettet mellem Esbjerg og Fanø

Sydvest Energi i Esbjerg forestår elforsyningen på Fanø. Den eksisterende 60 kV-ledning mellem Esbjerg og Fanø indgår i de overordnede saneringsplaner for højspændingsnettet og påregnes på sigt at skulle kabellægges.

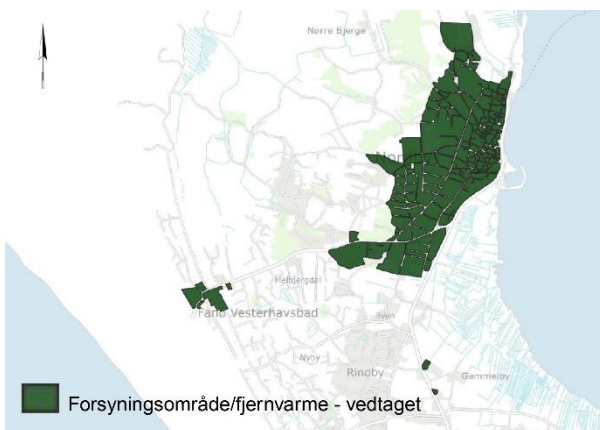
Kort 5.6 Placering af spidslastcentralen på Fanø

Kort 5.7. Saneringsplan for højspændingsnettet.

Varmeforsyning

Nordby Fjernvarme a.m.b.a. står for varmforsyningen inden for de forsyningsområder, hvor der er tilslutningspligt. Varmeforsyningen er baseret på overskudsvarme fra kraftværket i Esbjerg og L90.

Kort 5.8. Saneringsplan for højspændingsnettet.

INDSATSONRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Hensynet til natur og landskab har gjort, at byrådet ikke umiddelbart har ønske om at åbne mulighed for, at eksisterende møller kan udskiftes til større og mere effektive møller.

Fanø Kommune vil understøtte planerne om at den eksisterende 60 kV ledning til Fanø Kommunes elforsyning kabellægges mellem Esbjerg og Fanø.

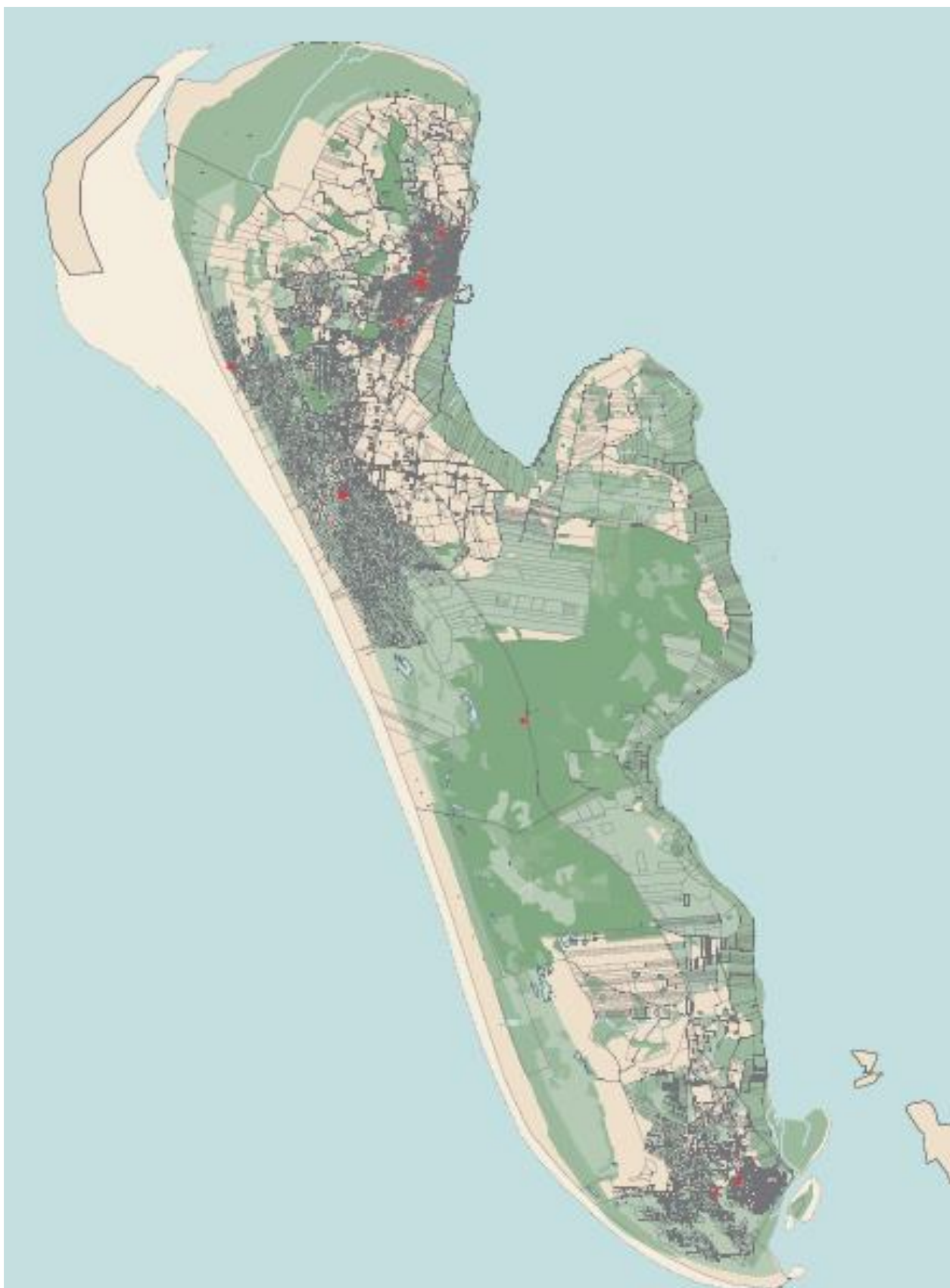
Fanø Kommune vil, i givet fald det bliver nødvendigt i forhold til indvindingen af grundvand til Fanø Vandværk, medvirke til at gennemføre en indsatsplan for at sikre de nuværende grundvandsressourcer.

Fanø Kommune vil sammen med de relevante forsyningselskaber og værker arbejde for, at der på Fanø kan etableres nye tekniske anlæg, der kan medvirke til at gøre Fanø Kommune selvforsynende med energi.

Der kunne f.eks. være tale om følgende anlæg:

- energiproduktion baseret på flis eller anden form for organisk materiale,
- solcelleanlæg,
- solfangeranlæg eller alternativer hertil.

Med de mere problematiske klimaforhold og i perioder med større nedbørsmængder har et stigende antal sommerhuse problemer med den individuelle spildevandsafledning, hvorfor der er åbnet mulighed for at foretage offentlig kloakering i sommerhusområdet.

Kort 5.9 Oversigt over master.

6. BELIGGENHEDEN AF TEKNISKE ANLÆG

og anlæg der må antages at påvirke miljøet væsentligt (VVM-pligtige anlæg)

Det kan ikke udelukkes, at der kan komme ansøgninger om energianlæg som f.eks. større solenergianlæg, vindmøller og kedelanlæg til fjernvarme. Disse anlæg kan afhængigt af størrelsen være VVM-pligtige.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at arbejde for tværkommunale løsninger i forhold til varme og energiforsyning i samarbejde med Esbjerg og Varde kommune.
- at større energianlæg indpasses så hensigtsmæssigt som muligt i tilknytning til allerede eksisterende energiproducerende anlæg.

RETNINGSLINJER

- 6.1. I forbindelse med lokalplanlægningen skal der foretages nøje vurderinger, som godtgør, at områderne udnyttes bedst muligt, og at konsekvenserne i forhold til naboer og landskab er acceptable. Lokalplanerne skal i nødvendigt omfang indeholde visualiseringer, hvor der er risiko for uacceptable konsekvenser for landskabet.

REDEGØRELSE

Nyanlæg eller væsentlige ændringer af virksomheder, som må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt, herunder som følge af uheld ved risikobetonede aktiviteter, forudsætter, at kommunen udarbejder et kommuneplantillæg med tilhørende redegørelse for virkningerne på miljøet (VVM-redegørelse).

Før udlæg af arealer til VVM-pligtige anlæg skal der foretages undersøgelser af arealernes egnethed til dette formål. Hvor der er risiko for negative konsekvenser for de internationale naturbeskyttelsesområder i Vadehavsområdet, skal udlæg af arealerne ske under iagttagelse af de særlige hensyn, som er udtrykt i Vadehavsplanens og Nord sødeklarationens mål for reduktion af udledningen af nærmere angivne stoffer.

Fanø Kommune har i dag kun få enkelte anlæg, der kan påvirke miljøet væsentligt, idet hovedparten af de anlæg, der henregnes herunder hører sammen med enten større industrielle produktioner eller større byer.

I nedenstående kortudsnit fremgår Eltransmissions elanlæg i Fanø Kommune. Eltransmission har både jordkabler og stationsanlæg i kommunen.

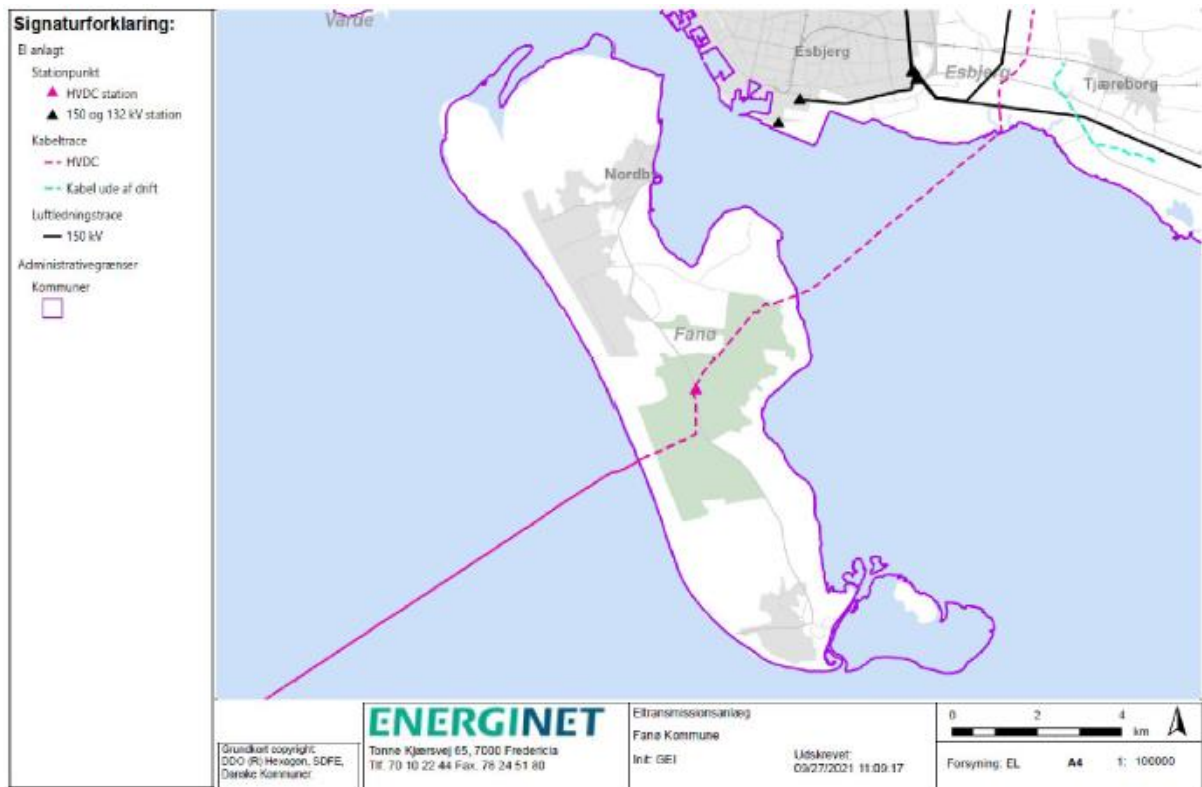
Eltransmissions elanlæg er generelt sikret ved tinglyste servitutter. Det betyder bl.a., at der indenfor en given afstand til luftlednings- og jordkabelanlæg ikke uden meddelt dispensation kan laves fysiske ændringer og etableres anlæg af nogen art. Servitutarealet administreres meget restriktivt, hvormed dispensation ikke automatisk kan forventes meddelt.

Fanø omfatter store naturområder og ønsker ikke at udlægge industriområder for miljøtunge virksomheder, hvorfor det ikke forventes, at kommunen vil få ansøgninger om etablering af enkelt anlæg, der kan komme til at påvirke miljøet væsentligt.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Fanø Kommune vil i den kommende kommuneplanperiode samarbejde med Varde og Esbjerg kommune om, at finde fælles løsninger der vil kunne medvirke til at gøre områderne mere selvforsynende med energi.

Afhængigt af evt. anlæg karakter, placering og miljøpåvirkning, må det forventes, at anlæg kan medføre krav om VVM-redegørelse, forinden realisering.

Kort 6.1 Oversigt over Eltransmissions elanlæg (kilde: Energinet)

7. STØJ

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at gener fra støj bør først og fremmest undgås ved, at der i planlægningen tages højde for konflikter mellem støjklender og støjfølsomme områder. Byrådet vil derfor virke for, at der ikke planlægges for støjfølsom anvendelse af støjbelastede arealer.
- at naturområder kan det være en vigtig kvalitet i naturoplevelsen, at der ikke er forstyrrelser fra støj. Byrådet vil i fremtidens planlægning inddrage hensynet til bevarelse af den naturlige stilhed i uforstyrrede landskaber.

RETNINGSLINIER

- 7.1. Støjbelastede arealer i landzone må ikke udlægges til støjfølsom anvendelse.
- 7.2. Støjforhold i byzone skal reguleres gennem lokalplanlægning og miljøbeskyttelsesloven og ved at indarbejde støjkonsekvens-områder i kommuneplanen.

REDEGØRELSE

Retningslinje 8.1 skal sikre, at der tages tilstrækkelige støjmæssige hensyn, når der udlægges arealer til støjfølsomme formål i landzone tæt på støjende anlæg og aktiviteter.

Tilsvarende vil nye udlæg af industri- og håndværksarealer eller arealer til mere støjende formål ske med størst muligt hensyn til nærliggende boliger eller andre arealer med støjfølsom anvendelse.

Ved støjfølsom anvendelse forstås boligområder, sommerhusområder, kolonihaveområder, campingpladser, rekreative områder, særlige naturområder, kontorer for offentlig eller privat administration, områder til skoler, hospitaler, børnehaver, plejehjem og lignende, hoteller, enkeltboliger og områder for blandet bolig- og erhvervsbebyggelse.

Støjkonsekvensområder

Støjkonsekvensområder er de nærområder omkring særligt støjende

anlæg, hvor der må tages særlige støjmæssige hensyn ved planlægning af arealanvendelsen. Der må ikke udlægges areal til støjfølsom anvendelse inden for støjkonsekvensområder, medmindre der gennem lokalplanlægningen fastsættes bestemmelser om etablering af tilstrækkelig støjafskærmning. I så fald skal det dokumenteres, at støjniiveauet ved den støjfølsomme arealanvendelse ikke overstiger de grænseværdier, som er fastsat for den støjende aktivitet. Undtaget herfra er mindre udfyldningsbyggeri eller byggeri, der genopføres efter brand.

Støjkonsekvensområderne afgrænses i forhold til støjfølsom arealanvendelse med udgangspunkt i de bekendtgørelser og vejledninger, der gælder for de forskellige støjende aktiviteter.

Dertil kommer de vejledende afstande fra forskellige aktiviteter til støjfølsom anvendelse angivet i nedenstående Tabel 7.1.

Områdetype	2. Erhvervs/ og industriområde med forbud mod generende virksomheder	3. Områder for blandet bolig og erhvervsbebyggelse, centerområder mv.
3. Blandet bolig og erhvervsbebyggelse, centerområde osv.	100 m	-
4. Etageboliger	100 m	-
5. Åben lav boligbebyggelse	300 m	50 m
6. Sommerhusområder og offentlige tilgængelige rekreative områder, særlige naturområder mv	300 m	50 m
7. Kolonihaveområder	300 m	50 m
8. Det åbne land	100 m	-

Tabel 7.1. Vejledende støjkonsekvensafstande fra støjfølsomme områder til erhvervs/ og industriområder (Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra virksomheder, nr. 5, 1982).

Der er på Fanø udlagt 2 støjkonsekvensområder for henholdsvis støj fra vindmøller og fra flugtskydebane, der fremgår af kort 7.1.

Der er på Fanø opstillet 3 større vindmøller, der giver anledning til udlægning af støjkonsekvensområde. Der er ikke planer om bebyggelse eller anden aktivitet inden for det i VVM-redegørelsen angivne støjkonsekvens område på kort 7.1.

Der er ikke planer om yderligere opstilling af vindmøller.

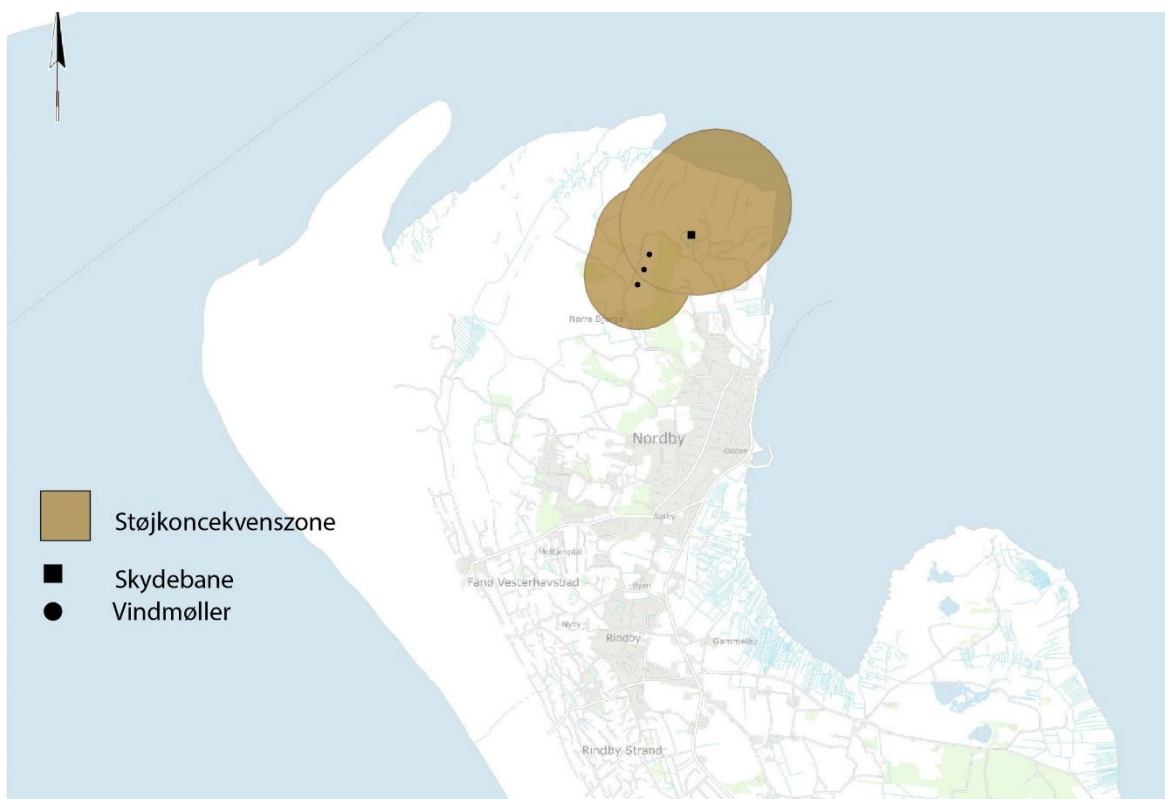
Fanø Flugtskydebane giver ligeledes anledning til udlægning af et støjkonsekvensområde som følge af banens aktiviteter

Der er foretaget tilpasninger af driften, således støjkonsekvensområdet ikke giver anledning til konsekvenser i forhold til det syd for liggende arealudlæg til boligformål.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Esbjerg Kommune varetager de miljømæssige tilsyn med de udlagte støjende aktiviteter.

Fanø Kommune vil gennem den videre planlægning sikre overholdelsen af de opstillede retningslinjer.

Kort 7.1. Støjkonsekvensområde på Fanø.

8. AGENDA 21 OG BÆREDYGTIGHED

Byrådet ønsker at understøtte FN's Verdensmål og de lokale bæredygtige initiativer.

Det ønskes opnået ved, at koordinere beslutninger vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.

Herigennem tilsigtes det, at der sikres en optimal udnyttelse af kommunens ressourcer og sikres en miljømæssig, økonomisk og social bæredygtig udvikling.

Byrådets målsætninger fremgår herunder og er listet op tematisk jf. Fanø Kommunes Bæredygtighedsplan.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

Bæredygtig og cirkulær økonomi

- at skabe større bevidsthed om, at handle lokalt
- at genanvende øens ressourcer mest muligt ved smarte løsninger

Bæredygtig turisme

- at sikre et balanceret forhold mellem natur, kulturmiljø og turisme,
- at skabe bevidsthed omkring bæredygtighed,
- at gøre turisterne opmærksomme på og bevidste om hvordan de kan gøre en forskel via små og store handlinger,
- at Fanø kan markedsføre sig over for turister som en bæredygtig ø og, at det bliver et konkurrenceparameter, Bæredygtigt byggeri

Byggeri

- at Fanø Kommunes ejendomme opføres, renoveres og drives bæredygtigt,
- at øge andelen af byggematerialer som genbruges eller anvendes på nye måder,

Bæredygtige fødevarer

- at flest mulige fødevarer og indkøb i Fanø Kommune skal være økologiske eller lokale,

Biodiversitet

- at forøge/sikre/styrke biodiversiteten af naturligt forekomne arter på Fanø,

- at alle aktører er bevidste om hvad de kan gøre for biodiversiteten på Fanø,

Genbrug

- at gøre det nemmere at genbruge og genanvende materialer og produkter,

Bæredygtig transport

- at udfase fossildrevne transportmetoder,
- at gøre det nemt, at komme rundt til fods, cykel og via ikke-fossildreven transport,

RETNINGSLINJER

- 8.1. Udbygning og omstilling af energiforsyningen skal ske på et bæredygtigt grundlag.
- 8.2. Fanø Kommunes ejendomme skal renovering, drift og nybyggeri benytte energirigtige og miljøvenlige metoder og materialer.
- 8.3. Ved udarbejdelse af lokalplaner skal der indtænkes genanvendelse og genbrug af materialer.
- 8.4. Borgere og virksomheder skal tilskyndes til at benytte miljøvenlig energiforsyning og til at mindske ressourceforbruget bl.a. via øget genanvendelse.
- 8.5. Lokalplaner skal indeholde bestemmelser, der giver mulighed for, at nye boliger indrettes miljøvenligt med lavt energiforbrug.
- 8.6. Naturgenopretning, planlægning for nye naturområder og grønne byområder samt driften af de kommunale grønne områder skal ske med henblik på at sikre spredningskorridorer og andre tiltag, der kan fremme den biologiske mangfoldighed.
- 8.7. Fanø Kommune skal ved støtte til lokale projekter og initiativer prioritere, at de er bæredygtigt forankret og i overensstemmelse med Fanø Kommunes til enhver tid gældende Bæredygtighedsplan.
- 8.8. Fanø Kommune er forpligtet på at kommunikere bæredygtighed i relation til Fanø.
- 8.9. Ved Fanø Kommune er bæredygtighed et parameter ved udbud af offentlige byggeopgaver.
- 8.10. Der skal så vidt, det er muligt, købes økologiske eller lokalt producerede produkter i Fanø Kommune.
- 8.11. Fanø Kommune skal understøtte en infrastruktur, som muliggør en reduktion af fossildreven-transport.

REDEGØRELSE

Økonomi

Fanø har, trods størrelsen, alt hvad man kan forvente af en moderne kommune. Skalaen - og dermed budgettet - er blot mindre og man er følsom overfor udsving. Kommunens økonomi er sund og befolkningen er veluddannet. Det har stor betydning, at kommunen ligger så tæt på Esbjerg. Både i forhold til arbejdspladser, infrastruktur, uddannelse, detailhandel og service. Selvom Fanø har en stærk, selvstændig kulturel identitet hænger øen økonomisk tæt sammen med Esbjerg og den øvrige region og ønsket om en bæredygtig økonomi på Fanø rækker derfor ud over kommunens grænser.

Vi ønsker, at økonomien på Fanø skal være bæredygtig. Det vil sige at kommune, virksomheder og borgere forvalter deres ressourcer på en måde, så de bevarer eller øger deres værdi. Det skal med andre ord 'løbe rundt'. Men i modsætning til en traditionel vækstfilosofi, hvor den økonomiske vækst udelukkende skal skabe profit ønsker vi, at den økonomiske vækst bruges til at skabe værdi på andre måder - at skabe bedre miljø, grøn omstilling og livskvalitet.

Turisme

Turisme er det største erhverv på Fanø og hvert år mangedobles befolkningstallet, når ti tusindvis af gæster besøger øen. Bæredygtig turisme er derfor et vigtigt element for at opnå et bæredygtigt Fanø.

Alene fordi turisterne udgør så stor en del af befolkningen (især i højsæsonen) har det stor betydning, hvordan de opfører sig og agerer. Og fordi en stor del af erhvervslivet arbejder med turisme eller afledte effekter heraf, har det stor

effekt, at de driver deres virksomheder bæredygtigt.

Der skal sikres en god balance mellem turisterne og de kulturmiljøer og naturområder, som de kommer for at opleve. Det skal være muligt at opleve såvel summen af mennesker og kulturliv, som storslået natur, stilhed og højt til himlen. Nogle attraktioner på Fanø sælger sig selv - fx stranden og de historiske bymidter, hvor der er rigtig mange mennesker i højsæsonen. Der skal gøres en indsats for at gøre opmærksom på nogle af de andre områder på øen, både for at mindske slid på byer og landskaber og fordi andre typer oplevelser kan tiltrække andre typer turister.

Byggeri

Bebyggelsesstrukturen på Fanø er præget af skipperbyerne Nordby og Sønderho, med tætte bykerner af gamle, bevaringsværdige huse, omkranset af nyere boligområder. Mod vest ligger sommerhusene i et bælte mellem Fanø bad og Rindby strand, samt umiddelbart nord for Sønderho. Ved Fanø bad er der hotelbyggerier i op til 3 etagers højde, men generelt er byggeriet på Fanø lavt og spredt.

Fanø har rigtig mange gamle huse og der er således tradition for at byggerier holder i mange år.

Fordi der er så mange sommerhuse er der mange kvadratmeter byggeri pr borger på Fanø og det er et område, der beskæftiger mange. Desuden står bygge- og anlægssektoren samlet set for store CO2 udledninger og sektoren er en af de største affaldsproducenter. Der er derfor stort potentiale i at arbejde for et mere bæredygtigt byggeri.

Fødevarer

Selvom der ikke er store landbrugsarealer på Fanø, produceres der alligevel en del fødevarer på øen. Der er fåreavl og kvægdrift samt en række mindre grøntsagsavlere og fritidsfiskeri. Der er tale om ekstensiv drift, idet landskabet og naturen på Fanø i høj grad er fredet og beskyttet. Produktionen af fødevarer er derfor langt hen ad vejen bæredygtig.

Vi ønsker et større fokus på lokalt producerede fødevarer. Først og fremmest fordi der produceres gode fødevarer på Fanø og i regionen omkring det nordlige vadehav og for at støtte de lokale fødevarereproducenter. Når de fødevarer man spiser er produceret lokalt er transportbehovet og dermed CO2 udledningen lav. Det kræver dog, at der også er mulighed for at forarbejde fødevarerne lokalt.

Biodiversitet

Naturen og landskabet på Fanø er helt unikt - så unikt, at Vadehavet er udpeget som Unesco verdensarv. Naturen er da også den helt store attraktion på øen. Selvom det er storslået og voldsomt er landskabet og naturen også skrøbelig, både over for slid og overfor påvirkning fra de stoffer, der udledes gennem forurening og eksempelvis landbrug.

Naturen på Fanø har det godt. Det meste af øen er udpeget som Natura 2000 Habitatområde og fuglebeskyttelsesområde og over halvdelen af kommunens areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3. Derfor passes der allerede godt på den. Fanø Kommune indgår i et forpligtende miljøsamarbejde med Esbjerg Kommune, som løbende arbejder på at pleje og opretholde kvaliteten af naturen på Fanø. For eksempel arbejdes der på at rydde træer og buske fra bestemte hedeområder

for at bevare en god naturtilstand og det åbne landskab.

Genbrug

På Fanø er man allerede godt i gang med at genbruge eksempelvis møbler, legetøj, byggematerialer og køkkenudstyr, som finder nye ejere via loppemarkeder og digitale platforme. Mange kender hinanden og det er nemt at dele, bytte og overtage hinandens produkter.

Fanø har desuden de seneste år udviklet sig markant på affaldsområdet. Der er opsat miljøstationer rundt omkring på øen, der giver mulighed for at sortere i syv fraktioner, og man har virkelig taget udfordringen op. På Fanø sorteres over 50 % af affaldet, hvilket er målet i den gældende affaldsplan. Se mere i Fanø Kommunes affaldsplan

På Fanø ønsker vi at der gøres op med "køb-ind-og-smid-ud-tendensen". Når man genbruger produkter mindsker man miljøbelastningen, idet behovet for at producere nye varer falder. Når man genbruger lokalt, bliver transportbehovet desuden mindre.

Transport

På Fanø er afstandene ikke store, og det er nemt at komme omkring på cykel og til fods - specielt i Nordby og Sønderho. Kommer man udenfor bykerne er bebyggelsen dog meget spredt - særligt i sommerhusområderne. De er svære at betjene via traditionel kollektiv transport og langt de fleste sommerhusgæster har da også bil med. De fleste turister bruger også bilen til at komme omkring på øen i deres ferie og det skaber et pres på veje, parkering og færge - især i sommerperioden.

Vi vil fremme alternativer til den fossildrevne transport for at mindske CO2 udledningen og miljøbelastningen samt nedsætte presset på vejene.

Vi vil fortsat udforske, hvordan man kan skabe nye, kollektive transportmuligheder, som passer til forholdene på Fanø og som både er økonomisk og miljømæssigt bæredygtige.

Der er allerede mange turister og fastboende, som cykler rundt på øen i dag. Vi vil gerne understøtte cyklismen og derudover arbejde for at fremme den ikke-fossildrevne transport. Her er det nødvendigt at skabe bedre forbindelser mellem færge og sommerhusområder samt eksempelvis, at etablere en bedre infrastruktur i form af el-ladestander til cykler og biler.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Fanø Kommune vil i samarbejde med blandt andet Det Grønne Råd styrke og bruge naturen i kommunen som grundlag for udvikling. Det skal blandt andet gøres ved at samarbejde med myndigheder, interesseorganisationer og borgere om at sikre og udvikle de store, sammenhængende naturområder i en balance mellem beskyttelse og benyttelse.

9. ERHVERV & TURISME

Byrådet mener at Fanø skal være et godt sted at drive virksomhed og for at det kan være det, skal det både være et godt sted at bo, et godt sted at besøge og et godt sted at ernære sig.

Lokal identitet, stedbundne potentialer, samarbejde og bæredygtighed er nøgleord for den udvikling byrådet ønsker. Udgangspunktet i Kommunens erhvervspolitik, strategier og samarbejder finder vi i den gensidige afhængighed, der er mellem det at skabe et Fanø, som både er et godt sted at bo og et godt sted at besøge som gæst og dermed som konsekvens heraf også et godt sted at drive en virksomhed.

For en Kommune handler understøttelsen af det lokale erhvervsliv i sidste ende om at skabe arbejdspladser og skattekroner i kommunekassen. Fanø Kommunes borgere er både beskæftiget på Fanø ifm. øens eget erhvervsliv og i stort omfang også uden for kommunegrænsen på fastlandet. Derfor er indsatser på begge områder vigtige og samarbejde uden for kommunegrænsen afgørende.

Byrådet mener bæredygtighed skal tænkes ind i den udvikling, der via Kommuneplanen skabes på Fanø. Det handler om hensynet til bevarelsen af den lokale natur- og kulturarv. Det handler om at bevare et levende og moderne lokal samfund, som kan tiltrække nye børnefamilier og dermed fortsat kan fylde pladserne i dagpasningen og i skolen. Det handler om hensynet til en turisme, som Kommunens økonomi er afhængig af for at kunne opfylde ønsket om et højt service niveau, en god infrastruktur og indkøbsmuligheder for borgerne. Det handler om hensynet til bevarelsen af en alsidig erhvervsstruktur bestående af mindre lokale ejerdrevne virksomheder.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- Udbrede kendskabet til Fanø som verdensnaturarv, som en del af Nationalparken og som en ny UNESCO destination.
- Arbejde for at skabe gnidningsfri en rejse til, fra og på Fanø.
- Satse på at udvikle kulturelle arrangementer og oplevelser, der gerne tager afsæt i Fanøs traditioner eller Fanø som sted.
- Understøtte øens naturoplevelser med information, vejledning og aktivitetstilbud.
- Skabe mødesteder og attraktive byrum.
- Fastholde detailhandlen i bycentrene med henblik på, at sikre oplevelsen af den levende by.
- Understøtte mulighed for etablering og udvikling af mindre erhvervsvirksomheder.

- Understøtte tiltag, der fremmer den maritime turisme.
- Skabe mulighederne for et varieret udbud af overnatningsfaciliteter, herunder øget hotelvirksomhed.
- Understøtte turisme, der på bæredygtig vis skaber synergi mellem turisme, beboere og miljø og ikke har negativ indvirkning.
- Fremme og understøtte samarbejder omkring erhverv og turisme tværkommunalt, inden for nationalparken, i Ø samarbejdet, regionalt og trilateralt.
- Kunne tilbyde erhvervsgrunde til interesserede virksomheder.

RETNINGSLINJER

- 9.1. Arealer til offentlige servicefunktioner må kun udlægges ved regionens centerbyer i overensstemmelse med de generelle retningslinjer for byudvikling.
- 9.2. Arealer til industri- og håndværksvirksomheder må kun udlægges ved Nordby og Sønderho.
- 9.3. Ved udlæg af arealer til industri- og håndværksvirksomheder skal der tages hensyn til den eksterne miljøbelastning som støj, lugt og luft.
- 9.4. I lokalcentre må der udlægges for virksomheder op til miljøklasse 3 jf. Håndbog om Miljø og Planlægning.
- 9.5. Arealer for virksomheder skal udlægges, hvor der er god adgang til det overordnede vejnet.
- 9.6. Ved udlæg af arealer i miljøklasser 1-3 jf. Håndbog om Miljø og Planlægning skal der foretages en afgrænsning af de omkringliggende arealer, hvor der ikke må etableres ny forureningsfølsom arealanvendelse. Afgrænsningen skal vurderes i forhold til områdets miljøklasse og den konkrete forureningsfølsomme arealanvendelse.
- 9.7. Nyanlæg samt udvidelse af eksisterende anlæg, der kan påvirke naturen og miljøet i Vadehavsområdet, dvs. Vadehavet og de tilgrænsende internationale naturbeskyttelsesområder på land, skal udføres, så den miljømæssige belastning holdes nede på et minimum, således at permanente eller langvarige virkninger på områdets sårbare miljø undgås.

REDEGØRELSE

Fanøs erhvervsliv

Fanøs private erhvervsliv er karakteriseret af mange turismerelaterede arbejdspladser og er derudover specialiseret inden for fødevarer, husdyrslandbrug og byggeri.

I 2018 var der 1.221 arbejdspladser i Fanø Kommune, hvilket svarer til 75 arbejdspladser pr. 100 indbyggere i den erhvervsaktive alder. 70 pct. af disse arbejdspladser er private arbejdspladser.

I Fanø Kommune har man set den største positive udvikling i antallet af arbejdspladser blandt kommunerne i Syddanmark i perioden 2016-2018. Udviklingen på 5,6% er også større end stigningen i arbejdspladser på landsplan.

Fanø Kommune har set en stigning i beskæftigelse i perioden 2013-2019. I 2019 var andelen af 25-64 årige i beskæftigelse på 78,4 pct. Det er højere end andelen i både regionen og hele landet.

I 2018 blev der etableret 18 nye virksomheder på Fanø.

Kilde: Kontur 2020 – Region Syddanmark

Pendling

Det er vigtigt for både beskæftigelsen og bosætningen på Fanø, at der er gode muligheder for at pendle til og fra øen. Ved udpendling fra Fanø beholdes lønsummen som en del af øens skattegrundlag. Ved indpendling sikres den arbejdskraft de lokale virksomheder har brug for at vækste.

Fra 2014 – 2019 er udpendlingen fra Kommunen steget fra 710 til 744 (4,8%) mens indpendlingen er vokset fra 248 til 305 (23%). Det er således cirka halvdelen af de beskæftigede borgere på

Fanø, som pendler ud for at arbejde, primært til Esbjerg.

Inden for en radius på 60 minutter af Nordby by findes 125.900 arbejdspladser. Rekruttering af arbejdskraft er afgørende for erhvervslivets udviklingsmuligheder i Kommunen ligesom mulighederne for at finde beskæftigelse på fastlandet er afgørende for Fanø Kommune kan tiltrække nye borgere.

Erhverv i landzone

Der er mulighed for at etablere erhverv i overflødigjorte bygninger i landzone.

Virksomheder i boligområder

Der er i dag, jvf. byggeloven, mulighed for, at etablere erhverv i boligområder, under forudsætning af:

- at dette ikke medfører støj, trafik og andre forhold, som er generende for de omkringboende,
- at virksomheden drives af den, der bebor den pågældende ejendom,
- at ejendommens karakter af beboelsejendom ikke forandres, og områdets karakter som boligområde ikke brydes,
- at virksomheden ikke medfører behov for parkering, der ikke er plads til på den pågældende ejendom,
- at erhvervsandelen højst udgør 25 % af etagearealet i den enkelte bolig.

Produktionserhverv

I Fanø Kommune er der ikke udlagt areal til erhvervsområde, der er beholdt produktionsvirksomheder, da det vurderes, at der pt. ikke findes den type virksomheder på Fanø. Der vurderes

heller ikke fremadrettet behov for arealudlæg udelukkende til den form for produktionsvirksomheder.

Restrummelighed i erhvervsjord

Den restrummelighed der i dag er inden for lokalplanlagte områder til erhvervsformål er privatejet. Muligheden for at udstykke eksisterende erhvervsgrunde ved Sønder Nytoft i mindre enheder, er endnu ikke udnyttet.

Arealudlæg til erhverv på hele Fanø

Da det tidligere perspektiv område ved Sønder Nytoft er lokalplanlagt og grundene sat til salg, er det nødvendigt at pege på nye perspektiv områder til erhvervsformål i den kommende planperiode.

Udlæg af perspektiv område til fremtidig byudvikling

Med moderniseringen af planloven åbnes mulighed for at sommerhusområde i tilknytning til byzone kan overføres til byzone, hvis det vurderes at den rekreative værdi for områdets beboere er af underordnet betydning.

Der ønskes fremtidigt udpeget et nyt areal til erhvervsformål i Nordby ved Sønder Nytoft/Sønden Bavnen matr. nr. 112^h. Arealet er "klemt" inde mellem rammeområde 1.E.1 og rammeområde 1.E.5 beliggende i sommerhusområde udlagt til turist erhvervsformål. Området søges overført til byzone hos Erhvervsstyrelsen som skal godkende zoneændringen og efterfølgende udarbejde et landsplandirektiv. På baggrund af landsplandirektivet udarbejder Fanø Kommune efterfølgende kommuneplantillæg og lokalplan for området. I Kommuneplan 2021, udlægges arealet således i første omgang som perspektivområde.

Særlige forhold for erhverv og anlæg

Miljøbelastning skal mindskes i Vadehavsområdet. Nyanlæg samt udvidelse af eksisterende anlæg, der kan påvirke naturen og miljøet i Vadehavsområdet, dvs. Vadehavet og de tilgrænsende internationale naturbeskyttelsesområder på land, skal udføres så den miljømæssige belastning holdes på et minimum.

Samtidig skal permanente eller langvarige virkninger på områdets sårbare miljø undgås. Er dette ikke muligt, skal det vurderes, om der på anden måde kan kompenseres for miljøbelastningen, før der gives tilladelse til anlægget.

Klasse 1	forretninger, liberale erhverv, kontorer og småværksteder med butik
Klasse 2	bogbinderier, elektronikværksteder og f. eks. laboratorier
Klasse 3	Håndværksprægede virksomheder og visse servicevirksomheder

Tabel 9.1. Miljøklasser 1-3 jf. Håndbog om Miljø og Planlægning gældende for Fanø.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

I forhold til erhverv og turisme prioriterer Byrådet følgende 4 temaer:

- Bæredygtighed
- Værtskab
- Stedbundne kvaliteter
- Samarbejde

Bæredygtighed

Fanø Kommune ønsker i forhold til erhvervsudviklingen og udviklingen i turismen at se på balancen både mellem det, som skal udvikles, udvides og kunne vokse – og en ø og et øsamfund, som også skal kunne bære udviklingen. Det er derfor vigtigt, at arbejde med

øens kapaciteter, og en fysisk planlægning, som tager hensyn til denne balance.

For at finde en balance i udviklingen af turismen ser Kommunen eksempelvis det som vigtigt at satse på at udvikle på både overnatningskapaciteten og oplevelserne i ydersæsonen. Niveaue for den travle sommersæson skal naturligvis samtidig fastholdes, markedsføres og udvikles. Pointen er blot, at niveaue for hvad øen kan bære i antal af turister i højsæsonen er nået.

Bæredygtighed handler her også om at planlægge ift. at vedligeholde destinationens kvaliteter på et højt niveau, således at turisterne også i fremtiden har lyst til at booke en ny ferie på Fanø.

En kvalitet for en ferie på Fanø er bl.a. netop, at der er plads nok, og at ventetiderne ikke er for lange ved færgeoverfarten eller ved indkøb. En udvikelse af sæsonen handler om at se på variationen i overnatningen fra det gode og varme feriehus, til vintercamping og hotelovernatning.

Fanø er destination for både natur- og kulturoplevelser. Derfor er formidlingsindsatsen vigtig. Gæsterne skal kunne orientere sig og finde vej rundt på øen, på den for øen, mest hensigtsmæssige måde.

Fanø Kommune vil bl.a. arbejde med naturformidling og vejvisning (wayfinding) gennem deltagelse i projektet "Velkommen til Nationalpark Vadehavet", og i "Udviklingsplanen for Vestkysten" med Partnerskab for Vestkystturismen, samt via et projekt, som skal formidle Unescos Verdensarv i forskellige fysiske formidlingsnedslag på Fanø.

Begrebet om en "code of conduct" (norm for praksis) er centralt ift., hvordan oplevelserne skal formidles. Code

of conduct handler om at formidle reglerne for hensynsfuld og hensigtsmæssig aktivitet, eksempelvis i naturen ift. sikringen af, at naturen med dens dyreliv og landskab kan bære aktiviteten. Code of conduct handler også om hensynet i den "gode adfærd" mellem brugerne af naturen og over for lokalbefolkningen.

Skal målsætningen om vækst i indtjening og beskæftigelse nås, skal der også være fokus på planlægningen omkring håndteringen af de flere besøg via en strategi for formidlingen af en lokal code of conduct, via fokus en opdateret infrastruktur, via skiltning og regler.

Fanø Kommune vil eksempelvis mindske miljøaftrykket fra turismen med en ny spildevandsplan for sommerhusområderne, og en indsats for at mindske bilismen på øen. Den grønne profil er vigtigt for en moderne feriedestination, som gerne vil klare sig godt i fremtidens konkurrence om turisterne.

Værtsskab

Gennem en årrække er der blevet målt på tilfredsheden blandt de besøgende på Fanø. Denne tilfredshedsundersøgelse er en vigtig indikator for, hvordan kunderne på øen opfatter det produkt de har betalt for – en ferie på Fanø, et butiks- eller et restaurantbesøg.

Fanø Kommune vil sætte fokus på værtskabet. For hvad vil det sige at være gode værter, og opfatte øens besøgende som gæster i stedet for turister? Der skal være bedre sammenhæng mellem det, man betaler (prisniveau) og den ydelse eller service, man får.

Værtsskab kræver, at man samarbejder målrettet i alle dele af turismens værdikæde. Og det gode værtskab skal

man kunne opleve alle steder. Fra ankomsten (velkomsten) til Fanø, som er den fysiske rejse og til det første møde med den service, øen kan tilbyde. Færgerejsen, ventetiden og de indtryk, man først får, når man kører ind i båsen på havnen i Esbjerg er også afgørende for det gode ferieminde fra Fanø. Det samme er oplevelsen af, at handle, finde en parkeringsplads eller et offentligt toilet. God information er også vigtigt, ligesom at alle, som er involveret i turismens frontlinje, hjælper til med formidlingen af informationen, eksempelvis hvornår den næste bus eller færge afgår.

Værtskab kan også handle om, at man samlet set giver gæsterne et indblik i, hvem deres værter er. Hvem bor på Fanø, hvem har lavet maden eller kunsthåndværket. Fanø har en god fortælling og mange erhvervsdrivende står selv direkte bag deres butik eller produktion. Det i sig selv er en fortælling om værtskabet.

Fanø Kommune vil for værtskabet fortsat arbejde med at forbedre og udvide udbuddet af offentlige toiletter, skabe bedre tilgængelighed også i naturen, give god information om wayfinding og oplevelser i kulturen og naturen.

Fanø Kommune vil fortsat arbejde med at skabe attraktive byrum og steder, hvor gæsterne kan søge nye ophold og oplevelser. Ved Rindby Strand skal der laves en udviklingsplan for forskønnelse og forbedring af byrummet omkring Kirkevejen, og forbindelsen mellem byrummet og stranden, som endestation.

Ved Fanø Bad arbejdes der videre med planerne om en revitalisering af området, hvor de næste skridt begynder, hvor projektet Stedet tæller sluttede. Byrummet og atmosfæren ved både Fanø Bad og Rindby Strand er en væsentlig del af det, som skaber rammen

om ferieoplevelserne. Det samme gælder naturligvis for byerne Sønderho og Nordby.

Fanøs mange festivaler, events og øvrige oplevelsesaktiviteter er et fortsat væsentligt indsatsområde for Fanø Kommune ift. værtskabsstrategien. Fanø Kommune er ofte en afgørende samarbejdspartner, når større eller mindre offentlige arrangementer skal lykkes. Samarbejdet mellem kommune og arrangører er derfor vigtigt – også for tanken om værtskabet som et fælles projekt.

Stedbundne kvaliteter

Udover at være forbundet til værtskabet handler stedbundne kvaliteter i en erhvervsmæssig sammenhæng om bedre at udnytte det store potentiale, Fanø rummer. Kvaliteterne er mange, set i forhold Fanøs stedbundne kultur, erhverv, befolkning og natur.

Fanøs gæster kommer for at opleve øens kvaliteter – det siger næsten sig selv. Men gæsterne får også hver gang en fortælling om Fanø med i købet. Fanø Kommune vil prioritere at der bliver arbejdet med denne storytelling omkring det, som er Fanøs bedste kvaliteter.

Samarbejde

Samarbejde er en afgørende faktor i forhold til erhvervsfremmeindsatsen i Fanø Kommune. Det er bl.a. den lovmæssige ramme, som bestemmer, hvordan en Kommune kan yde erhvervsrådgivning. Fanø Kommune har bl.a. et tæt samarbejde om turisme og erhvervsudviklingen med Nationalpark Vadehavet, Business Esbjerg og Erhvervshus Sydjylland samt Destination Vadehavskysten og Work, live n` stay. Samarbejde handler også om dialogen med erhvervslivet om de indsatser, som skal iværksættes.

10. DETAILHANDEL, BYMIDTER OG LOKALCENTRE

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at et godt detailhandelsudbud er til gavn for både turister og øens beboere, og at de nuværende rammer til centerfunktioner indeholder tilstrækkelige udviklingsmuligheder,
- at fastholde og udbygge Fanøs butiksforsyning,
- at sikre mulighed for et bredt udbud af dagligvare og udvalgswarebutikker for at fastholde og udvikle Fanøs byer og de nære landområder som gode bo og arbejdssteder,
- at der ikke sker en spredning af detailhandelen uden for de udlagte bycenter og lokalcentre,
- at butiksudviklingen i Nordby og Sønderhos bymidte tilpasser sig bevaringsværdierne og de attraktive bymiljøer og derved udnytter byernes store turistmæssige attraktionsværdi,
- at styrke Sønderho som lokalt center
- at udvikle lokalcentre, ved Fanø Bad og Rindby, til levende områder med stor aktivitet, inden for detailhandel og turistprægede aktiviteter,

RETNINGSLINIER

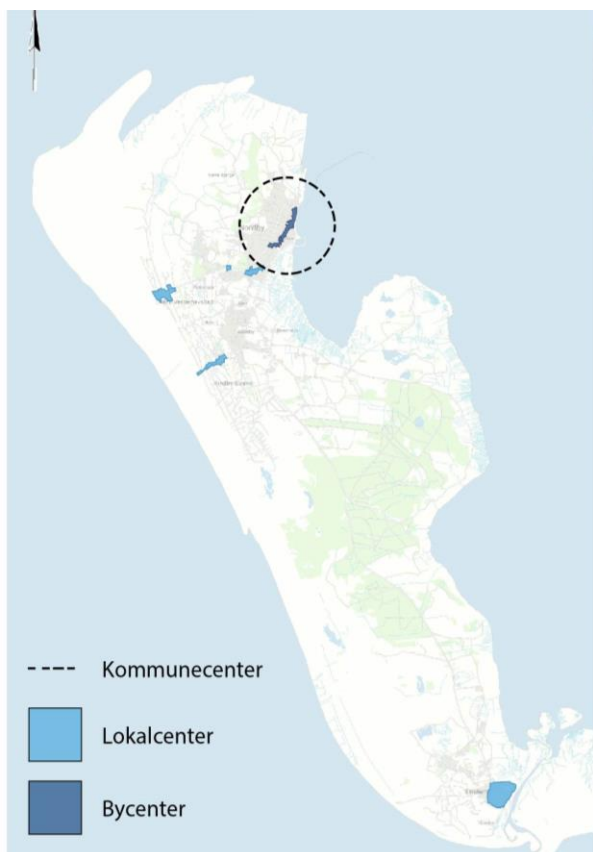
- 10.1. Butikkerne inden for bymidten Nordby bør af hensyn til det bevaringsværdige bymiljø ikke have en størrelse der overstiger 1000 m² for udvalgswarebutikker og 2000 m² for dagligvarebutikker. Det samlede areal for butikker inden for området må maks. være 10.025 m².
- 10.2. Butikkerne i lokalcenteret i Sønderho, bør af hensyn til det bevaringsværdige bymiljø ikke have en størrelse der overstiger 500 m² for udvalgswarebutikker og 1000 m² for dagligvarebutikker. Det samlede areal for butikker inden for området må maks. være 2.500 m².
- 10.3. Butikker i lokalcentret ved Strandvejen, må ikke have en størrelse der overstiger 1000 m² for udvalgswarebutikker og 2000 m² for dagligvarebutikker. Det samlede areal for butikker inden for områderne må maks. være 5.250 m²

- 10.4. Butikker i de øvrige lokalcentre (Rindby og Fanø Bad), må ikke have en størrelse der overstiger 1000 m² for udvalgsvarebutikker og 2000 m² for dagligvarebutikker. Det samlede areal for butikker inden for områderne må maks. være 4.900 m²
- 10.5. Uden for bycenter og lokalcentre kan der etableres mindre butikker på op til 200 m², f.eks. butikker for campingplads, lystbådhavn eller butikker i forbindelse med en virksomheds salg af egne produkter, herunder gårdbutikker.
- 10.6. Den samlede ramme for butiksarealer i hele kommunen må ikke overstige 22.675 m².
- 10.7. Lokalcentrene ved Strandvejen 1.C.2, 1.C.3 1.C.4 og kan ikke udvides.
- 10.8. Der tillades etablering af enkeltstående butikker til daglig forsyning i en afstand på minimum 500 m fra andre butikker og områder udlagt til butiksformål.

REDEGØRELSE

Bystruktur

Fanø Kommune har to velfungerende bysamfund, Nordby og Sønderho. Hovedparten af øens befolkning bor i Nordby, som dermed har det største grundlag for detailhandel.

Kort 10.1 Oversigt over kommunecenter, bycenter og lokalcentre på Fanø.

Nordby er kommunecenter og skal sikres mulighed for en styrket detailhandelsudvikling.

Sønderho er et vigtigt lokalt center for den sydlige del af Fanø og der skal fortsat sikres mulighed for udbygning af detailhandlen i byen. Så Sønderho kan forblive et attraktivt sted for bosætning og byudvikling.

Butikkerne bidrager til liv og aktiviteter i byen og er vigtige forudsætninger for

at skabe det liv, der gør det attraktivt at opholde sig i byen. Planloven opererer med tre styringsmidler i detailhandelsplanlægningen:

- afgrænsning af områder til butiksfomål,
- fastlæggelse af rammer for detailhandelsudbygningen i de enkelte områder, og
- fastlæggelse af den maksimale butiksstørrelse for de enkelte butikker.

Der skal udlægges arealer til butikker og sættes rammer for hvor stort butiksområde, der må være i de enkelte butiksområder, og fastsætte størrelsen på butikkerne.

I planloven opdeles butikker i tre hovedtyper:

- dagligvarebutikker,
- udvalgsvarerbutikker og
- butikker som alene forhandler særligt pladskrævende varegrupper.

Dagligvarebutikker forhandler primært fødevarer og daglige fornødenheder, som bruges i husholdningen f.eks. bagerer, slagtere, grønthandlere, købmænd og supermarkeder og lignende.

Udvalgsvarerbutikker forhandler primært beklædning, isenkram, boligindretning og produkter til personlig pleje. Herunder medtages også butikker, som henvender sig til øens feriegæster, f.eks. butikker der forhandler kunsthåndværk og souvenirs.

Butikker som alene forhandler særligt pladskrævende varegrupper, forhandler eksempelvis: biler, tømmer, byggematerialer, planter og havebrugsvare, møbler.

På Fanø er ikke udlagt området til særligt pladskrævende varegrupper eller aflastningsområder til bymidten.

AREAL UDLÆG OG RAMMEÆNDRINGER

Fastsættelse af maksimale butiksstørrelser

Med planlovsændring gives kommunerne bedre udviklingsmuligheder i planlægningen for detailhandel. Det betyder at der åbnes mulighed for dagligvarebutikker op til 5.000 m² i bymidte og 1.200 m² i lokalcentrene og ingen restriktioner på størrelser af udvalgsvarebutikker.

På Fanø kan der i henhold til Kommuneplan 2013 placeres dagligvarebutikker og udvalgsvarebutikker inden for bymidten i Nordby og lokalcentrene ved Nordby, Sønderho, Fanø Bad og Rindby Strand. Derudover kan der placeres butikker i erhvervsområdet i forbindelse med erhverv.

I bymidten omkring Hovedgaden i Nordby åbnes med denne kommuneplan mulighed for at udvalgsvarebutikker kan være op til 1000 m² og dagligvarebutikker 2.000 m².

I lokalcentrene ved Strandvejen, Fanø Bad og Rindby Strand må udvalgsvarebutikker maksimalt være 500 m² og dagligvarebutikker 2.000 m².

I lokalcenteret i Sønderho må udvalgsvarebutikker maksimalt være 500 m² og dagligvarebutikker 1.000 m².

Derudover kan der uden for centerområderne etableres butikker på op til 200 m² f.eks. i forbindelse med en campingplads eller i forbindelse med en virksomheds salg af egne produkter eksempelvis en gårdbutik.

På Fanø ønskes i henhold til Kommuneplanstrategien at detailhandlen understøttes, derfor vurderes at begrænsningerne på størrelserne og placeringen af udvalgsvarebutikker og dagligvare-

butikker fastholdes, dog åbnes mulighed butikker med udvalgsvare må være op til 1000 m² inden for bymidten.

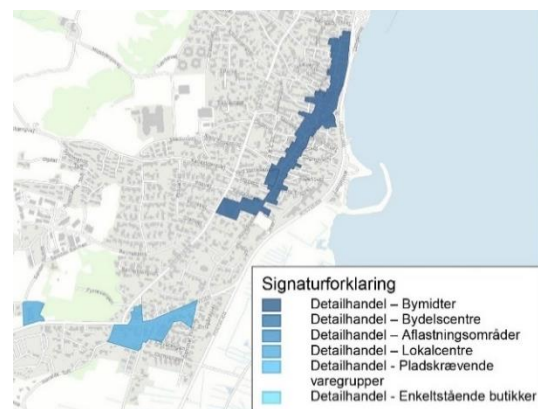
Eksisterende detailhandel og butiksstruktur

En stor del af Fanøs detailhandel ligger i Nordby. Området langs Hovedgaden er udlagt som bymidte.

Inden for bymidten i Nordby er i 2021 optalt 37 dagligvare- og udvalgsvarebutikker, som sammenlagt udgør omkring 7500 m².

To mindre områder ved Strandvejen er udlagt som lokalcentre med detailhandelsbutikker til betjening af lokalområdet.

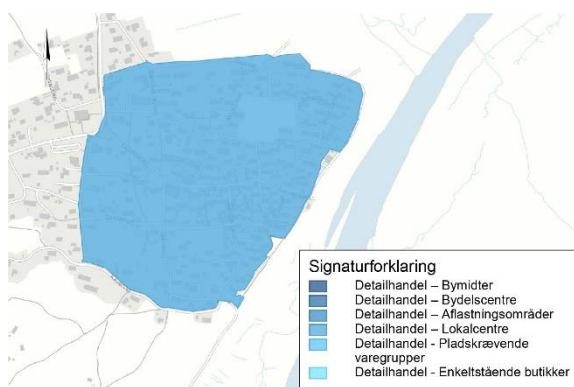
Inden for disse lokalcentre er sammenlagt 5 dagligvare- og udvalgsvarebutikker som tilsammen udgør omkring 3.750 m².

Kort 10.3 Nordby Bymidte og lokalcenter.

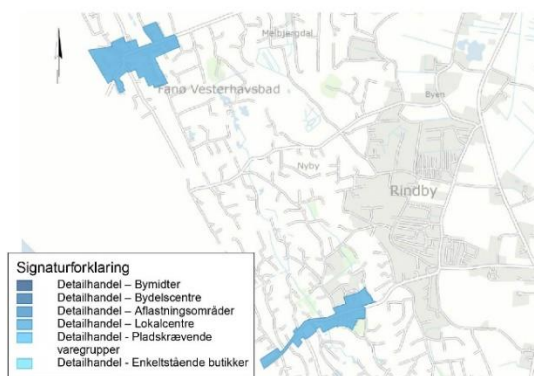
I Sønderho er der enkelte dagligvarebutikker og nogle mindre udvalgsvarebutikker, som hovedsagligt er relateret til områdets turisme.

Inden for lokalcenteret i Sønderho er sammenlagt omkring 11 dagligvare- og udvalgsvarebutikker, som tilsammen udgør omkring 1500 m².

Kort 10.4 Oversigt over lokalcenter i Sønderho.

Derudover er der to mindre lokalcentre ved henholdsvis Fanø Bad og Rindby Strand. Der er sammenlagt omkring 8 butikkerne i disse områder, som omfatter omkring 3.900 m² og primært henvender sig til turister. I Rindby har størstedelen af butikkerne primært åbent i turistsæsonen eller har begrænset åbningstid uden for sæsonen. Hertil kommer enkelte butikker i det åbne land, i tilknytning til campingpladserne, landbrug og turist-området ved Rindby.

Kort 10.5. Oversigt over lokalcentre ved Fanø Bad og Rindby Strand.

Område	Rammeområder	Brutto-etageareal 2017 (skøn)	Rammer for nybyggeri og omdannelse
Nordby Bycenter	1.C.1, 1.C.5, 1.C.6 og 1.C.9	7.525 m ²	2.500 m ²
Nordby Syd Strandvejen	1.C.2, 1.C.3 og 1.C.4	3.750 m ²	0 m ²
Sønderho	2.C.1	1500 m ²	1.000 m ²
Øvrige (Fanø Bad, Rindby Strand mv.)	3.C.1 og 3.C.2	3.900 m ²	1.000 m ²
I alt		16.675 m ²	6.000 m ²

Tabel 10.6: Restrummelighed for centerområder

Butikkernes målgrupper

Butikkernes målgrupper er både fastboende og turister.

Oftest benytter begge målgrupper alle typer af butikker i større eller mindre omfang. Butikker, der benyttes af fastboende, er dagligvarebutikkerne og de mest gængse udvalgsvarebutikker, som forhandler tøj, sko og isenkram. Butikker der benyttes af feriegæster, er førnævnte og butikker der forhandler souvenir, kunsthåndværk og lignende samt udvalgsvarebutikker, der kun har åbent i højsæsonen.

En del butikker kan kun opretholdes på øen, fordi feriegæster bidrager med en del af omsætningen.

Der foreligger ikke oplysninger om butikkernes omsætning. De senere års nethandel er med til at sikre nogle af butikkerne en vis omsætning. Butikkernes kundeunderlag er den fastboende befolkning og det store antal turister, som hvert år besøger øen.

Tilgængelighed

Bycenter i Nordby har en god tilgængelighed for alle trafikanter. Der er dog

ikke mulighed for at etablere nye parkeringspladser tæt på butikkerne, i stedet kan henvises til parkeringspladserne ved Kirken, havnen og lystbådehavnen.

Den samme problemstilling gør sig gældende i Sønderho, hvor der må henvises til p-pladsen over for kirken.

I de øvrige lokalcentre er der god tilgængelighed for alle trafikanter. I højsæsonen kan der opstå problemer med et tilstrækkeligt antal p-pladser ved nogle butikker.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Behov for nybyggeri og omdannelse

Det er Byrådets mål, at styrke bosætningen på øen for at forøge befolkningstallet. Det skønnes ikke der er behov for at øge butiksarealet ud over den fastlagte ramme på 6000 m².

Rammen for bymidte og de enkelte lokalcentre fremgår af tabel 10.1

Udviklingen på landsplan er, at butikkerne blive større, men færre. Denne udvikling vil nok også ske på Fanø, men butikkernes størrelse forventes dog ikke forøget væsentligt.

Hovedstruktur, fremme af butiksudbud og fremme af bymiljøet

Detailhandelsrammerne understøtter kommuneplanens hovedstruktur ved at der gives mulighed for en yderligere tilvækst af butikker i de to byer Nordby og Sønderho.

Rammerne giver endvidere mulighed for at styrke turistattraktionerne ved Fanø Bad og Rindby Strand, samt mulighed for at etablere mindre butikker uden for bycenter og lokalcentre.

Det skal medvirke til at fremme iværksætterkulturen på øen og give mulighed for at udnytte nedlagte landbrugsbygninger til andre formål.

Rammerne skal medvirke til at fastholde og understøtte det bevaringsværdige bymiljø i Nordby og Sønderho.

Butikkerne skal indpasses i de nuværende bygningsmæssige rammer, hvilket kun kan ske ved at fastsætte en begrænsning på butiksstørrelserne.

11. SOMMERHUSE

Byrådet ønsker ikke at udlægge mere sommerhusområde, men at eksisterende sommerhusområder fastholder sit udtryk med forholdsvis store naturgrunde i det naturlige landskab som bærer præg af, at det er sommerhusområder og ikke boligområder.

MÅLSÆTNING

- at arealer i sommerhusområder skal bevare det særlige miljø der er i områderne. Dette medfører bl.a. at byggerier skal opføres med en arkitektur der svarer til den eksisterende bebyggelseskarakterer. Ligeledes skal ny beplantning være tilsvarende den oprindelig beplantninger og med til at sikre åbenhed og frit udsyn i de åbne områder.
- at den fysiske planlægning og udførelse af anlæg, stier m.m. udføres i høj kvalitet, æstetisk såvel som teknisk,
- at give mulighed for at planlægge opførelsen af tidssvarende byggerier, under tilpasning til omgivende bebyggelse og landskab.

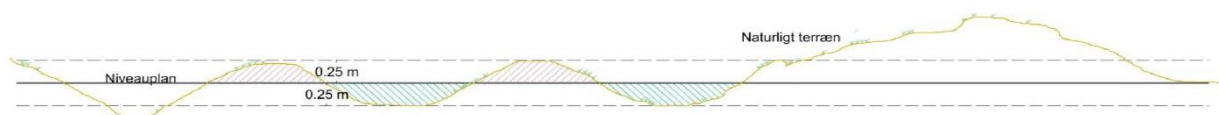
RETNINGSLINJER

- 11.1. Der udlægges ikke nye arealer til sommerhusbebyggelse.
- 11.2. Sommerhusområderne fastholdes til ferieformål.
- 11.3. Eksisterende sommerhusområder skal fremstå uden asfalterede veje og gadebelysning.
- 11.4. Byggers længste facader skal orienteres mod nord eller syd. I områder med udsyn over kyststrækninger skal byggers længste facader være orienteret vinkelret på kystlinjen. Princip for orientering af længste facader kan fraviges, hvor særlige forhold, som f.eks. landskab, terræn eller eksisterende bebyggelse, kan argumentere for en anden orientering
- 11.5. Byggeri i sommerhusområde skal placeres med udgangspunkt i lavest liggende terræn, men skal placeres så mindst mulig terrænregulering og afgravning/påfyldning finder sted, jf. figur 1.

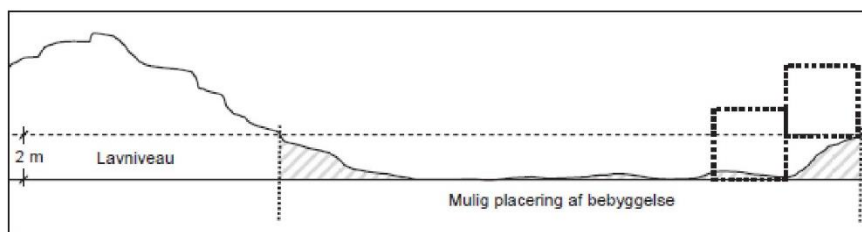
Fanø Kommune kan fastlægge et eller flere niveauplaner ud fra disse principper, hvorfra facade- og bygningshøjder måles, jf. figur 2 de lavest liggende dele skal bebygges dog placeres så der ikke er risiko for oversvømmelser i

regn- og tøndbrudsperioder, ligesom der skal tag hensyn til højtstående grundvand.

Såfremt fladen for det bebyggede areal afviger mere end $\pm 0,25$ m, kræver tilladelse til byggeriet en ansøgning med redegørelse og plan over de terrænmæssige højdeforhold, til brug for fastlæggelse af niveauplan.

Figur 1: Niveauplan fastlagt med udgangspunkt i lavt terræn, men med mindst mulig terrænregulering

Figur 2: Lavniveau – placering af bebyggelse

REDEGØRELSE

Fanø Kommune har 2 store sommerhusområder mod Vesterhavet; et ved Sønderho og et ved Rindby Strand og Fanø Bad med i alt omkring 2.800 sommerhuse.

Sommerhusområderne på Fanø er karakteriseret af store naturgrunde hvor landskabet har en åben karakter uden ejendomsskel og de ubebyggede arealer henlægger som naturgrunde, og hvor vejene som hovedregel ikke er asfalterede. Byrådet ønsker at fastholde dette særlige udtryk.

Rummelighed inden for sommerhusområderne

Inden for rammelagt sommerhusområde i Sønderho er der ca. 45 ubebyggede sommerhusgrunde. I området omkring Fanø Bad og Rindby Strand er der ca. 70 ubebyggede sommerhusgrunde.

Nye sommerhusområder

Med moderniseringen af planloven skal kommunerne gennemgå eksisterende ubebyggede sommerhusområder og vurdere om de kan tilbageføres til landzone.

Er der sommerhusgrunde der ønskes tilbageført kan tilsvarende antal udlægges andre steder, hvor der ikke er beskyttelser eller fredninger.

Nord for Strandvejen er der et par ubebyggede sommerhusområder. Fanø Byråd har besluttet ikke at omplacere disse, da lovændringen ikke åbner mulighed for en mere attraktiv placering.

Fanø kommune ønsker overordnet set ikke, at udvide det areal der er udlagt til sommerhusområde på bekostning af landbrugsjorde, men ønsker i stedet at udnyttet den eksisterende kapacitet i

sommerhusområdet og at forlænge turistsæsonen.

Sommerhuse i byzone

Inden for eksisterende byzone i Nordby og Sønderho er der henholdsvis 26 og 149 boliger med status som sommerhuse.

Byrådet ønsker at bopælspligten i byzone fastholdes og ønsker derfor ikke flere sommerhuse inden for byzonerne i Nordby og Sønderho.

Eksisterende sommerhuse i byzone skifter status til helårsbolig, hvis boligen har været benyttet som helårsbolig mere end 3 sammenhængende år.

Der kan dog gives dispensation til mere end 3 år.

Sommerhuse i landzone

Ønskes en bolig i landzone benyttet til sommerhus, kræver Fanø kommune at der søges om tilladelse i henhold til boligreguleringsloven.

Fast bopæl i sommerhus

Med moderniseringen af planloven åbnes mulighed for at pensionister efter et års ejerskab kan benytte deres sommerhus som helårsbolig. Der er pt. 68 sommerhuse, der benyttes som helårsbolig af pensionister.

GENERELLE TILTAG FOR ORIENTERING OG PLACERING AF BYGGERI

For hele Fanø fastlægges, uden hensyntagen til zonestatus, at retningslinje 1.9 og 11.4 om orientering af byggeriers længste facader skal følges.

Retningslinjen har til formål at sikre mest mulig udsyn over Fanøs særegne landskab, kystlinjer og lignende.

Byggeriers længste facader skal orienteres mod nord eller syd, i områder med

udsyn over kyststrækninger vinkelret på kystlinjen, hvilket svarer til øens oprindelige byggepraksis og bestemmelser om placering af huse med længderetning øst-vest.

Retningslinjen omfatter enhver form for byggeri, landbrug, erhverv, bolig, sommerhuse, sekundære bygninger og andet.

Da der er kommet store udfordringer i fortolkningen af byggeriers udformning og dermed orientering, præciseres det, at det er længste facade, der skal orienteres på den mest hensigtsmæssige måde, så udsynet mod det åbne land og lignende ikke begrænses

Princip for orientering af længste facader kan bevirke, at bebyggelse i visse områder begrænses på en sådan måde, at det ikke findes hensigtsmæssigt at følge retningslinjen. Derfor er det muligt at fravige retningslinjen, såfremt der kan fremhæves helt særlige argu-

menter for en anden orientering. Eksempelvis i områder bag eksisterende bebyggelse hvor udsynet kan være begrænset eller ikke eksisterende.

Tilsvarende fastlægges for hele Fanø, uden hensyntagen til zonestatus, at retningslinje 11.5 om placering af byggeri, anlæg eller lignende i forhold til det naturlige landskab på Fanø skal følges.

Retningslinjen har til hensigt at værne om Fanøs særegne landskab, der dels omfatter klitområder med meget kuperet terræn og dels omfatter meget jævne afblæsningsflader. Retningslinjen skal sikre at bygninger, anlæg og lignende ikke placeres dominerende i forhold til landskabet og derved øger risikoen for at Fanøs særegne landskab udviskes. Ligeledes ønskes byggeri, anlæg og lignende placeret og tilpasset så det kuperede terræn bevares og skal således søges gennemført med mindst mulig terrænregulering, udjævning eller opfyldning.

12. FERIE OG FRITIDSFORMÅL

Det er Byrådets klare holdning, at turismen også i fremtiden skal tage udgangspunkt i de naturgivne, landskabelige og kulturelle kvaliteter på øen, og at udviklingen skal foregå i almenvældets interesse og på naturen- og kulturens præmisser. Byrådet vil arbejde aktivt for at fastholde Fanøs mangfoldige og varierede kultur og fritidstilbud

Med Fanø som en del af "Nationalpark Vadehavet" og udpeget til Unesco verdensarv er der gode muligheder for tiltrækning af naturinteresserede målgrupper.

En samlet international markedsføring af hele Vadehavsregionen kan få positive konsekvenser for Fanø, fordi der på øen er gode og varierede overnatningsmuligheder, et højt serviceniveau for turister, og oplevelsesrige og historiske kulturmiljøer.

Det er vigtigt, at natur-turismen understøttes og faciliteters

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- At der i indeværende byrådsperiode udarbejdes en "Natur- og Friluftspan" med det formål, at tilgodese Fanøs natur og friluftsliv.
- at forbedre vilkårene og højne overlevelsesraten for virksomheder på Fanø ved at forlænge turistsæsonen, øge antallet af overnatninger uden for højsæsonen og øge turisternes tilfredshed,
- at turisme tager udgangspunkt i de naturgivne, landskabelige og kulturelle kvaliteter på øen,
- at turismen skal udvikles på grundlag af Fanøs autentiske natur- og kultur, således at et højt niveau på kulturområdet og i den private service bliver til gavn for både turister og fastboende,
- at styrke kulturliv, bygningskulturarven og kulturhistorien gennem samarbejder med de øvrige vadehavskommuner,
- at udviklingen af turisme skal foregå på lokalbefolkningens præmisser med vægt på højt kvalitetsudbud,
- at der gennem grundig planlægning sikres at rekreative og turistrelaterede aktiviteter i det åbne land ikke spredes ukontrolleret,
- at sikre kommunens borgere og gæster et stort og varieret udbud af fritids- og kulturaktiviteter.
- at sikre mødesteder på tværs af generationer.
- at sikre et varieret udbud af forskellige overnatningsformer.

RETNINGSLINJER

- 12.1. Etablering eller udvidelse af feriehoteller mv. må foregå inden for lokalcentre 3.C.1 og 3.C.3 ved Fanø Bad og i lokalcenter 3.C.2 Rindby Strand samt på campingpladserne (rammeområde: 5.L.4, 5.L.5, 5.L.6, 5.L.7, 3.R.4 og 3.R.1) mejerigrunden (1.E.3) og tidl. Efterskole i Nordby (1.O.7) og 5.L.9 og 5.L.10. Endvidere åbnes mulighed for placering af et flydende hotel ved kajen i Nordby inden for en del af rammeområde 1.O.14. Etableringen skal ske med størst mulig hensyntagen til omgivende bygninger og kulturmiljøer, samt de til området grænsende naturværdier og følge de generelle retningslinjer for byudvikling.
- 12.2. Der må ikke udlægges areal til etableringen af nye campingpladser i internationalt naturbeskyttelsesområde og naturområde.
- 12.3. I forbindelse med etableringer eller udvidelser skal campingpladser indrettes, afgrænses og afskærmes under hensyntagen til de natur- og landskabsmæssige interesser.
- 12.4. Der må ikke udlægges areal til større udvidelser af bestående anlæg i kystnærhedszonen, der dækker Fanø. Der vil dog være mulighed for, at planlægge for udvidelse af lystbådehavn øst for Nordby, inden for bestående moler, såfremt det ikke får væsentlig betydning for miljøet.
- 12.5. Golfbanearealer skal være alment tilgængelige for ophold og færdsel i videst mulig omfang.
- 12.6. Nye civile skydebaner må kun etableres, når kapaciteten på eksisterende anlæg i området er fuldt udnyttet, eller hvis behovet kan sandsynliggøres.
- 12.7. Kyststrækningen fra Fanø Bad til Sønderho Sydstrand udlægges som badestrand fra foden af klitten til vandet. Stranden kan anvendes til kørsel, parkering og ophold.
- 12.8. Der udlægges afmærkede arealer til benyttelse af sejlbræt (surfing) og kite-surfing. Sejlads skal foregå inden for dette afmærkede strandområde syd for Rindby Strand.
- 12.9. Der udlægges arealer til benyttelse af strandsejlere (Strandbuggy). Brug af strandsejlere skal foregå inden for det udlagte strandområde syd for Rindby Strand.
- 12.10. Der udlægges ikke et rammeområde hvor det er muligt at planlægge for kolonihaver.
- 12.11. Fanø Kommunes til enhver tid gældende "Natur- og Friluftslivsplan" skal danne grundlag for fremtidig planlægning med relation til natur og friluftsliv.
- 12.12. Den samlede kapacitet på campingpladser på Fanø må ikke øges. Ved lukning af en campingplads kan eksisterende campingpladser udvides under hensyntagen til nationale interesser i det åbne land.

REDEGØRELSE

Byrådet mener, at turisterhvervet er en vigtig forudsætning for Fanøs status som et moderne ø-samfund med et højt privat og offentligt serviceniveau.

Fanø har ca. 2.800 sommerhuse, 300 ferielejligheder, 7 campingpladser med plads til ca. 1.350 enheder. Der er ca. 60 dobbeltværelser på kroer og hoteller og ca. 1.200 sengepladser i ferielejligheder, hvoraf de fleste har sommerhusstatus, et stort udbud af B&B i private hjem. I 2014 var der mere end 791.000 overnatninger.

Turismen er øens primære erhverv og har indirekte stor betydning for øens øvrige erhverv. Antallet af overnatninger er gået 9 % frem fra 2013 til 2014.

Fanø har i forhold til sin størrelse mange forskellige kultur- og fritidstilbud, en enestående natur og øvrige herlighedsværdier i et mindre perspektiv.

Fanø byder på gode muligheder for, at opleve en enestående natur på nært hold. Flere steder på øen er der faciliteter; så som cykel – og vandreruter, shelter- og bålpladser, udsigtssteder, nedslagspunkter til formidling af Verdensarven etc.

Derudover kan Fanøs turister også dyrke storbyens mangfoldige tilbud i Esbjerg, inden for en afstand af 12 minutters sejlads.

Retningslinjerne omfatter arealer til turisme- og fritidsformål, som rekreative områder og enhver form for hotelvirksomhed (uanset virksomhedsbetegnelse; hotel, feriehotel, ferieby, feriecenter, vandland, motel, kro, vandrerhjem mv.). Undtaget er dog indretning af ferielejligheder i overflødiggjorte bygninger i landzone.

Planloven varetager statslige interesser, der gennem lovgivning sikrer de kystnære områder for spredt og uplanlagt bebyggelse.

Udviklingsområder

For nye større ferie- og fritidsanlæg gælder, at disse kun kan placeres i kystnærhedszone eller i den kystnære del af byzonen efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og inden for de udlagte udviklingsområder. Inden for udviklingsområderne åbnes mulighed for at udlægge byzone eller give tilladelse til virksomheder og anlæg svarende til de generelle regler i landzone.

Udlæg af udviklingsområder kan kun ske på baggrund af et landsplandirektiv.

I nærværende kommuneplan er der udpeget i alt 6 udviklingsområder der i forbindelse med et landsplandirektiv skal ansøges udlagt.

Uaktuelle kystnære arealreservationer til ferie- og fritidsformål

Med moderniseringen af planloven stiller regeringen krav om, at alle arealreservationer til ferie og fritidsformål skal gennemgås. På Fanø er de udlagte reservationer alle udnyttet med undtagelse af rammeområde 1.E.3, hvor der er mulighed for etablering af hotel. Byrådet ønsker at fastholde denne mulighed.

Fritidstilbud

På Fanø findes der mange fritidstilbud for både ude- og inde liv.

Ud over mulighederne i det varierede ø landskab og stranden er der bl.a. mulighed for musikudøvelse, festivaller, sport, museer og mødesteder for unge og ældre med mere.

Det store udbud af kultur- og fritidstilbud skyldes i høj grad, de mange frivillige, der yder et stort stykke arbejde på forskellig vis. Byrådet anser det for vigtigt, at der fortsat bakkes op om det frivillige engagement.

Generelt rummer Fanø mange og varierede aktivitetstilbud, og er der lyst til supplerende storbyoplevelser er der kun 12 minutter til Esbjerg.

Fritidsanlæg og arealer

Der er i dag en golfbane, beliggende vest for Nordby ved Fanø Bad, en lystbådehavn øst for Nordby, en fiskesø og fodboldgolf syd for Nordby og et idrætsanlæg i Nordby.

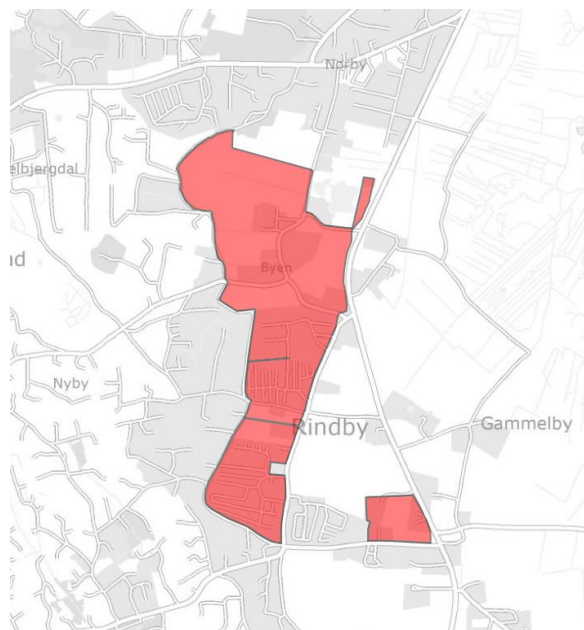
Der er ingen sommerlande eller større forlystelsesparker på Fanø, men et indendørs legeland ved Rødgaard Camping. På Fanø forefindes ingen offentlige svømmebade.

Ud over en mindre udvidelse af eksisterende lystbådehavn øst for Nordby inden for de nuværende fysiske anlæg, er det ikke muligt at udlægge nye arealer til store fritidsanlæg.

Der er reserveret et areal, syd for Nordby, til turistrelaterede erhverv. Erhverv der ikke umiddelbart har byzonestatus, men som indgår i en bymæssig sammenhæng i kraft af en virksomhedspræget karakter.

Det er planen, at udlagte landzoneområder for turisterhverv kan indgå i et samspil med øvrige erhvervsområder, således at området med tiden fremstår som en samlet helhed, der hovedsageligt forventes at få en bymæssig karakter.

Hensigten med de reserverede områder er at fremme turistrelaterede erhverv i området og begrænse dem andre steder, hvor der overvejende er naturinteresser.

Kort 12.1. Reservationer til store fritidsanlæg og turistrelateret aktiviteter og erhverv ved Rindby (Lokalplan 48).

Feriehoteller mv.

Udbygningen med feriehoteller ved Vestkysten er først og fremmest foregået ved Fanø Vesterhavsbad. Det vurderes, at overnatningskapaciteten er stort set fuldt udnyttet i sommersæsonen, men også i lavsæsonen er udnyttelsen ganske god.

Den kystbaserede turisme skal derfor udvikles kvalitetsmæssigt inden for primært eksisterende bygnings- og anlægsmæssige rammer.

Med Kommuneplan 2021 åbnes mulighed for at campingpladserne kan opgradere deres overnatningsprodukt, til også at rumme ferielejligheder/hotellejligheder som i højere grad kan benyttes uden for højsæsonen i tråd med kommunens turistpolitiske intention om at udvide sæsonen og åbne mulighed for forskellige former for overnatningstilbud.

Der kan planlægges for etablering eller udvidelse af hoteller mv. inden for de eksisterende byzonearealer ved Fanø

Bad, centerområdet ved Rindby, (afgrænsningen af rammeområde 3.C.2 vurderes med fordel, at kunne revideres i relation til etablering af hotelvirksomhed), og Sønderho samt på campingpladserne. Derudover åbnes mulighed for flydende hotel inden for en del af rammeområde 1.0.14.

Bebyggelsen skal ske med størst mulig hensyntagen til de omgivende naturværdier ved bl.a. at undgå indgreb der ikke er miljø-, natur og landskabsmæssigt acceptable, som eksempelvis grundvandssænkning eller terrænreguleringer. Det er Fanø Kommunes holdning, at det er nødvendigt, at der foreligger et konkret projekt, så det er muligt, at vurdere dette i relation til landskabet, naturen og den omgivende bebyggelse og området som et hele.

Campingpladser

Enkelte af campingpladserne har mulighed for at udvide. Udvidelsesmulighederne er generelt ret begrænset, da der ikke må inddrages arealer omfattet af naturbeskyttelse.

Autocampere

Byrådet vil gerne medvirke til at sikre, at de almindelige campingpladser kan tilbyde relevant service for autocampere. Ved at indrette specielle pladser på eksisterende campingpladser kan autocampere ønsker afhjælpes.

I planperioden arbejdes der videre med at give de nuværende campingpladser mulighed for at indrette særskilte autocamperpladser under særlige vilkår.

Retningslinjerne gælder for både almindelige campingpladser og autocamperpladser.

Landzone

I landzone er der udover eksisterende golfbane, fiskesø og fodboldgolf m.m.

udlagt arealer til rekreativ udnyttelse som Skovlegeplads og Hundeskov. Ligeledes er der udlagt arealer til rekreativ udnyttelse af Fanøs vestvendte strand, som færdsel, parkering, ophold, badning og enkelte strandaktivitets zoner.

Rammeområde 5.L.1, 5.L.3 og 5.L.32, stranden og det åbne land, er alle markerede på kortene, men der fastsættes ikke rammebestemmelser for disse områder, fordi der ingen intentioner er om at lokalplanlægge områderne.

Strande

Badestrandene er et stort aktiv for Fanø Kommune og de meget brede flade sandstrande giver mange muligheder for ophold og aktiviteter.

Stranden mellem Fanø Bad og Sønderho indgår ikke alene som et strandområde, men fungerer ligeledes som vejforbindelse og anvendes herunder til parkering.

Fanøs vestvendte strand fra Fanø Bad til Sønderho udlægges til badestrand med følgende anvendelser:

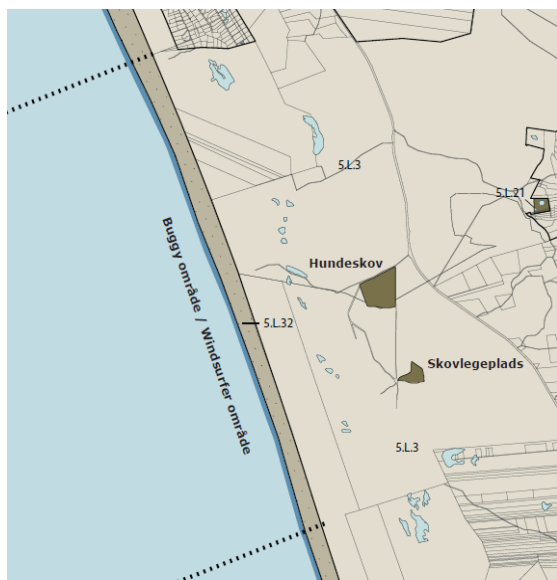
- færdsel, herunder med motorkøretøjer,
- parkering,
- ophold og leg,
- badning,
- windsurfing og
- strandbuggy og lignende.

Aktiviteterne med windsurfing og strandbuggy kan foregå med stor hastighed og dermed være til fare for øvrige strandbrugere og badende. Disse aktiviteter henvises derfor til et særskilt delområde af stranden syd for Rindby Strand.

Endeligt anvendes strandene til den helt unikke dragefestival, der umiddelbart op til badesæsonen er et stort aktiv i forhold til markedsføringen af Fanø.

Strande kan ligeledes være ynglelokalitet for en række fugle, hvorfor der ved arealudlæggene skal indarbejdes hensyn til disse lokaliteter.

Byrådet ønsker at strandene friholdes for både faste og midlertidige anlæg og der må ikke opsættes faste stande/boder til salg eller udlejning. Disse aktiviteter henvises til lokalcentrene i Fanø Bad, Rindby Strand eller til turisme- og erhvervsområdet syd for Nordby.

Kort 12.2. Kort over hundeskov, skovlegeplads samt buggy- og windsurfer område.

Dog kan byrådet tillade aktiviteter, der naturligt er hjemmehørende eller ikke kan foregå andre steder end på strandarealet. I særlige tilfælde kan byrådet godkende aktiviteter, der efter byrådets skøn, kan indpasses på stranden ex. koncerter.

I forbindelse med aktiviteter på stranden er udarbejdet en strandaktivitetsplan, hvor der er redegjort for hvor og hvornår der er mulighed for, forskellige aktiviteter på strande og hvilke tilladelser det kræver.

Natur- og Friluftsliv

Herunder områder der er egnet til alment friluftsliv. Gennem sikring og forbedring af naturområder kan kommunen skabe mulighed for naturoplevelser. Derfor er det besluttet, at der i den nuværende byrådsperiode skal udarbejdes en "Natur- og Friluftslivsplan" til varetagelse af disse interesser. Herunder vil der ske en digitalisering af friluftslivsdata i et fælles kommunalt samarbejde "Ud I Naturen", i samarbejde med Naturstyrelsen. Disse nye tiltag vil ikke ske på bekostning af den frie færdsel i nature.

Samarbejdet med Naturstyrelsen søges i den kommende byrådsperiode styrket – blandt andet gennem partnerskabsaftaler. Fanø Kommune har nyligt indgået et partnerskab med Naturstyrelsen og Spejderne til etablering af en ny shelterplads og udsigtsplads på øen.

Skovlegeplads

Der ligger en Skovlegeplads i Fanø Klitplantage, ved Mågekolonivej imellem Rindby og Sønderho. Området til legepladsen grænser på alle sider op til skov- og klitbeplantning og indeholder legeredskaber af naturlige materialer, bål- og grillpladser, borde, bænke og toilet. Der er udlagt pladser til parkering af personvogne, i umiddelbar nærhed af adgangsvejen.

Hundeskove

I Fanø Klitplantage mellem Nordby og Sønderho ligger en hundeskov. Hundeskoven består af et ca. 6 ha stort indhegnet område, hvor hunde kan løbe frit. Der er ingen form for bebyggelse inden for det indhegnede område. Der er pladser til parkering af personvogne i umiddelbar nærhed af adgangsvejen, samt borde, bænke og toilet.

Ved Kikkebjerg har Naturstyrelsen givet tilladelse til, at man kan gå med hunde

uden snor. Denne skov er ikke indhegnet.

I nærheden af Kikkebjergskoven har en gruppe frivillige etableret en indhegnet hundeskov på et privatejet areal.

Stier

Der er et stort antal stier på Fanø, både anlagte stier, badestier og trampestier. Nordby og Sønderho er omfattet af et internt stisystem "Slipper", mens der også i Fanø Plantage findes et stort antal afmærkede ruter.

Der er også et omfattende system af ridedstier, som ligeledes er afmærkede. Både ved Nordby, på Halen og omkring Sønderho bruges mange af de private fællesveje tillige som stiforbindelser til de omkringliggende naturområder.

I forbindelse med udlæg af nye boligområder ønsker byrådet at sikre gode forbindelser til det eksisterende stinet. Der arbejdes på at etablere nye stier, hvor det anses for hensigtsmæssigt, samt kortlægning og udbygning af hele Fanøs stisystem, bl.a. med henblik på vedligehold.

Der er nyligt anlagt 5 nye cykelstier (i alt 124 km) i samarbejde med turistkontoret. Cykelstierne er faciliteret ved et nyt cykelkort samt 5 cykelstops med mulighed for fikse og pumpe cyklen.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

For at sikre en positiv udvikling af turist erhvervet har byrådet valgt at fokusere på følgende 4 temaer:

- Den gnidningsfrie rejse.
- Tilgængelighed og information om naturen.
- Attraktive byrum og steder at mødes.
- Festivaler, begivenheder og aktiviteter.

Den gnidningsfrie rejse

Der ligger et potentiale i at arbejde målrettet med at skabe en bedre og mere sammenhængende rejse fra Aarhus/København/Esbjerg til den endelige destination på Fanø.

Byrådet vil i planperioden se på, hvordan arealet ved færgelejet kan gøres mere attraktivt at vente og opholde sig i. Derudover undersøges hvordan den offentlige transport optimeres og om der er muligheder for at skabe flere parkeringspladser på havnen i Esbjerg. I samarbejde med færgeriet arbejdes løbende på at understøtte turismen i ydersæsonen.

Tilgængelighed og information om naturen

Naturen omkring Fanø rummer et ubegrænset antal historier der ikke alle er synlige. Der ligger et stort potentiale i at formidle og synliggøre de unikke historier om dyr, planter og landskabets dynamik der hvor de findes.

Attraktive byrum og steder at mødes

Ved Fanø Bad arbejdes med at revitalisere området. Der arbejdes med at få livet tilbage mellem husene og skabe ophold og sammenhæng i området samtidig med at historien om den første badeturisme trækkes frem i lyset. RealDania projektet "stedet tæller" blev realiseret i 2018.

Den løbende tilsanding af lystbådehavnen bevirker at færre og færre turister kommer via søvejen og at tidsrummet for, hvornår skibene kan sejle ud reduceres væsentligt hvert år. Der skal arbejdes med at finde en løsningsmodel for lystbådehavnens fremtid.

En gruppe borgere arbejder med, at retablere Sønderho Havn med mulighed for besejling.

13. LANDBRUG

Byrådet vil gerne understøtte muligheden for produktion af lokale råvare, selvom landbrugsmulighederne på Fanø er forholdsvis små.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at understøtte de landbrugsmæssige interesser for herigennem at medvirke til at bevare kulturlandskabet og sikre en hensigtsmæssig udnyttelse/pleje af landbrugsarealer med naturinteresser,
- at en prioritering af landbrugsinteresserne ikke udelukker beskyttelsen af grundvands- og naturinteresser og udlægning af nødvendige arealer til byudvikling mv.
- at det gennem planlægningen sikres, at gener for landbrugsdriften ved anvendelse af landbrugsjord til andre formål begrænses mest muligt.

RETNINGSLINJER

- 13.1. I særligt værdifulde landbrugsområder, som er vist på kort 13.1, må der kun udlægges areal til ikke-landbrugsmæssige formål, hvis det sikres,
- at der er en planlægningsmæssigt og funktionel begrundelse,
  - at arealforbruget begrænses mest muligt,
  - at arealerne så vidt muligt ikke berører de bedst egnede dyrkningsjorder,
  - at der tages hensyn til arronderingen af de tilbageværende berørte ejendomme i området,
  - at der tages hensyn til foretagne investeringer i bygninger og øvrige anlæg på de berørte ejendomme, og
  - at arealerne kan anvendes længst muligt til landbrugsmæssige formål, før overgangen til anden anvendelse.
- 13.2. I særligt værdifuldt landbrugsområder med grundvandsinteresser, som er vist på kort 13.1, har foranstaltninger, som mindsker risikoen af grundvandet, høj prioritet.

- 13.3. I særligt værdifuldt landbrugsområder med naturinteresser, som er vist på kort 13.1, har foranstaltninger, som fremmer de internationale, nationale og regionale landskabelige og naturmæssige interesser, høj prioritet.
- 13.4. Der er ikke udpeget område til store husdyrbrug, da det er vurderet, at det ikke er muligt, hvis afstand til boligområder, sommerhusområder og ammoniakfølsom natur skal overholdes.
- 13.5. Der er ikke udpeget et område til biogasanlæg.

REDEGØRELSE

Landbrugserhvervet i Fanø Kommune har en anden betydning end i andre kommuner, fordi kommunen har forholdsvis store naturområder og sommerhusområder. Det dyrkede areal udgør cirka 18% af kommunens areal, og heraf vurderes kun en mindre del (ca. 120 ha) at være særlige værdifulde landbrugsområder. De særlige værdifulde landbrugsarealer ligger alle i et område med grov sandet jord.

En stor del af landbruget er deltidsbrug, og kun få har landbrugserhvervet som hovederhverv. Der er i 2016 registreret 10 landbrug i Sønderho heraf 3 husdyrbedrifter; en heltid, en deltid og en hobbybedrift de øvrige planteavlere er registreret som hobbylandbrug. Siden 2011 er 2 af landbrugene i Sønderho blevet registreret som økologiske.

I Nordby er registreret 23 konventionelle landbrug heraf 6 husdyrbedrifter og 17 planteavlere. I Nordby kategoriseres 1 bedrift som stordrift, 6 som heltidsbedrifter og øvrige som deltids- eller hobbylandbrug. Oplysningerne er registreret på baggrunde af de bedrifter, der har søgt om grundbetaling og/eller anmeldt marker i Natur Erhvervsstyrelsens Fællesskema for det pågældende år.

Der er i Nordby sogn, siden 2013, sket et fald i dyreenheder på ca. 150, i Sønderho er samlet set ikke sket hverken stigning eller fald i perioden.

Markerne på Fanø bruges til græs/græsning, vårbyg eller andre afgrøder og der er enkelte kartoffelmarker. En stor del af markerne er ikke i omdrift, ofte fordi de hyppigt oversvømmes eller er meget fugtige. Statsforvaltningerne har udarbejdet jordbrugsanalyser som kan ses på [Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside](#)

I henhold til planloven skal kommuneplanen udpege og sikre de særligt værdifulde landbrugsjorde og kan udpege arealer til henholdsvis store husdyrbrug og biogasanlæg.

Større husdyrbrug defineres som landbrug med mere end 500 dyreenheder. Der er pt. ikke så store husdyrbrug på Fanø og de vurderes ikke at kunne etableres på Fanø fremadrettet, hvis afstand til byzone, sommerhusområde og nitratfølsom natur skal overholdes.

En mulig placering af biogasanlæg er ikke undersøgt, da der ikke er mulighed for at placere store husdyrbrug på Fanø.

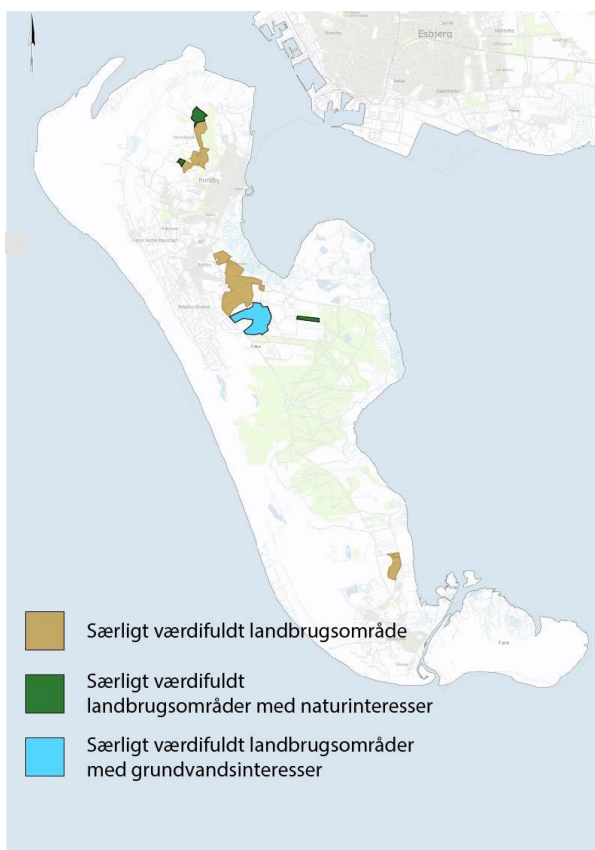
Ved forrige kommuneplan udgik betegnelsen "værdifuldt landbrugsareal". I Fanø Kommuneplan 2013 valget man, at betegne det areal der tidligere havde været betegnet som "værdifuldt landbrugsareal" som "særligt værdifuld landbrugsareal"

Særligt værdifuldt landbrugsjord er arealer, hvor andre interesser som eksempelvis byudvikling eller naturbeskyttelse ikke vægter højere end landbrugsinteresserne.

Da landbrugsareal som er beskyttet under naturbeskyttelseslovens § 3 eller er lavbundsareal ikke kan betegnes som særlige værdifuldt, er disse i Kommuneplan 2021 udtaget af udpegningen. Byrådet ønsker at understøtte landbruget og produktionen af lokale specialprodukter.

Værdifulde landbrugsområder med grundvandsinteresser

De særligt værdifulde landbrugsområder med grundvandsinteresser er landbrugsområder, der ligger inden for nitratfølsomme vandindvindingsområder.

Kort 13.1 særligt værdifuldt landbrugsområde

Inden for disse områder beskyttes grundvandet i forhold til dyrkning af landbrugsjorden gennem indsatsplanlægning for grundvandsbeskyttelsen.

De værdifulde landbrugsområder med naturinteresser

De særligt værdifulde landbrugsområder med naturinteresser er primært landbrugsområder i marsken. Områderne drives i dag som landbrug, og udviklingen af landbrugserhvervet inden for disse områder skal kunne fortsætte på tilsvarende måde som i dag. Det er ikke muligt, at sikre landbruget ubetinget, fortrinsret inden for de særligt værdifulde landbrugsområder, når disse også er beliggende inden for natura 2000-områderne, men områderne udtages ikke af udpegningsen.

Særligt følsomme landbrugsområder

Inden for de særligt følsomme landbrugsområder (SFL områder) har jordbrugere mulighed for at opnå tilskud til ekstensiv dyrkning og miljøvenlig drift. Ordningens formål er at udvikle kvaliteten af produktionen inden for landbrug og samtidig tage øget hensyn til miljø, økologi og dyrevelfærd.

Kort 13.2 Særligt følsomme landbrugsområder (SFL områder)

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Byrådet vil følge landbrugsdriften i vandindvindingsområdet og vil, såfremt behovet opstår, medvirke til at der udarbejdes en indsatsplan for de berørte landbrugsarealers drift, der sikrer de vandindvindingsmæssige interesser.

Byrådet vil følge udnyttelsen af landbrugsområderne med naturinteresser, idet den landbrugsmæssige udnyttelse er af væsentlig betydning for at bevare kystlandskabet og de åbne udsigter til vandet.

14. NATURBESKYTTELSESINTERESSER

Som led i det forpligtende samarbejde efter kommunalreformen i 2007 har Esbjerg Kommune fået overdraget administrationen af naturbeskyttelsesinteresserne på Fanø.

Spørgsmål og ansøgninger om tilladelser, der involverer beskyttede naturområder, eller Natura 2000, skal som hovedregel forelægges Esbjerg Kommune.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at udvikle Fanø med fokus på identiteten som nationalpark- og verdensarv,
- at understøtte projekter som er til gavn for biodiversiteten og for bevaring af de egnstypiske naturtyper, samt pleje de arealer, hvor indsatsen giver mest naturkvalitet,
- at understøtte balancen mellem forskellige brugergrupperes interesser i naturen gennem planlægning og dialog,
- at udvikle formidling af naturen i naturen og fortælle hvorfor, vi skal passe på den,
- at understøtte projekter og initiativer der forbedre adgang, ophold og aktiviteter i naturen,
- at sikre de større sammenhængende landskaber og de geologiske bevaringsværdier,
- at der ved planlægning af nye byområder og anlæg tages særligt hensyn til naturen og landskabet såvel æstetisk som funktionelt,
- at sikre pleje af naturen, i overensstemmelse med Naturbeskyttelsesloven, af kommunalt ejede § 3 beskyttede arealer, undtaget vandløb og søer,
- at udarbejde en friluftsplen til gavn for benyttelse og beskyttelse af naturen i planperioden,
- at naturkvalitetsplanen for Fanø Kommune løbende opdateres i planperioden,

RETNINGSLINJER

- 14.1. Fanø Kommune vil i overensstemmelse med Naturbeskyttelsesloven sikre pleje af kommunalt ejede § 3 beskyttede arealer.

- 14.2. Fanø Kommune vil i overensstemmelse med Naturbeskyttelsesloven sikre pleje af kommunalt ejede arealer i internationale naturbeskyttelsesområder. Disse skal plejes i overensstemmelse med bestemmelserne herom i de gældende Natura 2000-planer.
- 14.3. Natura 2000-planlægningen er en bindende forudsætning for den øvrige kommunale planlægning.
- 14.4. Naturområderne skal sikres et mangfoldigt og varieret dyre- og planteliv samt mulighed for spredning mellem enkeltlokaliteterne.
- 14.5. Naturområderne må ikke inddrages til anden eller mere intensiv anvendelse, med mindre naturværdierne samlet bliver fastholdt eller forbedret.
- 14.6. Naturbeskyttelsesinteresserne skal tilgodeses også uden for naturområderne.
- 14.7. Planlægning, administration og pleje af naturområderne på Fanø vil ske med udgangspunkt i naturkvalitetsplanens målsætninger og prioriteringer,

REDEGØRELSE

Mere end halvdelen af Fanø Kommunes areal er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3 og store dele af kommunens areal er udpeget til Natura 2000-område. Ingen anden kommune i Danmark har lignende forhold. Endvidere ligger Fanø midt i Nationalpark Vadehavet og er en del af UNESCOs verdensarvsområde Vadehavet. Det betyder, at der er speciel fokus på naturen på Fanø. Natura 2000-planlægningen er en bindende forudsætning for den øvrige kommunale planlægning.

Miljøvurdering af planer og programmer

Kommuneplaner skal som hovedregel miljøvurderes. Kravet om miljøvurdering af kommuneplaner er normalt begrænset til de dele af kommuneplanforslaget, som indeholder ændringer i forhold til den gældende kommuneplan. Arealudlæg, der allerede er udpeget i en gældende kommuneplan, og som også indgår i en ny kommuneplan, er således normalt ikke omfattet.

Kommuneplan 2021, for Fanø Kommune er screenet i forhold til miljøvurdering. Det er vurderet, at kommuneplanen ikke afkaster krav om udarbejdelse af miljøvurdering.

Den væsentligste årsag hertil er, at der ikke er ændret på de eksisterende arealudlæg i relation til planens påvirkning på internationale naturbeskyttelsesområder og internationalt beskyttede arter.

Beskyttet natur

Næsten 56% af Fanø Kommunes areal er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttede naturtyper. Kystnaturen med strandenge, klitter og store klitheder udgør den overvejende del af de beskyttede områder.

Naturbeskyttelsesloven trådte i kraft den 1. juli 1992, og ifølge lovens § 3 er følgende naturtyper beskyttet mod tilstandsændringer: heder, moser, enge, overdrev og strandenge, der enkeltvis eller til sammen er større end 2500 m². Beskyttelsen omfatter endvidere søer større end 100 m², en række udpegede vandløb samt mindre moseområder i tilknytning til disse. De beskyttede naturområder kaldes også for § 3-natur.

For heder, strandenge og strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev, der den 1. juli 1992 var beliggende i byzone eller sommerhusområde, gælder beskyttelsesordningen efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, kun for tilstandsændringer til landbrugsformål, jf. § 1 i bekendtgørelse om beskyttede naturtyper. Moser, søer og vandløb, der den 1. juli 1992 lå i byzone eller sommerhusområde, er i fuldt omfang omfattet af den generelle beskyttelse.

Hvis man på Fanø ønsker, at foretage aktiviteter i et naturområde som ikke har været en del af den hidtidige drift, skal man søge om tilladelse eller dispensation fra Esbjerg Kommune. Der kan ofte gives dispensationer til naturpleje såsom genoptagelse af græsning, oprensning af søer, rydning af tilgroede områder m.m., mens man normalt ikke kan forvente at få dispensation til eksempelvis at opdyrke eller fylde jord eller andet materiale på et område.

Natura 2000-planlægning

Natura 2000-områder er et europæisk netværk af naturbeskyttelsesområder. Netværket omfatter habitat-, fuglebeskyttelses- og Ramsarområder, og kaldes også for internationale naturbeskyttelsesområder.

Habitat- og fuglebeskyttelsesområderne er udpeget på baggrund af EU's

naturdirektiver – habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet, mens Ramsarområder er udpeget på baggrund af Ramsar-konventionen. Dele af Fanø er udpeget til habitatområde nr. 78 (Vadehavet), fuglebeskyttelsesområde nr. 53 (Fanø) og Ramsarområder nr. 27 (Vadehavet).

Lovgivningen udstikker faste rammer for den del af kommunens administration og planlægning, der kan berøre eller påvirke et Natura 2000-område eller kan påvirke de strengt beskyttede arter, der er listet på habitatdirektivets bilag IV. Det gælder f.eks. planforslag eller projekter, som enten i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Hvis det vurderes, at planen eller projektet vil forringe forholdene i Natura 2000-området, kan planen eller projektet kun gennemføres, hvis der ligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser og der ikke findes nogen alternativ løsning.

Målsætningen for Natura 2000-områderne er, at sikre eller genoprette en gunstig bevaringstilstand for de arter og naturtyper områderne er udpeget for. Danmark har forpligtet sig til at opfylde denne målsætning, og staten har som følge heraf udarbejdet Natura 2000-planer for de enkelte områder med baggrund i miljømålsloven.

På baggrund af de statslige planer har kommunerne udarbejdet handleplaner, hvori den indsats og naturpleje, som kommunerne vil arbejde for at gennemføre, er beskrevet. Fanø Kommune berøres af to Natura 2000-planer og det tilsvarende antal handleplaner. Planlægningen for Natura 2000-indsatsen foregår i seksårige perioder, hvor planperiode fra 2015-2021 efterfølges af planperioden 2022-2027. Indsatspro-

grammet fra de statslige planer er bindende for kommunen og skal være gennemført inden planperiodens udløb.

De statslige Natura 2000-planer sætter de overordnede mål og rammer for den generelle administration og planlægning indenfor natura 2000-områderne. Statens Natura 2000-planer og de tilknyttede kommunale handleplaner er overordnede planer i forhold til kommuneplanen, og kommuneplanen må derfor ikke være i uoverensstemmelse med hverken planer eller handleplaner. Kommunen er forpligtiget til at arbejde aktivt for handleplanernes gennemførelse.

Handleplanerne omfatter ikke arealer der ejes af Naturstyrelsen, som selv har udarbejdet drifts- og plejeplaner for sine arealer i overensstemmelse med Natura 2000-planen.

Tidsplan og frister

De kommunale handleplaner skal være gennemført inden udgangen af den gældende planperiode. Prioritering og den forventede plan for interessentinddragelse fremgår af Natura 2000-handleplanerne.

Tids- og rækkefølgebestemmelser

Opfyldelse af statslige miljømål og gennemførelse af Natura2000 planerne inden udgangen af den gældende planperiode

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Det er hensigten, at udviklingen på Fanø skal ske på naturens og det kulturhistoriske miljøes præmisser. Der vil i den forbindelse ikke blive foretaget tiltag, der skal fjerne dynamikken i naturen. Den nuværende målsætning om Fanøs

naturområder søges blandt andet gennemført ved en række konkrete projekter i samarbejde mellem Fanø Kommune, Naturstyrelsen, foreninger og private. Det er en klar målsætning, at der i indeværende planperiode skal udarbejdes en natur- og friluftspan med henblik på benyttelse og beskyttelse af naturen på Fanø. Hensigten med planen er en zonerings af naturen så denne anvendes i overensstemmelse med hvad den kan bære. Samtidig vil planen være et tilbud til, at anvende naturen og de faciliteter der tilbydes her.

Vadehavet som Nationalpark

Vadehavet er den 16. oktober 2010 blevet udpeget som nationalpark. Fanø Kommune forventer fortsat, at deltage aktivt i arbejdet med udvikling af nationalparken.

Fanø som Unesco verdensarv

Hele Vadehavet omkring Fanø er kommet på UNESCOs liste over verdensarvssteder inden for naturlandskaber. Interessen for at komme ud og opleve denne verdensarv er stor, og derfor er Fanø Kommune gået i gang med et udviklingsprojekt, som skal tydeliggøre hvor det er, at man får de bedste UNESCO oplevelser på Fanø. Når Verdensarvskomiteen udpeger steder, vurderes disse ud fra en liste med ti kriterier, hvor lokaliteterne typisk lever op til nogle, men ikke alle kriterier. For Vadehavets vedkommende er det de sidste fire kriterier (7-10), der resulterede i udpegnin-gen:

7. Det skal indeholde enestående naturfænomener eller exceptionelt naturskønne områder eller områder af æstetisk betydning.
8. Det skal være et fremragende eksempel på hovedperioder i jordens historie, og inkludere et bevis for liv,

betydningsfulde pågående geologiske processer i udviklingen af landformer.

9. Det skal have særlige eksempler på betydningsfulde i gangværende økologiske og biologiske processer i evolutionen og udviklingen af økosystemer på land, i ferskvand, ved kyster og i havet samt plante- og dyresamfund.
10. Det skal indeholde de vigtigste og mest signifikante naturlige levesteder for bevaring på stedet af biologisk mangfoldighed, herunder levesteder for truede arter, der har særlig universel betydning ud fra et videnskabeligt eller bevaringsmæssigt synspunkt.

Fanø Kommune sætter i projektet fokus på både at formidle de naturmæssige attraktioner, og samtidig forbedre faciliteterne og adgangsforholdene på de steder på Fanø, hvor man bedst kan opleve disse. I samarbejde med Nationalpark Vadehavet, Visit Fanø og rederiet Færgen skal der dermed laves en indsats, som kan brande Fanø som en UNESCO besøgsdestination. Målet er, at flere gæster skal ud og opleve naturen omkring Fanø – med respekt for naturens sårbarhed. Der vil derfor være en forskel på arealerne mht. i hvilken grad de kan omdannes og faciliteres. Ved – med faciliteter - at styre hvor de besøgende færdes vil det være muligt, at give bestemte arealer mere fred og bevare dem mere uforstyrrede.

Tidsplan og frister

- Udstilling på færgerne er realiseret i oktober 2016
- Stiforbedringer og øvrige fysiske tiltag på stederne laves i gældende planperiode.

15. GRØNT DANMARKSKORT

Grønt Danmarkskort er vist på kort 15.1. Temaet omfatter fredninger, arealer beskyttet under naturbeskyttelsesloven § 3 og fredskov og er vist på kort 15.2. Natura 2000-områder fastlægges af anden myndighed og er vist på kort 15.2.

Det er med udgangspunkt i ovennævnte, at udpegningen til Grønt Danmarkskort er foretaget. På de arealer der er udpeget til, at indgå i Grønt Danmarkskort er bevarelse og beskyttelse af naturen prioriteret over øvrige interesser.

Inden for Grønt -Danmarkskort skal planlægning og forvaltning understøtte og udvikle Grønt Danmarkskort som levested og spredningskorridor for vilde dyr og planter.

Det Grønne Danmarkskort i nærværende Kommuneplan består af tre temaer; **Særligt værdifuld natur**, **Økologiske forbindelser** og **Potentiel natur**. I det følgende bliver temaerne gennemgået.

Der er i udarbejdelsen af Grønt Danmarkskort til nærværende kommuneplan ikke udpeget arealer til potentielle økologiske forbindelser – da det er vurderet, at de øvrige udpegninger vil gøre det ud herfor. Det vurderes, at de områder der er udpeget til potentiel natur i kraft af deres placering i landskabet vil fungere med henblik på, at sikre spredningen af vilde dyr og planter – hvilket er incitamentet til, at "potentielle økologiske forbindelser" - Ikke er medtaget i nærværende kommuneplan.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING

- at Grønt Danmarkskort skal sikre de naturmæssige interesser, herunder dyrs og planter mulighed for spredning mellem enkeltlokaliteterne. Grønt Danmarkskort skal understøtte bevarelsen af truede og sårbare arter,
- at Grønt Danmarkskort skal skabe sammenhæng mellem tre kategorier af områder henholdsvis; særligt værdifuld natur, økologiske forbindelser og potentiel natur,
- at der inden for de tre kategorier i Grønt Danmarkskort ikke kan forventes tilladelse, godkendelse eller dispensation til byggeri, anlæg og andre projekter, der ikke er forenelige med naturbeskyttelsesinteresserne. Undtaget er bebyggelse, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for driften af en landbrugsejendom,
- at der med de udpegede områder til potentiel natur og økologiske forbindelser vil blive skabt en bedre sammenhæng mellem de eksisterende udpegninger til § 3 beskyttet natur, Natura 2000 områder og områder med fredskov – i og omkring Kikkebjerg plantage, nord/vest for Norby. Det medfører, at der på sigt kan ske en bedre udveksling mellem bestande og opretholdes en dynamisk og mangfoldig natur,

- at de økologiske forbindelser vil medvirke til, at sikre muligheden for den rekreative brug af de udpegede områder.

RETNINGSLINJER

Grønt Danmarkskort

- 15.1. Fanø Kommunen prioriterer projekter med naturpleje, naturgenopretning og naturformidling – herunder projekter på kommunalt ejede naturarealer – højest inden for Grønt Danmarkskort.
- 15.2. Områderne skal så vidt mulig friholdes for aktiviteter og anlæg, der forringer muligheden for, at skabe sammenhængende natur jf. byrådets målsætning.
- 15.3. Ved byggeri og anlæg, der nødvendigvis skal placeres i områderne, vil der blive stillet krav om foranstaltninger, der sikrer hensynet til en mere sammenhængende natur.

Økologiske forbindelser

- 15.4. Der kan kun udlægges arealer til byggeri, anlæg mv., inden for de økologiske forbindelses korridorer, hvis der foreligger en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for denne placering. Et eventuelt nødvendigt byggeri eller anlæg skal placeres og udformes, så det indpasses bedst muligt i landskabet.
- 15.5. Inden for de økologiske forbindelser skal dyr og planter naturlige spredningsveje sikres og styrkes.

Særligt værdifuldt natur

- 15.6. Inden for områder udpeget som særligt værdifuld natur prioriteres naturbeskyttelse over øvrige interesser. Det skal gennem planlægning og forvaltning sikres, at områderne udvikles som attraktive levesteder for dyr og planter.

Potentielt natur

- 15.7. inden for områder til potentiel natur skal det prioriteres, at der ved ophør af nuværende anvendelse, at området udlægges til natur område med henblik på, at sikre flora, fauna og den rekreative brug af området.
- 15.8. Ved etablering af anlæg eller byggeri, skal hensynet til dyre- og plantelivets spredningsmuligheder sikres gennem projektilpasning eller kompenserende foranstaltninger.

Nationalpark Vadehavet

15.9. Inden for Nationalpark Vadehavet kan der kun planlægges for og meddele tilladelse til anvendelser og aktiviteter, der understøtter nationalparkens formål.

Verdensarv

15.10. Inden for Verdensarvsudpegningen kan der kun planlægges for og meddeles tilladelse til anvendelser og aktiviteter, der understøtter udpegningsgrundlaget.

15.11. Tilsvarende kan der kun planlægges for og meddeles tilladelse til anvendelser og aktiviteter uden for udpegningen, der ikke vil påvirke negativt ind i området.

GRØNT DANMARKSKORT

- Særlig værdifuld natur
- Økologiske forbindelser
- Potentiel natur

Kortbilag 15.1: Udpegninger til Grønt Danmarkskort.

REDEGØRELSE

Grønt Danmarkskort

Fanø Kommune udpegede i Kommuneplan 2017 sin andel af et samlet Grønt Danmarkskort. Målet er, at kortet giver et samlet overblik over, hvor den eksisterende natur findes, og hvor der i fremtiden kan skabes ny natur. Det er hensigten, at det Grønne Danmarkskort skal vise, hvordan den nuværende natur sammen med ny natur kan bindes sammen i ét stort landsdækkende naturnetværk. Den danske natur skal således blive mere robust til gavn for beskyttelse og spredning af vilde dyre og plante arter. Udpegningen er i Kommuneplan 2021, videreført fra Kommuneplan 2017 uden væsentlige ændringer i den overordnede udpegning. Derved skal udpegningen i nærværende Kommuneplan 2021, for Fanø Kommune betragtes som fastholdt ved, at den arealmæssige udpegning, overordnet set, er identisk med udpegningen fra kommuneplan 2017, for Fanø Kommune. Udpegningen er realiseret og understøttet ved følgende projekter:

Skrånbjerg

I 2016 startede vi naturpleje af hele Skrånbjerg fredningen, beliggende på Halen. Der er to lodsejere inden for fredningen, begge private. Den ene matrikel har i 2017 fået nye ejere, hvilket betyder, at der skal udarbejdes en ny aftale for plejen på arealet. På den ene matrikel er der ryddet store mængder af træer, primært bjergfyr, samt ryddet rynket rose, gyvel og glansbladet hæg. Alle problemarter for heden som naturtype. På den anden matrikel er det primært rynket rose der er ryddet samt lidt gyvel og glansbladet hæg.

I 2017 blev der slået rynket rose 3 gange i løbet af vækstsæsonen og et

mindre område blev ryddet første gang.

I 2018 blev der forsat slået rynket rose og dette skal fremadrettet ske mindst 4 gange årligt.

Svends Bjerge

I 2016 startede vi naturpleje i området i og omkring Svends Bjerge med udgangspunkt i området ejet af Fanø Kommune. Området ligger inden for fredningen af Sønderho Fuglekøjerne. Der blev ryddet et stort område langs vejen, så der nu igen er indkig i området, som fredningen bl.a. tilsigter.

I 2017 blev der i marts/april mdr. slået lyng med en hedehøster på ca. 2,6 ha, for at forynge lyngen på arealet. En mindre del af området med meget birk blev genryddet sidst på året.

I 2018 har vi afbrændt et mindre område, primært i et forsøg på, at mindske genvæksten af birk og pil. I samarbejde med Sønderho Jagtforening vil der blive udpeget områder til afbrænding af lyng i små gamle klitlavninger, hvor det ikke har været muligt at slå lyngen af.

En lokal landmand har henvendt sig med ønske om, at afgræsse en større del af Halen og også en del af Skrånbjerg. Der vil blive arbejdet videre med dette projekt i både 2018 og 2019.

Sønderho Hede

I 2017 er der sket en mindre opfølgende pleje på den indsats der blev udført i området fra 2012-2014. Der er blevet ryddet opvækst i området mellem vejen og cykelstien.

I 2018 tog vi fat på, at få området gennemgået, så vi kan få prioriteret den fremadrettede indsats og planen er

også, at komme i gang med en opfølgende indsats i en del af området.

Hegningsprojekterne

Fanø Kommune har i samarbejde med lokale landbrugere igangsat et græsningsprojekt, der løber fra 2016 - 2021 realiseredes med indhegninger og udsætninger af husdyr på 7 arealer (indhegninger).

Det ene areal er strandengsarealet foran havklitten ved Sønderho Strandsø, hvor potentialet for at forbedre forholdene for en lang række arter af lyskrævende planter, den truede strandtudse og ynglende vadefugle er stort. Sammenhængen med strandsøen inde bag klitten gør, at stedet i høj grad forøget sin oplevelsesværdi. Stien til søen går således gennem den afgræssede eng.

I 2018 er der lavet forsøg med en tidligere udbinding og dermed en længere græsningsperiode.

Afgræsningen af de nydannede engarealer foran den yderste havklit blev i 2018 til en indhegning fra nedkørslen og ud mod Hønen. Her skal afgræsningen sikrer mod total tilgroning af rynket rose og pil.

Naturpleje ved afgræsning på arealerne, som ligger syd og øst for strand søen, i rigkæret mellem 1. og 2, klitrække og på den såkaldte klithede, hvor Naturstyrelsen administrerer græsningen på naboarealet. Antallet af dyr er her relativt lavt, da græsningstrykket skal være tilpasset naturtypen. Ved denne naturpleje kommer resultaterne mere langsomt end ved rydning. Målet er en højere naturværdi i form af en større biodiversitet primært bestående af hjemmehørende planter og dyr.

Det samlede Kommunale græsningsprojekt indeholder i alt 6 arealer, hvori der også indgår private jorder.

Paradisdaalen

I forbindelse med Naturstyrelsens hegnings- og græsningsprojekt, er der mod nord et par privatejede matrikler inden for fredningen af Fanø Syd, hvor rydning af bjergfyrr vil være hensigtsmæssig. Området er en del af indsatsområdet for ensianblåfugl, se nedenfor.

Projekt Ensianblåfugl

Esbjerg Kommune og Fanø Kommune har i samarbejde med DN Esbjerg og DN Fanø ansøgt Danmarks Naturfredningsforening og A. Vogel om kr. 100.000,- til en indsats for sommerfugl en ensianblåfugl. Indsatsen vil ske i samarbejde med Nationalpark Vadehavet, Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdelinger, Tønder Kommune, Esbjerg Kommune og Fanø Kommune.

Det vil generelt være en del af fokus med naturplejen fremadrettet.

Byrådet ønsker at sikre og udvikle de store sammenhængende naturområder i kommunen i en balance mellem beskyttelse og benyttelse. Større indgreb i form af byudvikling, veje og tekniske anlæg skal i størst muligt omfang undgås i områder inden for Grønt Danmarkskort. Byrådet ønsker desuden at fremme den biologiske mangfoldighed i såvel de store naturområder som i de bynære rekreative korridorer.

Målsætningerne for de enkelte naturarealer og fastlæggelse af hovedindsatsområder for naturpleje og naturgenopretning skal sammen med de kommunale Natura 2000-handleplaner være et vigtigt redskab i udviklingen af naturværdierne inden for Grønt Dan-

markskort. Byrådet vil fortsætte arbejdet med gennemgangen af de fredede arealer og udarbejdelse og gennemførelse af plejeplaner, hvor der findes behov for det. Der er en naturkvalitetsplan under udarbejdelse og sektorplanen forventes, at være færdig primo 2022. Der vil ved næste revision af kommuneplanen blive foretaget en vurdering af om udpegningerne til

Grønt Danmarkskort skal justeres i forhold til de udpegninger der er foretaget i nærværende kommuneplan.

Grønt Danmarkskort er Fanø Kommunes langsigtede vision for beskyttelse og forbedring af naturens forhold på Fanø.

Udpegningerne af arealer til Grønt Danmarkskort består på den baggrund - både af særligt værdifuld natur og økologiske forbindelser samt af udpegninger til potentiel natur med henblik på senere udvikling af naturens vilkår på Fanø.

Formålet med Grønt Danmarkskort er at skabe bedre forhold for naturen. Der lægges derfor vægt på, at beskytte den eksisterende natur og samtidig øge udstrækningen af naturarealerne til gavn for borgere, besøgende, vilde dyr og planter.

Grønt Danmarkskort er baseret på "De digitale naturkort", Natura 2000 arealer, fredede områder og § 3 – beskyttet natur – der alle medvirker til, at danne grundlag for temaet "særligt værdifuld natur". Fanø Kommune har sammenholdt "Det digitale naturkort" med de øvrige beskyttelser mht. at sikre, at de statslige interesser er sikrede under den geografiske udstrækning af Grønt Danmarkskort i Fanø Kommune. Da størstedelen af Fanø forud for udpegningen til Grønt Danmarkskort var beskyttet na-

tur, har det været Fanø Kommunes vurdering, at temaerne fra "De digitale naturkort" ikke er fundet relevante, at anvende i vid udstrækning. Dog har kommunen taget temaet bilag IV arter i betragtning mht. at sikre de arealer der er mulige, at udpege i forbindelse med udpegningen til Grønt Danmarkskort – og som ikke allerede er sikrede ved de øvrige udpegninger. Herudover er der udpeget enkelte områder til potentiel natur, da det vurderes, at disse arealer på sigt vil kunne danne en fauna passage til forbindelse mellem de øvrige udpegninger. Dette fremgår af kortbilaget. De temaer der er udpegede til, at indgå i grønt Danmarkskort er gennemgået på hver deres kort. Efterfølgende er kortene sammenlagt til Grønt Danmarkskort med henblik på, at illustrerer den sammenhæng der søges skabt ved de øvrige udpegninger til økologiske forbindelser og potentiel natur.

Kommunerne er forpligtet til, at anvende de "Digitale Naturkort" som det faglige grundlag i udpegning af eksisterende og potentielle naturområder og korridorer der sammen med den eksisterende beskyttede natur – ligger til grund for udpegningerne – til det Grønne Danmarkskort.

De Digitale Naturkort samler dels en række eksisterende lag, dels indeholder de en række nye kortlag – herunder biodiversitetskort -, der viser de nationalt vigtigste naturområder baseret på den nyeste viden om tilstedeværelsen af truede og sjældne arter. Det fremgår af lovbemærkningerne, at anvendelsen af Digitale Naturkort og de nationale kriterier ved udpegningen af områder, som skal indgå i Grønt Danmarkskort vil føre til udpegning af alle Natura 2000-områderne på land.

Derudover forventes også udpeget relevante fredede områder, natur- og

vildtreservater, kliffredede arealer, større skove og § 3- beskyttede naturområder, hvor naturindholdet på forhånd er stort, eller som kan bidrage til en forbedret sammenhæng eller hvor naturindholdet med en rimelig indsats kan forbedres, og hvor tiltag for naturen derfor kan iværksættes omkostningseffektivt.

Derudover er det forudsat, at der sikres sammenhæng i udpegningerne på tværs af kommunegrænser – dette er dog ikke så relevant på Fanø, da en ø er afgrænset af vand til alle sider med en naturlig begrænsning af udveksling over kommunegrænserne til følge.

Ved udpegningen af eksisterende og potentielle naturområder – udover Natura 2000- områderne, skal kommunerne anvende følgende nationale kriterier i prioriteret rækkefølge:

1. Eksisterende værdifulde naturområder udenfor Natura 2000-områderne.
2. Nye naturområder, som kan udvide eller skabe sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder, herunder i tilknytning til og mellem Natura 2000-områder.
3. Naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning- og forebyggelse, vandmiljø eller rekreation.

Kriterierne for udpegningen af Grønt Danmarkskort betyder, at der er lagt afgørende vægt på at medtage alle naturlokaliteter (herunder skov og § 3-arealer), der enten indgår i en væsentlig direkte sammenhæng af naturkorridorer, eller som kan være med til at skabe bedre naturmæssig sammenhæng. Grønt Danmarkskort har således ikke kun medtaget en bestemt værdiklasse af hhv. skov og § 3-natur.

I udarbejdelsen af et Grønt Danmarkskort i Fanø Kommune er der taget udgangspunkt i, hvordan der kan skabes og sikres en bedre sammenhæng i den eksisterende bynære og rekreative natur.

Kommunens andel af det Grønne Danmarkskort er dermed også i overensstemmelse med ovennævnte nationale kriterier om naturmæssig sammenhæng og om sammenfald med formål i forhold til klima, vandmiljø og rekreation.

Mere end halvdelen af Fanø Kommunes areal (66,4 km²) er særligt værdifulde naturområder 33,84 km² af Fanøs areal er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3 og 52,73 km² af kommunens areal er Natura 2000 udpeget. Hertil kommer, at 16,69 km² er fredet. Det er endnu uvist, hvor meget det er hensigtsmæssigt, at udlægges – og der vil derfor blive foretaget en gennemgang af de udlagte arealer ved næste kommuneplan revision. Ved denne revision vil der ske en undersøgelse af, om der kan foretages en bedre sondring mellem potentiel natur og potentielle økologiske korridorer. Ligeledes vil der blive taget stilling til, om der med fordel udlægges yderligere områder til Grønt Danmarkskort.

Retningslinjerne for det Grønne Danmarkskort omfatter de tre arealkategorier: "**Særligt værdifuld natur**", "**Økologiske forbindelser**" og "**Potentiel natur**". Fanø Kommunes andel af det Grønne Danmarkskort vises på kortbilag 15.1.

Udpegningen til Grønt Danmarkskort skal medvirke til at sikre, at områderne friholdes for byggeri og anlæg, der ikke er forenelige med de natur – og landskabsmæssige interesser i området og som kan modvirke, at området kan udvikle sig i retning af egentlig natur.

Inden for Grønt Danmarkskort kan der som følge heraf ikke forventes tilladelse til byggeri, anlæg og andre projekter, der er uforenelige med naturbeskyttelsesinteresserne inden for de respektive udpegninger.

Eksisterende lovlige forhold kan fortsætte som hidtil, og der vil kunne opføres byggeri der er nødvendigt for driften af f.eks. en landbrugsejendom.

Det er hensigten, at naturen i højere grad end i dag skal gøres tilgængelig for borgere og besøgende. Det er vigtigt for turisme, bosætning og beskyttelse af naturen, at der skabes forståelse for de kvaliteter naturen rummer og, at disse formidles i naturen – på naturens præmisser. Det er hensigten, at der arbejdes i retning af nedslag i naturen til formidling af og ophold i naturen og landskabet for herigennem, at opfordre til forståelse og medejerskab for naturbeskyttelses interesserne i Fanø Kommune. Der kan læses mere herom under afsnittet om Verdensarven på Fanø.

Tids- og rækkefølgebestemmelser

Retningslinjerne er gældende frem til næste kommuneplanrevision, hvor der skal tages stilling til, om der skal ændres i de udpegninger, der er foretaget og i hvilket omfang, der skal udformes sektorplaner til at understøtte arbejdet med naturen inden for områderne.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Fanø Kommune skal senest i forbindelse med den næste kommuneplanrevision foretage en ny og forbedret udpegnings af de potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser, der medfører at der sondres mellem potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. Ligeledes skal de

øvrige udpegninger til Grønt Danmarkskort gennemgås med henblik på revision af udpegningerne. Ved næste revision af kommuneplanen skal der, nævnt under tids – og rækkefølgebestemmelserne, tages stilling til i hvilket omfang, der skal udformes sektorplaner til at understøtte arbejdet med naturen inden for områderne.

Særligt værdifuld natur

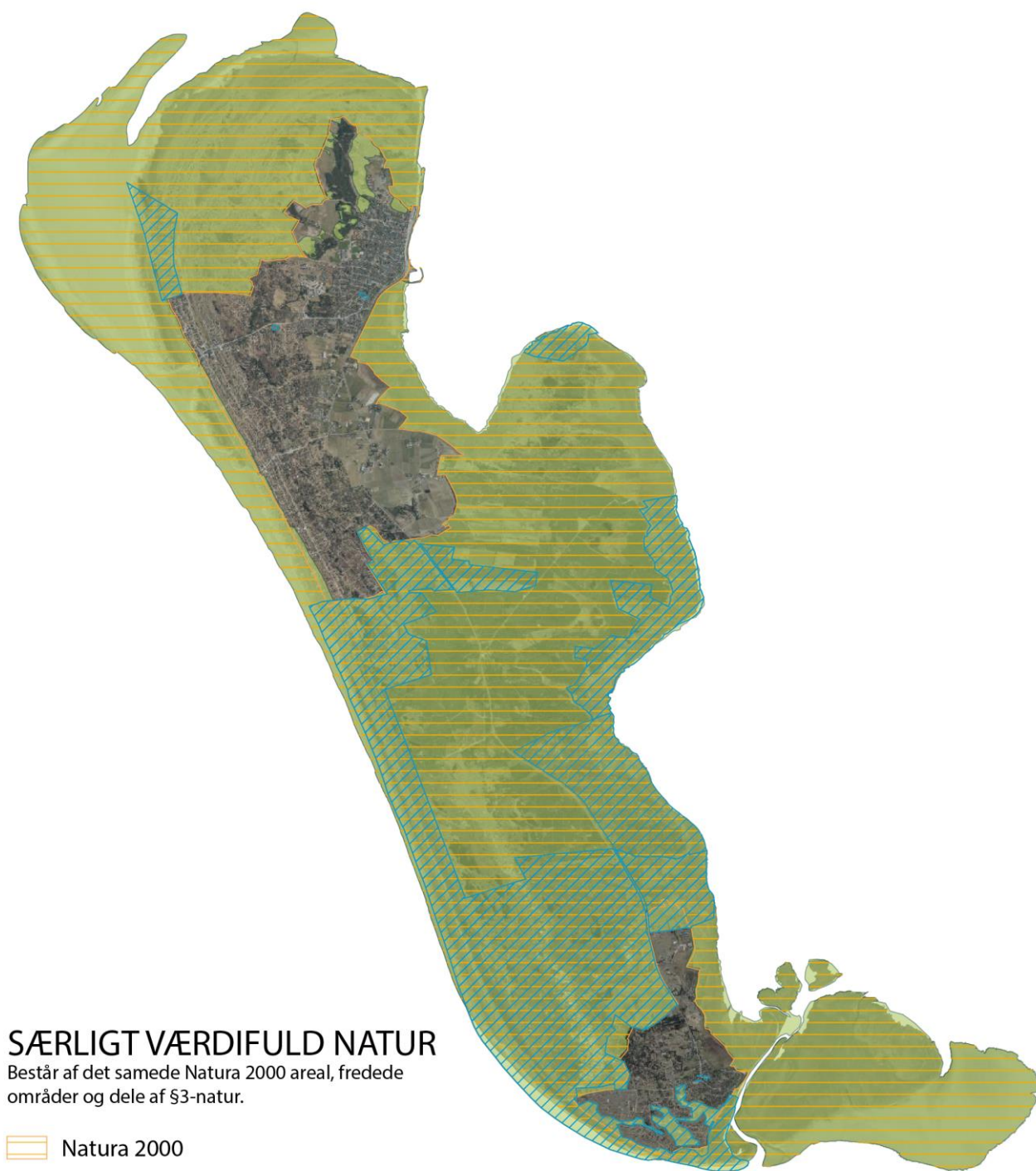
Samlet udpeget areal: 54,70 km²

Særligt værdifuld natur består af det samlede Natura 2000 areal på Fanø, fredede områder og dele af udpegningerne til §3-natur. De § 3 arealer der er udpeget ligger som princip i direkte tilknytning til Natura 2000-områderne, med henblik på, at forbinde disse og skabe økologiske forbindelser. Særligt værdifulde naturområder fremgår af kortbilag 15.2.

Inden for den særligt værdifulde natur prioriteres naturbeskyttelse over øvrige interesser. Det skal gennem planlægning og forvaltning sikres, at områderne udvikles som attraktive levesteder for dyr og planter.

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser består af alle Natura 2000-områder på land og de dele af de generelt beskyttede naturområder, nærmere bestemt § 3-natur og fredninger, der ligger i umiddelbar tilknytning til arealer der er udpeget til Natura 2000 områder. Områderne er rygraden i Grønt Danmarkskort på Fanø, og det er med henhold hertil, særlig vigtigt at naturbeskyttelsen her får sær status og prioriteres til, i særlig grad. Det er fra disse områder, at planter og dyr skal kunne sprede sig til nye levesteder i takt med, at nettet af naturområder udbygges.

Særligt værdifuld natur er en del af Grønt Danmarkskort.

SÆRLIGT VÆRDIFULD NATUR

Består af det samlede Natura 2000 areal, fredede områder og dele af §3-natur.

 Natura 2000

 Fredninger

 §3

Kortbilag 15. 2 udpegninger til særligt værdifuld natur.

Økologiske forbindelser

Samlet udpeget areal: 0,36 km²

Består af arealer udlagt til fredskov beliggende uden for Natura 2000-områder.

Hensigten med de økologiske forbindelser er, at forbinde de eksisterende natura 2000 områder, så der kan skabes bedre vilkår for spredning af vilde dyr og planter.

De økologiske forbindelser fremgår af kortbilag 15.3.

Inden for de økologiske forbindelser skal dyr og planters naturlige spredningsveje sikres og styrkes.

Ved etablering af anlæg eller byggeri, skal hensynet til dyre- og plantelivets spredningsmuligheder sikres gennem projektilpasning eller kompenserende foranstaltninger.

Et landskab, hvor naturområderne er sammenhængende eller ligger tæt på hinanden, giver mulighed for vandring og spredning af vilde dyr og planter, og sikrer en mere robust natur. Ligeledes vil en udpegning skabe grundlag for den rekreative planlægning og fremme, at både dyr og mennesker kan bevæge sig i rig natur i længere tid. Sammen med kommuneplanens øvrige temaer for natur, udgør naturområderne og de økologiske forbindelser en yderligere sikring af det sammenhængende naturnetværk på Fanø.

De økologiske forbindelser er suppleret med potentielle naturområder, så netværket ad åre kan blive helt sammenhængende. Potentiel natur er placeret i forlængelse af de økologiske forbindelser og den øvrige udpegningen til Grønt Danmarkskort (Natura 2000), hvor det vil være særlig sandsynligt, at

der på længere sigt vil kunne skabes en sammenhæng mellem områderne. Netværket vil herved blive styrket over tid. Udpegningen for økologiske forbindelser skal sikre og udbygge sammenhængende naturområder, og derigennem, dyr og planters naturlige spredningsveje i landskabet.

De økologiske forbindelser skal sikre, at bestande af planter og dyr kan spredes i landskabet og udveksle tilstrækkeligt med individer og gener til at fastholde en sund udvikling og opretholdelse. Samtidig skal forbindelserne gøre det muligt for plante – og dyrearter at komme til de nye levesteder der skabes i landskabet.

De økologiske forbindelser udgør et overordnet og sammenhængende netværk med et meget stort indhold af beskyttede naturtyper og ekstensivt udnyttede arealer. De udpegede arealer rummer dog også arealer, hvor den nuværende anvendelse er for intensiv til, at understøtte spredningsmuligheder for de planter og dyr, som forbindelsen er planlagt for. Kommunens planlægning og forvaltning tilsigter, at styrke de foretagende udpegninger til økologiske forbindelser. Dette kan ske ved ekstensivering af landbrugsdrift, naturgenopretning og etablering af trædesten i landskabet. "Trædesten" er isolerede, afgrænsede arealer i landskabet, som muliggør spredning af planter og dyr.

Hvis der ved byggeri, anlæg eller ombygning af veje sker en forringelse eller afskæring af en økologisk forbindelse, skal der stilles krav om tiltag, der sikrer hensynet til en mere sammenhængende natur eller der etableres faunapassager hvor der vurderes behov for dette.

ØKOLOGISKE FORBINDELSER

Består af arealer udlagt til Fredskov, som er beliggende uden for Natura 2000 områder. Hensigten med de økologiske forbindelser er, i samspil med udpegningerne til særligt værdifuld natur og potentiel natur, at forbinde de eksisterende Natura 2000 områder, så der kan skabes bedre vilkår for spredning af vilde dyr og planter.

 Økologiske forbindelser

Kortbilag 15.3 udpegninger til økologiske forbindelser.

Potentiel natur

Samlet udpeget areal: 0,17 km²

Arealer udlagt til potentiel natur består af arealer uden forudgående fredning eller beskyttelse. Det er arealer der ved deres placering eller tilstand er hensigtsmæssige, at udlægges med henhold til, at beskytte naturen på arealet og samtidig få skabt sammenhæng mellem de øvrige udpegninger så der opnås bedre muligheder for spredning af vilde dyr og planter.

Potentiel natur fremgår af kommuneplankort 15.4.

Potentiel natur skal friholdes for byggeri, anlæg og ændret arealanvendelse, der forringer muligheden for at oprette nye naturområder.

Mere end halvdelen af Fanø Kommunes areal er særligt værdifulde naturområder (55,5 % af Fanøs areal er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3) og store dele af kommunens areal er Natura 2000 udpeget. Ingen anden kommune i Danmark har lignende forhold. Det fortæller, at der er et særligt fokus på naturen på Fanø. Det er i forlængelse heraf, at de nye naturområder skal understøtte bevarelse og udbygning af arealerne. Hensigten med at udpege disse arealer som potentiel natur er, at beskytte naturtyperne og binde dem sammen så de kan fungere som spredningskorridorer for dyr og planter og samtidig understøtte den rekreative brug i områderne.

Hensigten med, at arealer udpeget til potentiel natur skal kunne binde de beskyttede naturtyper sammen ligger meget i forlængelse med hensigterne for de potentielle økologiske forbindelser. I lyset heraf har Fanø kommune valgt ikke at udlægges arealer til potentielle økologiske forbindelser – men i stedet udlægges de arealer der forbinder de

beskyttede naturtyper som potentielle naturområder, for herigennem, at opnå et mere enkelt arealudlæg. Det er, som beskrevet under punktet "Indsatsområder, planer og aktiviteter" for Grønt Danmarkskort, hensigten, at Fanø Kommune senest i forbindelse med den næste kommuneplanrevision skal foretage en ny og forbedret udpegning af de potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser, der medfører, at der sondres mellem potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser, hvis dette viser sig hensigtsmæssigt.

I potentiel natur må der f.eks. ikke udlægges nye byzonearealer eller sommerhusområder, opstilles vindmøller, udlægges areal til deponeringsanlæg eller udlægges areal til feriefaciliteter. Desuden må der ikke etableres nye råstofgrave. Udpegningen skal altså primært sikre, at områderne friholdes for byggeri, anlæg eller andre ændringer, der er uforenelige med de naturmæssige og landskabelige interesser. Udpegningen er ikke til hinder for, at ejendomme inden for de pågældende områder fortsat kan drives landbrugs-mæssigt, og at der kan opføres byggeri, der er nødvendigt for den langbrugsmæssige drift. Hvis nye landbrugsbygninger ønskes placeret uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, skal det vurderes, om placeringen vil være i strid med naturinteresserne. I andre tilfælde kan det komme på tale i fællesskab at finde en anden placering eller udformning af det planlagte byggeri. Det gælder imidlertid generelt – og ikke kun for områder, der er udpeget som potentiel natur – at der skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, før der kan gives en landzonetilladelse, eller før der planlægges for nye aktiviteter som byudvidelse, vejanlæg og lignende.

POTENTIEL NATUR

Arealer udlagt til potentiel natur består af arealer uden forudgående fredning eller beskyttelse. Det er arealer, der ved deres placering og tilstand, er hensigtsmæssige at udlægge med henhold til at beskytte naturen på arealet og samtidig få skabt sammenhæng mellem de øvrige udpegninger, så der opnås bedre muligheder for spredning af vilde dyr og planter. Udpegningerne til potentiel natur er alle udvalgt til at indgå i Grønt Danmarkskort.

 Potentiel natur

Kortbilag 15.4 udpegninger til potentiel natur.

VADEHAVET SOM NATIONALPARK

Vadehavet blev d. 16. oktober 2010 udpeget som nationalpark. Fanø Kommune forventer at deltage aktivt i arbejdet med udvikling af nationalparken.

Hele Fanø er udpeget til, at indgå i Nationalpark Vadehavet. Nationalpark Vadehavet er udpeget af miljøministeren i overensstemmelse med lov om nationalparker. Formålet med nationalparken er fastlagt i bekendtgørelse om Nationalpark Vadehavet. Nationalparkens formål er følgende:

- at bevare, styrke og udvikle naturen, dens mangfoldighed, sammenhæng og dynamik, især for de internationalt betydningsfulde lavvandede havområder, vadeflader, marskenge og øvrige kystnære naturarealer,
- at bevare og styrke de landskabelige og geologiske værdier i det unikke vadehavslandskab,
- at bevare og styrke nationalparkens kulturhistoriske værdier,
- at styrke mulighederne for særlige naturoplevelser, kulturhistoriske oplevelser og friluftsliv i vadehavslandskabet,
- at styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling vadehavslandskabets værdier,
- at understøtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, med respekt for beskyttelsesinteresserne, og således at der fortsat kan drives og udvikles landbrug og fiskeri,
- at bidrage til en koordineret udvikling af det dansk-tysk-nederlandske vadehavsområde.

Bekendtgørelsen for nationalparken indeholder tolv målsætninger som i Plan for Nationalpark Vadehavet 2013-18 er opdelt i en lang række indsatsområder for den første planperiode. Efter at store dele af nationalparken er blevet udpeget som UNESCO verdensarv, er Nationalparkplanen blevet fulgt op af en strategi; Nationalpark Vadehavet Strategi 2016-22.

Tids- og rækkefølgebestemmelser

Retningslinjerne er gældende frem til næste kommuneplanrevision, hvor der skal tages stilling til, om der skal ændres i de projekter, udpegningen har medført, og i hvilket omfang der skal udformes sektorplaner til at understøtte arbejdet med Nationalparken.

Indsatsområder, planer og aktiviteter

Arbejdet med Nationalpark fortsættes indtil næste revision af kommuneplanen.

VERDENSARV VADEHAVET

Hele Vadehavet omkring Fanø er kommet på UNESCOs liste over verdensarvssteder inden for naturlandskaber. Verdensarv er en liste over de ypperste naturområder og bygningsværker i verden.

Når Verdensarvskomiteen udpeger steder, vurderes disse ud fra en liste med ti kriterier, hvor lokaliteterne typisk lever op til nogle, men ikke alle kriterier. For at blive optaget på listen skal et område eller et bygningsværk have enestående universel værdi.

For Vadehavets vedkommende er det de sidste fire kriterier (7-10), der resulterede i udpegningen:

- 7) Det skal indeholde enestående naturfænomener eller exceptionelt naturskønne områder eller områder af æstetisk betydning.
- 8) Det skal være et fremragende eksempel på hovedperioder i jordens historie, og inkludere et bevis for liv, betydningsfulde pågående geologiske processer i udviklingen af landformer.
- 9) Det skal have særlige eksempler på betydningsfulde i gangværende økologiske og biologiske processer i evolutionen og udviklingen af økosystemer på land, i ferskvand, ved kyster og i havet samt plante- og dyresamfund.
- 10) Det skal indeholde de vigtigste og mest signifikante naturlige levesteder for bevaring på stedet af biologisk mangfoldighed, herunder levesteder for truede arter, der har særlig universel betydning ud fra et videnskabeligt eller bevaringsmæssigt synspunkt.

Vadehavet der strækker sig fra Skallingen og Ho bugt i nord og helt ned til Tyskland og Holland i syd, er verdens største sammenhængende tidevandsområde. Det langstrakte, ubrudte og dynamiske landskab danner grundlag for et meget mangfoldigt dyre – og planteliv. Den Tyske og Hollandske del af vadehavet blev af UNESCO udpeget som verdensarv i 2009 og den danske del fulgte efter 2014. Verdensarven er på landsiden afgrænset ved digerne og hvor der ikke er diger – afgrænses verdensarven af højeste daglige vandstand.

Miljøministeriet er ansvarlig for, at beskyttelsen af Vadehavet bliver opretholdt, mens det er Kulturministeriet der har kontakten til Verdensarvscenteret i Paris. Der er nedsat en styregruppe med repræsentanter fra Nationalpark Vadehavet, Naturstyrelsen, Business Region Esbjerg og de fire vadehavskommuner; Varde, Esbjerg, Tønder og Fanø.

Styregruppen har taget initiativ til udarbejdelse af Strategi for Vadehavet som Verdensarv. Strategien indeholder seks fokusområder for arbejdet med verdensarven og dertil hørende indsats. Strategien skal følges op af et indsatskatalog med konkrete indsats, der skal omsætte strategien til egentlige projekter.

Fokusområderne er:

- Ejerskab.
- Synliggørelse.
- Bæredygtig udvikling og turisme.
- Infrastruktur.
- Organisering.
- Dokumentation af værdiskabelse.

Interessen for at komme ud og opleve denne verdensarv er stor, og derfor er Fanø Kommune gået i gang med et udviklingsprojekt, som skal tydeliggøre

hvor det er, at man kan opleve verdensarven på Fanø og samtidig kan værne om denne unikke natur.

Fanø Kommune sætter i projektet fokus på både at formidle de naturmæssige attraktioner, og samtidig forbedre faciliteterne og adgangsforholdene på de steder på Fanø, hvor man bedst kan opleve disse.

I samarbejde med Nationalpark Vadehavet, Visit Fanø og rederiet Færgen skal der dermed laves en indsats, som kan brande Fanø som en UNESCO besøgsdestination. Målet er at flere gæster skal ud og opleve naturen omkring Fanø – med respekt for naturens sårbarhed. Der er naturligvis forskel på områderne mht. i hvilken grad de kan omdannes og faciliteres. Ved – med facili-

teter - at styre hvor de besøgende færdes, vil det være muligt, at give bestemte arealer mere fred end andre og bevare dem mere uforstyrrede.

Tids- og rækkefølgebestemmelser

Retningslinjerne er gældende frem til næste kommuneplanrevision, hvor der skal tages stilling til, om der skal ændres i de projekter, udpegningen har medført, og i hvilket omfang der skal udføres sektorplaner til at understøtte arbejdet med Verdensarven.

Indsatsområder, planer og aktiviteter

Udstilling om Verdensarven på Fanø færgerne er realiseret i oktober 2016.

Stiforbedringer og øvrige fysiske tiltag på udvalgte nedslagspunkter laves i gældende planperiode.

16. SKOVREJSNINGSOMRÅDER

Og beliggenheden af skovrejsningsområder og områder hvor skovtilplantning er uønsket.

Målet med skovrejsningen er at forøge det danske skovareal, så skovlandskaber dækker 20-25 % af landets areal i løbet af en skovgeneration.

Områderne til skovrejsning er valgt ud fra en samfundsmæssig vurdering af, hvilke områder der er bedst egnede til skovrejsning.

Områder, hvor skovrejsning er uønsket, er udpeget hvor værdifulde naturområder, karakteristiske landskabstræk eller kulturhistoriske spor i landskabet ønskes friholdt for tilplantning. Det er ikke tilladt at plante skov i disse områder.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at værne om de landskabelige kvaliteter på øen,
- at landskaber med en ukultiveret og naturlig formgivning, landskaber der rummer en fortælling om Fanøs tidlige landbrug og landskaber med storslået udsigt og stor rekreativ værdi bevares så uforstyrrede som muligt, og
- at Fanøs særlige natur, geologi og landskab er en hovedforudsætning for den hidtidige og fremtidige udvikling og værdifulde bevaring af øen.

RETNINGSLINJER

16.1. I de områder, hvor skovrejsning er uønsket, må der som udgangspunkt ikke plantes skov. Områder, hvor skovrejsning er uønsket er vist på kort 16.1.

REDEGØRELSE

Uønsket skovrejsning

Bestemmelsen for skovrejsning sigter mod, at områder der rummer værdifulde naturområder, karakteristiske landskabstræk, geologiske eller kulturhistoriske værdier, der ikke er forenelige med skovrejsning, fastlægges til områder, hvor skovrejsning er uønsket.

Kort 16.1. Områder for uønsket skovrejsning.

På kort 16.1 ses at størstedelen af Fanø er et område hvor skovrejsning er uønsket.

Arealerne i kystnærhedszonen ønskes friholdt for skovrejsning, ligesom skovrejsning er uønsket i kulturlandskaberne, da dette ville medvirke til at sløre de karakteristiske ejendomme i det åbne land.

Produktionen af juletræer og pyntegrønt, læhegnsplantninger og energiskov i kort betragtes ikke som skov. Det kan derfor, som udgangspunkt, også foregå i områder, hvor skovrejsning er uønsket, såfremt tilplantningen ikke er i strid med anden lovgivning.

INDSATSONRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Fanø som et område med uønsket skovrejsning

Store dele af Fanø er beskyttet af naturbeskyttelsesloven § 3, hvor det gælder at: heder, moser, overdrev, strandenge og ferske enge, der alene eller i sammenhæng med andre beskyttede naturtyper er over 2500 m², er beskyttet mod skovrejsning og andre former for tilplantning. Skovrejsning nær § 3-områder kan påvirke området bl.a. på grund af træernes drænende effekt og skyggevirkning. Påvirkning og tilstandsændringer af § 3-områder forudsætter derfor dispensation efter naturbeskyttelsesloven.

Tilplantning nær et § 3-område skal undersøges med henblik på en konkret vurdering af naturlokaliteten. Tilplantning kan afvises inden for en given bufferzone omkring § 3-områderne.

Dette gælder også i tilfælde, hvor de beskyttede arealer ikke er vist særskilt på kort 16.1 som områder, hvor skovrejsning er uønsket.

Dispensation

Det er muligt at få dispensation fra forbuddet mod skovrejsning. Der kan eksempelvis være tale om mindre tilplantninger, der i kraft af træartsvalg og udformning kan indpasses uden uheldige konsekvenser for landskabet eller planer for områdets fremtidige anvendelse.

17. LAVBUNDSAREALER

Herunder beliggenheden af lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder

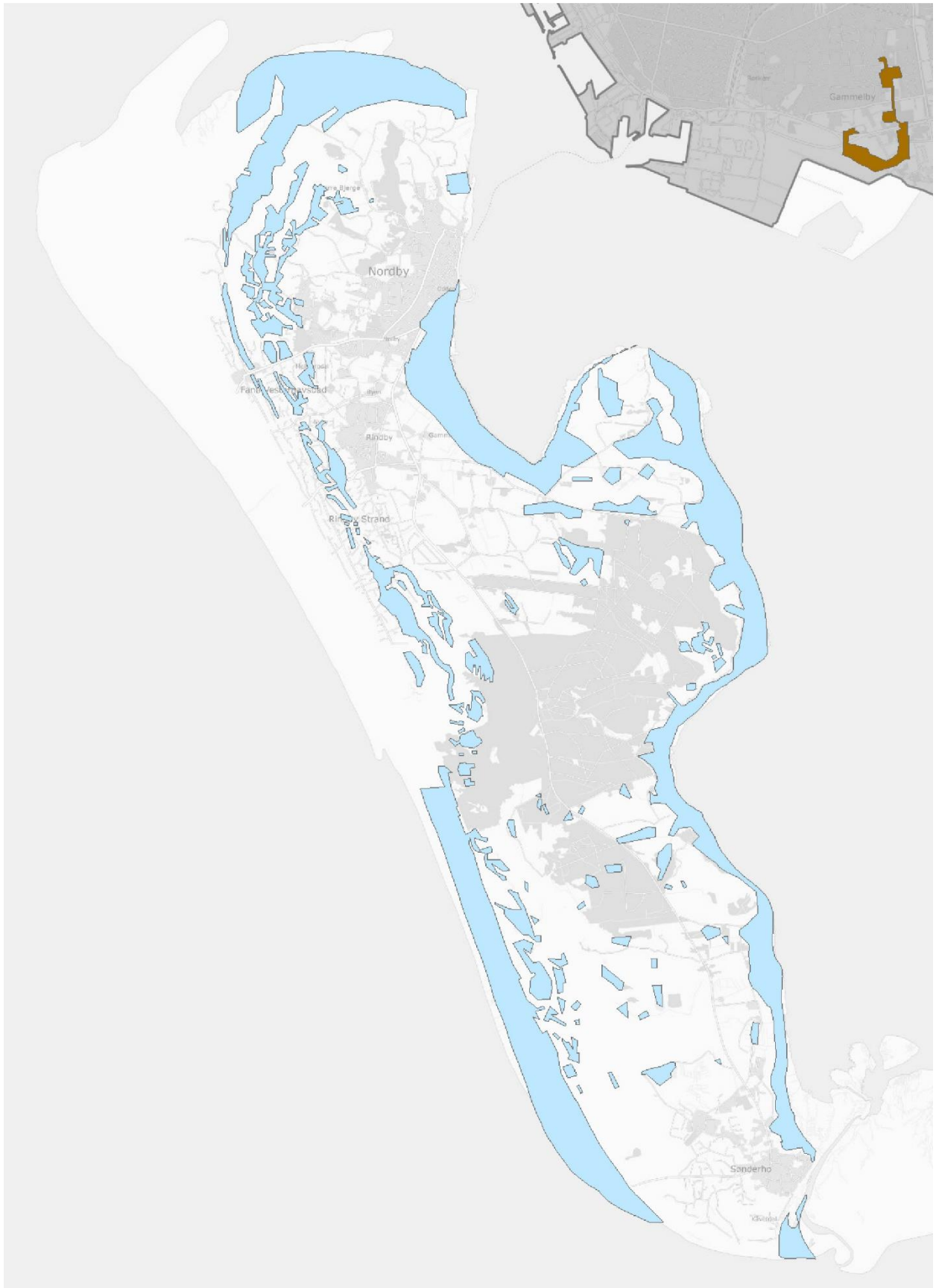
DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at lavbundsarealer skal bevares og beskyttes af hensyn til bevarelsen af en varieret flora og fauna.

RETNINGSLINJER

17.1. De lavbundsarealer, der er vist på kort 17.1, skal så vidt muligt friholdes for byggeri og anlæg. Undtaget herfra er bygninger, anlæg mv., der er nødvendige for en landbrugs- og skovbrugsmæssig drift.

Eventuelt nødvendige bygninger og anlæg skal så vidt udformes og placeres, så de ikke hindrer, at lavbundsarealet vil kunne genetableres som naturområde med et naturligt vandstands niveau.

Kort 17.1. Samtlige lavbundsarealer

REDEGØRELSE

Lavbundsarealer er forholdsvis fugtige områder, hvor den primære interesse er at hæve vandstanden, så området bliver til et vådområde, hvor der kan ske tilbageholdelse/ fjernelse af næringsstoffer i grundvandet inden udledning til søer, vandløb eller havet. Disse områder kaldes også VMPII områder (Vandmiljøplan II) og de indgår i den nationale målsætning om nedbringelse af kvælstofudvaskningen.

Fanø Kommune har ikke VMPII arealer, men kun "øvrige lavbundsarealer". Grundvand siver gennem jordlagene og vil før eller senere løbe ud i vandløb, søer og vådområder, hvor det er med til at sikre et varieret dyre- og planteliv – særligt i tørre perioder. En for kraftig op pumpning af grundvand kan medføre vandmangel i disse områder.

Der vil derfor normalt ikke blive givet tilladelse til vandindvinding i nærheden af vandløb, søer, moser, enge og andre værdifulde naturområder som f.eks. vådområder i klitlavninger, hvis det skønnes, at indvindingen kan få væsentlig negativ betydning for naturområdets tilstand.

I Vadehavsplanen fremhæves, at vandindvindingen på mange øer i Vadehavet har medført en sænkning af grundvandsspejlet til skade for plante- og dyrelivet. Der er ikke på nuværende tidspunkt konstateret en negativ påvirkning af vådområder i klitterne på grund af den nuværende vandindvinding på Fanø.

Lavbundsarealerne er som hovedregel beskyttet som enten strandeng, eng,

mose eller overdrev af § 3 i naturbeskyttelsesloven. Der er dog ikke fuldstændigt sammenfald, hvilket kan skyldes, at lavbundsarealet er for småt (<2.500 m²) til at være § 3 beskyttet.

Der vil kun i yderst sjældne tilfælde kunne gives tilladelse til "nødvendigt byggeri" jf. retningslinjerne, idet lavbundsarealerne vil være beskyttet i anden forbindelse.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Lavbundsarealerne på Fanø har ikke nogen god kontakt til grundvandet og rensning af grundvandet på lavbundsarealerne er ikke aktuel, hvorfor der ikke umiddelbart er planer for området.

Lavbundsarealerne forventes dog at indgå i de kommende natur- og vandplaner, hvorfor disse sandsynligvis vil give anledning til handleplaner for arealerne.

Fanø Kommune arbejder videre med området omkring Sønderho Strandsø. Strandsøen forventes at have en positiv betydning for nærliggende lavbundsarealer. Fanø kommune følger udviklingen og arts diversiteten i området.

18. LANDSKAB

Varetagelsen af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi

Byrådet mener, at Fanøs særlige natur og landskab er den væsentligste forudsætning for den hidtidige og fremtidige udvikling på øen. Naturen og landskabet er enestående, og de forskellige landskabstyper på Fanø udgør grundlaget for en rig variation af planter og dyr. Alle har nærhed til vand, strand og skov, og der er gode muligheder for at opleve, bruge og nyde naturen og det enestående landskab i fred og ro.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at sikre en natur med mange varierede landskabstyper, hvor benyttelse og beskyttelse indgår i en harmonisk balance,
- at sikre at naturen kan bruges til fritid og erhverv til gensidig gavn for natur og mennesker,
- at arbejde for at bevidstgøre borgere og besøgende om den særlige natur på Fanø, samt hvilke hensyn, der bør vises, når man færdes i Fanøs natur,
- at tage særligt hensyn til naturen og landskabet såvel æstetisk som funktionelt ved planlægning af nye byområder og anlæg, og
- at sikre, bevare og genskabe de værdifulde landskaber og naturområder.
- at de større sammenhængende landskaber bevares og indgår som en væsentlig del af planlægningen, herunder i særdeleshed Fanø Kommunes landzoneadministration.

RETNINGSLINJER

- 18.1. Værdifulde kystlandskaber, der er vist på kort 18.1, skal friholdes for bebyggelse og anlæg, undtagen bebyggelse, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for driften af en landbrugs- eller skovbrugsejendom.
- 18.2. Værdifulde landskaber, herunder større sammenhængende landskaber, skal friholdes for byggeri og anlæg, der forringer de visuelle og oplevelsesmæssige værdier.

- 18.3. Hvor byggeri eller anlæg tillades, skal der ved etablering af byggeriet tages hensyn til at bevare kvaliteten af de eksisterende landskaber og understøtte de karakteristiske landskabstræk.
- 18.4. Landskabskiler mellem byerne friholdes for at sikre oplevelsen af forskellen mellem land og by.
- 18.5. Offentlighedens adgang til kysten skal opretholdes og søges forbedret.

REDEGØRELSE

Landskabet

Vadehavsøerne Fanø, Rømø, Sild, Amrum og Föhr er rester af landskabet før sidste istid. Vadehavsøerne, marsk og klitter danner ganske særlige landskaber, der skal varetages gennem planlægning.

Kort 18.1. Værdifulde landskaber. Se også kort 18.4.

Kystlandskabet, der strækker sig fra Nymindegab i nord til Gammel Hviding i syd, er geologisk set ungt, og her foregår stadig betydelige ændringer under havets og vindens indvirke. I Vadehavet har aflejringer fra havet og vandløbene i fællesskab dannet marskområderne bag den kæmpeevle, som efterhånden er blevet til Fanø.

Fanø er karakteriseret ved brede sandstrande og klitområder med vidtstrakte, kuperede klitenheder, som veksler med lukkede plantager, åbne flade marskområder og mere afgrænsede by- og sommerhusområder. Desuden er der brede højsander, der ikke oversvømmes på vestsiden af øen og flade åbne marskområder mod øst. Ved ebbe dannes brede sandarealer, der er attraktive for besøgende. Fra klittoppene i det åbne terræn er der vide udsigter ud over klitlandskaberne til plantagerne og havet.

Kort 18.2. Landskabstyper.

Mennesket og naturen

Gennem mange årtier har Fanø været et yndet turistmål netop på grund af øens store naturmæssige kvaliteter og værdier. Det største pres ligger primært på naturarealerne i og omkring øens store sommerhusområder og de mest besøgte vestvendte strande. Her sætter menneskets færden tydelige spor i klitterne.

Ud over de mange besøgende bruger de lokale borgere naturen på mange måder, også erhvervsmæssigt. Da Fanøs natur er særlig, er der en fælles interesse blandt erhverv, der lever af naturen og besøgende for, at finde en måde hvor alle kan færdes i og bruge naturen, så også fremtidige generationer også kan få glæde af den.

Der skal også i fremtiden både være plads til mennesker og natur på Fanø. Ved en bevidst og helhjertet indsats kan der skabes en harmonisk balance mellem mennesker og natur. En indsats, der kan sikre, at beboere og besøgende også i fremtiden har mulighed for at kunne opleve Fanø med dens særegne og enestående natur, som vi kender den i dag.

Værdifulde landskabsområder

Kort 18.1 og 18.4 viser, at Fanø har Værdifulde kystlandskaber, der dækker det meste af øen. Områderne er sammenfaldende med de internationale naturbeskyttelses områder og består primært af klit og større indsande på den vestlige side og marsk på den østlige side af øen.

Ligeledes er størstedelen af Fanø udlagt som bevaringsværdigt landskab. Dette kan ses på kort 18.3.

Større sammenhængende landskaber

Større sammenhængende landskaber
Kort 18.4 viser, inddelingen af Fanø i de forskellige karakterområder. De enkelte karakterområder vil blive gennemgået i det følgende med en beskrivelse af;

placering og afgrænsning, naturgrundlag, arealanvendelse, visuel fremtoning, værdi og sårbarhed samt potentielle og anbefalinger.

Alle karakterområderne er givet en karakter fra 1-5 inden for bestemte kategorier for at kunne få en overordnet vurdering af områdets værdi, sårbarhed og tilstand. Se overfor.

Værdi

- 1: Yderst værdifuldt landskab
- 2: Meget værdifuldt landskab
- 3: Moderat værdifuldt landskab
- 4: Mindre værdifuldt landskab
- 5: Ikke værdifuldt landskab

Sårbarhed

- 1: Yderst sårbart landskab
- 2: Meget sårbart landskab
- 3: Moderat sårbart landskab
- 4: Mindre sårbart landskab
- 5: Ikke sårbart landskab

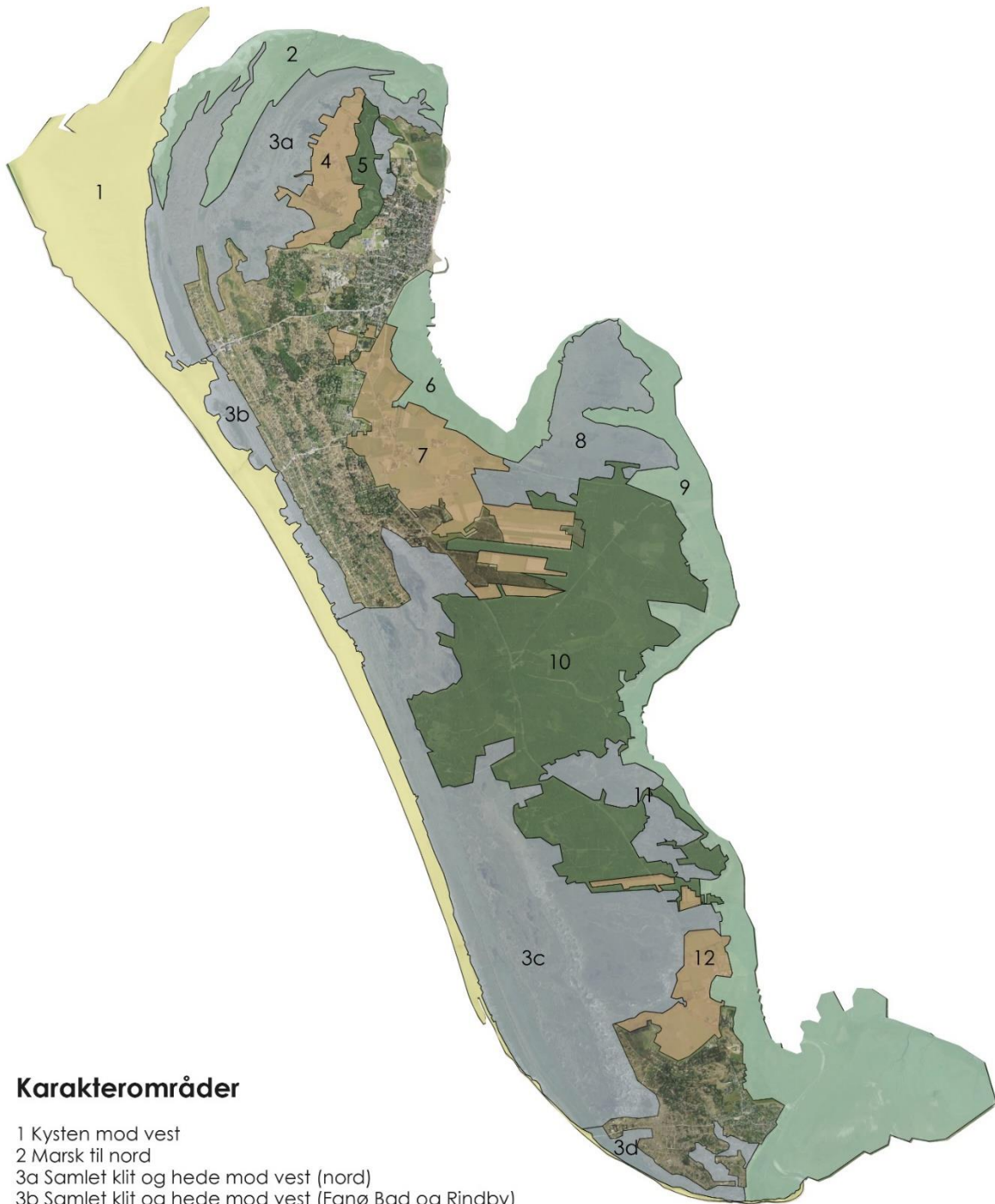
Tilstand

- 1: Yderst god tilstand
- 2: God tilstand
- 3: Moderat tilstand
- 4: Mindre god tilstand
- 5: Dårlig tilstand

For, at se den konkrete afgrænsning henvises til Fanø Kommunes webkort der er, at finde på kommunens hjemmeside.

Kort 18.3: Kort over det bevaringsværdige landskab på Fanø

Karakterområder

- 1 Kysten mod vest
- 2 Marsk til nord
- 3a Samlet klit og hede mod vest (nord)
- 3b Samlet klit og hede mod vest (Fanø Bad og Rindby)
- 3c Samlet klit og hede mod vest (midt)
- 3d Samlet klit og hede mod vest (Sønderho)
- 4 Ager til nord
- 5 Kikkebjerg Plantage
- 6 Marsk ved Skideneng
/ Ager ved Rindby Sletten
- 8 Klit og hede på Halen samlet
- 9 Marsk mod øst
- 10 Plantage midt på øen
- 11 Hede mod øst
- 12 Ager mod syd

Kort 18.4. Kort over de større sammenhængende landskaber på Fanø

OMRÅDE 1 – Kysten mod vest

Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 2

Områdets placering og afgrænsning

Området omfatter hele stranden langs Fanøs vestkyst fra Søren Jessens Sand i nord til Hønen ved Sønderho i syd.

Kysten afgrænses af Nordsøen/Vesterhavet mod vest og mod øst af klitter og marsk.

Området er et af de mest dynamiske områder på Fanø. Nogle år reduceres kystens udstrækning af voldsomme storme og andre år vokser området i udstrækning som følge af gunstige strømforhold og sedimentaflejringer. Det kan iagttages på nært hold hvordan kysten udvikler sig år for år – og det vil derfor være nødvendigt, at revidere afgrænsningen af dette område jævnligt. Der kommer hele tiden nye klitter til, som vokser sig større og med tiden bliver de en del af klitlandskabet. I takt med dette vokser stranden mod vest.

Naturgrundlag

Stranden formes af en konstant sedimenttransport fra Nordsøen og fra den nordligere vestkyst i Danmark. Det er havets strømforhold der sørger for, at det transporterede materiale aflejres på Fanø.

De nye klitter der konstant bliver dannet på Fanøs vestkyst beskyttes af naturbeskyttelseslovens §3.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Kysten anvendes i høj grad til rekreative strandaktiviteter og bilkørsel er i stor udstrækning tilladt. Kysten er til stadighed anvendt til fiskeri – dog er det i dag hobbypræget.

Visuel fremtoning

Hele Fanøs vestkyst ses som et stort sammenhængende landskab. Her hersker en flad, langstrakt sandstrand med varierende bredde. Strandens flade brydes sporadisk af nye klitdannelser og

enkelte steder af udløb af det bagvedliggende grundvand. Et enkelt sted, umiddelbart nord for nedkørslen ved Rindby strand er dette udløb rørlagt.

Værdi og sårbarhed

Stranden er et yderst værdifuldt landskab og meget kendetegnende for Fanø. Området har en høj rekreativ værdi og anvendes hyppigt af øens beboere og besøgende.

Landskabet er yderst sårbart overfor alle former for installationer da de meget tydeligt vil kunne ses over store afstande på grund af det flade langstrakte landskab.

Potentiale og anbefalinger

Kysten ses som et yderst værdifuldt og sårbart område, hvor den mindste bygning, antenne eller bil kan påvirke landskabet visuelt. Bilkørsel på stranden påvirker ikke landskabet væsentligt da der ikke er tale om faste konstruktioner – dog påvirkes den visuelle oplevelse i nogen grad af den kontinuerlige trafik. Der er hyppig færdsel ved nedgangene til stranden ved Fanø Bad, Rindby Strand og Sønderho strand. Nedkørslerne og kørslen langs med- og i klitterne ødelægger det tilstødende klitlandskab og strandens naturlige udvikling svækkes væsentligt – denne uhenigtsmæssige påvirkning svækker oplevelsen af det sammenhængende landskab. Det bør sikres, at stranden kan få mulighed for, at udvikle sig på naturlig vis.

OMRÅDE 2 – Marsk mod nord

Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 1

Områdets placering og afgrænsning

Området er placeret på nordsiden af Fanø og syner som relativt fladt marsk-/strandengs landskab. Området betegnes "Grønningen".

Området er afgrænset af stranden mod vest og omgivet er hede og klit mod syd og øst. Mod nord støder området op til havet ved sejltrenden "Grådyb".

Naturgrundlag

Strandeng/Lavtliggende marsk - til tider meget vådt med temporære søer. Området indeholder tørvelag.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Afgrænsning, området afvandes ved grøfter.

Visuel fremtoning

Området ses som en klitlavning der skæres sig ind på øen fra nord. I den nordligste del er området fortsat under dannelse. Landskabet er stort, fladt og homogent og gennemskæres enkelte steder af grøfter til afvanding. Grøfterne er ikke umiddelbart synlige grundet den lave vegetation i området.

Værdi og sårbarhed

Marsklandskabet er et yderst sårbart landskab og det er blandt andet på grund af den kontinuerlige dannelse af dette landskab, at vadehavet er udpeget som Unesco verdensarv.

Alt hvad der opføres i dette landskab, syner over store afstande.

Potentiale og anbefalinger

Dette karakterområde er yderst værdifuldt og sårbart. Der ligger både noget kulturhistorisk værdi for området som Grønningen, men derudover er landskabet et stort sammenhængende marsklandskab, som ligger uforstyrret –

og det skal det blive ved med. Tilstanden er også i top, da der ikke er noget, der forstyrrer landskabet, og der færdes ikke nogle mennesker, ud over de enkelte jægere og landmænd.

Det er et delvist kulturskabt landskab, som ved fortsat afgrænsning og afvanding fastholdes.

DELOMRÅDE 3a – Samlet klit og hede (nord)

Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 1

Områdets placering og afgrænsning

Området er en del af det større sammenhængende landskab som strækker sig hele vejen ned langs Fanøs vestkyst.

Dette delområde er placeret mod nord og omfatter både hede og klit.

Området afgrænses af stranden mod vest og plantagen mod øst.

Naturgrundlag

Området består i videst udstrækning af hede og forskellige stadier af klitter.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Området anvendes rekreativt og kan meget få steder tilgås i bil – men det er fortrinsvis cyklister og gående der anvender området. I klitterne befinder sig en del bunkere fra anden verdenskrig som også er et yndet udflugtsmål.

Visuel fremtoning

Et kuperet naturlandskab som visuelt kun i mindre grad forstyrres af reminiscenserne fra anden verdenskrig.

Værdi og sårbarhed

Området er meget kendetegnende for Fanø og er yderst sårbart da blikket let forstyrres i denne store og åbne skala.

Potentiale og anbefalinger

Området ses som et yderst værdifuldt område. Her får naturen lov til at henligge som uberørt, og kun få veje giver mulighed for, at besøge området. Derudover bevæger man sig til bens, hvilket begrænser færden i området. Tilstanden er derfor også yderst god.

Området karakteriseres som yderst sårbart, da nye bygninger vil være meget forstyrrende for landskabet. De mange bunkere, der befinder sig i området nu, er så forvitret og indlejret i landskabet, at de er blevet en del af det. Det skal derfor forblive, som det er.

Det skal sikres, at der ikke anvendes mountainbikes uden for stier og veje i området da dette har en voldsom negativ påvirkning på naturgrundlaget og dermed på oplevelsen af det sammenhængende landskab.

DELOMRÅDE 3b – Samlet klit og hede (Fanø Bad og Rindby)

Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 4

Områdets placering og afgrænsning

Området er en del af det større sammenhængende landskab som strækker sig fra nord mod syd langs hele Fanøs vestkyst.

Delområdet er placeret midt på strækningen og befinder sig vest for sommerhusområdet ved Fanø Bad og Rindby. Området afgrænses af stranden mod vest og sommerhusområdet mod øst.

Naturgrundlag

Området består i videst udstrækning af hede og forskellige stadier af klitter.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Rekreativ anvendelse i relation til brugen af stranden samt til transport til og fra stranden fra de bagvedliggende sommerhusområder.

Visuel fremtoning

Et kuperet naturlandskab som visuelt i nogen grad forstyrres af de bagvedliggende sommerhuse og gennemgående badestier. Området fremstår visse steder slidt af den intensive rekreative brug.

Værdi og sårbarhed

Området er meget kendetegnende for Fanø og er yderst sårbart da blikket let forstyrres i denne store og åbne skala.

Potentiale og anbefalinger

Delområdet har en yderst høj værdi og er yderst sårbart. Det er et elsket område af mange sommerhusgæster og turister, som ofte bevæger sig i klitterne for at komme ned til stranden, lufte hund eller se solnedgangen. Sårbarheden består i, at der ikke skal meget til for at forstyrre landskabet.

Tilstanden er dog under middel, da der er stor færdsel i området. Det større sammenhængende landskab forstyrres af de to store nedkørsler ved Fanø Bad og Rindby Strand, hvilket afbryder klitlandskabets sammenhæng og øger den motoriserede færdsel på stranden. Langs hele delområdets vestlige side er der dannet en vej af bilspor inde i klitterne, hvilket har afskåret sammenhængen til det noget yngre område med nye klitdannelser mod vest. Hvis vejen blev lukket og fik lov til at stå hen, ville der til sidst komme klitter, hvilket er områdets oprindelige landskabstype og naturlige udvikling.

Delområdet bærer også præg af en del badestier, som bliver set som en nødvendighed for, at styre folks bevægelsesmønstre, til og fra stranden.

DELOMRÅDE 3c – Samlet klit og hede (midt)

Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 1

Områdets placering og afgrænsning

Området er en del af det større sammenhængende landskab som strækker sig fra nord mod syd langs hele Fanøs vestkyst.

Dette delområde strækker sig fra midt på øen og går mod syd. Det omfatter både hede, klit og vådområder.

Området afgrænses af stranden mod vest og plantagen samt sommerhusområde mod øst.

Naturgrundlag

Området består i videst udstrækning af hede, forskellige stadier af klitter og få vådområder med lav bevoksning.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Området anvendes rekreativt og kan ikke tilgås i bil, derfor er det fortrinsvis gående der anvender området. I klitterne befinder sig en del bunkere fra anden verdenskrig, som også er et yndet udflugtsmål. Her udøves også jagt. Mod syd opdeles området af nedkørslen fra Sønderho mod stranden, og herefter bruges den resterende og sydligste del af området som adgang til og fra stranden fra de bagvedliggende sommerhuse.

Visuel fremtoning

Et kuperet klitområde med et bølgende hedelandskab så langt øjet rækker. Her ses også en lang klitrække som indeholder Fanøs højeste punkt på 21 m. Ser man på klitrækken langt fra kan den sammenlignes med en bjergkæde i Alperne. Hvis man går i gennem området er det præget af mange søer og vådområder.

Den sydlige del af området, efter nedkørslen til stranden, ses også som et sammenhængende klitlandskab, men forstyrres i højere grad af de bagvedlig-

gende sommerhuse og gennemgående badestier. Området fremstår visse steder slidt af den intensive rekreative brug.

Værdi og sårbarhed

Området er meget kendetegnende for Fanø og er yderst sårbart da blikket let forstyrres i denne store og åbne skala.

Potentiale og anbefalinger

Området ses som et yderst værdifuldt område. Her får naturen lov til at henligge som uberørt, og kun få stier giver mulighed for besøgende, at tilgå området. Derudover bevæger man sig til bens. Mod syd ses mere forstyrrelse i klitterne grundet de nærliggende sommerhuse og badevandsstier, som styrer gæsternes færden. Tilstanden er derfor fastsat yderst god.

Området karakteriseres som yderst sårbart, da nye bygninger vil være meget forstyrrende for landskabet. De mange bunkere, der befinder sig i området nu, er så forvitret og indlejret i landskabet, at de er blevet en del af det.

Anbefalingen er, at området forbliver, som det er. Det henligger uforstyrret og uplanlagt.

DELOMRÅDE 3d – Samlet klit og hede (Sønderho)

Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 3

Områdets placering og afgrænsning

Området er en del af det større sammenhængende landskab som strækker sig fra nord mod syd langs hele Fanøs vestkyst.

Delområdet findes mod syd og består af store klitter og overordnet hede.

Området omringes af sommerhusområder og afgrænses af vådområde mod sydøst.

Naturgrundlag

Området består af brede klitter med hede. Klitlandskabet danner Kåverbjerget, som måler 19 m over havets overflade. Klitterne ligger udsat for vind og vejr, hvilket gør at toppende kan være blotlagte og sandede.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Området bruges i høj grad af gæster til fods, som besøger Kåverbjerget. Højest på bjerget findes et sømærke, Æ Kåver, som tiltrækker mange turister.

Visuel fremtoning

Visuelt fremstår området stort og imponerende med et kuperet klitlandskab og udsigt hele vejen rundt. Dog fremstår området noget forstyret, grundet de mange stiforløb, der er blevet skabt af gæster til og fra sømærket.

Potentiale og anbefalinger

Det er et større sammenhængende landskab, som ønskes bevaret grundet den imponerende klitrække og sømærkets kulturhistoriske betydning for Fanø. Derfor karakteriseres landskabet som yderst værdifuldt.

Landskabet i området er udsat for vind og vejr og forstyrres grundet de mange gående, og derfor er tilstanden moderat. Derudover skal der ikke meget til at forstyrre landskabet enten ved nye bygninger, veje og stier, hvilket gør sårbarheden stor.

OMRÅDE 4 – Ager til nord

Værdi = 2 Sårbarhed = 1 Tilstand = 2

Områdets placering og afgrænsning

Karakterområdet befinder sig nordvest for Nordby og afgrænses af heden mod vest og Kikkebjerg plantage mod øst.

Naturgrundlag

Området anvendes til landbrug.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Landbrug m. kvæg. Vindmøller.

Visuel fremtoning

Området fremstår som et sammenhængende landbrugsareal uden læbælter og med enkelte gårde.

Værdi og sårbarhed

Meget værdifuldt kulturlandskab. Områdets åbne karakter gør det yderst sårbart over for opførelse af ny bebyggelse og der skal ved placering tages hensyn til, at indpasse bebyggelsen under hensyntagen til landskabet. Hele området ses tydeligt fra kikkebjerg som er et yndet besøgsmaal – både blandt øens lokale og blandt de besøgende. Ved nødvendig indplacering af ny bebyggelse eller lignende er det yderst nødvendigt, at tage dette udsigtspunkt i betragtning.

Potentiale og anbefalinger

Rent kulturhistorisk er landskabet meget værdifuldt, og området giver også et interessant indblik i Fanøs kulturhistorie. Det meget flade landskab er yderst sårbart, da der ikke skal meget til for at forstyrre sammenhængen.

Tilstanden er god. Landskabet er bredt og viser tydeligt landbruget på øen. De få bygninger/containere, der er i området, kunne med fordel samles eller omplaceres for så det ikke forstyrrer det flade og brede landskab ved sin spredte og uplanlagte karakter.

OMRÅDE 5 - Kikkebjerg plantage

Værdi = 2 Sårbarhed = 3 Tilstand = 3

Områdets placering og afgrænsning

Kikkebjerg plantage ligger i umiddelbar forlængelse af Nordby og fungerer som et rekreativt skovområde med både udsigtspunkter, sundhedsrute og hundeskov. Det afgrænses af ager mod vest og Nordby mod syd/øst.

Fra det 17 meter høje Kikkebjerg (for enden af Kikkebjergvej), kan hele den nordlige del af Fanø ses.

Naturgrundlag

Skov og åbne lyngarealer.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Rekreativt område.

Historisk set er plantagen plantet for at holde på sandet og stoppe sandflyvning.

På toppen af Kikkebjerg er der et lille hus, der blev brugt af lodserne til at holde øje med indsejlingen gennem Grådyb. Fremmede skibe på vej til Hjerfing eller Nordby Havn blev spottet fra Kikkebjerg, og lodsens sejlede ud for at tilbyde hjælp til at navigere gennem stærk strøm og sandbanker. Dengang var Nordby den store havneby, og der var ikke noget, der hed Esbjerg. Men da Esbjerg byggede sin havn i 1868, var det slut. I 1883 lukkede lodshuset og blev senere holdt ved lige af kommunen af historiske årsager. Det blæste omkuld i 1999, og det lille lodshus er altså en rekonstruktion fra 2001.

Fra området er der visse steder udsigt til den 3 km² store strandeng, Grønningen, der blev brugt som fælles græsningsområde for Nordby. Her drives der stadig får ud.

Visuel fremtoning

Et meget varieret landskab, der veksler mellem skov og åbne lyngarealer og udsigt til den store græseng, Grønningen, på Fanøs nordende.

Værdi og sårbarhed

Et meget værdifuldt område i kraft af sin sammenhæng og relation til de øvrige landskaber til nord. Området vurderes til, at have en moderat sårbarhed da bevoksningen gør det muligt, at indplacere bygninger og lignende uden, at det ses over store afstande og dermed ikke skæmmer området. Til-

standen er moderat da området bærer præg af den hyppige brug og de mange trampede stier.

Potentiale og anbefalinger

Området skal sikres mod overdreven brug fra mountainbike cyklister da denne anvendelse ofte finder sted uden for stier og påvirker området negativt i væsentligt omfang.

OMRÅDE 6 – Marsk ved Skideneng

Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 1

Områdets placering og afgrænsning

Marsken ved Skideneng ligger på østkysten af Fanø og strækker sig fra Nordby og sydover. Området afgrænses af by og ager mod vest og Vadehavet mod øst.

Naturgrundlag

Sumpet marsk, vadehav, oversvømmes ofte, sediment aflejringer og tørvedannelse.

Det er et meget ungt område der er under forsat dannelse ved sediment aflejringer fra øst. Området grænser op til område 8 som er det ældste Fanø. Denne kontrast er interessant, at iagttagelse i området.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Kvæg og høslæt.

Visuel fremtoning

Området fremstår som et stort sammenhængende landskab med enkelte oprindelige gårde spredt fordelt. Områdets karakter af landbrugsområde træder frem ved sparsom hegning og grøftning.

Værdi og sårbarhed

Det er et yderst værdifuldt område der er yderst sårbart over for indplacering af elementer – da området er åbent, fladt og langstrakt.

Potentiale og anbefalinger

Området karakteriseres som et yderst værdifuldt landskab, da det er stort, sammenhængende og uforstyrret. Området er derfor også yderst sårbart, da der skal meget lidt til for, at forstyrre de åbne vidder.

Tilstanden af området er også yderst god, da landskabet ligger meget uforstyrret hen.

OMRÅDE 7 – Ager ved Rindby Sletten

Værdi = 2 Sårbarhed = 2 Tilstand = 2

Områdets placering og afgrænsning

Midt på Fanø hersker et stort sammenhængende landskab med landbrug. Området afgrænses af sommerhusområde mod vest og marsk og hede mod øst.

Naturgrundlag

Området anvendes til landbrug.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Området anvendes til landbrug og er ikke intensivt drevet.

Matrikelstrukturen vidner om tidligere tiders brug.

Visuel fremtoning

Området fremstår åbent og sammenhængende med få læbælter. De er spredte gårde, særligt i områdets centrale til nordlige del, hvor den visuelle sammenhæng udviskes noget. Området gennemskæres fra nord til syd af postvejen som hovedfærdselsåre. Der er en del mindre veje i området.

Værdi og sårbarhed

Meget værdifuldt kulturlandskab. Områdets åbne karakter gør det visse steder meget sårbart over for opførsel af ny bebyggelse og der skal ved placering tages hensyn til, at indpasse bebyggelsen under hensyntagen til landskabet.

Potentiale og anbefalinger

Området er et meget værdifuldt landskab på Fanø med dets lange flade stræk og det hobbyprægede landbrug. Enkelte steder er der bebyggelse i forbindelse med landbruget, hvilket gør, at man oplever få forstyrrelser. Det er meget sårbart og tåler ikke mere eller spredt bebyggelse. For at kunne forbedre den gode tilstand, kunne der med fordel ryddes op i den spredte bebyggelse for, at opnå en mere sammenhængende bygningsmasse.

Området er også stærkt påvirket af Landevejen.

OMRÅDE 8 – Klit og hede på Halen

Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 1

Områdets placering og afgrænsning

Halen på Fanøs østside ses som et stort sammenhængende landskab. Området strækker sig over 240 ha.

Området afgrænses af marsk mod øst og vest og plantage mod syd.

Naturgrundlag

Området består i vid udstrækning af hede og ældre klitdannelser. Der er i den centrale del af området bevoksning af primært fyr. Området er den ældste del af Fanø og den marsk som området grænser op til på to sider er under stadig dannelse.

Den nordvestlige del af området er underlagt Skrånbjerg fredningen.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Der er flere mindre fritidshuse og jagthytter i området. Der er afgrænsning enkelte steder inden for området. Tidligere tiders brug afspejler sig tydeligt i matrikelstrukturen.

Visuel fremtoning

Området fremstår åbent med undtagelse af den tilgroning der har fundet sted i områdets centrale del. Området

rummer en del søer i varierende størrelser.

Værdi og sårbarhed

Området er meget kendetegnende for Fanø og er yderst sårbart da blikket let forstyrres i denne store og åbne skala.

Potentiale og anbefalinger

Området vurderes som et yderst værdifuldt område. Her får naturen lov til at henligge uforstyrret, og området gennemskæres kun af en enkelt grusvej, fra sydvest til nord. Trafikken i området foregår herudover til fods, hvilket holder forstyrrelsen nede. Tilstanden er derfor også yderst god.

Området karakteriseres som yderst sårbart, da al ændring på den eksisterende bebyggelse vil være meget forstyrrende for landskabet. Området er lokalplanlagt mht. at styre bebyggelsen i området. På områdets nordspids befinder sig en bunker fra anden verdenskrig som er et yndet udflugtsmål, her ses en del slitage med sandflugt til følge og der er et stort potentiale i, at begrænse færdslen i dette område. Det skal sikres, at der ikke anvendes mountainbikes uden for stier og veje i området da dette har en voldsom negativ påvirkning på oplevelsen af landskabet.

OMRÅDE 9 – Marsk mod øst

Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 1

Områdets placering og afgrænsning

Området dækker den syd/østlige side af Fanø, fra halen i Nord til Hønen i syd. Området afgrænses i sin nordlige ende af hede mod vest og havet mod øst. Herunder afgrænses området mod vest af plantage og længere sydover igen af hede og ager. I den sydligste ende afgrænses området af Sønderho by og sommerhusområder. Hele området grænser op til vadehavet mod øst.

Naturgrundlag

Strandeng/Lavtliggende marsk - til tider meget vådt med temporære søer. Området indeholder tørvelag.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Afgræsning, området afvandes ved grøfter.

Visuel fremtoning

Området er mod øst fortsat under dannelse. Landskabet er stort, langstrakt, fladt og homogent og gennemskæres enkelte steder af grøfter til afvanding. Grøfterne er ikke umiddelbart synlige grundet den lave vegetation i området. Området gennemskæres enkelte steder af markveje.

Værdi og sårbarhed

Marsklandskabet er et yderst sårbart landskab og det er blandt andet på grund af den kontinuerlige dannelse af dette landskab, at vadehavet er udpeget som Unesco verdensarv.

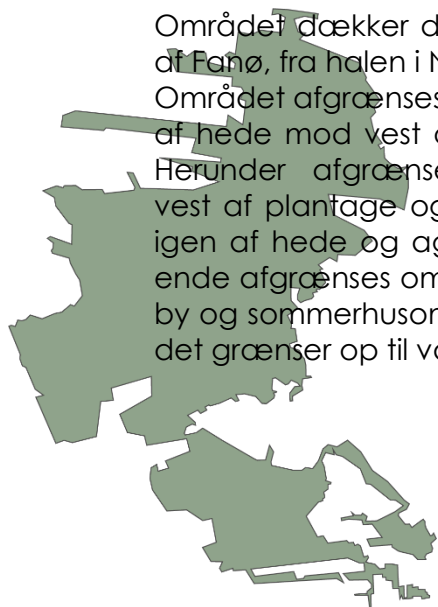
Alt hvad der opføres i dette landskab, syner over store afstande.

Potentiale og anbefalinger

Dette karakterområde er yderst værdifuldt og sårbart. Der ligger både en kulturhistorisk værdi i bevarelsen af området og derudover er landskabet et stort sammenhængende marsklandskab, som ligger uforstyrret – og det skal det blive ved med. Tilstanden er yderst god, da der ikke er noget, der forstyrrer landskabet, og der er ikke megen færdsel i området. Det er muligt, at fastholde det kulturlandskab det er i dag ved kontinuerlig afgræsning og afvanding. På denne måde er det fortsat muligt, at bevare dette storslåede vadehavslandskab der er under konstant opbygning.

OMRÅDE 10 – Plantagen midt på øen

Værdi = 4 Sårbarhed = 4 Tilstand = 2

Områdets placering og afgrænsning

Området er placeret centralt på øen med en udstrækning på 7-8 kilometer fra nord til syd. Det er Fanøs største plantage område. Området dækker øen fra øst til vest.

Naturgrundlag

Området består altoverskyggende af nåletræsplantage.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Området anvendes udelukkende rekreativt.

Visuel fremtoning

Området opleves sammenhængende dog gennemskåret af landevejen fra nord til syd i området midterste del. Enkelte steder i området kan der opleves større hede-arealer.

Inddeling i beskyttelsestype

Området er plantage svarende til det der kan opleves mange steder langs den jyske vestkyst. Der kan let indplaces elementer i området uden, at det forstyrre oplevelsen, da området er dækket af skov.

Potentiale og anbefalinger

Tilstanden er god, men der skal ved placering af elementer i området tages hensyn til brugen og til de mange stier og udsigtspunkter i området så de visuelle oplevelser ikke kompromitteres.

DELOMRÅDE 11 – Hede mod øst

Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 2

Områdets placering og afgrænsning

Delområdet er en del af det større sammenhængende landskab af heden mod øst. Området opdeles midt på af plantagen hvilket bevirker, at de to områder ikke opleves som sammenhængende.

Dette delområde afgrænses af plantagen mod vest og marsk mod øst.

Naturgrundlag

Området består i videst udstrækning af hede og forskellige stadier af klitter.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Området anvendes udelukkende rekreativt i mindre grad.

Visuel fremtoning

Et kuperet hede-landskab som kun forstyrres af landevejen i vest.

Inddeling i beskyttelsestype

Området er meget kendetegnende for Fanø og er yderst sårbart da blikket let forstyrres i denne store og åbne skala. Tilstanden er vurderet til god da der forekommer en mindre forstyrrelse af landevejen i vest samt at der pågår nogen tilgroning af området.

Potentiale og anbefalinger

Tilstanden er god, da området ligger uberørt og uforstyrret hen. Heden er dog udfordret af tilgroning. For at bevare landskabet, kræves der kontinuerlig pleje af heden.

DELOMRÅDE 12 – Ager mod syd

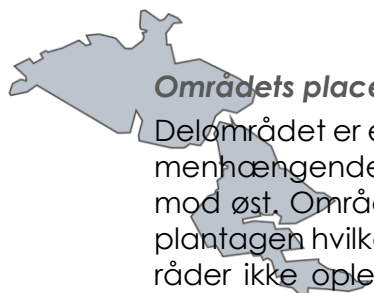
Værdi = 1 Sårbarhed = 1 Tilstand = 2

Områdets placering og afgrænsning

Området er placeret på den sydlige del af Fanø, nord for Sønderho by og sommerhusområde. Området strækker sig fra klitterne i vest til marsklandskabet i øst og er udlagt på tværs af landevejen. Mod nord afgrænses området af det store hede-område der ligger henover øens sydlige del og mod nord, grænser op til plantagen.

Naturgrundlag

Området anvendes til landbrug.

Arealanvendelse (kulturgrundlag)

Landbrug m. kvæg.

Visuel fremtoning

Området fremstår som et sammenhængende landbrugsareal med enkelte læbælter, klitdannelser og bevoksning. Der ligger ingen gårde inden for området.

Værdi og sårbarhed

Meget værdifuldt kulturlandskab. Områdets delvise åbne karakter gør det yderst sårbart over for opførelse af ny bebyggelse og skal søges friholdt for bebyggelse, under hensyntagen til landskabet. Hele området kan opleves som sammenhængende fra de klittoppe der er, at finde inden for området samt fra landevejen. Ved nødvendig indplacering af ny bebyggelse eller lignende er det yderst nødvendigt, at tage landevejen og området's højdedrag i betragtning.

Potentiale og anbefalinger

Rent kulturhistorisk er landskabet meget værdifuldt, og området giver også et interessant indblik i Fanøs kulturhistorie. Det meget flade landskab er yderst sårbart, da der ikke skal meget til for at forstyrre sammenhængen.

Tilstanden er god. Landskabet er bredt og viser tydeligt landbruget på øen

Beskyttelse af kystområderne

Afgrænsningen og de overordnede retningslinjer for planlægning og administration af kystnærhedszonen er fastlagt i planloven. Hensigten med bestemmelserne er at bevare kystlandskabet's særlige karakter ved at begrænse bebyggelse og anlæg i kystområderne til det nødvendige, specielt på de åbne kyststrækninger. Kystnærhedszonen og de nationale kystlandskaber vises på kort 18.4 og er yderligere beskrevet under emne 21. Arealanvendelsen i kystnærhedszonen.

Værdifulde kystlandskaber

Inden for kystnærhedszonen findes fortsat en række ubebyggede eller sparsomt bebyggede områder. Disse er udpeget som værdifulde kystlandskaber og skal søges friholdt for (yderligere) bebyggelse og anlæg mv.

Der kan dog opføres bebyggelse og anlæg mv., der er erhvervsmæssigt nødvendig for den jordbrugsmæssige drift.

Inden for de værdifulde kystlandskaber er der visse steder gennem lokalplanlægningen åbnet mulighed for at opføre/udvide bebyggelse, anlæg mv. Disse bebyggelser eller anlæg vil fortsat kunne realiseres.

Fanø Kommunes praksis for landzoneadministrationen af ikkelokalplanlagte områder følger planlovens bestemmelser suppleret med "Retningslinjer til landzoneadministration på Fanø". Retningslinjerne har til formål at sikre, at sårbare og natur- og landskabsmæssigt værdifulde områder i det åbne land på Fanø ikke påvirkes yderligere af uønsket byggeri og uønsket anvendelse af arealer og bygninger.

Afgrænsningen af de værdifulde kystlandskaber følger afgrænsningen af de internationale naturbeskyttelses-områder og de udpegede naturområder inden for kystnærhedszonen.

De værdifulde kystlandskaber er sammenfaldende med de internationale naturbeskyttelses områder på Fanø. Områderne varetages igennem Natura 2000 (internationalt beskyttelses område), naturbeskyttelsesloven, naturfredningskendelser og planloven, hvilket er yderligere beskrevet under emne 14 og 15. Varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresser og Grønt Danmarkskort

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Retningslinjer 18.1. skal sikre, at især større byggeri og tekniske anlæg begrænses mest muligt inden for de værdifulde landskabsområder. Derudover må de værdifulde landskaber kun i ganske særlige tilfælde inddrages til byvækst.

Nødvendige byggerier og tekniske anlæg skal indpasses bedst muligt i terrænet, og de vigtigste udsigtskiler skal søges friholdt.

Formidling

Byrådet vil gerne sammen med bl.a. turistbureauet og andre interessenter medvirke til at formidle oplysninger om Fanøs særlige natur og om de hensyn, der bør tages, når man færdes i den. Dette skal ske ved en kombination af målrettet naturvejledning, faciliteter til formidling af verdensarven på udvalgte steder i landskabet og informationsmateriale der vil være tilgængeligt på turistkontoret og på nettet mv.

Anlæg i det åbne land

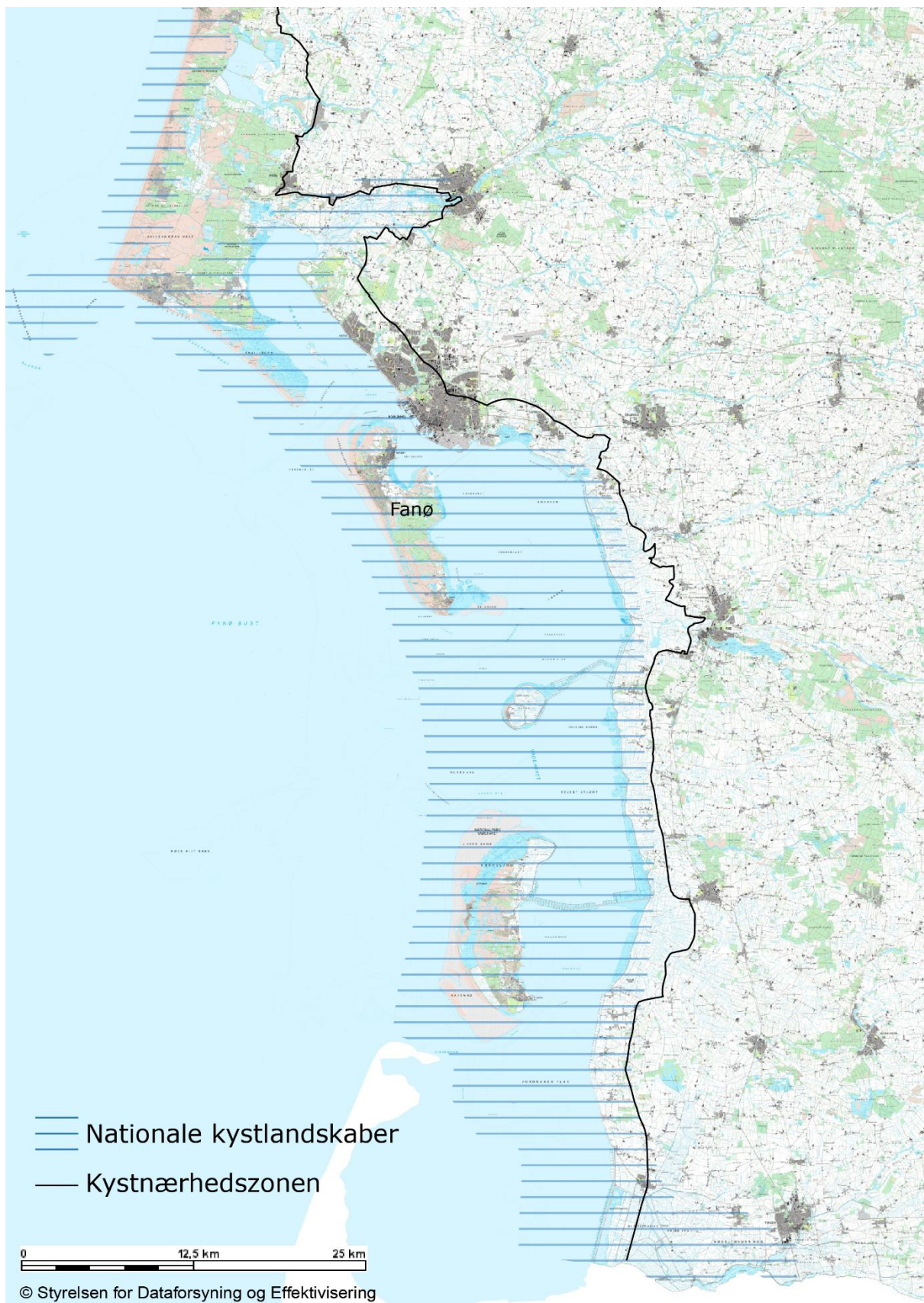
I det åbne land anbefaler byrådet at der etableres naturinformationscentre

eksempelvis i forbindelse med de eksisterende fuglekøjer og at der etableres fysiske nedslag i landskabet til formidling af verdensarven på Fanø. Ligeledes er det byrådets ønske, at adgangen til naturen forbedres på en sådan måde, at det kan medvirke til den rette brug på de rette steder. Herigennem ønsker byrådet, at beskytte naturen gennem oplysning og fysisk faciliterede oplevelser af udvalgte steder.

Naturområder

Varetagelsen af Fanøs naturområder søges gennemført ved en række konkrete projekter af Fanø Kommune, Naturstyrelsen, foreninger og private. Der arbejdes med at udvikle en model, hvor alle disse interessenter kan spille sammen til gavn for biodiversiteten. I den forbindelse er det et mål at udvikle arbejdet med naturpleje og biodiversitet på en sådan måde, at det bliver til gavn for alle. Der arbejdes derfor meget med partnerskaber.

Det er Fanø Kommunes hensigt at videreføre disse aktiviteter ved udarbejdelse af en naturplan, hvor der vil blive fokuseret på opretholdelsen af biodiversiteten.

Kort 18.4. Kort over nationale kystlandskaber og kystnærhedszone.

19. GEOLOGI

Fanø er som barriereø i Vadehavet et unikt og dynamisk område, idet dannelsen, landskabets opbygning og forandring har været og er sket overordentlig hurtig set i et geologisk perspektiv.

Hertil kommer, at hele sammenspillet mellem alle de processer der har dannet og hele tiden ændrer på Fanøs form har fået frit spil, samtidig med at tekniske kystindgreb har været relativ få.

Dette knytter alt sammen store forsknings- og undervisningsmæssige værdier til området.

Det er vigtigt, at områderne i Vadehavet fortsat henligger i naturtilstand, og at der ikke gribes ind i de naturlige processer.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at landskaber med ukultiveret og naturlig formgivning eller landskaber der bibringer beskueren en æstetisk oplevelse af udsigt og landskabelig forståelse skal bevares så uforstyrrede som muligt. En særlig status har kystlandskaberne og de store sammenhængende landskaber, hvor der i dag ikke findes tekniske anlæg med væsentlig negativ forstyrrelse af blikket,
- at steder der særligt tydeligt viser landskabernes opbygning skal beskyttes, af hensyn til forskning og uddannelse, mod indgreb der varigt ændrer landskabet.

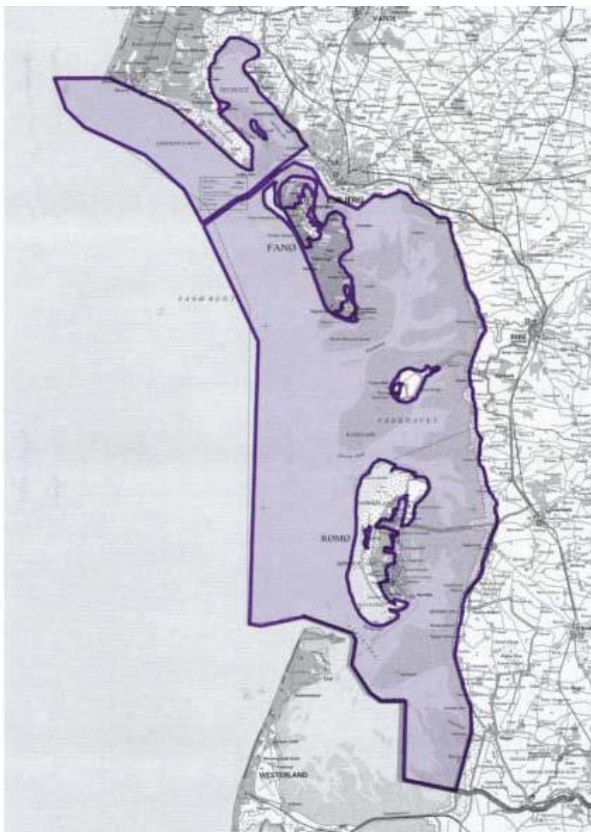
RETNINGSLINJER

- 19.1. For at bevare de geologiske formationer og studielokaliteter skal større formationer så vidt muligt bevares synlige uden skæmmende eller tilslørende bebyggelse, beplantning eller råstofgravning.

REDEGØRELSE

Fanø er beskrevet overordnet som beliggende i et stort samlet "rammeområde" som omfatter en større geologisk enhed, Vadehavet (kort 19.1).

Vadehavet er udpeget som et af de kystlandskaber i Danmark der har nationale geologiske interesser og er desuden også udpeget som værende af international videnskabelig betydning (Geosite) og er udpeget til Unesco verdensarv på fire ud af ti kriterier – der alle omhandler de geologiske processer. De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) har udpeget Vadehavet til at have international interesse. Vadehavet er det største sammenhængende værdifulde geologiske område, der er udpeget af GEUS.

Kort 19.1. "Rammeområde" Vadehavet.

Se afgrænsningerne af de nationale geologiske interesseområder og de værdifulde geologiske områder på kort 19.3.

Naturens skabende kræfter

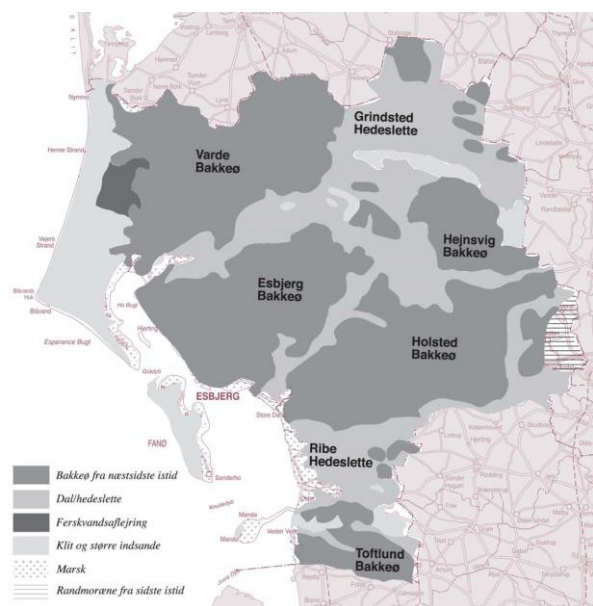
Fanø ligger som den nordligste af en række barriereøer ud for den vestjyske kyst. Området omkring Fanø, Skallingen og Ho Bugt danner den nordligste grænse for Vadehavet der strækker sig langt sydover ned til den hollandske by Den Helder. Mellem disse barriereøer er såkaldte lagunegab, der varetager vandudvekslingen mellem Nordsøen og Vadehavet. Vadehavet er karakteristisk ved et ganske særligt tidevandsforhold, der styrer processerne i områderne bag barriereøerne.

Fanø er dannet i postglacial tid i takt med den relative havspejlsstigning. Dette har medført en vældig ophobning af strandsand i havet, i området udfør hvor Fanø og Vadehavet nu ligger. Hertil kommer at kystlinjen fra Blåvandshuk og sydover danner en bugt, hvor kyststrømmene forsinkes, hvilket yderligere har begunstiget aflejringer af strandsandet. Bølgeslag har herefter igennem lang tid kunnet fordele sandet ind over den gamle landoverflade og til sidst er de dannede sandbanker kommet til at ligge over det daglige normale højvande. Hjelme og marelalm er herefter indvandret og en egentlig klitdannelse er i gang.

Klitterne er efterhånden blevet større og vokset sammen til en mere permanent karakter som har kunnet beskytte de bagved liggende områder og sandbanker mod nedbrydning. Historien gentager sig, og nye klitformationer opstår foran de gamle klitlinjer, således klitarealet hele tiden vokser vestover. Den ældste klitrække, *Havside Bjerger* går fra Kikkebjerg ved Nordby og Vagtbjerg ved Rindby til Mosdalbjerg ved Sønderho. Fanø er således i vest blevet

opbygget af parallelløbende klitrækker med lavninger mellem sig. En proces der også foregår den dag i dag.

Mod øst på øens læside fandtes roligt vand med skiftende ebbe og flod. Højvandet har overskyldt de kystnære områder og strandenge og har hver gang afsat meget fine og tynde lag af marskler mellem strandengens planter som f.eks. annelgræs. Områderne er i tidens løb blevet højere og højere, annelgræsset er efterhånden blevet afløst af andre arter af stranngplanter og kystlinjen er rykket længere og længere øst på. En for hele området generel landhævning på 1-1,5 m har yderligere understøttet denne marskdannelse, hvorved de tidligere nævnte sandbanker bag havklitterne er vokset sammen og dannet Fanø.

Kort 19.2. Landskabstyper.

I nutiden er den naturlige marskdannelse de fleste steder stort set ophørt, fordi landhævningen har bragt strandengene op i et niveau, hvor det daglige normale højvande ikke mere oversvømmer områderne og afsætter marskleret. I stedet eroderes brinkerne og de fleste steder står strandengene med en stejl lerbrink på 0,5 til 0,75 m ud mod Vadehavet. Enkelte steder ved

Hønen og på et lille område nord for Nordby sker der dog stadig en marskdannelse.

Mod vest er der, muligvis som følge af ændrede strømforhold i Nordsøen omkring Blåvandshuk, stadige kystforandringer hvor nye klitrækker opbygges kontinuerligt.

Fanø er skabt i havet ved hjælp af et pragtfuldt sammenspil af naturens kræfter: sand og ler, strøm og bølgeslag, sol og vind, planter og landhævning, opbygning og nedbrydning. De samme kræfter – landhævning undtaget – virker endnu den dag i dag.

Boreprofiler foretaget forskellige steder på Fanø viser gennemgående, at aflejringerne ned til -25 m er afsat af havet og består af havsand og klæglag med muslinger og tangrester. Fra -25 m ændrer lagene karakter og der træffes grovere fraktioner af sand eller moræneler, der sandsynligvis ikke kan være afsat af havet, men stammer fra istidens bakkeøer. Her ligger altså den gamle landoverflade, der fra Vestjylland strækker sig ud under marsk og Vadehav og ind under øen. På denne gamle landoverflade voksede altså først sandbanker og siden klitter, der til sidst dannede Fanø.

Foranderlighed er kendetegnende for egnen ved Vadehavet. Den daglige forskel på flod og ebbe, hvor enorme vandmængder transporteres til og fra Vadehavet via dyb, render, priler og loer giver naturen en helt speciel tydelighed på Fanø. Fanøs størrelse er meget variabel, idet vaden, som er tørlagt ved ebbe og oversvømmet ved flod, varierer med flere kilometer i udstrækning. Partier af sand, de såkaldte højsander, ligger nord og syd for Fanø. De oversvømmes kun ved ekstremt højvande og er med til at tegne Fanøs enestående natur.

Fanøs åbne vidder og den konstante kontakt med havet virker dragende på det moderne menneske, som i overvejende grad befinder sig i bymæssige omgivelser. Naturens dynamik og kræfter er markant på Fanø. Naturens kraft og fart er så stærk, at den tydeligt kan ses og mærkes af mennesket.

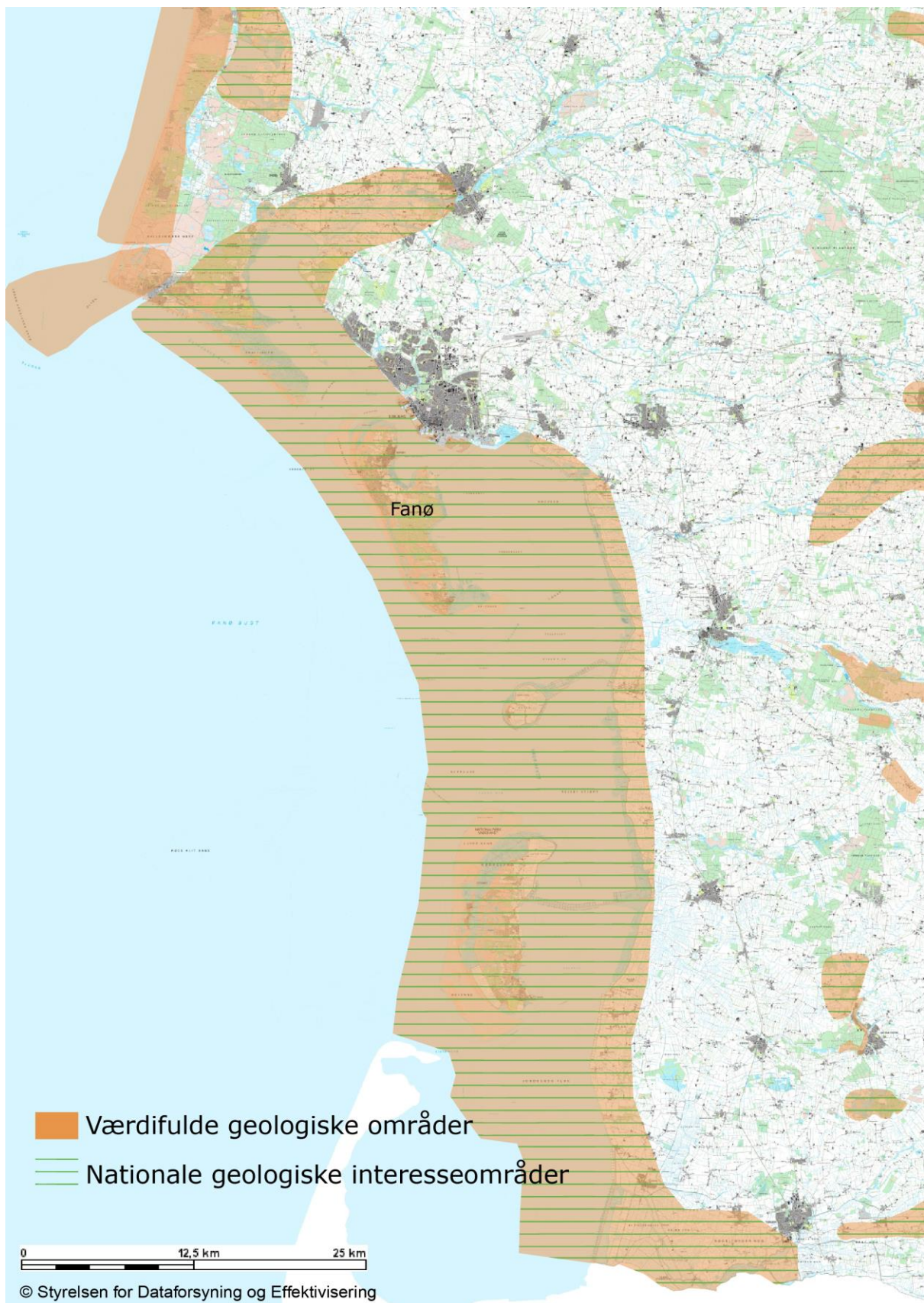
Visse steder viser landskaberne særligt tydeligt landskabets opbygning og dynamik. Sådanne områder skal også af hensyn til forskning og uddannelse beskyttes mod indgreb, der varigt ændrer landskabet.

Områder af særlig geologisk interesse er især sårbare over for bortgravning af materiale og opfyld, der kan betyde en permanent udslettelse af de geologiske lokaliteter.

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Retningslinje 19.1 skal sikre, at især større byggeri og tekniske anlæg begrænses mest muligt inden for de værdifulde geologiske landskabsområder.

Nødvendige byggerier og tekniske anlæg skal indpasses bedst muligt i terrænet for derved at undgå sløring af terrænforholdene, ligesom de vigtigste udsigtskiler skal søges friholdt.

Kort 19.3. Kort over geologiske områder med værdi og interesse

20. ANVENDELSE AF VANDLØB, SØER OG KYSTVANDE

Vandløbene har værdi som levesteder for dyr og planter og bruges primært til afledning af dræn- og overfladevand samt spildevand. Der skal derfor både sikres et godt vandløbsmiljø og mulighed for en hensigtsmæssig afvanding. De få søer, der findes på Fanø, er på grund af de geologiske forhold små og lavvandede.

Kystvandene omkring Fanø er meget forskellige på grund af de forskellige påvirkninger, de udsættes for af vind og strøm.

Den daglige forskel på flod og ebbe, hvor enorme vandmængder transporteres til og fra Vadehavet via dyb, render, priler og loer giver naturen en helt speciel tydelighed på Fanø. Fanøs størrelse er meget variabel, idet vaden, som er tørlagt ved ebbe og oversvømmet ved flod, varierer med flere kilometer i udstrækning.

Partier af sand, de såkaldte højsander, ligger nord og syd for Fanø. De oversvømmes kun ved ekstremt højvande og er med til at tegne Fanøs enestående natur.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at der på længere sigt genskabes det miljømæssige grundlag for et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv i vandløbene,
- at vandkvaliteten forbedres ved, at det fysiske miljø i vandløbene fortsat forbedres gennem en miljøvenlig vedligeholdelse,
- at Vadehavets status som internationalt naturområde af allerstørste værdi bevares. Derfor skal den økologiske balance i området sikres. Beskyttelsen af Vadehavet må dog ikke udelukke en menneskelig udnyttelse af området. Der skal generelt tages hensyn til både de erhvervmæssige og de rekreative udviklingsmuligheder i området, men med udgangspunkt i naturens bæreevne, så der bliver balance mellem benyttelsen og beskyttelsen.
- at kystvandet i Vesterhavsområdet skal være egnet som levested for et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv. Desuden skal vandet have en kvalitet, der gør det egnet som badevand.

REDEGØRELSE

Statslige vandområdeplaner

EU's vandrammedirektiv trådte i kraft i 2000 og blev i 2004 implementeret i dansk lovgivning i miljømålsloven. Loven foreskriver, at staten udarbejder vandplaner med tilhørende indsatsprogrammer, som redegør for, hvordan vi vil nå EU-målet om "god tilstand" for danske vandområder.

De statslige Vandplaner er bindende for kommunens øvrige planlægning.

På baggrund af de statslige vandplaner skal der for Fanø Kommune udarbejdes en handleplan der beskriver de nødvendige tiltag for, at nå målene i vandplanerne.

For så vidt angår vandkvaliteten henvises til de gældende statslige vandplaner.

Tids- og rækkefølgebestemmelser

Der skal med vandområdeplanen ikke gennemføres indsatser i Fanø Kommune i den nuværende planperiode. Det forventes, at der kommer indsatser i den kommende planperiode.

Der er udarbejdet en "strandaktivitets plan" der har til hensigt, at fungere som et administrativt grundlag for anvendelsen af vestkysten på Fanø. Planen findes på Fanø Kommunes hjemmeside.

Figur 20.1 Viser den geografiske fordeling af indsatserne i forbindelse med realiseringen af handleplanen

INDSATSOMRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Vandkvaliteten i vandløbene vil løbende blive forbedret, idet der ifølge spildevandsplanerne skal kloakeres en del sommerhusområder, der i dag giver anledning til en vis spildevands-belastning af vandløbene i området.

21. AREALANVENDELSE I KYSTNÆRHEDSZONEN

Kystnærhedszonen omfatter landzoner og sommerhusområder i en i princippet 3 km bred zone langs kysten. Hele Fanø Kommune er beliggende i kystnærhedszonen eller i den kystnære del af byzonen, der omfatter arealer i byzoner som ligger ud til kysten eller som indgår i et samspil med kystlandskabet.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at kystlandskaberne er med til at give Fanø en helt særlig status og
- at kystlandskaber med smukke former eller storslåede udsigter har stor rekreativ værdi og bør bevares så uforstyrrede som muligt.

RETNINGSLINJER

- 21.1. Der kan kun udlægges arealer til byggeri, anlæg mv., inden for kystnærhedszonen, hvis der foreligger en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær placering. Et eventuelt nødvendigt byggeri eller anlæg skal placeres og udformes, så det indpasses bedst muligt i kystlandskabet. Inden for udviklingsområder kræves ikke en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering af arealer til byggeri og anlæg mv.
- 21.2. Byggeri i kystnærhedszonen og i den kystnære del af byzonen skal ske med en maksimal byggehøjde på 8,5 m. Højere bebyggelse kan kun udføres, såfremt der foreligger en særlig begrundelse herfor.

REDEGØRELSE

Da hele Fanø er omfattet af kystnærhedszonen (kort 18.4), er det således ikke muligt på Fanø at foretage nye arealudlæg, der ikke ligger i kystnærhedszonen.

Ved planlægning af bebyggelse skal dokumenteres, at planens gennemførelse ikke medfører væsentlige visuelle påvirkninger af kystlandskabet.

Endvidere kræver det ved udlæg af nye arealer til byggeri og anlæg mv. i kystnærhedszone, at der skal gives en planlægningsmæssig og funktionel begrundelse herfor, med mindre det placeres inden for udviklingsområderne.

Med kommuneplanens generelle bestemmelser om udformning og placering af byggeri – byggeriets placering på grunden og placeringen i forhold til eksisterende terræn – påregnes udviklingen at kunne tage de nødvendige hensyn til kystlandskabet og de i dag værende oversigtsforhold/ udsigter.

Der vil generelt for fremtidig bebyggelse ud over den fastlagte maksimale byggehøjde på 8,5 m blive krævet en særlig begrundelse for byggeriet sammen med tilhørende visualiseringer, som viser det nye byggeris påvirkning af kystlandskabet.

INDSATSONRÅDER, PLANER OG AKTIVITETER

Den generelle planlægning tilgodeser intentionerne om beskyttelse af kystnærhedszonen, hvorfor der ikke umiddelbart planlægges tiltag ud over de generelle rammebestemmelser.

Fanø Kommune vil løbende i den daglige administration og drift arbejde for at sikre oversigtsforhold i de kystnære områder og borgernes mulighed for at få adgang til kystområderne.

22. UDVIKLINGSOMRÅDER

Udviklingsområder skal forstås som de områder i kystnærhedszonen, hvor der gives mulighed for, at planlægge for byudvikling af kommunens byer og landsbyer eller områder hvor der ønskes mulighed for, at give tilladelse til virksomheder og anlæg i forhold til erhvervsmæssig landdistriktsudvikling på lige vilkår med områder uden for kystnærhedszonen.

Med vedtagelsen af Kommuneplanstrategi 2020 – 2024, for Fanø Kommune blev det besluttet, at ansøge om udpegning i alt seks udviklingsområder. Erhvervsstyrelsen skal i den kommende planperiode ansøges om udpegning af de seks valgte udviklingsområder.

DET ER BYRÅDETS MÅLSÆTNING:

- at udviklingen i områderne sker under størst muligt hensyn til de naturmæssige værdier og de stedbundne kvaliteter.
- at udviklingen skal være til gavn for lokalsamfundet.

RETNINGSLINJER

- 22.1 Udlæg til ferie- og fritidsanlæg fortsat skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og i forbindelse med eksisterende bysamfund eller i forbindelse med større ferie- og fritidsbebyggelser, uanset om det er et udviklingsområde eller ej.
- 22.2 Det skal indgå i overvejelserne om det er hensigtsmæssigt, på et senere tidspunkt, at inddrage området i byzone ved en efterfølgende lokalplanlægning.
- 22.3 Det skal sikres, at der tages væsentligt hensyn til de landskabelige værdier ved tilladelser af en hver art inden for udviklingsområderne.

REDEGØRELSE

Udviklingsområder skal forstås som de områder i kystnærhedszonen, hvor der gives mulighed for, at planlægge for byudvikling af kommunens byer og landsbyer eller områder hvor der ønskes mulighed for, at give tilladelse til virksomheder og anlæg i forhold til erhvervsmæssig landdistriktsudvikling på lige vilkår med områder uden for kystnærhedszonen.

Kommunerne kan ansøge erhvervsstyrelsen om, at udpege udviklingsområder i kystnærhedszonen. Efter udpegnings er der mulighed for, at administrere efter de landzonebestemmelser der er gældende uden for kystnærhedszonen. Ansøgningen skal finde sted på baggrund af en vedtaget kommuneplanstrategi, og de respektive udviklingsområder vurderes af erhvervsministeriet der kan vedtage disse gennem et landsplandirektiv for hele Danmark.

Der er ikke fastsat begrænsning på antallet eller størrelsen af de udviklingsområder en kommune kan ansøge om. Det er et krav, at områder der kan udpeges til udviklingsområder, er områder uden særlige landskabs-, natur-, og miljøinteresser. Det betyder, at områder omfattet af Grønt Danmarkskort som udgangspunkt ikke kan udpeges til udviklingsområder og at for eksempel kyst- og dallandskaber i udgangspunktet ikke kan udpeges som udviklingsområder.

Erhvervsstyrelsens vejledning om udviklingsområder arbejder med to overordnede typer af udviklingsområder med samlet set fire forskellige kategorier.

Type 1 - udviklingsområder med henblik på byudvikling.

Type 2a - et større udviklingsområde i det åbne land i nærheden af en by.

Type 2b - et sammenhængende udviklingsområde i det åbne land.

Type 2c - flere mindre udviklingsområder i det åbne land.

Fanø Kommune vil ansøge erhvervsministeriet om udlæg af udviklingsområder i kategorierne 2a og 2c med henblik på, at fremme turismeudviklingen, bosætningen samt den erhvervsmæssige landdistriktsudvikling.

Fanø Kommune har til hensigt, at udviklingen i områderne sker under størst muligt hensyn til de naturmæssige værdier og de stedbundne kvaliteter. Det er en klar målsætning, at udviklingen skal være til gavn for lokalsamfundet.

Proces

Fanø Kommune har udpeget 6 potentielle udviklingsområder i kystnærhedszonen som ansøges udpeget. Områderne omkring Nordby er af type 2c, området omkring Rindby er type 2a og områderne omkring Sønderho er type 2c. Områderne er udpeget med udgangspunkt i:

- At udlæg til ferie- og fritidsanlæg fortsat skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og i forbindelse med eksisterende bysamfund eller i forbindelse med større ferie- og fritidsbebyggelser, uanset om det er et udviklingsområde eller ej.
- Om det er hensigtsmæssigt, på et senere tidspunkt, at inddrage området i

byzone ved en efterfølgende lokalplanlægning.

- En vurdering af, hvor det er hensigtsmæssigt, at de umiddelbare rettigheder i landzoneadministration uden for kystnærhedszonen bør gælde med henblik på erhvervsmæssig landdistriktudvikling.

Hele Fanø ligger i kystnærhedszone og det kan være nødvendigt, at der bliver udlagt udviklingsområder med henblik på den kontinuerlige udvikling på øen.

I hver af de overordnede områder; Nordby, Rindby og Sønderho - er der en

underdeling da der inden for områderne er forskel på incitamentet for udpegningen. Få steder har udpegningen fundet sted med henblik på byudvikling og andre steder er der tale om lokalplanlagte områder der ikke rummer bonusvirkning. Den konkrete argumentation vil blive beskrevet i forbindelse med, at Erhvervsstyrelsen ansøges om udpegning af udviklingsområderne.

De seks områder vil blive gennemgået på de følgende sider.

Del af matrikel 212a - Rindby By, Nordby Nordby - Nordby lystbådehavn (Type 1)

Udviklingsområdet ligger i umiddelbar tilknytning til eksisterende byzone. Området er lokalplanlagt og anvendes i dag til lystbådehavn. Udviklingsområdet er placeret øst for Nordby og postvejen og udpeges med henblik på, at kunne udvikles og vil på sigt evt. blive overført til byzone. Området skal bibeholde sin nuværende anvendelse.

Udviklingsområdet har en samlet størrelse på 1,7 Ha.

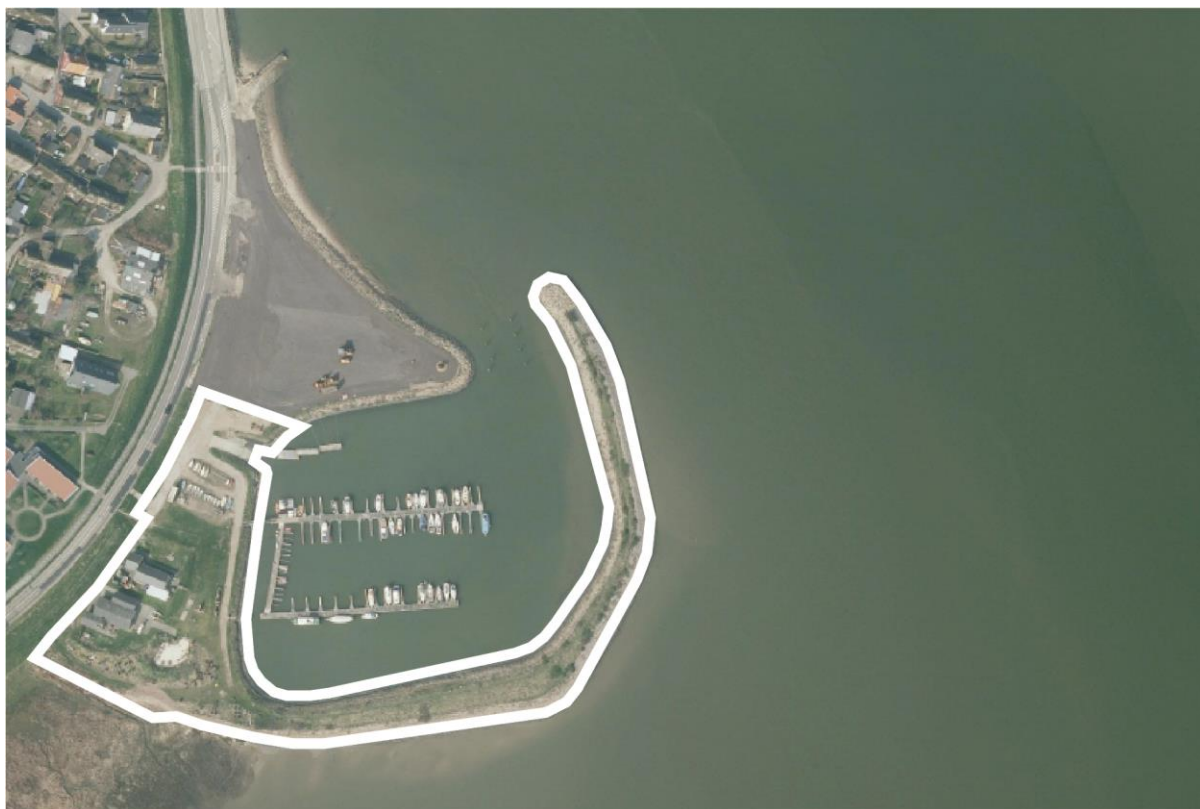
Udviklingsområdet udpeges med henblik på udvikling og vil evt. blive overført til byzone efter reglerne herom i planloven.

Intentioner & formelle krav

Fanø Kommune har til hensigt, at udviklingen i områderne sker under størst muligt hensyn til de naturmæssige værdier og de stedbundne kvaliteter.

Det er en klar målsætning, at udviklingen skal være til gavn for lokalsamfundet.

Områderne er uden særlige landskabs-, natur-, og miljøinteresser. Det betyder, at områder omfattet af Grønt Danmarkskort ikke er medtaget.

Matrikel 70a og 70v - Rindby By, Nordby Udviklingsområde til byudvikling ved Haraldstoft (Type 1)

Udviklingsområdet er omkranset af den eksisterende byzone og er placeret i den østlige ende af strandvejen.

Udpegnning af et udviklingsområde på denne lokalitet vil være en direkte forlængelse af den eksisterende by og give mulighed for, at der kan udvikles til boligformål. Udviklingsområdet har en samlet størrelse på 1,2 Ha.

Udviklingsområdet udpeges med henblik på byudvikling og vil i forbindelse med lokalplanlægning blive overført til byzone efter reglerne herom i planloven.

Intentioner & formelle krav

Fanø Kommune har til hensigt, at udviklingen i områderne sker under størst muligt hensyn til de naturmæssige værdier og de stedbundne kvaliteter.

Det er en klar målsætning, at udviklingen skal være til gavn for lokalsamfundet.

Områderne er uden særlige landskabs-, natur-, og miljøinteresser. Det betyder, at områder omfattet af Grønt Danmarkskort ikke er medtaget.

Matrikel 33L, 30A, 8D, 50C, 50A, 69BI, DEL AF 69A, 68A, 29AG, 29AA, 7CH, 49, 55R, 55AB, 48, 7A, 6A, 5BB, 5A, 45A, 44A, 43A, 4H, 44L, 42A, 4A, 42Æ, 41A, 40, 27FK, 13CX, 39, 38, 13BØ, 13CÆ, 10A, 13A DEL AF 2A, - Rindby By, Nordby

Et større udviklingsområde i det åbne land i nærheden af en by (Type 2b)

Udviklingsområdet udpeges som et større udviklingsområde syd for Nordby.

Størstedelen af området er i dag lokalplanlagt uden bonusvirkning og intentionerne i lokalplanerne er overvejende, at muliggøre turistrelateret erhverv og udvikling i området.

Udpegnings af et udviklingsområde på denne lokalitet vil være en direkte forlængelse af den aktivitet der på nuværende tidspunkt finder sted i området. Udviklingsområdet har en samlet størrelse på 41 Ha. og udpeges med henblik på udvikling og videreførelse af den intention der på nuværende tidspunkt er for området

Intentioner & formelle krav

Fanø Kommune har til hensigt, at udviklingen i områderne sker under størst muligt hensyn til de naturmæssige værdier og de stedbundne kvaliteter.

Det er en klar målsætning, at udviklingen skal være til gavn for lokalsamfundet.

Områderne er uden særlige landskabs-, natur-, og miljøinteresser. Det betyder, at områder omfattet af Grønt Danmarkskort ikke er medtaget.

Matrikel 7a, en del af 7h - Sønderho By, Sønderho

Mindre udviklingsområde i det åbne land ved gammeltoftvej (Type 2c)

Udviklingsområdet udpeges som et mindre udviklingsområde. Området anvendes i dag til ferielejligheder, landbrug og entreprenør virksomhed. Området er ikke lokalplanlagt og hensigten med udpegningen er, at der skabes mulighed for, at der forsat kan ske udvikling af anlæg og virksomheder i området.

Udpegnings af et udviklingsområde på denne lokalitet vil være en direkte forlængelse af de turistpolitiske overvejelser.

Udviklingsområdet har en samlet størrelse på 5,3 Ha. og udpeges med henblik på udvikling.

Intentioner & formelle krav

Fanø Kommune har til hensigt, at udviklingen i områderne sker under størst muligt hensyn til de naturmæssige værdier og de stedbundne kvaliteter.

Det er en klar målsætning, at udviklingen skal være til gavn for lokalsamfundet.

Områderne er uden særlige landskabs-, natur-, og miljøinteresser. Det betyder, at områder omfattet af Grønt Danmarkskort ikke er medtaget.

Matrikel 5a - Sønderho By, Sønderho

Mindre udviklingsområde i det åbne land ved Sønderho Ny Camping (Type 2c)

Udviklingsområdet udpeges som et mindre udviklingsområde. Området anvendes i dag til campingplads. Området er ikke lokalplanlagt og hensigten med udpegningen er, at der skabes mulighed for, at der forsat kan ske udvikling af anlæg og virksomheder i området.

Udpegnings af et udviklingsområde på denne lokalitet vil være en direkte forlængelse af de turistpolitiske overvejelser.

Udviklingsområdet har en samlet størrelse på 4,2 Ha. og udpeges med henblik på udvikling.

Intentioner & formelle krav

Fanø Kommune har til hensigt, at udviklingen i områderne sker under størst muligt hensyn til de naturmæssige værdier og de stedbundne kvaliteter.

Det er en klar målsætning, at udviklingen skal være til gavn for lokalsamfundet.

Områderne er uden særlige landskabs-, natur-, og miljøinteresser. Det betyder, at områder omfattet af Grønt Danmarkskort ikke er medtaget.

Matrikel 9ay - Sønderho By, Sønderho

Mindre udviklingsområde i det åbne land ved Kliffen Camping (Type 2c)

Udviklingsområdet udpeges omkranset af den eksisterende by i den vestlige del af Sønderho. Området udpeges med henblik på fortsat, at kunne udvikles og evt. lokalplanlægges.

Udpegning af et udviklingsområde på denne lokalitet vil være en direkte forlængelse af den eksisterende by og give mulighed for, at der kan udvikles for anlæg og virksomheder. Udviklingsområdet har en samlet størrelse på 1,8 Ha.

Udviklingsområdet udpeges med henblik på mulighed for fortsat udvikling. Og vil i forbindelse med lokalplanlægning blive overført til byzone efter reglerne herom i planloven.

Intentioner & formelle krav

Fanø Kommune har til hensigt, at udviklingen i områderne sker under størst muligt hensyn til de naturmæssige værdier og de stedbundne kvaliteter.

Det er en klar målsætning, at udviklingen skal være til gavn for lokalsamfundet.

Områderne er uden særlige landskabs-, natur-, og miljøinteresser. Det betyder, at områder omfattet af Grønt Danmarkskort ikke er medtaget.

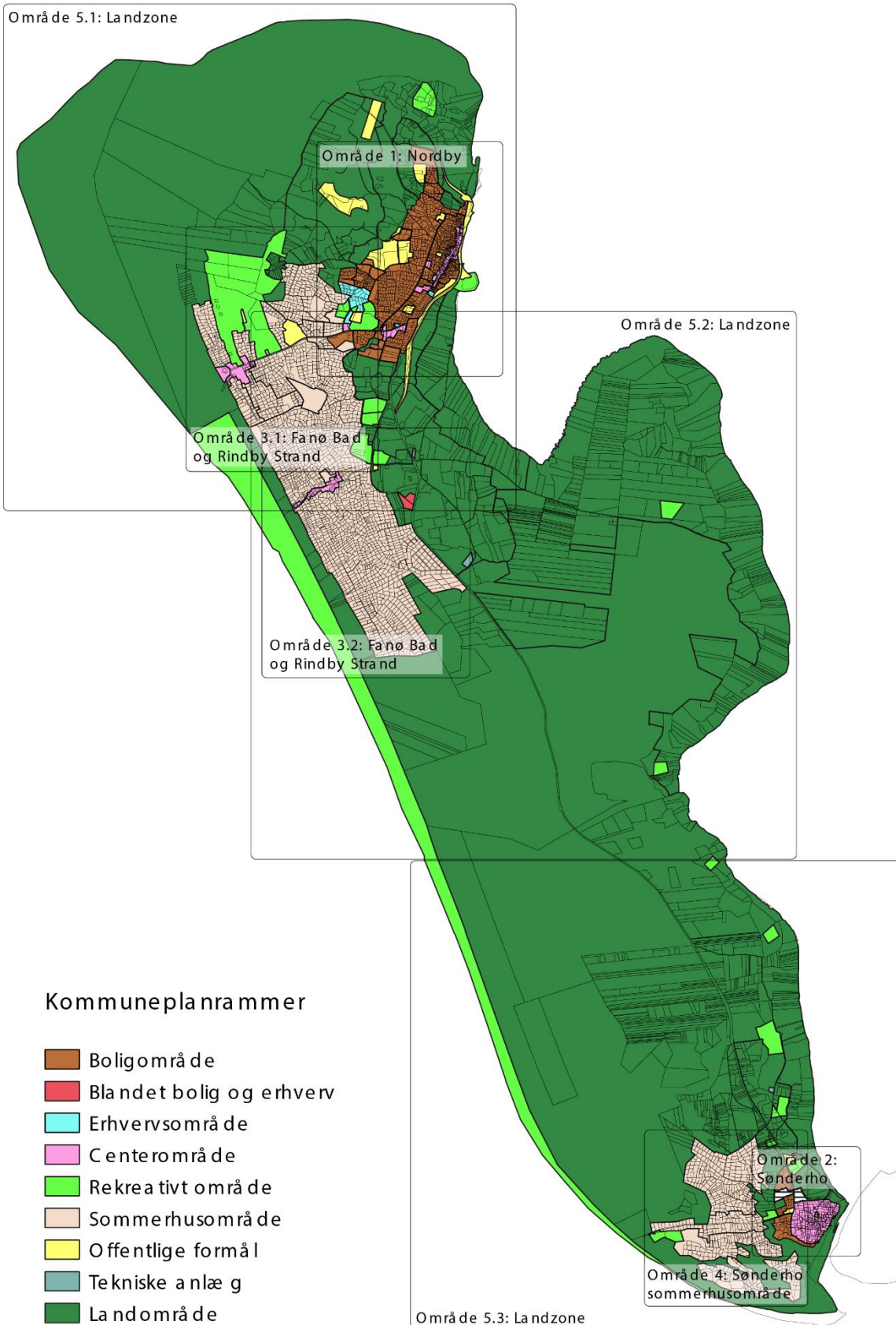

RAMMEDEL

OVERSIGTSKORT

Område 5.1: Landzone

Kommuneplanrammer

- Boligområde
- Blandet bolig og erhverv
- Erhvervsområde
- Centerområde
- Rekreativt område
- Sommerhusområde
- Offentlige formål
- Tekniske anlæg
- Landområde
- Matrিকler
- Planlagt boligområde overføres til byzone i planperioden

0 1 2 3 km

RAMMEDELENS FUNKTION

I kommuneplanens rammedel fastlægges rammerne for den kommende lokalplanlægning. Rammedelen udgør således forbindelsesledet mellem kommuneplanens hovedstruktur og lokalplanlægningen, der er bindende for de ejendomme, der ligger inden for planens område.

Rammerne er i overensstemmelse med kommuneplanens hovedstruktur, og sikrer at den efterfølgende lokalplanlægning også er det.

Mindre væsentlige ændringer kan foretages som kommuneplantillæg. Mere omfattende ændringer kræver offentlig debat, før et endeligt ændringsforslag kan udføres.

Ved den endelige vedtagelse af kommuneplanen erstattes rammebestemmelserne i Kommuneplan 2013 for Fanø Kommune af nærværende rammedel.

Bestemmelser i eksisterende byplanvedtægter og lokalplaner er fortsat gældende og kan kun ændres ved udarbejdelse af en ny lokalplan.

Grænserne mellem de forskellige områder er tegnet ret præcist. Hvis omstændighederne taler for det, uden at sigtet med afgrænsningen anfægtes, kan der ske mindre korrektioner, uden at det kræver tillæg til kommuneplanen.

RAMMEDELENS OPBYGNING

På de efterfølgende sider beskrives først nogle generelle bestemmelser, som gælder ud over de specielle bestemmelser for de enkelte områder.

Rammedelen er opbygget således, at der er foretaget en overordnet inddeling af kommunen i følgende hovedområder:

Område 1

Nordby - byområde,

Område 2

Sønderho by - byområde,

Område 3

Fanø Bad og Rindby Strand sommerhusområde,

Område 4

Sønderho - sommerhusområde,

Område 5

Landzone – jordbrugsområde, naturområde og anlæg.

Hovedområderne er opdelt i enkeltområder i kategorier efter deres vigtigste anvendelse:

- B. Boligområde.
- C. Bycenter, lokalcenter og blandede byfunktioner.
- O. Offentlige formål.
- E. Erhvervsområde.
- S. Sommerhusområde.
- R. Rekreative formål; ferie og fritidsformål, campingpladser.
- L. Landzone.

Landzone er underopdelt i jordbrugsområde, turisterhvervsområde, naturområde samt anlæg i det åbne land.

Enkeltområderne er nummereret, så første ciffer angiver hvilket hovedområde det ligger i. Bogstavet angiver, områdets anvendelse. Det andet ciffer er en fortløbende nummerering af områder med samme hovedanvendelse. Område 1.B.3 er således boligområde nr. 3 i Nordby.

Rammeområdernes beliggenhed og rammenummer fremgår af kortene for hvert hovedområde.

GENERELLE BESTEMMELSER

I henhold til §11 b lov om planlægning fastlægges herved rammerne for indholdet af de lokalplaner, der udarbejdes i Fanø kommune.

Der kan udelukkende placeres bebyggelse der efter byrådets skøn kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.

Zoneforhold

Hele kommunen er opdelt i byzone, landzone og sommerhusområde. Ændringer af de eksisterende zonegrænser kan kun ske ved bestemmelse herom i en lokalplan, i overensstemmelse med kommuneplanens rammer.

Byzone er områder, som i en byudviklingsplan, bygningsvedtægt eller byplanvedtægt er udlagt til bymæssig bebyggelse eller områder, som i en lokalplan er overført til byzone.

Sommerhusområder er områder, som i en bygningsvedtægt eller en byplanvedtægt er udlagt til sommerhusbebyggelse, eller områder som i en lokalplan er overført til sommerhusområde.

Landzone er områder uden for byzonen og sommerhusområder.

Arealer, der skal overføres fra landzone til byzone, er på kortbilagene vist med en vandret skravering.

Veje og stier

Lokalplanlægningen skal respektere de veje og stier, som er angivet i hovedstrukturen.

Lokalplaner for de nye boligområder skal sikre stianlæg, som giver områdets

beboere let adgang til offentlig service samt til de bynære rekreative arealer.

Som hovedregel skal trafiksystemerne i de nye boligområder fastlægges som integrerede systemer uden anlægelse af egentlige fortove, dvs. i princippet som i de gamle byområder.

Virksomheder og detailhandel i boligområder

Hvor ikke andet er angivet i de bebyggelsesregulerende bestemmelser, gælder følgende for de enkelte hovedarealanvendelsestyper:

Privat service og detailhandelsbutikker

Nye butikker og serviceerhverv skal, som angivet i hovedstrukturen, placeres i bycenteret og lokalcentrene eller i visse dele af Sønderho. Der kan i mindre omfang placeres mindre butikker uden for de nævnte områder. Dette vil fremgå af bestemmelserne i de enkelte rammeområder.

Virksomheder i boligområder

Erhverv må ikke medføre væsentlige gener for omgivelserne i form af forurening, støj, lugt m.v. Skiltning må ikke foretages uden kommunalbestyrelsens tilladelse og må i øvrigt ikke virke dominerende eller fremmed for omgivelserne. Bebyggelsen og friarealerne skal fremstå som en del af det omkringliggende boligområde. Bebyggelsesprocenten for erhvervsjendomme må derfor ikke overstige bebyggelsesprocenten for boligområdet.

Erhvervsanvendelsen i den enkelte bolig må ikke overstige 25 % af boligens areal.

Varmeforsyning

Der er etableret fjernvarmeforsyning i Nordby. Inden for fjernvarmeområdet er den prioriterede varmeforsyning

fjernvarme. Uden for fjernvarmeområdet er den prioriterede varmeforsyning individuel varmeforsyning.

Støjbeskyttelse

Aktivitet inden for et område må ikke påføre naboområder støjbelastninger, der overstiger Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Bevaring af bygninger, kulturmiljøer mv.

Ved udarbejdelse af lokalplaner for eksisterende by og landområder bør bevaringsværdige bygninger, bymiljøer, belægnings, træer og lignende sikres. De bevaringsværdige bygninger er defineret som bygninger med bevaringsværdi 1-4 efter SAVE skalaen. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A og vist på kortbilag 2.1 i kapitel 2.

Naturområder

Ved bebyggelsesregulerende bestemmelser skal det sikres, at bebyggelsen opføres under hensyntagen til den omkringliggende natur.

Placering af bebyggelse i forhold til det på Fanø naturlige landskab

Enhver form for ny bebyggelse på Fanø skal søges gennemført med mindst mulig terrænregulering, udjævning eller opfyldning. Lovlig eksisterende bebyggelse kan renoveres eller erstattes af ny bebyggelse i samme placering som eksisterende lovlig bebyggelse.

Der gælder følgende retningslinjer for mulig placering af bebyggelse m.m.:

1. Byggeri skal placeres med udgangspunkt i lavest liggende terræn, men skal placeres så mindst mulig terrænregulering og afgravning/påfyldning finder sted, jf. figur 1 i kapitel 1.
Fanø Kommune kan fastlægge et eller flere niveauplaner ud fra disse principper, hvorfra facade- og bygningshøjder måles, jf. figur 3. De lavest liggende dele skal bebyggelsen dog placeres så der ikke er risiko for oversvømmelser i regn- og tørbrudsperioder, ligesom der skal tages hensyn til højtstående grundvand.
2. Såfremt fladen for det bebyggede areal afviger mere end $\pm 0,25$ m, kræver tilladelse til byggeriet en ansøgning med redegørelse og plan over de terrænmæssige højdeforhold, til brug for fastlæggelse af niveauplan.
3. Terrænregulering må ikke overstige $\pm 0,25$ m i forhold til eksisterende naturligt terræn eller til et evt. fastlagt niveau-plan, jf. figur 1.
4. Hvor der ikke forefindes en tilstrækkelig stor flade for udførelse af det på ejendommen påtænkte byggeri, kan bebyggelse etableres i forskudte plan såfremt højdeforskellen mellem overkant gulv i nederste plan til overkant gulv i øverste plan, ikke overstiger 2 m (principielt vist på figur 2 i kapitel 1).

GRUNDSTØRRELSER OG BEBYGGELSES- SESPROCENTER

Boligområder

I boligområder kan der bygges åben lav eller tæt lav bebyggelse. Der må kun opføres etageboliger i bycenteret omkring Hovedgaden i Nordby. (Rammeområde 1.C.5) og på arealet med den gamle realskole (Rammeområde 1.C.8)

Åben lav bebyggelse er defineret som fritliggende parcelhus, med én eller to boliger pr. ejendom. Se figur 1. Tæt lav bebyggelse er defineret som rækkehuse, kædehuse, dobbelthuse og gårdhavehuse, som kan placeres på én eller flere matrikler. Se figur 2.

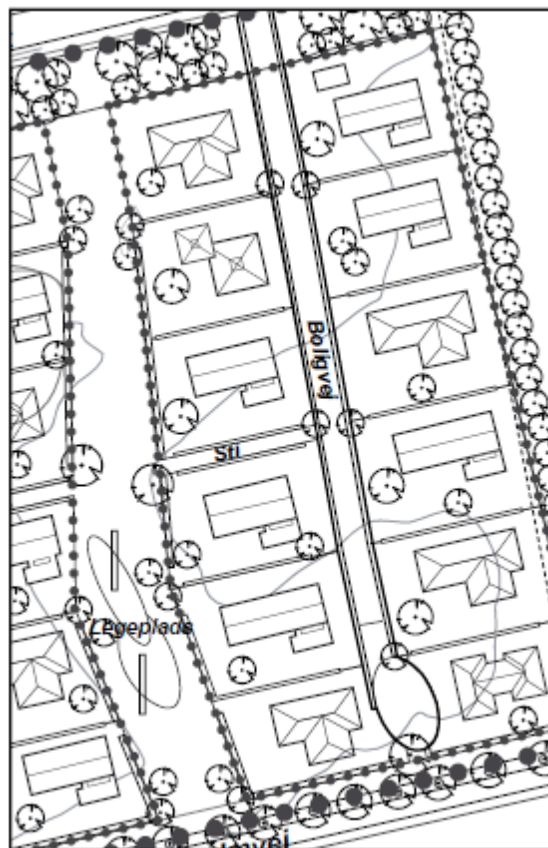
Etagebyggeri er defineret som beboelsesbygning i to etager eller derover med vandrette lejlighedsskel. Bygninger med mulighed for udnyttet tagetage er bygninger, hvor tagetagen er udnyttet eller kan udnyttes til boligformål eller lignende. Som hovedregel er dette kun muligt i huse med en taghældning over 35 grader.

Byudvikling kan ske i form af omdannelse/fortætning af eksisterende boligområder. Omdannelse og nybyggeri skal ske med respekt for den eksisterende bystruktur i området.

Det skal sikres, at der opnås en god arkitektonisk helhedsvirkning i forhold til den eksisterende bebyggelse i området.

Åben lav

Hvis ikke andet er anført i rammer for åben lav bebyggelse, må bebyggelsesprocenten ikke overstige 30 og grundstørrelsen skal være mindst 700 m². Grundstørrelsen kan i en lokalplan reduceres til 600 m². For parcelhuse med to boliger skal grundstørrelsen være mindst 800 m².

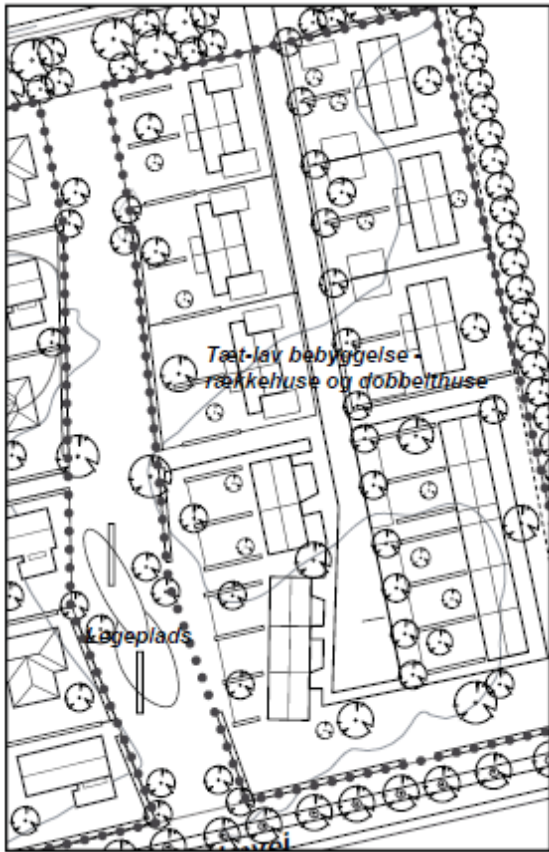

Figur 1: Eks. på åben lav bebyggelse.

Tæt lav

Hvis ikke andet er anført i rammer for tæt lav bebyggelse, må bebyggelsesprocenten ikke overstige 40 inkl. evt. andel af fællesarealer, og grundstørrelsen skal være mindst 300 m² pr. bolig inkl. eventuel andel af fællesarealer inden for et lokalplanområde.

Det bebyggede areal må ikke overstige 25 % af grundens areal. Ved tæt lav bebyggelse skal der udarbejdes en samlet plan, der skal godkendes af byrådet. Planen skal angive bygningernes placering og samlet bebyggelsesprocent. Ved udstykning skal der redegøres for grundstørrelser og bebyggelsesprocent på hver enkelt grund.

Figur 2. Eks. på tæt lav bebyggelse.

Sommerhusområder

En lokalplan må ikke indeholde bestemmelser om grundstørrelser på under 1800 m² netto. Vej- og stiarealer og klifredet arealer kan ikke medregnes i grundenes nettoareal. Grundstørrelsen kan fraviges, såfremt der er udlagt fælles arealer inden for lokalplanområdet svarende til, at der for området under ét er et nettoareal på mindst 1800 m² pr. sommerhus.

Hvis ikke andet er anført i rammer for sommerhusområder, må bebyggelsesprocenten ikke overstige maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m². Det bebyggede areal skal forstås som værende fodaftrykket for selve hovedhuset samt anneks, øvrig bebyggelse skal ikke medregnes i den forbindelse. På eksisterende sommerhusgrunde med et areal på under 500 m², kan der

tillades bebyggelse på op til maks. 75 m².

Sommerhuse må ikke etableres som eller ændres til poolhuse bl.a. af hensyn til de begrænsede drikkevandsressourcer på Fanø.

BEBYGGELSENS FREMTRÆDEN

Generelt

Generelt skal bygninger i byzone og i det åbne land opføres som øst-vest vendte bygninger. Princip for orientering af længste facader kan fraviges, hvor særlige forhold, som f.eks. landskab, terræn eller eksisterende bebyggelse, kan argumentere for en anden orientering (se figur 3). Farverne på større bygningsflader skal tilpasses de naturlige omgivelser og eksempelvis fremstå i jordfarver.

Som hovedregel skal en lokalplan indeholde bestemmelser der sikrer, at ny bebyggelse tilpasses det eksisterende, kvalitetsprægede miljø.

Alle stråtagte skal afsluttes med enggræstørv. Ved bebyggelse med stråtagte skal Bygningsreglementets bestemmelser om afstandsforhold overholdes.

Facadehøjder måles fra terræn til den linje, hvor ydervæg og tagoverflade mødes (se figur 4). Dette gælder dog ikke for gavltrekanter.

Ved byggeri i 1 ½ etage i byzone samt det åbne land, må trempelhøjden højst være 1 m.

Der må ikke opstilles antenner og parabolere, der er synlige fra nabogrund eller offentlig vej. Antennemaster i sommerhusområder må ikke gives en højde på over 6 m + 2,5 m "pisk" målt fra terræn. Det kan forventes, at der vil blive givet

tilladelse til etablering af fællesanten-
neanlæg med en mastehøjde større
end angivet ovenfor.

Solenergianlæg må som hovedregel
opstilles på terræn og på bygninger.
De må ikke medføre blændingsgener
for naboer, genboer eller forbipasse-
rende. Solenergianlæg må ikke opstil-
les på terræn tage i områder med
stærke landskabelige eller kulturhistori-
ske interesser, hvilket vil fremgå af lokal-
planerne for de pågældende områ-
der.

Anneks uden køkken – må max. Være
15 m², garage/carport må – max.
Være 20 m² og udhus må – max.
være 10 m².

Boligområder

Der kan stilles krav om, at tage med en
hældning over 35 grader skal udføres
som stråtag under hensyntagen til, at
der opnås en god helhedsvirkning.

Sommerhusområder

I en lokalplan for et sommerhusområde
skal der fastsættes bestemmelser om
bebyggelsens udformning og fremtræ-
den, herunder skure, carporte, heg-
ning, antennemaster, paraboler osv.
med henblik på en nænsom tilpasning
til omgivelserne.

Bygningshøjden må ikke overstige 6,5
m og facadehøjden, hvor ydervæg og
tagflade mødes, må bortset fra gavltre-
kanter ikke overstige 3 m. Ved bebyg-
gelse med fladt tag må facadehøjden
dog være 3,5 m og ved ensidig tag-
hældning må den ene facade have en
højde på maks. 5,0 m.

Bygninger med en taghældning på
over 35 grader skal udføres med stråtag
og skal afsluttes med enggræstørv.
Der må ikke anvendes reflekterende og
blanke bygningsmaterialer.

Ingen form for skiltning og reklamering
må finde sted ud over almindelige
nummer- og navneskilte, samt "hus-
navne". Udendørs belysning må etab-
leres på bygninger. I forbindelse med
adgang til bebyggelsen må der op-
sættes ledelys.

Ubebyggede arealer skal henligge som
naturgrund og må ikke benyttes til op-
lagring af materialer eller lignende.

Eksisterende beplantning skal som ho-
vedregel bevares. Eksisterende be-
plantning kan suppleres med egnstypi-
ske træer og buske.

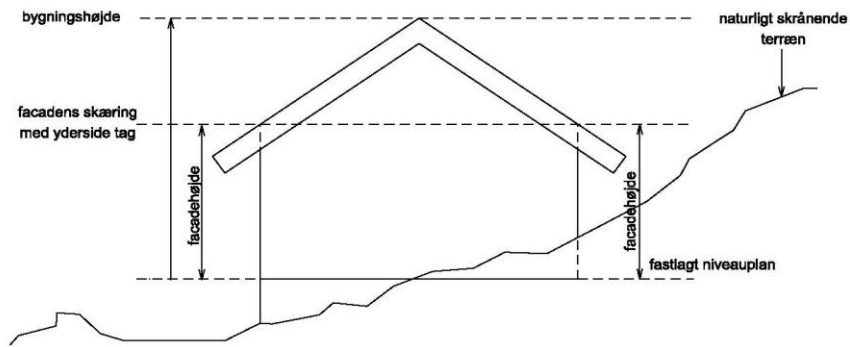
Belægninger og terrasser ved sommer- huse

Ud over bebyggelse, terrasse i tilknyt-
ning til hovedhus og øvrige tilknyttede
anlæg, må der ikke ændres på area-
lernes tilstand. Der må f.eks. ikke etab-
leres hegning af nogen art, voldanlæg,
haveanlæg eller anden opdyrkning.
Omkring terrasser i tilknytning til hoved-
huset, kan der kun tillades opført hegn i
samme udformning og materiale som
selve hovedhuset. Terrasser må ikke
placeres nærmere end 5 m til skel og
må ikke være hævet mere end 0,3 m
over naturligt terræn.

Der må ikke etableres fritidsanlæg med
fast belægning - så som tennisbaner,
swimmingpools og lignende. Der må
ikke forefindes udendørs oplagring eller
henstilles campingvogne, lystbåde,
containere og lignende på de enkelte
ejendomme.

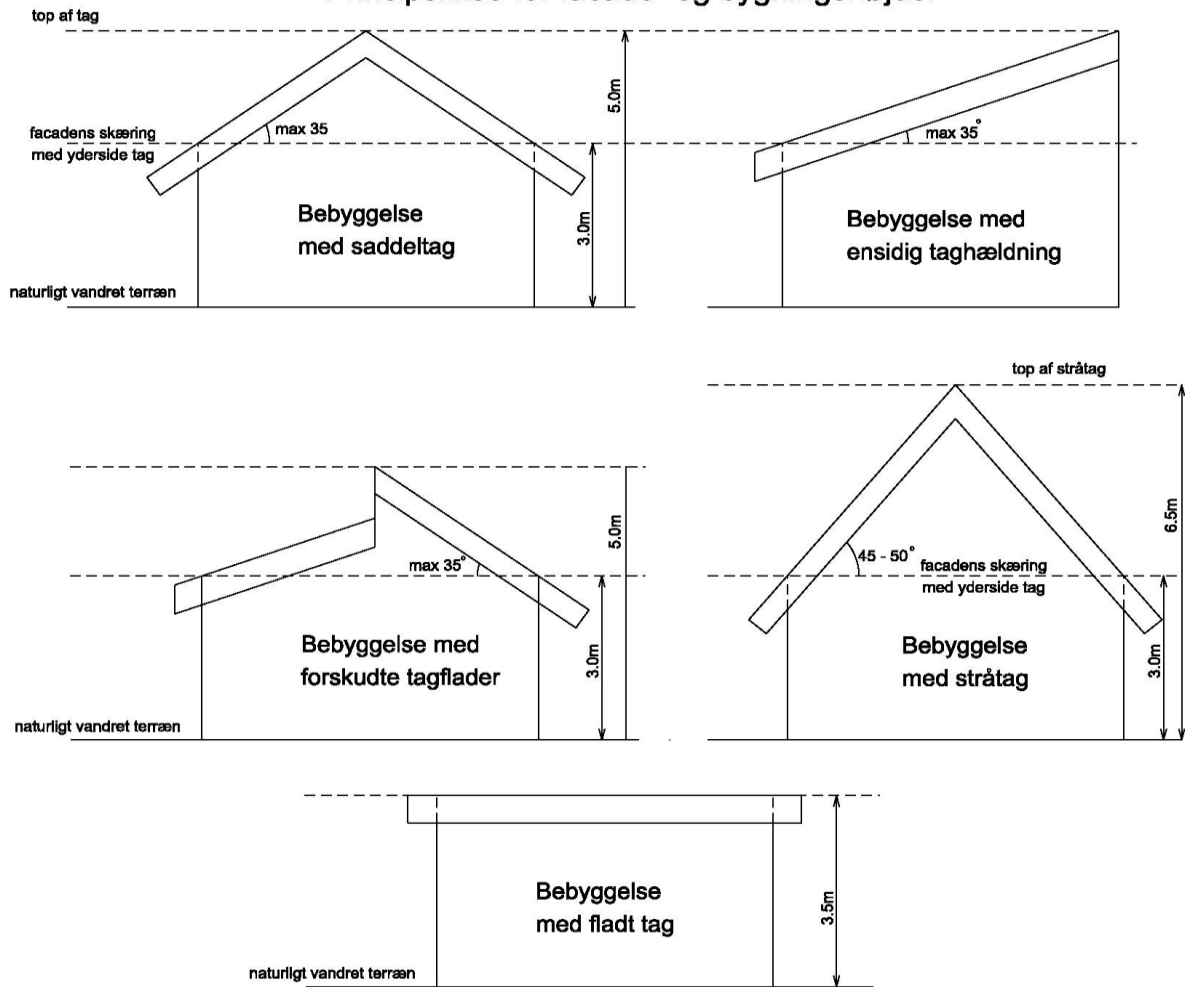
Belægning på parkeringsareal, samt
vejadgang til den enkelte ejendom skal
som hovedregel udføres af stabilgrus
og evt. afsluttes med stensmel, sand-
wich overfladebehandling med brun-
lige sten eller som græsarealer eller
uberørt natur. Kørefaste belægninger
såsom fliser, granitskærver og asfalt må
ikke anvendes.

Principskitse for måling af facade- og bygningshøjder ved skrånende terræn

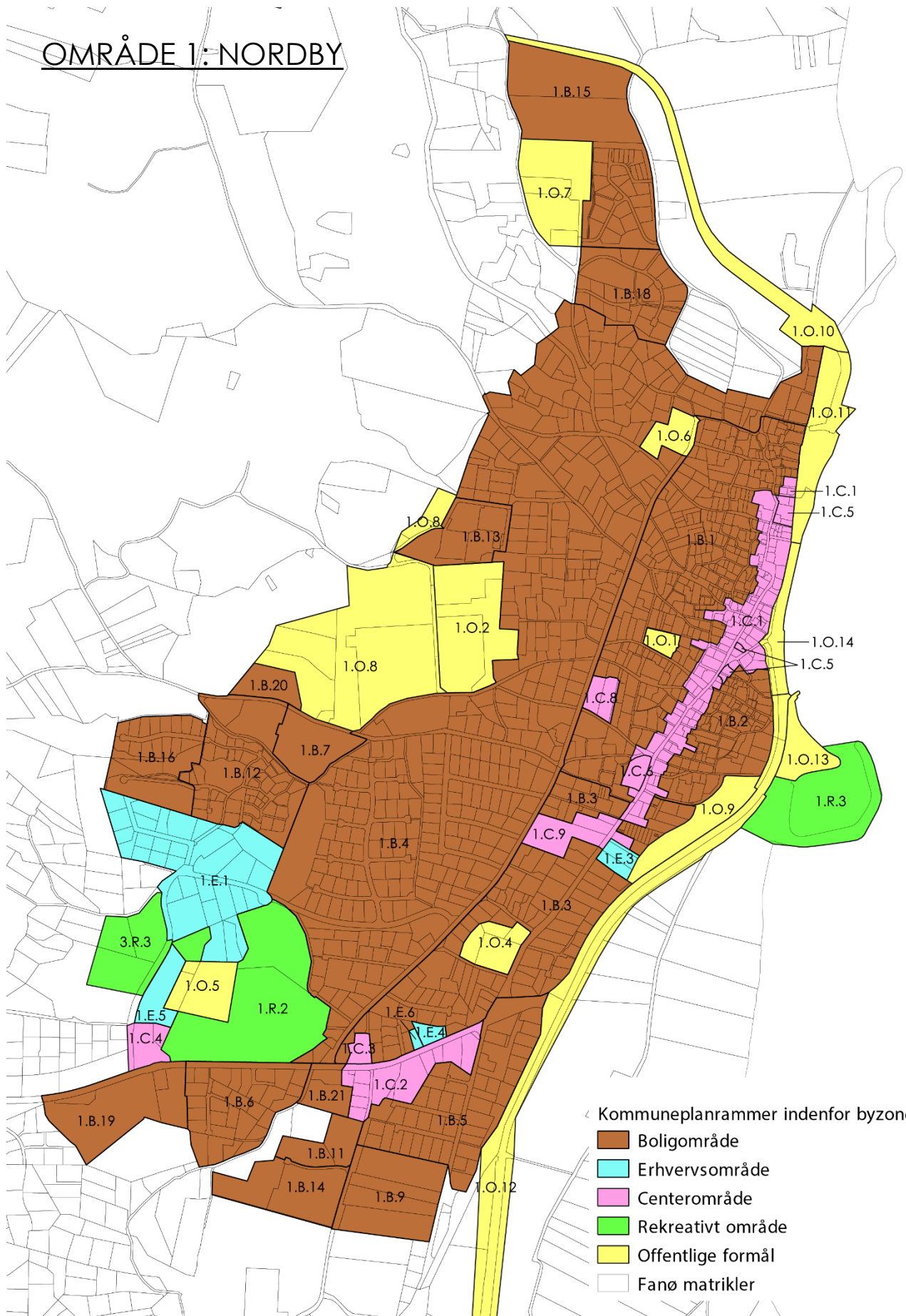
Figur 3: Måling af facade- og bygningshøjder sker fra fastlagt niveauplan for bebyggelser på skrånende terræn eller terræn med større niveau forskelle.

Principskitse for facade- og bygningshøjder

Figur 4: Principskitse for facade- og bygningshøjder.

OMRÅDE 1: NORDBY

◀ Kommuneplanrammer indenfor byzone

- Boligområde
- Erhvervsområde
- Centerområde
- Rekreativt område
- Offentlige formål
- Fanø matrikler

Rammeområde	1.B.1 og 1.B.2 – Boligområde	1.B.3 – Boligområde
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, eller rækkehuse.	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, eller rækkehuse.
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Maks. 55 for den enkelte ejendom. Åben lav (parcelhuse): 400 m ² . Tæt lav (kæde/række/dobbelt-huse) eksisterende bebyggelse: 200 m ² Tæt lav (kæde/række/dobbelt-huse) ny bebyggelse: 300 m ² .	Maks. 55 for den enkelte ejendom. Åben lav (parcelhuse): 400 m ² . Tæt lav (kæde/række/dobbelt-huse) eksisterende bebyggelse: 200 m ² Tæt lav (kæde/række/dobbelt-huse) ny bebyggelse: 400 m ² .
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8 m.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Byzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 105 – Bevarende lokalplan for en del af Nordby. Dele af området er omfattet af lokalplan 24A og 24B. Værdifuldt kulturmiljø	Byzone. Området er omfattet af Lokalplan nr. 23, 46 og 105. Værdifuldt Kulturmiljø Kirkeomgivelser Skovbyggelinje

Rammeområde	1.B.4 – Boligområde	1.B.5 – Boligområde
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, offentlige institutioner og service for områdets beboere, der kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, eller rækkehuse.	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, eller rækkehuse.
Bebyggelsesprocent	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8,5 m.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Byzone Området er omfattet af lokalplan nr. 4, 13 og 44 samt byplanvedtægt nr. 3 og 4. Skovbyggelinje Værdifuldt Kulturmiljø Kirkeomgivelser	Byzone. Skovbyggelinje. Kirkeomgivelser

Rammeområde	1.B.6 – Boligområde	1.B.7 – Boligområde
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse.	Tæt lav bebyggelse i form af dobbelthuse i form af dobbelt-, kæde-, eller rækkehuse.
Bebyggelsesprocent	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8,5 m.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 7 m.
Bevaringsværdier og beplannting	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Zonestatus Planstatus	Byzone Området er omfattet af lokalplan nr. 78.	Byzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 54.
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	Skovbyggelinje.

Rammeområde	1.B.9 – Boligområde	1.B.11 – Boligområde
Anvendelse	Boligformål i form af jordbrugsparceller. (ikke erhvervspræget hobby og fritidsformål) Der kan opføres bygninger til hobbypræget jordbrug/dyehold, såsom udhuse, drivhuse, hobbyværksteder samt mindre staldbygninger, møddinger og lignende.	Boligformål.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse. Området opdeles i 3 zoner. Zone 1 kan bebygges med boliger, zone 2 kan bebygges med bygninger til jordbrugsformål, mens zone 3 ikke må bebygges.	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, eller rækkehuse.
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Maks. 25 for den enkelte Ejendom inden for zone 1 og 10 indenfor zone 2. Området må udstykkes til 5 ejendomme af ligeværdig størrelse	Se generelle bestemmelser. Se generelle bestemmelser.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 7 m.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 7 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A. Området skal afskærmes mod omgivelserne ved et plantebælte.	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Byzone (bygezone 1) og landzone (bygezone 2 samt den resterende del af området). Området er omfattet af lokalplan nr. 59.	Byzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 63. Skovbyggelinje.

Rammeområde	1.B.12 – Boligområde	1.B.13 – Boligområde
Anvendelse	<i>Boligformål med tilhørende fælles faciliteter som grønt område, miljøstation og fælleshus. Der skal sikres varieret udbud af boligstørrelser og forskellige boformer.</i>	<i>Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, såsom varmecentral og fælleslokaler.</i>
Bebyggelsens karakter	<i>Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, eller rækkehuse.</i>	<i>Tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, række-, og kædehuse.</i>
Bebyggelsesprocent	<i>Se generelle bestemmelser.</i>	<i>Se generelle bestemmelser.</i>
Grundstørrelser	<i>Se generelle bestemmelser.</i>	<i>Se generelle bestemmelser.</i>
Etageantal	<i>Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.</i>	<i>Maks. 1 etage.</i>
Bygningshøjde	<i>Maks. 7,5 m.</i>	<i>Maks. 7 m.</i>
Bevaringsværdier og beplantning	<i>Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.</i>	<i>Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.</i>
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	<i>Se generelle bestemmelser.</i>	<i>Se generelle bestemmelser.</i>
Zonestatus	<i>Byzone</i>	<i>Byzone.</i>
Planstatus	<i>Området er omfattet af lokalplan nr. 54 og 97.</i>	<i>Området er omfattet af lokalplan nr. 75.</i>
Natur- og kulturbeskyttelse	<i>Skovbyggelinje.</i>	<i>Skovbyggelinje.</i>

Rammeområde	1.B.14- Boligområde	1.B.15 – Boligområde
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger for omgivelserne.	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger for omgivelserne. Alternativt rekreativt område med mulighed for udslagsbane
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, og rækkehuse.	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, og rækkehuse.
Bebyggelsesprocent	Maks. 30 for den enkelte ejendom ved åben lav bebyggelse. Maks. 40 for den enkelte ejendom ved tæt lav bebyggelse. Det bebyggede areal for den enkelte ejendom må ikke overstige 25 % ved tæt lav byggeri.	Se generelle bestemmelser.
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	Maks. 2 etage
Bygningshøjde	Maks. 7,5 m.	Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A. Det beskyttede dige skal bevares. En del af området er beskyttet heder under naturbeskyttelseslovens § 3.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Solenergianlæg må etableres på beboelseshuse.	Der skal udarbejdes en samlet plan for området, som skal godkendes af Byrådet. Planen skal sikre, at området udformes under hensyntagen til de særlige landskabelige forhold i området og med en høj arkitektonisk kvalitet.
Zonestatus	Byzone	Landzone og byzone. Området i landzone overføres til byzone med en lokalplan.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 86.	En del af området er omfattet af byplanvedtægt nr. 5 (Søfartsskolen) og lokalplan 115
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	Skovbyggelinje.

Rammeområde	1.B.16 – Boligområde	1.B.18 – Boligområde
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger for omgivelserne.	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, og rækkehuse.	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende parcelhuse eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, og rækkehuse. Bebyggelsen skal tilpasses den omgivende bebyggelse mod syd.
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser. Se generelle bestemmelser.	Maks. 25 for den enkelte ejendom ved åben lav bebyggelse og maks. 30 for den enkelte ejendom ved tæt lav bebyggelse. Se generelle bestemmelser.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 2 etager. Maks. 7 m.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 7,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A. Hedeområderne skal oprettholdes som naturområde og må ikke bebygges eller indrettes til friareal. Der skal etableres et 5 m. bredt plantebælte mod syd.	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A. Det beskyttede dige skal bevares.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Byzone Området er omfattet af lokalplan nr. 114 Skovbyggelinje.	Byzone Området er omfattet af lokalplan nr. 88. Skovbyggelinje.

Rammeområde	1.B.19 – Boligområde	1.B.20 – Boligområde
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger for omgivelserne.	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende parcelhuse eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, og rækkehuse.	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende parcelhuse eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, og rækkehuse.
Bebyggelsesprocent	Maks. 30 for den enkelte ejendom ved åben lav bebyggelse. Maks. 40 for den enkelte ejendom ved tæt lav bebyggelse.	Maks. 30 for den enkelte ejendom ved åben lav bebyggelse. Maks. 40 for den enkelte ejendom ved tæt lav bebyggelse.
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser	Se generelle bestemmelser
Etageantal	Maks. 2 etager.	Maks. 2 etager
Bygningshøjde	Maks. 8,5 m.	Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A. Eksisterende beplantning mod Strandvejen fastholdes, og øvrig eksisterende beplantning søges bevaret så vidt muligt	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Der friholdes en landskabelig bufferzone på 10 m mod sommerhusområdet. Der skal etableres stiforbindelser for bløde trafikanter, hvis muligt til Haralds Toft	Se generelle bestemmelser. Ved lokalplanlægning af området vil der skulle udlægges stier i området og langs skovbrynet.
Zonestatus	Byzone	Byzone
Planstatus		Området er omfattet af lokalplan nr. 95
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	Skovbyggelinje.

Rammeområde	1.B.21 – Boligområde
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genvirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Tæt lav bebyggelse i form af dobbelthuse, alternativt åben lav bebyggelse i form af fritliggende enfamiliehuse samt etagebebyggelse.
Bebyggelsesprocent	Maks. 40 for området som helhed ved tæt lav bebyggelse og etage-bebyggelse. Maks. 30 ved åben lav bebyggelse.
Grundstørrelser	Ved dobbelthuse 800 m ² gennemsnit svarende til en gennemsnitlig grundstørrelse på 400 m ² pr. bolig. Ved fritliggende enfamiliehuse 700 m ² pr. ejendom.
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet	Se generelle bestemmelser.
Særlig udformning Butiksforsyning	
Zonestatus	Byzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 93.
Natur- og kulturbeskyttelse	

Rammeområde	1.C.1 – Bymidte	1.C.2, 1.C.3 og 1.C.4 - Lokalcenter
Anvendelse	Bolig og centerformål herunder, butikker, liberale erhverv, samt mindre ikke generende fremstillingsvirksomheder i tilknytning til butikker, der efter Byrådets skøn kan indpasses i området.	Bolig og centerformål – det vil sige butikker og lignende, som pga. miljømæssige, arkitektoniske, areal, parkering og tilkørselsbehov ikke kan indpasses i område 1.C.1.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende parcelhuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, og rækkehuse. Områdets særlige miljømæssige og arkitektoniske værdier skal bevares ved bebyggelsesregulerende bestemmelser.	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende parcelhuse. Områdets særlige miljømæssige og arkitektoniske værdier skal bevares ved bebyggelsesregulerende bestemmelser.
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Maks. 55 for den enkelte ejendom.	Maks. 40 for den enkelte ejendom.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8 m.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Samlet bruttoetageareal til butikker for rammeområde 1.C.1., 1.C.5, 1.C.6 og 1.C.9: maks. 10.015 m ² . Maksimalt butiksstørrelser: Udvalgsvarebutikker 1000 m ² . Dagligvarebutikker 2000 m ² .	Samlet bruttoetageareal til butikker: maks. 5.250 m ² . Maksimalt butiksstørrelser: Udvalgsvarebutikker 1000 m ² . Dagligvarebutikker 2000 m ² .
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Byzone. Området er omfattet af lokalplan nr. nr. 105 - Bevarende lokalplan for en del af Nordby Værdifuldt Kulturmiljø	Byzone Skovbyggelinje. Kirkeomgivelser

Rammeområde	1.C.5 – Bycenter	1.C.6 - Bycenter
Anvendelse	Bolig og centerformål herunder butikker, liberale erhverv, samt mindre ikke generende fremstillingsvirksomheder i tilknytning til butikker, der efter Byrådets skøn kan indpasses i området.	Bolig og centerformål herunder butikker, liberale erhverv, samt mindre ikke generende remstillingsvirksomheder i tilknytning til butikker, der efter Byrådets skøn kan indpasses i området.
Bebyggelses karakter	Områdets særlige miljømæssige og arkitektoniske værdier skal bevares ved bebyggelsesregulerende bestemmelser.	Områdets særlige miljømæssige og arkitektoniske værdier skal bevares ved bebyggelsesregulerende bestemmelser.
Bebyggelsesprocent	Bebyggelsens omfang fastlægges ved byggefelter.	Maks. 60 for den enkelte ejendom.
Grundstørrelser		
Etageantal	Maks. 2 etager med udnyttelig tagetage.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 10 m.	Maks. 8 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Samlet bruttoetageareal til butikker for rammeområde 1.C.1., 1.C.5, 1.C.6 og 1.C.9: maks. 10.015 m ² . Maksimalt butiksstørrelser: Udvalgsvarebutikker 1000 m ² . Dagligvarebutikker 2000 m ² .	Samlet bruttoetageareal til butikker for rammeområde 1.C.1., 1.C.5, 1.C.6 og 1.C.9: maks. 10.015 m ² . Maksimalt butiksstørrelser: Udvalgsvarebutikker 1000 m ² . Dagligvarebutikker 2000 m ² .
Zonestatus	Byzone.	Byzone
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 105 – Bevarende lokalplan for en del af Nordby.	Området er omfattet af lokalplan nr. 77.
Natur- og kulturbeskyttelse	Værdifuldt Kulturmiljø	Værdifuldt Kulturmiljø

Rammeområde	1.C.8 – Blandede byfunktioner	1.C.9 – Bycenter
Anvendelse	Blandede byfunktioner, Helårsboliger, kulturhus med tilhørende faciliteter, kontorvirksomhed og privat serviceerhverv.	Bolig og centerformål (butikker, liberale erhverv, restaurationer, hotel- og udstillingsvirksomhed, kontor- og serviceerhverv samt mindre ikke generende fremstillingsvirksomheder i tilknytning til butikker, der efter Byrådets skøn kan indpasses i området).
Bebyggelsens karakter	Tæt-lav og etagebebyggelse	Områdets særlige miljømæssige og arkitektoniske værdier skal bevares ved bebyggelsesregulerende bestemmelser.
Bebyggelsesprocent	Maks. 70 for området under ét.	Maks. 55 % for den enkelte ejendom.
Grundstørrelser		Åben lav (parcelhuse): 400 m ² . Tæt lav (kæde/række/dobbelthuse) ny bebyggelse: 400 m ² .
Etageantal	Max. 4 etager (3 etager med udnyttelig tagetage)	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 12,5 m	Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		Samlet bruttoetageareal til butikker for rammeområde 1.C.1., 1.C.5, 1.C.6 og 1.C.9: maks. 10.015 m ² . Maksimale butiksstørrelser: Udvalgsvarebutikker 1000 m ² . Dagligvarebutikker 2000 m ² .
Zonestatus	Byzone.	Byzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 104	Dele af området er omfattet af lokalplan nr. 105 - Bevarende lokalplan for en del af Nordby og af lokalplan nr. 110 – Brugsen i Nordby
Natur- og kulturbeskyttelse	Værdifuldt kulturmiljø	Værdifuldt Kulturmiljø Kirkeomgivelser

Rammeområde	1.E.1 - Erhvervsområde	1.E.3 - Erhvervsområde
Anvendelse	Erhvervsområde - håndværk, lettere industri og lager-virksomhed. Der må kun etableres virksomheder i Miljøklasse 1-3, jf. Håndbog om Miljø og Planlægning Støjbelastningen må ikke overstige Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier.	Håndværkerområde - håndværk, lettere industri og lager-virksomhed med mulighed for boliger, liberalt erhverv, servicefunktioner, samt mindre butiks-virksomhed. Anvendelsen til servicefunktioner omfatter også hotel-, konference-, kursus-, uddannelses-virksomhed og lignende. Der må ikke drives virksomhed, som efter byrådets skøn er til gene for omgivelserne. Der må ikke etableres eller forefindes forurenende virksomheder. Der må kun opføres boliger i tilknytning til erhverv. Boliger må kun bebos af virksomhedens indehaver, partner eller lign.
Bebyggelsens karakter	Behovet for parkeringsareal fastlægges i hvert tilfælde af byrådet efter den enkelte ejendoms anvendelse.	
Bebyggelsesprocent	Det bebyggede areal må ikke overstige 50 %.	Maks. 150 for området under ét. Udstykning må kun foretages med byrådets tilladelse i hvert enkelt tilfælde.
Grundstørrelser	Min. 400 m ² .	
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 8,5 m.	Maks. 12,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Tagets vinkel med det vandrette plan må ikke være mindre end 20 grader. Der må kun etableres mindre butikker, som alene sælger produkter relateret til virksomheden. Butikken må maks. udgøre 10 % af etagearealet.	Samlet bruttoetageareal til butikker maks. 200 m ² . Beboere skal tåle støjbelastningen i området. Støjbelastningen må ikke overstige Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Byzone. Dele af området er omfattet af lokalplan nr. 37 og 107. Skovbyggelinje.	Byzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 66. Skovbyggelinje. Kirkeomgivelse

Rammeområde	1.E.4 - Erhvervsområde	1.E.5 - Erhvervsområde
Anvendelse	Håndværkerområde - håndværk, lettere industri og lagervirksomhed med mulighed for boliger, liberalt erhverv og servicefunktioner, samt café og restauration. Der må ikke drives virksomhed, som efter byrådets skøn er til gene for omgivelserne. Der må ikke etableres eller forefindes forurenende virksomheder (Miljøklasse 1-2, jf. Håndbog om Miljø og Planlægning). Der må kun opføres én bolig i området.	Erhvervs- og foreningsformål i Miljøklasse 1-3.
Bebyggelsens karakter		
Bebyggelsesprocent	Maks. 40 for området under ét. Udstykning kan ske efter nærmere godkendelse af Byrådet.	Maks. 50 for den enkelte matrikel.
Grundstørrelser		
Etageantal		Maks. 1 etage med udnyttet tagetage
Bygningshøjde	Maks. 7 m.	Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.	Stiforløb og beplantningsbælte.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Støjbelastningen må ikke overstige Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier.	Støjbelastningen må ikke overstige Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier.
Zonestatus	Byzone	Byzone
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 83.	Området er omfattet af lokalplan nr. 122.
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	Skovbyggelinje

Rammeområde	1.E.6 - Erhvervsområde	1.O.1 – Offentlige formål og serviceformål
Anvendelse	Erhvervsområdet må kun anvendes til kontor og må kun bebos af personer med tilknytning til det erhverv, der drives på matr. nr. 123, f.eks. virksomhedens indehaver, service-medarbejdere eller lignende. Udendørs oplag er ikke tilladt.	Offentlige formål og serviceformål som eksempelvis rådhus, posthus, turistkontor og lign., der efter byrådets skøn uden genervirkning for omgivelserne kan indgå i det pågældende område.
Bebyggelsens karakter		
Bebyggelsesprocent	Maks. 55 for området som et hele.	Maks. 70 for området under ét.
Grundstørrelser		
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 7 m.	Maks. 7 m.
Bevaringsværdier og beplantning		Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		
Zonestatus	Byzone	Byzone.
Planstatus		Området er omfattet af lokalplan nr. 105 - Bevarende lokalplan for en del af Nordby.
Natur- og kulturbeskyttelse	Der tillades erhverv indenfor miljøklasse 1.	

Rammeområde	1.O.2 – Offentlige formål	1.O.4 – Offentlige formål
Anvendelse	Fritidsformål - idrætsanlæg.	Offentlige formål - kirke, kirkegård og parkering.
Bebyggelsens karakter		Der må kun opføres bygninger, som er nødvendige for kirkegårdens drift som kapel, redskabsbygning, toilet og lignende
Bebyggelsesprocent	Maks. 25 for området under ét.	Maks. 25 for området under ét.
Grundstørrelser		
Etageantal		
Bygningshøjde	Maks. 8,5 m. Byrådet kan tillade at en bygning opføres med en større højde, såfremt særlige forhold taler herfor.	
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		
Zonestatus	Byzone.	Byzone.
Planstatus		
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	Skovbyggelinje.

Rammeområde	1.O.5 – Offentlige formål	1.O.6 – Offentlige formål
Anvendelse	Offentlige formål - kirkegård og parkering.	Offentlige formål, som f.eks. skole, institutioner, liberale erhverv som lægehus, sundhedscenter og lignende, der efter byrådet skøn kan indgå i området uden genevirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Der må kun opføres bygninger i området, der er nødvendige for kirkegårdens drift.	
Bebyggelsesprocent		
Grundstørrelser		
Etageantal		Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde		
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		
Zonestatus	Byzone.	Byzone.
Planstatus		
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	

Rammeområde	1.O.7 – Offentlige formål	1.O.8 – Offentlige formål
Anvendelse	Offentlige formål som skoler, institutioner, efterskole og lignende Derudover kan området anvendes til privat service og ferie- og fritidsformål, herunder vandrehjem, kursuscenter og lignende, der efter Byrådets skøn kan indplaceres i området uden genevirkninger for omgivelserne.	Offentlige formål som skole, kollegium, fritidsformål og lignende, der efter byrådets skøn kan indgå i området uden genevirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent	Maks. 20 for området under ét.	Maks. 30 for området under ét.
Grundstørrelser		
Etageantal	Maks. 1 etage.	Maks. 2 etager.
Bygningshøjde	Bygningshøjden må ikke overstige kote 12,9 m over DVR 90.	Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		
Zonestatus	Byzone.	Byzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 113.	Dele af området er omfattet af partiel byplanvedtægt nr. 2 og lokalplan nr. 95.
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	Skovbyggelinje.

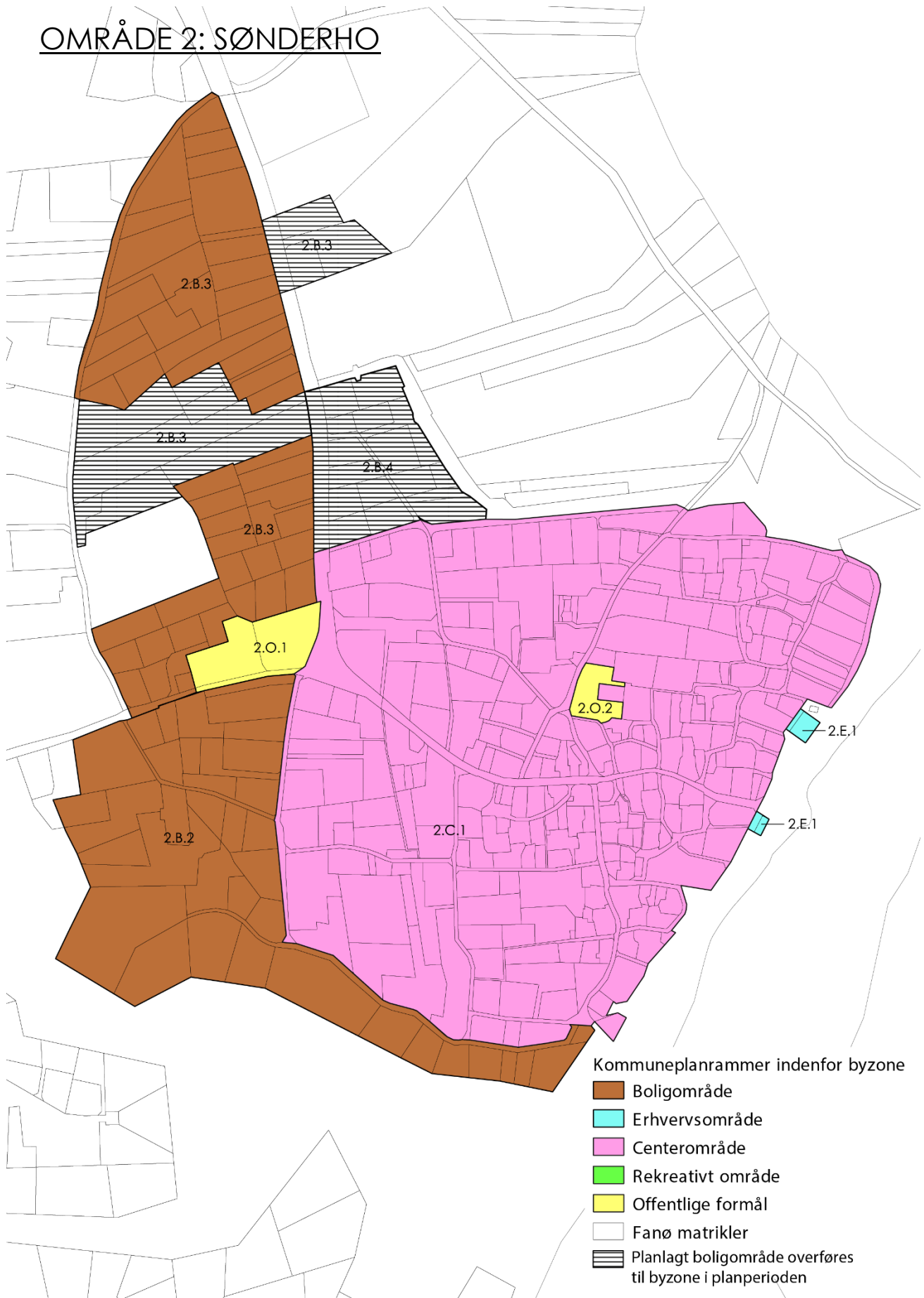
Rammeområde	1.O.9 – Offentlige formål	1.O.10 og 1.O.12 - Offentlige formål
Anvendelse	Offentlige formål – plejecenter, beskyttede boliger og lignende, der kan indgå i området uden genevirkninger for omgivelserne.	Offentlige formål – stormflodssikring af Nordby
Bebyggelsens karakter		Intet punkt af stormflodssikringen må hæves mere end 5,0 m. over DVR 90.
Bebyggelsesprocent	Maks. 30 for området under ét.	
Grundstørrelser		
Etageantal	Maks. 1 etage.	
Bygningshøjde	Maks. 7 m. Bygningshøjden måles fra færdig gulvkote, som ikke må være over 3,25 m. over DVR 90. Intet punkt af stormflodssikringen må hæves mere end 5,0 m. over DVR 90.	
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		
Zonestatus	Byzone.	Landzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 24B og 67.	Dele af områderne er omfattet af lokalplan nr. 24, 24A, 24B, 24C, 60 og 105.
Natur- og kulturbeskyttelse		

Rammeområde	1.O.11 – Offentlige formål	1.O.13 – Offentlige formål
Anvendelse	Offentlige formål - havnefor- mål, venterum, toilet og par- keringsarealer, samt storm- flodssikringen af Nordby.	Offentlige formål – parke- ringsarealer med mulighed for offentlig strand, anløbs- bro, havnepromenade, re- kreative opholdsrum samt større arrangementer o. lign.
Bebyggelses Karakter	Intet punkt af stormflodssikrin- gen må hæves mere end 5,0 m over DVR 90.	Der må kun opføres midlerti- dig bebyggelse inden for området samt mindre tekni- ske anlæg. Anløbsbroen "Svenskeren" kan tillades forlænget ud til sejlrenden.
Bebyggelsesprocent		
Grundstørrelser		
Etageantal	Maks. 1 etage.	
Bygningshøjde	Maks. 5 m.	
Bevaringsværdier og beplantning		Der er ingen bevaringsvær- dig bebyggelse inden for området. Området må be- plantes med hjemmehø- rende vadehavsvegetation.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige byg- ninger er opført i bilag A.	Ved lokalplanlægning skal det sikres, at områdets funkti- onelle, miljømæssige og arki- tektiske kvaliteter og hel- hed fremmes.
Zonestatus	By- og landzone.	Byzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 24, 24A og 60.	Området er omfattet af lokalplan nr. 121.
Natur- og kulturbeskyttelse	Strandbeskyttelseslinje.	EF-fuglebeskyttelse, EU-Habi- tat og Ramsarområdet. Strandbeskyttelse (SDFE).

Rammeområde	1.O.14 – Offentlige formål	1.R.2 – Rekreativt område
Anvendelse	Offentlige formål –vej, parkeringsarealer og havnepromenade. Mulighed for flydende hotel fra "Lille Slippe" og sydover i en afstand på 30 meter	Offentlige rekreative formål - grønt område.
Bebyggelsens Karakter	Et flydende hotel skal være et ombygget fartøj/skib og skal bevare udtryk heraf.	
Bebyggelsesprocent		Maks. 10 for området under ét.
Grundstørrelser		
Etageantal	Et flydende hotel må maksimalt opnå en højde på 5,85 meter fra vandspejl og afstanden mellem vandspejl og bygningsdel må maksimalt være 0,85 meter.	Maks. 1 etage.
Bygningshøjde		Maks.4,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning		
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.
Zonestatus	Landzone.	Landzone og byzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 60.	
Natur- og kulturbeskyttelse	Strandbeskyttelseslinje.	Skovbyggelinje.

Rammeområde	1.R.3 - Fritidsformål	
Anvendelse	<i>Fritidsformål - lystbådehavn med naturligt tilhørende faciliteter.</i>	
Bebyggelsens karakter	<i>Bebyggelse inden for området skal stormflodssikres op til kote 4,5 over DVR90. Intet punkt af stormflodssikringen må hæves mere end 5,0 m over DVR90.</i>	
Bebyggelsesprocent	<i>Maks. 10 for området under ét.</i>	
Grundstørrelser		
Etageantal		
Bygningshøjde	<i>Maks. 4,5 m.</i>	
Bevaringsværdier og beplantning	<i>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.</i>	
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	<i>Der må maksimalt indrettes én butik i området. Butikkens bruttoetageareal må ikke overstige 200 m².</i>	
Zonestatus Planstatus	<i>Landzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 24B og 35.</i>	
Natur- og kulturbeskyttelse	<i>Strandbeskyttelseslinje. Skovbyggelinje.</i>	

OMRÅDE 2: SØNDERHO

Rammeområde	2.B.2 – Boligområde	2.B.3 – Boligområde
Anvendelse	Helårsboliger og offentlige formål, der kan indpasses uden genevirkninger i forhold til omgivelserne. Der kan indrettes vandrehjem, dog fortrinsvis i eksisterende bebyggelse.	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger for omgivelserne. Der må indrettes mindre butikker i området til lokal forsyning.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse.	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende enfamiliehuse og/eller tæt lavt bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, eller rækkehuse.
Bebyggelsesprocent	Maks. 25 for den enkelte ejendom.	Se generelle bestemmelser.
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 7 m.	Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		Samlet bruttoetageareal til butikker for 2.C.1, 2.B.3 og 2.B.4: Maks. 2500 m ² . Bruttoetageareal må ikke overstige 500 m ² for udvalgsvarerbutikker og 1000 m ² for dagligvarebutikker
Zonestatus	Byzone.	Byzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 19 og 19A.	Dele af området er omfattet af lokalplan nr. 26 og 79.
Natur- og kulturbeskyttelse	Værdifuldt kulturmiljø Kirkeomgivelse	Værdifuldt kulturmiljø Kirkeomgivelse

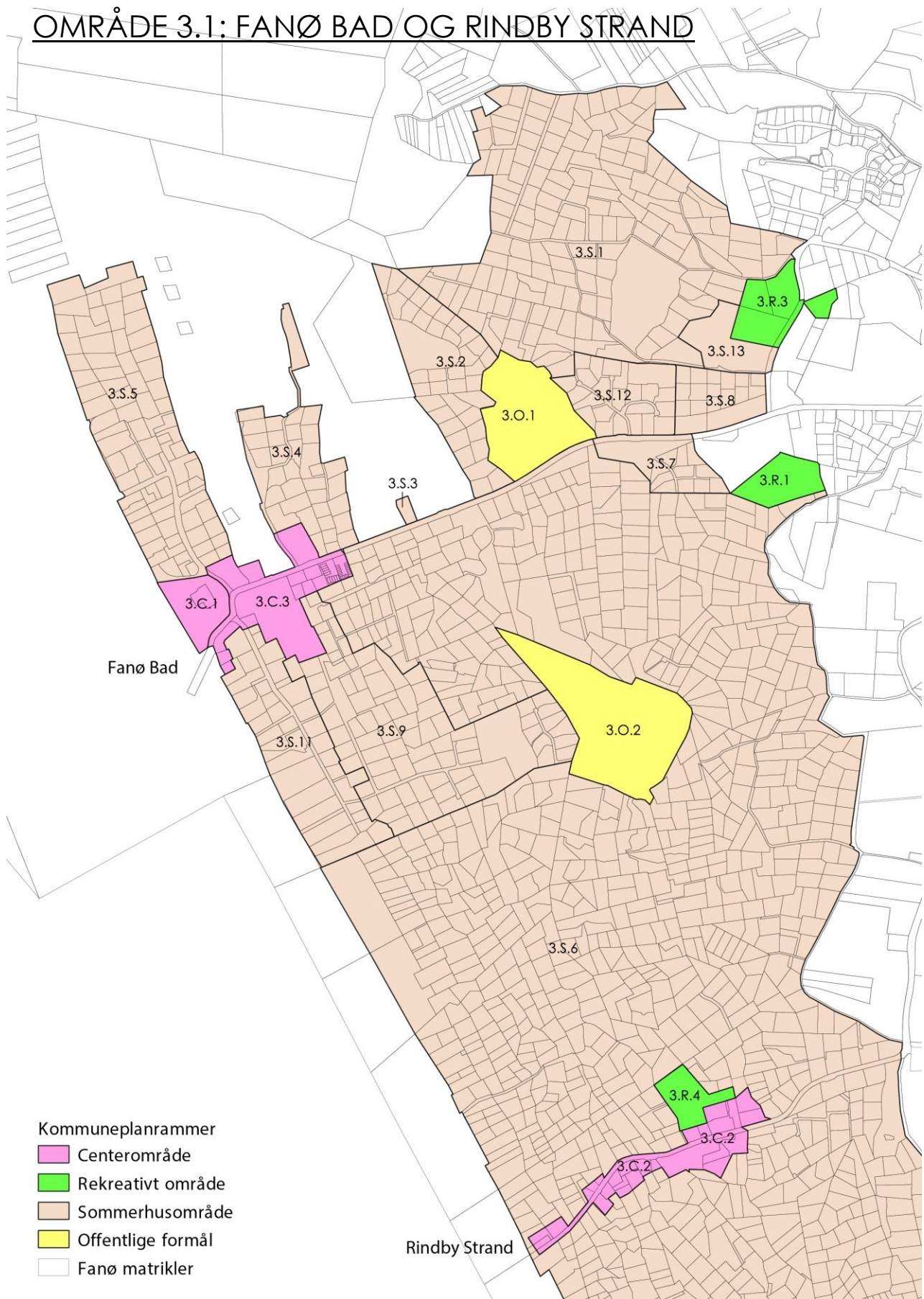
Rammeområde	2.B.4 – Boligområde
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genevirkninger for omgivelserne. Der må indrettes mindre butikker i området til lokal forsyning.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende enfamiliehuse eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, eller rækkehuse.
Bebyggelsesprocent	Se generelle bestemmelser.
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser.
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Samlet bruttoetageareal til butikker for 2.C.1, 2.B.3 og 2.B.4: Maks. 2500 m ² . Bruttoetageareal må ikke overstige 500 m ² for udvalgs-varebutikker og 1000 m ² for dagligvarebutikker
Zonestatus	Landzone.
Planstatus	Området skal overføres til byzone med en lokalplan. Dele af området er omfattet af lokalplan nr. 41.
Natur- og kulturbeskyttelse	Kirkeomgivelses Værdifuldt kulturmiljø.

Rammeområde	2.C.1 – Lokalcenter
Anvendelse	Helårsboliger, centerformål (Butikker, liberale erhverv, samt mindre ikke forurenende fremstillingsvirksomheder i tilknytning til butikkerne) og offentlige formål. Der kan indrettes vandrehjem, dog fortrinsvis i eksisterende bebyggelse.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende enfamiliehuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt, kæde, eller rækkehuse.
Bebyggelsesprocent	Maks. 25 for den enkelte ejendom ved boligbebyggelse og 40 ved anden bebyggelse.
Grundstørrelser	Min. 700 m ² .
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 6,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Samlet bruttoetageareal til butikker for 2.C.1, 2.B.3 og 2.B.4: Maks. 2500 m ² . Bruttoetageareal må ikke overstige 500 m ² for udvalgswarebutikker og 1000 m ² for dagligvarebutikker
Zonestatus	Byzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 106.
Natur- og kulturbeskyttelse	Kirkeomgivelser. Værdifuldt kulturmiljø.

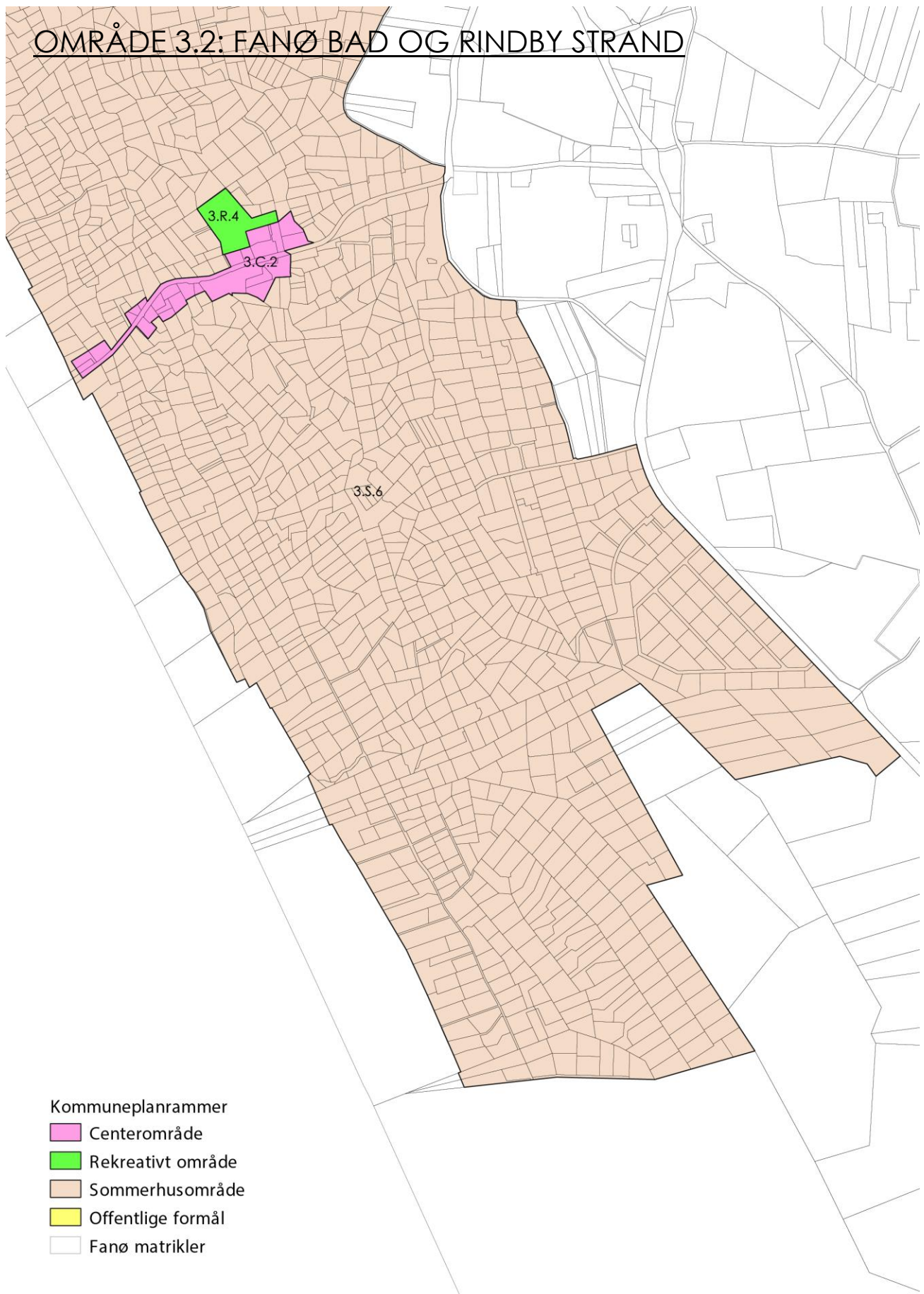
Rammeområde	2.E.1 – Erhvervsområde
Anvendelse	Håndværkerområde - håndværk, lettere industri og lagervirksomhed. Støjbelastningen må ikke overstige Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier. Der må ikke etableres forurenende virksomheder
Bebyggelsens Karakter	
Bebyggelsesprocent	Maks. 50 for den enkelte ejendom.
Grundstørrelser	Området må ikke udstykkes yderligere.
Etageantal	Maks. 1 etage.
Bygningshøjde	Maks. 5 m. Facadehøjde maks. 3,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Bevaringsværdige bygninger må ikke nedrives eller ændres uden byrådets tilladelse. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Bebyggelsen skal opføres med facader i træ.
Zonestatus	Byzone.
Planstatus	Lokalplan 106.
Natur- og kulturbeskyttelse	Værdifuldt Kulturmiljø. Strandbeskyttelseslinje. Kirkeomgivelser.

Rammeområde	2.O.1 – Offentlige formål	2.O.2 – Offentlige formål
Anvendelse	Offentlige formål kirke, kirkegård og præstebolig.	Offentlige formål museum.
Bebyggelsens karakter		
Bebyggelsesprocent	Maks. 25 for den enkelte ejendom.	Maks. 50 for området under ét.
Grundstørrelser		
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	Maks.1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 7 m med undtagelse af kirken.	Maks. 6,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		Områdets særlige miljømæssige og arkitektoniske kvaliteter bevarer ved bygningsregulerende bestemmelser.
Zonestatus	Byzone.	Byzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 26.	Område er omfattet af lokalplan 19
Natur- og kulturbeskyttelse	Værdifuldt Kulturmiljø. Kirkeomgivelses	Værdifuldt Kulturmiljø. Kirkeomgivelses

OMRÅDE 3.1: FANØ BAD OG RINDBY STRAND

OMRÅDE 3.2: FANØ BAD OG RINDBY STRAND

- Kommuneplanrammer
- Centerområde
  - Rekreativt område
  - Sommerhusområde
  - Offentlige formål
  - Fanø matrikler

Rammeområde	3.C.1 – Lokalcenter	3.C.2 – Lokalcenter
Anvendelse	Centerformål - hoteller, restaurationer, ferielejligheder, butikker og liberale erhverv til betjening af turister. Der kan etableres boliger i tilknytning til erhverv.	Centerformål - hoteller, restaurationer, ferielejligheder, butikker og liberale erhverv til betjening af turisterne, og som efter byrådets skøn kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.
Bebyggelsens karakter		
Bebyggelsesprocent	Maks. 60 for den enkelte ejendom.	Maks. 60 for den enkelte ejendom.
Grundstørrelser		
Etageantal		Maks.1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 12,5 m.	Maks. 6,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Samlet bruttoetageareal til butikker maks. 5000 m ² for rammeområde 3.C.1, 3.C.2 og 3.C.3. Maksimalt butiksstørrelser: Udvalgsvarebutikker 1000 m ² . Dagligvarebutikker 2000 m ² .	Samlet bruttoetageareal til butikker maks. 5000 m ² for rammeområde 3.C.1, 3.C.2 og 3.C.3. Maksimalt butiksstørrelser: Udvalgsvarebutikker 1000 m ² . Dagligvarebutikker 2000 m ² .
Zonestatus	Byzone.	Sommerhusområde.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 30 og 36.	Del af området er omfattet af lokalplan nr. 8 og 42.
Natur- og kulturbeskyttelse		

Rammeområde	3.C.3 – Lokalcenter	3.O.1 – Offentlige formål
Anvendelse	Centerformål - hoteller, restaurationer, individuelle rekreative ferieboliger, butikker og liberale erhverv til betjening af turister. Der kan etableres boliger i tilknytning til erhverv.	Offentlige formål - naturområde.
Bebyggelsens karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Maks. 60 for den enkelte ejendom.	Der må ikke opføres bebyggelse inden for området.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 12,5 m.	
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Samlet bruttoetageareal til butikker maks. 5000 m ² for rammeområde 3.C.1, 3.C.2 og 3.C.3. Maksimalt butiksstørrelser: Udvalgsvarebutikker 1000 m ² . Dagligvarebutikker 2000 m ² .	
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Byzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 62.	Sommerhusområde.

Rammeområde	3.O.2 – Offentlige formål	3.R.1 – Rekreativt område
Anvendelse	Offentlige formål - naturområde.	Rekreative formål – campingplads med tilhørende faciliteter som toilet, badebygninger, kiosk og lignende, der er nødvendig for campingpladsens drift.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser		Maks. 10 for området under ét.
Etageantal Bygningshøjde		Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 6,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 45 grader.
Zonestatus Planstatus	Sommerhusområde.	Sommerhusområde.
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	Skovbyggelinje.

Rammeområde	3.R.3 – Rekreativt område	3.R.4 – Rekreativt område
Anvendelse	Rekreative formål - feriekolonier og lignende, der kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.	Rekreative formål: kollektive ferieformer i form af hotel, motel, feriecenter, campingplads med tilhørende toilet, badebygninger, kiosk og lignende, der er nødvendig for campingpladsens drift.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent		Maks. 10 for den enkelte ejendom.
Grundstørrelser		
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 6,5 m.	Maks. 6,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 35 grader.	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 45 grader.
Zonestatus	Sommerhusområde.	Sommerhusområde.
Planstatus		
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	

Rammeområde	3.S.1 – Sommerhusområde	3.S.2 – Sommerhusområde
Anvendelse	Sommerhusbebyggelse.	Sommerhusbebyggelse.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² . Se generelle bestemmelser.	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² . Se generelle bestemmelser.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Se generelle bestemmelser.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Se generelle bestemmelser.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader og skal tækkes med tagrør afsluttet med enggræstør.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Sommerhusområde. Skovbyggelinje.	Sommerhusområde. Området er omfattet af lokalplan nr. 101.

Rammeområde	3.S.3 – Sommerhusområde	3.S.4 – Sommerhusområde
Anvendelse	Sommerhusbebyggelse.	Sommerhusbebyggelse.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² . Se generelle bestemmelser.	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² . Se generelle bestemmelser.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Se generelle bestemmelser.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Se generelle bestemmelser.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader og skal tækkes med tagrør afsluttet med enggræstør.	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader og skal tækkes med tagrør afsluttet med enggræstør.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Sommerhusområde. Området er omfattet af lokalplan nr. 101.	Sommerhusområde. Området er omfattet af lokalplan nr. 101.

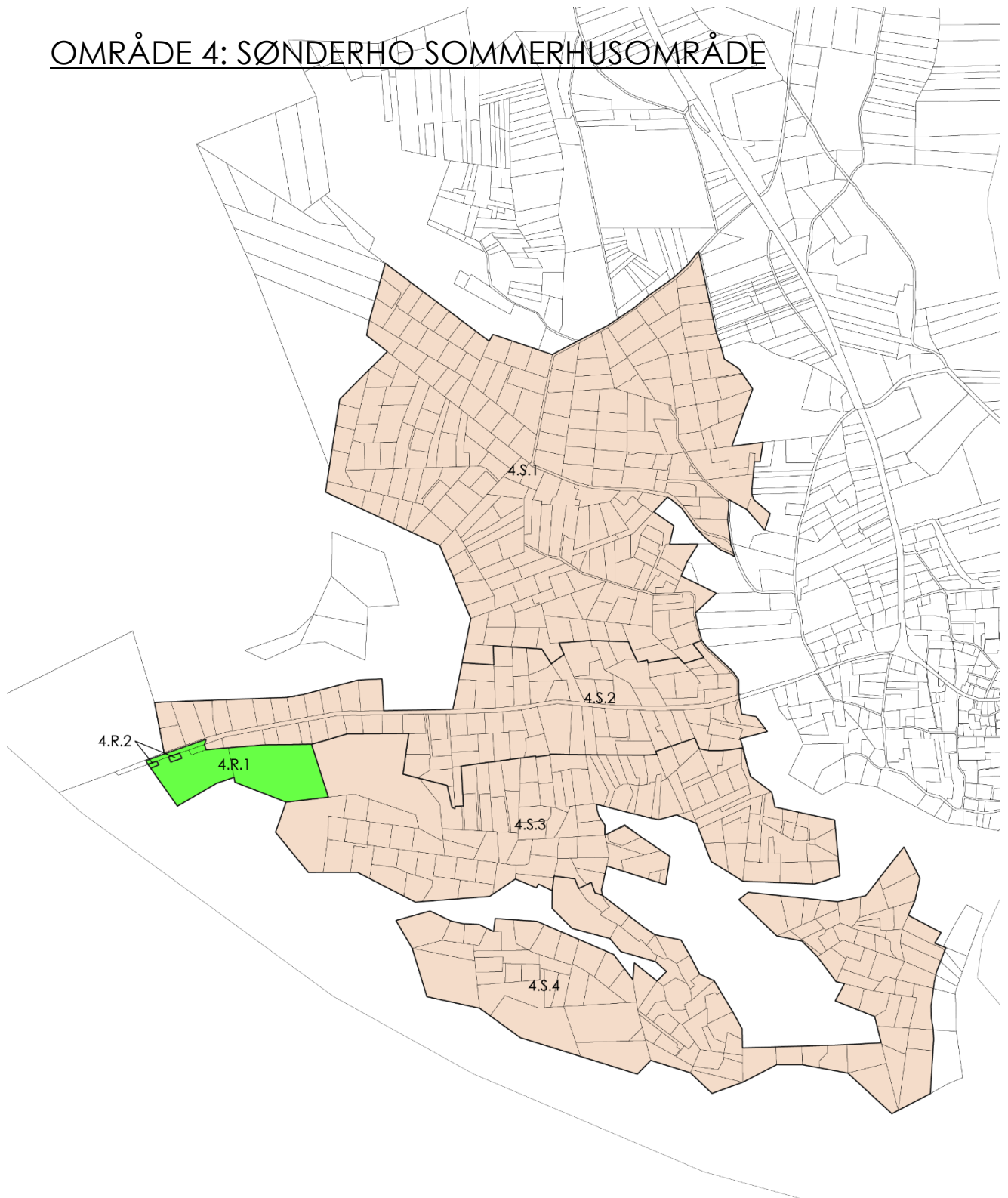
Rammeområde	3.S.5 – Sommerhusområde	3.S.6 – Sommerhusområde
Anvendelse	Sommerhusbebyggelse.	Sommerhusbebyggelse.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² .	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² .
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader og skal tækkes med tagrør afsluttet med enggræstør.	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.
Zonestatus	Sommerhusområde.	Sommerhusområde.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 101.	Del af området er omfattet af lokalplan nr. 103, 1 og 34.
Natur- og kulturbeskyttelse		Kliffredning. Skovbyggelinje.

Rammeområde	3.S.7 – Sommerhusområde	3.S.8 – Sommerhusområde
Anvendelse	Sommerhusbebyggelse.	Sommerhusbebyggelse.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² .	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² .
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.
Zonestatus	Sommerhusområde.	Sommerhusområde.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 47.	Området er omfattet af lokalplan nr. 28.
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	Skovbyggelinje.

Rammeområde	3.S.9 – Sommerhusområde	3.S.11 – Sommerhusområde
Anvendelse	Sommerhusbebyggelse.	Sommerhusbebyggelse.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² . Se generelle bestemmelser.	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² . Se generelle bestemmelser.
Grundstørrelser		
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Se generelle bestemmelser.	Maks. 7,5 m. Facadehøjde maks. 3 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader og skal tækkes med tagrør afsluttet med enggræstør.	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader og skal tækkes med tagrør afsluttet med enggræstør.
Zonestatus	Sommerhusområde.	Sommerhusområde.
Planstatus	Del af området er omfattet af lokalplan nr. 8, 52 og 101.	Området er omfattet af lokalplan nr. 90.
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	Kliffredning. Skovbyggelinje

Rammeområde	3.S.12 – Sommerhusområde	3.S.13 – Sommerhusområde
Anvendelse	Sommerhusbebyggelse.	Sommerhusbebyggelse.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² .	Maks. 15 for den enkelte ejendom.
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser.
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Se generelle bestemmelser.	Maks. 5 m. Facadehøjde maks. 3 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50.	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.
Zonestatus	Sommerhusområde.	Sommerhusområde.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 80.	
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje.	Skovbyggelinje.

OMRÅDE 4: SØNDERHØ SOMMERHUSOMRÅDE

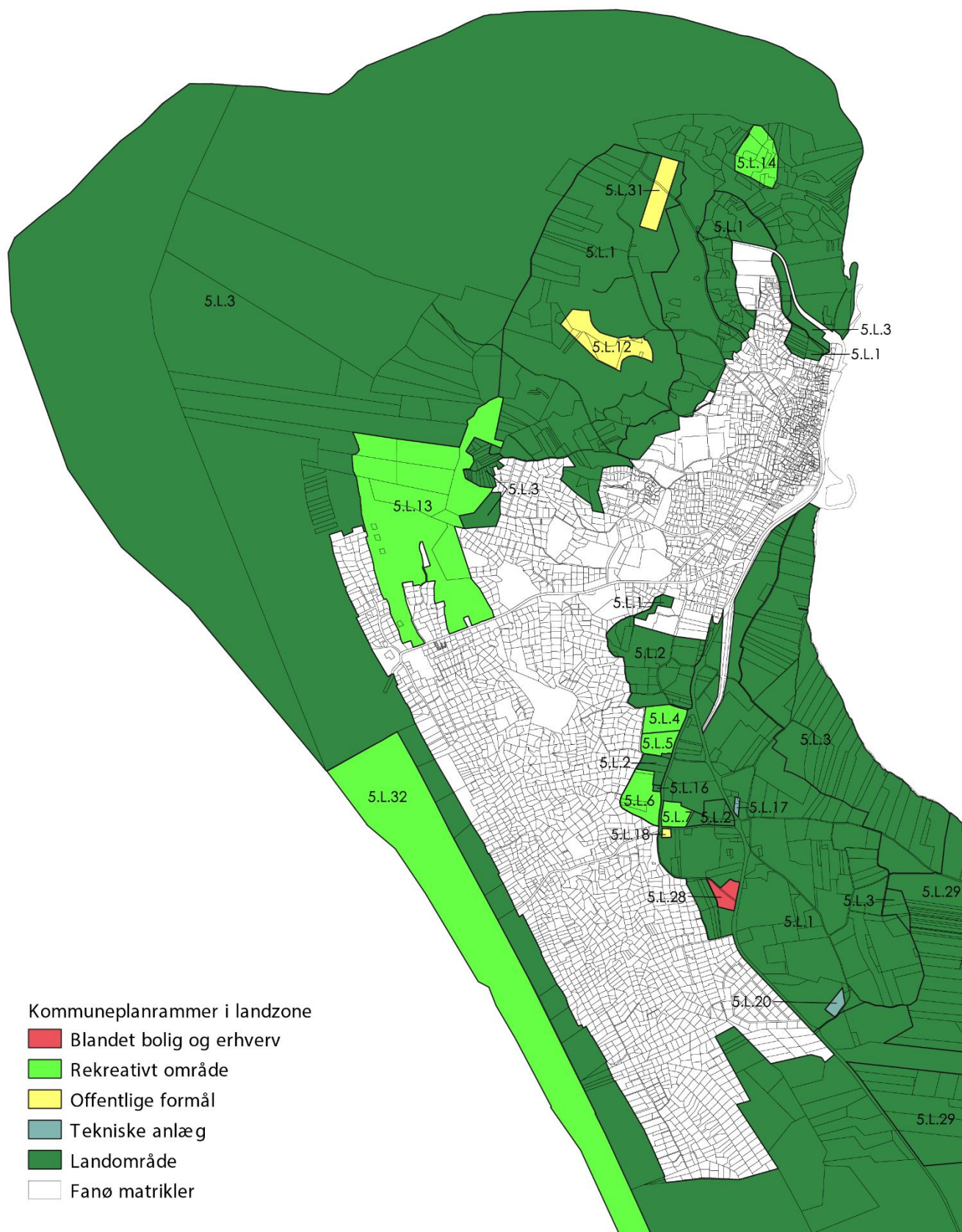
- Kommuneplanrammer
- Rekreativt område
  - Sommerhusområde
  - Fanø matrikler

Rammeområde	4.R.1 – Rekreativt område	4.R.2 – Rekreativt område
Anvendelse	Rekreative formål - feriekolonier og lignende, der kan indpasses i området uden genevirkninger for omgivelserne.	Rekreative formål
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Bebyggelsens samlede bruttoetageareal må ikke overstige 1250 m ² .	Maks. 35 for lokalplanområdet som et hele. 300 m ²
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 7 m.	1 etage Maks. 3.5 m
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.	Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.
Zonestatus Planstatus	Sommerhusområde. Området er omfattet af lokalplan nr. 7.	Sommerhusområde Området er omfattet af lokalplan nr. 120
Natur- og kulturbeskyttelse	Ramsar- og EF-Habitatområde. Kliffredning.	§ 3 Hedeareal

Rammeområde	4.S.1 – Sommerhusområde	4.S.2 – Sommerhusområde
Anvendelse	Sommerhusbebyggelse.	Sommerhusbebyggelse.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Maks. 15 for den enkelte ejendom, og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² . <i>Se generelle bestemmelser.</i>	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² . <i>Se generelle bestemmelser.</i>
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. <i>Se generelle bestemmelser.</i>	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. <i>Se generelle bestemmelser.</i>
Bevaringsværdier og beplantning	<i>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.</i>	<i>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.</i>
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	<i>Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.</i>	<i>Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.</i>
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Sommerhusområde. <i>Del af området er omfattet af lokalplan nr. 29 og 65.</i>	Sommerhusområde. <i>Området er omfattet af lokalplan nr. 7.</i>

Rammeområde	4.S.3 – Sommerhusområde	4.S.4 – Sommerhusområde
Anvendelse	Sommerhusbebyggelse.	Sommerhusbebyggelse.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² . Se generelle bestemmelser.	Maks. 15 for den enkelte ejendom og det bebyggede areal må maks. være 180 m ² . Se generelle bestemmelser.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Se generelle bestemmelser.	Maks. 1 etage. Maks. 5 m. Facadehøjde maks. 3 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.	Tagets vinkel med vandret plan skal være mellem 20 og 30 grader.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Sommerhusområde. Klitfredning.	Sommerhusområde. Klitfredning.

OMRÅDE 5.1: LANDZONE

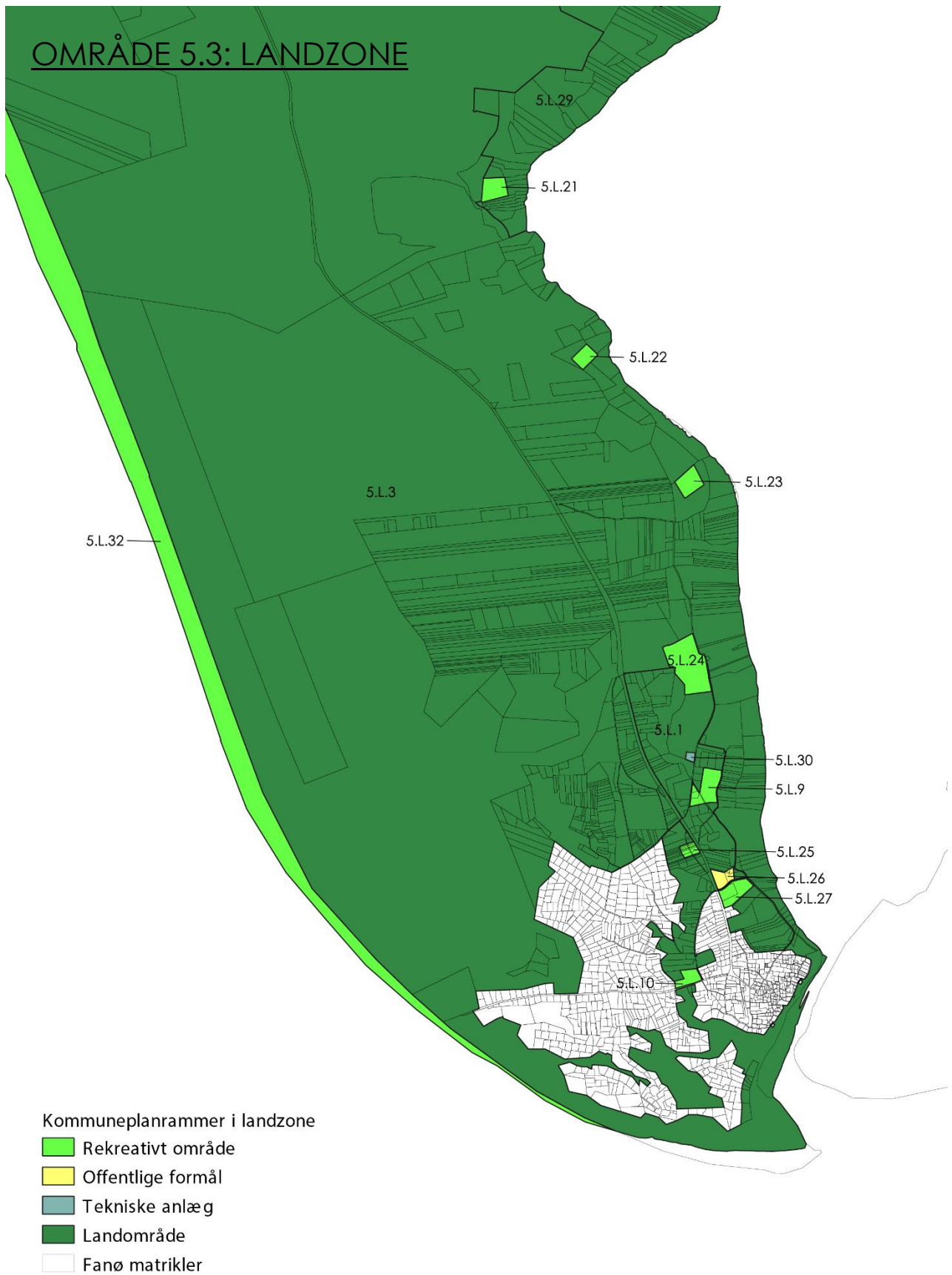
OMRÅDE 5.2: LANDZONE

Kommuneplanrammer i landzone

- Blandet bolig og erhverv
- Rekreativt område
- Offentlige formål
- Tekniske anlæg
- Landområde
- Fanø matrikler

OMRÅDE 5.3: LANDZONE

Rammeområde	5.L.2 – Turist-erhvervsområde	5.L.4 – Rekreative formål
Anvendelse	Jordbrugsformål og turisterhvervsformål. Der kan etableres turistrelaterede aktiviteter, så som campingplads, småbutikker, liberale erhverv og lignende der kan indgå i pågældende område uden genevirkninger for omgivelserne.	Rekreative formål - :kollektive ferieformer i form af hotel, motel, feriecenter, campingplads med tilhørende toilet og badebygninger, kiosk og lignende, der er nødvendig for campingpladsens drift.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Maks. 35 for den enkelte ejendom.	
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8,5 m.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 6,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A. Området afsluttes med et 4 m bredt plantebælte mod syd mod campingpladsen og sommerhusområdet	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A. Området skal afsluttes mod syd og nord af et mindst 8 m bredt plantebælte.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Ved lokalplanlægning skal det sikres, at områdets funktionelle, miljømæssige og arkitektoniske kvaliteter og helhed fremmes.	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Landzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 48, 89 og 117. Skovbyggelinje.	Landzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 48.

Rammeområde	5.L.5 – Rekreative formål	5.L.6 – Rekreative formål
Anvendelse	<i>Rekreative formål I: kollektive ferieformer i form af hotel, motel, feriecenter, campingplads med tilhørende toilet og badebygninger, kiosk og lignende, der er nødvendig for campingpladsens drift.</i>	<i>Rekreative formål: kollektive ferieformer i form af hotel, motel, feriecenter, campingplads med tilhørende toilet og badebygninger, kiosk og lignende, der er nødvendig for campingpladsens drift.</i>
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser		
Etageantal Bygningshøjde	<i>Maks.1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 6,5 m.</i>	<i>Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 6,5 m.</i>
Bevaringsværdier og beplantning	<i>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.</i>	<i>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.</i>
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	<i>Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.</i>	<i>Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.</i>
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	<i>Landzone Området er omfattet af lokalplan nr. 48.</i>	<i>Landzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 48.</i>

Rammeområde	5.L.7 – Rekreative formål
Anvendelse	Rekreative formål: kollektive ferieformer i form af hotel, motel, feriecenter, -campingplads med tilhørende toilet og badebygninger, kiosk og lignende, der er nødvendig for campingpladsens drift.
Bebyggelsens Karakter	
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	
Etageantal Bygningshøjde	Maks.1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 6,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Landzone Området er omfattet af lokalplan nr. 82.

Rammeområde	5.L.9 – Rekreative formål	5.L.10 – Rekreative formål
Anvendelse	<i>Rekreative formål: kollektive ferieformer i form af hotel, motel, feriecenter, campingplads med tilhørende toilet og badebygninger, kiosk og lignende, der er nødvendig for campingpladsens drift.</i>	<i>Rekreative formål:: kollektive ferieformer i form af hotel, motel, feriecenter, campingplads med tilhørende toilet og badebygninger, kiosk og lignende, der er nødvendig for campingpladsens drift.</i>
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser		
Etageantal Bygningshøjde	<i>Maks.1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 6,5 m.</i>	<i>Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8,5 m.</i>
Bevaringsværdier og beplantning	<i>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.</i>	<i>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.</i>
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	<i>Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader. Se generelle bestemmelser</i>	<i>Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader. Se generelle bestemmelser</i>
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	<i>Landzone</i>	<i>Landzone. Del af området er omfattet af lokalplan nr. 15.</i>

Rammeområde	5.L.12 – Offentlige formål	5.L.13 – Rekreative formål
Anvendelse	<p>Offentlige formål – losseplads med ophørt deponering.</p> <p>Området skal reetableres og beplantes med henblik på fremtidig anvendelse til rekreativ eller jordbrugsmæssig udnyttelse.</p>	<p>Rekreative formål - golfbane, minigolf og tennisbane med tilhørende anlæg og bygninger.</p>
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser		
Etageantal Bygningshøjde		<p>Maks. 1 etage.</p> <p>Maks. 6,5 m.</p>
Bevaringsværdier og beplantning	<p>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.</p>	<p>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.</p> <p>Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.</p>
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	<p>Området skal holdes afskærmet, så der ikke opstår gener for omgivelserne.</p>	<p>Servicebygningen skal tækkes med tagrør og afsluttes med enggræstørv. Tagets vinkel med vandret plan må ikke overstige 50 grader.</p>
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	<p>Landzone.</p> <p>Området er omfattet af lokalplan nr. 38 og 85.</p> <p>Ramsar- og EU-habitatområde. Skovbyggelinje.</p>	<p>Landzone.</p> <p>Området er omfattet af lokalplan nr. 56.</p> <p>Ramsar- og EU-Habitatområde. Skovbyggelinje.</p>

Rammeområde	5.L.14 – Rekreativt område
Anvendelse	Rekreative formål – skydebane med tilhørende anlæg og bygninger.
Bebyggelsens Karakter	
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Det samlede bruttoetageareal må ikke overstige 25 m ² .
Etageantal	Maks. 1 etage.
Bygningshøjde	Maks. 4,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A. Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	
Zonestatus	Landzone.
Planstatus	
Natur- og kulturbeskyttelse	Ramsar- og EU-habitatområde. Skovbyggelinje.

Rammeområde	5.L.16 – Turist-erhvervsområde	5.L.17 – Teknisk anlæg
Anvendelse	<p>Diverse turistrelaterede aktiviteter, såsom café, restaurant, badeland, helse og fitnesscenter, spillehal, galleri og lignende samt udvalgsvarebutikker.</p> <p>Der må ikke etablere dagligvarebutikker.</p> <p>Der må ikke etableres overnatningsmuligheder.</p>	Teknisk anlæg - fjernvarme-central og transformerstation inkl. tekniske anlæg.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Maks. 45 for området under ét.	Maks. 20 for den enkelte ejendom.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 8,5 m. Facadehøjde maks. 4 m.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 7 m. Skorstene maks. 25 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	<p>Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.</p> <p>Det maksimale bruttoetageareal til butikker må højst udgøre 200 m².</p>	Området skal sikres miljømæssigt og arkitektonisk med bygningsregulerende bestemmelser i en lokalplan.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	<p>Landzone.</p> <p>Området er omfattet af lokalplan nr. 76.</p>	<p>Landzone.</p> <p>Området er omfattet af lokalplan nr. 45.</p>

Rammeområde	5.L.18 – Offentlige formål	5.L.19 – Rekreativt område
Anvendelse	Offentlige formål – kirkegård med tilhørende parkeringsplads.	Rekreative formål - Spejderhytte med tilhørende anlæg. Eksisterende bygninger kan anvendes til lejrskole, skovbørnehave og lignende
Bebyggelsens Karakter	Karakteren og omfanget af den nuværende bebyggelse fastholdes.	
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser		
Etageantal Bygningshøjde		Maks. 1 etage. Maks. 5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Landzone.	Landzone. Området er omfattet lokalplan nr. 72. Ramsar- og EU-habitatområde. Kulturmiljø. Skovbyggelinje.

Rammeområde	5.L.20 – Teknisk anlæg	5.L.21 – Rekreativt område
Anvendelse	Tekniske anlæg – vandværk med tilhørende anlæg og bygninger.	Rekreative formål – fuglekøjer med tilhørende anlæg og bygninger. Der kan opføres og drives et naturinformationscenter i området.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser		Der må kun opføres bygninger, der er nødvendige for områdets drift. Informationscenteret må maksimalt have et etageareal på 120 m ² .
Etageantal	Maks. 1 etage.	Maks. 1 etage.
Bygningshøjde	Maks. 6,5 m.	Maks. 4,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.	Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Landzone. Kulturmiljø. Skovbyggelinje.	Landzone. Ramsar- og EU-Habitatområde. Strandbeskyttelseslinje. Skovbyggelinje.

Rammeområde	5.L.22 – Rekreativt område	5.L.23 – Rekreativt område
Anvendelse	<i>Rekreative formål – fuglekøjer med tilhørende anlæg og bygninger.</i>	<i>Rekreative formål – fuglekøjer med tilhørende anlæg og bygninger.</i>
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	<i>Der må kun opføres bygninger, der er nødvendige for områdets drift.</i>	<i>Der må kun opføres bygninger, der er nødvendige for områdets drift.</i>
Etageantal	<i>Maks. 1 etage.</i>	<i>Maks. 1 etage.</i>
Bygningshøjde	<i>Maks. 4,5 m.</i>	<i>Maks. 4,5 m.</i>
Bevaringsværdier og beplantning	<i>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.</i>	<i>Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.</i>
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	<i>Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.</i>	<i>Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.</i>
Zonestatus	<i>Landzone.</i>	<i>Landzone.</i>
Planstatus		
Natur- og kulturbeskyttelse	<i>Ramsar- og EU-habitatområde. Kulturmiljø. Strandbeskyttelseslinje.</i>	<i>Ramsar- og EU-Habitatområde. Strandbeskyttelseslinje. Skovbyggelinje.</i>

Rammeområde	5.L.24 – Rekreativt område	5.L.25 – Rekreativt område
Anvendelse	Rekreative formål – feriecenter med ferielejligheder og fritidsaktiviteter.	Områdets anvendelse fastlægges til rekreative formål - museum, cykelsti.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Bebyggelsens samlede bruttoetageareal må ikke overstige 4.250 m ² .	Maks. 20 for den enkelte ejendom.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 7 m.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A. i Kommuneplanen.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.	Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser. Tagets vinkel med vandret plan skal være mellem 40 og 50 grader.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Landzone. Natura2000, Fredning syd, Hede, Strandeng og sø.	Landzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 40.

Rammeområde	5.L.26 – Offentlige formål	5.L.27 – Rekreativt område
Anvendelse	Offentlige formål - kirkegård og parkering.	Rekreative formål – feriekoloni og lignende der kan indpasses i området uden genevirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser	Der må kun opføres bygninger i området som er nødvendige for kirkegårdens drift.	Bebyggelsens samlede bruttoetageareal må ikke overstige 1.250 m ² .
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage. Maks. 4,5 m.	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 7 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning		Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Landzone. Kulturmiljø. Strandbeskyttelseslinje.	Landzone. Kulturmiljø. Strandbeskyttelseslinje.

Rammeområde	5.L.28 – Blandet bolig- og erhvervsformål	5.L.29 – Naturområde
Anvendelse	Helårsbeboelse og erhvervsformål såsom udvalgsvarebutik eller lignende. Anden anvendelse end til butiksformål kan kun finde sted med Byrådets særlige tilladelse. I tilknytning til butikken kan byrådet efter nærmere vurdering tillade etableret mindre fremstillingsvirksomhed, såfremt dette ikke medfører ændringer på det bygningsmæssige udtryk og ikke er til gene for omgivelserne. Der må ikke etableres dagligvarebutikker.	Naturområde med spredt fritidsbebyggelse og mulighed for ekstensiv jordbrugsmæssig udnyttelse, f.eks. græsning, høslet, rørhøst, skrælning af mønningstørv og lign. Der må ikke opføres ny selvstændig fritids eller helårsbebyggelse eller bebyggelse til anden anvendelse. Eksisterende helårsbolig må ikke overgå til fritidsformål. Der kan opføres læskure for kreaturer, får og andre husdyr.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent Grundstørrelser		
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 8,5 m. Facadehøjde maks. 4,5 m.	Maks. 1 etage. Maks. 5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A. Områdets landskabelige karakter som overdrevarsareal skal fastholdes, ligesom beplantning skal bevares og plejes. Der må ikke etableres ny beplantning.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A. Der må normalt ikke ske ændringer i småbiotopers naturlige tilstand. De værdifulde landskaber skal i videst muligt omfang beskyttes. Ekstensiv jordbrugsmæssig udnyttelse må fortsat finde sted.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Ny og tilbygninger skal udformes så der opnås en god helhedsvirkning i forhold til den eksisterende bebyggelse og omgivelser. Det samlede bruttoetageareal må ved en ny lokalplan kun øges med 200 m ² i forhold til nuværende areal.	Anlæg og bygninger skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.
Zonestatus Planstatus Natur- og kulturbeskyttelse	Landzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 51.	Landzone. Området er omfattet af lokalplan nr. 72. Ramsar- og EU-habitatområde, kulturmiljø. Strandbeskyttelseslinje. Skovbyggelinje.

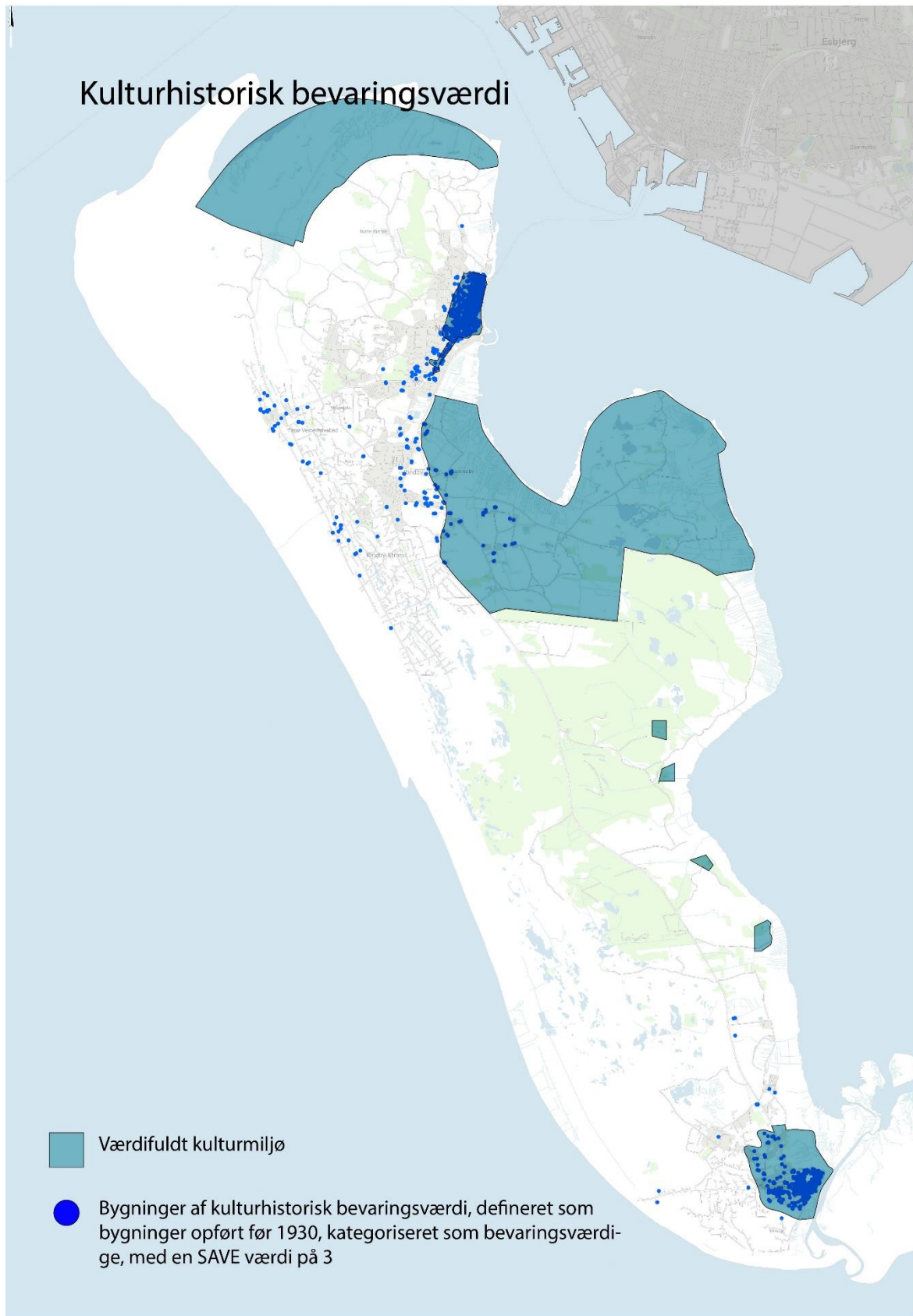
Rammeområde	5.L.30 – Teknisk anlæg	5.L.31 – Offentlige formål
Anvendelse	Teknisk anlæg - redningsstation.	Offentlige formål – Vindmøller med tilhørende anlæg og bygninger.
Bebyggelsens Karakter		
Bebyggelsesprocent	Maks. 20 for den enkelte ejendom.	
Grundstørrelser		
Etageantal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	
Bygningshøjde	Maks. 8,5 m.	
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplyst i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Bygninger og anlæg skal placeres og udformes med størst mulig hensyntagen til de landskabelige interesser.	
Zonestatus	Landzone.	Landzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 53.	Området er omfattet af lokalplan nr. 69.
Natur- og kulturbeskyttelse		Ramsar- og EU-habitatområde. Skovbyggelinje.

	Områder 5.L.1, 5.L.3 og 5.L.32 er markerede på kortene, men der fastsættes ikke rammebestemmelser, fordi der ingen intentioner er om at lokalplanlægge områderne.
--	---

Kulturhistorisk bevaringsværdi

 Værdifuldt kulturmiljø

 Bygninger af kulturhistorisk bevaringsværdi, defineret som bygninger opført før 1930, kategoriseret som bevaringsværdige, med en SAVE værdi på 3

BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER – ADRESSELISTE

NORDBY

Adresse	Matrikel/ejerlav	Opførelsesår
A B C Sti 1	320, ODDEN BY, NORDBY	1872
A B C Sti 3	319, ODDEN BY, NORDBY	1874
Barkvej 1	173, ODDEN BY, NORDBY	1797
Barkvej 11	168, ODDEN BY, NORDBY	1820
Barkvej 13	169, ODDEN BY, NORDBY	1820
Barkvej 2	174, ODDEN BY, NORDBY	1860
Barkvej 5	171B, ODDEN BY, NORDBY	1820
Barkvej 7	171E, ODDEN BY, NORDBY	1786
Barkvej 9	167A, ODDEN BY, NORDBY	1797
Batterivej 2	49, ODDEN BY, NORDBY	1800
Bavnebjergtoft 2	113T, RINDBY BY, NORDBY	1800
Bavnebjergtoft 4	113A, RINDBY BY, NORDBY	1800
Bavnebjergvej 1	105B, RINDBY BY, NORDBY	1897
Bavnebjergvej 3	106C, RINDBY BY, NORDBY	1900
Bavnebjergvej 5	106A, RINDBY BY, NORDBY	1900
Bavnebjergvej 7	106B, RINDBY BY, NORDBY	1892
Brigvej 1	121A, ODDEN BY, NORDBY	1808
Brigvej 2	179A, ODDEN BY, NORDBY	1808
Brigvej 3	122, ODDEN BY, NORDBY	1840
Brigvej 4A	178C, ODDEN BY, NORDBY	1878
Brigvej 4B	178E, ODDEN BY, NORDBY	1919
Buegangen 1	307, ODDEN BY, NORDBY	1894
Buegangen 3	309A, ODDEN BY, NORDBY	1825
Dagmarsvej 1	384, ODDEN BY, NORDBY	1870
Dagmarsvej 10	376A, ODDEN BY, NORDBY	1806
Dagmarsvej 11	395, ODDEN BY, NORDBY	1855
Dagmarsvej 12	375A, ODDEN BY, NORDBY	1800
Dagmarsvej 14	373A, ODDEN BY, NORDBY	1870
Dagmarsvej 3	386, ODDEN BY, NORDBY	1850
Dagmarsvej 4	382A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Dagmarsvej 5	391, ODDEN BY, NORDBY	1904
Dagmarsvej 7	394, ODDEN BY, NORDBY	1805
Dagmarsvej 8	377A, ODDEN BY, NORDBY	1806
Engsti 1	380, ODDEN BY, NORDBY	1852
Engsti 3	379A, ODDEN BY, NORDBY	1801
Fregatvej 1	182, ODDEN BY, NORDBY	1797
Fregatvej 10	201A, ODDEN BY, NORDBY	1787
Fregatvej 11	166, ODDEN BY, NORDBY	1969
Fregatvej 12	202, ODDEN BY, NORDBY	1892
Fregatvej 2	187, ODDEN BY, NORDBY	1820

Fregatvej 3	183, ODDEN BY, NORDBY	1869
Fregatvej 4	186A, ODDEN BY, NORDBY	1813
Fregatvej 5	184, ODDEN BY, NORDBY	1879
Fregatvej 6	197, ODDEN BY, NORDBY	1750
Fregatvej 7	185, ODDEN BY, NORDBY	1879
Fregatvej 8	199A, ODDEN BY, NORDBY	1800
Fregatvej 9	176A, ODDEN BY, NORDBY	1890
Fyrrevangen 5	208B, RINDBY BY, NORDBY	1930
Færgegaardsvej 10	96, ODDEN BY, NORDBY	1848
Færgegaardsvej 12	77A, ODDEN BY, NORDBY	1871
Færgegaardsvej 14	78A, ODDEN BY, NORDBY	1871
Færgegaardsvej 16	79B, ODDEN BY, NORDBY	1857
Færgegaardsvej 2	92, ODDEN BY, NORDBY	1808
Færgegaardsvej 4	93, ODDEN BY, NORDBY	1820
Færgegaardsvej 5	88, ODDEN BY, NORDBY	1865
Færgegaardsvej 6	94, ODDEN BY, NORDBY	1825
Færgegaardsvej 8	95, ODDEN BY, NORDBY	1840
Færgevej 1	21, ODDEN BY, NORDBY	1802
Færgevej 3	20A, ODDEN BY, NORDBY	1882
Galeasevej 2	118A, ODDEN BY, NORDBY	1888
Galeasevej 4	117, ODDEN BY, NORDBY	1789
Gammel Postvej 22	74A, RINDBY BY, NORDBY	1898
Gammel Postvej 4	75A, RINDBY BY, NORDBY	1890
Grønnevej 1	314, ODDEN BY, NORDBY	1799
Grønnevej 2	315, ODDEN BY, NORDBY	1869
Grønnevej 3	311A, ODDEN BY, NORDBY	1891
Grønnevej 3	311A, ODDEN BY, NORDBY	1900
Grønnevej 4	316, ODDEN BY, NORDBY	1890
Grønnevej 5	310, ODDEN BY, NORDBY	1796
Grønnevej 6	317, ODDEN BY, NORDBY	1863
Haralds Toft 6	70V, RINDBY BY, NORDBY	1817
Haralds Toft 8	70A, RINDBY BY, NORDBY	1712
Havneslippe 2	444A, ODDEN BY, NORDBY	1771
Havneslippe 3	445, ODDEN BY, NORDBY	1842
Havneslippe 5	446, ODDEN BY, NORDBY	1812
Herluf Trolles Vej 1	223A, ODDEN BY, NORDBY	1801
Herluf Trolles Vej 3	215A, ODDEN BY, NORDBY	1853
Hovedgaden 101	104A, RINDBY BY, NORDBY	1860
Hovedgaden 103	105A, RINDBY BY, NORDBY	1875
Hovedgaden 105A	300, RINDBY BY, NORDBY	1782
Hovedgaden 105B	118, RINDBY BY, NORDBY	1888
Hovedgaden 107	119, RINDBY BY, NORDBY	1896
Hovedgaden 109	120A, RINDBY BY, NORDBY	1894
Hovedgaden 11	86A, ODDEN BY, NORDBY	1870
Hovedgaden 118	78, RINDBY BY, NORDBY	1895

Hovedgaden 122	77A, RINDBY BY,NORDBY	1880
Hovedgaden 12A	19, ODDEN BY, NORDBY	1872
Hovedgaden 13	85A, ODDEN BY, NORDBY	1850
Hovedgaden 130	76, RINDBY BY,NORDBY	1890
Hovedgaden 14	17A, ODDEN BY, NORDBY	1890
Hovedgaden 15	91A, ODDEN BY, NORDBY	1896
Hovedgaden 16	15, ODDEN BY, NORDBY	1923
Hovedgaden 17	102, ODDEN BY, NORDBY	1895
Hovedgaden 18	6A, ODDEN BY, NORDBY	1887
Hovedgaden 19	103, ODDEN BY, NORDBY	1891
Hovedgaden 1A	50A, ODDEN BY, NORDBY	1880
Hovedgaden 2	47A, ODDEN BY, NORDBY	1822
Hovedgaden 21	116, ODDEN BY, NORDBY	1839
Hovedgaden 22	3A, ODDEN BY, NORDBY	1876
Hovedgaden 24	2ODDEN BY, NORDBY	1847
Hovedgaden 25A	119, ODDEN BY, NORDBY	1864
Hovedgaden 27	179C, ODDEN BY, NORDBY	1892
Hovedgaden 28	1ODDEN BY, NORDBY	1892
Hovedgaden 29	180, ODDEN BY, NORDBY	1870
Hovedgaden 3	54, ODDEN BY, NORDBY	1780
Hovedgaden 30	451A, ODDEN BY, NORDBY	1895
Hovedgaden 31	181A, ODDEN BY, NORDBY	1911
Hovedgaden 32	449, ODDEN BY, NORDBY	1771
Hovedgaden 33	189, ODDEN BY, NORDBY	1875
Hovedgaden 34	448E, ODDEN BY, NORDBY	1910
Hovedgaden 35	190, ODDEN BY, NORDBY	1799
Hovedgaden 36	448A, ODDEN BY, NORDBY	1875
Hovedgaden 37	191, ODDEN BY, NORDBY	1870
Hovedgaden 38	447, ODDEN BY, NORDBY	1847
Hovedgaden 4	46, ODDEN BY, NORDBY	1822
Hovedgaden 41	234A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Hovedgaden 42	443, ODDEN BY, NORDBY	1872
Hovedgaden 43	234A, ODDEN BY, NORDBY	1930
Hovedgaden 44	442, ODDEN BY, NORDBY	1795
Hovedgaden 45A	235C, ODDEN BY, NORDBY	1810
Hovedgaden 46	441, ODDEN BY, NORDBY	1820
Hovedgaden 47	235A, ODDEN BY, NORDBY	1892
Hovedgaden 48	440, ODDEN BY, NORDBY	1898
Hovedgaden 49	237, ODDEN BY, NORDBY	1913
Hovedgaden 5	51, ODDEN BY, NORDBY	1875
Hovedgaden 51	238, ODDEN BY, NORDBY	1904
Hovedgaden 52	438, ODDEN BY, NORDBY	1841
Hovedgaden 54	434, ODDEN BY, NORDBY	1931
Hovedgaden 55	239, ODDEN BY, NORDBY	1826
Hovedgaden 56	433A, ODDEN BY, NORDBY	1886

Hovedgaden 57	281, ODDEN BY, NORDBY	1871
Hovedgaden 58A	427, ODDEN BY, NORDBY	1924
Hovedgaden 58B	426, ODDEN BY, NORDBY	1875
Hovedgaden 6	33, ODDEN BY, NORDBY	1877
Hovedgaden 60	425A, ODDEN BY, NORDBY	1891
Hovedgaden 60	425A, ODDEN BY, NORDBY	1900
Hovedgaden 61	283A, ODDEN BY, NORDBY	1887
Hovedgaden 62	397A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Hovedgaden 64	396A, ODDEN BY, NORDBY	1895
Hovedgaden 65A	304A, ODDEN BY, NORDBY	1890
Hovedgaden 66	373B, ODDEN BY, NORDBY	1981
Hovedgaden 67	305A, ODDEN BY, NORDBY	1799
Hovedgaden 68	372A, ODDEN BY, NORDBY	1800
Hovedgaden 7	84, ODDEN BY, NORDBY	1819
Hovedgaden 71	313A, ODDEN BY, NORDBY	1834
Hovedgaden 72	371B, ODDEN BY, NORDBY	1819
Hovedgaden 75	338, ODDEN BY, NORDBY	1880
Hovedgaden 79	338, ODDEN BY, NORDBY	1800
Hovedgaden 79	338, ODDEN BY, NORDBY	1840
Hovedgaden 8	31A, ODDEN BY, NORDBY	1805
Hovedgaden 80	347, ODDEN BY, NORDBY	1804
Hovedgaden 83A	345, ODDEN BY, NORDBY	1905
Hovedgaden 85A	97, RINDBY BY, NORDBY	1890
Hovedgaden 86	82A, RINDBY BY, NORDBY	1930
Hovedgaden 89	99, RINDBY BY, NORDBY	1923
Hovedgaden 9	87A, ODDEN BY, NORDBY	1861
Hovedgaden 90	81, RINDBY BY, NORDBY	1898
Hovedgaden 91	100, RINDBY BY, NORDBY	1923
Hovedgaden 93	101, RINDBY BY, NORDBY	1850
Hovedgaden 95	102, RINDBY BY, NORDBY	1926
Hovedgaden 97	103, RINDBY BY, NORDBY	1870
Hovedgaden 98	80, RINDBY BY, NORDBY	1881
Kallesbjergvej 1	328A, ODDEN BY, NORDBY	1780
Kastanievej 2	96, RINDBY BY, NORDBY	1856
Kastanievej 3	92A, RINDBY BY, NORDBY	1880
Kastanievej 4	95B, RINDBY BY, NORDBY	1880
Kastanievej 5	91C, RINDBY BY, NORDBY	1897
Kastanievej 6	94B, RINDBY BY, NORDBY	1880
Kikkebjergvej 1	193A, ODDEN BY, NORDBY	1899
Kikkebjergvej 10	218A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Kikkebjergvej 11	162, ODDEN BY, NORDBY	1870
Kikkebjergvej 12	205, ODDEN BY, NORDBY	1890
Kikkebjergvej 13	161A, ODDEN BY, NORDBY	1858
Kikkebjergvej 14	206, ODDEN BY, NORDBY	1890
Kikkebjergvej 18	257A, ODDEN BY, NORDBY	1866

Kikkebjergvej 19A	159A, ODDEN BY, NORDBY	1855
Kikkebjergvej 2	233A, ODDEN BY, NORDBY	1776
Kikkebjergvej 3	194, ODDEN BY, NORDBY	1812
Kikkebjergvej 4	231, ODDEN BY, NORDBY	1889
Kikkebjergvej 5	198, ODDEN BY, NORDBY	1757
Kikkebjergvej 6	230, ODDEN BY, NORDBY	1895
Kikkebjergvej 7	200, ODDEN BY, NORDBY	1823
Kikkebjergvej 8	222, ODDEN BY, NORDBY	1806
Kikkebjergvej 9	165A, ODDEN BY, NORDBY	1890
Krogvej 1	129, ODDEN BY, NORDBY	1875
Krogvej 11	151A, ODDEN BY, NORDBY	1821
Krogvej 13	152A, ODDEN BY, NORDBY	1850
Krogvej 15	153A, ODDEN BY, NORDBY	1866
Krogvej 2	110, ODDEN BY, NORDBY	1852
Krogvej 3	128C, ODDEN BY, NORDBY	1900
Krogvej 4	170, ODDEN BY, NORDBY	1846
Krogvej 5	128A, ODDEN BY, NORDBY	1892
Krogvej 6	164, ODDEN BY, NORDBY	1895
Krogvej 7	127, ODDEN BY, NORDBY	1820
Krogvej 9	150A, ODDEN BY, NORDBY	1802
Kroslippe 1	7ODDEN BY, NORDBY	1777
Kroslippe 3	8ODDEN BY, NORDBY	1777
Kroslippe 5	9A, ODDEN BY, NORDBY	1800
Kroslippe 7	10, ODDEN BY, NORDBY	1799
Labyrinten 1	209, ODDEN BY, NORDBY	1847
Labyrinten 10	217A, ODDEN BY, NORDBY	1818
Labyrinten 12	216, ODDEN BY, NORDBY	1898
Labyrinten 14	219A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Labyrinten 16	220A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Labyrinten 2	207, ODDEN BY, NORDBY	1796
Labyrinten 3	210, ODDEN BY, NORDBY	1847
Labyrinten 4	208A, ODDEN BY, NORDBY	1843
Labyrinten 5	212, ODDEN BY, NORDBY	1837
Labyrinten 6	204, ODDEN BY, NORDBY	1880
Labyrinten 8	203, ODDEN BY, NORDBY	1860
Langelinie 1	41, ODDEN BY, NORDBY	1857
Langelinie 11	4ODDEN BY, NORDBY	1786
Langelinie 3	37, ODDEN BY, NORDBY	1760
Langelinie 9A	18, ODDEN BY, NORDBY	1872
Langsti 1	368, ODDEN BY, NORDBY	1875
Langsti 4	378A, ODDEN BY, NORDBY	1885
Lille Slippe 2	450, ODDEN BY, NORDBY	1771
Lindevej 11	297A, ODDEN BY, NORDBY	1894
Lindevej 14	322, ODDEN BY, NORDBY	1891
Lindevej 16	321, ODDEN BY, NORDBY	1856

Lindevej 18	323, ODDEN BY, NORDBY	1892
Lindevej 2	301A, ODDEN BY, NORDBY	1776
Lindevej 22	324, ODDEN BY, NORDBY	1858
Lindevej 26	325, ODDEN BY, NORDBY	1855
Lindevej 3	294, ODDEN BY, NORDBY	1893
Lindevej 4	302, ODDEN BY, NORDBY	1869
Lindevej 6	303A, ODDEN BY, NORDBY	1875
Lindevej 7	299, ODDEN BY, NORDBY	1810
Lindevej 8	308A, ODDEN BY, NORDBY	1859
Lindevej 9	298, ODDEN BY, NORDBY	1810
Lodsvej 10	131, ODDEN BY, NORDBY	1863
Lodsvej 11	97A, ODDEN BY, NORDBY	1813
Lodsvej 12	132A, ODDEN BY, NORDBY	1878
Lodsvej 13	75, ODDEN BY, NORDBY	1850
Lodsvej 14	133A, ODDEN BY, NORDBY	1878
Lodsvej 15	74A, ODDEN BY, NORDBY	1884
Lodsvej 17	73, ODDEN BY, NORDBY	1897
Lodsvej 2	106, ODDEN BY, NORDBY	1891
Lodsvej 20B	134A, ODDEN BY, NORDBY	1898
Lodsvej 21	72H, ODDEN BY, NORDBY	1922
Lodsvej 25	67D, ODDEN BY, NORDBY	1893
Lodsvej 5	100, ODDEN BY, NORDBY	1875
Lodsvej 6	109A, ODDEN BY, NORDBY	1894
Lodsvej 7	99A, ODDEN BY, NORDBY	1813
Lodsvej 8	130, ODDEN BY, NORDBY	1813
Lodsvej 9	98, ODDEN BY, NORDBY	1813
Martin Christensens Vej 1	367, ODDEN BY, NORDBY	1803
Martin Christensens Vej 3	366, ODDEN BY, NORDBY	1804
Martin Christensens Vej 5	371A, ODDEN BY, NORDBY	1819
Mellemgaden 1	115, ODDEN BY, NORDBY	1880
Mellemgaden 10	229, ODDEN BY, NORDBY	1857
Mellemgaden 11	196, ODDEN BY, NORDBY	1802
Mellemgaden 12	228, ODDEN BY, NORDBY	1858
Mellemgaden 13	221A, ODDEN BY, NORDBY	1804
Mellemgaden 14	227, ODDEN BY, NORDBY	1800
Mellemgaden 16	226A, ODDEN BY, NORDBY	1806
Mellemgaden 17	241, ODDEN BY, NORDBY	1852
Mellemgaden 18	236, ODDEN BY, NORDBY	1898
Mellemgaden 2	104A, ODDEN BY, NORDBY	1891
Mellemgaden 21	276A, ODDEN BY, NORDBY	1805
Mellemgaden 23	275D, ODDEN BY, NORDBY	1805
Mellemgaden 25	278, ODDEN BY, NORDBY	1760
Mellemgaden 27	277, ODDEN BY, NORDBY	1760
Mellemgaden 29	274A, ODDEN BY, NORDBY	1855
Mellemgaden 3	114, ODDEN BY, NORDBY	1775

Mellemgaden 4	120, ODDEN BY, NORDBY	1809
Mellemgaden 5	113, ODDEN BY, NORDBY	1780
Mellemgaden 6	177A, ODDEN BY, NORDBY	1913
Mellemgaden 7	172, ODDEN BY, NORDBY	1870
Mellemgaden 8	192, ODDEN BY, NORDBY	1808
Mellemgaden 9	175, ODDEN BY, NORDBY	1809
Møllesti 1	344, ODDEN BY, NORDBY	1841
Møllesti 10	89, RINDBY BY, NORDBY	1850
Møllesti 14	90A, RINDBY BY, NORDBY	1917
Møllesti 2	85, RINDBY BY, NORDBY	1853
Møllesti 3	343, ODDEN BY, NORDBY	1892
Møllesti 4	86, RINDBY BY, NORDBY	1825
Møllesti 6	87, RINDBY BY, NORDBY	1850
Møllesti 8	88, RINDBY BY, NORDBY	1825
Navigationsvej 1	36, ODDEN BY, NORDBY	1770
Navigationsvej 10	80A, ODDEN BY, NORDBY	1910
Navigationsvej 11	56, ODDEN BY, NORDBY	1790
Navigationsvej 14	71, ODDEN BY, NORDBY	1873
Navigationsvej 15	60, ODDEN BY, NORDBY	1900
Navigationsvej 16	70A, ODDEN BY, NORDBY	1873
Navigationsvej 17	61, ODDEN BY, NORDBY	1900
Navigationsvej 19	62, ODDEN BY, NORDBY	1893
Navigationsvej 2	30, ODDEN BY, NORDBY	1866
Navigationsvej 3	32, ODDEN BY, NORDBY	1877
Navigationsvej 4	83, ODDEN BY, NORDBY	1820
Navigationsvej 5	52, ODDEN BY, NORDBY	1880
Navigationsvej 6	82, ODDEN BY, NORDBY	1820
Navigationsvej 7	53, ODDEN BY, NORDBY	1790
Navigationsvej 8	81A, ODDEN BY, NORDBY	1920
Navigationsvej 9	55, ODDEN BY, NORDBY	1790
Niels Engersvej 2	337, ODDEN BY, NORDBY	1827
Niels Engersvej 3	318T, ODDEN BY, NORDBY	1855
Niels Engersvej 4	336, ODDEN BY, NORDBY	1772
Niels Engersvej 5A	323, ODDEN BY, NORDBY	1892
Niels Engersvej 6	335, ODDEN BY, NORDBY	1821
Niels Sørensens Vej 12	34Z, RINDBY BY, NORDBY	1800
Nordre Engvej 2	57P, ODDEN BY, NORDBY	1801
Nordre Engvej 4	58, ODDEN BY, NORDBY	1845
Nordre Engvej 6	59A, ODDEN BY, NORDBY	1897
Nordre Engvej 7	64B, ODDEN BY, NORDBY	1875
Nordre Engvej 8	64A, ODDEN BY, NORDBY	2000
Nordre Engvej 9	65, ODDEN BY, NORDBY	1895
Nørre Engen 1	128B, ODDEN BY, NORDBY	1895
O. C. Hammersvej 1	356, ODDEN BY, NORDBY	1857
O. C. Hammersvej 10	348, ODDEN BY, NORDBY	1804

O. C. Hammersvej 2	352, ODDEN BY, NORDBY	1846
O. C. Hammersvej 4	351, ODDEN BY, NORDBY	1882
O. C. Hammersvej 6	350A, ODDEN BY, NORDBY	1805
O. C. Hammersvej 8	349A, ODDEN BY, NORDBY	1767
Saltværksvej 1	40A, ODDEN BY, NORDBY	1856
Saltværksvej 2	35A, ODDEN BY, NORDBY	1813
Saltværksvej 3	39, ODDEN BY, NORDBY	1856
Saltværksvej 4	34A, ODDEN BY, NORDBY	1800
Saltværksvej 5	45, ODDEN BY, NORDBY	1856
Saltværksvej 7	44, ODDEN BY, NORDBY	1856
Saltværksvej 9	38B, ODDEN BY, NORDBY	1808
Skolesti 1	242A, ODDEN BY, NORDBY	1853
Skolesti 3	247A, ODDEN BY, NORDBY	1843
Skolesti 5	248A, ODDEN BY, NORDBY	1843
Skolevej 1	279A, ODDEN BY, NORDBY	1780
Skolevej 10	288, ODDEN BY, NORDBY	1799
Skolevej 11	269, ODDEN BY, NORDBY	1857
Skolevej 13	268A, ODDEN BY, NORDBY	1800
Skolevej 15	267, ODDEN BY, NORDBY	1890
Skolevej 18	296, ODDEN BY, NORDBY	1866
Skolevej 2	284A, ODDEN BY, NORDBY	1801
Skolevej 3	273, ODDEN BY, NORDBY	1875
Skolevej 4	283B, ODDEN BY, NORDBY	1861
Skolevej 5	272A, ODDEN BY, NORDBY	1850
Skolevej 6	286A, ODDEN BY, NORDBY	1799
Skolevej 8	287, ODDEN BY, NORDBY	1850
Skolevej 9	270A, ODDEN BY, NORDBY	1857
Solvænget 1	262, ODDEN BY, NORDBY	1850
Solvænget 6	265, ODDEN BY, NORDBY	1890
Solvænget 9	264A, ODDEN BY, NORDBY	1890
Stadionvej 1	266A, ODDEN BY, NORDBY	1880
Stadionvej 2	326, ODDEN BY, NORDBY	1898
Strandslippe 1A	48, ODDEN BY, NORDBY	1900
Strandslippe 2	42, ODDEN BY, NORDBY	1857
Strandslippe 4	43A, ODDEN BY, NORDBY	1857
Strandvejen 1	121A, RINDBY BY, NORDBY	1894
Strandvejen 18	72A, RINDBY BY, NORDBY	1890
Strandvejen 19	124D, RINDBY BY, NORDBY	1917
Strandvejen 3	122, RINDBY BY, NORDBY	1892
Strandvejen 32B	71, RINDBY BY, NORDBY	1892
Strandvejen 5A	123, RINDBY BY, NORDBY	1919
Strandvejen 6A	32AT, RINDBY BY, NORDBY	1806
Suensonsvej 11	295A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Suensonsvej 13	300, ODDEN BY, NORDBY	1802
Suensonsvej 2	249A, ODDEN BY, NORDBY	1843

Suensonsvej 3	254A, ODDEN BY, NORDBY	1869
Suensonsvej 7	254D, ODDEN BY, NORDBY	1869
Suensonsvej 9	271, ODDEN BY, NORDBY	1871
Svenskervej 1	415, ODDEN BY, NORDBY	1887
Svenskervej 10	406, ODDEN BY, NORDBY	1776
Svenskervej 11	423A, ODDEN BY, NORDBY	1801
Svenskervej 12	405, ODDEN BY, NORDBY	1869
Svenskervej 13	424A, ODDEN BY, NORDBY	1850
Svenskervej 2	414, ODDEN BY, NORDBY	1877
Svenskervej 3	419, ODDEN BY, NORDBY	1794
Svenskervej 4	413A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Svenskervej 5	420, ODDEN BY, NORDBY	1794
Svenskervej 6	412, ODDEN BY, NORDBY	1867
Svenskervej 7	421D, ODDEN BY, NORDBY	1864
Svenskervej 8	410, ODDEN BY, NORDBY	1801
Svenskervej 9	422, ODDEN BY, NORDBY	1801
Søndre Banksti 1	112A, ODDEN BY, NORDBY	1808
Søndre Banksti 2	123, ODDEN BY, NORDBY	1820
Søndre Banksti 3	111A, ODDEN BY, NORDBY	1858
Søndre Banksti 4	124, ODDEN BY, NORDBY	1852
Søndre Banksti 6	125, ODDEN BY, NORDBY	1848
Søndre Banksti 8	126, ODDEN BY, NORDBY	1880
Søndre Engvej 16	83, RINDBY BY, NORDBY	1900
Søndre Engvej 18	84A, RINDBY BY, NORDBY	1884
Th. Schmidts Vej 2	280, ODDEN BY, NORDBY	1891
Tinghusvej 2	240A, ODDEN BY, NORDBY	1891
Toftevej 5	76, ODDEN BY, NORDBY	1878
Toldbodvej 1	23, ODDEN BY, NORDBY	1857
Toldbodvej 7	25, ODDEN BY, NORDBY	1787
Tværsti 2	369, ODDEN BY, NORDBY	1800
Tværsti 4	370, ODDEN BY, NORDBY	1800
Tværsti 6	365, ODDEN BY, NORDBY	1804
Tværvej 1	407, ODDEN BY, NORDBY	1822
Tværvej 2	409, ODDEN BY, NORDBY	1801
Tværvej 3	401A, ODDEN BY, NORDBY	1802
Tværvej 4	408, ODDEN BY, NORDBY	1892
Tøndehusslippe 2	28, ODDEN BY, NORDBY	1820
Tøndehusslippe 4	27A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Tøndehusslippe 6	26A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Valdemarsvej 1	411, ODDEN BY, NORDBY	1801
Valdemarsvej 10	399A, ODDEN BY, NORDBY	1858
Valdemarsvej 12	398, ODDEN BY, NORDBY	1892
Valdemarsvej 16	304B, ODDEN BY, NORDBY	1896
Valdemarsvej 18	306, ODDEN BY, NORDBY	1830
Valdemarsvej 2	392B, ODDEN BY, NORDBY	1832

Valdemarsvej 3	402, ODDEN BY, NORDBY	1775
Valdemarsvej 4	392A, ODDEN BY, NORDBY	1832
Valdemarsvej 5	403, ODDEN BY, NORDBY	1845
Valdemarsvej 7	404A, ODDEN BY, NORDBY	1843
Valdemarsvej 8	400A, ODDEN BY, NORDBY	1858
Vangled 16	155A, ODDEN BY, NORDBY	1896
Vangled 7	142A, ODDEN BY, NORDBY	1896
Vangled 9	141, ODDEN BY, NORDBY	1896
Ved Møllebanken 1	334, ODDEN BY, NORDBY	1887
Ved Møllebanken 10	341A, ODDEN BY, NORDBY	1842
Ved Møllebanken 12	342A, ODDEN BY, NORDBY	1865
Ved Møllebanken 4	341L, ODDEN BY, NORDBY	1846
Ved Møllebanken 5	331A, ODDEN BY, NORDBY	1888
Ved Møllebanken 6	340, ODDEN BY, NORDBY	1813
Ved Møllebanken 7	330, ODDEN BY, NORDBY	1892
Ved Skibsværftet 2	437A, ODDEN BY, NORDBY	1879
Ved Skibsværftet 6	418, ODDEN BY, NORDBY	1882
Ved Trappen 1	16, ODDEN BY, NORDBY	1798
Ved Trappen 2	14, ODDEN BY, NORDBY	1781
Ved Trappen 4	13, ODDEN BY, NORDBY	1781
Ved Trappen 6	12A, ODDEN BY, NORDBY	1775
Ved Trappen 8	11A, ODDEN BY, NORDBY	1885
Veservej 12	390A, ODDEN BY, NORDBY	1870
Veservej 12A	413A, ODDEN BY, NORDBY	1870
Veservej 2	385A, ODDEN BY, NORDBY	1808
Veservej 6	387A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Veservej 8	388A, ODDEN BY, NORDBY	1804
Vesternasen 13	66A, ODDEN BY, NORDBY	1900
Vestervejen 1	69A, ODDEN BY, NORDBY	1893
Vestervejen 11	139, ODDEN BY, NORDBY	1897
Vestervejen 12	140, ODDEN BY, NORDBY	1895
Vestervejen 13	154A, ODDEN BY, NORDBY	1928
Vestervejen 14	158A, ODDEN BY, NORDBY	1903
Vestervejen 15	156, ODDEN BY, NORDBY	1925
Vestervejen 16	255, ODDEN BY, NORDBY	1890
Vestervejen 17	157, ODDEN BY, NORDBY	1918
Vestervejen 2	63, ODDEN BY, NORDBY	1875
Vestervejen 23	258, ODDEN BY, NORDBY	1896
Vestervejen 27	260, ODDEN BY, NORDBY	1929
Vestervejen 30A	93A, RINDBY BY, NORDBY	1920
Vestervejen 31	261A, ODDEN BY, NORDBY	1897
Vestervejen 37A	327A, ODDEN BY, NORDBY	1907
Vestervejen 39	329, ODDEN BY, NORDBY	1903
Vestervejen 40	108A, RINDBY BY, NORDBY	1928
Vestervejen 42	107B, RINDBY BY, NORDBY	1777

Vestervejen 45	36A, RINDBY BY,NORDBY	1810
Vestervejen 45	36A, RINDBY BY,NORDBY	1810
Vestervejen 47	35A, RINDBY BY,NORDBY	1840
Vestervejen 59	110, RINDBY BY,NORDBY	1924
Vestervejen 60	116A, RINDBY BY,NORDBY	1880
Vestervejen 61	111, RINDBY BY,NORDBY	1896
Vestervejen 62	124B, RINDBY BY,NORDBY	1800
Vestervejen 66	125, RINDBY BY,NORDBY	1770
Vestervejen 69	112A, RINDBY BY,NORDBY	1926
Vestervejen 81	114A, RINDBY BY,NORDBY	1893
Vestervejen 87	115A, RINDBY BY,NORDBY	1896
Vigensvej 10	354, ODDEN BY, NORDBY	1801
Vigensvej 11	364A, ODDEN BY, NORDBY	1790
Vigensvej 12	353, ODDEN BY, NORDBY	1801
Vigensvej 13	363A, ODDEN BY, NORDBY	1810
Vigensvej 14	357A, ODDEN BY, NORDBY	1904
Vigensvej 15	362A, ODDEN BY, NORDBY	1820
Vigensvej 17	361, ODDEN BY, NORDBY	1799
Vigensvej 8	355A, ODDEN BY, NORDBY	1876
Vinkelvej 1	145, ODDEN BY, NORDBY	1865
Vinkelvej 2	149, ODDEN BY, NORDBY	1863
Vinkelvej 3	144, ODDEN BY, NORDBY	1865
Vinkelvej 4	148, ODDEN BY, NORDBY	1867
Vinkelvej 6	147, ODDEN BY, NORDBY	1872
Vinkelvej 8	146, ODDEN BY, NORDBY	1897
Willemoesvej 1	224A, ODDEN BY, NORDBY	1799
Willemoesvej 10	245D, ODDEN BY, NORDBY	1800
Willemoesvej 12	250, ODDEN BY, NORDBY	1799
Willemoesvej 14	252A, ODDEN BY, NORDBY	1803
Willemoesvej 16	253A, ODDEN BY, NORDBY	1800
Willemoesvej 2	243A, ODDEN BY, NORDBY	1788
Willemoesvej 3	225A, ODDEN BY, NORDBY	1840
Willemoesvej 4	244A, ODDEN BY, NORDBY	1788
Willemoesvej 5	214, ODDEN BY, NORDBY	1801
Willemoesvej 6	245C, ODDEN BY, NORDBY	1805
Willemoesvej 8	246, ODDEN BY, NORDBY	1830
Østervej 1	435, ODDEN BY, NORDBY	1820
Østervej 10	430A, ODDEN BY, NORDBY	1800
Østervej 12	429A, ODDEN BY, NORDBY	1850
Østervej 14	428, ODDEN BY, NORDBY	1820
Østervej 2	416, ODDEN BY, NORDBY	1862
Østervej 4	417, ODDEN BY, NORDBY	1818
Østervej 6	432, ODDEN BY, NORDBY	1790
Østervej 8	431A, ODDEN BY, NORDBY	1790

DET ÅBNE LAND RINDBY, BYEN OG GAMELHUSE

Adresse	Matrikel/ejerlav	Opførelsesår
Larses Toft 37	45A, RINDBY BY,NORDBY	1890
Rindbyvej 2	54, RINDBY BY,NORDBY	1916
Rindbyvej 3	62, RINDBY BY,NORDBY	1775
Rindbyvej 4	14A, RINDBY BY,NORDBY	1861
Rindbyvej 6	15BQ, RINDBY BY,NORDBY	1928
Rindbyvej 8	16D, RINDBY BY,NORDBY	1898
Rindbyvej 10	60A, RINDBY BY,NORDBY	1912
Storetoft 7A	69A, RINDBY BY,NORDBY	1931
Storetoft 9	68A, RINDBY BY,NORDBY	1865
Storetoft 11	29A, RINDBY BY,NORDBY	1770
Storetoft 30	30A, RINDBY BY,NORDBY	1890
Storetoft 30A	30A, RINDBY BY,NORDBY	1890
Storetoft 36	48, RINDBY BY,NORDBY	1900
Strandgårdsmarken 7	28A, RINDBY BY,NORDBY	1924
Sønder Storetoft 1	8A, RINDBY BY,NORDBY	1868
Sønder Storetoft 2	51A, RINDBY BY,NORDBY	1825
Østertoft 1	56, RINDBY BY,NORDBY	1825
Østertoft 2	17P, RINDBY BY,NORDBY	1910
Østertoft 3	57A, RINDBY BY,NORDBY	1825
Østertoft 5	55A, RINDBY BY,NORDBY	1908
Østertoft 10	20A, RINDBY BY,NORDBY	1920
Engvejen 1	53A, RINDBY BY,NORDBY	1890
Gammel Huse 1	10A, RINDBY BY,NORDBY	1850
Gammel Huse 2	52A, RINDBY BY,NORDBY	1875
Gammel Huse 3	11A, RINDBY BY,NORDBY	1800
Hæsset 3	59A, RINDBY BY,NORDBY	1864
Hæsset 7	58B, RINDBY BY,NORDBY	1860
Kapelvej 1	40, RINDBY BY,NORDBY	1895
Kapelvej 2	26A, RINDBY BY,NORDBY	1858
Kapelvej 6	27FG, RINDBY BY,NORDBY	1872
Kapelvej 8	67A, RINDBY BY,NORDBY	1880
Kapelvej 10	301, RINDBY BY,NORDBY	1900
Kirkevejen 3	6A, RINDBY BY,NORDBY	1825
Kirkevejen 9	44A, RINDBY BY,NORDBY	1887
Kirkevejen 11	43A, RINDBY BY,NORDBY	1920
Kirkevejen 13B	4A, RINDBY BY,NORDBY	1775
Kirkevejen 16	46A, RINDBY BY,NORDBY	1898
Kirkevejen 18	42Æ, RINDBY BY,NORDBY	1855
Kirkevejen 25	27FB, RINDBY BY,NORDBY	1928
Postvejen 5	49, RINDBY BY,NORDBY	1891
Postvejen 7B	7A, RINDBY BY,NORDBY	1875
Postvejen 9	47, RINDBY BY,NORDBY	1900

Postvejen 12	9A, RINDBY BY,NORDBY	1850
Postvejen 13	3A, RINDBY BY,NORDBY	1885
Postvejen 14	37, RINDBY BY,NORDBY	1898
Postvejen 15	2A, RINDBY BY,NORDBY	1805
Postvejen 16	1RINDBY BY,NORDBY	1910
Postvejen 19	39, RINDBY BY,NORDBY	1897
Postvejen 20	13CØ, RINDBY BY,NORDBY	1820
Postvejen 23	66A, RINDBY BY,NORDBY	1857
Postvejen 25	25A, RINDBY BY,NORDBY	1875
Postvejen 26	22A, RINDBY BY,NORDBY	1895
Postvejen 27	64, RINDBY BY,NORDBY	1850
Postvejen 28	24B, RINDBY BY,NORDBY	1800
Postvejen 29	24A, RINDBY BY,NORDBY	1909
Postvejen 32	61A, RINDBY BY,NORDBY	1923
Postvejen 40	292B, RINDBY BY,NORDBY	1892

SØNDERHO

Adresse	Matrikel/ejerlav	Opførelsesår
Bjerrevej 1	55A, SØNDERHO BY,SDRH	1799
Bjerrevej 2	132, SØNDERHO BY,SDRH	1774
Bjerrevej 9	64B, SØNDERHO BY,SDRH	1808
Bjerrevej 10	76A, SØNDERHO BY,SDRH	1751
Bjerrevej 11	64Ø, SØNDERHO BY,SDRH	1808
Digevej 4	180P, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Digevej 6A	181A, SØNDERHO BY,SDRH	1742
Digevej 7	8F, SØNDERHO BY,SDRH	1741
Digevej 11	162B, SØNDERHO BY,SDRH	1808
Digevej 19	183A, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Digevej 23	182, SØNDERHO BY,SDRH	1800
Digevej 25	188D, SØNDERHO BY,SDRH	1837
Digevej 27	99C, SØNDERHO BY,SDRH	1852
Digevej 31	226B, SØNDERHO BY,SDRH	1780
Gammel Byvej 1	144, SØNDERHO BY,SDRH	1760
Gammel Byvej 2	148, SØNDERHO BY,SDRH	1775
Gammel Byvej 3	143C, SØNDERHO BY,SDRH	1760
Gammel Byvej 4	147A, SØNDERHO BY,SDRH	1804
Gammel Byvej 5	140A, SØNDERHO BY,SDRH	1804
Gammel Byvej 6	149A, SØNDERHO BY,SDRH	1806
Gammel Byvej 7	142, SØNDERHO BY,SDRH	1799
Gammel Byvej 8	150, SØNDERHO BY,SDRH	1877
Gammel Byvej 9	167B, SØNDERHO BY,SDRH	1793
Gammel Byvej 10	151A, SØNDERHO BY,SDRH	1807
Gammel Byvej 11	166A, SØNDERHO BY,SDRH	1793
Gammel Byvej 12	152A, SØNDERHO BY,SDRH	1797
Gammel Byvej 14	153B, SØNDERHO BY,SDRH	1797
Gammeltoft Vej 1	4I, SØNDERHO BY,SDRH	1833
Gammeltoft Vej 3	5A, SØNDERHO BY,SDRH	1826
Kropladsen 1	92, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Kropladsen 2	93L, SØNDERHO BY,SDRH	1817
Kropladsen 3	91, SØNDERHO BY,SDRH	1807
Kropladsen 4	96, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Kropladsen 5	90D, SØNDERHO BY,SDRH	1771
Kropladsen 6	114, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Kropladsen 7	89A, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Kropladsen 8	113A, SØNDERHO BY,SDRH	1725
Kropladsen 9	88, SØNDERHO BY,SDRH	1788
Kropladsen 10	106, SØNDERHO BY,SDRH	1845
Kropladsen 11	97D, SØNDERHO BY,SDRH	1722
Kropladsen 12	105, SØNDERHO BY,SDRH	1845
Kropladsen 14	112, SØNDERHO BY,SDRH	1750

Kropladsen 15	98A, SØNDERHO BY,SDRH	1795
Kropladsen 16	107A, SØNDERHO BY,SDRH	1770
Kropladsen 17	99B, SØNDERHO BY,SDRH	1780
Kropladsen 18	104, SØNDERHO BY,SDRH	1778
Kropladsen 20	101A, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Kåverdalen 13	243A, SØNDERHO BY,SDRH	1927
Kåvervej 7	46A, SØNDERHO BY,SDRH	1867
Kåvervej 11	44A, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Kåvervej 12	60, SØNDERHO BY,SDRH	1896
Kåvervej 13	43A, SØNDERHO BY,SDRH	1822
Kåvervej 14	63, SØNDERHO BY,SDRH	1797
Kåvervej 15	38B, SØNDERHO BY,SDRH	1827
Kåvervej 19	39, SØNDERHO BY,SDRH	1923
Kåvervej 21	40A, SØNDERHO BY,SDRH	1830
Kåvervej 25	42A, SØNDERHO BY,SDRH	1838
Kåvervej 27	2SØNDERHO BY,SDRH	1856
Kåvervej 31	80, SØNDERHO BY,SDRH	1855
Kåvervej 33	81, SØNDERHO BY,SDRH	1775
Landevejen 1	225A, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Landevejen 2	100A, SØNDERHO BY,SDRH	1794
Landevejen 3	224, SØNDERHO BY,SDRH	1794
Landevejen 4	102, SØNDERHO BY,SDRH	1800
Landevejen 5	222, SØNDERHO BY,SDRH	1799
Landevejen 6	103A, SØNDERHO BY,SDRH	1740
Landevejen 7	209, SØNDERHO BY,SDRH	1804
Landevejen 8	108, SØNDERHO BY,SDRH	1841
Landevejen 9	208C, SØNDERHO BY,SDRH	1930
Landevejen 10	109C, SØNDERHO BY,SDRH	1740
Toftestien 13	198, SØNDERHO BY,SDRH	1795
Toftestien 14	200B, SØNDERHO BY,SDRH	1788
Toftestien 17	193A, SØNDERHO BY,SDRH	1798
Toftestien 19	193B, SØNDERHO BY,SDRH	1775
Toftestien 21	188A, SØNDERHO BY,SDRH	1803
Toftestien 23	187A, SØNDERHO BY,SDRH	1771
Toftestien 25	186A, SØNDERHO BY,SDRH	1799
Toftestien 27	185, SØNDERHO BY,SDRH	1808
Toftestien 29	184, SØNDERHO BY,SDRH	1787
Vester Land 4	36A, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Vester Land 6	37A, SØNDERHO BY,SDRH	1815
Vester Land 8	35A, SØNDERHO BY,SDRH	1793
Vester Land 8	35A, SØNDERHO BY,SDRH	1838
Vester Land 10	34, SØNDERHO BY,SDRH	1822
Vester Land 12	33, SØNDERHO BY,SDRH	1797
Vester Land 18	32A, SØNDERHO BY,SDRH	1867
Vester Land 24	30A, SØNDERHO BY,SDRH	1867

Vester Land 26	11A, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Vester Land 28	27A, SØNDERHO BY,SDRH	1835
Vester Land 32	26, SØNDERHO BY,SDRH	1826
Vester Land 34	25A, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Vester Land 40	23I, SØNDERHO BY,SDRH	1799
Vester Land 44	22A, SØNDERHO BY,SDRH	1895
Vester Land 46	22B, SØNDERHO BY,SDRH	1761
Vester Land 48	21A, SØNDERHO BY,SDRH	1861
Vester Land 38	23K, SØNDERHO BY,SDRH	1799
Vester Land 48	21A, SØNDERHO BY,SDRH	1861
Vester Land 50	20A, SØNDERHO BY,SDRH	1861
Vester Storetoft 2	30B, SØNDERHO BY,SDRH	1931
Vester Storetoft 3	28F, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Vester Storetoft 4	29A, SØNDERHO BY,SDRH	1839
Vester Storetoft 42	10R, SØNDERHO BY,SDRH	1800
Vester Storetoft 67	9A, SØNDERHO BY,SDRH	1920
Øster Land 2	223, SØNDERHO BY,SDRH	1799
Øster Land 3	227F, SØNDERHO BY,SDRH	1842
Øster Land 4	221A, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Øster Land 5	226A, SØNDERHO BY,SDRH	1820
Øster Land 6	220A, SØNDERHO BY,SDRH	1804
Øster Land 7	228, SØNDERHO BY,SDRH	1793
Øster Land 8	216A, SØNDERHO BY,SDRH	1820
Øster Land 9	229A, SØNDERHO BY,SDRH	1793
Øster Land 10	219, SØNDERHO BY,SDRH	1798
Øster Land 11	230, SØNDERHO BY,SDRH	1786
Øster Land 12	199A, SØNDERHO BY,SDRH	1791
Øster Land 13	231A, SØNDERHO BY,SDRH	1779
Øster Land 14	233A, SØNDERHO BY,SDRH	1789
Øster Land 15	231A, SØNDERHO BY,SDRH	1779
Øster Land 16	197B, SØNDERHO BY,SDRH	1785
Øster Land 17	232, SØNDERHO BY,SDRH	1779
Øster Land 20	195, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Øster Land 19	234, SØNDERHO BY,SDRH	1798
Øster Land 18	196, SØNDERHO BY,SDRH	1775
Øster Land 21	235A, SØNDERHO BY,SDRH	1800
Øster Land 22	194A, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Øster Land 23	236A, SØNDERHO BY,SDRH	1800
Øster Land 24	192, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Øster Land 25	237A, SØNDERHO BY,SDRH	1797
Øster Land 27	238, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Øster Land 28	189A, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Øster Land 29	240, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Øster Land 30	190A, SØNDERHO BY,SDRH	1802
Øster Land 31	239A, SØNDERHO BY,SDRH	1805

Øster Land 32	191, SØNDERHO BY,SDRH	1796
Øster Land 33	241, SØNDERHO BY,SDRH	1773
Landevejen 12	110, SØNDERHO BY,SDRH	1740
Landevejen 14	117, SØNDERHO BY,SDRH	1802
Landevejen 16	122, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Landevejen 17	145A, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Landevejen 18	123, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Landevejen 19	146A, SØNDERHO BY,SDRH	1775
Landevejen 20	124B, SØNDERHO BY,SDRH	1792
Landevejen 21	155H, SØNDERHO BY,SDRH	1790
Landevejen 22	127B, SØNDERHO BY,SDRH	1790
Landevejen 24	128A, SØNDERHO BY,SDRH	1775
Landevejen 26	129, SØNDERHO BY,SDRH	1802
Landevejen 27	156D, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Landevejen 28	133A, SØNDERHO BY,SDRH	1777
Landevejen 30	135, SØNDERHO BY,SDRH	1789
Landevejen 32	136A, SØNDERHO BY,SDRH	1789
Landevejen 34	137B, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Landevejen 36	138B, SØNDERHO BY,SDRH	1785
Landevejen 38	139A, SØNDERHO BY,SDRH	1804
Landevejen 43	159, SØNDERHO BY,SDRH	1872
Landevejen 44	134, SØNDERHO BY,SDRH	1910
Landevejen 45	14A, SØNDERHO BY,SDRH	1928
Landevejen 46	54, SØNDERHO BY,SDRH	1757
Landevejen 48	53, SØNDERHO BY,SDRH	1757
Landevejen 50	52B, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Landevejen 54	51, SØNDERHO BY,SDRH	1793
Landevejen 55	3A, SØNDERHO BY,SDRH	1926
Landevejen 55A	3L, SØNDERHO BY,SDRH	1789
Landevejen 56	49A, SØNDERHO BY,SDRH	1785
Landevejen 63	17A, SØNDERHO BY,SDRH	1900
Landevejen 69	18, SØNDERHO BY,SDRH	1925
Landevejen 72	15, SØNDERHO BY,SDRH	1924
Landevejen 80	16, SØNDERHO BY,SDRH	1929
Landevejen 91	8A, SØNDERHO BY,SDRH	1900
Landevejen 99	253A, SØNDERHO BY,SDRH	1930
Landevejen 114	19A, SØNDERHO BY,SDRH	1850
Landevejen 140	307A, SØNDERHO BY,SDRH	1905
Mathiasen Toft 7	24B, SØNDERHO BY,SDRH	1854
Nord Land 2A	140C, SØNDERHO BY,SDRH	1804
Nord Land 2B	140D, SØNDERHO BY,SDRH	1804
Nord Land 4	141, SØNDERHO BY,SDRH	1790
Nord Land 5	204H, SØNDERHO BY,SDRH	1869
Nord Land 6	168, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Nord Land 8	169, SØNDERHO BY,SDRH	1767

Nord Land 9	204K, SØNDERHO BY,SDRH	1868
Nord Land 10	171A, SØNDERHO BY,SDRH	1878
Nord Land 12	170, SØNDERHO BY,SDRH	1828
Nord Land 16	164A, SØNDERHO BY,SDRH	1872
Nord Land 17	203, SØNDERHO BY,SDRH	1842
Nord Land 18	171B, SØNDERHO BY,SDRH	1795
Nord Land 19	202A, SØNDERHO BY,SDRH	1800
Nord Land 20	172, SØNDERHO BY,SDRH	1795
Nord Land 22	173, SØNDERHO BY,SDRH	1795
Nord Land 24	174A, SØNDERHO BY,SDRH	1795
Nord Land 26	175A, SØNDERHO BY,SDRH	1918
Nord Land 30	176, SØNDERHO BY,SDRH	1783
Nord Land 32	177C, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Nord Land 34	178A, SØNDERHO BY,SDRH	1785
Nord Land 36	179, SØNDERHO BY,SDRH	1782
Sønderho Strandvej 1	1A, SØNDERHO BY,SDRH	1749
Sønderho Strandvej 1A	311, SØNDERHO BY,SDRH	1776
Sønderho Strandvej 8	31A, SØNDERHO BY,SDRH	1780
Sønderho Strandvej 9	13F, SØNDERHO BY,SDRH	1925
Sønderho Strandvej 11	9AY, SØNDERHO BY,SDRH	1800
Sønderho Strandvej 15	11T, SØNDERHO BY,SDRH	1887
Sønderho Strandvej 16	225N, SØNDERHO BY,SDRH	1931
Sønderho Strandvej 65	283I, SØNDERHO BY,SDRH	1930
Sønderho Strandvej 74	308C, SØNDERHO BY,SDRH	1930
Sønder Land 1	118, SØNDERHO BY,SDRH	1839
Sønder Land 3	119A, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Sønder Land 9	68, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Sønder Land 10	95, SØNDERHO BY,SDRH	1880
Sønder Land 11	69, SØNDERHO BY,SDRH	1831
Sønder Land 13	70A, SØNDERHO BY,SDRH	1792
Sønder Land 14	86, SØNDERHO BY,SDRH	1800
Sønder Land 15	71B, SØNDERHO BY,SDRH	1820
Sønder Land 16	87A, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Sønder Land 17	72, SØNDERHO BY,SDRH	1775
Sønder Land 18	85C, SØNDERHO BY,SDRH	1793
Sønder Land 20	84A, SØNDERHO BY,SDRH	1818
Sønder Land 25	75A, SØNDERHO BY,SDRH	1858
Sønder Land 26	83, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Sønder Land 27	74A, SØNDERHO BY,SDRH	1799
Sønder Land 28	78A, SØNDERHO BY,SDRH	1871
Sønder Land 29	73A, SØNDERHO BY,SDRH	1800
Sønder Land 32	79A, SØNDERHO BY,SDRH	1792
Sønder Land 37	77A, SØNDERHO BY,SDRH	1720
Søndertoft 1	128A, SØNDERHO BY,SDRH	1895
Søndertoft 2	66, SØNDERHO BY,SDRH	1807

Søndertoft 3	121, SØNDERHO BY,SDRH	1750
Søndertoft 5	125, SØNDERHO BY,SDRH	1840
Søndertoft 7	126, SØNDERHO BY,SDRH	1841
Søndertoft 8	65, SØNDERHO BY,SDRH	1842
Søndertoft 9	130A, SØNDERHO BY,SDRH	1804
Søndertoft 11	131A, SØNDERHO BY,SDRH	1774
Søndertoft 15	56B, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Søndertoft 17	57A, SØNDERHO BY,SDRH	1795
Søndertoft 17	57A, SØNDERHO BY,SDRH	1854
Søndertoft 21	58, SØNDERHO BY,SDRH	1818
Søndertoft 23	59A, SØNDERHO BY,SDRH	1818
Søndertoft 25	61A, SØNDERHO BY,SDRH	1818
Toftestien 1	213A, SØNDERHO BY,SDRH	1798
Toftestien 2	210A, SØNDERHO BY,SDRH	1787
Toftestien 3	214A, SØNDERHO BY,SDRH	1700
Toftestien 4	206B, SØNDERHO BY,SDRH	1787
Toftestien 5	215D, SØNDERHO BY,SDRH	1805
Toftestien 6	205, SØNDERHO BY,SDRH	1787
Toftestien 7	216D, SØNDERHO BY,SDRH	1820
Toftestien 8	211A, SØNDERHO BY,SDRH	1809
Toftestien 9	217, SØNDERHO BY,SDRH	1820
Toftestien 10	212B, SØNDERHO BY,SDRH	1790
Toftestien 11	218A, SØNDERHO BY,SDRH	1770
Toftestien 12	201E, SØNDERHO BY,SDRH	1763
Kropladsen 11	97D, SØNDERHO BY,SDRH	1722

SOMMERHUSE I RINDBY OG VED FANØ BAD

Adresse	Matrikel/ejerlav	Opførelsesår
Golfvejen 14	126D, RINDBY BY,NORDBY	1930
Hanevej 11	68U, RINDBY BY,NORDBY	1930
Hanevej 21	68L, RINDBY BY,NORDBY	1930
Hasidvej 6	26Æ, RINDBY BY,NORDBY	1930
Havstien 6	28D, RINDBY BY,NORDBY	1930
Helmvej 3	3BY, RINDBY BY,NORDBY	1912
Hypelvej 1	26AQ, RINDBY BY,NORDBY	1930
Hypelvej 15	27M, RINDBY BY,NORDBY	1930
Hypelvej 6	26BZ, RINDBY BY,NORDBY	1872
Hypelvej 7	26P, RINDBY BY,NORDBY	1927
Klitsøvej 5	146A, RINDBY BY,NORDBY	1927
Krinkelkrog 8	3G, RINDBY BY,NORDBY	1930
Kystvejen 13	138B, RINDBY BY,NORDBY	1900
Kystvejen 20	134, RINDBY BY,NORDBY	1930
Kystvejen 3	141, RINDBY BY,NORDBY	1923
Kystvejen 4	127, RINDBY BY,NORDBY	1900
Kystvejen 8	126T, RINDBY BY,NORDBY	1930
Mathiases Toft 7	24B, SØNDERHO BY,SDRH	1854
Neptunvej 5	13M, RINDBY BY,NORDBY	1927
Nonboevej 3	126AH, RINDBY BY,NORDBY	1930
Norges Fjelde 23	32N, RINDBY BY,NORDBY	1930
Nybyvej 59	13P, RINDBY BY,NORDBY	1930
Slunden 17	3AB, RINDBY BY,NORDBY	1930
Slunden 95	25C, RINDBY BY,NORDBY	1930
Strandvejen 36	126A, RINDBY BY,NORDBY	1920
Strandvejen 40	126O, RINDBY BY,NORDBY	1927
Strandvejen 48	152A, RINDBY BY,NORDBY	1875
Strandvejen 52	153, RINDBY BY,NORDBY	1900
Strandvejen 60	160A, RINDBY BY,NORDBY	1895
Sønderklit 22	126BZ, RINDBY BY,NORDBY	1930
Sønderklit 3	126CL, RINDBY BY,NORDBY	1910
Sønderklit 36	2U, RINDBY BY,NORDBY	1925
Sønderklit 6	156, RINDBY BY,NORDBY	1925
Søstjernen 21	7Y, RINDBY BY,NORDBY	1912
Vagtbjergvej 28	231A, RINDBY BY,NORDBY	1919

Forslag til tillæg nr. 1 til Kommuneplan 2021

Område til offentlig formål i Nordby

Rammeområde 1.O.15

Fanø Kommune Januar 2022

Tillæg nr. 1 til Fanø Kommuneplan 2021

Område til offentligt formål i Nordby

Rammeområde 1.O.15

Formål

Formålet med dette kommuneplantillæg er at åbne for mulighed for en etablering af et ungehus med dertilhørende funktioner placeret på Vestervejen 37A, Nordby, matrikel nr. 327a, Odden By, Nordby.

Matriklen ligger i dag i rammeområde 1.B.4. Rammen 1.B.4 er udlagt til:

- Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, offentlige institutioner og service for områdets beboere, der kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.

Nuværende rammer

Nyt rammeområde

Baggrund

Fanø Kommune planlægger for placering af et ungehus på Vestervejen 37A, Nordby og i forbindelse med udarbejdelse af lokalplan nr. 125 ”Ungehus på Vestervejen 37A i Nordby” er det hensigten, at åbne mulighed for ombygning af de eksisterende bygninger på Vestervejen 37A til et ungehus.

Områdets beliggenhed

Det nye rammeområde 1.O.15 er beliggende på matrikel nr. 327a, Odden By, Nordby.

Eksisterende forhold

Det eksisterende rammeområde 1.B.4, er udlagt til boligformål med tilhørende kollektive anlæg, offentlige institutioner og service for områdets beboere, der kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.

Miljøvurdering

I forbindelse med Forslag til Lokalplan 125 er der foretaget en miljøscreening efter Lov om miljøvurdering af planer og programmer

Konklusionen af screeningen er, at lokalplan og kommuneplantillæg ikke vil få væsentlig indvirkning på miljøet, og at der ikke er behov for en nærmere undersøgelse af miljøforholdene. Planen fastlægger ikke rammer, der er omfattet af lovens bilag 3 og 4, og vil ikke medføre væsentlige miljøpåvirkninger af området. På den baggrund har Fanø Kommune besluttet, at der ikke skal udarbejdes en miljøvurdering af tillægget.

En realisering af ungehuset vil have en mindre påvirkning af bykernen. Lokalplanen åbner mulighed for realisering af et ungehus i den eksisterende bebyggelse. Ligeledes er screenet i relation til støj og som følge deraf indskrevet bestemmelser i lokalplanen der skal være med til at dæmpe og regulere evt- støj. I relation til jordforurening kræver en ændring til ungdomshus kræver en tilladelse efter jordforureningslovens §8. Der er ikke tidligere givet §8 tilladelse på arealet. Der har allerede været en forudgående dialog og alle de nødvendige forureningsundersøgelser er lavet. Fanø Kommune har vurderet, at der ikke skal udarbejdes en miljøvurdering af lokalplan 125 og kommuneplantillæg nr. 1 til Kommuneplan 2021

Fremtidige rammebestemmelser for rammeområde 1.O.15

Med vedtagelse af kommuneplantillæg nr. 1 til Kommuneplan 2021 fastsættes følgende rammebestemmelser for område 1.O.15.

Eksisterende bestemmelse

Rammeområde	1.B.4 – Boligområde
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, offentlige institutioner og service for områdets beboere, der kan indpasses i området uden genevirkninger i forhold til omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Åben lav bebyggelse i form af fritliggende énfamiliehuse og/eller tæt lav bebyggelse i form af dobbelt-, kæde-, eller rækkehuse.
Bebyggelsesprocent	Se generelle bestemmelser.
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser.
Etageantal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Se generelle bestemmelser.
Zonestatus	Byzone
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 4, 13 og 44 samt byplanvedtægt nr. 3 og 4.
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje Værdifuldt Kulturmiljø Kirkeomgivelser

Nye Rammebestemmelser

Rammeområde	1.O.15 – Offentlig formål
Anvendelse	Offentlige formål som skole, kollegium, fritidsformål og lignende, der efter byrådets skøn kan indgå i området uden genevirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens Karakter	Se generelle bestemmelser Se generelle bestemmelser
Bebyggelsesprocent	Maks. 30 for området under ét. Se generelle bestemmelser
Grundstørrelser	Se generelle bestemmelser
Etageareal Bygningshøjde	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage. Maks. 8.5 m
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Se generelle bestemmelser.
Zonestatus	Byzone
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 125
Natur- og kulturbeskyttelse	Skovbyggelinje Værdifuldt Kulturmiljø Kirkeomgivelser

Vedtagelsespåtegning

Kommuneplantillæg 1 er således vedtaget endeligt af Fanø Byråd xx. Xx 2022

Frank Jensen

Borgmester

Søren Abildtrup

Kommunaldirektør

TILLÆG NR. 2 TIL KOMMUNEPLAN 2021

KLIMATILPASNINGSPLAN

2022 – 2029 FOR FANØ KOMMUNE

Forord

Denne klimatilpasningsplan er baseret på møder i §17, stk. 4 udvalget for grøn omstilling og bæredygtighed på Fanø.

Klimatilpasningsplanen er resultatet af tredje og sidste fase, som §17, stk. 4 udvalget i byrådsperioden 2018 – 2021 har haft til opgave at udarbejde til politisk behandling med konkrete anbefalinger. Herunder hvilke operationelle indsatser og handlinger der fremadrettet i perioden 2022 – 2029 anses for nødvendige for at imødekomme klimaforandringer på Fanø.

Udvalget har haft følgende medlemmer:

- Niels Heinel, byrådsmedlem og udvalgets formand
- Erik Nørreby, byrådsmedlem
- Karen Marie Jeppesen, byrådsmedlem
- Hans Kjær, udpeget af Rindby Strand Grundejerforening
- Anker Mejnertz, udpeget af Fanø Vesterhavsbads Grundejerforening
- Dorthe Lodberg, udpeget af Grundejerforeningen for sommerhusområdet i Sønderho
- Lone Grand, udpeget af Grøndal Grundejerforening
- Jan Holm, udvalgt som borgerrepræsentant
- Egon Bjørnshave Noe, udvalgt som borgerrepræsentant
- Michael Baun, udvalgt som borgerrepræsentant
- Jens Kristian Madsen, udvalgt som borgerrepræsentant

Udvalget har været sekretariatsbetjent af planlægger Malene Koefoed Bielefeldt og forvaltningschef Trine Hjerrild Lyhne, Teknisk Forvaltning. Udvalget har afholdt 8 møder fra ultimo august 2021 til ultimo januar 2022. Arbejdet har i høj grad været præget af en fremadskridende dialog, diskussion og drøftelser af dette samlede komplekse område.

Der har fra deltagernes side været betydelig nysgerrighed og dyb interesse for de udfordringer Fanø som helhed står overfor de kommende år med betydelige og tydelige input til klimatilpasningsplanen. Værdifulde bidrag som supplement til planen er i høj grad blevet leveret af lokale medlemmer af udvalget. Udvalget har vendt alle store og små udfordringer med lige stor tilgang af energi og fordybelse.

Sammensætningen af udvalget med repræsentanter fra de fire grundejerforeninger og udvalgte borgerrepræsentanter med betydelig viden, indsigt og fagfaglige kompetencer samt politikere har været lærerigt, udviklende og udfordrende for alle deltagere.

Udvalget er blevet grundigt og sikkert vejledt af det af udvalget valgte konsulentfirma Rambøll og en yderst kompetent projektchef, civilingeniør Thomas Siggaard og chefkonsulent, civilingeniør Nils Bischoff.

Udvalget afleverer nu sit forslag til klimatilpasningsplan for Fanø Kommune 2022 - 2029 til politisk behandling og håber naturligvis fremadrettet at forslag til konkrete handlinger sættes i gang snarest muligt.

Niels Heinel

Formand for §17, stk. 4 udvalget for grøn omstilling omstilling og bæredygtighed

Januar 2022

Indhold

1.	Opsummering af klimatilpasningsplan	6
2.	Fremtidige klimaændringer	8
2.1	Prognose for klimaændringernes påvirkning af havniveauet	8
2.2	Årsag til stigende grundvandsspejl	10
2.3	Årsag til og omfang af oversvømmelser fra havet	10
3.	Rammer for udarbejdelse af klimatilpasningsplan	12
3.1	Klimatilpasningsplanen som tematillæg til Fanø Kommuneplan 2022	12
3.2	Planloven	13
3.3	Miljøvurdering af planer, programmer og konkrete projekter	13
3.4	Natura 2000 væsentlighedsvurdering	14
4.	Vurdering af risiko for erosion	15
4.1	Prognose for kystudviklingen på Fanø	17
4.2	Opsamling	19
5.	Vurdering af stigende grundvandsstand	20
5.1	Udpegning af områder med grundvandsproblemer	20
5.1.1	Rindby Strand og Fanø Bad	20
5.1.2	Nordby	21
5.1.3	Sønderho	22
5.1.4	Grøndal	22
5.2	Metoder til grundvandssænkning	23
5.2.1	Grøfter	23
5.2.2	Dræning	23
5.2.3	Oppumpningsboringer	24
5.3	Anbefalede løsninger til afhjælpning af grundvandsproblemer	24
5.3.1	Rindby Strand	24
5.3.2	Nordby	25
5.3.3	Sønderho	26

5.4	Overslag over udgifter til afhjælpning af grundvandsproblemer	28
6.	 Oversvømmelsesrisiko ved ekstreme regnhændelser	29
6.1	Regnvandssystemets kapacitet	29
6.2	Vurdering	29
7.	 Risiko for oversvømmelse ved stormflod	30
7.1	Forhøjelse af diger på Fanø	30
7.2	Beredskabets erfaringer og anbefalinger	37
7.3	Kulturarv	37
8.	 Øvrig lovgivning	39
8.1	Vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning	39
8.2	Kystbeskyttelsesloven	39
8.3	Havneloven	39
8.4	Vandløbsloven	40
8.5	Naturbeskyttelsesloven	40
8.6	Museumsloven	40
8.7	LER-loven	41
8.8	Byggeloven	41
8.9	Øvrig lovgivning	41
A.	 Bilag A	43
Bilag A.1	Sønderho	45
Bilag A.2	Nordby	45
Bilag A.3	Kukkedal	47
Bilag A.4	Rindby Strand og Fanø Bad	47
B.	 Bilag B	50
Bilag B.1	Naturlig kystudvikling og havvandstand	50
Bilag B.2	Eksisterende forhold	50
Bilag B.3	Prognose for klimaændringernes påvirkning af havniveauet	52
Bilag B.4	Prognose for kystudviklingen på Fanø	55
Bilag B.5	Opsummering	58
C.	 Kortbilag for grundvandsproblemer	59
Bilag C.1	Rindby	59
Bilag C.2	Nordby	60
Bilag C.3	Sønderho	61
Bilag C.4	Grøndal	62

1. Opsummering af klimatilpasningsplan

Nærværende klimatilpasningsplan har til formål at beskrive de udfordringer som Fanø Kommune kan forvente at imødekomme på kort og mellem lang sigt, samt mulige tiltag til at mindske den påvirkning som udfordringerne bevirker, og som ønskes indarbejdet i Fanø Kommuneplan. Klimatilpasningsplanen er en videre bearbejdning af den oprindelige klimatilpasningsplan fra 2013

Klimatilpasningsplanen beskriver de udfordringer, som allerede i dag opleves som værende udfordrende for Fanø. Stormene i 1999 og 1981 var så tæt på nuværende sikringskote, at der sættes spørgsmålstegn ved digernes beskyttelse mod fremtidens storme. Herudover opleves der et stigende problem med grundvandsstanden på Fanø, som flere steder i dag er tæt på eller i terræn, og, især i vinterhalvåret, giver problemer med afledning af nedbør, som i udstrakt grad nedsives lokalt.

Det er i klimatilpasningsplanens indledende planlægningsfase vurderet at der ikke analyseres nærmere på regnvandskloakkens tilstand, da denne i 2013, og i seneste spildevandsplan er vurderet at have en tilstrækkelig kapacitet til at kunne overholde serviceniveau i 2050. Herudover vurderes risikoen for erosion ikke at have nogen alvorlig indvirkning på kort og mellem lang sigt.

I de følgende kapitler gennemgås klimaforandringer, samt disses indvirkning på stormflod, ekstreme regnhændelser, grundvandsstand og erosion.

Nedenfor er angivet de retningslinjer, som Fanø Kommune vil igangsætte for at imødekomme klimaforandringerne på Fanø. Planen omfatter ikke en detaljeret beskrivelse af alle tiltag, idet flere af disse planlægges i separat regi. Dog er det Fanø Kommunes håb at disse medtages og vurderes løbende i den fremtidige planlægning og anvendelse.

- 1) Der skal udarbejdes et projektforslag for samlet stormflodssikring af hele Nordby, således at digerne hæves til den nødvendige kote og etableres, hvor de bedst kan beskytte Nordby mod ekstreme oversvømmelser, med udgangspunkt i nuværende kystbeskyttelse i form af det nordlige- og sydlige dige.
  - a. Finansieringsmuligheder og udgiftsfordeling til stormflodssikring af Nordby skal igangsættes
  - b. Myndighedsprojekt i relation til planloven og miljøbeskyttelsesloven, for digerne ved Nordby igangsættes. Der er særlig fokus på dialog med relevante myndigheder og igangsættelse af det nødvendige myndighedsarbejde med udarbejdelse af Natura 2000-konsekvensvurdering m.v.
- 2) Planlægningen af digeforhøjelsen omkring Sønderho skal færdiggøres inden år 2027, således at digerne hæves til den nødvendige kote og etableres, hvor de bedst kan beskytte Sønderho mod ekstreme oversvømmelser, med udgangspunkt i nuværende kystbeskyttelse
- 3) Fanø Kommune sikrer fremadrettet, at planer, kommunale visioner og strategier for Fanø Kommune, forholder sig til oversvømmelsesrisiko og muligheder for klimatilpasning, således at risiko for oversvømmelse ikke forøges.
  - a. Al fysisk planlægning skal vurderes i forhold til oversvømmelsesrisikoen.
  - b. Nye boligområder må ikke placeres under kote 4,5 DVR90
- 4) Der arbejdes målrettet med metoder til involvering af borgere, virksomheder, grundejere og andre interessenter i oversvømmelsestruede områder, i forbindelse med stormflodshændelser, samt udbredelse af generel information til sommerhusejere.

- 5) At der skabes øget tryghed i områder, der i dag kan trues af oversvømmelse, og det undersøges hvordan der kan etableres gode informations- og varslingssystemer, og hvordan borgere får adgang til den bedste viden om, hvad de selv kan gøre for at sikre sig mod oversvømmelse.
- 6) Med fokus på forsyningsikkerhed igangsættes og fastholdes en tæt dialog med forsyningselskaber. Kortlægning af kritiske installationer og funktioner og deres sårbarheder igangsættes, både i relation til interne systemer og samspillet imellem systemer, forsyninger og aftagere.
- 7) Evalueringen efter oversvømmelseshændelser skal sikres og bruges efterfølgende hos både beredskabet og i den kommunale klimatilpasningsindsats- og kommunikation.
- 8) Der skal udarbejdes et projektforslag for grundvandssænkning i området omkring Sønderho og området omkring Lodne Bjerge, ved afledning af højtstående grundvand via dræn eller grøfter til eksisterende regnvandskloak eller eksisterende grøfter/vandløb.
- 9) Lavt liggende områder ved Nordby skal sikres mod stigende grundvand ved afledning af højtstående grundvand i dræn eller grøfter til eksisterende grøftesystemer i området.
- 10) Problemer med højtstående grundvand i området omkring Rindby/Fanø Bad, skal håndteres ved gennemgang af det eksisterende grøftesystem og udbygning af dette.
- 11) Der igangsættes et projekt for etablering af permanent pumpestation ved Gammel Huse i Rindby, til overpumpning af bagvand
- 12) Der igangsættes en konkret vurdering af hvordan bagvand i Nordby mest optimalt fjernes i den områder langs diget, hvor der gentagne gange opleves opstemning af vand ved høj vandstand. Det vides ikke om problemet mest optimalt løses med stationære bygværker, eller f.eks. ved forsat brug af lænse pumper
- 13) Der foretages en konkret vurdering af hvorledes strømforsyningen til plejecenteret på Fanø, bedst sikres mod strømafbrydelse, enten ved indkøb af nødgenerator eller indgåelse af aftale om leje heraf

2. Fremtidige klimaændringer

Det er uomtvisteligt, at det globale klima bliver varmere. På trods af alle tiltag til beskyttelse af klimaet fortsætter den globale udledning af drivhusgasser med at stige, hvilket fører til global opvarmning.

I Danmark forventes i midten af århundredet (2041-2070) en gennemsnitlig temperaturstigning på 1,5-2,1°C afhængig af udledningsscenarioet, sammenlignet med temperaturen i perioden 1981-2010. I slutningen af århundredet (2071-2100) varierer de forskellige scenarier yderligere. For udledningsscenarioet RCP4.5 vil opvarmningen være på omkring 1,9°C, mens der for scenarie RCP8.5 ("Fortsæt som hidtil"-scenariet) i Danmark forventes en gennemsnitlig opvarmning på 3,6°C. ¹ Forløbet af de to klimascenarier ifølge IPCC er skitseret på figur 1.

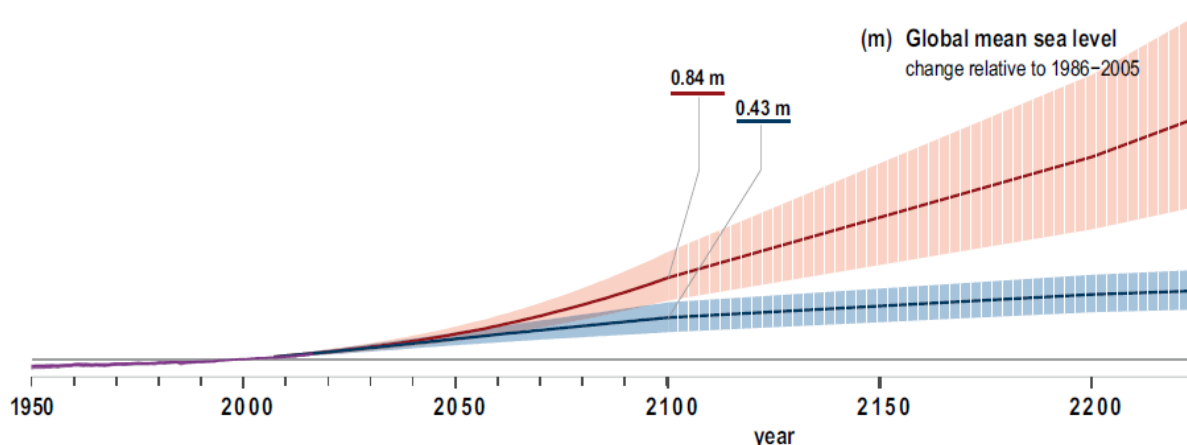
Frem til midten af århundredet forventes den gennemsnitlige samlede nedbørsmængde i Danmark at stige med 2,9 %. I den senere tidshorisont (2071-2100) viser klimamodellerne en moderat vækst i den årlige nedbørsmængde med regionale forskelle. For vintermånederne viser begge tidshorisonter en tendens til stigende nedbørsmængder, og i midten af århundredet (2041-2070) forventes en gennemsnitlig stigning på 7-11 %.

I forhold til havstigning forventes der generelt en øget middelvandstand omkring Danmark på op mod 1 m frem mod slutningen af århundredet i RCP8.5 scenariet. Middelvandstanden varierer lokalt og afhænger også af de lokale terrænændringer. For Fanø og det nordlige Vadehavsområde vurderer DMI en middelvandstandsstigning på 58 cm inden for et usikkerhedsinterval på 14-103 cm siden 2010^{1/1}. Ændringer i storme og stormstyrke om vinteren i Danmark i fremtiden er uklar, men der forventes generelt højere stormflodsvandstande grundet det højere generelle havniveau. Det vurderes, at den store usikkerhed på havstigningerne er den kritiske faktor for Fanø.

Klimaændringerne medfører altså øget fare for oversvømmelse fra havet, regn og kloakker.

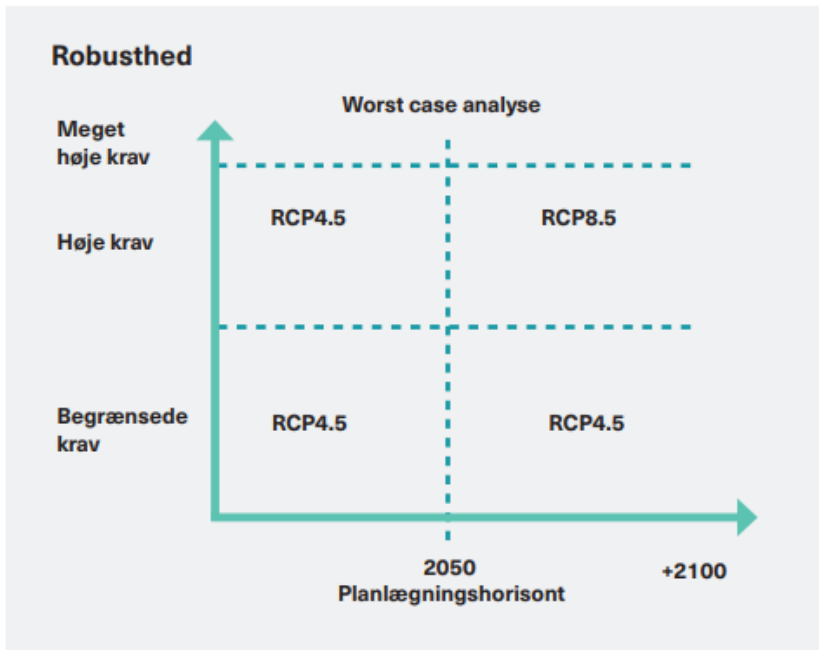
2.1 Prognose for klimaændringernes påvirkning af havniveauet

DMI står bag www.klimaatlas.dk, hvor der både er prognoser for, hvordan det danske klima ændrer sig frem mod midten og slutningen af dette århundrede samt anbefalinger til, hvilket klimascenario man bør ligge til grund for vurderingerne af havvandsstigningerne, se figur 1 og 2.

Figur 1 Prognose for den globale havniveauøstigning ifølge IPCC 2019, hvor den røde kurve repræsenterer klimascenarioet RCP8.5 og den blå klimascenarioet RCP4.5.

¹ DMI's Klimaatlas

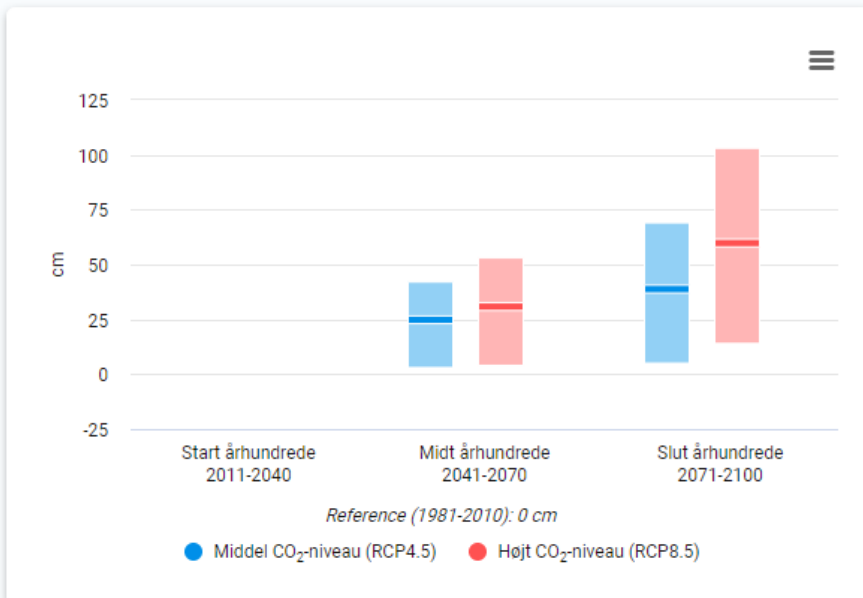

Figur 2 Anbefalet klimaprognose afhængig af planlægningshorisont og krav til robusthed.

Som det fremgår af ovenstående figurer, afhænger valget af prognose af planlægningshorisonten for den pågældende kyststrækning eller det aktuelle projekt, samt den ønskede robusthed. Ved projekter med lang planlægningshorisont samt høje krav til robusthed (f.eks. i forbindelse med infrastrukturprojekter eller lignende) anbefales det, at der tages udgangspunkt i det mere konservative klimascenarie; RCP8.5.

For Fanø er den estimerede ændring af middelvandstanden vist på figur 3.

Middelvandstanden (inkl. effekten af landhævning - men uden bølgebidrag). Data er kun tilgængelige for midt og slut århundrede.

Figur 3 Estimer for havniveaustigninger for Vadehavets nordlige kyststrækning for klimascenarie RCP4.5 og RCP 8.5, der er de to klimascenarier, der tages udgangspunkt i de nationale anbefalinger. [www.klimatlas.dk].

På tabelform er prognoserne for ændringerne af havvandstande ved Fanø givet i tabel 1 og 2.

Tabel 1 Ændring i middelvandstand i år 2041-2070, med reference vandstand (1981-2010: 0 cm)

	Ændring i middelvandstand	Nedre værdi (10- percentil)	Øvre værdi (90- percentil)
Klimascenarie RCP4.5	23 cm	3 cm	42 cm
Klimascenarie RCP8.5	29 cm	4 cm	53 cm

Tabel 2 Ændring i middelvandstand i år 2071-2100, med reference vandstand (1981-2010: 0 cm)

	Ændring i middelvandstand	Nedre værdi (10- percentil)	Øvre værdi (90- percentil)
Klimascenarie RCP4.5	37 cm	5 cm	69 cm
Klimascenarie RCP8.5	59 cm	15 cm	103 cm

Jf. ovenstående, er der store usikkerheder forbundet med estimerne. Usikkerhedsniveauet fremgår dels af det store spænd i, *hvornår* ændringen i middelvandstanden indtræffer, og dels ved det store spænd mellem *nedre* og *øvre*-værdien af ændringen.

I klimatilpasningsplanen er der taget udgangspunkt i "det bedste bud" på ændringen i middelvandstanden, markeret med grå i ovenstående tabeller. Det betyder, at det vurderes, at der kan forventes en forøgelse af middelvandstanden på op til ca. 29 cm midt i århundredet og op til ca. 59 cm hen mod slutningen af århundredet.

2.2 Årsag til stigende grundvandsspejl

Fanø Kommune vedtog i 1990'erne en kloakeringsstrategi for Fanø Kommune, der havde til formål at tilgodese dannelsen af fersk grundvand på øen. De dele af Fanø som i dag er kloakeret, er for langt størstedelen spildevandskloakeret, med afledning af vejvand i separate vejvandsledninger, der udledes direkte til Vadehavet.

Strategien er medvirkende til at fastholde et rigt fersk grundvandsmagasin terrænnært på Fanø. Dog vil klimaændringerne (stigende nedbørsmængder og stigende havvandstand) bevirke, at det terrænnære grundvand på Fanø vil stige, og at det i fremtiden vil blive endnu mere problematisk at nedsive regnvand i lavtliggende områder. I de lavest liggende områder er det i dag ikke unormalt, at grundvandet står over terræn i vinterhalvåret.

Hertil kommer et oplevet problem med vedligeholdelse af vandløb og grøfter på Fanø, som beror på en formodet fejlbehæftet udpegnings af vandløb på Fanø, som har bevirket at flere grøftesystemer i dag er udpeget som vandløb, og derfor ikke kan vedligeholdes og oprensnes som nødvendigt.

Fanøs nuværende og fremtidige terrænnære grundvandsspejl er modelleret. Af denne fremgår, at det terrænnære grundvand i dag typisk står 1-3 meter under terræn, mens det frem mod år 2100 nærmere vil stå mindre end 1 meter under terræn, hvilket vil betyde, at regnvand ikke kan forventes nedsivet.

Det vurderes, at udfordringerne med grundvand stående på terræn i vinterhalvåret bør løses ved en intelligent sænkning af det terrænnære grundvandsspejl. Dette skal ske i en kombination af pumpning og afledning via grøfter, hvor det er muligt, og i det kommunale vejafvandingsystem de resterende steder.

2.3 Årsag til og omfang af oversvømmelser fra havet

Oversvømmelser og deres omfang afhænger af et komplekst samspil mellem forskellige faktorer. Havoversvømmelser opstår normalt i forbindelse med kraftige pålandsvind, som presser vandmasser fra det åbne hav ind mod kystområderne, eller som oftest for Fanøs vedkommende når vandet presses op mellem Fanø og Jylland fra syd-vest. Stormfloder opstår som følge af sammenfald mellem en række meteorologiske og hydrologiske faktorer. Ud over vandspejlets niveau har også højvandets varighed og eventuelle sammenfald med tidevandet stor betydning for oversvømmelsesudbredelsen. Da Fanø ligger i Vadehavet, har den naturlige tidevandsdynamik stor indflydelse på størrelsen af højvandet og dermed oversvømmelsesudbredelsen.

Konstant regn over flere dage eller kortvarig kraftig regn kan også føre til lokale oversvømmelser. Når det regner, er afstrømningen på overfladen bl.a. betinget af terrænets udformning, befæstelsesgraden og undergrundens

geologi. Et områdes vegetation kan være afgørende for oversvømmelsesudbredelsen, samt evnen til naturligt at tilbageholde vandet eller fordampe det.

Fælles for estimeringen af sandsynligheden for oversvømmelse er, foruden hydrologien, de topografiske forhold og eventuelle tekniske anlæg til styring af vandet. Udviklingen af byerne og det åbne land er afgørende for vandets vej, og dermed risikoen for skadevoldende oversvømmelser.

3. Rammer for udarbejdelse af klimatilpasningsplan

I dette kapitel redegøres for klimatilpasningsplanens placering og status i det danske planhieraki, som tematillæg til Fanø Kommuneplan 2022. Derudover beskrives kravene til miljøvurdering og Natura 2000 væsentlighedsvurdering.

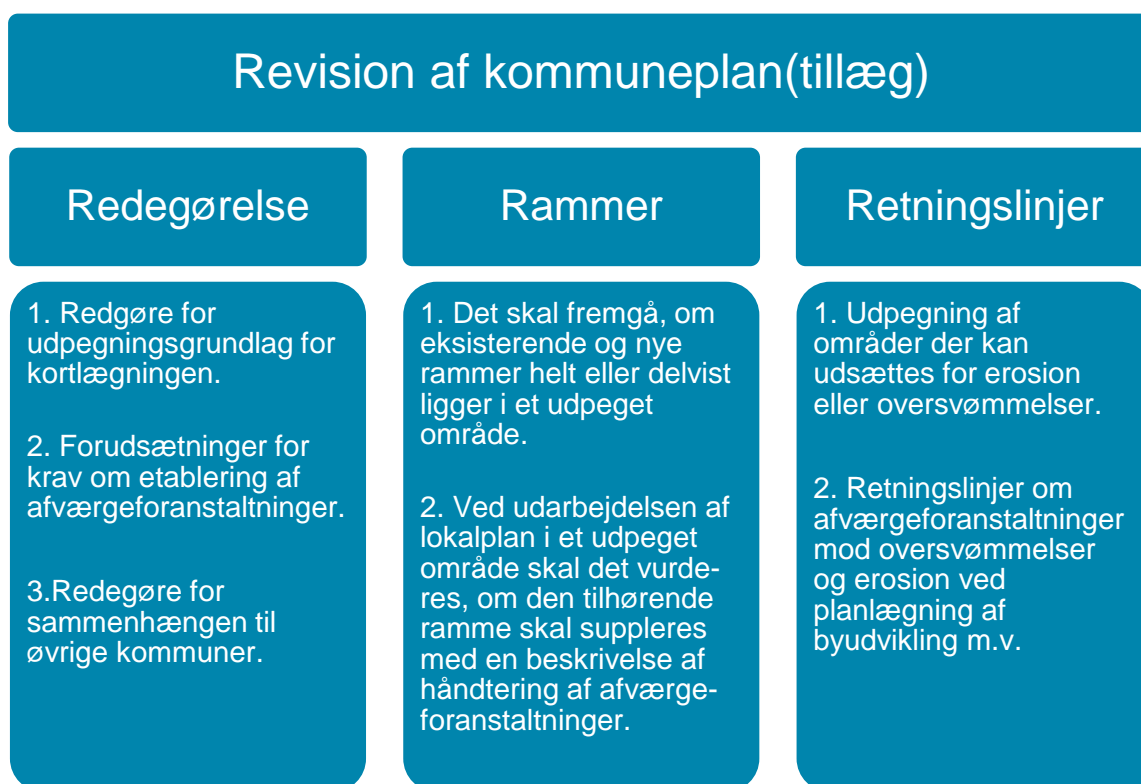
3.1 Klimatilpasningsplanen som tematillæg til Fanø Kommuneplan 2022

Nærværende udgave af Fanø Kommunes Klimatilpasningsplan er udarbejdet som et tillæg til Kommuneplan 2022 for Fanø Kommune. Tillægget supplerer Fanø Kommunes første Klimatilpasningsplan fra 2013 og vil ved den kommende revision af Fanø Kommuneplan blive indarbejdet i kommuneplanen.

I den første Klimatilpasningsplan var der fokus på kortlægning af risici, risikoområder og værdier, samt byrådets prioritering af indsatser, der skal igangsættes for en fremtidig klimasikring af Fanø. De prioriterede indsatser omfatter konkrete fysiske projekter, nye undersøgelser med henblik på at øge vidensgrundlaget forud for beslutning af yderligere konkrete projekter samt undersøgelse af muligheder, omkostninger og finansieringsmuligheder for yderligere stormflodssikring af Nordby og Sønderho.

I denne anden udgave af Klimatilpasningsplanen er fokus på udpegning af områder, der kan blive udsat for erosion eller oversvømmelse samt retningslinjer om afværgeforanstaltninger mod oversvømmelse og erosion ved planlægning af byudvikling.

Klimatilpasningsplanen indeholder, jf. planlovens krav til indholdet i et kommuneplantillæg, følgende:

Figur 4 Planlovens betydning for retningslinjer, rammer og redegørelse ved en kommuneplanrevision

3.2 Planloven

I Planhierakiet er kommuneplaner og kommuneplantillæg underordnet nationale og lokale risikostyringsplaner, vandplaner og Natura-2000 planer.

Ifølge planloven skal der redegøres for kommuneplanens sammenhæng med den kommunale risikostyringsplan "Risikostyringsplan for Nordby, Fanø Kommune 2021". Endvidere må en kommuneplan og lokalplan ikke være i uoverensstemmelse med en risikostyringsplan.

I planloven er der desuden i forhold til risikoområder et særskilt krav om, at der ved udarbejdelsen af kommuneplanen skal være retningslinjer for friholdelse af arealer for ny bebyggelse eller etablering af foranstaltninger til beskyttelse mod oversvømmelse.

Der er i klimatilpasningsplanen redegjort for planens forudsætninger, for udpegning af områder, etablering af afværgeforanstaltninger, og kommuneplanens sammenhæng med kommuneplanlægningen i andre kommuner, for så vidt angår afværgeforanstaltninger.

Klimatilpasningsplanen indeholder en udpegning af områder inden for hele kommunen, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion, retningslinjer for etablering af afværgeforanstaltninger til sikring mod oversvømmelse eller erosion ved planlægning af byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse m.v. i de udpegede områder.

Desuden indeholder klimatilpasningsplanen rammer og bindinger i form af retningslinjer for den fysiske planlægning, som blev defineret i risikostyringsplanen. Dermed fastlægges med klimatilpasningsplanens rammer indholdet i fremtidige lokalplaner med hensyn til afværgeforanstaltninger for at undgå oversvømmelser og erosion, som f.eks. krav om sokkelkoter.

3.3 Miljøvurdering af planer, programmer og konkrete projekter

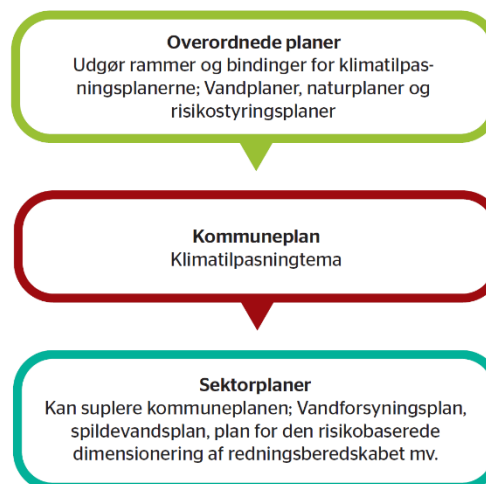
Lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27/10/2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) opstiller kriterier for, hvilke planer og programmer, der kræver udarbejdelse af en miljøvurdering. For planer og programmer dokumenteres miljøvurderingen i en miljørapport. Miljørapporten skal fastlægge, beskrive og vurdere den eller de sandsynlige virkninger på miljøet, som må forventes at kunne opstå som følge af planens vedtagelse.

Klimatilpasningsplanen er omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (VVM)² jf. lovens §8 stk. 1, fordi planen udarbejdes inden for området fysisk planlægning og arealanvendelse og fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til et projekt, som fremgår af lovens bilag 2.

Planen er omfattet af punkt 10 infrastrukturprojekter på bilag 2 og af følgende underpunkter:

- g) Dæmninger og andre anlæg til opstuvning eller varig oplagring af vand (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1).
- k) Kystanlæg til modvirkning af erosion og maritime vandbygningskonstruktioner, der kan ændre kystlinjerne, som f.eks. skråningsbeskyttelser, strandhøfder og diger, dæmninger, moler, bølgebrydere og andre konstruktioner til beskyttelse mod havet bortset fra vedligeholdelse og genopførelse af sådanne anlæg.

Fanø Kommune har derfor udarbejdet en miljørapport, der findes som bilag 1.

² Miljøministeriet, Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr 1976 af 27/10/201. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1976>.

Det er i miljørapporten vurderet, at en vedtagelse af planen kan betyde en væsentlig påvirkning af strandbeskyttelsen og klitfredningen på Fanø. Desuden er det vurderet, at klimatilpasningsplanen vil have en moderat påvirkning på udpegningsgrundlaget for fredningen på det sydlige Fanø og af mulighederne for at se hen over digerne, både når det gælder indblikket til Nordby og Sønderho, og når det gælder udsigten til havet og landskabet fra byerne.

Der er i vurderingerne gjort en række antagelser om hvordan planen vil blive gjort til virkelighed uden inddragelse af beskyttede naturarealer, som har stor betydning for vurderingerne af, at planens indhold ikke vil komme til at have en væsentlig påvirkning på Natura 2000-området Vadehavet, på beskyttede naturtyper eller på beskyttede arter.

3.4 Natura 2000 væsentlighedsvurdering

Før kommunens vedtagelse af en plan skal der foretages en vurdering af, om planen i sig selv, eller i kumulation med andre planer eller projekter, påvirker et internationalt naturbeskyttelsesområde eller visse arter. Denne vurdering skal gennemføres uanset, om planen geografisk ligger uden for eller inden for internationale naturbeskyttelsesområder. Internationale naturbeskyttelsesområder omfatter Natura 2000-områder (habitat- og fuglebeskyttelsesområder) samt Ramsar-områder (internationalt beskyttet vådområde). For hvert Natura-2000 område er der udpeget naturtyper, arter og fugle som området skal beskytte for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Disse er beskrevet i Natura 2000-planer for de enkelte områder.

Inden for planlægningsområdet ligger dele af Natura 2000-område N89 Vadehavet, herunder habitatområde H78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, Ramsar-område RAMSAR27 Vadehavet samt fuglebeskyttelsesområderne F53 Fanø og F57 Vadehavet.

Det vurderes samlet at en realisering af klimatilpasningsplan ikke vil medføre en påvirkning på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N89, habitatområde H78, Ramsarområde RAMSAR27 og fuglebeskyttelsesområderne F53 og F57.

I klimatilpasningsplanen er det ikke fastlagt, hvordan eller hvor meget digerne skal forhøjes om Nordby og Sønderho. Det er en forudsætning for denne vurdering, at der ikke inddrages habitat-natur ved realisering af planen, og at grøfter inden for Natura 2000-området ikke udvides. Forhøjelse af diger omkring Nordby og Sønderho påvirker dermed ikke habitatnatur-typen strandeng (1330), der ligger nær planområdet.

Arter på udpegningsgrundlaget kan påvirkes indirekte ved forstyrrelse. Blåhals yngler i marskområdet ved en kombination af urtevegetation, kratbevoksning og mere åbne områder. Herhjemme finder man især arten ved drænggrøfter i marsken. Ifølge klimatilpasningsplanen skal der ske en udvidelse af udvalgte eksisterende grøfter og dræn og dette kan medføre en påvirkning på blåhals. Det er en forudsætning, at der ikke udvides grøfter inden for Natura 2000-området.

Natura 2000-områderne kan påvirkes ved forstyrrelse i forbindelse med gennemførelse af klimatilpasningsplanen. Alt efter hvordan diget tænkes forhøjet kan der forekomme forskellig grad af forstyrrelse. Ved begge byer løber en vej på den vestlige side af diget. Vejen skaber i forvejen en vis forstyrrelse for fugle på udpegningsgrundlaget, så de vil sandsynligvis ikke opholde sig nær diget i forbindelse med yngle og rasteadfærd. Det antages, at der i forbindelse med realisering af planen ikke foretages meget støjende anlægsarbejde, fx spuns.

Der er ikke kendskab til forslag til planer eller projekter, eller vedtagne, ikke-realiserede planer eller projekter, der indebærer påvirkninger på naturtyper, arter eller fugle på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N89, som potentielt kan påvirke i kumulation med potentielle påvirkninger i forbindelse med Klimatilpasningsplanen.

Fanø Kommune er opmærksom på, at der i forbindelse med et konkret projekt kan være udfordringer med placering og udformning kystbeskyttelsestiltag afhængig af, hvordan dette gøres. Det eksisterende dige ligger helt op ad kortlagt habitatnatur, og enhver arealinddragelse af dette vil potentielt være en skade på Natura 2000-områdets integritet, og dermed udløse en fravigelsesprocedure efter habitatbekendtgørelsens § 9.

Habitatbeskyttelsen kan kun fraviges i tilfælde, hvor der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af økonomisk eller social art, og hvor der ikke findes alternativer til gennemførelse af projektet. Fravigelse er betinget af, at der træffes alle de nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at sammenhængen i Natura 2000-netværket bevares.

4. Vurdering af risiko for erosion

Erosionen på Fanø er vurderet på baggrund af de nationale vurderinger af fremtidens klima samlet på hjemmesiden www.klimatilpasning.dk. Vurderingen af erosion sker med udgangspunkt i klimarapporter udarbejdet af FN's klimapanel (IPCC) suppleret med målinger gennemført i Danmark.

Erosion af kysten kan opdeles i to bidrag; kronisk erosion og akut erosion.

Figur 5 Kronisk erosion baseret på historisk kystudvikling. www.kystatlas.dk.

Kronisk erosion forekommer generelt, hvis der ikke er ligevægt mellem kysten samt vandstands- og bølgeforholdene. Hvis det er tilfældet, vil der ske en tilpasning af kystprofilen i form af kronisk erosion eller kronisk tilvækst, indtil der opnås en ligevægt. Fanø er generelt karakteriseret ved kystfremrykning på den vestlige side og lille til moderat erosion mod nord, øst og syd, se figur 6 og 7.

Akut erosion forekommer i forbindelse med stormflodshændelser, hvor en kombination af ekstreme vandstands- og bølgeforhold kan give anledning til en pludselig/momentan erosion af kysten. Transporten af kystmaterialet sker vinkelret på kysten, og med tiden kan det eroderede materiale blive transporteret ind mod land igen, hvorved der kan ske en hel- eller delvis kyst-reetablering. Fanøs vestvendte kyst har stor eksponering for bølger, og der kan forekomme stor akut erosion af strækningen, se figur 6. Den østvendte kyststrækning ligger godt beskyttet mod kraftig bølgeeksponering og dermed mod signifikant akut-erosion.

Figur 6 Akut erosion baseret på historisk kystudvikling. www.kystatlas.dk.

Ifm. planlægning, kan den kroniske erosion betegnes som den årlige udvikling af beliggenheden af kystlinjen, og kan dermed indgå i estimater for hvor mange år der eksempelvis vi gå inden et kystnært område bliver påvirket af erosion. Den akutte erosion kan derimod betragtes som en nødvendig sikkerhedsbuffer ift. afstand til kystlinjen med henblik på at undgå pludselige erosionsskader.

4.1 Prognose for kystudviklingen på Fanø

I takt med at middelvandstanden omkring Fanø vil stige, som følge af klimaændringer, vil Fanøs kyster skulle tilpasses en ny ligevægt, med en højere middelvandstand

Den forventede stigning i middelvandstanden omkring Fanø fremgår af ovenstående tabel 1 og 2. I denne plan er der taget udgangspunkt i "det bedste bud" på ændringen i middelvandstanden, markeret med grå i tabellerne, dvs. en forøgelse af middelvandstanden på op til ca. 29 cm midt i århundredet og op til ca. 59 cm hen mod slutningen af århundredet.

Kystdirektoratet har udarbejdet værktøjet www.Kystplanlægger.dk, der er en del af www.klimatilpasning.dk som blandt andet har til formål at skabe viden og overblik over, i hvilken grad et område kan forventes udsat for erosion grundet ændringen i middelvandstanden.

Kystplanlægger tager afsæt i en inddeling af Danmarks kyster, således vurderingerne sker på regionalt niveau. I det omfang det er tilgængeligt er vurderingerne dermed baseret på viden relateret til de regionale:

- Topografi
- Bølger
- Geoteknik
- Prognoser for klimaændringer

Der kan forekomme store lokale variationer indenfor de regionale områder, hvormed vurderingerne i kystplanlægger alene kan anvendes til at give et overordnet overblik over erosionsrisikoen og -niveauet. Såfremt der derimod ønskes et mere eksakt bud erosionsomfanget og lokale variationer heraf kræves en detailanalyse baseret på lokale forudsætninger ift. topografiske og geotekniske forhold samt bølgepåvirkningen.

De overordnede forudsætninger og antagelser, der ligger til grund for kystplanlægger er:

- Middellændringen af havvandstanden under forudsætning af klimascenarie RCP8.5
- Statistiske stormflodshændelser
- Akut erosion forekommer ikke på strækninger der består af moræneler
- Eksisterende kystbeskyttelseskonstruktioner vil blive udsat for underminering og kollapse som følge af den kroniske erosion, hvormed de ikke tages i regning

Ifm. at vurdere vandstandsændringernes påvirkning af kystudviklingen (kronisk erosion) tages ofte udgangspunkt i Bruuns regel, hvor den overordnede forudsætning er, at kystprofilet forbliver uændret. Dette betyder, at hvis vandstanden stiger 10 cm skal havbunden (ud til en vis dybde) forhøjes tilsvarende. Tilførslen af materiale forudsættes at ske ved erosion af kysten/klitte/baglandet.

Frem til midten af århundredet (år 2041-2070) er det estimeret, at der ved Fanø kan forventes en stigning i middelhavvandstanden på ca. 29 cm og en erosion af de nord-, øst- og sydvendte kyster på ca. 100 m (tilbagerykning). Erosionen skyldes primært, at kysterne skal tilpasses det nye vandstands niveau. Fanøs vestkyst har historisk været præget af tilvækst og derfor vil denne kyst ikke på samme vis være udsat for erosion som følge af klimaændringer.

Figur 7 Estimeret fremtidig kysterosion på Fanø i år 2070, som følge af klimaændringer (forudsat klimascenarie RCP 8.5).

Udviklingen i stigningen af havvandstanden og den tilhørende kroniske kysterosion af de nord-, øst- og sydlige kyststrækninger er tilnærmelsesvis lineær frem til ca. 2050, hvilket betyder, at ændringen i havvandstanden kan estimeres til 0,5 - 1 cm/år. Ved en kronisk erosion på ca. 100 m i samme periode svarer dette til en årlig erosion i størrelsesordenen ca. 1,7 m – 3,3 m/år. Det bør bemærkes, at der kan forekomme store årlige variationer i vandsstands- og erosionsniveauet, og derfor bør eventuel kystbeskyttelse indgå i en langsigtet planlægning.

Hen mod slutningen af århundredet kan det forventes, at stigningen i middelvandstanden antager ca. 59 cm, hvilket medfører, at den kroniske erosion af de nord-, øst- og sydvendte kyster antager ca. 200-250 m.

Figur 8 Estimeret fremtidig kysterosion på Fanø i år 2120, som følge af klimaændringer (forudsat klimascenarie RCP 8.5).

Klimaændringerne vurderes ikke at medføre store ændringer af erosionsniveauet under stormflod (akut-erosion). Baseret på [www.kystplanlagger.dk] er den akutte erosion af Fanøs kyster vurderet til ca. 5-30 m (størst på Fanøs vestkyst).

4.2 Opsamling

Erosionen af Fanøs kyster vil øges, i takt med at middelvandstanden omkring Fanø stiger, øges. Den aktuelle erosion, akut såvel som kronisk er dog så lille, at der i nærværende klimatilpasningsplan, ikke anbefales tiltag til håndtering af erosion.

5. Vurdering af stigende grundvandsstand

5.1 Udpeging af områder med grundvandsproblemer

I forbindelse med udarbejdelsen af klimatilpasningsplanen for Fanø, har Fanø Byråd udpeget et §17 stk. 4 udvalg som har forestået arbejdet udarbejdelsen af klimatilpasningsplanen. I forbindelse med udvalgets arbejde, er der udpeget følgende områder på Fanø, hvor der opleves grundvand på terræn:

1) Nordby	• Lyngvej, Strandgårdsvej	• Kromanns Fiskerestaurant
• Navigationsskolen og Vangled	• Tovtvej	• Brugsen
• Æ Hjøwervej	• Bekkasinvej	• Nordsiden af Strandvejen
• Møllestien	• Paradisvej	• Toftestien
• Vesterengen	• Slunden (sydlige del)	• Søndertoft
2) Grøndal	4) Sønderho	• Kunstmuseet
3) Rindby Strand og Fanø Bad	• Kukkedal	
• Vestertoften, Larses Toft	• Lodne Bjerge	
	• Hønevejen	

Udfordringerne i de 4 områder er gennemgået i det efterfølgende.

5.1.1 Rindby Strand og Fanø Bad

Rindby Strand og Fanø Bad - området udgøres af et sommerhusområde bestående af Fanø Vesterhavsbad og Rindby strand, som er beliggende vest for Rindby, jf. Figur 9

Figur 9 Rindby Strand sommerhusområde, med angivelse af oplevede problemer. Området har problemer med stigende vandstand i lavt liggende områder i vinterhalvåret. Forventet forløb af eksisterende dræn/vandløb er angivet.

Området er i af øst og vest omkranset af klitter. Klitterne mod vest- mod Vesterhavet har en højde på over 10 meter, mens den østlige klit har en højde på omkring 8 meter.

Midt mellem disse klitter findes minimum en forhøjning mere, typisk med en højde på omkring på 7 meter. Samtlige forhøjninger er parallelle med kysten. Mellem disse forhøjninger findes der mere eller mindre sammenhængende lavliggende områder, som typisk ligger under kote 5.

Søerne i de lavtliggende områder er forbundet med et grøftesystem, som dræner de lavtliggende områder til søerne.

Der står grundvand på terræn i områdets lavtliggende områder i vinterhalvåret. Områderne ved Vestertoften, Larses Toft, Lyngvej, Strandgårds-vej, Tovtvej, Bekkasinvej, Paradisvej, Slunden (sydlige del) og Dalen er udpeget som særligt hårdt ramte. De oplevede problemer ses i den opstillede grundvandsmodel for Fanø.

5.1.2 Nordby

I Nordby opleves problemer med stigende grundvand i den nordlige og sydlige del af byen, hvor området omkring Vangled og Æ Hjørvevej. Navigationsskolen og Møllestien er udpeget som særlig hårdt ramte områder., jf. figur 10.

Vest for begge lokaliteter ligger der en klit, som gør, at grundvandet bevæger sig fra vest mod øst. Grundvandet kan dog ikke strømme uhindret til kysten, idet en spunsvæg langs Langelinie ændrer strømmingen ud til kysten. Grundvandsstrømmingen fra Navigationsskolen bliver presset mod et eksisterende grøftesystem. Mod syd bliver strømmingen presset længere mod syd. Udover ændringen af strømningsretningen medfører reducere af udstrømningsområdet også grundvandsstanden.

I den opstillede grundvandsmodel for Fanø kan problemerne i den nordlige del af Nordby genskabes ved at anvende en spunsvæg sat langs færgelejet.

Figur 10 Udpegede problemer med grundvand i vinterhalvåret i Nordby.

De udpegede problemer befinder sig i byområde. Mod vest er områderne afgrænset af en klit med en højde på minimum 10 meter. Vest for klitten aftager terrænet jævnt mod Fanø Bugt.

I det nordlige del af området afgrænses af et mindre højdedrag.. Dermed er hældningen af terrænet her mod nordøst. I det sydlige område strømmer nærmest parallelt (mod øst) med kysten mod Fanø Bugt. I den nordlige del af Nordby (ved Færgeløjet), er kajen spunset, og danner en barriere for den naturlige afstrømning af grundvand mod Vadehavet.

Ved Navigationsskolen er grundvandsstanden høj i vintermånederne (0,5 til 1 meter under terræn). Ved længerevarende regnhændelser kan undergrunden kun tage imod en mindre vandmængde, før der observeres vand på terræn.

5.1.3 Sønderho

Ved Sønderho er der udpeget flere problemer omkring selve Sønderho og i de lavtliggende områder langs Kukkedal og Lodne Bjerge.

Figur 11 Udpegede problemområder med højtstående grundvand i vinterhalvåret.

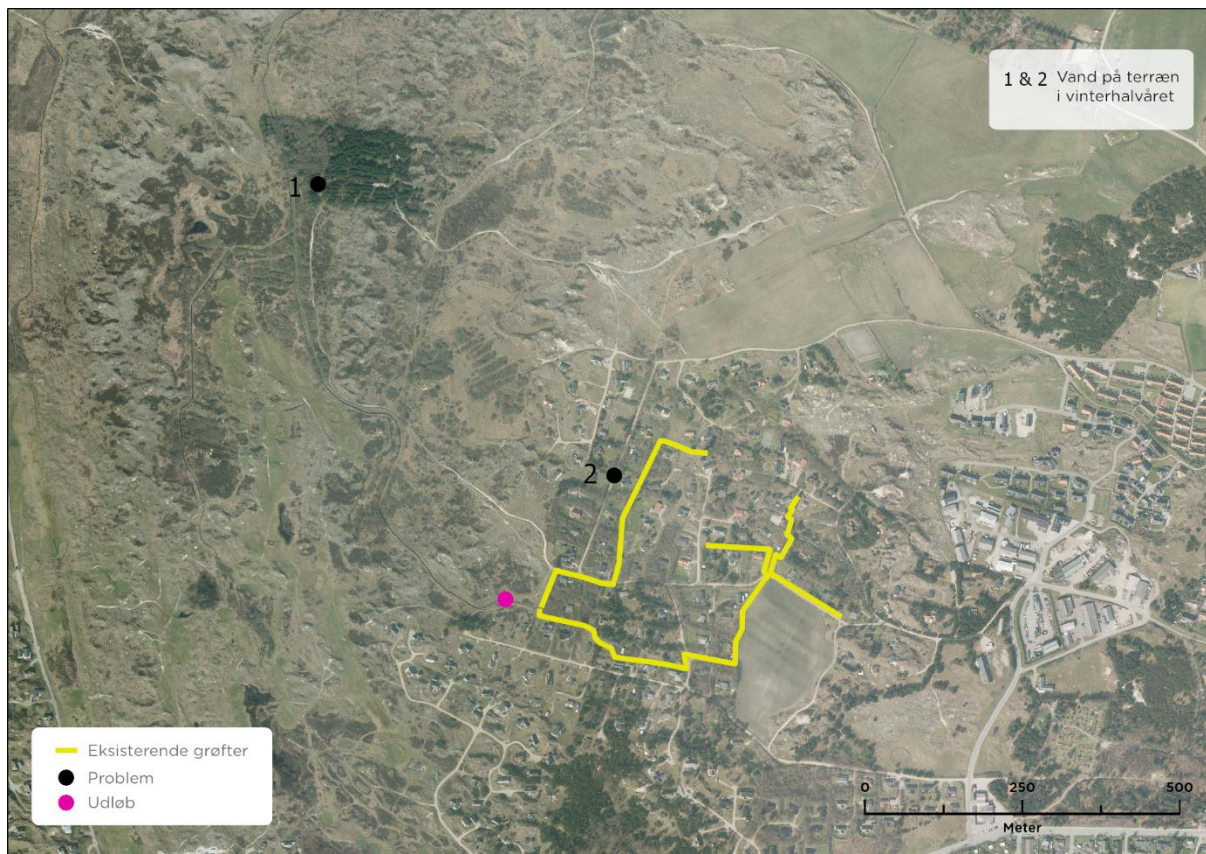
Byen Sønderho er mod vest afgrænset af højdedrag med en højde på omkring 15 meter, jf. figur 11.

Det sydlige område er præget af 3 klitter. Mod syd er det klitten ud mod Vesterhavet, mod nord af højdedraget mod Sønderho og endeligt et højdedrag i midten. Vejen Kukkedal er klemt inde mellem det midterste højdedrag og klitten mod syd. Her opleves en højdeforskel på næsten 10 meter. Nord for højdedraget er der et lavtliggende område, med en jævn hældning mod sydøst. Området er dog præget af lunger. Vejene i byområdet er meget snævre med undtagelse af hovedvejene. I det sydlige område er mindre grusveje med større rabatter.

5.1.4 Grøndal

Der har tidligere være problemer med grundvand på terræn i vinterhalvåret i Grøndal området på Fanø. Der er i området oplevet, at sommerhuse i lavtliggende områder har stået oversvømmet med store skader til følge.

Der er i de seneste år sket en indsats for at oprense områdets afvandringsgrøfter, hvilket har afhjulpet områdets problemer. Vedligeholdelsen af grøfterne besværliggøres dog af, at vedligeholdelsen skal foretages af den enkelte grundejer. En samlet og kontinuerlig indsats for vedligeholdelse af grøfterne besværliggøres således idet ikke alle grundejere har fokus på at vedligeholde grøfterne, om end dette vurderes bydende nødvendigt for at undgå grundvand på terræn.

Figur 12 Oversigt over Grøndal, hvor oplevede problemer med grundvand på terræn er markeret med sort. Pink prik markerer start på vandløb, brun linje indikerer placering af oprenset grøft i Grøndal til afvanding af området.

5.2 Metoder til grundvandssænkning

På Fanø vil der være tre muligheder for at foretage en grundvandssænkning; Dræning, grøfter og oppumpning.

For at optimere løsningen i de enkelte udpegede områder, vil der, efter behov anvendes en eller flere af metoderne samtidig i de enkelte områder.

5.2.1 Grøfter

Ved at etablere grøfter vil man kunne sænke grundvandet på et længere strækning.

Med baggrund i den fanøske overfladegeologi, vil en vandstand på en meter under terræn medføre en sænkning på 60 cm 20 meter fra grøften og på 40 cm 40 meter fra grøften. Hvis bunden og vandstanden sænkes, vil sænkningen ligeledes øges i området omkring grøften. Vandstanden i grøfterne afhænger af bortledningen af vandet.

Hvis grøfterne etableres med et fald på 1-2 promille, vil bunden af grøften være styrende for sænkningen ved de omkringliggende matrikler. Bortledningen vil ske til havet eller en regnvandsledning. For at imødegå naturmæssige krav for vådområder i yngletiden, vil grøfterne kunne styres med skot.

Hvis det ikke er muligt at etablere grøfter med en selvaftværende hældning, skal vandstanden reguleres ved oppumpning. Det oppumpede vand skal bortledes via regnvandsledning eller til havet.

Sønderho og Nordby er præget af mange smalle gader, og derfor er åbne grøfter kun i meget begrænset omfang muligt i byområder. I det åbne land vil denne løsning være at foretrække.

5.2.2 Dræning

Dræningen har samme effekt som grøfterne, men hvor bortledningen sker i drænledningen under jorden. Bortledningen vil ligeledes ske til regnvandsledning eller havet.

Dræningen kan etableres med underboringer og er derfor mere egnet i byområderne Nordby og Sønderho.

5.2.3 Oppumpningsboringer

Oppumpningsboringerne vil sænke grundvandet i et større "cirkulært" område omkring boringen.

Oppumpningsboringer etableres som ca. 8 meter dybe boringer og forsynes med ca. 3 meter filter. Over filteret installeres en pumpe. Denne opbygning gør det muligt at oppumpe omkring 15 m³/t. Under de nuværende kendte hydrogeologiske forhold vil en oppumpning på omkring 15 m³/t sænke grundvandet med 1 meter i en radius på omkring 200 meter fra oppumpningen.

Pumpen skal reguleres, så grundvandet sænkes til den ønskede dybde. Dette gøres indledningsvis med en prøvepumpning, hvor den reelle sænkning måles, og ydelsen bestemmes. I den forbindelse etableres flere korte boringer, som kan måle vandstanden i det terrænnære grundvandsmagasin. Disse boringer vil i driften bruges til at regulere oppumpningen, så der ikke fjernes for meget eller lidt vand.

Det oppumpede vand bortledes via regnvandsledning eller via grøfter til havet.

Denne løsning kan anvendes i byerne og i større områder med oversvømmelser, som vil kræve mange grøfter. Før etablering af oppumpningsboringer skal det undersøges, om der er naturområder, som ikke må påvirkes.

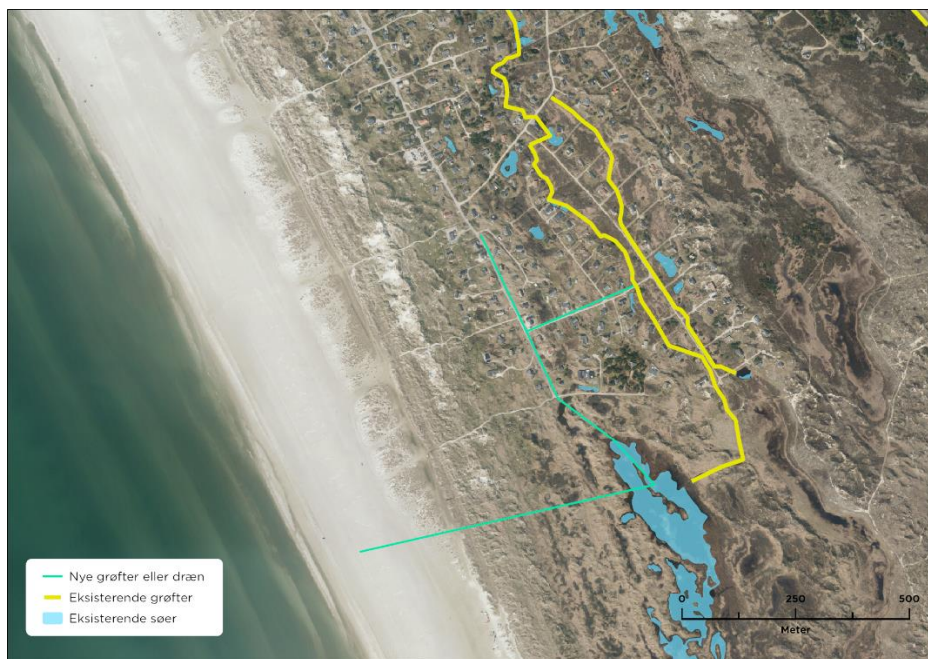
5.3 Anbefalede løsninger til afhjælpning af grundvandsproblemer

5.3.1 Rindby Strand

Området er placeret nær indvindingsboringerne til Fanø Vandværk, og derfor vælges det ikke at udføre en grundvandssænkning med boringer, men i stedet for ved en kombination af dræn og grøfter. Hvis grundvandsstanden sænkes i området, vil der kunne trækkes saltvand til området og dermed øge risikoen for saltvand i indvindingsboringerne.

Dybden af drænene vil afhænge af bredden af beskyttelsesområdet til Fanø Vandværk. Ved at grave betydeligt dybere end 1 til 1,5 meter vil det ikke være muligt at afvande området ved gravitation, og det vil dermed være nødvendigt at pumpe vandet videre i det allerede eksisterende grøftesystem.

Den sydlige del af området afvandes til søerne syd for Søndre Bjerge og syd og øst for Paradisvej. Tilløbene til disse søer er reguleret ved skot, som holder vandstanden i den sydlige del af området kunstigt højt. Af figur 13 fremgår de eksisterende grøfter og de nye foreslåede grøfter.

Figur 13: Placering af grøfter i det sydlige del af området – eksisterende grøfter er markeret med gult, mens de nye er markeret med turkis.

For at skabe en god dræning skal eksisterende grøfter gennemgås, og der skal sørges for en naturlig gravitationsstrømning. Det vil i enkelte tilfælde medføre en fordybning af eksisterende grøfter.

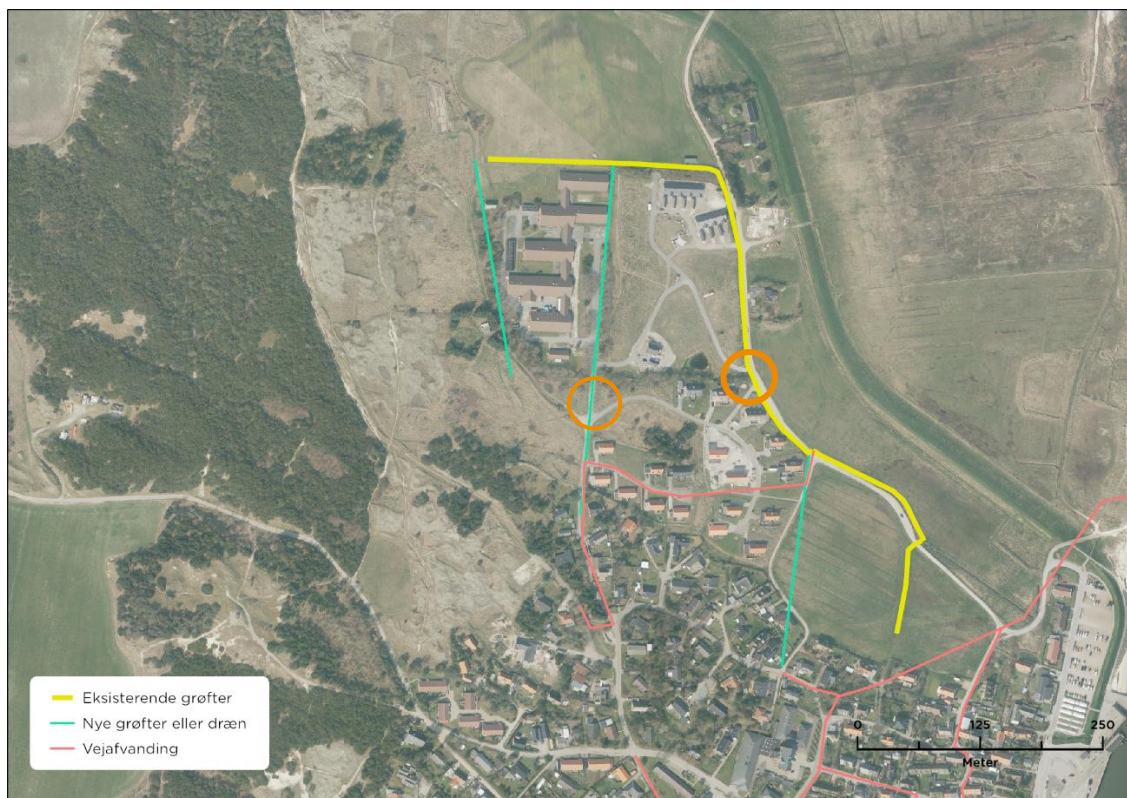
Funktionen af skodder skal undersøges og optimeres i vinterperioden til at dræne vandet fra området.

Den nordlige del af området afvandes via grøftesystemet omkring Fanø Golf Links. Idet der observeres en del oversvømmelser nær Strandvejen, formodes det, at der er ikke en tilstrækkelig gennemstrømning til grøftesystemet ved golfbanen. Af figur 13 fremgår de eksisterende grøfter og de nye foreslåede grøfter.

For at skabe en god dræning skal eksisterende grøfter gennemgås og der skal sørges for en naturlig gravitationsstrømning. Det vil i enkelte tilfælde medføre en fordybning af eksisterende grøfter.

5.3.2 Nordby

For at reducere grundvandsstanden i den nordlige del af Nordby, anbefales det at etablere dræn ved Navigationsskolen, jf. figur 14.

Figur 14: Placering af nye grøfter eller dræn ved Navigationsskolen i Nordby, samt den del af det eksisterende grøftesystem som der skal afvandes til

Vandet fra dræne ledet til vejafvandingssystemet i Nordby, som ifølge spildevandsplanen løber ud til havet ved Batterivej. Der er i området registreret oversvømmelser ved regnvandsbassinet i Nørre Nytoft, samt ved Vangled. En del af problemet formodes at skyldes et ikke fungerende grøftesystem langs Vesternasen, som er stoppet ved overkørsler ind mod Nørre Nytoft.

Den umiddelbare løsning for at sænke grundvandsstanden omkring Møllestien er at etablere dræn vest for Møllestien, jf. figur 15. Det anbefales indledningsvis at monitere grundvandsstanden i områdets havevandingsboringer for at indsamle data til dimensionering af drænsystemet. Mens monitoringen foregår, kan havevandingsboringerne med fordel undersøges for at afklare, om de har en opbygning, der kan håndtere installation af pumper med en ydelse på 5 til 10 m³/t. Er dette muligt, kan drænsystemet udskiftes med en oppumpning af grundvand fra haveboringer i området for at sænke grundvandspejlet til 1-1,5 meter under terræn.

Figur 15: Placering af dræn vest for Møllestien og de nærliggende havevandsboringer.

5.3.3 Sønderho

De oplevede problemer i Kukkedal området kan genskabes i den opstillede grundvandsmodel for Fanø, mens problemerne som i dag opleves i selve Sønderho, ikke kan genskabes. Dette skyldes formodentlig at regnvandsafstrømningen i Sønderho forhindres i de øvre jordlag, f.eks. af et lerlag eller kollapsede moseaflejringer, som ikke findes i de geotekniske oplysninger som grundvandsmodellen er opbygget efter.

Et sådan lerlag eller lag af moseaflejringer, vil skabe en barriere, som nedbør ikke kan nedrive igennem. Der findes ikke borer, som kan be- eller afkræfte denne antagelse. Det anbefales derfor at der udføres to geotekniske lagboringer i Sønderho, i områderne hvor der er observeret vand på terræn.

Derudover anbefales det at monitere grundvandsstanden i haveboringerne kontinuert i området (især i vinterperiode), jf. figur 16.

Figur 16 Haveboringer i Sønderho, som kan anvendes i et monitoringsprogram

Disse undersøgelser formodes at kunne give en forklaring på vandet på terræn, hvorefter der kan udarbejdes en plan for afledning af terrænnært grundvand i Sønderho i foråret 2022.

Mens monitoreringen foregår, kan havevandingsboringerne med fordel undersøges for at afklare, om de har en opbygning, der kan håndtere installation af pumper med en ydelse på 5 til 10 m³/t. Er dette muligt, kan drænsystemet udskiftes med oppumpning af grundvand fra haveboringer i området for at sænke grundvandsspejlet til 1-1,5 meter under terræn.

Området omkring Kukkedal (vejene Søndermarken, Lodne Bjerge, Kukkedal og Kåverdalen) ligger i lavtliggende områder mellem tre klitter. Grundvandsstanden i klitterne stiger i vintermånederne og medfører tilsvarende en stigning i de lavtliggende områder.

Det anbefales, at der etableres dræn eller grøfter langs vejene, jf. figur 17. Dybden af drænet eller bunden af grøften vil afhænge af grundvandssænkningen under bygninger. I modellen medfører en 1 meter dyb grøft en sænkning på 0,5 meter i en afstand på 25 meter fra grøften.

Figur 17: Placering af dræn omkring Sønderho til afhjælpning af problemer med grundvand

Med en dybde på 1 meter til bunden af grøften eller drænene vil vandet kunne drænes ved gravitationen ud til havet. Ønskes en dybere sænkning under bygningerne skal grøfterne og drænene placeres dybere. Hermed vil det ikke være muligt at dræne området, uden at pumpe vandet ud til havet.

Ved en stormflod vil det ikke være muligt at afvande til havet.

5.4 Overslag over udgifter til afhjælpning af grundvandsproblemer

Et overslag over udgifterne til sænkning af grundvandet er vist i tabel 3.

Tabel 3 Anlægsoverslag for løsning af grundvandsproblemer. Priser er ekskl. Moms i 2022 prisniveau.

Område	Løsning	Enhedspris	Antal enheder	Pris
Fanø	Etablering af monteringsboringer	10.000 kr./stk.	4 stk.	40.000 kr.
Nordby, Navigations-skolen	Etablering af drænledninger omkring Navigationsskolen	500 kr./lbm. Drænledning	800 lbm	400.000 kr.
Nordby, Møllestien	Nye drænledninger ved Møllestien	500 kr./lbm. Drænledning	700 lbm	350.000 kr.
Rindby Strand	Oprensning af eksisterende vandløb/grøfter	50 kr./lbm grøft	8300 lbm	415.000 kr.
Rindby Strand	Etablering af nye grøfter	500 kr./lbm. grøft	1800 lbm	900.000 kr.
Sønderho	Etablering af nye dræn i Gammel byvej	500 kr./lbm. Drænledning	250 lbm	125.000 kr.
Sønderho	Geoteknisk lagboring	25.000 kr./stk.	2 stk.	50.000 kr.
Kukkedal, Søndermarken, Lodne Bjergerne m.fl.	Etablering af drænledninger	500 kr./lbm. Drænledning	1600 lbm	800.000 kr.
Fanø	Årlig drift af grøfter	5 kr./lbm grøft	16.250 lbm	81.250 kr.
Alternativ løsning, sænkning af grundvandspejl ved brug af private haveboringer				
Nordby, Møllestien	Grundvandssænkning ved brug af havevandingsboringer, der tilsluttes vejafvandingsystemet	25.000 kr./stk.	2 stk.	50.000 kr.
Sønderho		25.000 kr./stk.	2 stk.	50.000 kr.
Fanø	Årlig drift af pumper	2.000 kr./stk.	4 stk.	8.000 kr/år
Alternativ løsning, sænkning af grundvandspejl ved etablering af nye boringer				
Fanø	Etablering af grundvands-sænkning i monteringsboringer, inkl. boringer	50.000 kr./stk.	4 stk.	200.000 kr.
Fanø	Årlig drift af pumper	2.000 kr./stk.	4 stk.	8.000 kr/år

6. Oversvømmelsesrisiko ved ekstreme regnhændelser

Kloak- og regnvandssystem blev gennemrenoveret og separeret i Nordby fra 1992-1995 og i Sønderho fra 1999-2000. Renoveringen har betydet at spildevand fra husene og regnvand fra vejene stort set ikke løber i samme system. Fanø Kommune ejer og driver vejafvandingssystemet, mens Fanø Vand ejer og driver spildevandskloakerne og de separate regnvandskloaker.

Spildevand pumpes fra Nordby til Esbjerg, hvor det renses. I Sønderho er der flere steder, hvor vandet fra vejene løber direkte i spildevandssystemet gennem vejristene. Vejristene er etableret fordi det har været besværligt eller umuligt at etablere regnvandsledninger med en hældning, så vandet kunne løbe væk ved gravitation.

Ved Svenskervej i Nordby findes overløb mellem spildevandssystemet og regnvandssystemet, således at spildevandssystemet fungerer som reservoir ved store regnmængder eller ophobning af bagvand ved stormflod. Overgangen skal aktiveres manuelt.

Ved kraftige regnhændelser eller stormflod vil de vandmængder, som trænger ned i regnvandssystemet blive pumpet tilbage i havet. Til formålet er etableret 3 kraftige pumpestationer i Nordby samt 1 regnvandspumpe i Sønderho.

Uden for byområderne løber regnvandet gennem offentlige og private grøfter, vandløb og dræn og ledes herfra ud i havet.

6.1 Regnvandssystemets kapacitet

Der er i 2013 lavet hydrauliske beregninger på regnvandssystemets kapacitet i forhold til en 5 – 10 – 20 - 50 og 100 års regnhændelse. Beregninger bruges til at vurdere kloaksystemets kapacitet og til at lokalisere de områder, hvor oversvømmelser af regnvand vil fordele sig på jordoverfladen.

Endvidere er der i 2017 lavet beregninger på en 20 års regnhændelse ved stormflod, hvor regnvandet ikke selv kan løbe ud i Vadehavet, men må pumpes. Beregningerne i 2017 viser, at der på Fanø ikke er store områder med ejendomme, som oversvømmes ved kraftige skybrud, ikke engang ved en 100 års regn. Flere steder står der dog i 2050 ved en 5 års regn mellem 3-10 cm vand på vejene, uden at dette giver anledning til skader.

Der er i den oprindelige klimatilpasningsplan udpeget et kritisk område ved skolehallen. Beregningerne over, hvordan vandet fordeles sig på jordoverfladen, er dog lavet før renoveringen af området og viser derfor ikke det reelle billede af vandets ophobning i området, ligesom problemet ikke er oplevet i virkeligheden. Det antages derfor, at problemet er løst i forbindelse med renoveringen af området.

I sommerhusområderne er der en række kunstige søer, som delvist absorberer regnvandet fra de omkringliggende arealer. Søernes vandspejl ligger højest i vinterperioden. I sommerhusområderne nedsives tag- og overfladevand på egen grund eller tilledes eksisterende vandløb, grøfter eller søer.

6.2 Vurdering

På baggrund af beregninger og vurderinger foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af Klimatilpasningsplan for Fanø Kommune 2013 vurderes det, at der i nærværende klimatilpasningsplan ikke bør fokuseres på håndtering af ekstreme regnhændelser.

Dette skyldes, at de anvendte klima- og sikkerhedsfaktorer samt regnserier er tilsvarende de, som vil skulle anvendes til samme beregninger i dag. De fremskriver nedbørshændelserne 50 år frem i tiden (til år 2070), og dermed vil konklusionerne forblive uændret.

7. Risiko for oversvømmelse ved stormflod

Stormfloder er typisk længerevarende hændelser i forhold til for eksempel skybrud, hvilket giver mulighed for varsling og aktivering af beredskabstiltag, men som også bevirker, at vandet potentielt kan forårsage større skader. Både den længerevarende oversvømmelse og det høje saltindhold kan virke ødelæggende. Oversvømmelser i Nordby vil have konsekvenser for knap 3000 ejendomme med dertilhørende forsyningsstationer i Nordby og omegn, samt kritisk infrastruktur som beredskab og politi.

Kystdirektoratet har udarbejdet kort over faren, skaden og risikoen for havoversvømmelse. For Fanø Kommune er området omkring Nordby udpeget som et risikoområde, og Fanø Kommune har udarbejdet en risikostyringsplan herfor. Kystdirektoratets arbejde viser en forhøjet risiko for oversvømmelser ved stormflod omkring Nordby, grundet højden på digerne.

Foruden udpegningen af området omkring Nordby, er Sønderho også truet ved stormflodshændelser. En 100-års hændelse forekommende i dag vil oversvømme dele af Sønderho.

Indtrængning af vand forbi digerne i Sønderho og Nordby, vil medføre store økonomiske skader og tab. Foruden skader på bygninger, indbo og tabt erhvervsfortjeneste, vil de trafikale forhold påvirkes betydeligt samt de kritiske forsyningsinstallationer og funktioner. Natur og kulturarvmiljøer er stærkt truet med mulig stor påvirkningsgrad.

Fanø forsynes primært fra fastlandet, hvilket betyder, at særligt elforsyning, telefoni og internet, fjernvarme og spildevandshåndteringen er udsatte. Ved større stormflodshændelser vil strømhastigheden i vadehavet stige, hvilket igen kan betyde større skader og tab, samt at færdsel er yderst farlig og frarådes

Et større antal beboelsesområder er oversvømmelsestruet allerede fra lavere analyserede højvandshændelser og i det nuværende klima.

7.1 Forhøjelse af diger på Fanø

Digerne på Fanø skal hæves til den nødvendige kote og etableres, hvor de bedst kan beskytte Sønderho og Nordby mod ekstreme oversvømmelser.

Laveste sted på digerne ved Sønderho er på 4,76 i dag, mens Laveste digehøjde i Nordby er på 4,30 DVR. Digerne inkl. den bynære beredskabsløsning vil med den nuværende højde højst sandsynligt ikke kunne holde til en 100 års stormflod i 2065.

Fanø kommune er påbegyndt planlægningen af hævnningen af digerne omkring Sønderho, for at digerne i fremtiden kan beskytte Sønderho mod ekstreme hændelser. Planlægningen heraf forventes at være færdige mellem 2024 og 2027, idet planlægningen muligvis besværliggøres af at diget delvis er beliggende i Natur2000 område, og således kræver særlige tilladelser for anlægsarbejder.

Herudover vil Fanø Kommune igangsætte planlægningen af forhøjelsen af digerne omkring Nordby, med udgangspunkt i den udarbejdede risikostyringsplan for Nordby, således sikringen hæves til den nødvendige kote og etableres, hvor de bedst kan beskytte mod ekstreme oversvømmelser.

Ved en 20 års hændelse i 2019 sker der oversvømmelse af de omkringliggende arealer til Nordby og Sønderho, hvilket medfører mindre skader på afgrøder og infrastrukturer i form af saltvandsindtrængning på naturarealer og sandsynlighed for større mængder tangopskyl og affald på vejarealerne.

Ved en 100 års hændelse i 2019 sker der oversvømmelse af dele af Sønderho, hvor der vil ske betydelige skader på bygninger og infrastruktur. Herudover vil de omkringliggende arealer til Nordby, hvilket medfører mindre skader på afgrøder, infrastrukturer og bygninger i form af saltvandsindtrængning på natur- og kulturarvsarealer, sandsynlighed for større mængder tangopskyl og affald på vejarealerne samt begyndende bygningskader på kystnære bebyggelser.

Ved en 100 års hændelse i 2065 er prognoserne for havvandstandstigningen stadig således, at de ekstreme stormfloder i 2019 eller mellemliggende år vil kunne overstige en statisk 100 års hændelse i 2065. Hændelsen giver derfor mindre skader end en ekstrem hændelse, men forårsager fortsat skader og tab af betydelig karakter, da den nuværende stormfodssikring ikke kan holde vandet ude. Indtræffer der en sådan hændelse, vil størstedelen af Sønderho og Nordby oversvømmes. En sådan hændelse har derfor store konsekvenser, da det medfører store skader på bygninger, infrastruktur, kritiske forsyningsenheder, virksomheder, kulturarv mm.

Ved en 100 års hændelse i 2115, uden yderligere etablering af stormflodssikring, er konsekvenserne signifikante – både i form af materielle markedsomsatte skader, men også immaterielle skader og tab, da størstedelen af Sønderhod og Nordby oversvømmes. En sådan hændelse har derfor store konsekvenser for mennesker, natur og miljø. Det fanøske samfund vil skulle gennemgå en lang genopbygningsfase grundet de store skader på bygninger, infrastruktur, kritiske forsyningsenheder, virksomheder, kulturarv mm. For nogle områder må det vurderes, at uerstættelige værdier ikke kan genoprettes. Den mentale sundhed vil være stærkt udfordret.

Ved en 1000 års hændelse i 2019 sker der oversvømmelse af Sønderho og Nordby, og på de omkringliggende arealer til Nordby. En sådan hændelse af denne størrelsesorden har derfor signifikante konsekvenser, da det medfører store skader på bygninger, infrastruktur, kritiske forsyningsenheder, virksomheder, kulturarv mm. Det er en ekstrem hændelse, som vil have betydelige påvirkninger på mennesker, natur og miljø.

Ved en 1000 års hændelse i 2115, vil Sønderby, Nordby og formentligt hele Fanø være under ekstremt pres og grundlaget for at opretholde et samfund med nuværende vilkår være tæt på umuligt, hvis ikke der etableres yderligere stormflodssikring, og sker gentænkning af samfundsopbygning og services. Oversvømmelserne og de tilhørende skader og tab er signifikante for mennesker, natur og miljø.

7.2 Beredskabets erfaringer og anbefalinger

Fanø Kommune har i forbindelse med udarbejdelse af Klimatilpasningsplanen, haft en dialog med Beredskabet og Politiet om deres erfaringer og anbefalinger omkring stormflodshændelser.

Fanø har i dag 2 brandstationer, hvor frivillige brandmænd/kvinder bemander stationerne i Sønderho og Nordby. Herudover er der en frivillige station i Nordby på Vangled. Det frivillige personale på de 3 stationer er en del af, og uddannes/trænes af Sydvestjysk Brandvæsen.

De to brandstationer har til opdrag at betjene Fanø i dagligdags gøremål. Herudover kan begge stationer, samt frivillige stationen aktiveres under krise beredskab, under det lokale beredskabsstab (LBS) i Syd og Sønderjyllands politikreds, som indkaldes når stormfloder varsles.

Det lokale beredskab aktiveres når højvandstanden når en højde af 2 meter ved Fanø. Her indkaldes al personale, og evt. frivillige igangsættes. På Fanø indebærer det bl.a. at der evakueres i boligområdet omkring Hønevej når vandstanden når ca. 2,3 meter, for at sikre at beboere i området selv kan forlade området. Herudover sikres Fanø Plejecenter, hvor en nødgenerator klargøres til forsyning af centeret.

Færgesejladsen indstilles normalt ved en vandstand på ca. 2,5 meter. Det lokale beredskabsstab indsætter en lokal indsatsleder og beredskabsfolk på Fanø, som enten sejler over med færgen, eller indsættes med motorbåd. Herefter håndteres indsatsen ved Stormflodshændelser lokalt fra Fanø. Ved en højvandsstand på 4 m gøres der klar til at evakuere plejecenteret, og ved 4,6 m overvejes evakuering af alle borgere fra Fanø.

Derudover har Sydvestjysk Brandvæsen og Syd & Sønderjyllands politi udpeget 3 området på Fanø hvor det som oftes kræves en indsats i forbindelse med stormfloder:

- 1) Der står ”bagvand” ved Gammel Huse i Rindby under stormflod, som skal pumpes over diget
- 2) Der står bagvand ved diget omkring Nordby, som skal fjernes med lænse-pumper
- 3) Der tilkobles generator til plejecenteret når beredskabet træder i kraft

Der er endvidere et ønske fra beredskabet om at der etableres en permanent løsning på bagvandsproblematikken ved Gammel Huse, mens bagvandsproblematikken omkring Nordby anbefales løst ved at Fanø Kommune egenhændigt indkøber lænse-pumper der kan indsættes efter behov, samt en generator til sikring af Plejecenteret på Fanø. Disse indkøb vil være med til at sikre en mere fleksibel indsats i resten af Syd & Sønderjyllands politikreds, idet beredskabet i dag er nødt til permanent at deponere lænse-pumper og generator på Fanø, som erved ikke kan indsættes andre steder, såfremt behovet for indsættelse af materiel ikke er nødvendigt på Fanø.

I forhold til at opretholde øens kritiske infrastrukturer og funktioner kendes den reelle sikring, samspil og robusthed ikke. Sydvestjysk Brandvæsen og Syd & Sønderjyllands politi har derfor opfordret til at kritisk infrastruktur på Fanø sikres, så Fanø er beboelig efter en ekstrem stormflodshændelse.

Den kritiske infrastruktur på Fanø vurderes at bestå af følgende

- Transformatorstationer som skal sikre elforsyningen til Fanø
- Vandforsyningsanlæg som sikrer vandforsyningen til Fanø (pumper, vandværk mv.)
- Spildevandspumpestationer som afleder spildevandet fra Fanø til DIN Forsyning
- Fjernvarme anlæg til udluftning/transport af fjernvarme
- Teleinstallationer

Samtidig understreges vigtigheden af, at fremkommeligheden for beredskabet sikres ved etablering af et nyt dige.

7.3 Kulturarv

Kulturarven er for Fanø generelt helt enestående og består af unikke fredede bygninger og bevaringsværdige kulturarvmiljøer omkring Sønderho og Nordby, som er oversvømmelsestruet og under massivt pres. I relation til risikoområdets udpegnings er følgende områder eksempelvis udpeget til at have kulturhistorisk bevaringsværdi eller til at være et bevaringsværdigt kulturmiljø:

1. Grønningen, der er et fælles græsningsareal med adgangsveje fra Nordby.
2. Nordby og Sønderho, som er en velbevaret ”skipperbyer” med en intakte bykerne og stråtækte huse fra 1700- og 1800-tallet.

3. Rindbysletten, der er karakteriseret ved åben landbrugsbebyggelse med små oprindeligt tolængede gårde. Der er fællesgræsning i engene mod øst og på strandengene mellem klitterne. Området øst for Landevejen er fortsat præget af landbrug med mange små markparceller adskilt af grøfter. Halen er et areal, hvor størstedelen af enge og klitter er inddelt i små parceller
4. 4 fuglekøjer af kulturhistorisk værdi

8. Øvrig lovgivning

Klimatilpasningsplanen skal som beskrevet i kapitel 3 være i overensstemmelse med den overordnede planlægning, som blandt andet består af vandplaner, naturplaner og risikostyringsplaner. En realisering af klimatilpasningsplanens indsatser kan forudsætte tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning. I dette kapitel er angivet hvilken planlægning og lovgivning, der er relevant i forhold til realisering af klimaindsatserne beskrevet i klimatilpasningsplanen.

8.1 Vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning

Klimatilpasningsplanen skal være i overensstemmelse med målene og tiltagene jf. EU's vandrammedirektiv. Vandrammedirektivet er implementeret i dansk lovgivning ved lov om vandplanlægning og tilhørende bekendtgørelser.

Formålet med vandrammedirektivet er at fastlægge en ramme for beskyttelse af vandløb og søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, som bl.a. skal forebygge yderligere forringelse af og beskytte og forbedre vandøkosystemernes tilstand. Formålet sikres overordnet ved, at vandområdernes tilstand ikke må forringes, og at områderne skal opnå god tilstand eller godt potentiale.

Vandplanlægningen beskrives i vandområdeplaner for hvert af Danmarks fire vandområdedistrikter. Planerne revideres som minimum hvert 6. år. De gældende vandområdeplaner (2015 – 2021) er under revision. Udkast til reviderede planer for perioden 2021 – 2027 er sendt i offentlig høring ved udgangen af 2021 med henblik på endelig vedtagelse medio 2022.

Nordby er beliggende i hovedvandopland 1.10 Vadehavet (delområde 121 Grådyb, tidevandsområde). Den aktuelle økologiske tilstand juli 2021 er vurderet til at være ringe og "ikke god" kemisk tilstand³, Miljømålet for den samlede økologiske tilstand er "god økologisk tilstand" og for den kemiske tilstand "god kemisk tilstand". Indsatserne i risikostyringsplanen herunder eventuel etablering af kystbeskyttelsestiltag ved Nordby forventes ikke at påvirke tilstanden i vandområdet Grådyb.

For terrænnært grundvand og dybt grundvand er der på Fanø målopfyldelse med god økologisk og kvantitativ tilstand⁴. Risikostyringsplanen herunder eventuel etablering af kystbeskyttelsestiltag ved Nordby forventes ikke at påvirke grundvandstilstanden.

Der er ikke målsatte vandløb og kun en enkelt målsat sø på Fanø langt fra Nordby og de arealer, der planlægges for i risikostyringsplanerne⁴.

8.2 Kystbeskyttelsesloven

Forebyggelsestiltag mod oversvømmelse fra havet kan forudsætte tilladelse efter Kystbeskyttelsesloven m.v. (Bekendtgørelse nr. 57 af d. 21. januar 2019). Klimatilpasningsplanen indeholder rammer og retningslinjer for etablering af fremtidige anlæg, som vil kræve tilladelse efter Kystbeskyttelsesloven, hvis de implementeres.

8.3 Havneloven

Afhængig af den endelige udformning af kystbeskyttelsestiltag mod oversvømmelse kan havnearealerne blive en del af løsningsrummet. I så fald skal der screenes for, om der kræves tilladelse efter Havneloven (Bekendtgørelse nr. 266 af 11. marts 2009). Klimatilpasningsplanen indeholder rammer og retningslinjer for etablering af fremtidige anlæg, som måske vil kræve tilladelse efter Havneloven, hvis de implementeres.

---

³ Miljøministeriet, Miljøstyrelsen. MiljøGIS for marine og grundvandstilstandsdata juli 2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn, Hovedvandopland Vadehavet. <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?&profile=vandrammedirektiv3tilstand2021>

⁴ MiljøGIS for basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027.

8.4 Vandløbsloven

Forebyggelse mod oversvømmelse fra vandløb kan forudsætte tilladelse efter vandløbsloven. Klimatilpasningsplanen indeholder rammer og retningslinjer for etablering af fremtidige anlæg, som generelt set vil kræve tilladelse efter Vandløbsloven, hvis de implementeres.

8.5 Naturbeskyttelsesloven

Forebyggelsestiltag mod oversvømmelse fra havet kan resultere i anlæg, som forudsætter indhentning af udtalelser og tilladelser. Naturbeskyttelsesloven omfatter beskyttet natur, bilag IV arter og strandbeskyttelseslinjen.

Beskyttet natur

Ifølge bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 3 må der ikke foretages ændring i tilstanden af en række beskyttede naturtyper. Naturtyper, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, omfatter heder, moser, enge, strandenge og overdrev, der er større end 2.500 m², samt søer og vandhuller, der er over 100 m².

Inden for planlægningsområdet ligger flere arealer, der er vejledende registreret som beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3. Såfremt der skal inddrages § 3-arealer i forbindelse med det konkrete projekt, vil det være nødvendigt at indhente en dispensation hos kommunalbestyrelsen til at tilstandsændre de pågældende § 3-arealer.

Bilag IV-arter

Arter opført på habitatdirektivets bilag IV er beskyttet i hele deres udbredelsesområde. Dette er bl.a. implementeret i naturbeskyttelseslovens § 29 a, stk. 2, som beskriver, at yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter ikke må beskadiges eller ødelægges. For nogle bilag IV-arter kan yngle- og rasteområder bestå af flere lokaliteter, der tjener som levesteder for den samme bestand. En bredere økologisk forståelse af yngle- og rasteområder giver mulighed for en mere fleksibel administration og planlægning i områder med især mere udbredte bilag IV-arter. Forudsætningen er, at den økologiske funktionalitet af et yngle- eller rasteområde for bilag IV-arter opretholdes på mindst samme niveau som hidtil.

I forbindelse med konkretisering af kystbeskyttelsen i et projekt skal det sikres, at områdets økologiske funktionalitet for bilag IV-arter ikke forringes som følge af projektet.

Strandbeskyttelseslinje

Strandbeskyttelseslinjen omfatter som hovedregel alle danske kyster ved hav og fjord. Jyllands vestvendte kyster fra Skagen til Blåvandshuk/Skallingen og derfra langs vestsiden af Fanø, Mandø og Rømø er dog undtaget, da disse kyststrækninger i stedet er omfattet af klitfredning. Arealerne omkring Nordby, hvor eksisterende kystbeskyttelsestiltag og eventuel yderligere kystbeskyttelsestiltag placeres, er, afhængig af placering, omfattet af Strandbeskyttelseslinjen. Strandbeskyttelseslinjen omfatter strandbredden og arealet op til 300 meter bag strandbredden - i sommerhusområder dog kun 100 meter eller mindre. Strandbeskyttede arealer er forbudszoner, hvor der som hovedregel ikke må foretages ændringer af den eksisterende tilstand. Der gælder dog en række umiddelbare undtagelser fra forbuddet imod at ændre tilstanden. Der skal ansøges om dispensation hos Kystdirektoratet ved etablering af kystbeskyttelsestiltag.

8.6 Museumsloven

Forebyggelsestiltag mod oversvømmelse fra havet kan resultere i anlæg, som kan forudsætte indhentning af udtalelser og tilladelser efter Museumsloven.

Ved anlægsarbejder kan bygherre jf. museumsloven (Bekendtgørelse nr. 358 af 6. april 2014) anmode det kulturhistoriske museum (Sydvestjyske Museer) om en udtalelse om, hvorvidt projektet indebærer en risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder. Museet afholder udgiften til arkivalisk kontrol og en eventuel mindre forundersøgelse, der er nødvendig som grundlag for museets udtalelse. Ved gennemførelse af en større forundersøgelse afholdes udgiften af bygherre.

Findes der under jordarbejde spor af fortidsminder, skal arbejdet standses, i det omfang det berører fortidsmindet. Fortidsmindet skal straks meldes til museet, hvorefter det besluttes, om der skal gennemføres en arkæologisk

undersøgelse. Udgiften til en arkæologisk undersøgelse afholdes af bygherre eller kulturministeriet, hvis det kulturhistoriske museum i udtalelsen har oplyst, at jordarbejdet ikke vil indebære en risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder.

8.7 LER-loven

Forebyggelsestiltag mod oversvømmelse fra havet kan resultere i anlæg, som forudsætter indhentning af udtalelser og tilladelser fra andre ledningsejere. I det omfang, der udføres gravearbejde omfattet af LER-loven (Bekendtgørelse nr. 55 af 23. januar 2020), forespørges om ledningsoplysninger, før arbejde påbegyndes.

8.8 Byggeloven

Forebyggelsestiltag mod oversvømmelse kan resultere i fysiske anlæg. Klimatilpasningsplanen indeholder rammer og retningslinjer for etablering af fremtidige anlæg, som vil kræve tilladelse efter Byggeloven (LBK nr. 1178 af 23. september 2016), hvis de realiseres.

8.9 Øvrig lovgivning

Klimatilpasningsplanen indeholder ikke tiltag, som vurderes at kræve tilladelse eller dispensationer efter anden lovgivning, når de realiseres.

A. Bilag A

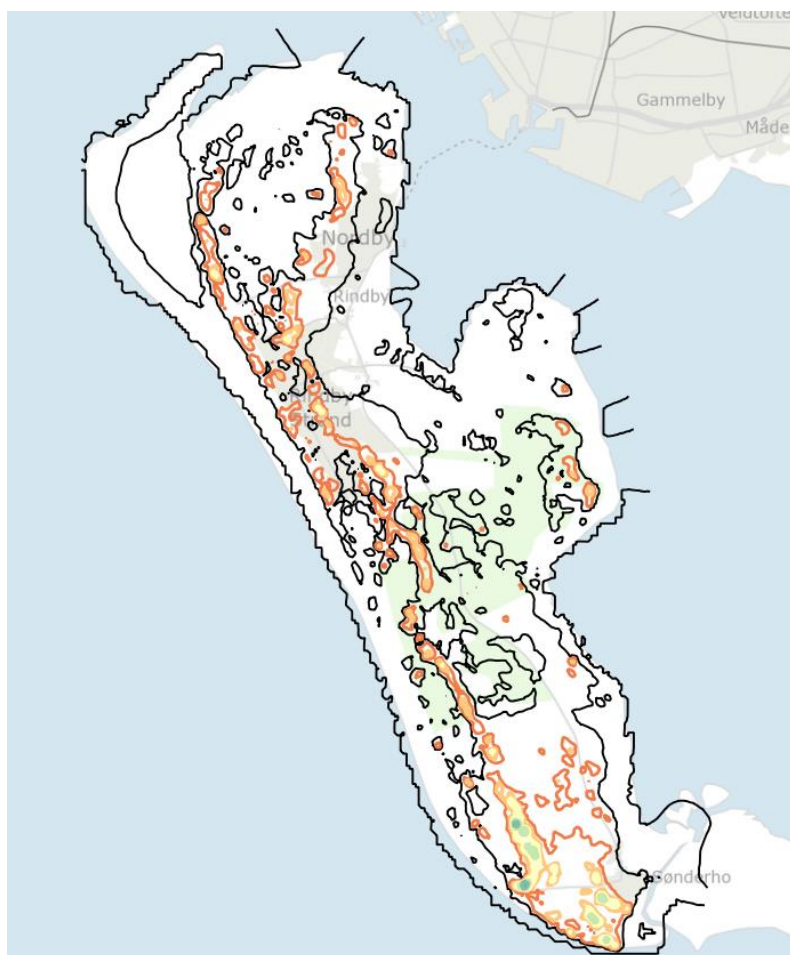
Modellering af grundvand

Beregningerne af ovennævnte løsningsforslag har taget udgangspunkt i en grundvandsmodel for Fanø, som er udarbejdet for Miljøstyrelsen i 2015⁵.

Modellen er opbygget af 16 beregningslag, som går ned til mere end 100 meter under terræn. I nærværende undersøgelse er vi kun interesseret i den øvre del af undergrunden – ned til 10 meter under terræn. Denne del af geologien findes i de to øverste beregningslag og er i kraft af få observationer – i 2015 - mindre godt beskrevet.

I møderne med Fanø Kommune blev der overordnet talt om, vandstanden i grøfterne og vand på terræn. Disse informationer har Rambøll indarbejdet sammen med jordartskortet⁶. Herved er de øverste 3 beregningslag modificeret til en sandet geologi i modsætning til mere fine aflejringer.

Grundvandsstanden i de øverste lag er ved denne opdaterede model præget af terrænoverfladen. De højeste grundvandsstande observeres i klitterne, hvorfra de så aftager mod kysten, jf. Figur 18.

Figur 18: Nye kalibrerede overfladenære grundvandsstande for Fanø. Sort streg er kote 0 og blågrøn streg over kote 15.

⁵ Grundvandsmodel for Fanø kortlægningsområde, ID 91549, 2015

⁶ Jordartskortet viser overfladegeologien ned til 1 meters dybde

Som tidligere beskrevet er byerne Nordby og Sønderho afgrænset af klitter mod vest. I byerne strømmer vand fra vest mod øst. Grundvandsstanden er mellem kote 5 og 0.

Figur 19: Grundvandsstande ved Kukkedal og Rindby Strand

Ved Kukkedal og ved Rindby Strand observeres store forskelle i grundvandsstande på kort afstand, jf. Figur 19. Der disse områder, som er mest udsat for generelle grundvandsstigninger.

I beregningerne er eksisterende grøfter medtaget i modellen. Som konsekvens af dette er der ikke observeret oversvømmelser ved Rindby Strand i modellen, når der laves en beregning med ekstrem langvarende regn – 100 mm pr. måned.

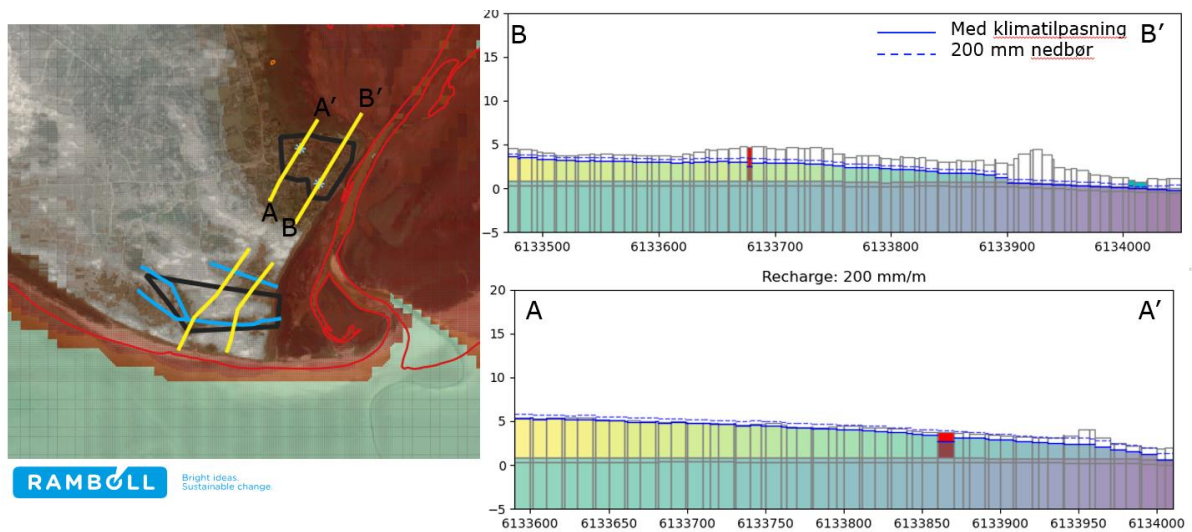
Udvirkning af klimaindsats

Klimaindsatsen, som er beskrevet i afsnit 4, er implementeret i den modificerede Miljøstyrelsesmodel.

På Fanø er der i de senere år observeret månedlige nedbørshændelser på omkring 150 mm og derover - 141,8 mm (august 2011), 148,4 mm (oktober 2012), 153,5 mm (august 2014), 144,1 mm (december 2014), 149,5 mm (november 2015), 175,9 mm (september 2017), 155,6 mm (august 2018), 163,4 (september 2019), 180,0 mm (oktober 2019). Med klimapåvirkningen må det forventes, at disse nedbørshændelser især i sensommer og efteråret vil stige. Det er derfor valgt at se på månedlige regnhændelser på 200 mm i modellen.

Bilag A.1 Sønderho

Grundvandsstanden i Sønderho er enkelte steder 2 til 3 under terræn. Tilføres 200 mm nedbør stiger grundvandsstanden i den nordlige del af området op over terræn – snit A-A', jf. Figur 20. I det sydlige snit B-B' er vandstanden dog stadig under terræn. Selvom det er her, hvor der er observeret vand på terræn.

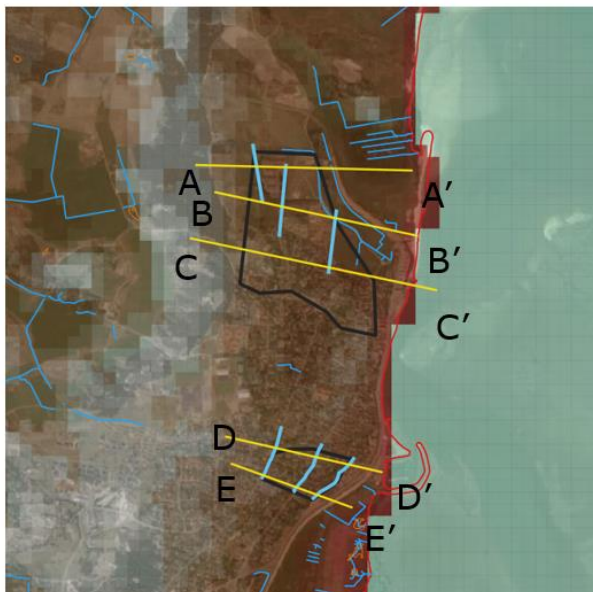

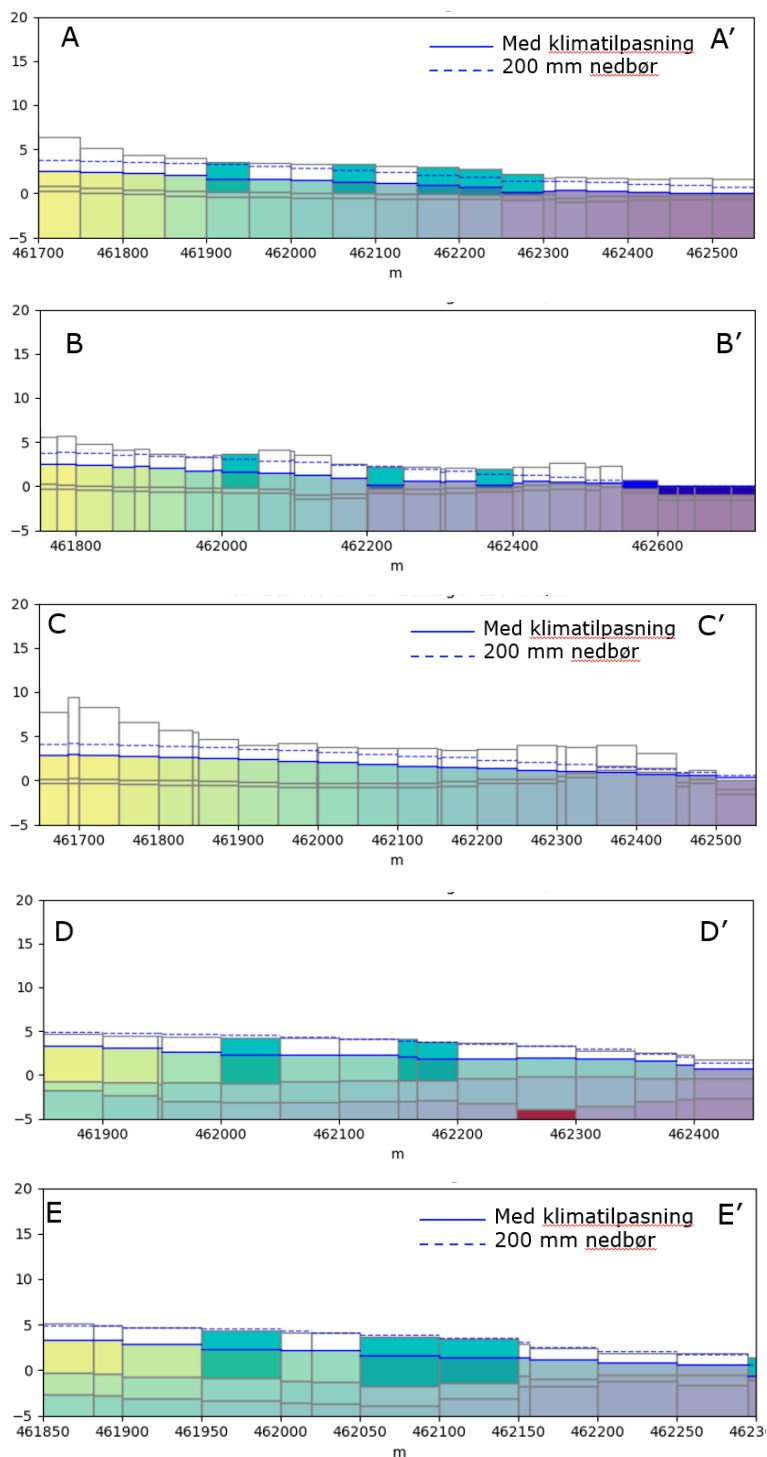
Figur 20: Beregnede grundvandsstand i profilsnit i Sønderho. Røde markering er pumpeboringer.

Klimatilpasningen – pumpning i eksisterende haveboringer – medfører en sænkning af grundvandet i hele Sønderho, så grundvandsstanden overalt er under terræn.

Bilag A.2 Nordby

I Nordby er der 2 områder, som har observeret vand på terræn: Navigationsskolen – snit A, B og C – og Mølle-

Figur 21: Beregnede grundvandstande i Nordby. De blågrønne markeringer er placeringen af dræn. Snit A, B og C beskriver vand på terræn ved Navigationsskolen, mens Snit D og E er fra Møllestien.

Generelt er grundvandsstanden lige under terræn i de tre snit ved Navigationsskolen, selvom der på nuværende tidspunkt observeres vand på terræn. Årsagen hertil må søges i spunsen langs havnekajen. I modellen er dette defineret ud fra billeder og vurderinger – vi kender ikke dybde eller højden af spunsen. Med små ændringer vil man observere vand på terræn flere steder i det nordlige område af Nordby.

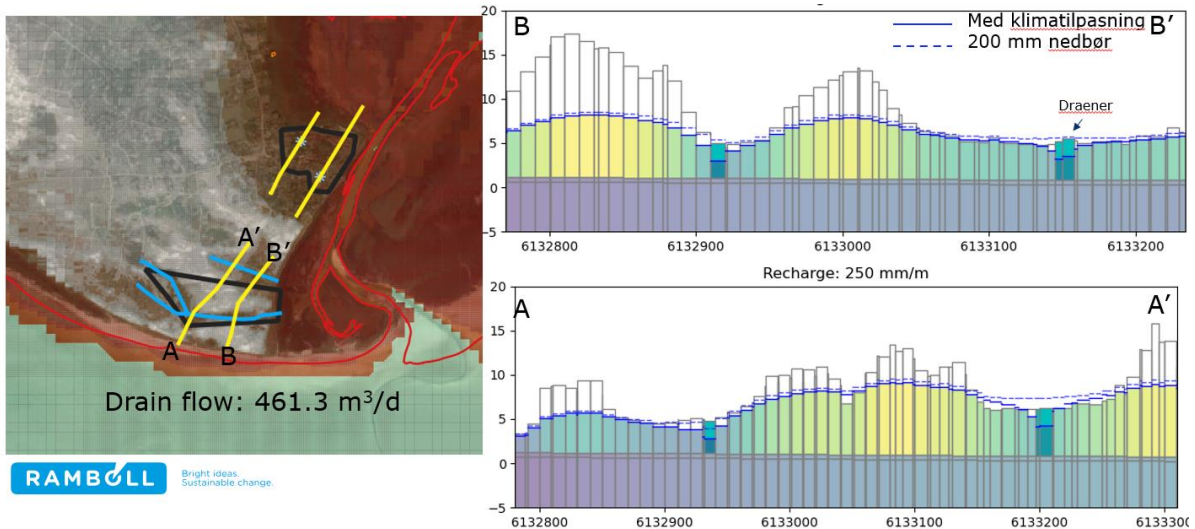
I den sydlige del af byen medfører 200 mm månedsregnhændelsen vand på terræn i hele området.

Ved at implementere drænrør, som vist i Figur 21, sænkes grundvandsstanden betydelige og faren for vand på terræn fjernet.

For at kunne opretholde denne grundvandsstanden skal der i den nordlige dal Nordby fjernes ca. 3.500 m³ om dagen, mens der i den sydlige del skal fjernes 800 m³ om dagen.

Bilag A.3 Kukkedal

Området er præget af det kuperede terræn. Grundvandsstanden vil tæt ved overfladen følge terrænet og vil derfor være høj i klitterne og lav i dalene. Dog sker ændringen i grundvandsstanden ofte langsommere end terrænet. Der vil derfor være risiko for oversvømmelser imellem klitterne.

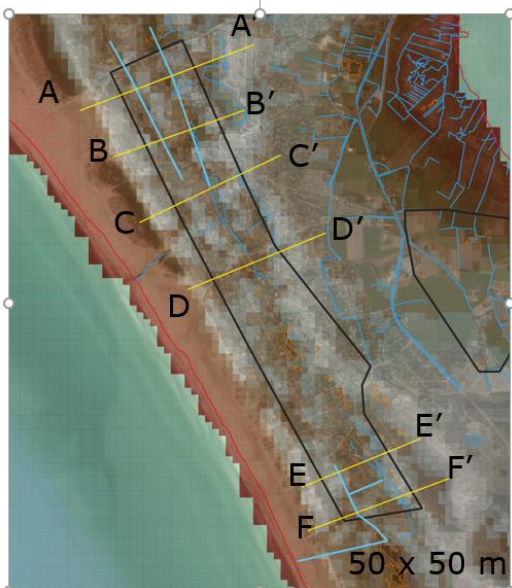
Figur 22: Beregnede grundvandstande ved Kukkedal. De blågrønne markeringer er placeringen af dræn

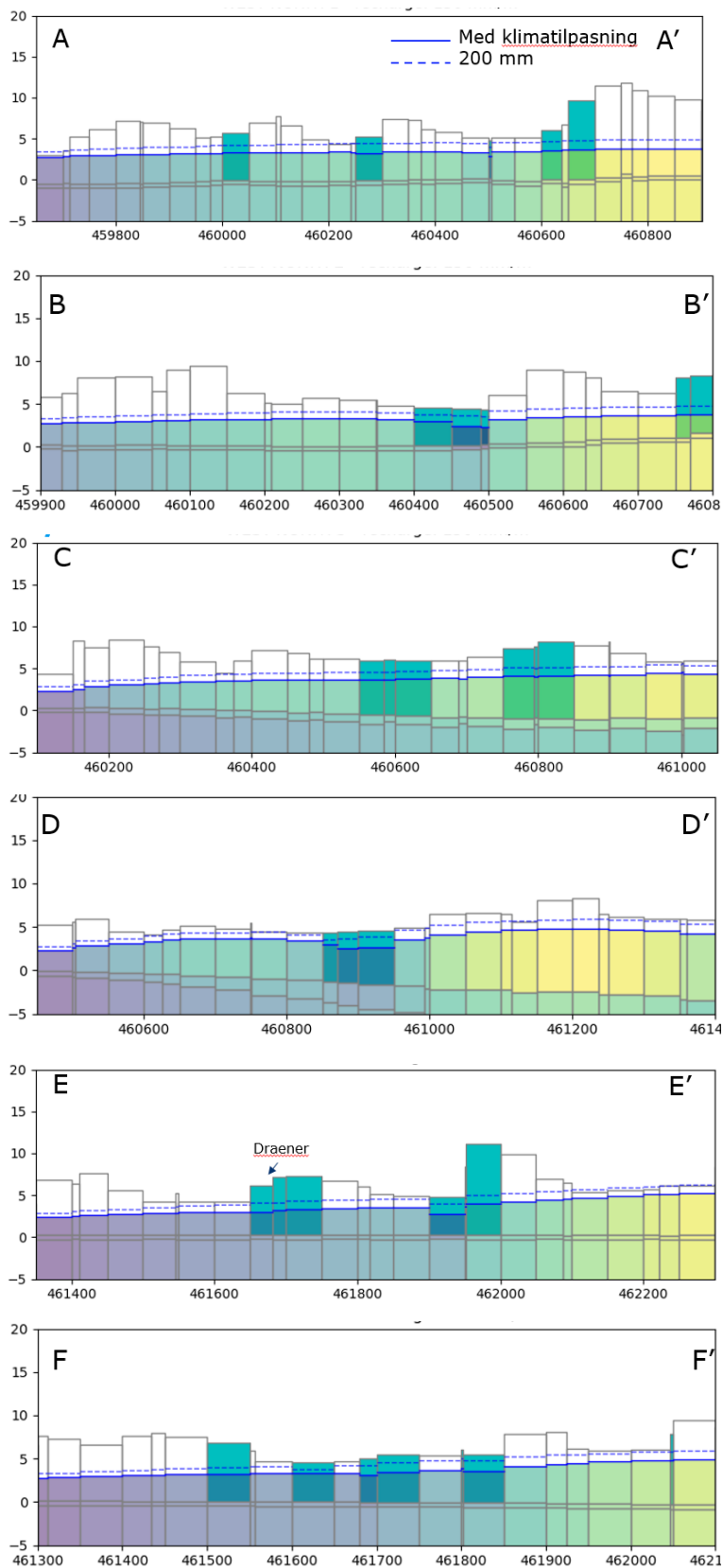
Grundvandsstanden, som fremgår af Figur 21, ved 200 mm månedsregnhændelsen skaber oversvømmelser i dalene mellem klitterne.

Ved at etablere grøfter langs vejene, vil grundvandsstanden kunne sænkes betydeligt. I denne model er der anvendt en grøftedybde på 1,5 meter, da husene ikke ligger direkte ved vejen og en større sænkning er nødvendig. Den endelige dybde skal bestemmes, når behovet for sænkningen er defineret.

Med de valgte grøfter skal der fjernes 461,3 m³ i døgnet.

Bilag A.4 Rindby Strand og Fanø Bad

Figur 23: Beregnede grundvandstande ved Rindby Strand. De blågrønne markeringer er placeringen af dræn. Snit A, B, C og D beskriver vand på terræn i den nordlige del af Rindby Strand, mens Snit D, E og F er fra den sydlige del af Rindby Strand området.

Generelt er grundvandsstanden lige under terræn i hele området. Dette skyldes, at der i forvejen er grøfter i området. Derfor er de nye grøfters effekt også meget beskednen, jf. Figur 23. Årsagen til oversvømmelser må derfor søges i dårligt vedligehold af grøfterne.

Kun snittet D-D' – Store Klit - viser oversvømmelser. Dette skyldes variationen af terræn. De nye dræn i nord af- hjælper den høje grundvandsstand.

Som det fremgår af figuren, er der kun tilføjet grøfter/dræn i den nordlige og den sydlige del af området. På den måde kan et flow væk fra området garanteres.

For at kunne opretholde denne grundvandsstanden skal der i den nordlige dal Nordby fjernes ca. 6.700 m³ om dagen. Dette gælder for de allerede eksisterende grøfter samt de nye.

B. Bilag B

Erosion

Bilag B.1 Naturlig kystudvikling og havvandstand

Dette notat har til formål at give en beskrivelse af den fremtidige naturlige kystudvikling på Fanø, som følge af klimaændringernes påvirkning af vandstanden. Notatet er udarbejdet som et baggrundsnotat til klimatilpasningsplanen for Fanø, der generelt behandler to tidshorisonter; en kort tidshorison (12 år) og en lang horison (frem til 2115). I det omfang det er muligt, estimeres klimaændringernes påvirkning af middelvandstanden samt kystudviklingen for de samme to tidshorisonter.

I Danmark er de nationale vurderinger vedr. fremtidens klima samlet på hjemmesiden www.klimatilpasning.dk. Hjemmesiden er forankret i Miljøstyrelsen og er udarbejdet i samarbejde mellem en række ministerier, styrelser og interessenter (blandt andet Kommunernes Landsforening og Danske Regioner). Hjemmesiden samler den aktuelle viden, vurderinger og prognoser for klimaændringer omsat til nationalt/regionalt niveau. Baggrunden for de nationale prognoser er blandt andet et stort antal klimamodeller, IPCC klimarapporter suppleret med observationer/målinger gennemført i Danmark.

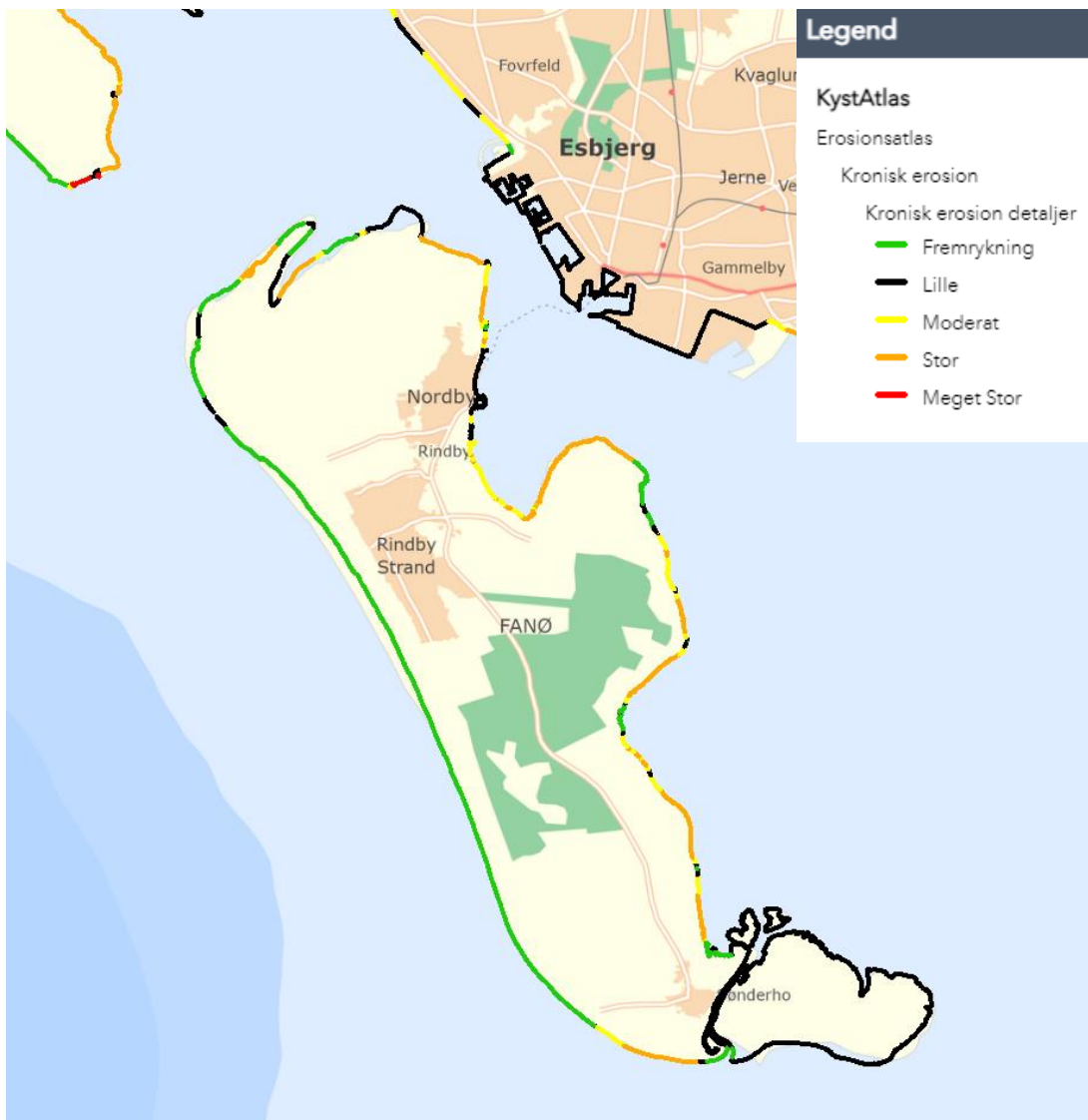
Indledningsvist gives en beskrivelse af de eksisterende forhold ift. kystudvikling og -stabilitet (afsnit Bilag B.2), hvorefter prognoser for klimaændringernes påvirkning af havvandstanden præsenteres (afsnit Bilag B.3) efterfulgt af en vurdering af fremtidens kystudvikling på Fanø grundet de estimerede ændringer i middelvandstanden (afsnit Bilag B.4).

Bilag B.2 Eksisterende forhold

Kystdirektoratet står bag www.kystatlas.dk, hvor de danske kyster er karakteriseret ift. erosionsniveau baseret på den historiske kystudvikling.

Erosion af kysten kan opdeles i to bidrag, hhv. "kronisk erosion" og "akut erosion".

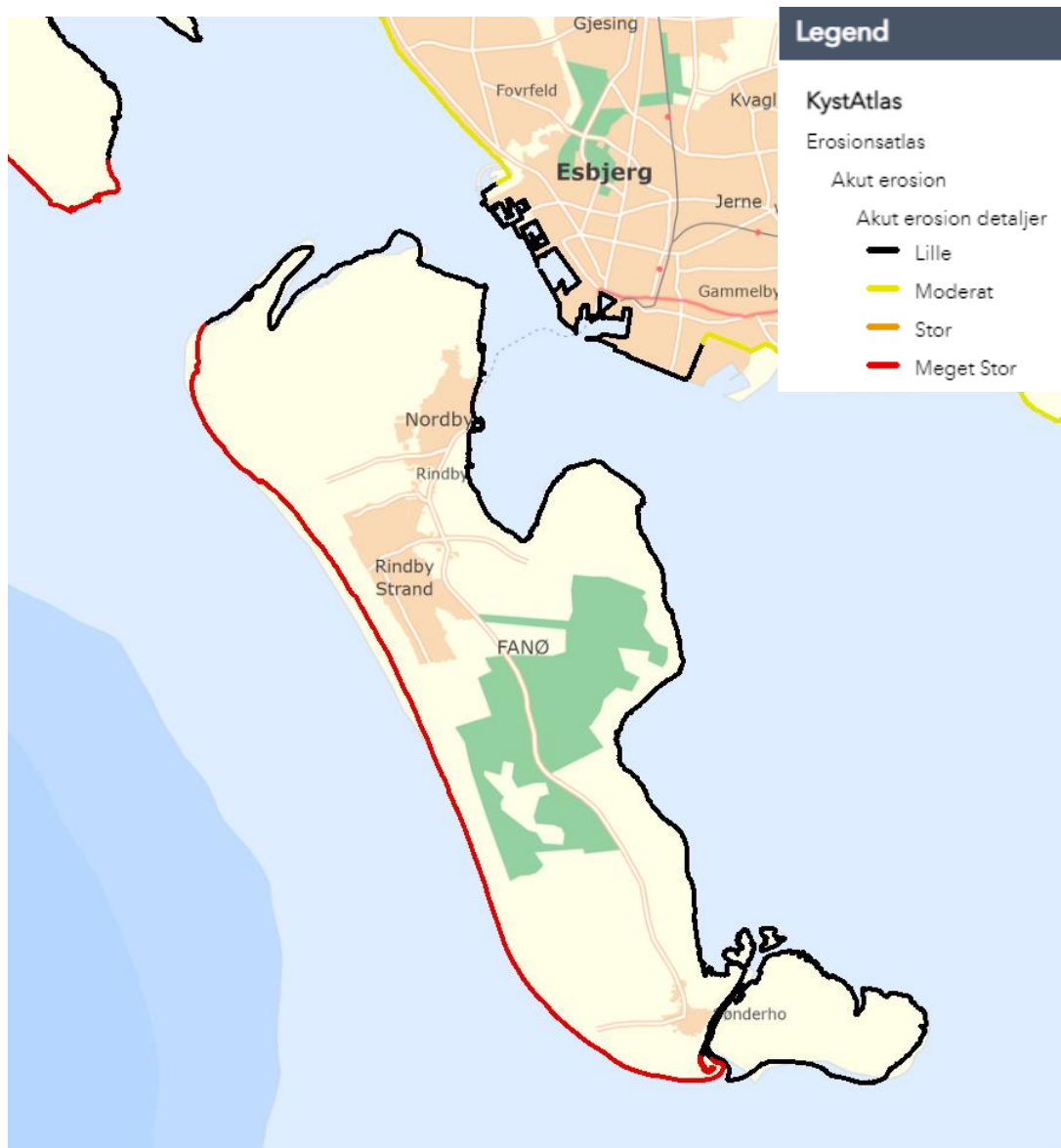
Kronisk erosion/sedimentation forekommer i tilfælde hvor der ikke er ligevægt i sediment-budgettet, f.eks. på kyster med stor langsgående sandtransport. Hvis dette er tilfældet, vil der ske en tilpasning af kystprofilen og/eller kystens orientering, indtil der opnås en ligevægt. Fanøs kyster er generelt karakteriseret ved fremrykning på den vestlige side og lille til stor erosion mod nord, øst og syd, se

Figur 8-24: Kronisk erosion baseret på historisk kystudvikling. www.kystatlas.dk.

Akut erosion forekommer hovedsageligt i forbindelse med stormhændelser, hvor en kombination af høj vandstand og høje bølger kan give anledning til en pludselig/momentan erosion af kysten. Transporten af kystmaterialet sker indledningsvist vinkelret på kysten og giver dermed anledning til revledannelse. I mere stille (sommer-) perioder kan det eroderede materiale blive transporteret ind mod land igen, hvormed der kan ske en hel- eller delvis kystre-etablering.

Figur 8-25 viser omfanget af akut erosion på Fanø. Som det fremgår af figuren, forekommer der meget stor akut erosion på vestkysten af Fanø, hvorimod der på den østvendte kyst kun forekommer lille akut erosion pga. mindre bølgeeksponering på denne strækning.

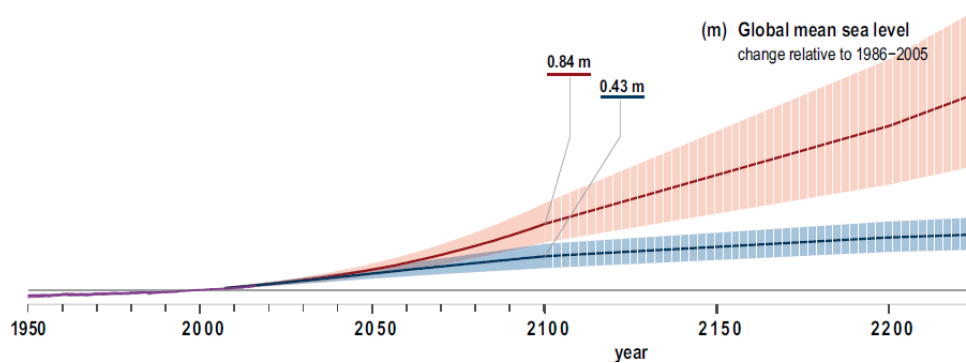

Figur 8-25: Akut erosion baseret på historisk kystudvikling. www.kystatlas.dkwww.

Ifm. planlægning, kan den kroniske erosion betegnes som den årlige udvikling af beliggenheden af kystlinjen, og kan dermed indgå i estimater for hvor mange år der eksempelvis vi gå inden et kystnært område bliver påvirket af erosion. Den akutte erosion kan derimod betragtes som en nødvendig sikkerhedsbuffer ift. afstand til kystlinjen med henblik på at undgå pludselige erosionsskader.

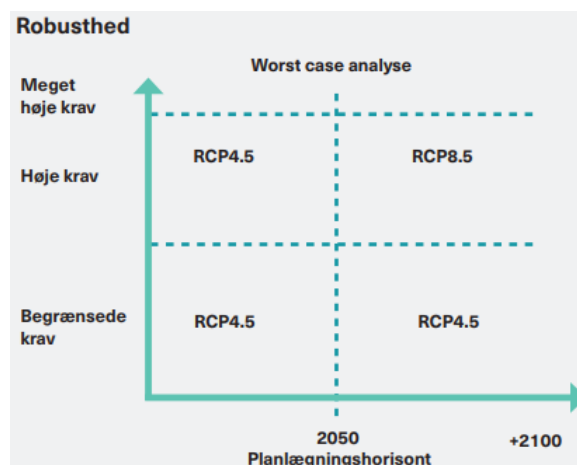
Bilag B.3 Prognose for klimaændringernes påvirkning af havniveauet

I Danmark skelnes der ofte imellem to klimascenarier; RCP4.5 og RCP8.5, hvor sidstnævnte tager udgangspunkt i fortsat stigende udledninger (business as usual), mens klimascenarie RCP4.5 tager udgangspunkt i, at de globale udledninger reduceres og klimapåvirkningen stabiliseres hen mod slutningen af århundredet. En prognose for stigningen af det globale havniveau for de to klimascenarier ifølge IPCC er skitseret på figur 8-26.

Figur 8-26: Prognose for den globale havniveauøstigning ifølge IPCC 2019⁷, hvor den røde kurve repræsenterer klimascenarie RCP8.5 og den blå klimascenarie RCP4.5.

DMI står bag www.klimaatlas.dk, der er et af flere værktøjer fra www.klimatilpasning.dk. På www.klimaatlas.dk findes der prognoser for, hvordan det danske klima ændrer sig frem mod hhv. midten og slutningen af dette århundrede, samt anbefalinger til hvilket klimascenarie der bør danne grundlag for forudsigelsen af havvandsstigningerne, se figur 8-27. Som det fremgår af figuren, afhænger valget af prognose af planlægningshorisonten for den pågældende kyststrækning eller det aktuelle projekt, samt den ønskede robusthed. Ved strækninger med lang planlægningshorisont samt høje krav til robusthed (f.eks. ved ifm. infrastrukturprojekter eller lignende) anbefales det, at der tages udgangspunkt i det mere konservative klimascenarie; RCP8.5.

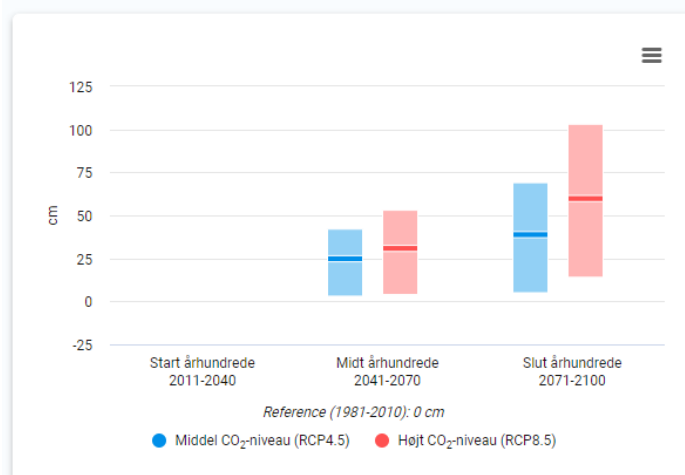

Figur 8-27: Anbefalet klimaprognose afhængig af planlægningshorisont og krav til robusthed. [www.klimaatlas.dk]

På www.klimaatlas.dk findes der estimater for ændring af middelvandstanden på regionalt niveau under hensyntagen til klimaændringer og lokale landhævninger. Estimerede ændringer af middelvandstanden ved Fanø er vist i figur 8-28.

⁷ IPCC, 2019: Technical Summary In: IPCC Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate [H.- O. Pörtner, D.C. Roberts, V. Masson-Delmotte, P. Zhai, M. Tignor, E. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegria, M. Nicolai, A. Okem, J. Petzold, B. Rama, N.M. Weyer (eds.)]

Middelvandstanden (inkl. effekten af landhævning - men uden bølgebidrag). Data er kun tilgængelige for midt og slut århundrede.

Figur 8-28: Estimer for havniveaustigninger for Vadehavskyst nordlig kyststrækning for klimascenarie RCP4.5 og RCP 8.5, der er de to klimascenarier, der tages udgangspunkt i de nationale anbefalinger. [www.klimatlas.dk].

Prognoser for ændringer af middelvandstande ved Fanø midt i århundredet er givet i tabel 8-1 og for i slutningen af århundredet i tabel 8-2.

Tabel 8-1: Ændring i middelvandstand for midten af århundredet (2041-2070), med reference vandstand (1981-2010: 0 cm) [www.klimaAtlas.dk]

	Ændring i middelvandstand	Nedre værdi (10- percentil)	Øvre værdi (90- percentil)
Klimascenarie RCP4.5	23 cm	3 cm	42 cm
Klimascenarie RCP8.5	29 cm	4 cm	53 cm

Tabel 8-2: Ændring i middelvandstand ved slutningen af århundredet (2071-2100), med reference vandstand (1981-2010: 0 cm) [www.klimaAtlas.dk]

	Ændring i middelvandstand	Nedre værdi (10- percentil)	Øvre værdi (90- percentil)
Klimascenarie RCP4.5	37 cm	5 cm	69 cm
Klimascenarie RCP8.5	59 cm	15 cm	103 cm

Som det fremgår af tabel 8-1 og tabel 8-2 er der store usikkerheder forbundet med estimerne af ændringen af middelvandstanden. Usikkerhedsniveauet fremgår dels ved det store spænd i *hvornår* ændringen i middelvandstanden indtræffer og dels ved det store spænd mellem *nedre og øvre-værdien* af vandstandsstigningen.

I dette notat er der taget udgangspunkt i "det bedste bud" på ændringen i middelvandstanden, markeret med grå i tabel 8-1 og tabel 8-2 – dvs. en forøgelse af middelvandstanden på op til ca. 29 cm midt i århundredet og op til ca. 59 cm hen mod slutningen af århundredet.

Pt. viser tilgængelige nationale prognoser at der kun forventes relativt små påvirkninger af middelvindhastighed samt vindhastighed under storm, men disse er ikke vurderet at påvirke vandstanden under stormflod.

Bilag B.4 Prognose for kystudviklingen på Fanø

Kystdirektoratet har udarbejdet værktøjet www.Kystplanlægger.dk, der er en del af www.klimatilpasning.dk og som blandt andet har til formål at skabe viden og overblik over, i hvilken grad et område kan forventes udsat for erosion grundet ændringen i middelvandstanden.

Kystplanlægger tager afsæt i en inddeling af Danmarks kyster på regionalt niveau. I det omfang det er tilgængeligt er vurderingerne dermed baseret på regionale forhold vedr.:

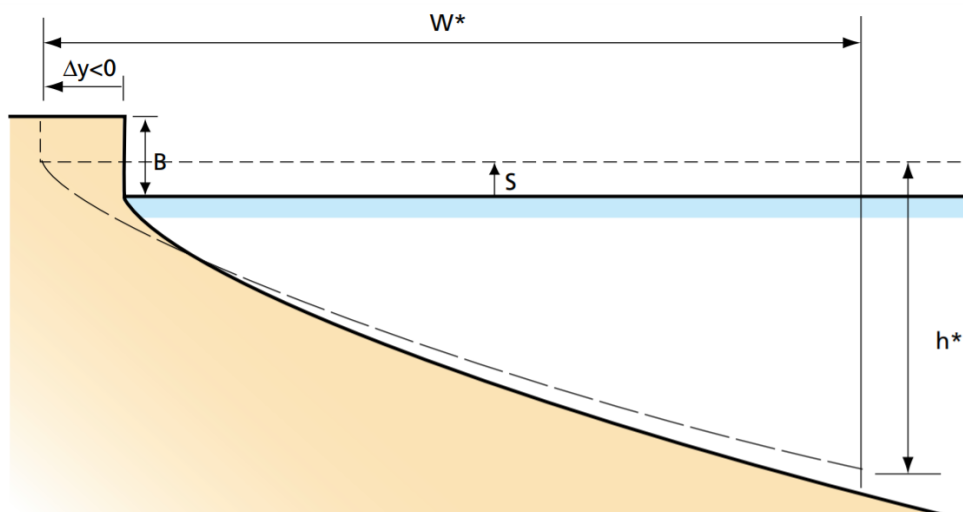
- Topografi
- Bølger
- Geoteknik
- Prognoser for klimaændringer

Der kan forekomme store lokale variationer indenfor de regionale områder, hvormed vurderingerne i kystplanlægger alene kan anvendes til at give et overordnet overblik over erosionsrisikoen og -niveauet. Såfremt der derimod ønskes et mere eksakt bud erosionsomfanget og lokale variationer heraf kræves en detail-analyse baseret på lokale forudsætninger ift. topografiske og geotekniske forhold samt bølgepåvirkningen.

De overordnede forudsætninger og antagelser, der ligger til grund for kystplanlægger er:

- Middellændringen af havvandstanden under forudsætning af klimascenarie RCP8.5
- Statistiske stormflodshændelser
- Akut erosion forekommer ikke på strækninger der består af moræneler
- Eksisterende kystbeskyttelseskonstruktioner vil blive udsat for underminering og kollapse som følge af den kroniske erosion, hvormed de ikke tages i regning

Ift. at vurdere vandstandsændringernes påvirkning af kystudviklingen (kronisk erosion) tages ofte udgangspunkt i Bruuns regel, hvor den overordnede forudsætning er, at kystprofillet forbliver uændret. Dette betyder, at hvis vandstanden stiger 10 cm skal havbunden (ud til en vis dybde) forhøjes tilsvarende, se illustration af Bruuns regel på figur 8-29. Tilførslen af materiale forudsættes at ske ved erosion af kysten/klitterne/baglandet.

Figur 8-29: Illustration af Bruuns regel.⁸

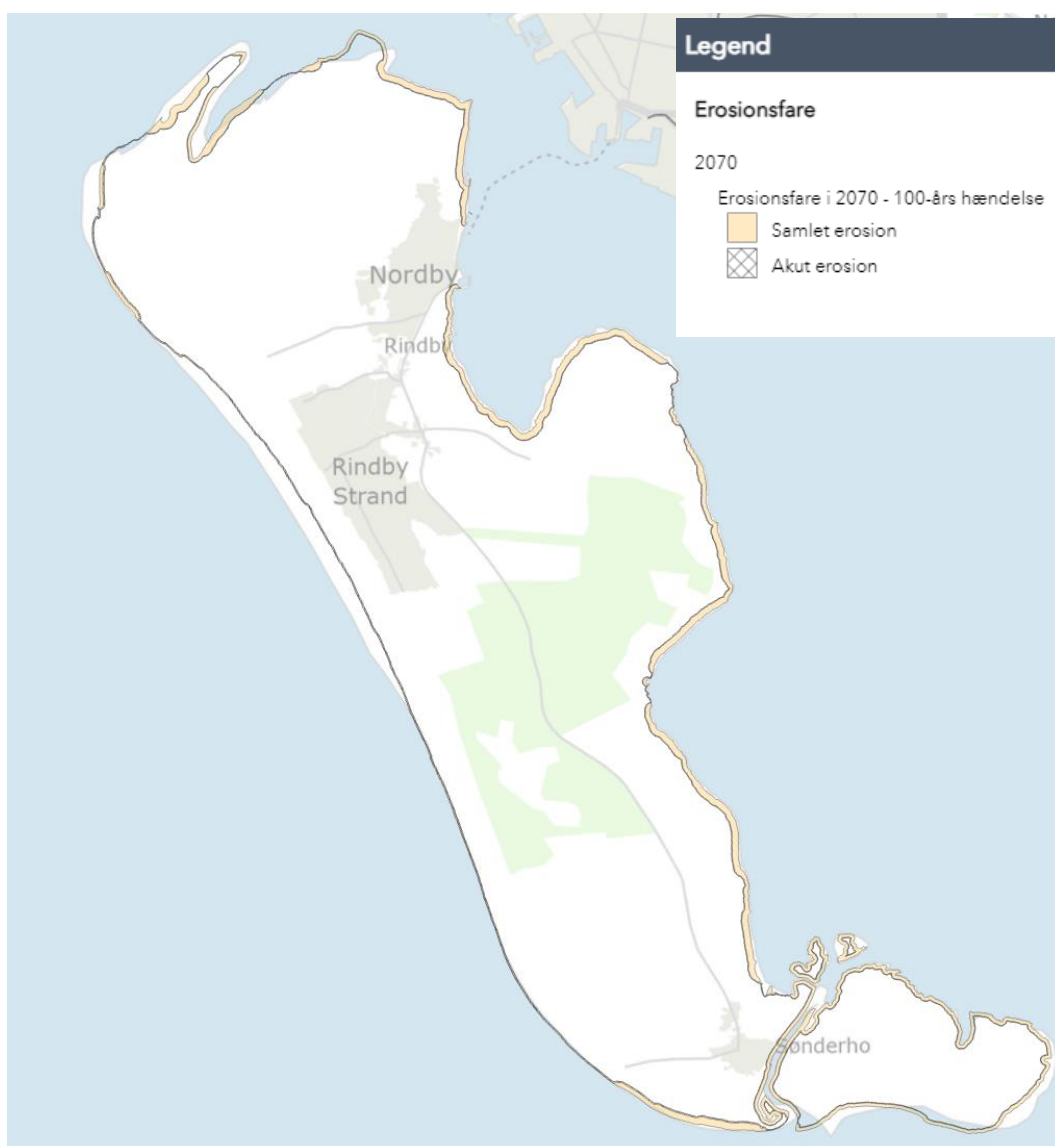
Hvor S er stigningen i middelvandstanden, den stiplede sorte linje er det fremtidige middelvandspejl samt tilpasset kystprofil, Δy er erosionen af baglandet. W^* , h^* og B er parametre, der indgår i den teoretiske beregning af Δy .

⁸ Kystdirektoratet, Marts 2008. Klimaændringers effekt på kysten. John Jensen. Søren Bjerre Knudsen. Kystdirektoratet og Transportministeriet

Estimaterne fra www.kystplanlægger.dk viser, at der kan forventes en vis kronisk erosion af hhv. de nord-, øst- og sydvendte kyster, se figur 8-30 og figur 8-31 for hhv. midt i århundredet og sidst i århundredet. Ved sammenligning af figur 8-30 og figur 8-31 fremgår det, at der ikke sker en nævneværdig forøgelse af den kroniske erosion på den vestvendte kyst, til trods for klimaændringer, hvilket primært skyldes, at denne kyststrækning i dag er en fremrykningskyst.

Jf. på figur 8-30 og figur 8-31 fremgår det yderligere, at stort set alle Fanøs kyststrækninger fremover vil blive påvirket af øget akut erosion. Dette er yderligere illustreret via et zoom af erosionsniveauet for hhv. vestkysten og østkysten af Fanø i figur 8-32, hvor den søværts skravering markerer det akutte erosionsniveau i 2020 og hvor den landværts skravering markerer det akutte erosionsniveau i 2120. Erosionsniveauerne i figuren er baseret på en stormflodshændelse, der statistisk vil forekomme en gang pr. 100 år.

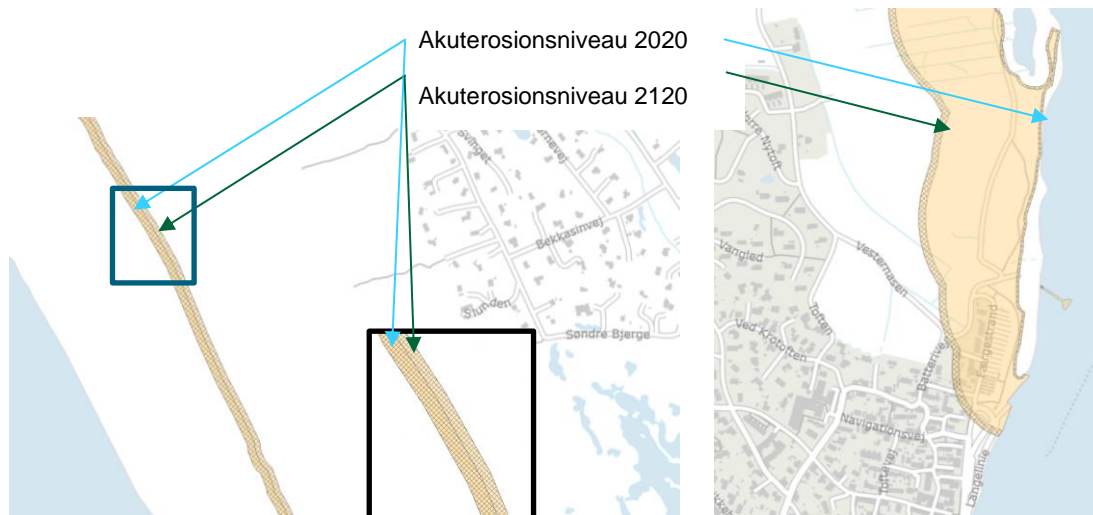
Samlet set er det estimerede erosionsniveau (jf. www.kystplanlægger.dk) af de nord- øst- og sydvendte kyster i midten af århundredet ca. 100 m, hvilket primært skyldes kronisk erosion, mens erosionsniveauet i slutningen af dette århundrede er estimeret til ca. 200-250 m. Den akutte erosion er størst på den vestvendte kyst og udgør ca. 5-10 m i år 2020 og 10-30 m i år 2120.

Figur 8-30: Estimeret fremtidig kysterrosion på Fanø i år 2070, som følge af klimaændringer (forudsat klimascenarie RCP 8.5). [www.kystplanlægger.dk]

Figur 8-31: Estimeret fremtidig kysterrosion på Fanø i år 2120, som følge af klimaændringer (forudsat klimascenarie RCP 8.5). [www.kystplanlægger.dk]

Figur 8-32: Zoom af estimeret fremtidig kysterosion på Fanøs vestkyst (venstre) og nord for Nordby (højre), som følge af klimaændringer (forudsat klimascenarie RCP 8.5). [www.kystplanlægger.dk]

De estimerede erosionsniveauer fra www.kystplanlægger.dk kan nuanceres ved f.eks. at gennemføre lokale analyser baseret på mere lokale forudsætninger, herunder terrænforhold, geotekniske forhold og bølgeklima. Dette kan eksempelvis være relevant i forbindelse med mere detaljeret planlægning af kystbeskyttelseskoncepter for delstrækninger, hvor der er et behov for sikring mod u hensigtsmæssig erosion grundet klimaændringer.

Bilag B.5 Opsummering

Fremtidens klima kommer til at få stor indflydelse på udviklingen af de danske kyster. Det er derfor vigtigt, at der i forbindelse med udarbejdelse af regionale og/eller lokale klimatilpasningsplaner og -strategier for kystnære områder, herunder øer, inkluderes en vurdering af klimaændringernes påvirkning af havvandstanden og den deraf følgende kystudvikling.

Klimaændringers omfang er generelt præget af stor usikkerhed, men er afgørende ift. at planlægge et evt. behov for beskyttelse mod u hensigtsmæssig erosion. I Danmark er der udarbejdet en række vurderinger og værktøjer på regionalt niveau som er samlet på www.klimatilpasning.dk. Disse giver et overordnet bud på klimaændringernes påvirkning af eksempelvis havvandstanden samt den efterfølgende kystudvikling.

Frem til midten af århundredet (år 2041-2070) er det estimeret, at der ved Fanø kan forventes en stigning i middelhavvandstanden på ca. 29 cm og en erosion af de nord-, øst- og sydvendte kyster på ca. 100 m (tilbagerykning). Erosionen skyldes primært, at kysterne skal tilpasses det nye vandstands niveau. Fanøs vestkyst har historisk været præget af tilvækst og derfor vil denne kyst ikke på samme vis være udsat for erosion som følge af klimaændringer.

Udviklingen i stigningen af havvandstanden og den tilhørende kroniske kysterosion af de nord-, øst- og sydlige kyststrækninger er tilnærmelsesvis lineær frem til ca. 2050, jf. figur 8-26, hvormed ændringen i havvandstanden kan estimeres til 0,5 - 1 cm/år (i perioden fra 2010 → 2041-2070 = 29 - 60 år). Ved en kronisk erosion på ca. 100 m i samme periode svarer dette til en årlig erosion i størrelsesordenen ca. 1,7 m – 3,3 m/år. Det bør bemærkes, at der kan forekomme store årlige variationer i vandstands- og erosionsniveauet og derfor bør eventuel kystbeskyttelse indgå i en langsigtet planlægning.

Hen mod slutningen af århundredet kan det forventes, at stigningen i middelvandstanden antager ca. 59 cm, hvilket medfører, at den kroniske erosion af de nord-, øst- og sydvendte kyster antager ca. 200-250 m.

Klimaændringerne vurderes ikke at medføre store ændringer af erosionsniveauet under stormflod (akut-erosion). Baseret på www.kystplanlægger.dk er den akutte erosion af Fanøs kyster vurderet til ca. 5-30 m (størst på Fanøs vestkyst).

C. Kortbilag for grundvandsproblemer

Bilag C.1 Rindby

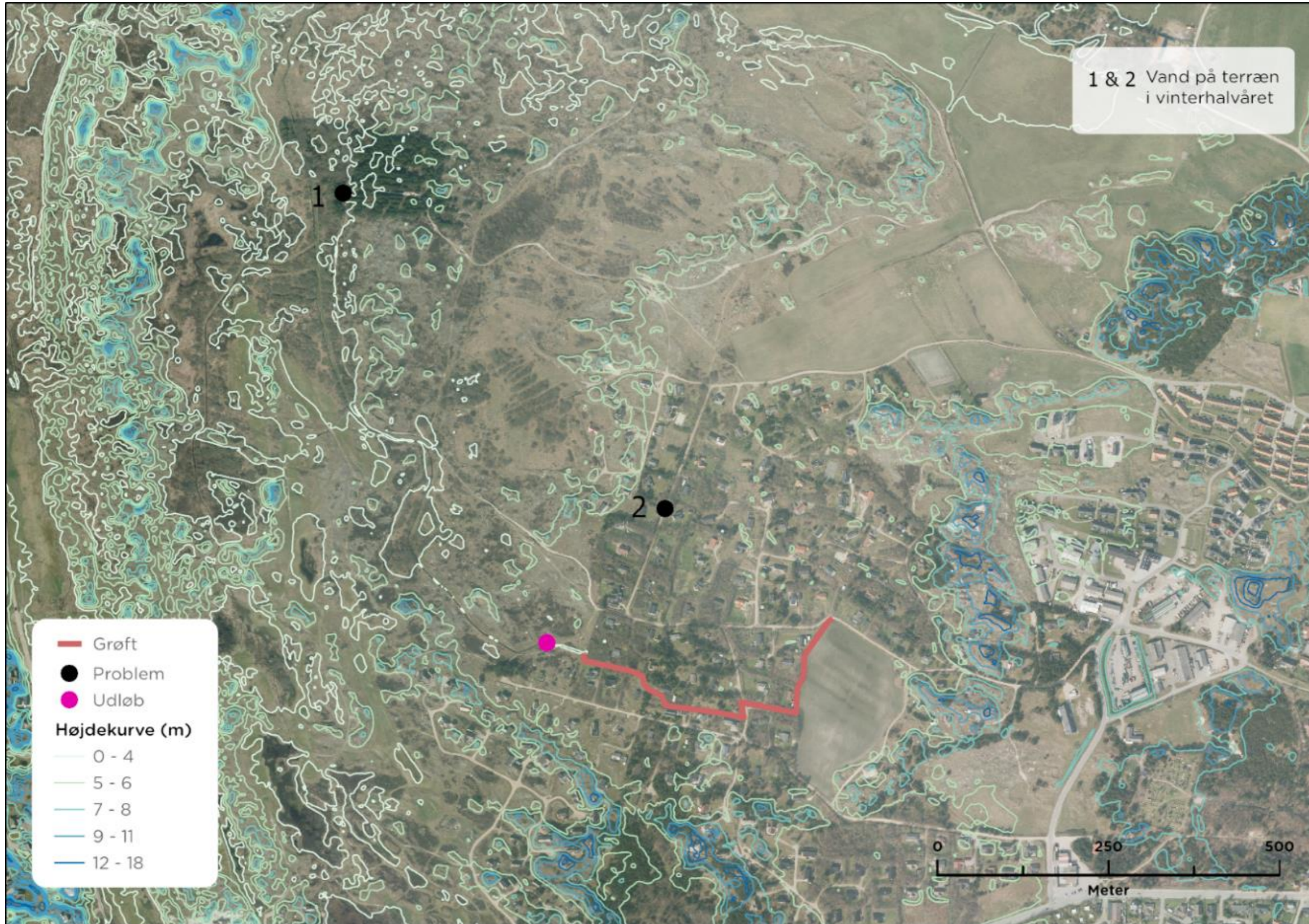
Rindby Strand sommerhusområde, med angivelse af oplevede problemer. Området har problemer med stigende vandstand i lavt liggende områder i vinterhalvåret. forventet forløb af eksisterende dræn/vandløb er angivet.

Udpegede problemer med grundvand i vinterhalvåret i Nordby.

Udpegede problemområder med højtstående grundvand i vinterhalvåret.

Oversigt over Grøndal, hvor oplevede problemer med grundvand på terræn er markeret med rød. Gul prik markerer start på vandløb, gul linje indikerer placering af oprenset grøft i Grøndal til afvanding af området.

MILJØRAPPORT

FANØ KOMMUNES

KLIMATILPASNINGSPLAN

MILJØRAPPORT FOR KOMMUNEPLANTILLÆG NR. 2
FANØ KOMMUNE
Juni 2022

www.ramboll.com

RAMBOLL

Til
Fanø Kommune

Dokumenttype
Miljørapport

Dato
Juni 2022

Udarbejdet af **JPBH, KSV, MKMG**
Kontrolleret af **TEAJ**
Godkendt af **JPBH**
Beskrivelse **Miljørapport**

Forside **Skråfoto, Styrelsen for Dataforsyning
og Effektivisering**

Rambøll
Olof Palmes Allé 20-22
DK-8200 Aarhus N
T +45 5161 1000
F +45 5161 1001
www.ramboll.dk

FORORD

Klimatilpasningsplanen har til formål at beskrive de udfordringer som Fanø Kommune kan forvente at imødekomme på kort og mellem langt sigt, samt mulige tiltag til at mindske den påvirkning som udfordringerne bevirker, og som ønskes indarbejdet i Fanø Kommuneplan. Klimatilpasningsplanen er en videre bearbejdning af den oprindelige klimatilpasningsplan fra 2013

Klimatilpasningsplanen beskriver de udfordringer, som allerede i dag opleves som værende problematisk for Fanø. Stormene i 1981 og 1999 var så tæt på nuværende sikringskote, at der sættes spørgsmålstegn ved digernes beskyttelse mod fremtidens storme. Herudover opleves der et stigende problem med grundvandsstanden på Fanø, som flere steder i dag er tæt på eller i terræn, og, især i vinterhalvåret, giver problemer med afledning af nedbør, som i udstrakt grad nedsives lokalt.

I klimatilpasningsplanen gennemgås klimaforandringer, samt disses indvirkning på stormflod, ekstreme regnhændelser, grundvandsstand og erosion. I forlængelse af disse angives retningslinjer, som Fanø Kommune vil igangsætte for at imødekomme klimaforandringerne på Fanø.

Det er et lovkrav, at der udarbejdes en miljørapport af planforslaget, jf. miljøvurderingsloven. Formålet med rapporten er at vurdere de påvirkninger af miljøet, som en realisering af planen vil medføre. Rapporten skal give myndighederne et godt beslutningsgrundlag, inden de afgør, om planen skal vedtages.

Miljørapporten sendes i offentlig høring sammen med forslag til kommuneplantillæg nr. 2 i perioden fra den 9. september 2022 til den 4. november 2022.

Yderligere oplysninger kan findes på Fanø Kommunes hjemmeside: www.fanoe.dk.

Miljørapporten er udgivet af Fanø Kommune og udarbejdet af Rambøll.

INDHOLD

1	IKKE-TEKNISK RESUMÉ	5
2	INDLEDNING	6
3	BESKRIVELSE AF NYT PLANGRUNDLAG	9
4	FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING	14
5	AFGRÆNSNING AF MILJØRAPPORTEN	21
6	METODE TIL MILJØVURDERING	24
7	BIODIVERSITET (C)	25
8	KULTURARV (M)	38
9	LANDSKAB (N)	41
10	SAMMENFATNING AF MILJØPÅVIRKNINGER	49
11	AFVÆRGETILTAG	50
12	MANGLEDE VIDEN OG USIKKERHEDER	51
13	FORSLAG TIL OVERVÅGNING	52
14	REFERENCER	53

1 IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Fanø Kommune har igangsat udarbejdelsen af en klimatilpasningsplan. I den forbindelse har kommunen har truffet afgørelse om, at der er pligt til at udarbejde en miljørapport for planforslaget.

1.1 Klimatilpasningsplan

Klimatilpasningsplanen for Fanø skal sikre, at øen er tilpasset til de klimaændringer, som forventes mod slutningen af dette århundrede, hvor der forventes en højere vandstand, øgede mængder nedbør og forhøjet risiko for oversvømmelser ved stormflod.

Med planen foreslås en tilpasning til klimaændringerne ved at etablere nye grøfter og dræn til afledning af vand og højere diger til at sikre Nordby og Sønderho mod oversvømmelser fra havet ved stormflod.

1.2 Miljøpåvirkninger

Det er i miljørapporten vurderet, at en vedtagelse af planen kan betyde en væsentlig påvirkning af strandbeskyttelsen og klitfredningen på Fanø. Desuden er det vurderet, at klimatilpasningsplanen vil have en moderat påvirkning på udpegningsgrundlaget for fredningen på det sydlige Fanø og af mulighederne for at se hen over digerne, både når det gælder indblikket til Nordby og Sønderho, og når det gælder udsigten til havet og landskabet fra byerne.

Der er i vurderingerne gjort en række antagelser om hvordan planen vil blive gjort til virkelig uden inddragelse af beskyttede naturarealer, som har stor betydning for vurderingerne af, at planens indhold ikke vil komme til at have en væsentlig påvirkning på Natura 2000-området Vadehavet, på beskyttede naturtyper eller på beskyttede arter.

1.3 Lovgrundlag og planforhold

Klimaplanens indhold om afledning af vand kan etableres inden for den gældende planlægning. Før der kan laves nye grøfter eller dræn, skal der være givet tilladelser efter naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven, mens der skal være indhentet dispensation fra fredningsnævnet.

Der er i klimatilpasningsplanen ikke defineret hvor høje digerne skal være. Derfor er højere diger ikke direkte i strid med den gældende planlægning. I risikostyringsplanen for Nordby er der dog angivet en højere højde, end der er mulig at realisere med den gældende planlægning. Derfor forventes det at være nødvendigt at ændre i eksisterende kommuneplanrammer og lokalplaner, førend at der kan etableres diger med den højde, som vil være nødvendig. Fordi udbygningen af digerne kræver tilladelse efter kystbeskyttelsesloven, er der ikke behov for tilladelser fra anden relevant lovgivning, da tilladelsen efter kystbeskyttelsesloven erstatter dem.

For begge tiltag gælder det at miljørapporten ikke danner et fyldestgørende grundlag for ansøgning om tilladelser og dispensationer, men at der skal udarbejdes konkrete projektforslag, hvor der igen skal tages stilling til behovet for miljøvurderinger.

1.4 Afværgetiltag

Der er i miljørapporten foreslået, at der i forbindelse med udvidelse af eksisterende grøfter og vandløb skal undersøges for oddere, for ikke at påvirke deres habitat unødigt.

1.5 Overvågning

Der er i miljørapporten ikke vurderet behov for at foreslå overvågningstiltag.

2 INDLEDNING

2.1 Baggrund for planforslaget

Fanø Kommune har igangsat et omfattende planlægningsarbejde i forbindelse med klimatilpasningsplanen. Arbejdet er igangsat på baggrund af, at det globale klima ændrer sig.

Frem til midten af århundredet forventes den gennemsnitlige samlede nedbørsmængde i Danmark at stige med 2,9 %. I den senere tidshorisont (2071-2100) viser klimamodelerne en moderat vækst i den årlige nedbørsmængde med regionale forskelle. For vintermånederne viser begge tidshorisonter en tendens til stigende nedbørsmængder, og i midten af århundredet (2041-2070) forventes en gennemsnitlig stigning på 7-11 %.

I forhold til havstigning forventes der generelt en øget middelvandstand omkring Danmark på op mod 1 meter frem mod slutningen af århundredet. Middelvandstanden varierer lokalt og afhænger også af de lokale terrænændringer. For Fanø og det nordlige Vadehavsområde vurderer DMI en middelvandstandsstigning på 58 cm inden for et usikkerhedsinterval på 14-103 cm siden 2010. Ændringer i storme og stormstyrke om vinteren i Danmark i fremtiden er uklar, men der forventes generelt højere stormflodsvandstande grundet det højere generelle havniveau. Det vurderes, at den store usikkerhed på havstigningerne er den kritiske faktor for Fanø.

Stormene i 1999 og 1981 var så tæt på Fanøs nuværende sikringskote, at der sættes spørgsmålstegn ved digernes beskyttelse mod fremtidens storme. Herudover opleves der et stigende problem med grundvandsstanden på Fanø, som flere steder i dag er tæt på eller i terræn, og, især i vinterhalvåret, giver problemer med afledning af nedbør, som i udstrakt grad nedsives lokalt. Klimaændringerne medfører altså øget fare for oversvømmelse fra havet, regn og kloakker.

2.2 Miljøvurdering

2.2.1 Miljøvurderingspligt

Forslag til kommuneplantillæg nr. 2 er omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (VVM)¹.

Klimatilpasningsplanen er omfattet af miljøvurderingslovens §8 stk. 1, fordi planen udarbejdes inden for området fysisk planlægning og arealanvendelse og fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til et projekt, som fremgår af lovens bilag 2.

Planen er omfattet af punkt 10 infrastrukturprojekter på bilag 2 og af følgende underpunkter:

- g) Dæmninger og andre anlæg til opstuvning eller varig oplagring af vand (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1).
- k) Kystanlæg til modvirkning af erosion og maritime vandbygningskonstruktioner, der kan ændre kystlinjerne, som f.eks. skråningsbeskyttelser, strandhøfder og diger, dæmninger, møler, bølgebrydere og andre konstruktioner til beskyttelse mod havet bortset fra vedligeholdelse og genopførelse af sådanne anlæg.

På baggrund af afgrænsningsnotatet er det konkluderet, at planforslaget skal miljøvurderes for miljøemnerne biodiversitet, kulturarv og landskab, da det er vurderet, at der kan være en væsentlig påvirkning af miljøemnerne.

¹ Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr 1976 af 27/10/2021, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/1976>

Miljøvurdering af planforslaget indeholder de oplysninger, som er nævnt i miljøvurderingslovens §12 og bilag 4.

2.2.2 Væsentlighedsvurdering af Natura 2000-område

Der er i forbindelse med afgrænsningsnotatet foretaget en væsentlighedsvurdering ift. nærliggende Natura 2000-områder, og det kan ikke udelukkes, at planen har en væsentlig påvirkning af et Natura 2000-område. Derfor omfatter miljørapporten en Natura 2000-konsekvensvurdering for at afgøre, om planen er skadelig for Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag jævnfør habitatbekendtgørelsens § 6².

2.3 Miljøvurderingens faser

Miljøvurderingsprocessen kan opdeles i følgende faser:

Fase 1: Afgrænsning af miljøvurdering

Myndigheden foretager en afgrænsning af hvilke emner, som skal medtages i miljørapporten, jf. kapitel 5. Afgrænsningen sendes i høring hos berørte myndigheder.

Fase 2: Miljørapporten

Fanø Kommune får udarbejdet miljørapporten, der giver en samlet beskrivelse af planforslaget og dets miljøpåvirkninger.

Fase 3: Offentlig høring

Miljørapporten offentliggøres sammen med forslag til kommuneplantillæg nr. 2 i 8 uger.

Fase 4: Beslutning

Efter den offentlige høring behandles og vurderes indsigelser og bemærkninger. Der udarbejdes en sammenfattende redegørelse³, som bl.a. forholder sig til høringsindlæggene. Resultatet af høringen vil indgå i myndighedernes beslutning om, hvorvidt plangrundlag skal vedtages.

---

² Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, BEK nr. 926 af 27. juni 2016.

³ Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr. 1225 af 25/10/2018, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=203447>

2.4 Læsevejledning

Miljørapporten og plandokumentet findes kun som digitale versioner, der kan hentes på Plansystem.dk og Fanø Kommunes hjemmeside. Miljørapporten beskriver miljøpåvirkningerne fra klimatilpasningsplanen, og den indeholder følgende kapitler:

- **Ikke-teknisk resume** er en sammenfatning af Miljørapporten, hvor de vigtigste oplysninger og vurderinger er trukket frem for at give et hurtigt overblik over projektet og dets miljøpåvirkninger.
- **Indledning** der forklarer baggrunden for planforslaget, hvorfor planforslaget er vurderet til at skulle miljøvurderes og en beskrivelse af faserne i miljøvurderingsprocessen.
- **Beskrivelse af nyt planforslag** giver en detaljeret beskrivelse af planen. Desuden beskrives udviklingen i 0-alternativet, hvor planen ikke realiseres.
- **Forhold til anden planlægning** beskriver den relevante lovgivning og kravene til planlægning i forhold til planforslaget.
- **Afgrænsning af miljørapporten** beskriver hvilke miljøemner, der er vurderet til at kunne være væsentlige for planforslaget og derfor er medtaget i vurderingen i miljørapporten.
- **Metode til miljøvurdering** beskriver den metode, der er anvendt for at kunne foretage en systematisk vurdering af de miljøpåvirkninger, som planforslaget medfører.
- **Miljøkapitlerne** i kapitel 7 til 9 beskriver og vurderer de miljøpåvirkninger, som planerne vil medføre for forskellige miljøemner (f.eks. landskab, luft, vand, natur osv.).
- **Sammenfatning af miljøpåvirkninger** opsummerer vurderingerne af planforslagets miljøpåvirkninger.
- **Forslag til overvågning** beskriver de miljøfaktorer, der bør inddrages i et overvågningsprogram.

For at få et hurtigt overblik over miljørapportens hovedindhold kan man eventuelt nøjes med at læse det ikke-tekniske resumé og sammenfatningen af planens miljøpåvirkninger.

Sidst i miljørapporten findes en samlet fortegnelse over bilag og referencer. Referencerne fremgår også i de enkelte kapitler som fodnoter på de relevante sider. Hvor det er muligt, er der indsat et link til reference.

3 BESKRIVELSE AF NYT PLANGRUNDLAG

For at kunne realisere en klimatilpasning af Fanø er klimatilpasningsplanen udarbejdet som et nyt tillæg til Kommuneplan 2022 for Fanø Kommune. Tillægget supplerer Fanø Kommunes første klimatilpasningsplan fra 2013 og vil ved den kommende revision af Fanø Kommuneplan blive indarbejdet i kommuneplanen.

Klimatilpasningsplanens hovedindhold fremgår i det nedenstående.

3.1 Kommuneplantillæggets hovedpunkter

Det er uomtvisteligt, at det globale klima fortsat bliver mere ekstremt, med højere gennemsnitlig temperatur, nedbørsmængde og middelvandstand. Klimaændringerne medfører derfor bl.a. øget fare for oversvømmelse fra havet, regn og kloakker.

I klimatilpasningsplanens kapitler gennemgås klimaforandringer, samt disses indvirkning på stormflod, ekstreme regnhændelser, grundvandsstand og erosion.

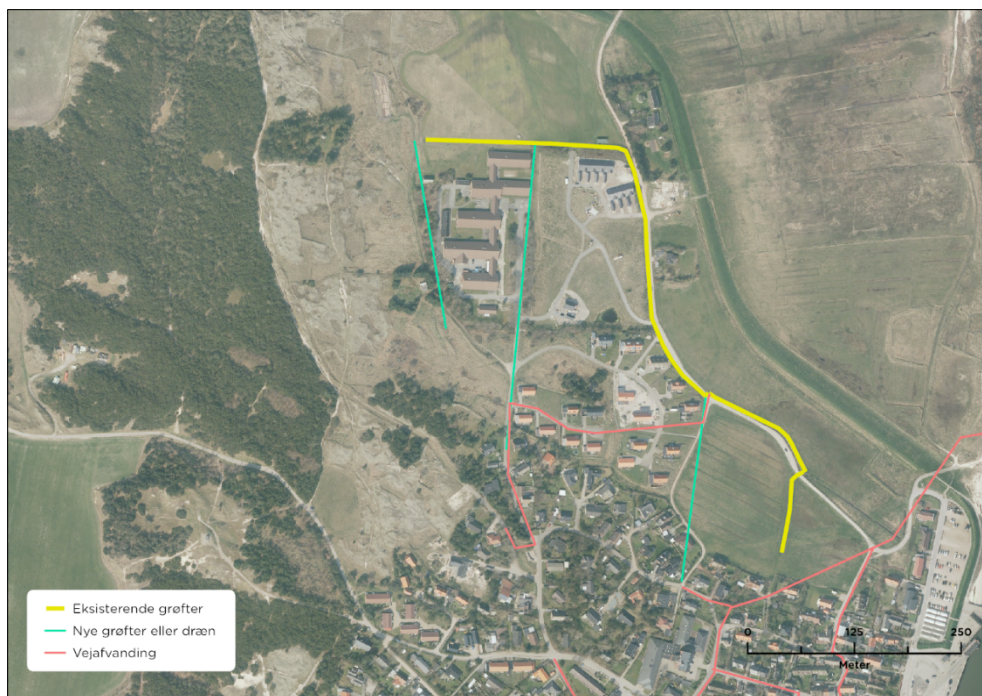
Klimatilpasningsplanen har til formål at beskrive de udfordringer som Fanø Kommune kan forvente at imødekomme på kort og mellemlang sigt, samt mulige tiltag til at mindske den påvirkning som udfordringerne bevirker, og som ønskes indarbejdet i Fanø Kommuneplan.

I klimatilpasningsplanen beskrives de udfordringer, som allerede i dag opleves som værende problematiske for Fanø. Stormene i 1981 og 1999 var så tæt på nuværende sikringskote, at der sættes spørgsmålstegn ved digernes beskyttelse mod fremtidens storme. Klimatilpasningsplanen omfatter derfor digeforhøjelser i Sønderho og Nordby til den nødvendige højde for at undgå oversvømmelser ved fremtidige stormfloder.

Herudover opleves der et stigende problem med grundvandsstanden på Fanø, som flere steder i dag er tæt på eller i terræn, og, især i vinterhalvåret, giver problemer med afledning af nedbør, som i udstrakt grad nedsives lokalt. Derfor anvises i klimatilpasningsplanen anbefalinger til udbygning af grøftesystemet og fordybning af enkelte eksisterende grøfter i Rindby Strand, Nordby og Sønderho, se Figur 7-1, Figur 7-2, Figur 7-3 og Figur 7-4.

Figur 3-1. Rindby Strand. Placering af grøfter i det sydlige del af området.

Figur 3-2. Nordby. Placering af nye grøfter eller dræn ved Navigationskolen i Nordby, samt den del af det eksisterende grøftesystem som der skal afvandes til.

Figur 3-3. Nordby. Placering af drænen vest for Møllestien og de nærliggende havevandsboringer.

Figur 3-4. Sønderho. Placering af drænen i og omkring Sønderho til afhjælpning af problemer med grundvand.

Det er i klimatilpasningsplanens indledende planlægningsfase vurderet, at der ikke analyseres nærmere på regnvandskloakkens tilstand, da denne i 2013, og i seneste spildevandsplan er vurderet at have en tilstrækkelig kapacitet til at kunne overholde serviceniveau i 2050. Herudover vurderes risikoen for erosion ikke at have nogen alvorlig indvirkning på kort og mellemlang sigt.

Nedenfor er angivet de retningslinjer, som Fanø Kommune vil igangsætte for at imødekomme klimaforandringerne på Fanø. Planen omfatter ikke en detaljeret beskrivelse af alle tiltag, idet flere af disse planlægges i separat regi. Dog er det Fanø Kommunes håb, at disse medtages og vurderes løbende i den fremtidige planlægning og anvendelse.

- 1) Der skal udarbejdes et projektforslag for samlet stormflodssikring af hele Nordby, således at digerne hæves til den nødvendige kote og etableres, hvor de bedst kan beskytte Nordby mod ekstreme oversvømmelser, med udgangspunkt i nuværende kystbeskyttelse i form af det nordlige- og sydlige dige.
  - a. Finansieringsmuligheder og udgiftsfordeling til stormflodssikring af Nordby skal igangsættes.
  - b. Myndighedsprojekt i relation til planloven og miljøbeskyttelsesloven, for digerne ved Nordby igangsættes. Der er særlig fokus på dialog med relevante myndigheder og igangsættelse af det nødvendige myndighedsarbejde med udarbejdelse af Natura 2000-konsekvensvurdering m.v.
- 2) Planlægningen af digeforhøjelsen omkring Sønderho skal færdiggøres inden år 2027, således at digerne hæves til den nødvendige kote og etableres, hvor de bedst kan beskytte Sønderho mod ekstreme oversvømmelser, med udgangspunkt i nuværende kystbeskyttelse.
- 3) Fanø Kommune sikrer fremadrettet, at planer, kommunale visioner og strategier for Fanø Kommune, forholder sig til oversvømmelsesrisiko og muligheder for klimatilpasning, således at risiko for oversvømmelse ikke forøges.
  - a. Al fysisk planlægning skal vurderes i forhold til oversvømmelsesrisikoen.
  - b. Nye boligområder må ikke placeres under kote 4,5 DVR90.
- 4) Der arbejdes målrettet med metoder til involvering af borgere, virksomheder, grundejere og andre interessenter i oversvømmelsestruede områder, i forbindelse med stormflodshændelser, samt udbredelse af generel information til sommerhusejere.
- 5) At der skabes øget tryghed i områder, der i dag kan trues af oversvømmelse, og det undersøges hvordan der kan etableres gode informations- og varslingssystemer, og hvordan borgere får adgang til den bedste viden om, hvad de selv kan gøre for at sikre sig mod oversvømmelse.
- 6) Med fokus på forsyningssikkerhed igangsættes og fastholdes en tæt dialog med forsyningsselskaber. Kortlægning af kritiske installationer og funktioner og deres sårbarheder igangsættes, både i relation til interne systemer og samspillet imellem systemer, forsyninger og aftagere.
- 7) Evalueringen efter oversvømmelsehændelser skal sikres og bruges efterfølgende hos både beredskabet og i den kommunale klimatilpasningsindsats- og kommunikation.
- 8) Der skal udarbejdes et projektforslag for grundvandssænkning i området omkring Sønderho og området omkring Lodne Bjerge, ved afledning af højtstående grundvand via dræn eller grøfter til eksisterende regnvandskloak eller eksisterende grøfter/vandløb.
- 9) Lavt liggende områder ved Nordby skal sikres mod stigende grundvand ved afledning af højtstående grundvand i dræn eller grøfter til eksisterende grøftesystemer i området.
- 10) Problemer med højtstående grundvand i området omkring Rindby/Fanø Bad, skal håndteres ved gennemgang af det eksisterende grøftesystem og udbygning af dette.
- 11) Der igangsættes et projekt for etablering af permanent pumpestation ved Gammel Huse i Rindby, til overpumpning af bagvand.
- 12) Der igangsættes en konkret vurdering af hvordan bagvand i Nordby mest optimalt fjernes i den områder langs diget, hvor der gentagne gange opleves opstem-

ning af vand ved høj vandstand. Det vides ikke om problemet mest optimalt løses med stationære bygværker, eller f.eks. ved forsat brug af lænse pumper.

- 13) Der foretages en konkret vurdering af hvorledes strømforsyningen til plejecentret på Fanø, bedst sikres mod strømafbrydelse, enten ved indkøb af nødgenerator eller indgåelse af aftale om leje heraf.

3.2 Alternativer til plangrundlaget

0-alternativet beskriver den situation, hvor Klimatilpasningsplanen ikke vedtages. 0-alternativet er dog ikke en beskrivelse af status quo, men en beskrivelse af den situation, der forventes at eksistere i midten af århundredet (2041-2070) og i slutningen af århundredet (2071-2100). Referenceårene er sat på baggrund af de tidshorisonter, som benyttes i DMI's prognoser for hvordan det danske klima ændrer sig. Prognoserne danner grundlaget for forståelsen af de problematikker som tiltagene i klimatilpasningsplanen skal imødekomme inden de for alvor opstår.

Planforslagets miljøpåvirkninger vurderes for samme tidshorisonter, da det er her problemerne med stigende grundvandsstand og stormflod forventes at forekomme.

0-alternativet er kendetegnet ved, at der i Danmark forventes:

- En stigning i den gennemsnitlige temperatur på 1,5-2,1°C i midten af århundredet (2041-2070) og på 1,9-3,6°C i slutningen af århundredet (2071-2100), sammenlignet med temperaturen i perioden 1981-2010.
Intervalleret i temperaturstigningerne angiver variationen i scenarierne for globale udledninger af emissioner, der ligger til grund for prognoserne.
- En stigning i den gennemsnitlige samlede nedbørsmængde på 2,9% i midten af århundredet (2041-2070) og en videre moderat stigning i den sene tidshorisonter, med regionale forskelle. For vintermånederne viser begge tidshorisonter en tendens til stigende nedbørsmængder, og i midten af århundredet (2041-2070) forventes en gennemsnitlig stigning på 7-11 %.
- En øget middelvandstand på op mod 1 meter frem mod slutningen af århundredet (2071-2100). Middelvandstanden varierer lokalt og afhænger også af de lokale terrænnændringer. For Fanø og det nordlige Vadehavsområde vurderer DMI en middelvandstandsstigning på 58 cm inden for et usikkerhedsinterval på 14-103 cm siden 2010.
- Ændringer i storme og stormstyrke om vinteren i Danmark i fremtiden er uklar, men der forventes generelt højere stormflodsvandstande grundet det højere generelle havniveau. Det vurderes, at den store usikkerhed på havstigningerne er den kritiske faktor for Fanø.

3.2.1 Fravalgte alternativer

Udover det behandlede 0-alternativ er der ingen fravalgte alternativer til det vurderede plangrundlag.

4 FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING

Kapitlet beskriver og vurderer forholdet til de gældende planforhold for planområdet.

4.1 Kommuneplanen

Klimatilpasningsplanen udformes som et tillæg til den gældende kommuneplan. I det følgende vurderes det, om kommuneplanforslag nr. 2 er i overensstemmelse med den gældende kommuneplan for Fanø Kommune⁴. Det angives, om planforslaget er i konflikt med konkrete overordnede mål, retningslinjer og rammeområder, som er relevante for planen.

4.1.1 Hovedstruktur

Kommuneplanens hovedstruktur er gennemgået, og det vurderes, at kommuneplantillægget er i overensstemmelse med kommuneplanens overordnede mål.

4.1.2 Retningslinjer

Kommuneplanens retningslinjer er gennemgået, og det vurderes, at kommuneplantillægget er i overensstemmelse med de retningslinjer, der er relevante for planen:

- Retningslinje 3 – Klimatilpasning
- Retningslinje 14 – Naturbeskyttelsesinteresser
- Retningslinje 15 – Grønt Danmarkskort
- Retningslinje 18 – Landskab
- Retningslinje 21 – Arealanvendelse i kystnærhedszonen

4.1.3 Rammeområder

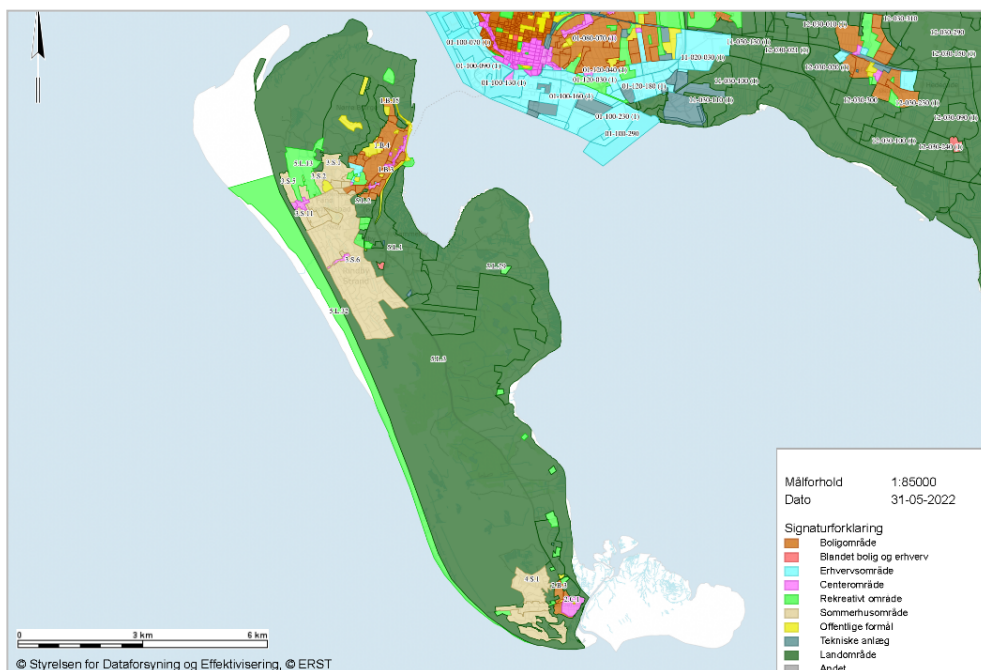
Forslaget til kommuneplantillægget er omfattet af en række rammeområder i Kommuneplan 2021 for Fanø Kommune. I klimatilpasningsplanen fremgår, at digerne skal hæves til den nødvendige kote. Det kan potentielt være i strid med flere af de eksisterende rammeområder. Som bedste bud på hvad den nødvendige kote kan være, fremgår der i Risikostyringsplan for Nordby⁵, en forhøjelse af digerne til en minimumshøjde i kote 5,7 meter over DVR90. I det tilfælde at digerne forhøjes til denne kote, vurderes det at kræve en ændring af rammeområderne 1.O.10, 1.O.11 og 1.O.12, der fastsætter at intet punkt af stormflodssikringen må hæves til mere end 5,0 m over DVR90.

En beskrivelse af de enkelte rammeområder og behovet for ændringer fremgår af Figur 4-1 og Tabel 4-1.

---

⁴ Fanø Kommuneplan 2021, https://dokument.plandata.dk/11_10833074_1649153089316.pdf

⁵ Risikostyringsplan for Nordby, Fanø Kommune, 2021, <https://www.fanoe.dk/Files/Files/H%C3%B8ringsfiler/Risikostyringsplan-Nordby-Fan%C3%B8Kommune2021.pdf>

Figur 4-1 Kommuneplanrammer.

Rammeområde	Beskrivelse	Vurdering	Behov for ændring
1.B.1	Rammeområdet er udlagt til boligområde. Rammeområdet er bebygget.	Det vurderes, at etablering af nye dræn ikke påvirker udnyttelsen og disponeringen af rammeområdet.	Nej
1.B.15	Rammeområdet er udlagt til boligområde. Rammeområdet er bebygget.	Det vurderes, at nye grøfter eller dræn ikke påvirker udnyttelsen og disponeringen af rammeområdet, da de anlægges langs eksisterende veje.	Nej
1.C.1,	Rammeområdet er udlagt til bymidte. Rammeområdet er bebygget.	Det vurderes, at etablering af nye dræn ikke påvirker udnyttelsen og disponeringen af rammeområdet.	Nej
1.C.6, 1.C.9	Rammeområdet er udlagt til bycenter. Rammeområdet er bebygget.	Det vurderes, at etablering af nye dræn ikke påvirker udnyttelsen og disponeringen af rammeområdet.	Nej
1.O.10, 1.O.12	Rammeområdet er udlagt til offentlige formål – stormflodssikring af Nordby. Intet punkt af stormflodssikringen må hæves til mere end 5,0 m over DVR90.	Det vurderes, at nye grøfter eller dræn ikke påvirker udnyttelsen og disponeringen af rammeområdet. Det vurderes, at der kan være uoverensstemmelse med rammeområdet ifm. forhøjelse af diger.	Ja
1.O.11	Rammeområdet er udlagt til - havneformål, venterum, toilet og parkeringsarealer,	Det vurderes, at der kan være uoverensstemmelse	Ja

Rammeområde	Beskrivelse	Vurdering	Behov for ændring
	samt stormflodssikringen af Nordby. Intet punkt af stormflodssikringen må hæves til mere end 5,0 m over DVR90.	med rammeområdet ifm. forhøjelse af diger.	
1.O.7	Rammeområdet er udlagt til offentlige formål. Rammeområdet er bebygget.	Det vurderes, at nye grøfter eller dræn ikke påvirker udnyttelsen og disponeringen af rammeområdet.	Nej
1.O.9	Rammeområdet er udlagt til offentlige formål. Rammeområdet er bebygget.	Det vurderes, at etablering af nye dræn ikke påvirker udnyttelsen og disponeringen af rammeområdet.	Nej
2.C.1	Rammeområdet er udlagt til lokalcenter. Rammeområdet er bebygget.	Det vurderes, at etablering af nye dræn ikke påvirker udnyttelsen og disponeringen af rammeområdet.	Nej
3.S.6	Rammeområdet er udlagt til sommerhusområde. Rammeområdet er bebygget.	Det vurderes, at nye grøfter eller dræn ikke påvirker udnyttelsen og disponeringen af rammeområdet, da de anlægges langs eksisterende veje.	Nej
4.S.4	Rammeområdet er udlagt til sommerhusområde. Rammeområdet er bebygget.	Det vurderes, at nye dræn ikke påvirker udnyttelsen og disponeringen af rammeområdet, da de så vidt muligt anlægges langs eksisterende veje.	Nej
5.L.1	Ingen rammebestemmelser, da der ingen intentioner er om at lokalplanlægge områderne.		Nej
5.L.3	Ingen rammebestemmelser, da der ingen intentioner er om at lokalplanlægge områderne.		Nej
5.L.32	Ingen rammebestemmelser, da der ingen intentioner er om at lokalplanlægge områderne.		Nej

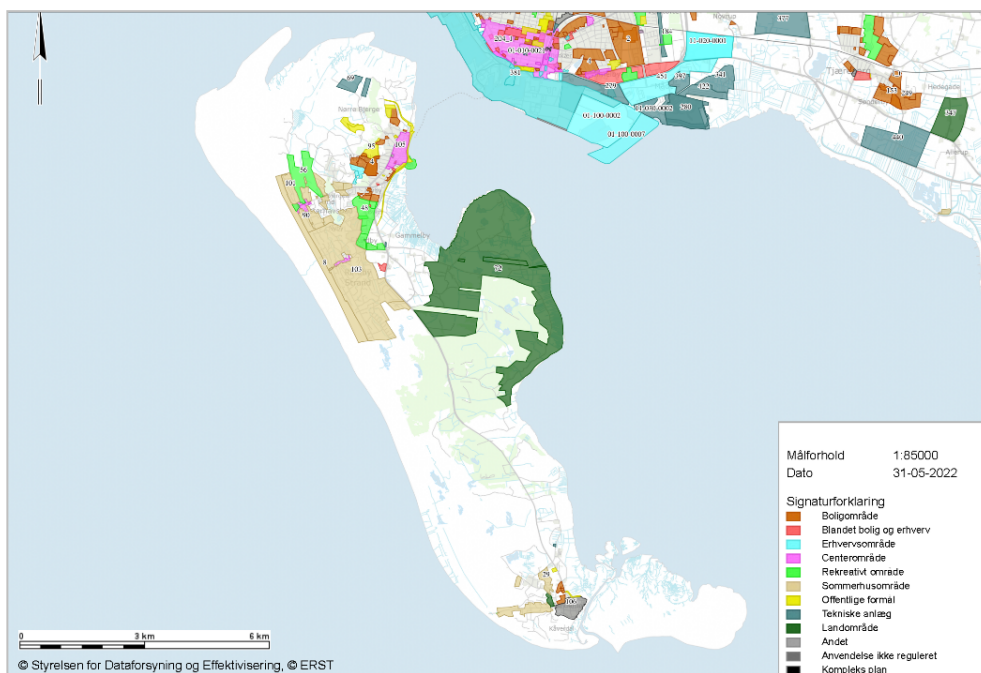
Tabel 4-1 Oversigt over rammeområder og vurdering af behovet for ændringer.

4.2 Lokalplaner

Planområdet er omfattet af en række lokalplaner. I klimatilpasningsplanen fremgår, at diger skal hæves til den nødvendige kote. Det kan potentielt være i strid med flere af de eksisterende lokalplaner. Som bedste bud på hvad den nødvendige kote kan være, på det nuværende vidensgrundlag, fremgår der i Risikostyringsplan for Nordby, fra 2021, en forhøjelse af diger til en minimumshøjde i kote 5,7 DVR90. I det tilfælde, at diger forhø-

jes til denne kote, vurderes det at kræve dispensation fra lokalplan nr. 60, samt nye lokalplaner for områderne omfattet af lokalplan nr. 24B, 24C og 41. Der vil ikke kunne opnås dispensation fra disse tre lokalplaner, idet formålsparagraffen angiver specifikke koter for højden af digerene. En forhøjelse over de i den enkelte lokalplan angivne kote højder vil derfor være i strid med lokalplanens principper, der jf. planlovens § 19 ikke kan dispenseres fra.

En beskrivelse af de enkelte lokalplaner og behovet for ændringer fremgår af Figur 4-2 og Tabel 4-2.

Figur 4-2 Lokalplaner.

Lokalplan nr.	Beskrivelse	Vurdering	Behov for ændring
24 ⁶	Lokalplanen har til formål at skabe mulighed for etablering af en stormflodssikring af Nordby. Af formålsparagraffen fremgår, at intet punkt af bygværket hæves til mere end 5,1 m over DNN (svarende til 4,994 m over DVR90).	En forhøjelse af diget ved Nordby kan være i uoverensstemmelse med lokalplanens formål, hvorfor det forventes at være nødvendigt at udarbejde en ny lokalplan.	Ja, ny lokalplan.
24B ⁷	Lokalplanen har til formål at skabe mulighed for færdiggørelse af stormflodssikring af Nordby. Af formålsparagraffen fremgår, at ingen dele af bygværket må hæves til mere end	En forhøjelse af diget ved Nordby kan være i uoverensstemmelse med lokalplanens formål, hvorfor det forventes at være nødvendigt at udarbejde en ny lokalplan.	Ja, ny lokalplan.

⁶ Lokalplan nr. 24, https://dokument.plandata.dk/20_1082303_APPROVED_1249566456909.pdf

⁷ Lokalplan nr. 24B, https://dokument.plandata.dk/20_1086650_APPROVED_1249565944250.pdf

Lokalplan nr.	Beskrivelse	Vurdering	Behov for ændring
	4,6 m over DNN (svarende til 4,494 m over DVR90).		
24C⁸	Lokalplanen har til formål at skabe mulighed for færdiggørelse af stormflodssikring af Nordby og Rindby. Af formålsparagraffen fremgår, at ingen dele af bygværket må hæves til mere end 4,6 m over DNN (svarende til 4,494 m over DVR90).	En forhøjelse af diget ved Nordby kan være i uoverensstemmelse med lokalplanens formål, hvorfor det forventes at være nødvendigt at udarbejde en ny lokalplan.	Ja, ny lokalplan.
41⁹	Lokalplanen har til formål at skabe mulighed for yderlig stormflodssikring af Sønderho by. Af formålsparagraffen fremgår, at ingen dele af bygværket må hæves til mere end 5 m over DNN (svarende til 4,894 m over DVR90).	En forhøjelse af diget ved Nordby kan være i uoverensstemmelse med lokalplanens formål, hvorfor det forventes at være nødvendigt at udarbejde en ny lokalplan.	Ja, ny lokalplan.
60¹⁰	Lokalplanen inddeler området i fire hovedområder. Delområdet 1b må kun anvendes til offentlige formål såsom stormflodssikring. Ophæver dele af lokalplan 24 og 24B. Lokalplanen fastsætter, at ingen dele af diget må hæves til mere end 5,10 m over DNN (svarende til 4,994 m over DVR90).	En forhøjelse af diget ved Nordby forventes at være i strid med lokalplanens § 5.1 – kystlinje og stormflodssikring. En forhøjelse af diget vurderes at kunne realiseres med en dispensation fra bestemmelsen, da forhøjelsen vil være i overensstemmelse med planens principper.	Ja, dispensation.
67¹¹	Lokalplanen grænser op til lokalplan 60. Lokalplanen har til formål at sikre ombygning og udvidelse af Fanø Plejehjem. Området må kun anvendes til offentlige formål.	Det vurderes, at etablering af dræn er i overensstemmelse med lokalplanen.	Nej
103¹²	Lokalplanen fastlægger områdets anvendelse til sommerhusbebyggelse. Lokalplanen fastlægger bebyggelsesregulerende bestemmelser om b.la. bebyggelsens placering, tagformer og materialevalg for at sikre sommerhusområdernes kvaliteter og hensyn-	Det vurderes, at etablering af grøfter eller dræn er i overensstemmelse med lokalplanen.	Nej

⁸ Lokalplan nr. 24C, https://dokument.plandata.dk/20_1080982_DRAFT_1228399824421.pdf

⁹ Lokalplan nr. 41, https://dokument.plandata.dk/20_1073841_DRAFT_1203510907771.pdf

¹⁰ Lokalplan nr. 60, https://dokument.plandata.dk/20_1070925_APPROVED_1229425856171.pdf

¹¹ Lokalplan nr. 67, https://dokument.plandata.dk/20_1070532_APPROVED_1229430059015.pdf

¹² Lokalplan nr. 103, https://dokument.plandata.dk/20_2994048_1593073132606.pdf

Lokalplan nr.	Beskrivelse	Vurdering	Behov for ændring
	tagen til landskabelige omgivelser.		
105 ¹³	Lokalplanen inddeler området i 5 delområder, hvor delområde 3 og 5 grænser op til lokalplan nr. 60. Delområde 3 må anvendes til boligformål, mens delområde 5 må anvendes til bolig- og centerformål. Eksisterende veje, stier og torve skal opretholdes med deres nuværende dimensioner, tværprofil og forløb.	Det vurderes, at etablering af dræn er i overensstemmelse med lokalplanen.	Nej
106 ¹⁴	Lokalplanens delområde 1 grænser op til diget ved Sønderho. Lokalplanen fastsætter at eksisterende veje og stiers profiler og forløb skal fastholdes i deres nuværende udformning, uden kantsten og med græs-rabat.	Det vurderes, at etablering af dræn er i overensstemmelse med lokalplanen.	Nej
113 ¹⁵	Lokalplanen fastlægger området anvendelse til offentligt område.	Det vurderes, at etablering af grøfter eller dræn er i overensstemmelse med lokalplanen,	Nej

Tabel 4-2 Oversigt over lokalplaner og vurdering af behovet for ændringer. Koter angivet i DNN er omregnet til DVR90 ud fra Vejledning om højdesystemet¹⁶ (VEJ nr 2 af 10/01/2005).

4.3 Øvrige planforhold

4.3.1 Den regionale vækst- og udviklingsstrategi

Forslag til kommuneplantillæg nr. 2 er omfattet af den regionale udviklingsstrategi 2020-2023 for Region Syddanmark¹⁷.

Strategien udstikker en fælles retning for at bidrage til FN's verdensmål og indeholder bl.a. regionale målsætninger for sunde levevilkår, rent vand og jord samt mobilitet for alle.

Kommuneplantillægget vurderes at være i overensstemmelse med den regionale vækst- og udviklingsstrategi og bidrager særligt til strategisporet: grøn omstilling, klima og ressourcer.

¹³ Lokalplan nr. 105, https://dokument.plandata.dk/20_2078682_APPROVED_1370522073961.pdf

¹⁴ Lokalplan nr. 106, https://dokument.plandata.dk/20_9576658_1578648747873.pdf

¹⁵ Lokalplan nr. 113, https://dokument.plandata.dk/20_3004525_1442914619922.pdf

¹⁶ Vejledning om højdesystemet, <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/2005/2>

¹⁷ Regional udviklingsstrategi 2020-2023 Fremtidens Syddanmark, https://fremtidensyddanmark.regionsyddanmark.dk/wp-content/uploads/2020/05/Regional-udviklingsstrategi-2020-2023_WGAC-1.pdf

4.3.2 Vandområdeplan for Jylland og Fyn

Forslag til kommuneplantillæg nr. 2 er omfattet af vandområdeplan for Jylland og Fyn¹⁸, der fastlægger konkrete miljømål for vandforekomster.

Der er i vandområdeplanerne for tredje planperiode (2021-2027) ikke udpeget målsatte vandløb på Fanø, hvilket derfor udelukker, at planens realisering vil hindre miljømålsopfyldelse. Med hensyn til søer er to søer udpeget, hhv. Gåsehullerne syd for Rindby Strand og en sø nord for Skifterne (uden navngivning). Tilstanden i Gåsehullerne er jf. vandområdeplanerne 2021-27 vurderet til "god økologisk tilstand", mens tilstanden i søen nord for Skifterne er i ukendt tilstand på baggrund af manglende data for samtlige kvalitetselementer. Gåsehullerne vil i forbindelse med planen indgå som led i afvandingen af Rindby Strand med en drænedning til og fra søen. Det vurderes dog, at vandføring til og fra Gåsehullerne ikke vil medføre påvirkning, som kan hindre opretholdelsen af en "samlet god økologisk tilstand". Søen nord for Skifterne vurderes ikke at påvirkes som følge af planens realisering. Den samlede økologiske tilstand for kystvandet omkring Fanø er på baggrund af den moderate tilstand af fytoplankton klassificeret som værende i "moderat økologisk tilstand". Det vurderes dog ikke, at aktiviteterne i planen, herunder forhøjning af diger og etablering af dræn, vil påvirke miljøopfyldelsen for en samlet "god økologiske tilstand". Udledning af overfladevand vurderes efter planens realisering ikke at indeholde ændring af vandkvaliteten eller mængden sammenlignet med den nuværende udledning. Grundvand vurderes ligeledes ikke at påvirkes på baggrund af de førnævnte anlægsaktiviteter. Tilstanden af terrænnært grundvand er jf. vandområdeplanerne vurderet som værende i "ringe kemiske tilstand" på baggrund af manglende målopfyldelse af arsen. Tilstanden af dyb grundvandsforekomst er i "god kemisk tilstand".

Kommuneplantillægget vurderes at være i overensstemmelse med vandområdeplanen.

4.3.3 Råstofplan

Forslag til kommuneplantillæg nr. 2 er omfattet af råstofplan 2020 for Region Syddanmark¹⁹, der danner rammerne for regionens fremtidige indvinding og forsyning med råstoffer.

Kommuneplantillægget vurderes at være i overensstemmelse med Råstofplanen.

4.4 Miljøbeskyttelsesmål

Ifølge miljøvurderingsloven skal der redegøres for de miljøbeskyttelsesmål, der er relevante for planforslagene samt beskrives, hvordan der er taget hensyn til disse mål. Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner, som indeholder miljøbeskyttelsesmål. Miljøbeskyttelsesmålene er i en lang række tilfælde indarbejdet i lovgivningen og fremgår ofte af lovens formål. Planlægningen er udarbejdet under hensyntagen til gældende miljølovgivning.

¹⁸ Vandområdeplan 2021-2027 for Jylland og Fyn, <https://mim.dk/media/226716/vandomraadeplanerne-2021-2027.pdf>

¹⁹ Råstofplan 2020 for Region Syddanmark, <https://regionsyddanmark.dk/media/anrpp1nj/r%C3%A5stofplan-2020-for-region-syddanmark-1.pdf>

5 AFGRÆNSNING AF MILJØRAPPORTEN

Myndigheden foretager en afgrænsning af hvilke emner miljørapporten skal indeholde ifølge miljøvurderingsloven § 11.

Miljørapporten afgrænses, så den kun indeholder emner, som vurderes at kunne være væsentlige. Formålet med fokuseringen på væsentlige miljøemner i miljørapporten er, at den offentlige debat om projektet og den politiske beslutningsproces kommer til at handle om projektets væsentlige påvirkninger.

Afgrænsningsnotatet har været sendt til de berørte myndigheder, der omfatter følgende:

- a) *Transportministeriet (natur- og vildtreservater)*
- b) *Erhvervsstyrelsen (planer)*
- c) *Slots- og kulturstyrelsen (kulturarv)*
- d) *Miljøstyrelsen (Natura 2000)*
- e) *Naturstyrelsen (natur- og vildtreservater)*
- f) *Kystdirektoratet (klitfredning, kyst- og strandbeskyttelse)*
- g) *Fredningsnævnet (fredning)*
- h) *Region Syddanmark (jordforurening)*
- i) *Fanø og Esbjerg Kommune (vand, natur, landskab m.m.)*
- j) *Fanø Vand (modtager af spildevand)*
- k) *Syd- og Sønderjyllands Politi (befolkningen, menneskers sundhed)*
- l) *Ribe Stift (kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser)*
- m) *Sydvestjysk Brandvæsen (befolkning, menneskers sundhed)*
- n) *Sydvestjyske Museer (arkæologi på land)*

5.1 Høringssvar

Der er indkommet fem høringssvar til afgrænsningen, jf. nedenstående punktopstilling. De indkomne høringssvar har ikke givet anledning til ændringer i afgrænsningen af miljørapporten.

- 1. 25. maj 2022 – Erhvervsstyrelsen:**
OBR har modtaget anmodning om udtalelse i høringen.
OBR vil afstå fra at kommentere på høringen, da OBR ikke ligger inde med den type viden, der efterspørges. OBR har dermed ikke yderligere kommentarer.
- 2. 31. maj 2022 – Sydvestjysk Brandvæsen:**
Sydvestjysk Brandvæsen har ikke yderligere kommentarer til dette.
- 3. 1. juni 2022 – Ribe Stift:**
Ribe Stift har til vurdering anmodet Den Kongelige Bygningsinspektør om en udtalelse i forbindelse med Norby og Sønderho Kirker.

Arkitekt MAA, MSc., Kgl. Bygningsinspektør Gunilla M. Rønnow udtaler:

" [...] De klimatilpasningstiltag, der skønnes at kunne påvirke kirkerne på Fanø, er dels en forhøjelse af digerne, dels dræning og andre tiltag, som har til formål at ændre grundvandsstanden.

Det er vores vurdering, at en forhøjelse af digerne ikke vil have nævneværdig indflydelse på kirkernes visuelle omgivelser.

For så vidt angår regulering af grundvandsspejlet, skal man være opmærksom på, at de gamle kirkers fundering kan blive påvirket af ændringer. Det ses ofte, at ændring af grundvandsstanden forårsager revnedannelser i ældre bygninger, herunder kirker."

Ribe Stifts hørings svar

Ribe Stift tilslutter sig således udtalelsen fra Den Kongelige Bygningsinspektør.

Kirkerne er en væsentlig del af kulturhistorien, og mange af dem ligger som væsentlige kendingsmærker i landskabet. Kirkerne og deres omgivelser skal søges bevaret på en sådan måde, at harmonien mellem kirke og omgivelser opretholdes.

Stifterne og kommunerne skal derfor sikre indsynet til og udsynet fra kirkerne, og skal gennem de udpegede kirkebeskyttelsesområder bidrage til at sikre, at kirkerne bevares som tydelige kendingsmærker i landskabet og respekteres i den kommunale planlægning.

Ribe Stift vurderer, at klimatilpasningsplanen ikke vil have påvirkning af udsyn fra eller indsyn til kirken.

Ribe Stift henstiller til, at Fanø Kommune fremadrettet fortsat inddrager de kirkelige myndigheder i den videre og mere detaljerede planlægning.

Ribe Stift har for nuværende ingen bemærkninger til indsendte forslag og afgrænsning af miljørapport.

4. 8. juni 2022 – Kystdirektoratet:

Kystdirektoratet gør opmærksom på, at der ikke skal ansøges om dispensation fra klitfredningslinjen/strandbeskyttelseslinjen til kystbeskyttelsesforanstaltninger, idet hensynet til klitfredningen/strandbeskyttelsen skal inkluderes i en eventuel tilladelse efter kystbeskyttelsesloven, jf. lovens § 3a. Anlæg, der ikke er kystbeskyttelse, forudsætter dog en dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65, b, stk. 1 (lbk. nr. 1986 af 27. oktober 2021).

Fanø Kommune skal være opmærksom på, at ændring af linjeføringen samt etablering af dræn til afhjælpning af grundvandsproblemer i Rindby Strand inden for klitfredet areal vil kræve en dispensation jf. naturbeskyttelseslovens § 8.

Kystdirektoratet har ikke yderligere bemærkninger til fremsendte høringsmateriale.

5. 8. juni 2022 – Esbjerg Kommunes Natur & Vandmiljøkontor: Natura 2000 og bilag IV-arter

Esbjerg Kommune forventer, at der bliver udarbejdet en fyldestgørende vurdering af påvirkningen på Natura 2000 og bilag IV-arter, hvis hovedpunkter kommer til at fremgå af klimatilpasningsplanen. Dette omfatter ikke kun placeringen af diget ved Sønderho, men også konsekvenser af afvanding på habitatnaturtyper og levesteder på øen. Der planlægges bla. tiltag inden for kortlagte habitatnaturtyper og kortlagte levesteder for arter på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet.

Naturbeskyttelseslovens §3

Grundvandssænkning, grøftning og dræning kan kræve dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3 i de tilfælde, hvor der sker påvirkning af beskyttede naturtyper. Dette omfatter både anlægsarbejde, og eventuelle tilstandsændringer som følge af øget afvanding. Der vil i den forbindelse ligeledes skulle foretages konkrete vurderinger af påvirkningen på Natura 2000 og bilag IV-arter. Skitsering af de påtænkte tiltag i klimatilpasningsplanen og en behandling af indgrebene i miljøvurderingsrapporten medfører ikke, at der på forhånd kan forventes dispensation til de ønskede tiltag, idet dette vil bero på en konkret vurdering i forbindelse med ansøgning.

Kendelsesfredninger

Der planlægges tiltag inden for kendelsesfredede områder, hvilket kan kræve dispensation fra fredningsnævnet.

Vandløb og grøfter

Alle ændringer og reguleringer i private og offentlige vandløb – herunder også grøfter og dræn - kræver tilladelse efter vandløbsloven. Det gælder således for:

- Ændring af åbne vandløbs dybde, bredde eller forløb
- Rørlægning af åbent vandløb
- Ændring af diameter eller placering af rør
- Etablering af nyt vandløb/rørlagt vandløb
- Udledning af vand til rørlagte vandløb eller vejgrøfter
- Etablering eller ændring af udpumpningsanlæg
- Etablering eller ændring af broer og overkørsler
- Sænkning af vandstanden i søer

De planlagte tiltag for vandløb og grøfter, der er beskrevet i klimatilpasningsplanen, forudsætter derfor, at der udarbejdes en nærmere projektbeskrivelse for de forskellige delprojekter og ansøges om tilladelse i henhold til vandløbsloven. Bemærk i øvrigt, at de forskellige kortudsnit i planen ikke viser alle eksisterende grøfter i områderne. Det er ikke på forhånd givet, at der kan opnås tilladelse til de foreslåede tiltag.

Vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning

Ifølge lovgivningen skal myndighedernes forvaltning af vandløbsstrækninger uden konkret miljømål tage hensyn til, at tilstanden i disse ikke forringes. Det forventes derfor indarbejdet i kommende projektforslag for vandløb og grøfter.

5.2 Miljøemner, der medtages

I miljørapporten skal medtages de miljøemner, som vurderes at have en sandsynlig væsentlig indvirkning på miljøet jf. miljøvurderingslovens § 12 stk. 1. De angivne bogstavkoder ud for miljøemnerne henviser til emnernes nummerering i afgrænsningsnotatet, og skal gøre det muligt at følge emnerne på tværs af afgrænsningsnotatet og miljørapporten. Ud fra afgrænsningsnotatet medtages følgende miljøemner i miljørapporten:

Biodiversitet (C)

- C01 Natura 2000-områder
- C02 Bilag IV-arter på land og på søterritoriet
- C03 § 3-beskyttede naturtyper, vandløb og søer
- C06 Fredning
- C08 Strandbeskyttelse
- C09 Klitfredning

Kulturarv (M)

- M02 Beskyttede diger

Landskab (N)

- N01 Visuelle forhold

6 METODE TIL MILJØVURDERING

Vurderingerne af de potentielle miljøpåvirkninger udføres i flere trin. Der ses først på selve miljøforholdet og dets sårbarhed og værdi inden for planområdet. Dernæst vurderes intensiteten, udbredelsen og varigheden af påvirkningen fra planen. Ved at sammenstille miljøforholdets sårbarhed med karakteren af påvirkningen, kan man beskrive den samlede betydning af miljøpåvirkningen. De forskellige trin uddybes i det følgende.

- **Vurdering af sårbarhed** - For at danne grundlag for vurderingen af påvirkninger, foretages der indledningsvist en vurdering af sårbarheden af det pågældende område eller miljøforhold, der påvirkes af planen. Forskellige egenskaber anvendes til at bestemme graden af sårbarhed, herunder bl.a. tilpasningsevne, sjældenhed, værdi og skrøbelighed. Det vurderes, om sårbarheden er lav, mellem eller høj.
- **Intensitet** - Påvirkningen kan have ingen/ubetydelig, lille, mellem eller stor intensitet bestemt ud fra, om der kan forventes mindre påvirkninger eller om nogle af værdierne helt eller delvist går tabt.
- **Den geografiske udbredelse** er også af betydning for påvirkningsgraden, og det undersøges derfor om påvirkningen er nærområde, lokal, regional, national eller grænseoverskridende.
- Endelig beskrives **påvirkningens varighed**, og om denne er kort, lang eller permanent.
- **Samlet påvirkning** - Den samlede påvirkning er vurderet på grundlag af evalueringen af de enkelte kriterier behandlet ovenfor. Samlet set betegnes påvirkningerne enten "ingen", "mindre", "moderat", "væsentlig" eller "positiv".

Tabel 6-1 viser kriterierne for vurdering af den samlede påvirkning.

SAMLET PÅVIRKNING	
Ingen	Ingen påvirkning.
Mindre	Der forekommer små påvirkninger, som er lokalt afgrænsede, ukomplicerede og har en lille intensitet. En mindre påvirkning kan både være kortvarig og permanent.
Moderat	Der forekommer påvirkninger, som enten har et relativt stort omfang eller langvarig karakter, sker med tilbagevendende hyppighed eller er relativt sandsynlige og måske kan give visse irreversible men helt lokale skader på eksempelvis bevaringsværdige kultur- eller naturelementer.
Væsentlig	Der forekommer påvirkninger, som har et stort omfang og/eller langvarig karakter, er hyppigt forekommende eller sandsynlige, og der vil være mulighed for irreversible skader i betydeligt omfang.
Positiv	Der forekommer positive påvirkninger.

Tabel 6-1 Kriterier for vurdering af den samlede påvirkning.

7 BIODIVERSITET (C)

Kapitlet beskriver påvirkningen af biodiversitet i forbindelse med vedtagelse af Fanø Kommunes Klimatilpasningsplan. Kapitlet udgør miljørapportens Natura 2000-konsekvensvurdering der skal afgøre, om planen er skadelig for Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag jf. habitatbekendtgørelsens § 6²⁰.

7.1 Metode

De eksisterende forhold og planens miljøpåvirkninger er beskrevet og vurderet på baggrund af eksisterende data vedrørende den nuværende karakteristika for Natura 2000-område nr. N89 Vadehavet. Derudover er der indhentet data fra Danmarks Miljøportal²¹, naturbasen²², Arter.dk²³, Miljøgis²⁴ og Plandata.dk²⁵.

Vurdering af viden og data

Det vurderes, at grundlaget for at vurdere planens påvirkninger af biodiversitet er tilstrækkeligt.

7.2 Eksisterende forhold

7.2.1 Natura 2000

Planområdet overlapper med Natura 2000-område N89 Vadehavet, herunder habitatområde H78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, Ramsar-område RAMSAR27 Vadehavet samt fuglebeskyttelsesområderne F53 Fanø og F57 Vadehavet, Figur 7-5.

---

²⁰ Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, BEK nr. 926 af 27. juni 2016.

²¹ Danmarks Miljøportal, Arealinformation, <https://arealinformation.miljoportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>

²² Naturbasen.dk, Licensnr: E05/2015

²³ Arter, <https://arter.dk/landing-page>

²⁴ MiljøGIS, MST, <https://mst.dk/service/miljoegis/>

²⁵ Plandata, Erhvervsstyrelsen, <http://kort.plandata.dk/spatialmap>

Figur 7-1. Natura 2000-områder omkring Fanø. Skraeringen udgør Natura 2000-område N89, og de røde markeringer viser Nordby og Sønderho der indgår i planen.

Natura 2000-området er udpeget på baggrund af Vadehavet og de omkringliggende naturområder og vandflader. Vadehavet er et næringsrigt og lavvandet vådområde, der er meget tidevandspåvirket, og derved indeholder mange unikke økosystemer. Med dets store tidevandsforskelle, er Vadehavet et af de vigtigste vådområder for vandfugle, der benytter den østatlantiske trækrute og har endvidere betydning som levested for havpattedyr som sæler og marsvin, laksefisken snæbel og flere arter af lampretter.

Delområde H78 omfatter en række udpegede terrestriske og marine naturtyper og arter, se Figur 7-6, mens delområde F53 og F57 omfatter en række udpegede yngle- og trækfugle, se Figur 7-7 og Figur 7-8.

Habitatområdet omfatter blandt andet habitatnaturtypen strandeng (1330), der ligger på ydersiden af digerene ved Sønderho og Nordby, nær projektområdet. Strandenge dannes langs mere beskyttede kyster, hvor vind- og bølgeenergien er reduceret på grund af en lavere vanddybde og læ. De er præget af salttolerante græsser og urter, typisk betinget af tidvise oversvømmelser med saltvand.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 78		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Flodmunding (1130)
	Vadeflade (1140)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Rev (1170)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Vadegræssamfund (1320)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Havtornklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Skovklit (2180)
	Klitlavning (2190)	Visse-indlandsklit (2310)
	Græs-indlandsklit (2330)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Stilkeke-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Grøn kølleguldsmed (1037)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Havlampret (1095)
	Laks (1106)	Snæbel* (1113)
	Stavsild (1103)	Odder (1355)
	Gråsæl (1364)	Spættet sæl (1365)
	Marsvin (1351)	

Figur 7-2. Udpegningsgrundland for H78.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 53		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Lysbuget knortegås (T)
	Rørhøg (Y)	Vandrefalk (T)
	Klyde (Y)	Strandskade (T)
	Hvidbrystet præstekrave (Y)	Strandhjejle (T)
	Islandsk ryle (T)	Sandløber (T)
	Almindelig ryle (TY)	Dværgterne (Y)
	Splitterne (T)	Sandterne (Y)
	Havterne (Y)	Natrav (Y)
	Blåhals (Y)	

Figur 7-3. Udpegningsgrundlag for F53.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 57		
Fugle:	Pibesvane (T)	Sangsvane (T)
	Grågås (T)	Blisgås (T)
	Kortnæbbet gås (T)	Bramgås (T)
	Mørkbuget knortegås (T)	Lysbuget knortegås (T)
	Gravand (T)	Gråand (T)
	Spidsand (T)	Skeand (T)
	Pibeand (T)	Krikand (T)
	Edderfugl (T)	Sortand (T)
	Havørn (T)	Blå kærhøg (T)
	Vandrefalk (T)	Klyde (TY)
	Strandskade (T)	Hvidbrystet præstekrave (TY)
	Hjejle (T)	Strandhjejle (T)
	Islandsk ryle (T)	Sandløber (T)
	Almindelig ryle (T)	Rødben (T)
	Sortklire (T)	Hvidklire (T)
	Lille Kobbersneppe (T)	Stor regnspeve (T)
	Storspeve (T)	Dværgmåge (T)
	Dværgterne (Y)	Splitterne (TY)
	Sandterne (Y)	Fjordterne (Y)
	Havterne (Y)	Mosehornugle (Y)
	Blåhals (Y)	

Figur 7-4. Udpegningsgrundlag for F57.

I fuglebeskyttelsesområde F53 har følgende arter på udpegningsgrundlaget alle stabile bestande; rørdrum, rørhøg, klyde, hvidbrystet præstekrave, natravn, blåhals og dværgterne. Havterne har en lille, men stabil, bestand. Sandterne og almindelig ryle er ikke truffet ynglende i fuglebeskyttelsesområdet i de seneste 10 år. Syv af trækfuglearterne vurderes at have stabile forekomster, mens lysbuget knortegås stort set ikke er registreret i forbindelse med optællingerne i fuglebeskyttelsesområdet²⁶.

I fuglebeskyttelsesområde F57 har fjordterne, havterne, dværgterne og klyde alle store, men stærkt fluktuerende bestande i området. Blåhals har en lille, men stabil bestand. Mosehornugle og hvidbrystet præstekrave yngler uregelmæssigt i fuglebeskyttelsesområdet. Stort set alle 31 trækfuglearter vurderes at have stabile, omend fluktuerende, forekomster i fuglebeskyttelsesområdet⁸.

Flere af fuglene på udpegningsgrundlagene herunder strandskade²⁷, almindelig ryle²⁸, sandterne²⁹, spidsand³⁰, skeand³¹, klyde³², strandskade³³ og mosehornugle³⁴ yngler eller raster på strandene umiddelbart i kanten af planområdet.

7.2.2 § 3-beskyttede naturtyper

Planområdet omfatter Sønderho og Nordby. Fælles for begge byer er, at der på østsiden af digerne (ud mod vandet) findes § 3-beskyttet strandeng. Ved Sønderho er der strandeng

²⁶ Basisanalyse 2022-2027, <https://mst.dk/media/235615/n89-vadehavet-revideret-basisanalyse-2022-27.pdf>

²⁷ Dansk Ornitologisk Forening, Strandskade <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=04500>

²⁸ Dansk Ornitologisk Forening, Almindelig ryle <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=05120>

²⁹ Dansk Ornitologisk Forening, Sandterne <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=06050>

³⁰ Dansk Ornitologisk Forening, Spidsand <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=01890>

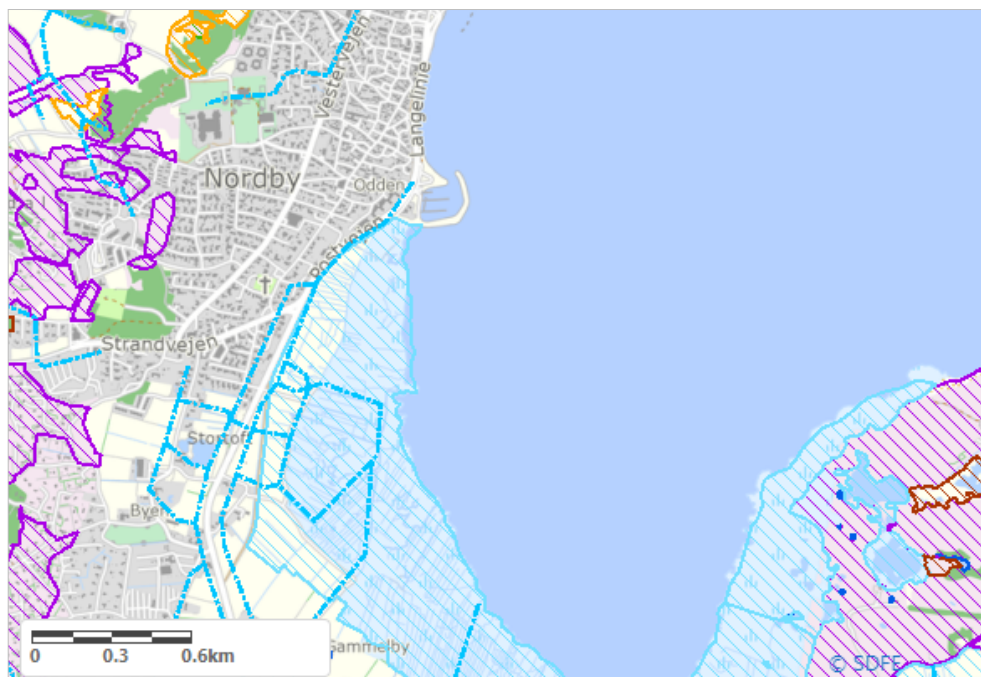
³¹ Dansk Ornitologisk Forening, Skeand <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=01940>

³² Dansk Ornitologisk Forening, Klyde <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=04560>

³³ Dansk Ornitologisk Forening, Strandskade <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=04500>

³⁴ Dansk Ornitologisk Forening, Mosehornugle <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=07680>

Figur 7-6. Beskyttet natur omkring Nordby. Øst for diget er strandeng (blå) og vest for byen findes he-dearealer (lilla). Derudover er nogle af drænene i byen blevet beskyttede vandløb, det ses i byen og på strandengen (blå streg).

7.2.3 Bilag IV-arter

Inden for eller i forholdsvis kort afstand til planområdet er det vurderet, at der kan forekomme bilag IV-arter. Bilag IV-arterne marsvin og snæbel kan forekomme inden for eller i nærhed af planområdet. Den marine påvirkning fra planen vil være øget udledning af regnvand fra dræn. Marsvinet lever i salte og brakke havområder, hvor der er tilstrækkelige føderessourcer af især fisk. Parringsperioden finder sted i juli til august måned³⁷. Snæblen lever og opvokser i Vadehavet, men om efteråret vandrer den op i større vandløb for at gyde. Arten er set gyde i de nedre og mellemste dele af vandløbene, som regel hvor bundbredden er 5-6 meter eller mere.³⁸

Der er registreret spidssnudet frø, strandtudse og odde nær projektområdet.

Spidssnudet frø findes i næsten hele Danmark med undtagelse af Bornholm og nogle mindre øer som Rømø, Anholt, Endelave, Ærø og Saltholm. Spidssnudet frø yngler i vandhuller og opholder sig uden for ynglesæsonen nær vandhullerne på omkringliggende naturområder³⁹.

Strandtudse yngler fortrinsvist i søer uden bevoksning eller søer, der udtørre om sommeren. Den yngler i vandhuller, hvor haletudserne kun er udsat for få rovdyr og helst ingen konkurrenter i form af haletudser fra andre frøer og tudser⁴⁰. Odderen lever i tilknytning til både stillestående og rindende vand, salt- og ferskvand. Uforstyrrede vandløb, søer, moser og fjordområder, med gode skjulmuligheder i form af vegetation, er oplagte leveste-

³⁷ Marsvin, MST, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/pattedyr/marsvin/>

³⁸ Snæbel, MST, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/fisk/snaebel/>

³⁹ Spidssnudet frø, MST, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/padder/spidssnudet-froe/>

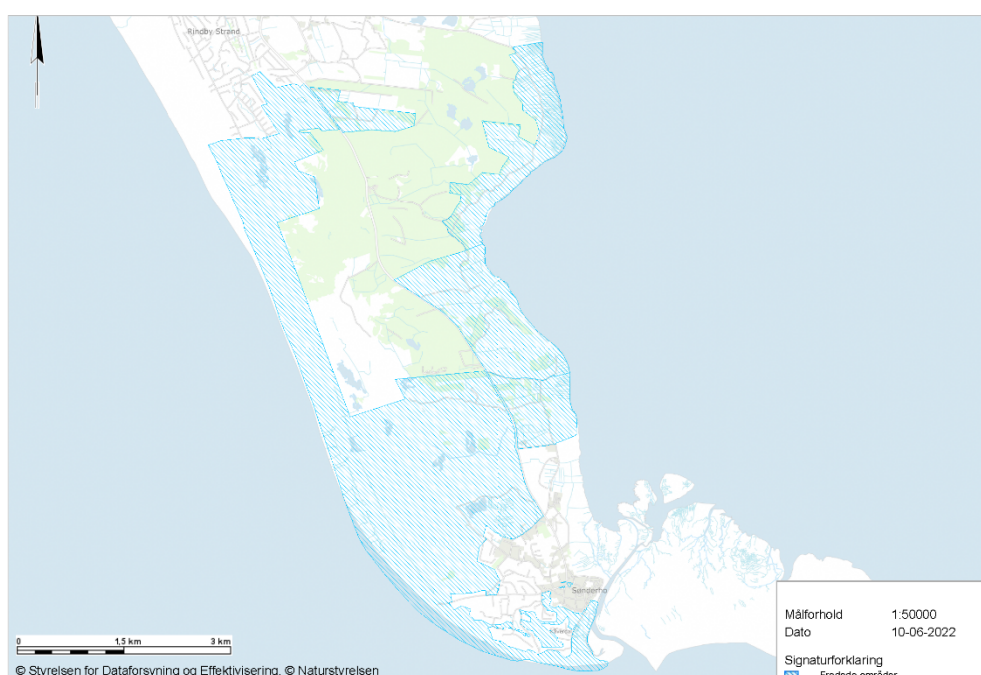
⁴⁰ Strandtudse, MST, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/padder/strandtudse/>

der. Da odderen er nataktiv, opholder den sig om dagen i en hule i brinken, under træerødder eller under buske⁴¹.

Ingen af arterne er registreret omkring digerene, men odder findes i de beskyttede vandløb i tilknytning til de nuværende drængrøfter.

7.2.4 Fredning

Et større område på den sydlige del af Fanø er omfattet af fredningen vedrørende Fanø Syd⁴². Fredningen har, ifølge fredningsnævnets afgørelse, til formål at fastholde et samlet naturområde af national betydning, herunder at bevare og beskytte de rigt varierede landskabsformer, disses vegetationstyper og det dertil knyttede dyre- og planteliv, samt at muliggøre pleje af arealerne. Hele fredningen ligger i landzone, hvor størstedelen af området ligger udyrket hen og store dele er omfattet af naturbeskyttelseslovens beskyttelse af henholdsvis moser, heder og strandenge.

Figur 7-7. Fredningen af arealer på det sydlige Fanø er vist med en blå skravering.

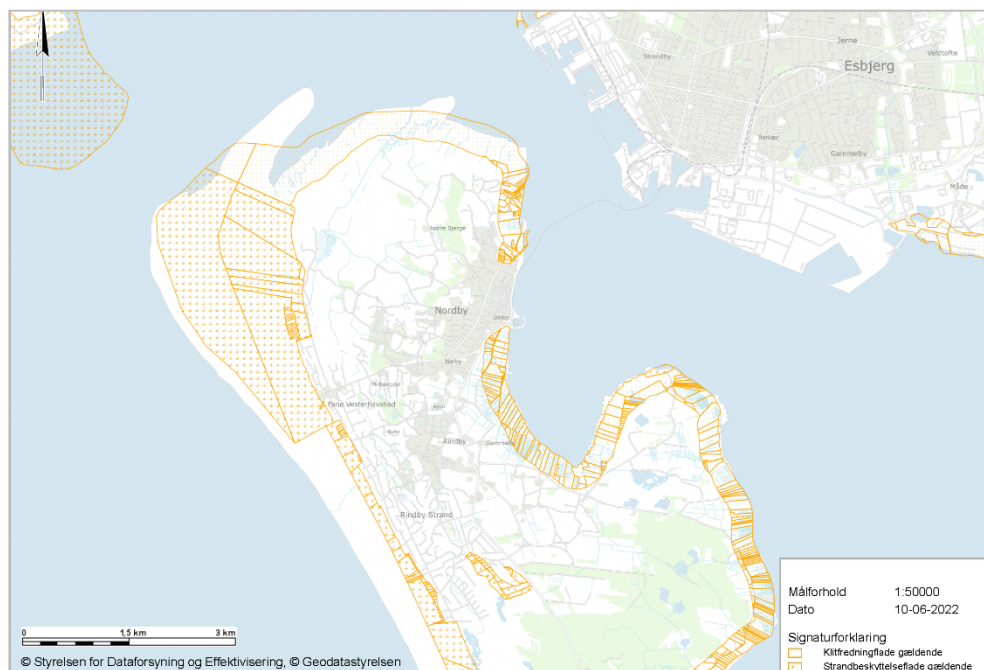
7.2.5 Strandbeskyttelse og klitfredning

Arealerne omkring Nordby og Sønderho, er delvist omfattet af strandbeskyttelseslinjen. Strandbeskyttelseslinjen omfatter strandbredden og arealet op til 300 meter bag strandbredden - i sommerhusområder dog kun 100 meter eller mindre. Strandbeskyttede arealer er forbudszoner, hvor der som hovedregel ikke må foretages ændringer af den eksisterende tilstand⁴³.

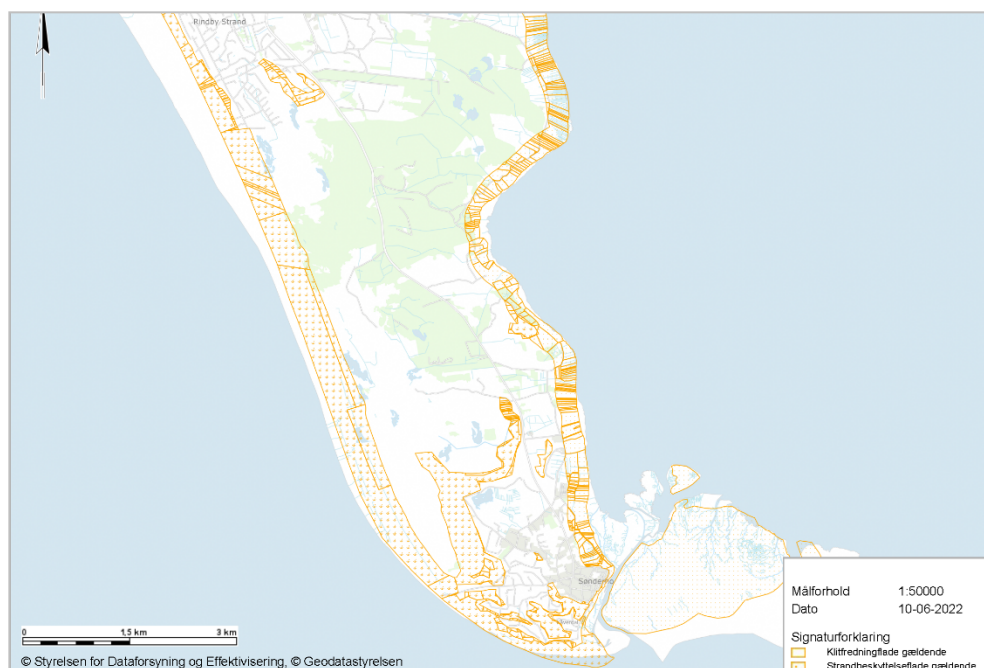
⁴¹ Odder, MST, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/pattedyr/odder/>

⁴² Fredningsnævnet, Fanø Syd, Afgørelser – Reg. nr. 02987.01, <https://www2.blst.dk/nfr/02987.01.pdf>

⁴³ Kystdirektoratet, Strandbeskyttelseslinjen, <https://kyst.dk/strand-og-klit/strandbeskyttelse/>

Figur 7-8. Klitfredning og strandbeskyttelse på det nordlige Fanø.

Figur 7-9. Klitfredning og strandbeskyttelse på det sydlige Fanø.

Arealerne omkring Rindby Strand er omfattet af klitfredning. Klitfredningslinjen ligger i det åbne landskab typisk 300 meter fra kysten og bebyggede områder 100 meter eller mindre fra kysten. Klitfredede område findes næsten udelukkende langs Jyllands kyster mod Skagerrak og Vesterhavet. Klitfredningslinjen varetager i vidt omfang samme hensyn som

strandbeskyttelseslinjen, men klitfredningen har yderligere til formål at bekæmpe og forebygge sandflugt⁴⁴.

7.3 0-alternativ

0-alternativet beskriver situationen i midten (2041-2070) og i slutningen (2071-2100) af århundredet, når projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes miljøforholdene i og omkring planområdet at være væsentligt påvirket af oversvømmelser fra stormfloder, som opstår ved sammenfald mellem en række meteorologiske og hydrologiske fænomener, der med prognoserne fastslås at ville opstå hyppigere i midten og i slutningen af århundredet.

7.4 Vurdering af påvirkninger

Vedtagelse af klimatilpasningsplanen kan påvirke forhold omkring Natura 2000-områder, bilag IV-arter, § 3-beskyttede naturtyper, fredning, strandbeskyttelses- og klitfredningslinjen under miljøemnet biodiversitet.

7.4.1 Påvirkning af Natura 2000-områder

I klimatilpasningsplanen er det ikke fastlagt, hvordan eller hvor meget digerene skal forhøjes. Det er en forudsætning for denne vurdering, at der ikke inddrages habitatnatur ved realisering af planen, og at grøfter inden for Natura 2000-området ikke udvides.

Forhøjelse af diger omkring Nordby og Sønderho påvirker dermed ikke habitatnaturtypen strandeng (1330), der ligger nær planområdet.

Arter på udpegningsgrundlaget kan påvirkes indirekte ved forstyrrelse. Blåhals yngler i marskområdet ved en kombination af urtevegetation, kratbevoksning og mere åbne områder. Herhjemme finder man især arten ved drængrøfter i marsken⁴⁵. Ifølge klimatilpasningsplanen skal der ske en udvidelse af udvalgte eksisterende grøfter og dræn og dette kan medføre en påvirkning på blåhals. Det er en forudsætning, at der ikke udvides grøfter inden for Natura 2000-området.

Natura 2000-områderne kan påvirkes ved forstyrrelse i forbindelse med gennemførelse af klimatilpasningsplanen. Alt efter hvordan diget tænkes forhøjet kan der forekomme forskellig grad af forstyrrelse. Ved begge byer løber en vej på den vestlige side af diget. Vejen skaber i forvejen en vis forstyrrelse for fugle på udpegningsgrundlaget, så de vil sandsynligvis ikke opholde sig nær diget i forbindelse med yngle og rasteadfærd. Det antages, at der i forbindelse med realisering af planen ikke foretages meget støjende anlægsarbejde, fx spuns.

Sårbarheden af Natura 2000-området er høj, men intensiteten er lav da der ikke foretages anlægsarbejde eller støjende aktiviteter inden for habitatnaturtyper. Natura 2000-områderne omkring Fanø har regional udbredelse og varigheden af påvirkningerne vil være permanent. Da områderne ikke berøres af aktiviteterne i planen, vurderes det samlet at realisering af Fanø Kommunes klimatilpasningsplan ikke vil medføre nogen påvirkning på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

⁴⁴ Kystdirektoratet, Klitfredningslinjen, <https://kyst.dk/strand-og-klit/klitfredning/>

⁴⁵ Dansk Ornitologisk Forening, Blåhals, <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=11060>

7.4.2 Påvirkning af bilag IV-arter

Det er vurderet, at Fanø Kommunes Klimatilpasningsplan ikke påvirker muligheden for opretholdelse af den økologiske funktionalitet af yngle og rastesteder for marsvin og snæbel, da planområdet ikke overlapper med områder hvor arterne lever.

Spidssnudet frø og strandtudse er registreret nær projektområdet, men klimatilpasningsplanen omfatter ikke disse arters levesteder, da de primært er knyttet til søer udenfor planområdet. Der er desuden registreret odder nær planområdet.

Odder er meget påvirkelig for forstyrrelser ved gennemførelse af planen, hvis man påvirker nogle af de eksisterende vandløb. Hvis planen omfatter de vandløb odder lever i, eller den øgede dræning i Nordby og Sønderho påvirker de hydrauliske forhold i eksisterende vandløb kan artens økologiske funktionalitet blive påvirket af gennemførelse af Klimatilpasningsplanen. Hvis der skal foretages udbygning eller ændring af eksisterende grøfter i vandløbssystemet, skal der foretages en eftersøgning efter odder, og der skal iværksættes afværgetiltag, der skal sikre, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af yngle- og rastesteder for odder, og at artens økologiske funktionalitet ikke påvirkes.

Samlet set vurderes sårbarheden af bilag IV-arter til at være høj. Intensiteten af påvirkningen er lav, da der skal foretages yderligere undersøgelser af odder inden planen realiseres. Påvirkningen er lokal i udbredelse og permanent i varighed. Den samlede påvirkning på bilag IV-arter vurderes derfor til at være ubetydelig.

7.4.3 Påvirkning af § 3-beskyttede naturtyper

Som nævnt under afsnit 7.4.1 er der strandenge på østsiden af digerne, der foruden at være habitatnatur er beskyttede under naturbeskyttelseslovens § 3. Beskyttelsen betyder, at der ikke må foretages ændringer i områdernes naturtilstand. Såfremt klimatilpasningsplanen fører til en arealinddragelse eller indirekte påvirkning i forbindelse med omlægning af dræn i de § 3-beskyttede strandenge og vandløb (grøfter) skal der ansøges om dispensation jf. naturbeskyttelseslovens §65 stk. 2.

Sårbarheden af de § 3-beskyttede naturområder er høj, men intensiteten er lav, da det forudsættes, at der ikke påvirkes § 3-beskyttet natur i forbindelse med gennemførelse af planen. Udbredelsen er lokal og varigheden er permanent. Den samlede vurdering er, at der derfor ikke vil ske en påvirkning på de § 3-beskyttede naturtyper.

7.4.4 Påvirkning af fredning

Med klimatilpasningsplanen planlægges der for tiltag inden for det fredede område Fanø Syd, hvilket kan kræve dispensation fra fredningsnævnet. Af fredningen fremgår det at store dele af landskabet stadig er under udvikling og derfor sårbart over for indgreb. Endvidere har dele af området stor betydning som rasteplads for mange arter af vadefugle. Fredningens formål om at sikre opretholdelsen af et varieret naturområde med heder, strandenge, klitter, kær og moser og det deraf følgende dyre- og planteliv, vurderes at betyde at området har en sjælden sammensætning af naturtyper. Dette, i tillæg til at området har en stor værdi for vadefuglene og en skrøbelighed over for indgreb, betyder at sårbarheden af fredningen samlet vurderes at være høj.

Både påvirkningen ved etableringen af højere diger og nye grøfter eller dræn vurderes til at have en geografisk udbredelse, der begrænser sig til nærområdet. Varigheden af ændringerne vil være permanente.

Den planmæssige karakter af planforslaget betyder, at der ikke er et konkret fastlagt projekt for omfanget af digeforhøjelserne og en variation i de mulige løsninger med etablering af grøfter og/eller dræn. Det gør intensiteten af miljøpåvirkningen svær at vurdere. Der er

dog tale om påvirkninger i meget små områder ud af den samlede fredning på ca. 1200 ha, hvorfor intensiteten vurderes af være mellem.

Samlet vurderes påvirkningen af fredningen af være moderat, da den har en høj sårbarhed med permanente ændringer, men begrænset til nærområdet og på små arealer ud af den samlede fredning.

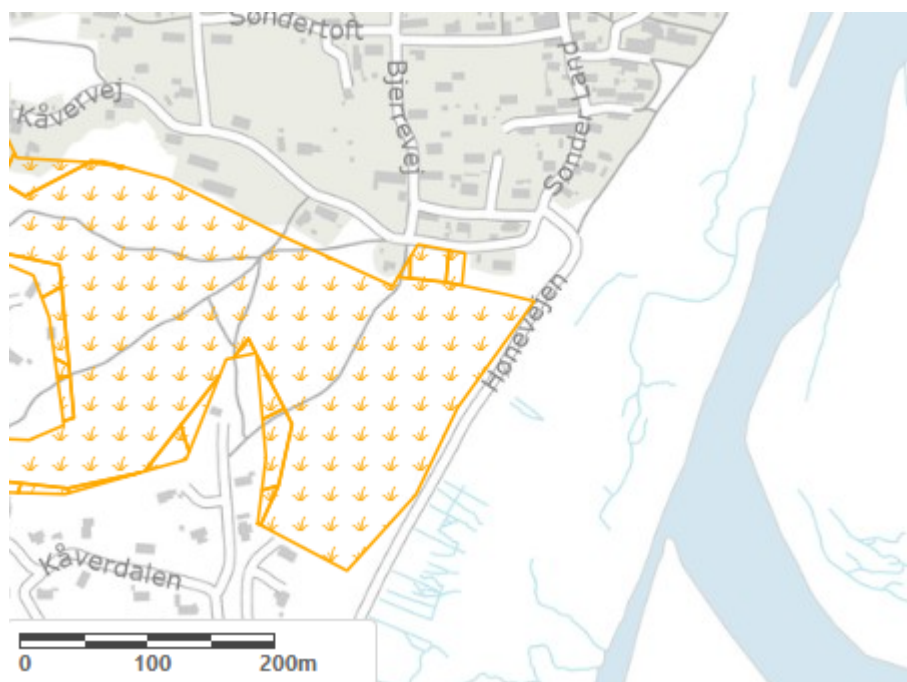
Digeforhøjelser omkring Sønderho kan potentielt komme til at være i konflikt med fredningens § 3, der forbyder terrænændringer, men fordi de opføres som kystbeskyttelsesforanstaltninger skal der først meddeles tilladelse efter kystbeskyttelseslovens § 3. I overensstemmelse med kystbeskyttelseslovens § 3a og naturbeskyttelseslovens § 50a, betyder en tilladelse efter §3 at fredningsbestemmelser ikke finder anvendelse på kystbeskyttelsesforanstaltningerne ligesom tilladelsen efter kystbeskyttelsesloven erstatter andre tilladelser, godkendelser mv., som ville være nødvendige efter naturbeskyttelsesloven, herunder dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Dele af den foreslåede linjeføring i en kombination af grøfter og dræn til afhjælpning af grundvandsproblemer i Rindby Strand og området omkring Kukkerdal løber gennem fredningen af Fanø Syd. Etableringen af disse vil kræve en dispensation fra fredningen. En dispensation kan meddeles, hvis det ansøgte, ikke vil komme i strid med fredningens formål og hvis det ansøgte, ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for eller hvis det ansøgte kan, beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til naturbeskyttelsesloven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til naturbeskyttelsesloven, i alle livsstadier, jf. henholdsvis fredningens § 10 og naturbeskyttelseslovens § 50.

7.4.5 Påvirkning af strandbeskyttelse og klitfredning

Arealerne omkring Nordby og Sønderho er delvist omfattet af strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen, og der vil dermed være en påvirkning på denne hvis planen realiseres. Kystdirektoratet gør i sit høringssvar opmærksom på, at der ikke skal ansøges om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen til kystbeskyttelsesforanstaltninger, idet hensynet til strandbeskyttelsen og klitfredningen skal inkluderes i en eventuel tilladelse efter kystbeskyttelsesloven, jf. lovens § 3a. Anlæg, der ikke er kystbeskyttelse, forudsætter dog en dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65, b, stk. 1 (LBK. nr. 1986 af 27. oktober 2021).

Sydvest for Sønderho ligger et område, der er klitfredet. Klitfredningslinjen varetager i vidt omfang samme hensyn som strandbeskyttelseslinjen, men klitfredningen har yderligere til formål at bekæmpe og forebygge sandflugt. Da der ikke ligger klitfredede arealer er inden for planområdet er det vurderet, at der ikke vil være nogen påvirkning.

Figur 7-10. Klitfredet område nær Sønderho.

Samlet vurderes påvirkningen på strandbeskyttelseslinjen og klitfredningen at have en høj sårbarhed, da beskyttelsen er udlagt for at værne om kystområderne. Intensiteten af påvirkningen vil være stor og udbredelsen lokal. Varigheden af påvirkningen vil være permanent, hvis der etableres anlæg inden for disse områder. Den samlede påvirkning vil på den baggrund være væsentlig.

Miljøpåvirkningen som følge af realiseringen af Fanø Kommunes klimatilpasningsplan afhænger af, hvordan planen realiseres. Der er mange naturhensyn, da planområdet ligger midt i et Natura 2000-område, med habitatnatur på ydersiden af digerene. Strandengene er desuden beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. På nuværende tidspunkt, hvis planen realiseres uden at inddrage eller indirekte påvirke habitatnatur og der eftersøges efter bilag IV-arten odder i forbindelse med udvidelse af dræn, vurderes Klimatilpasningsplanen ikke at have en væsentlig miljøpåvirkning.

De samlede vurderinger for miljøemnet biodiversitet er sammenfattet i skemaet herunder.

Miljøpåvirkning	Miljøemnets sårbarhed	Geografisk udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Biodiversitet (C)					
C01 Natura 2000-områder	Høj	Regional	Lav	Permanent	Ingen
C02 Bilag IV-arter på land og på søterritoriet	Høj	Lokal	Lav	Permanent	Ubetydelig
C03 § 3-beskyttede naturtyper, vandløb og søer	Høj	Lokal	Lav	Permanent	Ingen
C06 Fredning	Høj	Nærområde	Mellem	Permanent	Moderat
C08 Strandbeskyttelse og C09 Klitfredning	Høj	Lokal	Stor	Permanent	Væsentlig

7.5 Afværgetiltag

I forbindelse med realisering af planen skal der eftersøges efter odder, hvis etablerede vandløb og grøfter skal udvides.

7.6 Overvågning

Der vurderes ikke at være behov for overvågningstiltag.

7.7 Vurdering med afværge- og overvågningstiltag

Ikke relevant.

8 KULTURARV (M)

Kapitlet beskriver påvirkningen af kulturarv i forbindelse med vedtagelse af Fanø Kommunes klimatilpasningsplan.

8.1 Metode

De eksisterende forhold og planens miljøpåvirkninger er beskrevet og vurderet på baggrund af eksisterende viden fra Risikostyringsplan for Nordby, fra 2021, og Slots- og kulturstyrelsens vejledning om beskyttede sten- og jorddiger⁴⁶. Derudover er der indhentet data fra Plandata.dk⁴⁷ vedrørende beskyttede sten- og jorddiger og fra Dataforsyningen.dk⁴⁸ vedrørende Danmarks Højdemodel (DHM).

Som bedste bud på nuværende vidensgrundlag forventes stormflodssikringen ved Nordby at skulle etableres til samme niveau, som angivet i risikostyringsplanen for Nordby til mindst 5,7 meter over DVR90.

Vurdering af viden og data

Det vurderes, at grundlaget for at vurdere planens påvirkning af miljøemnet kulturarv er tilstrækkeligt.

8.2 Eksisterende forhold

Med Klimatilpasningsplanen planlægges der for forhøjelse af diger ved Sønderho og Nordby. Diget nord for Nordby ligger langs et udpeget beskyttet sten- og jorddige, se Figur 8-1. Sten- og jorddiger er beskyttede, da de angiver Danmarks administrative inddelinger fra ældre tider samt fungerer som levesteder for planter og dyr⁴⁵.

---

⁴⁶ Slots- og Kulturstyrelsen, Vejledning om beskyttede sten- og jorddiger, https://slks.dk/fileadmin/user_upload/0_SLKS/Fotos/Fortidsminder_Diger/Sten_jorddiger/digevejledning.pdf

⁴⁷ Plandata, Erhvervsstyrelsen, <http://kort.plandata.dk/spatialmap>

⁴⁸ Dataforsyningen, Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur, <https://dataforsyningen.dk/>

Figur 8-1. Beskyttede sten- og jorddiger ses vest for det eksisterende dige ved Navigationsskolen i det nordlige Nordby.

Museumsloven har bl.a. til formål at sikre Danmarks kultur- og naturarv samt at sikre varetagelse af opgaver, der vedrører sten- og jorddiger⁴⁹. Ifølge lovens § 29 a må der ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger. Kommunalbestyrelsen kan dog i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet jf. § 29 j, stk. 2.

Det beskyttede sten- og jorddige, der fremgår af Figur 8-1, er udpeget til at være placeret ca. 6 m. vest for diget til stormflodssikring. Betragtes placeringen fra ortofotos, tyder det dog ikke på, at der optræder et beskyttede sten- og jorddige langs stormflodssikringen. Udpegningen ligger ligeledes ikke i et område med udpegninger af samme udformning.

Af Danmarks Højdemodel (DHM) fremgår det, at udpegningen er beliggende i en højde på ca. 3,5 meter, og den midterste del af udpegningen ligger i et fladt, bart område.

Risikostyringsplanen for Nordby fastlægger, at det eksisterende sikringstiltag i Nordby er beliggende i en højde af ca. 4,3 meter. Dermed vil der skulle foretages en digeforhøjelse tæt ved det beskyttede sten- og jorddige på minimum 1,4 meter, hvis sikringstiltaget skal kunne opfylde anbefalingen fra Risikostyringsplanen på 5,7 meter over DVR90.

8.3 0-alternativ

0-alternativet beskriver situationen i midten (2041-2070) og i slutningen (2071-2100) af århundredet, når projektet ikke realiseres. Hvis det er tilfældet, forventes miljøforholdene i og omkring planområdet at være væsentligt påvirket af oversvømmelser fra stormfloder, som opstår ved sammenfald mellem en række meteorologiske og hydrologiske fænomener, der med prognoserne fastslås at ville opstå hyppigere i midten og i slutningen af århundredet. Det vil betyde, at de beskyttede sten- og jorddiger vil blive oversvømmet oftere, hvilket potentielt kan ændre på deres nuværende tilstand.

⁴⁹ LBK nr 358 af 08/04/2014, Bekendtgørelse af museumsloven, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2014/358>

8.4 Vurdering af påvirkninger

Vedtagelse af klimatilpasningsplanen kan påvirke forhold omkring beskyttede diger under miljøemnet kulturarv.

8.4.1 M02 Beskyttede diger

Det forventes, at en digeforhøjelse vil medføre en bredere profil, og det er derfor i afgrænsningsnotatet vurderet, at det ikke kan udelukkes, at digeforhøjelsen nord for Nordby vil medføre en ændring af det nærliggende udpegede beskyttede sten- og jorddige.

Ifølge vejledningen om beskyttede sten- og jorddiger er det digernes kulturhistoriske, biologiske eller landskabelige betydning, der er afgørende for beskyttelsen. Eftersom størstedelen af det beskyttede sten- og jorddige, der potentielt kan påvirkes, ikke er synligt på ortofoto og ligger i et fladt, bart område, vurderes sårbarheden at være lav.

Påvirkningen ved etableringen af højere diger vurderes at have en geografisk udbredelse, der begrænser sig til nærområdet. Varigheden af ændringerne vil være permanente. Den planmæssige karakter af planforslaget betyder, at der ikke er et konkret fastlagt projekt for omfanget af digeforhøjelsen nær det beskyttede sten- og jorddige. Det gør intensiteten af en konkret fysisk miljøpåvirkning svær at vurdere. Betyder udvidelsen af diget til kystsikring en ændring af de beskyttede sten- og jorddiger, vil vurderingen være, at det sker med en stor intensitet. Omvendt er der i 0-alternativet skitseret hvordan de beskyttede sten- og jorddiger potentielt kan blive påvirket væsentligt af oversvømmelser ved stormfloder. Her vil en ændring af sten- og jorddigernes tilstand ligeledes betyde at påvirkningen har en stor intensitet.

Miljøpåvirkningen som følge af realiseringen af Fanø Kommunes klimatilpasningsplan afhænger af, hvordan planen realiseres. Samlet vurderes påvirkningen af kulturarv dog at være begrænset på baggrund af det beskyttede sten- og jorddiges karakter, og deraf lave sårbarhed, samt den geografiske begrænsning til nærområdet.

De samlede vurderinger for miljøemnet kulturarv er sammenfattet i skemaet herunder.

Miljøpåvirkning	Miljøemnets sårbarhed	Geografisk udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Kulturarv (M)					
M01 Beskyttede sten- og jorddiger	Lav	Nærområde	Stor	Permanent	Begrænset

8.5 Afværgetiltag

Der skal holdes nødvendig afstand til beskyttede sten- og jorddiger, så de ikke beskadiges.

8.6 Overvågning

Der vurderes ikke at være behov for overvågningstiltag.

8.7 Vurdering med afværge- og overvågningstiltag

Ikke relevant.

9 LANDSKAB (N)

Kapitlet beskriver påvirkningen af landskab i forbindelse med vedtagelse af Fanø Kommunes klimatilpasningsplan.

9.1 Metode

Påvirkningen af landskabet med hensyn til de visuelle forhold ved en forhøjelse af digerne om Nordby og Sønderho, beror på en kvalitativ vurdering på baggrund af en række antagelser. Idet klimatilpasningsplanen ikke angiver konkrete minimum eller maksimum højder for etableringen af forhøjelserne af digerne, antages de, som bedste tilgængelige reference, som minimum at skulle forhøjes til en højde på ca. 5,7 meter over DVR90, som angivet i risikostyringsplanen for Nordby. Dige-forhøjelserne sammenholdes med terrænkoter, for at give et indtryk af eksisterende digers højde over terræn, hvorved der vil kunne foretages den bedst mulige vurdering på det tilgængelige grundlag, af hvordan dige-forhøjelserne vil påvirke udsigt og indsigt til Nordby og Sønderho. De anvendte terrænkoter er angivet som referencekurver for Danmarks Højdemodel (DHM) i terræn 2015 med en ækvivalens på 25 cm, tilgået via Scalgo Live.

Vurdering af viden og data

Det vurderes, at grundlaget for at vurdere planens påvirkninger af visuelle forhold i landskabet er tilstrækkeligt.

9.2 Eksisterende forhold

De eksisterende diger er etableret med en variation i højder. I det følgende beskrives de eksisterende digers højde over terrænet, for at give et indtryk af hvor højt diget rager op i landskabet og derved påvirker den visuelle forbindelse hen over diget.

Figur 9-1. Nordligste del af det nordlige dige om Nordby. Med sort er angivet højdekurver med 0,25 m. ækvivalens.

Figur 9-2. Sydligste del af det nordlige dige om Nordby. Med sort er angivet højdekurver med 0,25 m. ækvidistance.

Diget omkring den nordlige del af Nordby har en højde beliggende i ca. 4,75 meter over DVR90. Parkeringspladsen ved Nordby Færgestrands er beliggende i kote ca. 3,0 meter over DVR90, mens den bagvedliggende bebyggelse er beliggende på et terræn i kote ca. 3,75-4,0 meter over DVR90. Diget har dermed en højde på ca. 1,75 meter over parkeringspladsens terræn, mens diget har en højde på 0,75-1,0 meter over terrænet ved bebyggelserne.

Nord for havnen er terrænets laveste område beliggende i kote ca. 1,5 meter over DVR90, hvorfra terrænet stiger langs digets forløb mod nord til terrænet møder digets top i kote ca. 4,75 meter over DVR90. Diget har dermed en højde på op til 3,25 meter over det nærliggende terræn. Ved den nyere udstykning ved Vangled er terrænet beliggende i kote ca. 3,75 meter over DVR90. Dermed er diget ca. 1,0 meter højere end terrænet ved bebyggelserne.

Figur 9-3. Nordligste del af det sydlige dige om Nordby. Med sort er angivet højdekurver med 0,25 m. ækvidistance.

Figur 9-4. Det sydlige dige om Nordby ud for krydset mellem Postvejen og Strandvejen. Med sort er angivet højdekurver med 0,25 m. ækvidistance.

Mod havnearealerne og rundt langs byfronten syd om byen til krydset mellem Postvejen og Strandvejen har diget en overvejende højde beliggende i ca. 4,25 meter og på kortere stræk ca. 4,5 meter over DVR90. På havnen er Langelinie og Postvejen på ydersiden af molen beliggende i kote ca. 2,25 meter over DVR90. terræn beliggende i kote ca. 2,5 meter over DVR90. På indersiden af diget er terrænets lavpunkter i krydset mellem Svenskervej og Dagsmarsvej og på parkeringspladsen Ved Skibsværftet beliggende i kote ca. 2,25-

2,5 meter over DVR90. Flere af bebyggelserne på indersiden af diget ligger let hævet i kote ca. 3,75 meter over DVR90. Langs havnen har diget dermed overvejende en højde på ca. 2 meter over terræn på ydersiden og op til ca. 2,25 meter over terrænet ved lavpunkterne på indersiden. Fra bebyggelserne på terrænets toppunkter ved Langsti inden for diget, har diget en højde på ca. 0,5 meter over terrænet.

Syd for havnen stiger Postvejen kortvarigt til kote ca. 3,75 meter over DVR90 for at krydse diget. Herfra er vejen beliggende i kote ca. 2,25 meter over DVR90 stødt stigende til kote ca. 2,75 meter over DVR90 i krydset med Strandvejen. Fanø plejecenter er beliggende i kote ca. 4,0 meter over DVR90, mens bebyggelserne længere mod syd ved krydset med er beliggende i kote ca. 3,5 meter over DVR90. Dermed har diget en højde på 1,5-2,0 meter over Postvejen hvor de to ligger i et parallelt forløb. Diget har, set fra Fanø plejehjem, en begrænset højde på 0,25 meter over terrænet ved plejehjmsbygningen, mens den ved bebyggelsen i krydset længere mod syd har en højde, der ligger 0,75 meter over terrænet ved de lavest liggende bygninger.

Figur 9-5. Det sydlige dige om Nordby, ud for digets krydsning med Sønder Storetoft. Med sort er angivet højdekurver med 0,25 m. ækvistand.

Figur 9-6. Sydligste del af det sydlige dige om Nordby. Med sort er angivet højdekurver med 0,25 m. ækvidistance.

Fra krydset og det resterende forløb syd for byen har diget en højde beliggende i ca. 4,5 meter over DVR90. På indersiden af diget er Postvejen i krydset med Strandvejen beliggende i kote ca. 3,0 meter over DVR90. Postvejen stiger svagt i forløbet langs diget til kote ca. 3,25 meter over DVR90 hvor vejen og digets forløb skilles. Ved digets krydsning med Gammel Postvej er terrænet på indersiden af diget beliggende i kote ca. 1,75 meter over DVR90. Herfra stiger terrænet til kote ca. 2,5 meter over DVR90 hvor diget krydser Sønder Storetoft videre til kote ca. 4,5 meter over DVR90 ved mødet med Postvejen ved digets sydligste punkt. Dermed varierer digets højde på strækningen fra at være i terræn ved den sydligste ende til at være hævet ca. 2,75 meter over det omgivende terræn ved Gammel Postvej. På det stræk syd for krydset mellem Postveje og Strandvejen, hvor diget og Postvejen ligger parallelt, har diget med en højde på ca. 1,25-1,5 meter over vejen.

Figur 9-7. Den nordligste del af diget omkring Sønderho. Med sort er angivet højdekurver med 0,25 m. ækvistand.

Figur 9-8. Den sydligste del af diget omkring Sønderho. Med sort er angivet højdekurver med 0,25 m. ækvistand.

Omkring Sønderho har diget nord for krydset mellem Landevejen og Digevej overvejende en højde beliggende i ca. 4,75 meter over DVR90. Den sydlige del af diget har en mere organisk landskabelig karakter. Diget har mod syd overvejende en højde beliggende over ca. 5,0 meter over DVR90 med flere lokale toppunkter i op til kote ca. 6 meter over DVR90.

Terrænet falder langs diget til kote ca. 3,75 på det laveste punkt på indersiden af diget. Den bagvedliggende bebyggelse er overvejende beliggende i kote ca. 4,0 eller højere. Diget har dermed en højde, der stiger fra endepunkterne i nord og syd til at være ca. 1,25 meter over terrænet hvor det er højest ved krydset mellem Landevejen og Digevej.

9.3 0-alternativ

0-alternativet beskriver den situation i midten og slutningen af århundredet, hvis klimatilpasningsplanen ikke vedtages. I den situation vil digernes påvirkning på de visuelle forhold være stort set som i dag. Digerne omkring Nordby vil dog formentlig være forhøjet til kote 5,0 over DVR90, som tilladt i de gældende kommuneplanrammer 1.O.10, 1.O.11 og 1.O.12, som beskrevet i afsnit 4.1.3 om planforslagets forhold til kommuneplanens rammeområder. Digerne om Nordby er reguleret til andre og varierende højder i gældende lokalplaner af ældre dato. På baggrund af den modstridende planlægning, lægges der vægt på højderne angivet i kommuneplanrammerne, der er øverst i planhierarkiet og af nyeste dato. Diget om Sønderho er ikke rammelagt i kommuneplanen og kun delvist omfattet af en lokalplan for den nordligste del. Her angives ligeledes en højde på 5,0 meter dog over DNN, der er svarende til 4,894 m over DVR90.

9.4 Vurdering af påvirkninger

9.4.1 Påvirkning af visuelle forhold

En forhøjelse af digerne vil få en betydning for indsigten til og udsigten fra Nordby og Sønderho. Udsigten fra byerne og indsigten til byerne fra de omgivende landskaber vurderes at have en medium sårbarhed, fordi den visuelle forbindelse enten er der eller ikke er der og derfor ikke kan erstattes, men dog i teorien kan genoprettes i det tilfælde hvor digerne ophører med at have en funktion og det oprindelige terræn genetableres.

Digerne vurderes kun at påvirke den visuelle forbindelse i nærområdet, da det i emnets natur kræver, at man har visuel kontakt til diget før det kan opleves som en påvirkning. Forhøjelserne af digerne vurderes at have en permanent karakter, idet deres funktion er at sikre mod forventede oversvømmelser ved stormflod i midten og slutningen af århundredet.

Intensiteten af påvirkningen af den visuelle forbindelse ved digeforhøjelserne vurderes som beskrevet ved en forhøjelse til minimum 5,7 meter over DVR90. Vurderingen i forhold til 0-alternativet, hvor diget er etableret i en højde på 5,0 meter over DVR90, vil være at en yderligere forhøjelse med 0,7 meter umiddelbart kan lyde som en beskedent tilføjelse til et dige, der flere steder allerede vil være mere end 4,0 meter over det omgivende terræn. Alligevel vurderes forhøjelserne af digerne at ville have en mellem til stor intensitet, fordi forhøjelsen flere steder vil være akkurat nok til, at den visuelle forbindelse hen over diget obstrueres. Som eksempel på denne varierede vurdering af intensiteten af påvirkningen fremhæves diget på havnen i Nordby. Fra havnen er diget allerede i dag etableret i en højde som umuliggør indsigten til byen, hvorfor intensiteten her kun vurderes at være mellem. Fra bebyggelserne beliggende på indersiden af diget, der for flere af bebyggelserne er beliggende i kote ca. 3,75 meter over DVR90, vil diget i 0-alternativet have en højde på 1,25 meter over terræn, hvilket betyder at langt de fleste voksne vil have mulighed for at se hen over diget. Ved en forhøjelse med 0,7 meter, vil diget i stedet have højde på 1,95 meter over terrænet ved bebyggelserne. Dermed vil det være langt de færreste, der har mulighed for at have en visuel forbindelse hen over diget. Her vil intensiteten dermed være stor.

På baggrund af en høj sårbarhed i muligheden for visuel forbindelse, en permanent karakter af digeforhøjelserne og en mellem til stor intensitet i påvirkning, vurderet til at være afhængigt af de eksisterende forhold, bliver den samlede vurdering at planforslaget har en moderat påvirkning af de visuelle forhold. Her er lagt vægt på, at udbredelsen af påvirkningen begrænser sig til de visuelle forhold for nærområdet og altså ikke vurderes at påvirke et større geografisk område.

De samlede vurderinger for miljøemnet landskab er sammenfattet i skemaet herunder.

Miljøpåvirkning	Miljøemnets sårbarhed	Geografisk udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Landskab (N)					
L01 Visuelle forhold	Høj	Nærområde	Mellem – Stor	Permanent	Moderat

9.5 Afværgetiltag

Der vurderes ikke at være realistiske eller ønskværdige løsninger, som kan agere afværgetiltag for en forhøjelse af digerne.

9.6 Overvågning

Der vurderes ikke at være behov for overvågningstiltag.

9.7 Vurdering med afværge- og overvågningstiltag

Ikke relevant.

10 SAMMENFATNING AF MILJØPÅVIRKNINGER

På grundlag af miljøvurderingerne i kapitel 7-9 vurderes det samlet set, at klimatilpassningsplanen vil medføre en moderat påvirkning af miljøet. På forskellige områder vil der forekomme både begrænsede og moderate påvirkninger, i tillæg til de positive påvirkninger, som er fremhævet i afgrænsningsnotatet og som bør gives en særlig opmærksomhed.

10.1 Samlet vurdering

For ét miljøemne vurderes det i to tilfælde, at påvirkningerne af miljøet vil være væsentlig:

- C08 Strandbeskyttelse
- C09 Klitfredning

For to miljøemner vurderes det i to tilfælde, at påvirkningerne af miljøet vil være moderat:

- C06 Fredning
- N01 Visuelle forhold

For de øvrige fem miljøemner, der er vurderet nærmere, vurderes det, at påvirkningerne af miljøet er begrænsede, ubetydelige eller ikke til stede. De samlede vurderinger er opsummeret i skemaet herunder.

Miljøpåvirkning	Miljøemnets sårbarhed	Geografisk udbredelse	Intensitet	Varighed	Konsekvens
Biodiversitet (C)					
C01 Natura 2000-områder	Høj	Regional	Lav	Permanent	Ingen
C02 Bilag IV-arter på land og på søterritoriet	Høj	Lokal	Lav	Permanent	Ubetydelig
C03 § 3-beskyttede naturtyper, vandløb og søer	Høj	Lokal	Lav	Permanent	Ingen
C06 Fredning	Høj	Nærområde	Mellem	Permanent	Moderat
C08 Strandbeskyttelse og C09 Klitfredning	Høj	Lokal	Stor	Permanent	Væsentlig
Kulturarv (M)					
M01 Beskyttede sten- og jorddiger	Lav	Nærområde	Stor	Permanent	Begrænset
Landskab (N)					
N01 Visuelle forhold	Høj	Nærområde	Mellem – Stor	Permanent	Moderat

11 AFVÆRGETILTAG

Der er i miljørapporten foreslået ét afværgetiltag, der kan hindre, minimere eller kompensere for påvirkningen af miljøet.

Afværgetiltaget er relateret til miljøemnet biodiversitet, hvor der foreslås, at der i forbindelse med realiseringen af planen skal eftersøges efter odder, hvis etablerede vandløb og eller grøfter skal udvides.

12 MANGLEDE VIDEN OG USIKKERHEDER

Formålet med miljøvurdering er at sikre et godt beslutningsgrundlag og derved at håndtere de miljømæssige påvirkninger, inden der gives tilladelse til projektet.

Fordi klimatilpasningsplanen er indpasset på kommuneplanniveau, sættes der nogle brede overordnede linjer, hvor der først efterfølgende fastlægges konkrete detaljer. Det gør det svært at være meget specifik i vurderingerne af planens potentielle påvirkninger, hvorfor der løbende er gjort rede for de antagelser, som er lagt til grund for vurderingerne i kapitlerne for de enkelte miljøemner.

Grundlæggende vurderes der at have været et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere de miljømæssige konsekvenser af planforslaget på det nuværende vidensniveau og det vurderes generelt, at der ikke er væsentlige mangler i oplysningerne.

13 FORSLAG TIL OVERVÅGNING

Ifølge miljøvurderingsloven skal der oplistes et overvågningsprogram af de væsentlige indvirkninger på miljøet.

Idet miljøvurderingen ikke indeholder nogle væsentlige påvirkninger på miljøet, er der ikke oplistet et overvågningsprogram.

14 REFERENCER

Referencerne fremgår samlet i det efterfølgende i alfabetisk rækkefølge.

- § 3-besigtigelse, Fanø Kommune, 2014, <https://naturereport.miljoportal.dk/730601>
- § 3-besigtigelse, Fanø Kommune, 2015, <https://naturereport.miljoportal.dk/745584>
- Arter, <https://arter.dk/landing-page>
- Basisanalyse 2022-2027, <https://mst.dk/media/235615/n89-vadehavet-revideret-basisanalyse-2022-27.pdf>
- Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr 1976 af 27/10/2021, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1976>
- Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr. 1225 af 25/10/2018, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=203447>
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, BEK nr. 926 af 27. juni 2016.
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, BEK nr. 926 af 27. juni 2016.
- Danmarks Miljøportal, Arealinformation, <https://arealinformation.miljoportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>
- Dansk Ornitologisk Forening, Almindelig ryle <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=05120>
- Dansk Ornitologisk Forening, Blåhals, <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=11060>
- Dansk Ornitologisk Forening, Klyde <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=04560>
- Dansk Ornitologisk Forening, Mosehornugle <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=07680>
- Dansk Ornitologisk Forening, Sandterne <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=06050>
- Dansk Ornitologisk Forening, Skeand <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=01940>
- Dansk Ornitologisk Forening, Spidsand <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=01890>
- Dansk Ornitologisk Forening, Strandskade <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=04500>
- Dansk Ornitologisk Forening, Strandskade <https://dofbasen.dk/ART/art.php?art=04500>
- Dataforsyningen, Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur, <https://dataforsyningen.dk/>
- Fanø Kommuneplan 2021, https://dokument.plan-data.dk/11_10833074_1649153089316.pdf
- Fredningsnævnet, Fanø Syd, Afgørelser – Reg. nr. 02987.01, <https://www2.blst.dk/nfr/02987.01.pdf>
- Kystdirektoratet, Klitfredningslinjen, <https://kyst.dk/strand-og-klit/klitfredning/>
- Kystdirektoratet, Strandbeskyttelseslinjen, <https://kyst.dk/strand-og-klit/strandbeskyttelse/>
- LBK nr 358 af 08/04/2014, Bekendtgørelse af museumsloven, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2014/358>

- Lokalplan nr. 103, https://dokument.plandata.dk/20_2994048_1593073132606.pdf
- Lokalplan nr. 105, https://dokument.plandata.dk/20_2078682_APPRO-VED_1370522073961.pdf
- Lokalplan nr. 106, https://dokument.plandata.dk/20_9576658_1578648747873.pdf
- Lokalplan nr. 113, https://dokument.plandata.dk/20_3004525_1442914619922.pdf
- Lokalplan nr. 24, https://dokument.plandata.dk/20_1082303_APPRO-VED_1249566456909.pdf
- Lokalplan nr. 24B, https://dokument.plandata.dk/20_1086650_APPRO-VED_1249565944250.pdf
- Lokalplan nr. 24C, https://dokument.plandata.dk/20_1080982_DRAFT_1228399824421.pdf
- Lokalplan nr. 41, https://dokument.plandata.dk/20_1073841_DRAFT_1203510907771.pdf
- Lokalplan nr. 60, https://dokument.plandata.dk/20_1070925_APPRO-VED_1229425856171.pdf
- Lokalplan nr. 67, https://dokument.plandata.dk/20_1070532_APPRO-VED_1229430059015.pdf
- Marsvin, MST, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/pattedyr/marsvin/>
- MiljøGIS, MST, <https://mst.dk/service/miljoegis/>
- Naturbasen.dk, Licensnr: E05/2015
- Odder, MST, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/pattedyr/odder/>
- Plandata, Erhvervsstyrelsen, <http://kort.plandata.dk/spatialmap>
- Plandata, Erhvervsstyrelsen, <http://kort.plandata.dk/spatialmap>
- Regional udviklingsstrategi 2020-2023 Fremtidens Syddanmark, https://fremtidensyddanmark.regionsyddanmark.dk/wp-content/uploads/2020/05/Regional-udviklingsstrategi-2020-2023_WGAC-1.pdf
- Risikostyringsplan for Nordby, Fanø Kommune, 2021, <https://www.fanoedk.dk/Files/Filer/H%C3%B8ringsfiler/Risikostyringsplan-Nordby-Fan%C3%B8Kommune2021.pdf>
- Råstofplan 2020 for Region Syddanmark, <https://regionsyddanmark.dk/media/anrpp1nj/r%C3%A5stofplan-2020-for-region-syddanmark-1.pdf>
- Slots- og Kulturstyrelsen, Vejledning om beskyttede sten- og jorddiger, https://slks.dk/fileadmin/user_upload/0_SLKS/Fotos/Fortidsminder_Diger/Sten_jorddiger/digevejledning.pdf
- Snæbel, MST, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/fisk/snaebel/>
- Spidssnudet frø, MST, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/padder/spidssnudet-froe/>
- Strandtudse, MST, <https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/padder/strandtudse/>
- Vandområdeplan 2021-2027 for Jylland og Fyn, <https://mim.dk/media/226716/vandomraadeplanerne-2021-2027.pdf>
- Vejledning om højdesystemet, <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/2005/2>

KOMMUNEPLANTILLÆG NR.4 TIL KOMMUNEPLAN 2021

Boligområde ved Haralds Tøft, Rindby By, Nordby
FANØ KOMMUNE. Oktober 2023

Status	Forslag
Plannavn	Kommuneplantillæg 4
Titel	Boligområde ved Haralds Toft, Rindby By, Nordby
Forslagsdato	20. marts 2023
Høring start	1. juni 2023
Høring slut	30. juni 2023
Dato for vedtagelse	09. okt. 2023
Dato for ikrafttræden	06. nov. 2023

INDHOLD

---

hvad er et kommunepantillæg?	4
REDEGØRELSE	6
kommuneplantillæggets baggrund og formål	6
kommuneplantillæggets beliggenhed og eksisterende forhold	7
forhold til anden planlægning og lovgivning	8
BESTEMMELSER	10
eksisterende rammebestemmelser	10
fremtidige rammebestemmelser	11
vedtagelsespåtegning	13

HVAD ER ET KOMMUNEPLANTILLÆG?

HVAD ER EN KOMMUNEPLAN?

Kommuneplanen er en overordnet og sammenfattende plan der konkretiserer de overordnede politiske mål for den fremtidige udvikling og arealanvendelse i Fanø Kommune. Kommuneplanrammerne angiver, hvordan de enkelte arealer kan anvendes.

Alle kommuner har pligt til at opretholde og vedligeholde en kommuneplan. En kommuneplan og dertilhørende tillæg må ikke stride mod den overordnede planlægning.

HVAD ER ET KOMMUNEPLANTILLÆG?

Igennem et kommuneplantillæg kan kommunalbestyrelsen ændre dele af en kommuneplan. Ved mindre ændringer, kan tillægget tilvejebringes sammen med den lokalplan, der typisk giver anledning til ændringen.

Et kommuneplantillæg består af en redegørelse, der beskriver planens baggrund og formål samt en række rammebestemmelser.

RETSVIRKNINGER

Når kommuneplantillægget er endeligt vedtaget, skal byrådet ifølge planlovens §12 virke for kommuneplantillæggets gennemførelse.

Indenfor byzoner kan kommunalbestyrelsen modsætte sig udstykning og bebyggelse, som er i strid med kommuneplanens rækkefølgebestemmelser.

Indenfor byzone og sommerhusområder, kan kommunalbestyrelsen modsætte sig opførelse af bebyggelse og ændret anvendelse af bebyggelse eller ubebyggede arealer, når bebyggelsen er i strid med bestemmelserne i kommuneplanens ramedel.

Forbud kan dog ikke nedlægges, når det pågældende område i kommuneplanen er udlagt til offentlige formål, eller når området er omfattet af en lokalplan eller byplanvedtægt.

OFFENTLIG HØRING

Inden byrådet vedtager et tillæg til kommuneplan endeligt, offentliggøres et forslag til tillægget i minimum fire uger. I høringsperioden har borgere, interesseorganisationer og andre myndigheder mulighed for at komme med synspunkter, kommentarer eller indsigelser. På den måde er det muligt for den enkelte borger at vurdere forslaget og eventuelt fremkomme med bemærkninger eller ændringsforslag inden byrådet vedtager tillægget endeligt.

Efter høringsperioden vil alle bidrag blive forelagt byrådet inden der tages endelig stilling til planen. Hvis byrådet vil foretage mindre ændringer af det offentliggjorte forslag, vil eventuelle berørte borgere få lejlighed til at udtale sig inden planens endelige vedtagelse. Efter den politiske behandling vil ejere, naboer og bidragsydere blive orienteret om byrådets beslutning.

NORDBY

KOMMUNEPLANTILLÆG NR. 4

Figur 1: Oversigtskort over Nordby 1:10.000 .

REDEGØRELSE

KOMMUNEPLANTILLÆGGETS BAGGRUND OG FORMÅL

BAGGRUND

Lokalplan nr. 93 er en projektlokalplan til dobbelt-huse, som aldrig er blevet realiseret. Ejendommen er imidlertid fundet attraktiv til en anden type beboelse, som understøtter behovet for flere lejeboliger på Fanø, og kan bidrage til vækst og mangfoldighed på Fanø ved fortætning fremfor at udlægge nye arealer.

FORMÅL

Formålet med dette kommuneplantillæg til Kommuneplan 2021 er at muliggøre en øget fortætning, herunder at øge bebyggelsesprocenten fra 40 til 50%, hvor 3% øremærkes til fællesfaciliteter.

Med kommuneplantillægget ændres afgrænsningen af rammeområde 1.B.21, således at denne udgør den overordnede planlægning for ejendommen matr.nr. 73a Rindby By, Nordby. Dernæst oprettes et nyt rammeområde til boliger 1.B.22, som udelukkende udgøres af ejendommen matr. nr. 73bf Rindby By, Nordby, og danner den overordnede planlægning for Lokalplan nr. 130.

Figur 2: Foto langs Haralds Toft.

REDEGØRELSE

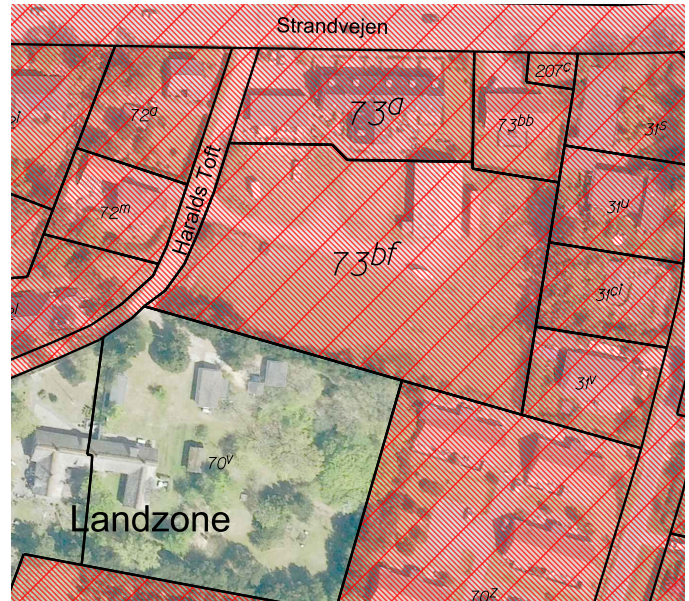
KOMMUNEPLANTILLÆGGETS BELIGGENHED OG EKSISTERENDE FORHOLD

BELIGGENHED

Boligområdet ligger omringet af eksisterende bebyggelse, med vejadgang til Haralds Toft som tilløber Strandvejen indenfor 30 m. Kommuneplanafgrænsningen berører matr.nr. 73a og 73bf Rindby By, Nordby.

EKSISTERENDE FORHOLD

Rammeområde 1.B.21 ligger i byzone og anvendelsen er i dag fastlagt til boligområde ved Strandvejen/Haralds Toft. Arealet er bebygget med et vinkelhus og henligger ellers ubebygget med en meget begrænset rekreativ værdi. Lokalplan nr. 93 og nr. 124 er omfattet af rammeområde 1.B.21.

Figur 3: Eksisterende zone- og matrikelkort. Byzone har rød skravering, mens landzone ingen skravering har.

Figur 4: Eksisterende rammekort. Luftfoto: Forår 2022.

REDEGØRELSE

FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING OG LOVGIVNING

KOMMUNEPLAN 2021

Afgrænsningen af ramme 1.B.21 opdeles med dette kommuneplantillæg i to dele, således at ramme 1.B.21 udgør et mindre areal, og af restarealet oprettes en ny ramme, 1.B.22.

Bestemmelserne for ramme 1.B.21 ændres kun mht. planstatus, og bestemmelserne for ramme 1.B.22 ændres i forhold til 1.B.21 mht:

- bygningstypologi, hvor der ikke gives mulighed for fritliggende og dobbeltboliger
- bebyggelsesprocenten, som forøges fra 40% til 50%
- størrelsen på grundstykker, ændres fra et gennemsnit på 400 m² til minimum 140m².
- Størrelsen på den enkelte bolig sættes til maks. 115 m².
- Noten vedr. bevaringsværdier udtages.
- Planstatus ændres i overensstemmelse med relevante lokalplannumre.

LOKALPLAN

Lokalplan nr. 124 og nr. 93 er ved udarbejdelse af kommuneplantillægget omfattet af rammeområde 1.B.21. Ved vedtagelse af kommuneplantillægget vil lokalplan nr. 124 fortsat være omfattet af rammeområde 1.B.21, og Lokalplan nr. 130 vil erstatte lokalplan nr. 93 og være omfattet af det nye rammeområde 1.B.22.

MILJØVURDERING

Der er gennemført en screening i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer og enkelte projekter (lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021) af Kommuneplantillæg nr. 4 til Kommuneplan 2021 for Fanø og lokalplan 130 for at se, om der er behov for at udarbejde en miljørapport.

Konklusionen af screeningen var, at kommuneplantillægget og lokalplanen ikke ventes at få væsentlig indvirkning på miljøet, og at der ikke er behov for en nærmere undersøgelse af miljøforholdene. Byrådet har derfor jf. §8, stk. 2, nr. 1 og §10 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter besluttet, at der ikke skal foretages en miljøvurdering af kommuneplantillægget eller lokalplanen.

I screeningen blev der fokuseret på muligheden for at øge etagearealet i forhold til eksisterende plangrundlag, samt at muliggøre maks. 25 boliger.

Det vurderes at fortætning af ejendommen ikke vil have negative påvirkninger på omgivelserne. Det vurderes, at ingen bilag IV-arters raste- eller ynglesteder vil blive negativt påvirket af lokalplannens gennemførelse.

INTERNATIONALT NATURBESKYTTelsesOMRÅDE - NATURA 2000-OMRÅDER OG BILAG IV-ARTER

Ifølge bekendtgørelse om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter kan et planforslag ikke vedtages, hvis gennemførelse af planen kan betyde:

- At planen skader Natura 2000-områder
- At yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a) kan blive beskadiget eller ødelagt, eller
- At de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier, kan blive ødelagt.

Kommuneplanramme 1.B.21 og 1.B.22 ligger ca. 300 m fra nærmeste Natura 2000-område nr. 89 Vadehavet, habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Udpegningsgrundlaget består af arter, der ikke yngler- eller raster indenfor arealafgrænsningen af kommuneplantillæggets areal.

Fanø Kommune vurderer at der indenfor lokalplanafgrænsningen ikke er forekomst af bilag IV-arter, herunder flagermus. Vurderingsgrundlaget består af områdets placering i byzone i Nordby, områdets anvendelse som byzone areal med lagerbygning, samt områdets beplantning, herunder artssammensætning, højde og alder. Ved realisering af lokalplanen forventes ikke en påvirkning af Bilag IV-arters yngle- eller rasteområder.

KYSTNÆRHEDSZONEN

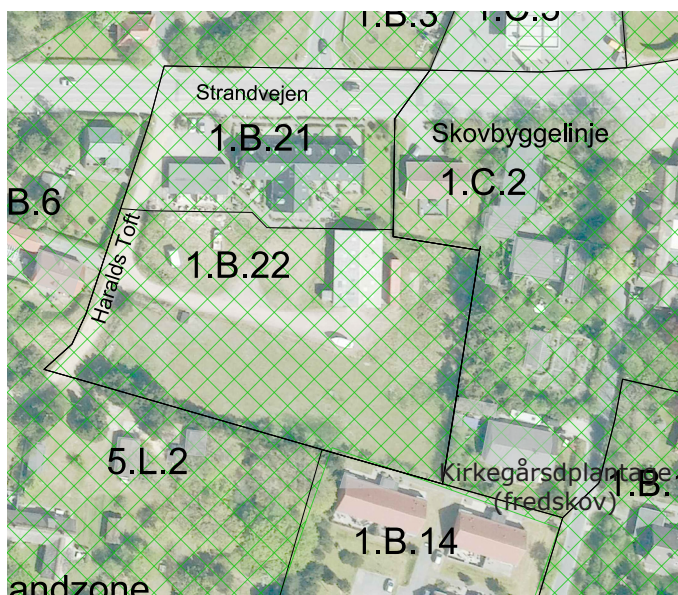
Rammeområde 1.B.21 og 1.B.22 er beliggende i den bynære del af kystnærhedszonen, som er en planlægningszone med særlige krav jævnfør Planloven § 5a, stk. 4. Arealer i byzone indgår i kystlandskabet, men ikke i kystnærhedszonen, jf. pl. § 5a, stk. 4. Kommuneplanrammeområderne er ikke synlige fra kysten, og realisering af plangrundlaget vil ikke påvirke kystlandskabet visuelt.

REDEGØRELSE

FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING OG LOVGIVNING

NATURBESKYTTESLOVEN

Planområdet ligger indenfor skovbyggelinjen til plantagen på ca. 4 ha ved Fyrrevangen og Nordre Kirkegård. Fanø Kommune kan dispensere fra skovbyggelinjen efter lokalplanens endelige vedtagelse, jf. Naturbeskyttelsesloven §§ 17 og 65, eller søger om reduktion eller ophævelse ved Naturstyrelsen, idet kommuneplantillægget og lokalplanen ligger i byzone og ikke giver mulighed for at ændre væsentligt på eksisterende fysiske forhold, og derfor ikke vurderes relevant i forhold til påvirkning af miljøet, herunder de pågældende skove.

Figur 6: Skovbyggelinje i ternet markering.

Figur 7: Foto fra sydskellet mod Haralds Toft

BESTEMMELSER

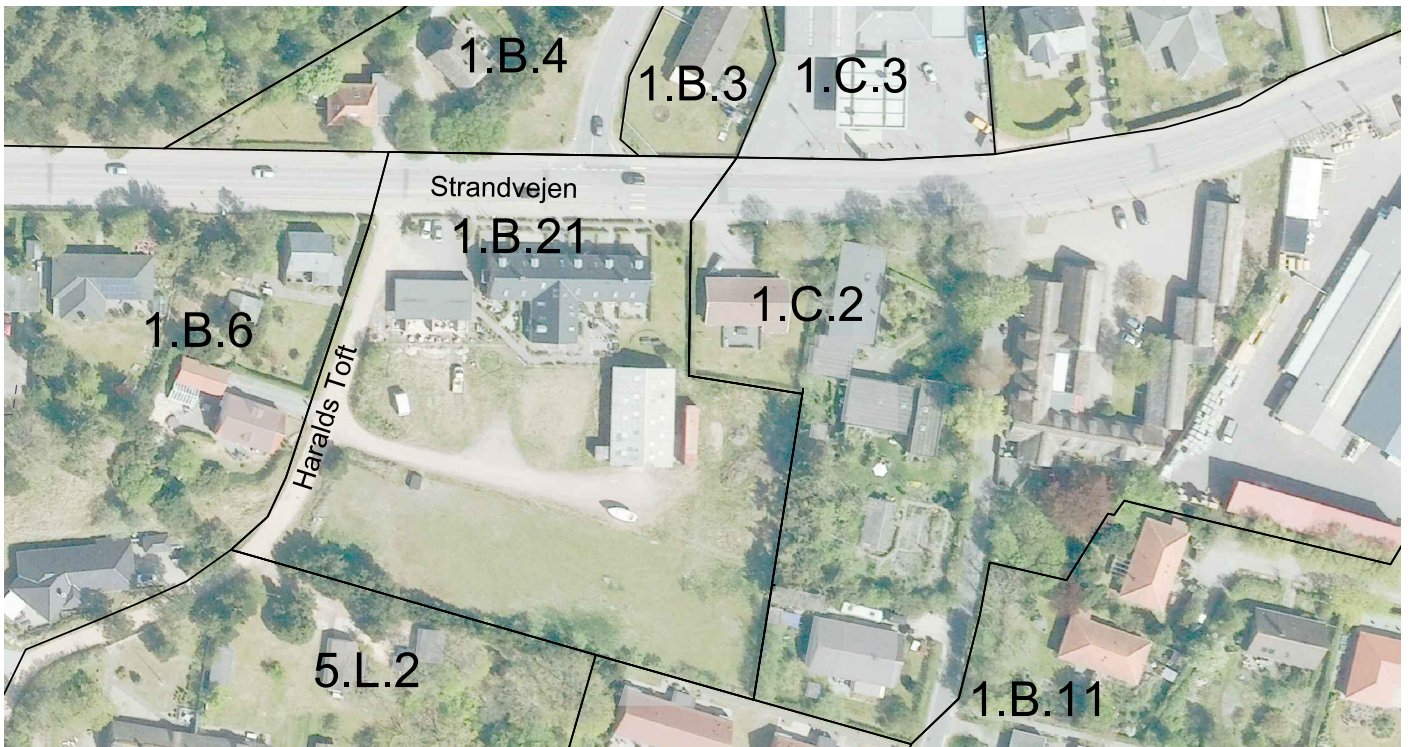
EKSISTERENDE RAMMEBESTEMMELSER

Rammeområde	Område 1.B.21
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genvirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Tæt lav bebyggelse i form af dobbelthuse, alternativt åben lav bebyggelse i form af fritliggende enfamiliehuse samt etagebebyggelse.
Bebyggelsesprocent	Maks. 40 % for området som helhed ved tæt lav bebyggelse og etage-bebyggelse. Maks. 30 % ved åben lav bebyggelse.
Grundstørrelser	Ved dobbelthuse 800m ² , gennemsnit svarende til en gennemsnitlig grundstørrelse på 400 m ² pr. bolig. Ved fritliggende enfamiliehuse 700 m ² pr. ejendom.
Etageareal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 8,5 m.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A
Zonestatus	Byzone
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 93
Andet	Se generelle bestemmelser.

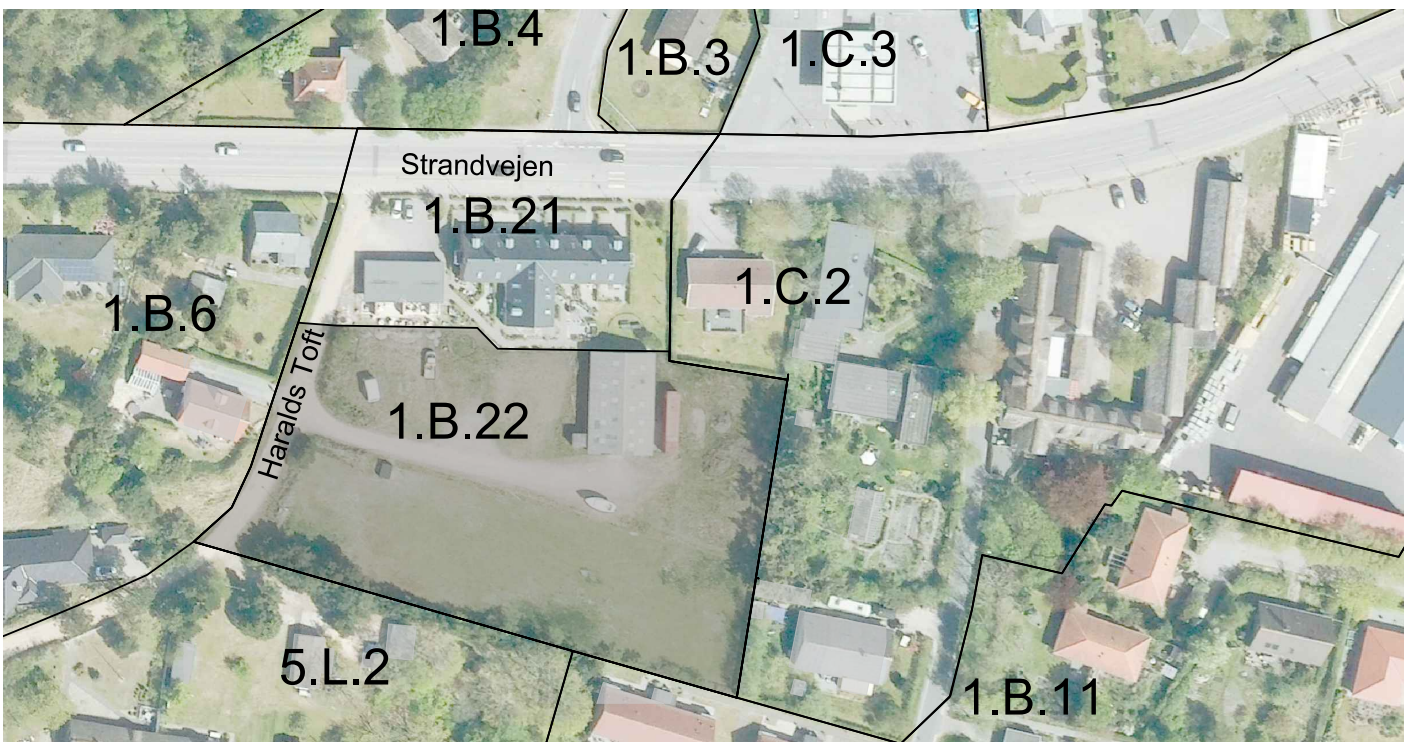
BESTEMMELSER

FREMTIDIGE RAMMEBESTEMMELSER

Rammeområde	Område 1.B.21	Område 1.B.22
Anvendelse	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genvirkninger for omgivelserne.	Boligformål med tilhørende kollektive anlæg, der kan indpasses i området uden genvirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Tæt lav bebyggelse i form af dobbelthuse, alternativt åben lav bebyggelse i form af fritliggende enfamiliehuse samt etagebebyggelse.	Tæt lav bebyggelse i form af rækkehuse, samt etagebebyggelse.
Bebyggelsesprocent	Maks. 40 % for området som helhed ved tæt lav bebyggelse og etagebebyggelse. Maks. 30 % ved åben lav bebyggelse.	Maks. 47 % for boligbebyggelse, og maks. 3% for fællesfaciliteter. Den enkelte bolig må maks. være 115m ² etageareal.
Grundstørrelser	Ved dobbelthuse 800m ² , gennemsnit svarende til en gennemsnitlig grundstørrelse på 400 m ² pr. bolig. Ved fritliggende enfamiliehuse 700 m ² pr. ejendom.	Minimum 140 m ² .
Etageareal	Maks. 1 etage med udnyttelig tagetage.	Maks. 1 etage med udnyttet tagetage.
Bygningshøjde	Maks. 8,5 m.	maks. 8,5 m
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er oplistet i bilag A	-
Zonestatus	Byzone	Byzone
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 124.	Omfattet af lokalplan nr. 130
Andet	Se generelle bestemmelser.	Se generelle bestemmelser

Figur 8: Nuværende rammeafgrænsning.

Figur 9: Fremtidig rammeafgrænsning.

BESTEMMELSER

VEDTAGELSESPÅTEGNING

Kommuneplantillæg nr. 4 for Kommuneplan 2021 er endelig vedtaget på Byrådets møde den 09.10.2023

Frank Jensen
Borgmester

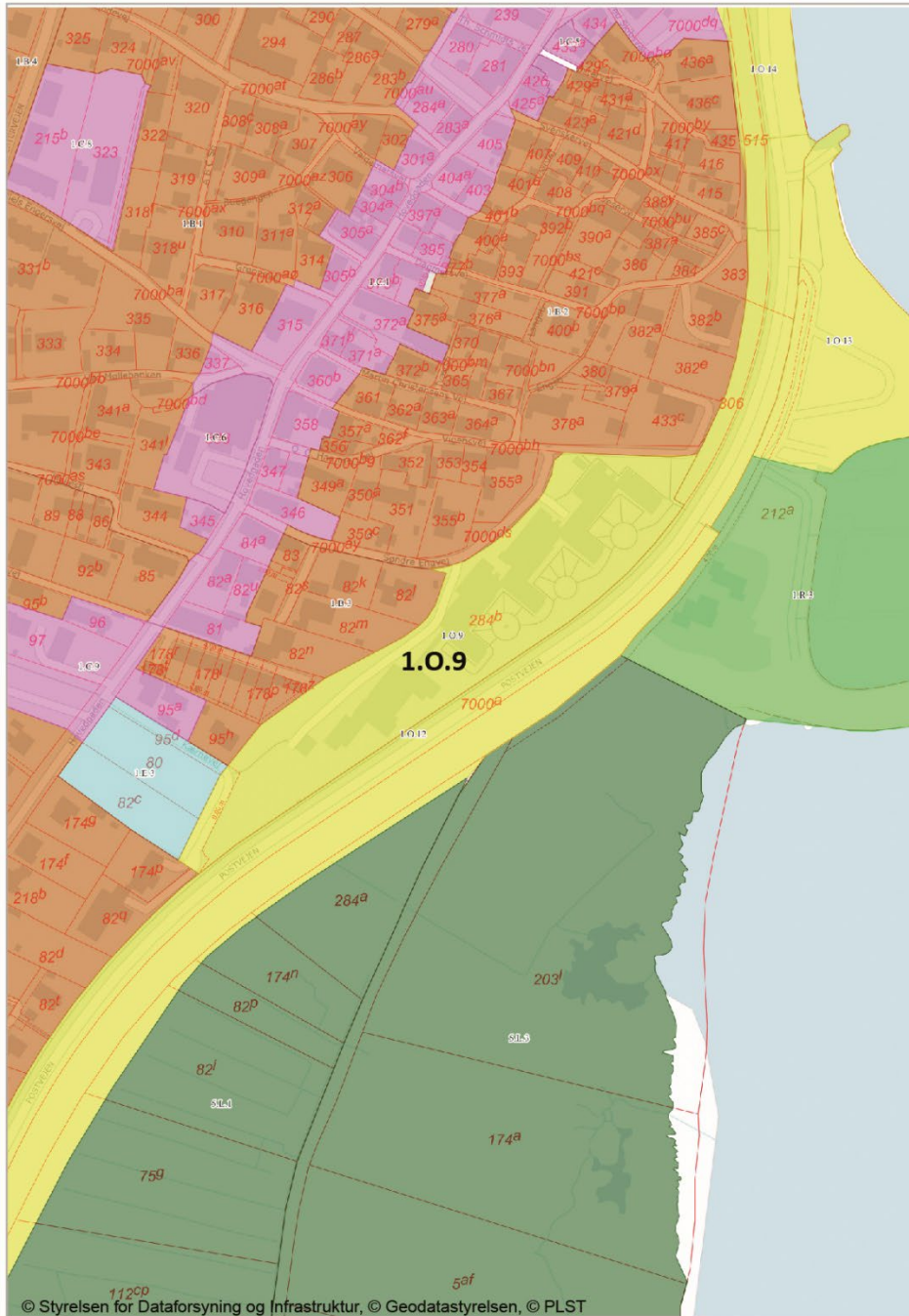

Søren Abildtrup
Kommunaldirektør

Kommuneplantillæg 6 til Kommuneplan 2021

1.0.9 - Offentlige formål - Fanø Plejecenter

Retningslinje 17.1 – Lavbundsarealer

Offentlig høring

Forslag til Kommuneplantillæg 6 til Kommuneplan 2021 har været offentliggjort i perioden 01.10.2024 til og med 01.10.2024

Status	Vedtaget
Plannavn	Kommuneplantillæg nr. 6 til Kommuneplan 2021
Titel	1.O.9 - Offentlige formål - Fanø Plejecenter, Retningslinje 17.1 - Lavbundsareal
Forslagsdato	19.08.2024
Høring start	01.10.2024
Hørings slut	29.10.2024
Dato for vedtagelse	16.12.2024
Dato for ikrafttræden	26.12.2024

Indholdsfortegnelse

Hvad er et kommuneplantillæg?	4
Redegørelse	5
Kommuneplantillæggets baggrund og formål	5
Kommuneplantillæggets beliggenhed og eksisterende forhold	5
Forhold til anden planlægning og lovgivning	6
Bestemmelser	9
Lavbundsarealer: Retningslinjekort 17.1	9
Fremtidige rammebestemmelser for rammeområde 1.O.9	10
Vedtagelsespåtegning	11
Kortbilag 1	12

Hvad er et kommuneplantillæg?

Hvad er en kommuneplan?

Kommuneplanen er en overordnet og sammenfattende plan, der konkretiserer de overordnede politiske mål for den fremtidige udvikling og arealanvendelse i Fanø Kommune. Kommuneplanrammerne angiver, hvordan de enkelte arealer kan anvendes.

Alle kommuner har pligt til at opretholde og vedligeholde en kommuneplan. En kommuneplan og dertilhørende tillæg må ikke stride mod den overordnede planlægning.

Hvad er et kommuneplantillæg?

Igennem et kommuneplantillæg kan kommunalbestyrelsen ændre dele af en kommuneplan. Ved mindre ændringer kan tillægget tilvejebringes sammen med den lokalplan, der typisk giver anledning til ændringen. Et kommuneplantillæg består af en redegørelse, der beskriver planens baggrund og formål, samt en række rammebestemmelser.

Retsvirkninger

Når kommuneplantillægget er endeligt vedtaget, skal byrådet ifølge Planlovens §12 virke for kommuneplantillæggets gennemførelse.

Indenfor byzoner kan kommunalbestyrelsen modsætte sig udstykning og bebyggelse, som er i strid med kommuneplanens rækkefølgebestemmelser.

Indenfor byzone og sommerhusområder, kan kommunalbestyrelsen modsætte sig opførelse af bebyggelse og ændret anvendelse af bebyggelse eller ubebyggede arealer, når bebyggelsen er i strid med bestemmelserne i kommuneplanens rammedel.

Forbud kan dog ikke nedlægges, når det pågældende område i kommuneplanen er udlagt til offentlige formål, eller når området er omfattet af en lokalplan eller byplanvedtægt.

Høring af berørte myndigheder

Fanø Kommune har i forbindelse med miljøscreeningen/VVM-screeningen hørt berørte myndigheder om screeningsindhold, for at få afklaret, om der fandtes yderligere viden hos andre myndigheder, som kunne have indflydelse på Fanø Kommunes afgørelse om, hvorvidt der var behov for at foretage en miljøvurdering af planforslaget/miljøvurdering af det konkrete projekt.

Offentlig høring

Inden byrådet vedtager et tillæg til kommuneplanen endeligt, offentliggøres et forslag til tillægget i 4 uger. I høringsperioden har borgere, interesseorganisationer og andre myndigheder mulighed for at komme med synspunkter, kommentarer eller indsigelser. På den måde er det muligt for den enkelte borger at vurdere forslaget og eventuelt fremkomme med bemærkninger eller ændringsforslag inden byrådet vedtager tillægget endeligt.

Efter høringsperioden vil alle bidrag blive forelagt byrådet inden der tages endelig stilling til planen. Hvis byrådet vil foretage mindre ændringer af det offentliggjorte forslag, vil eventuelle berørte borgere få lejlighed til at udtale sig inden planens endelige vedtagelse. Efter den politiske behandling vil ejere, naboer og bidragsydere blive orienteret om byrådets beslutning.

Redegørelse

Kommuneplantillæggets baggrund og formål

Kommuneplantillæg nr. 6 er udarbejdet sammen med Lokalplan nr. 133 for Fanø Plejecenter.

Baggrunden for udarbejdelsen af kommuneplantillægget er, at Fanø Kommune har godkendt en helhedsplan for ombygning og udvidelse af Fanø Plejecenter i Nordby. Helhedsplanen kan ikke realiseres inden for kommuneplanens gældende ramme for området, og nærværende kommuneplantillæg er derfor udarbejdet for at justere rammen, så der skabes mulighed for at etablere et nyt og tidssvarende plejecenter.

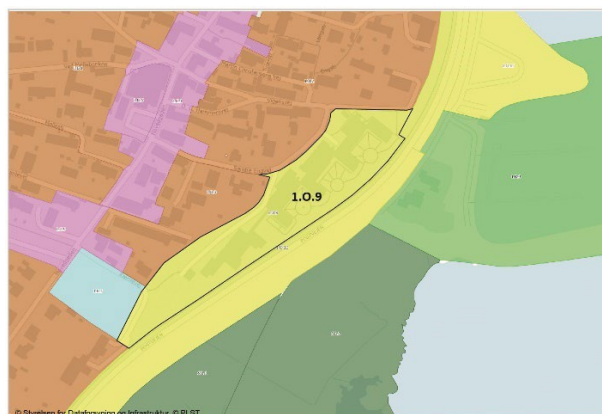
Kommuneplantillægget øger den maksimale bebyggelsesprocent for rammeområdet fra 30 til 50 for området under ét for at muliggøre udvidelsen af plejecenteret. Bebyggelsen må fortsat kun opføres i 1 etage, og bygningshøjden må fortsat være maks. 7 m. Reguleringen af bygningshøjden ændres dog fra maks. 7 m målt fra færdig gulvkote, som ikke må være over kote 3.25 (DVR90), til at bygningshøjden ikke må overstige kote 9.5 (DVR90). Bestemmelsen ændres for at sikre, at udvidelsen af plejecenteret kan opføres med en gulvkote, som svarer til gulvkoten i den eksisterende del af plejecenteret, da denne for en del af bygningen er over kote 3.25 (DVR90). Herved skabes mulighed niveaufri adgang mellem eksisterende og ny bebyggelse af hensyn til tilgængeligheden for plejecenterets beboere og ansatte.

Ændringen betyder, at bygningens højde reguleres ved at fastsætte en maksimal kotehøjde for taget (bygningen) i stedet for en maksimal kotehøjde målt fra færdigt gulv. Den maksimale bygningskote skal sikre, at ny bebyggelse får en højde, der ikke overstiger den eksisterende bebyggelse.

Derudover har kommuneplantillægget til formål at justere udpegningen af et lavsundsareal.

Kommuneplantillæggets beliggenhed og eksisterende forhold

Plejecenteret ligger i rammeområde 1.O.9, som er udlagt til offentlige formål – plejecenter, beskyttede boliger og lignende, der kan indgå i området uden genevirkninger for omgivelserne. Rammeområdet omfatter hele matr.nr. 284b Rindby By, Nordby. Matriklen har et areal på 15.290 m². Kommuneplantillægget ændrer hverken på afgrænsningen af rammeområdet eller dets anvendelse.

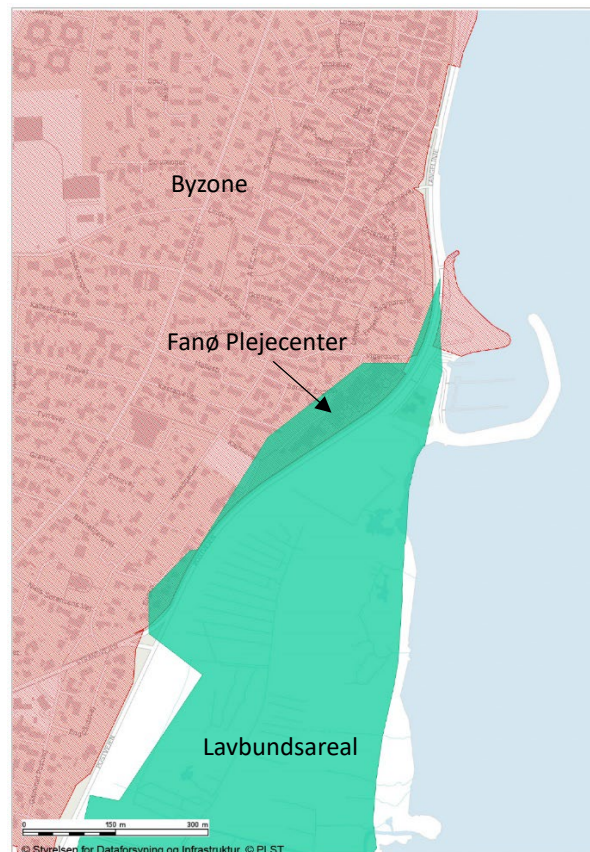
Rammeområde 1.O.9

Forhold til anden planlægning og lovgivning

Lavbundsarealer

Rammeområde 1.O.9 er omfattet af et lavbundsareal, som er udpeget i Kommuneplan 2021. Lavbundsarealer skal, jf. retningslinje 17.1, så vidt muligt friholdes for byggeri og anlæg med undtagelse af bygninger og anlæg, som er nødvendige for en landbrugs- og skovbrugsmæssig drift, så lavbundsarealet vil kunne genetableres som naturområde med et naturligt vandstandsniveau. Størstedelen af lavbundsarealet omfatter naturarealerne (strandeng) ud mod kysten, som også er et udpeget naturbeskyttelsesområde, men en del af lavbundsarealet overlapper med Postvejen og byzonen for Nordby på den vestlige side af vejen, herunder rammeområde 1.O.9.

Da byzonen allerede rummer eksisterende bebyggelse, er der en åbenlys uoverensstemmelse mellem planlægningen og de faktiske forhold. Lavbundsarealet inden for byzonen vil ikke kunne genoprettes som vådområde. Derfor justeres udpegningen af lavbundsarealet med dette kommuneplantillæg, ved, at udpegningen på den del af lavbundsarealet, der ligger inden for byzonen, ophæves. Justeringen ændrer ikke den generelle mulighed for at tilgodese de nationale interesser for at friholde lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder, for bebyggelse og anlæg.

Den nuværende udpegning af lavbundsarealer overlapper byzonen bl.a. ved plejecenteret.

Kirkeomgivelser

Den sydlige del af rammeområde 1.O.9 er udpeget som kirkeomgivelser til Nordby Kirke. Jf. retningslinje 2.4 i Kommuneplan 2021 må der inden for kirkeomgivelserne kun udlægges areal til byggeri, anlæg m.v., der ikke væsentligt forringer oplevelsen af henholdsvis kirken og kapellet i samspil med det omgivende landskab.

Der er forholdsvist åbent i området omkring kirken, hvilket styrker dens dominans i det nære område. Kirken ses flere steder fra, når man er tæt på, men ellers markerer den sig ikke særlig meget i den øvrige del af byen. Rammeområdet ligger ca. 300 meter fra kirken. Idet kirken ikke markerer sig med f.eks. en høj beliggenhed eller et højt tårn, og på grund af den eksisterende bebyggelse og beplantning mellem rammeområdet og kirken, er kirken ikke synlig fra rammeområdet. Udvidelsen af bebyggelsens omfang indenfor rammeområdet vil derfor ikke påvirke oplevelsen af kirken.

Kystnærhedszonen

Rammeområde 1.O.9 ligger inden for den kystnære byzone, som er omfattet af Kommuneplan 2021's retningslinjer for arealanvendelse i kystnærhedszonen, samt planlovens §§ 5a, stk. 4 og 16, stk. 5.

Planloven foreskriver at kommunalbestyrelsen skal vurdere de fremtidige bebyggelsesforhold inden for den kystnære del af byzonen, herunder bygningshøjder, med henblik på

- 1) at ny bebyggelse indpasses i den kystlandskabelige helhed,
- 2) at der tages hensyn til bevaringsværdige helheder i bystrukturen og til naturinteresser på de omgivende arealer,
- 3) at der tages hensyn til nødvendige infrastrukturanlæg, herunder havne, og
- 4) at offentligheden sikres adgang til kysten.

Kommuneplantillæg nr. 6 fastsætter, at bygningshøjden inden for rammeområdet ikke må overstige kote 9.5 (DVR90). Ny bebyggelse vil således ikke afvige fra højden på den eksisterende del af plejecenteret og den omkringliggende bebyggelse. Bebyggelsen påvirker ikke bevaringsværdige helheder i bystrukturen, naturinteresser på de omgivende arealer, infrastruktur eller offentlighedens adgang til kysten.

I forslaget til lokalplan nr. 133 er der i henhold til § 16, stk. 5, redegjort for bebyggelsens visuelle påvirkning af kysten.

Internationalt naturbeskyttelsesområde

- Natura 2000-områder og bilag IV arter

Ifølge bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter kan et planforslag ikke vedtages, hvis gennemførelse af planen kan betyde:

- At planen skader Natura 2000-områder,
- At yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a) kan blive beskadiget eller ødelagt, eller
- At de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier, kan blive ødelagt.

Planforslagene er screenet og skal ikke konsekvensvurderes efter Habitatdirektivet (direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 fra Rådet for de Europæiske Fællesskaber). Begrundelsen er, at planforslagene ikke skønnes at kunne medføre aktiviteter eller forhold, som kan påvirke et Natura 2000-område herunder beskyttede arter på Habitatdirektivets bilag IV eller disse arters levesteder, da der ikke er registreret bilag IV-arter i planområdet inkl. en bufferzone på 1000 m. Området, som påvirkes af planlægningen, rummer ikke egnede yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter og giver ikke mulighed for aktiviteter, der kan påvirke yngle- eller rasteområder.

Miljøvurdering

I forbindelse med udarbejdelsen af Kommuneplantillæg nr. 6 og Lokalplan nr. 133 har Fanø Kommune foretaget en screening i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (LBKG nr. 4 af 3. januar 2023) for at vurdere, om der skal udarbejdes en miljøvurdering.

Planforslagene fastlægger ikke rammer, der er omfattet af lovens bilag 1 og 2, og skal således kun miljøvurderes, hvis de må antages at få væsentlig indvirkning på miljøet. Konklusionen af screeningen er, at planforslagene ikke forventes at få en væsentlig indvirkning på miljøet og derfor ikke er omfattet af krav om miljøvurdering.

I screeningen er der fokuseret på, at kommuneplantillægget og lokalplanen ikke ændrer på områdets anvendelse, og at bebyggelsens højde og omfang ikke vil få en sådan karakter, at det har en væsentlig indvirkning på forholdene. Det vurderes, at ingen bilag IV-arter eller Natura 2000-områder vil blive væsentligt påvirket af planforslagenes gennemførelse.

Bestemmelser

Lavbundsarealer: Retningslinjekort 17.1

Kort 17.1, der viser samtlige lavbundsarealer, som reguleres af retningslinje 17.1, justeres med vedtagelsen af Kommuneplantillæg nr. 6 til Kommuneplan 2021, så udpegningen af lavbundsarealet indenfor byzonen ophæves. Den nye afgrænsning er vist på kortbilag 1.

Retningslinjekort 17.1 viser samtlige lavbundsarealer, som er udpeget med Kommuneplan 2021. Lavbundsarealet, som justeres med dette kommuneplantillæg, er beliggende syd- sydøst for Nordby. Den nye afgrænsning af lavbundsarealet er vist på kortbilag 1.

Fremtidige rammebestemmelser for rammeområde 1.O.9

Med vedtagelse af kommuneplantillæg nr. 6 til Kommuneplan 2021 fastsættes følgende rammebestemmelser for område 1.O.9.

Rammeområde	1.O.9 – Offentlige formål
Anvendelse	Offentlige formål – plejecenter, beskyttede boliger og lignende, der kan indgå i området uden genevirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	
Bebyggelsesprocent	Maks. 30 for området under ét.
Grundstørrelser	
Etageantal	Maks. 1 etage.
Bygningshøjde	Maks. 7 m. Bygningshøjden måles fra færdig gulvkote, som ikke må være over 3,25 m. over DVR 90. Intet punkt af stormflodssikringen må hæves mere end 5,0 m. over DVR 90.
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	
Zonestatus	Byzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 24B og 67.
Natur- og kulturbeskyttelse	

Eksisterende rammebestemmelser

Rammeområde	1.O.9 – Offentlige formål
Anvendelse	Offentlige formål – plejecenter, beskyttede boliger og lignende, der kan indgå i området uden genevirkninger for omgivelserne.
Bebyggelsens karakter	Ingen bestemmelser.
Bebyggelsesprocent	Maks. 50 for området under ét.
Grundstørrelser	Ingen bestemmelser.
Etageantal	Maks. 1 etage.
Bygningshøjde	Maks. 7 m. Bygningshøjden må ikke overstige kote 9.5 (DVR90). Intet punkt af stormflodssikringen må hæves mere end kote 5.0 (DVR90).
Bevaringsværdier og beplantning	Se generelle bestemmelser. De bevaringsværdige bygninger er opført i bilag A.
Andet Særlig udformning Butiksforsyning	Ingen bestemmelser.
Zonestatus	Byzone.
Planstatus	Området er omfattet af lokalplan nr. 67.*
Natur- og kulturbeskyttelse	Ingen bestemmelser.

Nye rammebestemmelser

*Note: Afgrænsningen af lokalplan nr. 24B ligger langs med grænsen til rammeområde 1.O.9, men ikke inden for grænsen. Derfor nævnes lokalplan nr. 24B ikke i de nye rammebestemmelser. Lokalplan nr. 67 vil med vedtagelsen af lokalplan nr. 133 blive ophævet, for den del af området, som er omfattet af lokalplan nr. 133, og området vil derefter også være omfattet af lokalplan nr. 133.

Vedtagelsespåtegning

Forslag til Kommuneplantillæg 6 for Kommuneplan 2021 er vedtaget til offentliggørelse på Byrådets møde den 19.08.2024

Kommuneplantillæg 6 for Kommuneplan 2021 er endelig vedtaget på Byrådets møde den 16.12.2024.

Frank Jensen

Borgmester

Søren Abildtrup

Kommunaldirektør

Kortbilag 1

